

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**MARAŞLI HACI ALİ EFENDİ'YE AİT
BİR ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-
METNİN ÇEVİRİ YAZISI-İNDEKS)**

Ferah AVCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
Haziran-2019**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**MARAŞLI HACI ALİ EFENDİ'YE AİT
BİR ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-
METNİN ÇEVİRİ YAZISI-İNDEKS)**

**DANIŞMAN : Dr. Öğr. Üyesi Lütfi ALICI
JÜRİ : Doç. Dr. Yunus KAPLAN
JÜRİ : Doç. Dr. Yakup POYRAZ**

Ferah AVCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
Haziran-2019**

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**MARAŞLI HACI ALİ EFENDİ'YE AİT BİR ŞİİR
MECMUASI (İNCELEME-METNİN ÇEVİRİ YAZISI-
İNDEKS)**

Ferah AVCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

Bu Tez / Proje / / Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Lütfi ALICI
BAŞKAN

Doç. Dr. Yunus KAPLAN
ÜYE

Doç. Dr. Yakup POYRAZ
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Ahmet EYİCİL
Enstitü Müdürü

Bu çalışma..... ..tarafından desteklenmiştir.
Proje No:.....

Not: Bu tez ve projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MARAŞLI HACI ALİ EFENDİ'YE AİT BİR ŞİİR
MECMUASI (İNCELEME-METNİN ÇEVİRİ
YAZISI-İNDEKS)

Ferah AVCI

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Lütfi ALICI

Yıl : 2019, Sayfa: 490 + X

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Dr. Lütfi ALICI (Başkan)
: Doç. Dr. Yunus KAPLAN (Üye)
: Doç. Dr. Yakup POYRAZ (Üye)

Bu tezin konusu Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye ait bu şiir mecmuasıdır. Mecmua, Mehmet Büyükerzurumlu'nun özel koleksiyonunda bulunmaktadır. Mecmua mürettibi Hacı Ali Efendi'nin hattıyla yazılmıştır. Mecmua, XIII. yüzyıldan itibaren divan edebiyatının ve tekke edebiyatının birçok şairinin yanı sıra özelde Maraşlı şairlerden Nâdir Baba, Hafîlî, Hamamcızâde Hâfız-ı Mar'aşî, Yusuf Kenân Bey gibi şairlerin şiirlerini ihtiva etmesi bakımından oldukça kıymetli bir eserdir. Hacı Ali Efendi'nin çoğunluğu dinî tasavvufî neşve ile yazılmış şiirlerden oluşan bu seçkisi, bir Anadolu insanının edebî zevkini ortaya koyması ve Ehl-i Beyt sevgisinin şiirlere yansımaları bakımından oldukça önemlidir. Bu tez ile XIX. yüzyılda Maraş'ta tertip edilmiş, üzerinde hiçbir çalışma yapılmamış olan Maraşlı Hacı Ali Efendi'nin şiir mecmuası tanıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Divan şiiri, Mecmua, şiir mecmuası, Maraşlı divan şairleri, Ehl-i Beyt.

DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE INSTITUTE
OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT

MA THESIS

A POEM COLLECTION OF MARAŞLI HACI ALİ
EFENDİ (REWIEV-TEXT TRANSCRIPTION-
INDEX)

Ferah AVCI

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Lütfi ALICI

Year : 2019, Pages: 490 + X

Jury : Assist. Prof. Dr. Lütfi ALICI (Chairperson)
: Assoc. Prof. Dr. Yunus KAPLAN (Member)
: Assoc. Prof. Dr. Yakup POYRAZ (Member)

The subject of this thesis is the collection of poems by Maraşlı Hacı Ali Efendi. The collection is included in Mehmet Büyükerzurumlu's private collection. The collection is written in its compositor Hacı Ali Efendi's calligraphy. The collection particularly contains the poems of poets from Maraş such as Nâdir Baba, Halîlî, Hamamcızâde Hâfız-ı Mar'aşî, Yusuf Kenân Bey alongside a great number of other poets of divan literature and minstrel and dervish literature starting from the XIII. century, which makes it a very important work. This selection of Hacı Ali Efendi mostly contains poems written in a religious mystical spirit and, is important because it exhibits the literary taste of an Anatolian person and reverberates the affection to Ehl-i Beyt'in poems. This thesis introduces Maraşlı Hacı Efendi's poem collection that was composed in the XIX. century in Maraş and has never been worked on before.

Key Words: Divan poetry, collection, poem collection, divan poets from Maraş, Ehl-i Beyt.

ÖN SÖZ

Mecmualar, klasik Türk şiirinin önemli kaynaklarıdır. Genellikle meraklılarınca derlenmiş seçme şiirlerden oluşan bu eserler, günümüz şiir antolojisi mahiyetindedirler. Yazıldıkları dönemin genel şiir beğenisini ortaya koyması açısından da ayrıca önemlidir.

Tez çalışmamızın konusu olan XIX. yüzyıla ait şiir mecmuası, Mehmet Büyükerzurumlu'nun özel koleksiyonunda bulunmaktadır. Tez hazırlamak üzere kendilerinden bu mecmuanın bir kopyası temin edilmiştir. Mecmua, mürettibi Hacı Ali Efendi'nin hattıyla yazılmıştır. Hacı Ali Efendi, bu mecmuayı Maraş Ziraat Kâtipliği'nden emekli olduktan sonra kendi şiir beğenisini doğrultusunda tertip etmiştir. Söz konusu mecmua genelde birçok divan şairimizin şiirlerinin yanı sıra özelde, Nâdir Baba, Halîlî, Hamamcızâde Hâfız-ı Mar'aşî, Sünbülzâde Vehbî, Yusuf Kenân Bey gibi Maraşlı şairlerin şiirlerini ihtiva etmesi ve Ehl-i Beyt sevgisini şiirlere yansıtması bakımından ayrıca kıymetli bir eserdir. Tez çalışmamızın amacı, XIX. yüzyılda Maraş'ta tertip edilmiş olan Maraşlı Hacı Ali Efendi'nin şiir mecmuasının tanıtılmasıdır.

Soyadı kanununun kabulünden sonra (02.07.1934) Büyükerzurumlu soyadını alan Hacı Ali Efendi'nin ailesi, Osmanlı döneminde Erzurum'dan gelerek Maraş'a yerleşmiş, günümüzde de Maraş'ta Erzurumluoğlu sanıyla maruf bir ailedir. Maraş'ta yazılmış olması ve Maraşlı şairlerin şiirlerini de ihtiva etmesi sebebiyle mecmuaya "Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası" adı verilmiştir. Mecmuanın aile adından hareketle Erzurumluoğlu veya Büyükerzurumlu Mecmuası olarak anılması da mümkündür. Mecmuanın adı çeviri yazısındaki karşılaştırmalarımızda MHEM olarak kodlanmıştır.

Tez çalışması, edebiyat biliminin ilmî disiplini çerçevesinde edebiyat araştırmalarında kabul gören usul ve yöntemlere göre hazırlanmıştır. Söz konusu çalışma giriş, nüsha tavsifi, çeviri yazısı, sonuç ve indeks olmak üzere dört ana bölümden müteşekkildir.

Giriş bölümünde genel olarak mecmuanın tanımı yapılmıştır. Mecmuanın tarihi bağlamında ilk yazılan mecmualardan günümüze kadar gelen süreçte mecmuaların çeşitliliği ve kullanım amaçları hakkında bilgi verilmiş, tasnifi çalışmalarına değinilmiştir. Şiir mecmuaları, Türk edebiyatında şiir mecmualarının yeri ve önemi, şiir mecmualarının edebiyat araştırmalarına katkıları üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde mecmuanın nüsha tavsifi yapılmış, mecmuanın muhtevası ve metin kurulumunda gözetilen esaslar hakkında bilgi verilmiştir. Yine bu bölüm dâhilinde mecmuanın MESTAP (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi)'a göre tablo hâlinde sistematik tasnifi yapılmıştır. Daha sonra tablo hâlinde mecmuada şiirleri bulunan şairler ve şiir sayıları verilmiştir. Ayrıca mecmuada kullanılan vezin ve nazım şekillerinin de tablosu yapılmıştır.

Üçüncü bölümde mecmuanın çeviri yazısı verilmiştir. Mecmuanın metin kurulumunda Mehmet Büyükerzurumlu'nun özel koleksiyonunda bulunan tek yazma nüsha esas alınmıştır.

Dördüncü bölümde sonuç, indeks, kaynakça, öz geçmiş ve ekler yer almaktadır. İndeks bölümünde özel adları, âyet ve hadis iktibasları ve tasavvufî terimler yer almaktadır.

Tıpkıbasımda mecmuanın hacmi göz önünde bulundurularak eski harfli metnin ilk ve son sayfası ile Maraşlı şairlerin şiirlerinin yer aldığı sayfalardan örnekler verilmiştir.

Bu tez konusunun seçilmesi sürecinde tavsiye ve yönlendirmelerinden, çalışmalarım sırasında büyük bir özveri ve sabırla zamanını ve mesaisini esirgmeden yardımcı olmalarından ve yol göstermelerinden dolayı çok kıymetli hocam tez danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi. Lütfi ALICI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmam boyunca her türlü sorunumun çözümünde tavsiyelerinden ve yardımlarından dolayı değerli hocam Arş. Gör. Sayın Gülcan ALICI'ya ve büyük bir özveriyle her zaman bana destek olan eşim Haydar AVCI'ya ve kızlarıma teşekkür ederim.

Ferah AVCI
Kahramanmaraş-2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ.....	VI
KISALTMALAR.....	VII
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ	X
1. GİRİŞ	1
1.1. Mecmuanın Tanımı ve Tarihi	1
1.2. Mecmuaların Tasnifi.....	2
1.3. Şiir Mecmuaları Tanımı ve Tarihi	4
1.4. Türk Edebiyatında Şiir Mecmualarının Yeri ve Önemi.....	5
1.5. Şiir Mecmualarının Edebiyat Araştırmalarına Katkısı	5
1.5.1. Şiir Mecmualarının Metin Neşrine Katkısı.....	5
1.5.2. Şiir Mecmualarının Metin Kurulmasına Katkısı	6
1.5.3. Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları.....	6
1.5.4. Mecmuaların Edebiyat Tarihi Araştırmalarına Katkısı	7
2. MARAŞLI HACI ALİ EFENDİ'YE AİT BİR ŞİİR MECMUASI.....	10
2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi.....	10
2.2. Mecmuanın Muhtevası	11
2.3. Mecmuanın Dil ve İmla özellikleri.....	11
2.4. Metin Kurulumunda Gözetilen Esaslar.....	13
2.5. Mecmuanın Sistematik Tasnifi	16
2.6. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiirleri	66
2.7. Mecmuada Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri	70
3. MECMUANIN ÇEVİRİ YAZISI.....	73
4. SONUÇ	468
KAYNAKÇA.....	470
İNDEKS	481
ÖZ GEÇMİŞ	
EKLER	
EK 1: TIPKI BASIM	

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Mecmuanın Sistematik Tasnifi Tablosu	16
Tablo 2.2. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiir Sayıları Tablosu	66
Tablo 2.3. Mecmuada Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri Tablosu	70

KISALTMALAR

AAD	: Alevilik Araştırmaları Dergisi
AD	: Arşı Dîvânı
AMSD	: Arpaemînzâde Mustafâ Sâmi Dîvânı
AÖD	: Âşık Ömer Dîvânı
ARP	: Âsâr-ı Râmiz Paşa
Arş. Gör.	: Araştırma Görevlisi
ASD	: Abdulmecid Sivasî Dîvânçesi
AYD	: Aydı Dîvânı
bk.	: Bakınız
Böl.	: Bölüm
C	: Cilt
çev.	: Çeviren
d.	: Dergi
DHM	: Dîvân-ı Hâfız-ı Mar'aşî
Dİ	: Dîvân-ı İlahiyât ve Açıklaması
DK	: Dîvân-ı Kâmil
DKA	: Dîvân-ı Kethuhdâzâde Ârif
DMB	: Dîvân-ı Müştâk Baba
DMN	: Dîvân-ı Mustafa Nüzûlî
DN	: Dîvân-ı Nesîmî
DR	: Dîvân-ı Râgıb
DSE	: Develili Seyrânî ve Eserleri
DSS	: Divân-ı Sûzî-i Sivâsî
DUD	: Derzi-zâde Ulvî Dîvânı
DZ	: Dîvân-ı Zâtî
EGD	: Erbilli Garîbî Dîvânı
EHD	: Edib Herâbî Dîvânı
EMHD	: Eşâr-ı Muhammed Mehmed Ali Hilmi Dede
EPD	: Eşref Paşa Dîvânı
FD	: Fuzûlî Dîvânı
FHD	: Fıtnat Hanım Dîvânı
Fİ	: Fahir İz
FK	: Fatih Köksal
FSD	: Fehîm-i Sâni Dîvânı
G	: Gazel
HBD	: Hâşim Baba Dîvânı
HD	: Hatâyî Dîvânı
HGDMK	: Hayâlî-i Gülşenî Dîvânı
HSD	: Hasan Sezâyî Dîvânı

Hz.	: Hazret
hzl.	: Hazırlayan
İA	: İbrahim Arslanoğlu
İGD	: İbrahim Gülşenî Dîvânı
K	: Kaside
KA	: Kaygusuz Abdâl
KERB	: Külliyyât-ı Eş'âr-ı Rûhî-i Bağdâdî
KNCÖ	: Kul Nesîmî-Cahit Öztelli
KNM	: Kurra-zade Nadiri Mevlid
Koş	: Koşma
ktb.	: Kütüphane
LHD	: Leylâ Hanım Dîvânı
LM	: Leylâ ve Mecnûn
MA	: Makâlid-i Aşk
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Mer.	: Mersiye
Mes.	: Mesnevi
MHDD	: Mehmet Ali Hilmi Dedebaba Divanı
MHEM	: Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası
Mu.	: Muamma
Muh.	: Muhammes
Mus.	: Musammat
Müs.	: Müseddes
NAD	: Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı
ND	: Nâbî Dîvânı
NED	: Nedîm Dîvânı
NFD	: Nef'î Dîvânı
NİD	: Nigârî Dîvânı
NSD	: Nesîmî Dîvânı
NT	: Neyzen Tevfik
Nu	: Numara
öl.	: Ölüm
PDE	: Pâk-i Dîvân-ı Eşrefü'ş-Şuarâ
PSACÖ	: Pir Sultan Abdâl-Cahit Öztelli
ra.	: Radiyallâhu anh
s	: Sayfa
S	: Sayı
SAV	: Sallallahu aleyhi ve selem
SDŞ	: Sivaslı Divân Şairleri
SFED	: Süleyman Fehim Efendi Dîvânı
SND	: Seyfullah Nizamoğlu Dîvânı

st.	: Satır
Ş	: Şiir
ŞGD	: Şeyh Gâlib Dîvânı
T.	: Türkçe
t.bend	: Terci'-bend
Tah.	: Tahmis
Tah.	: Tahmis
tar.	: Tarih
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TMA	: Türk Musikisi Antolojisi
TTŞA	: Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi
TY	: Türkçe Yazma
UD	: Usûlî Dîvânı
v.	: Varak
VAR	: Vîrânî Abdâl Risâleleri
vd.	: ve diğerleri
VDFN	: Vîrânî Dede Fakr-nâme
vs.	: Vesaire
VSD	: Vîrânî Sultan Dîvânı
Yay.	: Yayını Yayınları
YED	: Yûnus Emre Dîvânı
yk	: Yaprak
yy.	: Yüzyıl

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ī)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ء	°	ط	ţ
ب	b	ظ	z
پ	p	ع	°
ت	t	غ	ğ
ث	ṯ	ف	f
ج	c	ق	q
چ	ç	ك	k, g
ح	ḥ	ڭا	ñ
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	v (o, ö, u, ü, ū)
ز	z	ه	h (a, e)
ژ	j	ل	lā
س	s	ی	y (ı, i, ĩ)
ش	ş		

Çeviri Yazıda Uyulan Kurallar:

- 1) İلمي eserlerde uygulanan çeviri yazı sistemi kullanılmıştır.
- 2) Farsça vâv-ı ma'dûleler “” (h'âce) şeklinde gösterilmiştir.
- 3) Arapça ve Farsçadaki ön ekler ayrı, son ekler birleşik yazılmıştır,
- 4) Arapça ve Farsça birleşik kelimeler arasında bir çizgi (-) konulmuştur.
- 5) Mısra başları ve özel isimler büyük harfle yazılmıştır.
- 6) İktibaslar “” (tırnak işareti) içine alınmış, açıklamalar dipnotunda verilmiştir.

1. GİRİŞ

1.1. Mecmuanın Tanımı ve Tarihi

Arapça toplama, biriktirme, toplanma, bir araya gelme anlamındaki cem' masdarından türeyen mecmû'a, sözlükte toplanıp biriktirilmiş, düzenli bir şekilde bir araya getirilmiş şeylerin tamamı, koleksiyon, manalarına gelmektedir. Risale, cüzdan, defter ve ceride, isimleri de aynı manada kullanılmıştır (Sami, 2017: 1293). Genellikle içinde bir veya daha fazla şair ve yazara ait seçilmiş şiirler, söz ve yazılar bulunan, el yazması kitap mahiyetindeki derleme eserler, mecmua olarak isimlendirilmişlerdir. Mecmuayı farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü olarak tarif etmek mümkündür. "mecmû'a-i eş'âr", "mecmû'atü'r-resâil" gibi. (Köksal, 2011). Bu bağlamda "mecmû'atü'r-resâ'il"ler daha ziyade konu yakınlığı bulunan hacimce küçük eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş eserlerdir. Diğer taraftan büyük hacimli mecmualar da bulunmaktadır.

Ansiklopedilerde genellikle uzunlamasına açılan ensiz, uzun yazma mecmualara verilen ad olarak tanımlanan "cönk" kelimesi; gerek gemi, sefine anlamıyla gerekse mecmua ve diğer anlamlarıyla XV. yüzyıldan beri Türkçe'nin çeşitli lehçelerinde kullanılmıştır. Kütüphanecilik açısından bir kitap şekli olarak da değerlendirilebilecek olan cönklere şekillerinden dolayı "dana dili" denilmektedir. Cönklerin halk arasında sığır dili olarak adlandırıldığı bilinmektedir. Kütüphanelerde ise bu eserler "Mecmû'a-i eş'âr" adıyla fişlenir ve fişin bir köşesine cönktür kaydı konulur. Cönkler, genellikle âşıkların, seyrek olarak da divan şairlerinin bir kısım şiirlerini ihtiva ederler. İlk derlemelerin bulunduğu kaynaklar olarak büyük önem taşımaktadırlar (Gökyay, 1993: 73-74). Daha ziyade mensur eserlerin toplandığı biyografik-ansiklopedik mahiyetteki mecmualara "sefine" denilmiştir (Köksal, 2011). Sefine-i Evliyâ... gibi.

Ayrıca günümüzde dergi olarak isimlendirilen belirli aralıklarla düzenli bir şekilde neşredilen fikir, edebiyat, sanat gibi çeşitli konulara ve günlük olaylara, haberlere yer veren yayınlara da başlangıçta mecmua denilmiştir. Mecmû'a-i Fünûn, Mecmû'a-i Ulûm, Mecmû'a-i Ebuzziyâ, Mecmû'a-i Edebiyye bunlardan ilk ve önemli olanlarıdır.

Hz. Peygamber (SAV)'in sünnet ve hadisleri sahabeler ve tâbiînin ilk tabakası tarafından el-Câmi', el-Mecmû'a adı verilen defter ve sahifelerde yazılarak kayıt altına alınmıştır. Sonraki dönem âlimlerinin büyükleri tarafından bu hadisler ravilerden toplanıp tasnif edilerek müstakil hadis külliyatları oluşturulmuştur. Buharî, bizzat kendisi kitabına el-Câmi'u's-Sahîh adını vermiştir (Sofuoğlu, 1987: 89-90). Yine Müslim'in eserinin adı da el-Câmi'u's-Sahîh'tir.

Osmanlı dönemine bakacak olursak: Türk edebiyatının gelişip artık tam anlamıyla bir klasik edebiyat olarak kabul gördüğü XV. yüzyıldan itibaren mecmuaların ilk örnekleri görülmeye başlanmıştır. XVI. yüzyıldan sonra ise mecmualar, sayı ve çeşitleri iyice artarak Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatında çok yaygın ve önemli bir

telif türü haline gelmişlerdir (Uzun, 2003). XV. yüzyılda Edirneli Nazmî'nin Mecma'û'n-Nezâ'ir'i, Pervâne Bey'in Pervâne Bey Mecmû'ası, Mesîhî'nin Gül-i Sadberg adlı münşeat mecmuası bu dönemde dikkat çeken mecmualardandır. Sonraki dönemlerde Âşık Çelebi'nin Mecmû'a-i Sükûk'ı, mahkeme kâtipliği ve kadılıklarda kaleme aldığı edebî kıymeti olan ilamlardır. Niyâzî-i Mısri'nin Mecmû'a-i Kelimât-ı Kudsiyye'si günlük, hatırat tarzında kaleme alınmıştır. Seçme şiirlerden müteşekkil mecmualar ise günümüz şiir antolojileri mahiyetinde eserler olup Mecmû'a-i Eş'âr veya Mecmû'atü'l-Eş'âr olarak isimlendirildikleri gibi müretteplerinin adıyla isimlendirilmiş olanlar da vardır. Süleyman Faik'in Süleyman Faik Efendi Mecmuası, Tayyazâde Ahmed Ata'nın Tayyazâde Mecmuası vb. gibi.

İslam kültüründe ilk mecmualar, başlangıçta âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır (Uzun, 2003).

1.2. Mecmuaların Tasnifi

Ali Cânib Yöntem, edebî ve tarihî tetkikler için meçhul birer hazine olan mecmûaların öneminden ve kütüphanelerin ilmî ve itinalı bir tasnife tabi tutulmasından ilk bahsedenlerden birisidir (Ali Cânib, 1927:103). XVI. yüzyıldan itibaren ortaya çıkan “defterü'l-kütüb”lerde, II. Abdülhamid döneminde hazırlandıkları için “devr-i Hamîdî defterleri” denilen kataloglarda ve günümüzün çok yönlü tasnif sistemlerinde genellikle “Mecmû'ât/Mecmualar” başlığı altında ele alınmıştır (Uzun, 2003). Zaman içerisinde ilmi araştırmalarla gün yüzüne çıkartılan mecmuaların derlenme maksadı, muhteva, şekil, tema, mürettibin kimliği gibi vasıflarının değerlendirilmesi hususunda bir tasnif yapma ihtiyacı zorunlu hale gelmiştir.

Agâh Sırrı Levend, ilk defa muhtevayı esas alarak mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Nazire Mecmuaları
2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları
3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar
4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş mecmualar
5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend 1988: 166-167).

Tasnif konusunda ikinci çalışmayı yapan Günay Kut, mecmuaları şekil, içerik ve mürettibin kimliğine göre sınıflandırmıştır:

1. Nazire mecmuaları
2. Seçme şiir mecmuaları
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan mecmualar

4. Karışık, yani manzum ve mensur veya farklı dillerle yazılmış parçalardan oluşan mecmualar

5. Derleyeni belli mecmualar (Kut, 1986: 170-172).

Semra Tunç, Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmû'ası'nı Günay Kut'un mecmua tasnifine ilaveten meşrebi aynı şairlere ait şiirlerin toplandığı mecmualar şeklinde altıncı tip olarak kabul edilebileceğini belirtmiştir (Tunç, 2000: 106).

Atabey Kılıç, yurt dışındaki kütüphanelerde bulunan mecmuaların da eklenmesiyle mecmua literatürünün genişleyeceğini belirtmiştir. Kılıç'ın mecmua tasnifi yapılırken manzum lugat mecmuaları konusunun da yeni bir tasnif maddesi olması gerektiğini belirttiği tasnifinin ana başlıkları şu şekildedir:

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından

2. Şekil bakımından

3. Dil bakımından

4. Muhteva bakımından

5. Şahısların tertip ettiği ve şahıslar için tertip edilen mecmualar (Kılıç, 2012: 80-95).

Mehmet Gürbüz, Osmanlı kültürel yaşamının mecmua geleneğini Fars ve Arap yazınından aldıysa da zamanla kendi formunu oluşturduğunu dolayısıyla da mecmuanın Osmanlı yazın hayatının üretimi olarak kabul edilerek bu gelenek içerisinde üretilmiş mecmuaların ve daha özelde şiir mecmualarının sınıflandırılmasını amaçlamıştır. Şiir merkezli olarak derlenen mecmuaları şu ana başlıklar altında sınıflandırmıştır:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları

2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları

3. Nazire mecmuaları

4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan şiir mecmuaları

5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar (Gürbüz, 2012: 105-112).

Ahmet Tanyıldız, günümüz harflerine aktarımı tamamlanan şiir mecmualarını türve muhteva açısından değerlendirerek şu şekilde tasnif etmiştir:

Kasîde mecmuaları

Gazel mecmuaları

Mesnevî mecmuaları

Na't mecmuaları

Mi'raciye mecmuaları

İlâhî mecmuaları

Musammat mecmuaları

Nazîre mecmuaları

Manzûm lugat mecmuaları

Güfte mecmuaları

Matla mecmuaları

Mersiye mecmuaları
 Şehrengîz mecmuaları
 Muammâ mecmuaları
 Lugaz mecmuaları (Tanyıldız, 2012: 229-230).

Hüseyin Ayan, Orta Asya ve Anadolu'da kaleme alınan şiir mecmualarında muhteva ve şekil yönünden farklılıklar bulunduğunu bundan dolayı Orta Asya'da ve Anadolu'da derlenen şiir mecmualarının yazıldıkları bölgeye göre de kıyaslanmasının gerekliliğini belirtmiştir (Ayan,1997: 80-81).

Fatih Köksal, şiir mecmualarını ve cönkleri edebiyat tarihimizin meçhul yeni eserlerini, yeni şairler ve türlerini açığa çıkarması açısından en değerli malzemeler olarak tanımlamış ve mecmuaları üç kısma ayırmıştır:

1. Şiir mecmuaları
2. Diğer mecmualar
3. Mecmular dışındaki toplamalar

Köksal, geniş katılımlı ve uzun soluklu, sistematik bir çalışmayla resmî ve özel kütüphanelerde bulunan bütün mecmuaların içeriğinin dökümü yapılarak elde edilen birikimin bir veri tabanı üzerinden araştırmacıların kullanımına sunulması amacıyla Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının himayelerinde 30.06.2012 tarihinde Ankara'da "Osmanlı Şiirinin Hazinesi: Mecmualar ve Cönkler" başlıklı bir çalışmada "Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)"ı gündeme getirmiştir. Projeye örnek olmak üzere şahsî kütüphanesinde bulunan bir şiir mecmuasının sistematik tasnifini de tabloyla göstermiştir (Köksal, 2011). MESTAP tablosuna göre Mecmuanın Sistematik Tasnifi için bkz. Tablo 2.1.

1.3. Şiir Mecmuaları Tanımı ve Tarihi

Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği/müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalara şiir mecmuası denilmektedir. Bu eserler, kütüphanelerde "Şiir Mecmuası" adı altında kayıtlı olabileceği gibi genellikle Mecmû'a-i eş'âr veya Mecmû'atü'l-eş'âr olarak kayıtlıdır (MESTAP, 30.04.2019, <https://mestap.com>). Câhiliye devrinin ünlü yedi şairinin kasidelerini toplayan el-Mu'allakât adlı derleme ise günümüzün antolojileri olarak görülen şiir mecmualarının ilk örneklerinden biridir (Uzun, 2003).¹

Anadolu sahasında şiir mecmualarının ilk örnekleri XV. yüzyılın başlarından itibaren görülmeye başlanan nazire mecmualarıdır. Türk edebiyatında bilinen ilk nazire mecmuası ise Ömer b. Mezd'in H.840/M.1436'da hazırladığı Mecmû'atü'n-Nezâ'ir'idir. Eğridirli Hacı Kemal'in Câmi'u'n-Nezâ'ir'i, Edirneli Nazmî'nin

¹ El-Mu'allakât adlı derleme, Câhiliye devri ve İslâmî dönemin kırk dokuz şairinin birer kasidesi seçilerek telif edilen Cemheretü eş'âr'l-'Arab'ın birinci tabakasıdır. Yedi tabakadan oluşan antolojide "Muallakât" başlığı altında sekiz muallaka şairinin kasideleri yer almaktadır. Cemheretü eş'âr'l-'Arab'ın müellifi İbn Ebû'l-Hattâb diye de bilinen Ebû Zeyd el-Kureşî'dir (Tülücü, 2005).

Mecma'u'n-Nezâ'ir'i ve Pervâne Beyin Pervâne Bey Mecmû'ası XVI. yüzyılda derlemiş nazire mecmualarındandır (Levend, 1988: 167-168; Gıynaş, 2017: 4-5). XV. yüzyıldan itibaren özellikle de XVI. yüzyıl ve sonrasında antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları, toplumun değişik kesimlerine mensup şiir severler tarafından oldukça fazla rağbet görmüş, geniş Osmanlı coğrafyasında sayıları hızla artarken şekil, muhteva, tema, tertip gibi özellikleriyle de çok fazla çeşitlilik arz etmiştir.

1.4. Türk Edebiyatında Şiir Mecmualarının Yeri ve Önemi

Divan şiirini XV. yüzyıl başlarından itibaren klasik formuna kavuşturan edebî gelenek, divanlar, mesneviler, tezkireler gibi yazılı eserler için bir takım tertip kaideleri oluşturmuşken mecmuaları tamamen mürettibinin keyfiyetine bırakmıştır. Esasında bu tamamen özgür, kuralsız, düzensiz ve keyfi tertip bir bakıma mecmuanın gelenek tarafından kabul görmüş formudur. Bu itibarla her mecmua, tamamen mürettibin kişisel zevkince belirlenmiş olan yeni ve farklı bir formda üretilmiştir. Eserin içeriğinin ne olacağı, şekil özellikleri bakımından nasıl tasarlanacağı tamamen mürettibin tercihihine bağlıdır (Gürbüz, 2013: 316). Öyle ki mecmuanın mürettibine sunduğu bu özgürlük sayesinde Osmanlı kültürel hayatı içerisinde toplumun her kesiminden her seviyede okur-yazar şiir sever estetik zevkini ve beğenisini gösterme imkânı bulmuştur.

1.5. Şiir Mecmualarının Edebiyat Araştırmalarına Katkısı

Öncelikle şuarâ tezkireleri ve tarihler, daha sonra da devrin şiir mecmuaları (Mecmû'a-i eş'âr) ve cönkler Türk edebiyatı tarihinin en önemli kaynaklarındandır. Şair, yazar ve edebiyat tarihi araştırmacısı olarak Fuat Köprülü "Türk Edebiyatında Usul" adlı makalesinde bir edebî metni ve yazarını tanımak için mecmuaların ne denli önemli olduğunu vurgulamış, edebiyat araştırmalarının hangi usullere göre nasıl yapılması gerektiğini sekiz maddeyle izah etmiştir. Bu bağlamda mecmualardan nasıl faydalanılacağına da değinmiştir (Köprülü, 1999: 1-47). Günümüzde edebiyat araştırmacıları, şiir mecmualarından mecmuanın tanıtılması için kaleme aldıkları makalelerine kaynak olarak, edebî metinlerin neşrinde ve metin tesisinde nüsha olarak, biyografik kaynak olarak, kültür hayatına dair araştırmalarda çeşitli şekillerde istifade etmektedirler.

1.5.1. Şiir Mecmualarının Metin Neşrine Katkısı

Bir şairin, divan tertip etmiş olsa dahi daha sonrasında yazdığı veya beğenmediği için divanına almadığı bir şekilde divanında bulunmayan şiirleri mecmualarda görülebilir.

Ey Nesîmî bil ki Hâkkin kendi vaḥdet ḥānesi
Cilvegāh-ı Muştafâdır yıkma gönlün kimsenin (G 51/5)

Ey Nesîmî nūr-ı Hâkdur andadur esrârı Hâk
Cilvegāh-ı evliyâdur yıkma gönlün kimsenün (Köksal, 2009: 100).

Nesîmî Dîvânı neşrinde bulunmadığı halde Fatih Köksal'ın "Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirleri" başlıklı makalesinde tanıttığı bu şiirin varyant farklılığıyla Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası'nda yer alması gibi.

1.5.2. Şiir Mecmualarının Metin Kurulmasına Katkısı

Bir divanın müellif nüshasının kaybolmuş olması/bulunamaması, sonraki dönemlerde istinsah edilmiş olan farklı nüshalardaki metinlerin değişikliğe uğramış olması (eksik veya fazla kısımlarının bulunması, metnin nüsha farkları, vs.) durumlarında mecmualar nüsha olarak kullanılabilir.

Ġayğusuzun hüneri
Helvâ [vü] biryân yimek
Bundan özge hüneri
Umma sen bî-çâreden (Koş. 111/IX)

Bu Kaygusuz Abdâlun
Hüneri ni'met yimek
Andan artuk hüneri
Umma bu bî-çâreden (Güzel, 1981: 219).²

1.5.3. Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları

Bir devrin edebiyatını araştırmak için o devir içinde yetişen şairler, yazarlar hakkında zamanının görüş ve anlayışını da öğrenmek gerekir. Bunun için ilk akla gelen Tezkiretü'ş-şu'arâlardır. Tezkirelerde yer alan bir şair hakkında bazen mübalağalı övgü

² Kaygusuz Abdâl'in bizzat elinden çıkmış herhangi bir yazmaya bugüne kadar tesadüf edilememiştir. Mürettep bir divanı yoktur. Ancak Marburg nüshasını tanıtan Barbara Flemming Kataloğunda Kaygusuz Abdâl'in bu nüshada 288a-340b varakları arasında toplu hâlde bulunan önemli şiirleri divan adı altında verilmiştir. Marburg nüshası olarak adlandırılan mecmûanın önemli yerlerine serpiştirilmiş olan on altı şiir, farklı kütüphanelerde bulunan mecmûalarda ve farklı eserlerin nüshalarında yer alan şiirler de ilave edilerek bir divân vücuda getirilmiştir. Kaygusuz Abdâl'in Dolabname adlı 39 beyitlik kasidesi ile iki Terci-i Bend, iki Terki-i Bend, iki müstezad ve Salatname adlı şiirini de Divanı içinde değerlendirmek gerekmektedir (Güzel, 1981: 92-104).

yanıltıcı olabilmektedir, eski bir şairi tanımak için o devir esnasında kaleme alınmış mecmualar en doğru fikir veren vasıtalarındandır (Ali Cânib, 1927: 363-364). Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşünülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşünülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir (Köksal, 2011).

1.5.4. Mecmuaların Edebiyat Tarihi Araştırmalarına Katkısı

Şiir mecmuaları, toplumun çeşitli kesimlerine mensup şiir severlerin rağbet ettikleri şairleri ve şiirlerini ihtiva ederler. Onların muhteiyatı, bir şairin kendi döneminde ve sonraki zamanlarda ne kadar okuyucu bulduğunu gösterir. Belli bir eğitim almış ve bu vesileyle seçme gücü gelişmiş şiir severler ile vasat ve vasatın altında şiir okuyucusu kişilerin şiir seçkisi, dönemindeki şair veya şiirin popülaritesini ortaya koyar (Aydemir, 2001: 148). Örneğin Yunus Emre'nin şiirlerini XX. yüzyıla kadar her dönemde tertip edilen mecmualarda görmek mümkündür. Şiirleri varyantlaşan ve hayatı efsaneleşen Yunus Emre ile ilgili yazılı kaynakların büyük çoğunluğu yazılı düşünce sisteminin değil, cönk ve mecmua gibi sözlü kültür kayıtlarının arasındadır. Hacı Bektaş Velî Velayetnamesinden başlayarak Alevi-Bektaşî edebiyatı, Taptuk Emre ve talebesi Yunus Emre'yi kendi tarikat kültürleri içinde yorumlamışlar, başta cemler ve dergâhlar olmak üzere şiirleri âşıklar ve zakirler tarafından kuşaktan kuşağa aktarılmıştır. Yunus Emre şiirlerinin varyantlaşmasında, yeniden üretilmesinde, cönk ve mecmualarda sıklıkla rastlanmasında tekke şiir geleneği kadar âşıklık geleneğinin de etkisi vardır. Bu durum Yunus Emre'nin çağına ve sonrasına olan etkisini göstermektedir (Oğuz, 2015). Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası'nda Yunus Emre'nin on bir şiiri yer almaktadır.

Çıkıldım erik tälina anda yidim üzümü
Bostân ıssı kaçayıupdir ne yirsiñ kızumı (G 119/1)

Ey yârenler kim işitdi 'aşık tövbe itdigini
Ya kim işitdi deñize od düşüben tütüğini (G 123/1)

Yaşadıkları dönemde şöhret bulmuş ancak sonraki dönemlerde unutulmuş veya hakkında yazılı kaynaklarda bilgiye ulaşılamayan kimi şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

On yedinci yüzyılın ikinci yarısında yaşamış Bektaşî şairlerinden Kazak Abdâl'in Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası'nda bir şiiri bulunmaktadır.³

Eşegi şaldım çayıra
Otlaya karnın toyura
Düş görüp de hayıra
Göreniñde °avratına

Қазақ Abdâl söz söyledi
İşidenler һазз eyledi
Şorarlarsa kim söyledi
Şoraniñ da °avratına (Koş. 331/ I , IV)

Günümüze sadece üç mevlidi ve çeşitli şiir mecmualarında rastlanan birkaç şiiri ulaşmış olan Maraşlı Kurrazâde Nâdir Baba'nın, Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası'nda üç şiiri bulunmaktadır.

Şifâtıñ âyetü'l-kübrâ şaçıñ ve'l-leyl ez-yahşu
Gözün ve'l-necmdir ammâ kaşıñ kâvseyn ev ednâ

Nice vaşf eylesün câna seni Nâdir gibi °âciz
Meger meddâhiñ olmuşdur Cenâbı Hâlık-ı yektâ (G 200/1, 7)

Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşılabiriz (Köksal, 2011).

Bâ vü “bismi'llâh”[1] bilmeyen faķı
Fâtiha okusa imâm olamaz
“El-ḥamdu” Muḥammed “li'llâh” Murtażâ
İkisin bilmeyen Ḥaķķı bilemez

“Rabbi'l-°âlemīn” Ḥadīcetü'l-Kübrâ
Maķbül şalavat Fâṭimatü'z-Zehrâ
“E'r-Raḥman bâķīdir ol Ḥulķ-ı Rızâ
Baḥre girmeyenler dürri bulamaz

³ Kazak Abdâl'in şiirlerine cönk ve mecmualarda rastlanılmaktadır. Şiirleri henüz derlenmemiştir. Kazak Abdâl'in hayatı ve edebî kişiliği hakkında cönk ve mecmuların okunması ile yeni bilgiler elde edilebilir (Çakır, 2014).

“Vele’đ-dällin” azgın oldu zışt-gir
Meded kıl yetiş gel yâ Ğazret-i Pır
°Alı MuĞammedim şığ Allāhım bir
Vırānı Ğayrıdan loĞmān bulamaz (Koş. 39/ I , II , X)

Maraşlı Hacı Ali Efendi’ye Ait Bir şiir Mecmuası’nda yer alan bu şiiri DoĞan Kaya, “Āřık şiirinde Ayetlemeler” başlıklı makalesinde Fatiha Suresi’nin ayetlere ve kelimelere bōlünerek surenin yorumlandığı Vırānı’ye ait bir ayetleme⁴ örneği olarak tanıtmıştır.

Mecmualarda şairin kimliği dışında üslup ve edebî kişiliğine dair bilgi ve değerlendirmeler de yer alabilmektedir. Özellikle nazire mecmualarında aynı imajları kullanan birçok şairin benzer örneklerinin ard arda sıralandığı görölür. Bundan hareketle hangi şairin kimleri okuduğunu, kimlerin etkisinde kaldığını detaylı bir şekilde tespit mümkündür (Aydemir, 2001: 150).

⁴ Dini tasavvufi Türk şiirinde hece vezni ile ve daha ziyade dōrtlüklerle ortaya konulan ayetleme, Kuran’daki surelerin ayet ayet hatta kelime kelime ele alınıp bunların inanç ve düşünce ile birleştirildiği, yorumlandığı şiir türüdür (Kaya, 2016: 205-222).

2. MARAŞLI HACI ALİ EFENDİ'YE AİT BİR ŞİİR MECMUASI

2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi

Tez çalışmamıza temel teşkil eden mecmua, XIX. yüzyıl sonlarında tertib edilmiş bir şiir mecmuasıdır. Hacı Ali Efendi, mecmuayı kendi hüsnü hattıyla oluşturmuştur. Mecmua tek nüsha halindedir ve Hacı Ali Efendi'nin torunlarından Mehmet Büyükerzurumlu'nun özel koleksiyonunda bulunmaktadır. Söz konusu mecmuanın nüsha tavsifi şöyledir:

Baş:

Sen ey târîh-i millet ey şehâdetnâme-i ecdâd
Haber vir böyle günlerde iderdîñ kimden istimdâd

Son:

Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ
Öldiriñ rûh-ı °Aliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ

Müstensih: Müellif Hattı

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Yeri: Maraş

Ölçü: (Dış-İç): 185 x 140-bb x bb mm.

Yaprak: 242s. (254s.)

Satır: Muhtelif satırlı

Sütun: Çift sütün

Yazı: Rika

Kağıt: Aharlı, ince, açık samani sarı kağıt

Cilt: Siyah deri kaplı karton cilt

Zahriyeden sonraki ilk üç yaprak ile 37. ve 38. sayfaların yazılı olduğu yaprak zayi olmuştur. Mecmua yedinci sayfadan başlamaktadır. Zayi olan ilk üç yaprak üç şerit halinde sayfa numaraları verilerek tekrardan yazılmıştır. Mecmuanın tamamı 254 sayfadır. (ss.: 1-ss.: 242) tezimizin konusu olan kısmıdır. Son şiir 242. sayfada bitmektedir. ss.: 243-ss.: 244'te Latin harfleriyle İstiklal Marşı'nın son altı kıtası yazılmıştır. Sonrasındaki dokuz sayfa boş olup sadece sayfa numaraları bulunmaktadır. ss.: 254'ün başında "Şoñ şâhife" ibaresi ve Hacı Ali Efendi'nin yeğeni Ali Kemal Büyükerzurumlu'nun imzası yer almaktadır. Arka kapağın iç kısmında ve son sayfada Latin ve Arap rakamlarıyla birtakım hesaplamalar yazılmıştır. Osmanlıca ve Latin harfli Türkçe notlar ve muhtelif imzalar bulunmaktadır. Mecmuanın ne zaman tertip edildiğine dair bir tarih kaydı bulunmuyorsa da ek şeritlere yazılmış olan Neyzen Tevfik Bey'in "İskelet şiirinin son mısraının altında "Temmet fî 10 Kânün-ı şânî sene [1]340"

tarihi yer almaktadır. Ancak ek şeritlerdeki hattın farklılığı göz önünde bulundurularak bu kısmın başka biri tarafından daha sonra yazıldığı düşünülmektedir.

2.2. Mecmuanın Muhtevası

Mecmua, Neyzen Tevfik Bey'in "İskelet" şiiri ile başlamaktadır.

Baş:

Sen ey târiḥ-i millet ey şehâdetnâme-i ecdâd
Haber vir böyle günlerde iderdiñ kimden istimdâd (Mes. 1/1)

Son:

Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ
Öldiriñ rûḥ-ı °Aliyyü'l-Murtaẓâyım öldiriñ (Mer. 408/X)

Son şiir ise Muallim Feyzî sanıyla tanınan Şirzad mahlaslı şair Ahmed Feyzî Efendi'ye ait olan bir mersiyedir.

Mecmuada farklı devirlerde yaşamış divan ve tekke şairlerine ait 408 şiir bulunmaktadır. Bunlardan 123 şaire ait 398 şiir tespit edilmiş, 10 şiirin ise şairinin mahlası edilememiştir. Manzumeler; kasîde, gazel, mesnevî, müfred, murabba', şarkı, muhammes, tahmîs, müseddes, tesdîs, terkîb-i bend, tercî'-i bend, koşma, kıt'a nazım şekliyle yazılmışlardır.

Mecmua, genellikle tasavvufî ve Alevî-Bektâşî neşve ile yazılmış şiirlerle, Hz. Peygamber, Hz. Fatma, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin'den oluşan Ehl-i Beyt'i, bu nesilden gelen on iki imamı ve Kerbelâ vakasını konu alan manzumelerden müteşekkildir. Bu hususiyetiyle Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası için tematik bir mecmua demek mümkündür.

2.3. Mecmuanın Dil ve İmla özellikleri

Her dönemin dil anlayışı, o dönemin siyasi, ekonomik şartlarıyla bilim dallarındaki düzeyi ile ilişkilidir. Dil, toplumun sosyal hayatından, dünya görüşünden etkilenen doğası gereği sürekli olarak değişen ve gelişen canlı bir varlıktır (Saraç, 2009: 9). Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası'nda XIII. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar olan dönemlerde yazılmış Türkçe menzumeler yer almaktadır. Mecmuada şiirlerin yazıldıkları dönemlerdeki dil ve imla özelliklerinin büyük oranda korunmaya çalışıldığı görülmektedir.

Yüzgeçliği öğrenemeyen kûl girmesiñ bu deñize

°Aşḫ deryâsı dibsizdir °aceblemeñ batdıḡını (G 123/4)

Ṭıfıllayın dem-be-dem
Ṭab [u] ṭub söyleme
Olursıñ Mañşūr gibi
Bilmeseñ müdāradan

Ġayġusuzun hūneri
Helvā [ü] biryān yimek
Bundan özge hūneri
Umma sen bī-çāreden (Koş. 111/ II , IX)

Pīr Sulṭan Abdālīm °ummāna ṭaldım
Gelenler geçiyor ḥaberin aldım
Abdāl oldum °aba geydim dolandım
Bir dost buldum ammā tiz aḥşām oldı (Koş. 186/VI)

Ḳış geldi şitāgāha şitāb eyledi yārān
Gör eşkile reşk eyleyerek yaġmada bārān
Gelmiş mi °aceb bilmiyorum mevsim-i ḥübān
Keşti-i emel baḥr-i ġam [u] ḥayrete ṭaldı (Ş 319/III)

2.4. Metin Kurulumunda Gözetilen Esaslar

1. Mecmuada yer alan şiirler ve beyitleri nümerik rakamlarla numaralandırılmış bendler ise Roma rakamlarıyla numaralandırılmıştır.
2. Vezin, metin başında transkripsiyon alfabetiyle yazılmıştır (Fâ`lâtün/Fâ`ilâtün/Fâ`ilün).
3. Vezin kusurları, vezni bozan hece eksikliği ve fazlalığı, vezin farklılığı gibi durumlar dipnotta belirtilmiştir.
4. Vezin gereği yapılan (“‘ilm”, “‘ilim”, “zikr”, zikir” vb. gibi) ses türemelerinin metinde her hangi bir işaret içinde gösterilmesine gerek görülmemiştir.
5. Karşılaştırmalar dipnotlarda (*) işaretiyle belirtilerek gösterilmiştir.
6. Bütün Arapça ve Farsça beyitler, iktibaslar, ayet, hadis ve hadis-i kudsiler, vs. ibareler aparatatta nümerik rakamlarla işaretlenerek belirtilmiştir.
7. Şiirlerin mecmuada bulunduğu sayfalar, önce şiirlerin numaraları, sonra mecmuanın rumuzu ile birlikte sayfa numaralarıyla dipnotlarda gösterilmiştir (1 MHEM s 1).
8. Mecmuada yer alan manzumeler, şairlerinin söz konusu şiirlerinin yazılı buldukları eserleri üzerinde yapılan akademik çalışmalarla karşılaştırılmıştır.
9. Birden fazla neşir ve çalışmada en fazla nüsha değerlendirmesi yapılarak hazırlanan çalışmalara öncelik verilmiştir.
10. Aynı eser üzerinde yapılan doktora ve yüksek lisans tezi çalışmalarında doktora tezi tercih edilmiştir.
11. Akademik çalışma yapılmamış eserler öncelikle kütüphanelerden ve arşivlerden elde edilen eski harfli metinlerle karşılaştırılmıştır.
12. Eski harfli metni elde edilememiş olan eserlerde ise popüler neşirler değerlendirilmiştir.
13. Dipnotta gösterilen nüshaların kısaltmaları/rumuzları Kısaltmalar Listesi bölümünde alfabetik sıra ile verilmiştir.
14. Karşılaştırma yapılacak şiirlerin önce mecmuada bulunduğu sayfalar sonra da karşılaştırma yapılacak nüshaların rumuzu ve sayfa numaralarıyla birlikte dipnotlarda gösterilmiştir (2 MHEM s 2, NTH s 14).
15. Dipnotlarda beyitlerin birinci mısraı a, ikinci mısraı b harfi ile (1a, 1b) şeklinde gösterilirken, bend, dörtlük ve dize numaraları (I/1, I/2, I/3, II/1, II/2, II/3...) birlikte gösterilmiştir.
16. Arapça ve Farsça ibareler, beyitler, iktibaslar, ayet, hadis ve hadis-i kudsiler, vs. Latin harfleriyle transkribe edilmiş ve tırnak içinde yazılmıştır. Bütün Arapça ve Farsça ibarelerin Türkçeleri dipnotlarda kaynaklarıyla birlikte gösterilmiştir (Kâf ve'l Qur'ân: “Kâf ve'l-kur'âni'l-mecîd.” Kâf. Mecîd (şerefli) Kur'ân'a andolsun Kur'ân-ı Kerim, 50/1).

17. Anlam yahut vezin gereği yapılması zaruri olan türlü eklemeler, metin tamirleri köşeli parantez [] içinde gösterilmiş ([ü], [i], [ya] gibi) aparatla gösterilmesine gerek görülmemiştir.
18. Okunamayan kelimeler metinde [] işaretiyle gösterilip aparatla da belirtilmiştir.
19. Okunduğu halde anlamlandırılmayan kelimelerin mecmuadaki resmi kopyalanıp alınarak aparatla belirtilmiştir.
20. Birleşik fiillerde, ile edat/bağlacı ve için edatının yazımında metne uyulmuştur (“isterseñ”, “isteriseñ”, “ister iseñ”, “anıñ için”, “anıñçün”) yazılmıştır.
21. Karşılaştırmalarda nüsha farklılıkları gösterilirken ilk önce hangi beyitteki farklılıklar gösterilecekse o beytin numarası yazılmıştır. Ana metne alınan varyant yazıldıktan sonra iki nokta (:) isareti konmuş, sonra diğer varyant(lar) gösterilmiş, sonra o varyant(lar)ın bulunduğu nüshanın rumuzu yazılmıştır. Aynı ibarenin (varsa) değişik varyantları birbirinden virgül (,) işaretiyle, farklı her bir ibarenin varyantları birbirinden eğik çizgi (/) işaretiyle ayrılmıştır (19a bu cihāndan: dü cihānda / yol: öñ VSD).
22. Mecmuada bulunup karşılaştırma yapılan metinde bulunmayan ibareler dipnotta (-) işaretiyle gösterilmiştir (1b biziz- SND, Ğazel- HSD).
23. Mecmuada bulunmayıp karşılaştırma yapılan metinde bulunan ibare (-) işaretiyle gösterilmiştir (Nes□m□yim- MHEM).
24. Mecmuda bulunup karşılaştırma yapılan metinde bulunmayan beyit(ler), bend(ler), dörtlük(ler) ve mısra(lar) (-) işaretiyle gösterilmiştir (4- HSD)
25. Mecmuada bulunmayıp karşılaştırma yapılan metinde bulunan beyit(ler), bend(ler), dörtlük(ler) ve mısra(lar) (-) işaretiyle gösterilmiştir (5, 6 MHEM, III- MHEM, II/7- MHEM).
26. Varyant farklılıkları çok fazla olan şiirlerde karşılaştırmalar dipnotu arttıracığından karşılaştırma yapılan eserdeki şiir bütün olarak alınıp dipnotta gösterilmiş, kaynak eser aparatla verilmiştir.
27. Karşılaştırma yapılan eserde uygulanan imla kuralları dipnotta değiştirilmeden olduğu şekliyle uygulanmıştır.
28. Beytler, bendler, dörtlükler ve mısralar arasındaki takdim tehirler dipnotta gösterilmiştir. Takdim tehirlerin çok fazla olduğu şiirlerde karşılaştırmalarda gösterilmeyip “Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir” ibaresiyle belirtilmiştir.
29. Müstensihden kaynaklanan (“n” yerine “ñ”, “şahbā” yerine “şahbā” vb.) karışıklığı başta olmak üzere kimi eklerin ve kelimelerin (“aşkın” yerine “aşkıñ” vb.) yanlış yazılması gibi yaygın imla hatalarının aparatla gösterilmesine gerek görülmemiştir. Mecmua metnine sadık kalınmıştır.
30. Mecmua XX. yüzyıl başlarında tertip edilmiş olmakla birlikte muhteva olarak Eski Anadolu Türkçesi döneminden itibaren tüm dönemlerde yazılmış manzumelerden oluşmaktadır. Şiirlerin yazılmış olduğu dönem imlasına uymayan yazımlarda (“eylerem” yerine “eylerim”, “andadur” yerine “andadır”,

“nedür” yerine “nedir”, “görür” yerine “görür” imlası gibi) mecmua metnine sadık kalınmış nüsha farkı olarak gösterilmemiştir. Ayrıca bildirme çekim eki olan “dır”, “dur” “durur”, “dirür”, “dürür” vb. eklerinin yazımında da mecmua metnine sadık kalınmış farklılıklar nüsha farkı olarak gösterilmemiştir.

31. “Olmaq içündür” “olmağičündür”, “derd” “dert gib” yazım farklılıkları olan ibarelerin gösterilmesine gerek görülmemiştir.
32. “Mā’i, mā’il... gibi” hemzeli kelimelerin yazımında metne uyulmuştur. Kelimeler metinde ye ile yazılmışsa ye ile (māyi, māyil), hemze ile yazılmışsa metinde de hemzeli (mā’i, mā’il) yazılmıştır.
33. Metin tespitinde bir birlik sağlamak amacıyla Arapça ve Farsça kelime ve terkiplerde İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” başlıklı makalesinde getirilen esaslar uygulanmaya çalışılmıştır.
34. Çeviri yazı-tenkitli metin haricindeki kısımlarda Türk Dil Kurumu yazım kuralları gözetilmiştir.
35. İlmi eserlerde uygulanan çeviri yazı sistemi kullanılmıştır.
36. Farsça vâv-ı ma’dûleler “” (h’âce) şeklinde gösterilmiştir (Köksal, 2012: 204-209).

2.5. Mecmuanın Sistematik Tasnifi

Mecmuada yer alan şairler ve şiirlerinin Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)'ne göre yapılmış tasnifi aşağıdaki gibidir.⁵

Tablo 2.1. Mecmuanın Sistematik Tasnifi Tablosu⁶

S nu. Ş nu.	Mahlas	Matla' beyti/bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1 1	Neyzen Tevfik	Sen ey târîh-i millet ey şehâdetnâme-i ecdâd Haber vir böyle günlerde iderdin kimden istimdâd	Mesnevî/43 beyit	Hicviye	.---/---/---/---	11. beyitten sonra 9 beyitlik manzum bir fıkra bulunmaktadır. İskelet şiiri fıkranın 9. beytinden sonra devam etmektedir.
2 2	Neyzen Tevfik	Var imiş Çingene de bir ayı bir de maymün Oynadır bunları gündüz üçi birden olup memnün	Mesnevî/9 beyit	Manzum Fıkra	---/---/---/---	Şiir, "İskelet" şiirinin 11-21. beyitleri arasında "Fıkra" başlığı altına yer almaktadır.
7 3	Seyfi	Bi-hamdi'llâh ki islâmım delîlim Muştâfâ geldi Emîrim rehberim şâhım 'Aliyyü'l-Murtażâ geldi	Gazel/11 beyit	Düvaz-nâme	.---/---/---/---	
7 4	Seyyid Seyfu' İlâh	Dostlar bilün şimdeñgerü / Nâm ü nişân olmaz baña Ben dost ile dost olmuşum /Belli mekân olmaz baña	Koşma/7 dörtlük	Nutk-ı Şerif	4 + 4 / 5 + 3= 8 / 8'li hece	Şiirin başında "gazel" başlığı bulunmaktadır.

⁵ M. Fatih Köksal'ın "Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)" çalışması örnek alınarak hazırlanmıştır (Köksal, 2011).

⁶ Mecmuda ilk sütunda şiirlerin ilk önce sayfa numarası daha sonra şiir numarası verilmiştir. Farklı şairlere ait olan veya isnat edilen şiirlerin şairlerinin mahlasları yazılırken ilk olarak mecmuada yer alan şiirlerdeki şairlerin mahlasları yazılmış ikinci olarak şiirlerin ait olduğu veya isnat edildiği şairlerin mahlasları aynı kısımda parantez içerisinde yazılarak açıklamalar bölümünde belirtilmiştir.

					vezni	
8 5	Seyyid Seyfî	Çün şaķındınsa cânını var itme cânân arzûsın Her kimiñ derdi yoķ ise eyler o dermân arzûsın	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	-.--/-.--/-.--/-.--	Şiirin vezni kusurludur.
8 6	Seyyid Seyfî	Merħabâ ey nesl-i pāk-i nūr-i yezdân merħabâ Merħabâ ey cāmi ^c -i āyât-ı Ƙur ⁹ ân merħabâ	Gazel/9 beyit	Düvaz-nâme	-.--/-.--/-.--/-.--	
8 7	Seyfî	Tālib rāh-ı ħaķıķāt buğz-ı evlād eylemez Buğz-ı āl-i Ħaydarı kendüye mu ^c tād eylemez	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	-.--/-.--/-.--/-.--	
9 8	Seyfî	Muştafâ vü Murtażâ ecdādımız Seyyid-i sadādāt olupdur adımız	Gazel/9 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	-.--/-.--/-.--	
9 9	Seyfî	Kim ki sevmez Muştafâ evlādını Bilmemişdir dünyânın bünyādını	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	-.--/-.--/-.--	
10 10	Seyyid Nizâmoğlu	Muħammed Muştafânın nesliyim ben Baña münkir olan inkāra la ^c net °Aliyyü'l-Murtażânın sırrıym ben Beni ħaķ bilmeyen murdāra la ^c net	Murabba/5 bend	Yergi	.---/.---/-.--	Şiirin başında “gazel” başlığı bulunmaktadır.
10 11	Seyfî	Bu dehr-i pīre-zenden geçmeyen Mevlāsını bilmez Göñül tevħīd ile pāk itmeyen taķvāsını bilmez	Gazel/7 beyit	Yergi	.---/.---/.---/.---	
11 12	Seyfî	Muħabbet bezminiñ cām-ı cemiñ her cāna virmezler Anı ser-mest-i °aşķ olan iĉer ħayrāna virmezler	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	.---/.---/.---/.---	
11 13	Seyfî	Cümle °ālemden müberrâ bendedir Küh-ı Ƙāfım bil ki °Anķā bendedir	Gazel/5 beyit		-.--/-.--/-.--	
11 14	Seyyid Seyfî	Nażar itdim saña baña / Sen ben hemân bir söz imiş Bu dünyânın öñi soñı / Bir ħarışçıķdan az imiş	Koşma/5 dörtlük	Nasihatnâme/ Pendnâme	4 + 4 / 5 + 3 = 8 hece vezni	Şiirin başında “gazel” başlığı bulunmaktadır.

11 15	Şeyh Nizâmoğlu	Dil nazargâh-ı Hudâdır yıkma gönülün kimseniñ Ka [°] be-i Merve Şafadır yıkma gönülün kimseniñ	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
12 16	Nizâmoğlu	Bizim bilmezsiñ ey şöfî ulu dergâhımız vardır Gönül âyînesi gibi temâşgâhımız vardır	Gazel/5 beyit	Nefes	---/---/---/---	
12 17	Seyyid Nizâmoğlu	Şaçın ve'l-leyli yüzün ve'đ-duhâdır Cemâliñ pertev-i nûr-ı Hudâdır	Gazel/8 beyit	Na't	---/---/---	
12 18	Nizâmioğlu	Dilerseñ eyleye Allâh tecellâ Gönül mir [°] âtını var it mücellâ	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---	
13 19	Seyfî	Râziyüz dehrin cefâsına vefâdan geçmişüz Talib-i miñnet biziz zevç ü şefâdan geçmişüz	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
13 20	Seyfî	Yâ Râb beni dür eyleme evlâd ı [°] Alîden Kim bendesiyim ben buların kâlû belîden	Gazel/5 beyit	Münâcât	--/---/---/---	
13 21	Seyfî	Hâkıkat sırr-ı esrârın cihânda ehl-i hâl añlar Avâm olan ne bilsün hâlet-i aşkı vebâl añlar	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
14 22	Nizâmoğlu	Yâ İllâhî cümle sensin cümle sen Sen tırırken diyemezim baña ben	Gazel/7 beyit	Tevhîd	---/---/---	
14 23	Seyyid Seyfî	Dost ilinden bu ile geldim mekânım andadır Bunda tendir seyr iden ma [°] nâda cânım andadır	Gazel/5 beyit	Devriye	---/---/---/---	
14 24	Seyfî	Fenâyi ol fenâyi ol fenâyi Dilerseñ bulmağa mülk-i beğâyı	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---	
15 25	Seyyid Seyfî	Kaçan bir kişi nefsinı itse idrâk Bilürmiş ol kişi ilâhını pāk	Mesnevî/9 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---	Şiirin ilk 47 beyiti eksiktir. Başında “gazel” başlığı bulunmaktadır.

15 26	Seyfi	Muhammeddir kamu derdler devası °Alîdir cümle nâşîn muhtedâsı	Gazel/9 beyit	Düvaz-nâme	.---/.---/--	
16 27	Seyyid Nizâmoğlu	Çerâğ-ı mescid ü mihrâb u minber °Alî hem Fâḫma Şebbir ü Şebber	Gazel/7 beyit	Düvaz-nâme	.---/.---/--	
16 28	Nizâmoğlu	Murtaẓânın çakeriyüz muhtedâmız Muştafâ Tütüyâ-yı dâdemizdir ḫâk-i şâh-ı evliyâ	Gazel/13 beyit	Düvaz-nâme	---/---/---/---	
17 29	Seyyid Nizâmoğlu	Benim bu dîn ü İmânım Muhammed Muştafâdandır Tenim içindeki cânım °Aliyyü'l-Murtaẓadandır	Gazel/10 beyit	Düvaz-nâme	.---/.---/---/---	
16 30	Kâzım	Vâkıf-ı sırr-ı °ulüm-ı Muştafâsın ya Hüseyin Maẓhar-ı tâmm-ı Cenâb-ı Kibriyâsın ya Hüseyin	Gazel/11 beyit	Medhiye	---/---/---/---	
18 31	Kâzım	Şem°-i şeb-pirâ-yı bezm-i ibtilâsın ya Hüseyin Merd-i gerdân-dâde-i tîğ-i kaẓâsın ya Hüseyin	Gazel/11 beyit	Medhiye	---/---/---/---	
19 32	Kâzım	Ey Ahmed u Maḫmûd u Ebü'l-Kâsım u Ṭaha Yâsin-i laḫab maẓhar-ı teşrif-i feterdâ	Gazel/9 beyit	Na't	---/---/---/---	
19 33	Vîrânî Abdâl	Biz urum abdâlyuz Ḥaydar durır sultân bize Muştafânın faḫr-ı rüşen dîn ile İmân bize	Gazel/13 beyit	Düvaz-nâme	---/---/---/---	
20 34	Vîrân Abdâl	Gel ey °âşık bulam derseñ ḫayâtı Gider küfri velî bul Nûḫ-ı necâtı	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	.---/.---/--	
20 35	Vîrânî	Ḥamdu li'llâh anı gördüm elimde defterim vardır Dilimde lâ-fetâ illâ °Aliyyü'l-ekberim vardır	Gazel/9 beyit	Düvaz-nâme	.---/.---/---/---	
21 36	Vîrânî Abdâl	Gel beri ey ḫavm-i °adûv ben Ḥudâdan dönmenem Çün şehâdet eylemişem Muştafâdan dönmenem	Gazel/9 beyit	Düvaz-nâme	---/---/---/---	
21 37	Vîrânî	Gel beri ey da°vâda sultân olan Hiddetinden heft ser-şü°bân olan	Gazel/19 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---	

22 38	Vîrânî (Hatâyî)	Vücûdum şehrine girdim o şehri pür-şafâ gördüm Hâkıkat ʿilmine girdim âceb nûr-ı Hudâ gördüm	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.---/.---/.---/.---	Mecmuada bulunan Vîrânî mahlası bu şiir Hatâyî'ye aittir.
22 39	Vîrânî	Bâ vü bismi'llâh bilmeyen faķî Fâtîha okusa imâm olamaz El-ḥamdu Muhammed li'llâh Murtażâ İkisin bilmeyen Hâķķı bilemez	Koşma/10 dörtlük	Düvaz-nâme Ayetleme (Manzum Fatiha tefsiri)	6 + 5 = 11 hece vezni	Şiirin başında "gazel" başlığı bulunmaktadır.
24 40	Nesîmî	Yüzüñdür maķşadım kıblem lebiñdir âb-ı ḥayvânım Ayâ serv-i ser-efrâzım fedâ olsun saña cânım	Gazel/8 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.---/.---/.---/.---	
24 41	Nesîmî	Yüzüñdür Levḥ-i Mûsâ kâmetiñ Tūr Ḥaṭıñ Furķân yüzüñdür raķķ-ı menşür	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.---/.---/--	
24 42	Nesîmî	Ey yüzüñ naşrun mina'llâh ey şaķıñ fetḥun ķarîb Ey beşer şüretli Raḥmân ey melek-sîmâ habîb	Gazel/12 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/--/--/--/--	
25 43	Nesîmî	Dilberâ zülfüñ şebinde mâh-ı tâbân gizlidir Anberin zülfüñde dâ'im ʿanber-efşân gizlidir	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/--/--/--/--	
25 44	Nesîmî (Hayâlî-i Gülşenî)	Ṭurmañ yanalım âteş-i ʿaşķa Şu'le virelim âteş-i ʿaşķa	Gazel/5 beyit	Îlâhî	--/--/--	Şiir Hayâlî-i Gülşenî'ye aittir. Fakat şiirin son beyitinde Nesîmî mahlası bulunmaktadır.
26 45	Nesîmî (Kâsîmî)	Dürr-i deryâ-yı me'ânî genc-i pinhân noķtadır Feyz-i envâr-ı Hudâ cân içre cânân noķtadır Kenz-i esrâr-ı ilahî ʿilm ü ʿirfân noķtadır Ḥarf-i bismi'llâh ile âyât-ı Ḳur'ân noķtadır	Murabba/14 bend	Düvaz-nâme	---/--/--/--/--	Ėazel Murabba' başlıklı bu şiir Kâsîmî'ye isnat edilmiştir. Fakat şiirin son bendinde Nesîmî mahlası bulunmaktadır.

27 46	Nesîmî	Seķāhum rabbehum hāmı dudāğın Kevşerindedir Bu meyden içeniñ naķlı hadıñın sükkerindedir	Gazel/12 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.---/.---/.---/.---	
28 47	Nesîmî	İçmişim °aşkıñ şarābın nergis-i mestāneden Görince mest olmuşum ben yek tolu peymāneden	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
28 48	Nesîmî	Gönlümüz her dem hemān şāhın tecellāsındadır °Āşık-ı vālāların cānları Mevlāsındadır	Gazel/4 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
28 49	Nesîmî (Kul Nesîmî)	Dil-berā men senden ayrı °ömr ü cānı n'eylerim °Ömr ü cānı tāc [u] taht[ı] hānümānı n'eylerim	Gazel/5 beyit	Firkatnâme	---/---/---/---	Şiir hem Kul Nesîmî'ye hem de Seyyid Nesîmî'ye isnat edilmiştir.
29 50	Nesîmî (Kul Nesîmî)	Çünki bildiñ mü°miniñ ķalbinde Beytu'llāh var Niçün °izzet itmediñ ol evde ki Allāh var	Gazel/6 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Şiir hem Kul Nesîmî'ye hem de Seyyid Nesîmî'ye isnat edilmiştir.
29 51	Nesîmî (Kul Nesîmî)	Dil penāh-ı Kibriyādır yıķma gönlün kimseniñ Genc-i esrār-ı Hudādır yıķma gönlün kimseniñ	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Şiir hem Kul Nesîmî'ye hem de Seyyid Nesîmî'ye isnat edilmiştir.
30 52	Nesîmî	Serāy-ı kenefgānıñ hüküne fermān iden Hāydar Hābībini mu°allā tahtına sultān iden Hāydar	Gazel/9 beyit	Alinâme	.---/.---/.---/.---	
30 53	Fuzûlî	Benim tek hiç kim zār ü perişān olmasun yā Rab Esir-i derd-i °aşķ u dāğ-ı hicrān olmasun yā Rab	Gazel/7 beyit	Münacaat	.---/.---/.---/.---	
30 54	Fuzûlî	Ol ki her sāt gülerdi çeşm-i giryānım görüp Ağlar oldı hālime bī-rahm cānānım görüp	Gazel/7 beyit	Şikayetnâme	---/---/---/---	
31 55	Fuzûlî	Dil virme ğam-ı °aşķa ki °aşķ āfet-i cāndır °Aşķ āfet-i cān oldığı meşhūr-ı cihāndır	Gazel/7 beyit	Āşıkâne	---/---/.---/---	

31 56	Fuzûlî	Ramazân oldu çeküp şahid-i mey perdeye rû Mey için çeng tutup ta [°] ziye açdı gîsû	Gazel/8 beyit	Ramazâniyye	..-/.-../..-/.- (-..) (-)	
32 57	Fuzûlî	Beni cândan uşandırdı cefâdan yâr uşanmaz mı Felekler yandı âhimdan murâdim şem [°] i yanmaz mı	Gazel/7 beyit	Firkatnâme	.../.../.../.../...	
32 58	Fuzûlî	Küfr-i zülfün şalalı rahneler İmânımıza Kâfir ağlar bizim ahvâl-i perîşânımıza	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	..-/.-../..-/.- (-..) (-)	Şiirin 5. beyiti eksiktir.
32 59	Fuzûlî	Her gören [°] ayb itdi âb-ı dîde-i giryânımı Eyledim taḥkîk görmüş kimse yok cânânımı	Gazel/7 beyit	Âşıkâne	-..-/.-../-..-/.-	
33 60	Fuzûlî	Yağma cânım nâle-i bî-iḥtiyârımdan şaḫın Dökme kanım âb-ı çeşm-i eşk-bârımdan şaḫın	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	-..-/.-../-..-/.-	
33 61	Fuzûlî	Merhem koyup oñarma sînemde kanlı dağı Söndürme öz eliñle yandırdığın çerâğı	Gazel/7 beyit	Rindâne Âşıkâne	-..-/.-../-..-/.-	
34 62	Fuzûlî	Dehenin derdime dermân dediler canânın Bildiler derdimi yoḫdur didiler dermânın	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	..-/.-../..-/.- (-..) (-)	
34 63	Hâfız	Bâd-ı âhim âteş-i [°] aşka virince şiddeti Ḥâk-i pâye ben de dökdüm âb-ı rüy-ı [°] izzeti	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	-..-/.-../-..-/.-	
34 64	Hâfız	Bir perî vechinde zâhir görünür esrâr-ı Hû Çün münevver cebhesinde berḫ urır envâr-ı Hû	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	-..-/.-../-..-/.-	
35 65	Hâfız	[°] Ayb kılma zâhidâ rindâne-meşreb gezdiğim Güşe-i mey-ḥânedede mestâne-meşreb gezdiğim	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	-..-/.-../-..-/.-	
35 66	Hâfız	Bu gülzâr içre feryâdın nedir şeydâ mısıñ bülbül [°] Aceb müştâk-ı hüsn-i ḡonce-i ḥamrâ mısıñ bülbül	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.../.../.../.../...	
35 67	Hâfız	Mâh-ı mâtemdir bugün ey ehl-i İmânım diyen Sîne-çâk eyler muḥibb-i şâh-ı zî-şânım diyen	Gazel/7 beyit	Mersiye	-..-/.-../-..-/.-	

36 68	Hâfız	Nâr-ı aşka cân atup süzâna varmağ niyyetim Per yanup pervâne-meşreb yanavarmağ niyyetim	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
36 69	Hâfız	Nergisin devrinde gönüm dilberâ şâd itmediñ Şâd idüp bir dem beni ağıyar[1] nâ-şâd itmediñ	Gazel/5 beyit	Şikâyetnâme	---/---/---/---	
36 70	Hâfız	Çok temâşâ dil-rübâ itdim vefâ yok görmedim Bâğ-ı dehre seyr kıldım hiç şafâ yok görmedim	Gazel/5 beyit	Şikâyetnâme	---/---/---/---	
36 71	Hâfız	Seyr iden ruhsârınî gülzâr-ı gülerden geçer Nâfe-i hâlîñ gören sevdâ-yı °anberden geçer	Gazel/8 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
39 72	Eşref	Dâğ açar tîğ-i felâket dil-i nâ-çarımıza Cân atar tîr-i kaçâ sine-i bî-mârimıza	Gazel/9 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
39 73	Eşref	Âh o kâfir beççe °âlemde müselmân olsa Rağm ider °aşıka göğsünde ger İmân olsa	Gazel/5 beyit	Sergüzeştânâme	---/---/---/--- (---) (---)	
39 74	Eşref	°Azîzim menzîl-i âlâda mahv ol cîsr-i lâdan geç Bu yüzdendir geçeydiñ nefy ü şebât-ı Hudâdan geç	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Şiirin 6. beyiti eksiktir.
40 75	Eşref	Cân behâdır kemterin ihsânîña cândan gelür Çok sehvâvet mâldandır az viriş cândan gelür	Gazel/6 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
40 76	Eşref	Bend oldı der-i mey-kede zannım Ramazândır İmsâğ-ı şarâb °ârife yâ Rab ne yamândır	Gazel/5 beyit	Dervîşâne Rindâne	---/---/---/---	
40 77	Eşref	Aşhâb-ı teberrâya muhâlif °Alevîyüz Biz âteş-i pür-tâb-ı tevellâ °Alevîyüz	Gazel/5 beyit	Tarikatnâme	---/---/---/---	
41 78	Eşref	El-minnetü li'llâh ki °abâ-puş-ı rızâyız Biz çâker-i hâlîş-i güher âl-°abâyız	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
41 79	Eşref	Bî-ğayd olurdum °âlem ile ülfet itmesem Dâm-ı heves belâlarını da °vet itmesem	Gazel/5 beyit	Hasb-i Hâl	---/---/---/---	

41 80	Eşref	Gönül hiç halka-i zülf-i siyâh-ı yârdan geçmez Ki mürgân-ı şeb-ârâ-yı âşiyân-târdan geçmez	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	
42 81	Eşref	Öyle Mecnûnum ki vaḥşîlerledir ünsiyetim Tütüyâ-yı çeşm-i Leylâdır nigâh-ı vaḥşetim	Gazel/7 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
42 82	Eşref	Zâhidâ °âşık-ı ser-bâz ki derler o benim Deşt-i sevdâda ser-efrâz ki derler o benim	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
42 83	Eşref	Şemşîr-i nigâhıyla uruldum cigerimden Cânâ dökilen kanlara bak çeşm-i terimden	Gazel/5 beyit	Hikemî Medhiye	---/---/---/---	Şiirin 6. beyiti eksiktir.
43 84	Eşref	Şerm-i la°linden kızarmışdır görüp şahbâ seni Kim hicâb itmez görünce ey gül-i ra°nâ seni	Gazel/6 beyit	Medhiye	---/---/---/---	
43 85	Eşref	Şânma her peymânenin zevki tâm eyler seni Câm-ı °aşkın kaçresi mest-i müdâm eyler seni	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
43 86	Eşref	İmtihân-ı zevke çekdi neş°e-i şahbâ beni Pek ḥarâb etdi amân ol sâķî-i tersâ beni	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
44 87	Niyâzî Mısri	Sen seni bilmekdir ancak pîre ülfetden ğarâz Noḳta[y]ı fehm eylemekdir °ilm [ü] ḥikmetden ğarâz	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
44 88	Niyâzî Mısri	Rumûz-ı Enbiyâ°yı vâķıf-ı esrâr olandan şor Ene°l-Ḥaķ sırrını cândan geçüp ber-dâr olandan şor	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	.---/.---/.---/.---	
44 89	Niyâzî Mısri	Ey gönül gel ğayrıdan geç °aşķa eyle iktidâ Zümre-i ehl-i ḥaķîķat °aşķa eyler muḳtedâ	Gazel/6 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Şiirin 3. beyiti eksiktir.
45 90	Niyâzî Mısri	İki kaçın arasında çekdi ḥaṭṭ-ı istivâ °Alleme°l-esmâyı ta°lîm itdi ol ḥaṭṭdan Ḥudâ	Gazel/8 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Şiirin 3. beyiti eksiktir.
45 91	Mısri	°İlm-i baḥr-i vücûd aşdâfının dürdânesiyim ben Ma°ârif kenz-i dil vaşşâfının vîrânesiyim ben	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.---/.---/.---/.---	

45 92	Niyâzî Mısırî	Dermân arardım derdime derdim baña dermân imiş Bürhân arardım aşlıma aşlım baña bürhân imiş	Gazel/9 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
46 93	Niyâzî Mısırî	Tende cânım cânda cânânındır Allâh hû diyen Dilde sırrım sırda sübhânımdır Allâh hû diyen	Gazel/6 beyit	İlâhî	---/---/---/---	Şiirin 3. beyiti eksiktir.
46 94	Mısırî	Elâ ey Mürşîd-i ʿâlem haber vir ʿilm-i Mevlâdan Elâ ey maʿnâ-yı âdem haber vir remz-i esmâdan	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
47 95	Mısırî	Esmâ-i ilâhiyyede bî-ḥad hünerim var Her demde semâvât-ı ḥurûfa seferim var	Gazel/5 beyit	İlâhî	--/---/---/---	
47 96	Niyâzî Mısırî	Dost illeriniñ menzili key ʿâlî göründi ʿÂşıklara dermân yine derd dağı göründi	Gazel/5 beyit	İlâhî	--/---/---/---	
47 97	Mısırî	Bir şehre uğradı yolum dörd yanı düz meydân ḳamû Aña giren görmez ölüm içer âb-ı ḥayvân ḳamû	Kasîde/32 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Mecmuada şiirin başında “ gazel” başlığı bulunmaktadır.
49 98	Mısırî	Ol menem kim vâkıf-ı esrâr-ı ʿilm-i Âdemim Kâşif-i genc-i ḥaḳîḳat hem ḥayât-ı ʿâlemim	Gazel/7 beyit	İlâhî	---/---/---/---	
50 99	Sezâyî	Bu ten tekye gönül ḳandîl [ü] revḡan feyz fitil[i] âh Yaḳupdur nâr-ı ʿaşḳile tecellî eyleyüp Allâh	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
50 100	Sezâyî	Kimse olmaz nefse ʿârif kâmil âdem olmasa Dürr olur mı âb-ı nîsân vâşıl-ı yemm olmasa	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
50 101	Sezâyî	Çıḳup Ṭür-ı vucûdumda idüp Ḥaḳḳa münâcâtı Didim ḳaldır gide benden bu benliğim izâfâtı	Gazel/5 beyit	Münâcât	---/---/---/---	
51 102	Sezâyî	Olar kim bezm-i bâḳîde içüp mest ü ḥarâb oldı Olar her şeyde Ḥaḳḳı gördiler refʿ-i ḥicâb oldı	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
51 103	Sezâyî	Şâh-ı istîḡnâ-yı mülk oldum recâ bilmem nedir İlticâʿ-i Ḥaḳdan özge mültecâ bilmem nedir	Gazel/7 beyit	Münâcât	---/---/---/---	

51 104	Sezâyî	Ġarķ-ı baħr-i zāt-ı Ġaķķ oldum Őfātım ķalmadı Çün ħayāt-ı Ġayya irişdim memātım ķalmadı	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
52 105	Sezâyî	Dilim kenz-i İlahîdir anıñ vîrânesiyim ben Zuhûr itmiş o kenz[in] gevher-i yek-tânesiyim ben	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
52 106	Sezâyî	Vech-i dilberden cemâliñi tecellâ eylediñ Ehl-i °aşķı ol tecelliyle tesellâ eylediñ	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
53 107	Kaygusuz Abdâl	Beni bir rind-i ħarâbât dimişler Ġarâbâtîlere üstâd dimişler	Gazel/11 beyit	Hasb-i Hâl	---/---/---	
54 108	Kaygusuz Abdâl	Beni bir beng-deng-i ser dimişler Dâ°imâ yedigi esrâr dimişler	Gazel/13 beyit	Hasb-i Hâl	---/---/---	
54 109	Kaygusuz Abdâl	Cihâna cism [ü] Őuret cân °Alîdir Ġaķķ-ı gevher-i ma°den °Alîdir	Gazel/15 beyit	Fâzilet-nâme Ali-nâme	---/---/---	
55 110	Kaygusuz Abdâl	Bu yolu böyle Şanmazdım baña benlik ħicâb imiş Oķudum añladım bildim baña benlik ħicâb imiş	Gazel/5 beyit	Nefes	---/---/---/---	
55 111	Kaygusuz Abdâl	Allâh vâĦid yaradan / Nüş idegör cur°adan Yâr ile yâr olagör / Ağyâr çıķsun aradan	Koşma/9 dörtlük	Nasihatnâme/ Pendnâme	4 + 3 = 7 / 7 hece vezni	Şiirin VI, VII, X, XII. dörtlükleri eksiktir. Başında “ gazel” başlığı bulunmaktadır.
55 112	Kaygusuz Abdâl	Bu âdem didikleri / El ayak baş degil Âdem ma°nâ dirler / Bu Őuret fâş degil	Koşma/9 dörtlük	Nasihatnâme/ Pendnâme	4 + 3 = 7 / 7 hece vezni	Şiirin başında “gazel” başlığı bulunmaktadır.
56 113	Kaygusuz Alâeddin	Oldıķ fenâ ender fenâ / Şanma bizi var ehliyüz MeŐhûdumuz Ġaķdır bizim / Biz vaÇ-ı dîzâr ehliyüz	Koşma/5 dörtlük	Nefes	4 + 4 / 5 + 3 = 8 hece vezni	Şiirin başında “gazel” başlığı bulunmaktadır.
56 114	Seyfî	Cemâliñ âfitâbından iki °âlem münevverdir Muğayyer büy-ı müyüñdan sekiz cennet mu°aĦtardır	Gazel/5 beyit	Na't	---/---/---/---	

56 115	Kaygusuz Abdâl	Bize ağıyar olana Hâk yâr olsun Göreyim dünyâda berhudâr olsun	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	.---/---/..-	
57 116	Kaygusuz Abdâl	Didim ey dilber kuluñum yûri hey torlağ der Sen daği yonulmamışsın sözlerin taşlağ der	Gazel/9 beyit	Şathiye	---/---/---/..-	
57 117	Kaygusuz Abdâl	Yoğun yumrı söylerim / Her söylerim dölek gibi Seyr iderim şahrâları / Avâre aylak gibi	Koşma/7 dörtlük	Şathiye	4 + 4= 8 / 4 + 3= 7 hece vezni	Şiirin başında “gazel” başlığı bulunmaktadır. Mısralarda hece sayıları farklılık arzettmektedir.
57 118	Kaygusuz Sultan	Evliyâya egri bağma kevn [ü] mekân elindedir Mülke hükmi süren oldur iki cihân elindedir	Gazel/5 beyit	Nefes	---/---/---/..-	
59 119	Yûnus	Çıkdım erik talmna anda yidim üzümü Bostân ıssı kaçayıp dir ne yirsın çozumı	Gazel/9 beyit	Şathiye	Vezin tespit edilememiştir.	Şiirin 9, 10, 11, 12. beyitleri eksiktir.
59 120	Yûnus	Sensin bize bizden yakın görünmezsin hicâb nedir Çün ‘aybın yok gökçek yüzün yüzündeki niğâb nedir	Gazel/5 beyit	Tevhîd	---/---/---/..-	Şiirin 3, 5, 6, 7. beyitleri eksiktir.
59 121	Yûnus	Her milletden ayırdır bu bizim milletimiz Hiç dinde bulunmadı dîn ü diyânetimiz	Gazel/8 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	Vezin tespit edilememiştir.	
60 122	Yûnus	Ma’ni evine taldık vücüd şabrını kıldık İki cihâmı ser-ta-ser cümle vücüdda buldık	Gazel/7 beyit	Vücudnâme	Vezin tespit edilememiştir.	Şiirin 7. beyiti eksiktir
60 123	Yûnus	Ey yârenler kim işitdi ‘âşık tövbe itdigini Ya kim işitdi denize od düşüben tütüğünü	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/..-	
61 124	Miskin Yûnus	İy yârânlar iy kardaşlar görûn beni n’itdüm ağı Ere irdüm erde buldum er etegin tıtdum ağı	Gazel/6 beyit	Fütüvvetnâme	---/---/---/..-	
61 125	Yûnus	Baňa namaz kılmaz diyen ben kıluram namazımı Kılırsam da kılmazsam da ol Hâk bilür niyâzımı	Gazel/9 beyit	Salatnâme	---/---/---/..-	

61 126	Yûnus	Dîniñ ĩmāniñ var ise ĥor görmeğil dervişleri Cümle °ālem müřtāk durır görmeğlige dervişleri	Gazel/11 beyit	Nasihatnāme/ Pendnāme	--/--/--/--	
62 127	Yûnus	Biz bizi bilmez idik bizi kendüden eyledi Āřkāre şıldı bizi kendüyi pinhān eyledi	Gazel/10 beyit	Devriye	Vezin tespit edilememiştir.	
63 128	Yûnus	Īster idik Allāhı bulduğ ise ne oldu Ağlar idik dün ü gün güldük ise ne oldu	Gazel/5 beyit	Īlāhî	Vezin tespit edilememiştir.	
63 129	Yûnus	Behey şardaş Ĥağķı bulam mı dersiñ Ĥağķa yarar °amel işlemeyince Bu yoluñ ötesin bulam mı dersiñ Mürşid-i kāmile söylemeyince	Koşma/4 dörtlük	Īlāhî	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	Mecmuada şiirin başında “ gazel” başlığı bulunmaktadır.
64 130	Nüzûlî	Ĥağ yoluna gidenlere / Īster bekem himmet-i řeyĥ řeyĥe ĥidmet idenlere / Olur elbet himmet-i řeyĥ	Koşma/5 dörtlük	Nasihatnāme/ Pendnāme	4 + 4 = 8 / 8 hece vezni	Mecmuada şiirin başında “ gazel” başlığı bulunmaktadır.
64 131	Nüzûlî	Derd-i Ĥağdan ağlayan gözler yaşından bellidir °Ayn-ı Beytu'llāh olan özler düşünden bellidir	Gazel/12 beyit	Nasihatnāme/ Pendnāme	--/--/--/--	
65 132	Nüzûlî	Zāhidā biz cām-ı °ařķı şanagelmişlerdenüz Māсивāyı terk idüp °ummāna gelmişlerdenüz	Gazel/7 beyit	Sofiyāne/ Ārifāne	--/--/--/--	
65 133	Nüzûlî	Nuğķ-ı ādemdir dilā ta°līm-i esmādan ġaraž Ṭā°at-i pākidir ol ism-i müsemādan ġaraž	Gazel/5 beyit	Sofiyāne/ Ārifāne	--/--/--/--	
65 134	Nüzûlî	Dert ehline Loğmān ile dermān[1] görüñdi °Ařķ ehline tevĥid ile devrān[1] görüñdi	Gazel/5 beyit	Īlāhî	--/--/--/--	
66 135	Nüzûlî	Nūr-ı yezdān mazĥarısıñ yā °Aliyyü'l-Murtažā °Īlm ü °irfān maĥzenisiñ yā °Aliyyü'l-Murtažā	Gazel/7 beyit	Medhiye Fazilet-nāme	--/--/--/--	
67 136	Nigārî	Anı ruřsāre-i dildār[1] nazardār bilür Bilmez erbāb-ı vera° keyf[i] řarāb-ĥār bilür	Gazel/5 beyit	Sofiyāne/ Ārifāne	..--/--/--/-- (--)	

67 137	Mîr Nigârî	Cur ^c -a-i âb pey-teşne-i bî-pâye yeter Zerre-i ^c arz-ı bî-ḥad dil-i şeydâya yeter	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
67 138	Nigârî	Ciger-kan oldığın feryâd-ı ateş-bârlardan şor Sinem nâr oldığın yanmış yanık eş ^c ârelerden şor	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Şiirin 4, 6. beyitleri eksiktir.
68 139	Mîr Nigârî	Senden ey ḥâm-ṭama ^c sîne-i sîm isterler Puḥte-dil kâse-i zer mihr-i muḫîm isterler	Gazel/9 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/--- (---) (---)	
68 140	Nigârî	Sergüzeştimi dilâ başdan aşan ğamdan şor Mâcerâmı görüş ol dîde-i pür-nemden şor	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/--- (---) (---)	
69 141	Mîr Nigârî	Fâriğ olmazlar belâlar mübtelâlardır baña Aḫmediyy'ül-meşrebem hem-dem belâlardır baña	Gazel/9 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
69 142	Mîr Nigârî	Oda yanmış dilim ol lebleri gül-nâra fedâ Câna gelmiş benim ol lehce-i güftâra fedâ	Gazel/7 beyit	Âşîâne	---/---/---/--- (---) (---)	
69 143	Mîr Nigârî	Vâ ^c iz-i bî-mihre yüz tıtdum dîdem ey bi-ḥicâb Bî-ḥabersin muşaf-ı ^c uşşâqdan ey bî-kitâb	Gazel/8 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
70 144	Mîr Nigârî	Faḫîhler ders-i ^c aşkı muşaf-ı ruşâr[1] bilmezler Sefîhler kenz-i maḫfî güher-i esrâr[1] bilmezler	Gazel/9 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
70 145	Nigârî	Cem ^c -i azdâd müyesser degil ey vâ ^c iz yâ At mu ^c âvîleri yâ ibn-i Muḫammedden geç	Kıt'a/4 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
71 146	Nigârî	Ḥaḫîkat güft ü güyin maḫrem-i esrârlardan şor Ene'l-Ḥaḫ baḫşin ḫaḫkam diyen berdârlardan şor	Gazel/8 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
71 147	Seyyid Nigârî	Gezerem bî-ḫaber kılmazam ḫazer Kim reh-nümünumdur Şiddîk-ı ekber	Gazel/11 beyit	Gevher-nâme	Vezin tespit edilememiştir.	
72 148	Mîr Nigârî	Girdârimiz ^c aşkın ziyâretidir Bu kârimiz Ḥaḫkın ^c inâyetidir	Gazel/8 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	Vezin tespit edilememiştir.	

72 149	Nigârî	Peleng-i ʿaşk [u] şîr-i hürşîd-i mihr [ü] hevâyız biz Ki Kıtmîr-i Hudâ kelb-i Hâbîb-i Kibriyâyız biz	Gazel/10 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	.---/.---/.---/.---	
73 150	Nigârî	İcâzet olmasa ger cihân içre belâ gezmez Ki ruhşat virmese pîr-i muğân câm-ı melâ gezmez	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.---/.---/.---/.---	
73 151	Mîr Nigârî	Çaşnı besmele ruhsârını Qurʿân oğuruz Hikmetü'l-ayn gözün laʿliñ tibyân oğuruz	Gazel/9 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	..-/-..-/-..-/-..	
73 152	Seyyid Nigârî	Tâlibe gûş-i vahdet gibi mekteb olmaz Perveriş eylemege ʿaşk gibi âb olmaz	Gazel/9 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	..-/-..-/-..-/-.. (-..) (-)	
74 153	Mîr Nigârî	Biz bâde-keş-i kâse-i mâh-ı ezeliyiz Peymâne-zen [ü] mest-i müdâm-ı güzeliyiz	Gazel/5 beyit	Rindâne	--/.---/.---/.--	
74 154	Nigârî	Var bir derdim ki dermân istemez Var bir dağım ki pâyân istemez	Gazel/7 beyit		..-/-..-/-..-/-..	
75 155	Seyyid Nigârî	Mezâk-ı ân-ı Leylâyı giriftâr olmayan bilmez Şarâbın neşʿesin zîrâ şarâb-ı ħâr olmayan bilmez	Gazel/7 beyit	Rindâne Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	
75 156	Nigârî	Bâde-i laʿliñ ħarâm olsun baña ey hem-nefes Tâ ki uram sensiz er ʿömrümde alsam bir nefes	Gazel/7 beyit	Firkat-nâme	..-/-..-/-..-/-..	
75 157	Seyyid Nigârî	Meger ey nâzeninim böyle kim nehiy müdâm olmuş Dem urmuş reng-i laʿliñden anıñ çün ol ħarâm olmuş	Gazel/7 beyit	Rindâne Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	
76 158	Mîr Nigârî	İbn-i Manşûr ene'l-Ĥâk dimedi tenhâ [vü] tek Rabbi erini sözini söylemedi Mûsâ tek	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	..-/-..-/-..-/-.. (-..) (-)	
76 159	Seyyid Nigârî	Düdmân[ı] çerha çıkmaz mı dil-i süzânımın Görmedim kim gün yüzün birgün meh-i tâbânımın	Gazel/7 beyit	Şikâyet-nâme Hasb-i hâl	..-/-..-/-..-/-..	
77 160	Nigârî	Düşüp ser-menzil-i dildâra dergâhın mağâm itdim Bi-ğamdi'llâh mekânım ʿâkıbet dârü's-selâm itdim	Gazel/6 beyit	Rindâne Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	

77 161	Seyyid Nigârî	Şüretin gördükde lâl eyler bütâ hayret beni Hayret-i hâlim gören öyle şanur şüret beni	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
77 162	Nigârî	Penâhımdır benim Allâhu ekber Muhammed Fâtıma sibteyn ü Haydar	Kıt'a/5 beyit	Tarikat-nâme	---/---/---	
78 163	Seyyid Nigârî	Düstân-ı Aḥmedi sevmek itâ'atdır bize Düşmen-i âl-i 'abâya la'n ibâdetdir bize	Gazel/7 beyit	Tarikat-nâme	---/---/---/---	
78 164	Mîr Nigârî	Ey dil nazariñ 'arız-ı dilberden ayırma Feyz-geh-i hürşid-i münevverden ayırma	Gazel/7 beyit	Münâcât	--/---/---/---	
78 165	Nigârî	Mervânileri isteyen ey ehl-i çalâlet Bî-şübhe ki sizler Yezîdî biz 'Alevîyiz	Kıt'a/5 beyit		--/---/---/---	
79 166	Mîr Nigârî	Yâ Rab işimi ḥâkim-i tarrâra düşürme Kârım ne ise müftî-i mekkâra düşürme	Gazel/7 beyit	Münâcât	--/---/---/---	
79 167	Mîr Nigârî	Kim yeter dâdımıza 'avf-ı Ḥudâdan ğayrı Kim tutar destimizi luḫ [u] 'aṭâdan ğayrı	Gazel/9 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	..-/-..-/-..-/- (-..) (-)	Şiirin 4. beyiti eksiktir.
79 168	Nigârî	Ne görür ehl-i Ḥudâ nür-ı Ḥudâdan ğayrı Ne bulur şemse baḫan 'ayn-ı ziyâdan ğayrı	Gazel/9 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	..-/-..-/-..-/- (-..) (-)	
80 169	Nigârî	Şabâ bir dem baña raḫm eylemez mi yâr gelmez mi Diseñ ḫâl-i perişânım gül-i ruḫsâr gelmez mi	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
80 170	Nigârî	Maḫbûb-ı Ḥudâ ya'nî Muhammed ki hüveydâ Bî-şübhe çü hürşid benem vü âl-i velîmdir	Kıt'a/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	--/---/---/---	
81 171	Seyyid Nigârî	Bir gün ey dil mihr-i dilber zerre-vâr eyler seni Vâşıl-ı hürşid ruḫsâr-ı nigâr eyler seni	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
81 172	Nigârî	Terk etledi aĝyâr gönül yâre yetişdi Ol vaḫt ki ser-mest şarâbdâra yetişdi	Gazel/9 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	--/---/---/---	

82 173	Nigârî	Ȧutuşduñ bend bend ey dil saña bu nâr yetmez mi Kül olduñ cüz-be-cüz yandıñ mezâķ-ı yâr yetmez mi	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	.---/.---/.---/.---	
82 174	Seyyid Nigârî	Nice ağlamayam kılmayam feryâd Giriftâram °aşķın bî-nevâsiyam Leylânındır Mecnûn Şîrîniñ Ferhâd Bende şehenkârîñ mübtelâsiyim	Koşma/5 dörtlük		6 + 5= 11 hece vezni	
83 175	Hilmî Dede	Pâdişâh-ı kişver-ârâ-yı velâyetdir Hüseyn Tâcdâr-ı zîb o reng-i hilâfettir Hüseyn	Gazel/7 beyit	Medhiye	---/---/---/---	
83 176	Hilmî	Hân bâķına kurulmuş °aşķıķlarıñ otaķı Gülzâr-ı °aşķ olupdur °aşķ ehliniñ tûraķı	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	--/---/---/---	Şiirde çokça vezin kusuru vardır.
83 177	Hilmî	Ezel mişâķımız cem°iyyet-i ķâlû belâdandır Bizim iķrârımız nûr-ı Muħammedle °Alîdendir	Gazel/5 beyit	Nutk-ı şerîf	.---/.---/.---/.---	
84 178	Hilmî	Horasan şehrinden zühûr eyleyen Hünkâr Hacı Bektâş Velî pîrimdir Gelüp Rûm diyârın irşâd eyleyen Hünkâr Hacı Bektâş Velî pîrimdir	Koşma/5 dörtlük	Medhiye	6 + 5= 11 hece vezni	
84 179	Hilmî	Ȧutdum âyine yüzine / °Alî görindi gözime Nazar ķıldım kendi özime / °Alî görindi gözime	Koşma/7 dörtlük	Alinâme	5 + 3 / 4 + 4= 8 hece vezni	
85 180	Hilmî	Dost cemâlin görmege / Her bir a°zâm göz oldu Pâyına yüz sürmege / İķim tîşim yüz oldu	Koşma/7 dörtlük	Nevruznâme	4 + 3= 7 / 7 hece vezni	
85 181	Hilmî	Gönûl keştisiyle baħr-i miħnetde Ėirdâb-ı Ėamdayım yetiş yâ °Alî Emvâc-ı firķatle Ėâl-i Ėayretde Ėirdâb-ı Ėamdayım yetiş yâ °Alî	Koşma/7 dörtlük	Alinâme	6 + 5= 11 hece vezni	

86 182	Hilmî	Sensiñ ezel nūr-ı celî / Hâll eyleyen her müşkili Müştaşım cāndan belli / Yâ Hacı Bektâş Velî	Koşma/10 dörtlük	Medhiye	4 + 4 = 8 / 7 hece vezni	Şiirin III. dörtlüğü eksiktir. Mısraların hece sayısında uyumsuzluk vardır.
87 183	Pîr Sultan Abdâl	Bir yirde Hâk ile mihmân gelürse Kalkup aña hıdmet itmek erkândır O mihmânda Hâk nişâmı olursa Varup aña yüz sürmesi erkândır	Koşma/8 dörtlük	Erkan-nâme	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	
87 184	Pîr Sultan Abdâl (Hatâyî)	Ben bir mihmân gördüm gönlüm şâz oldu Hey mihmân sen bize hoş şafâ geldiñ Üstümüzde gam gış iken bahâr yaz oldu Hey mihmân sen bize hoş şafâ geldiñ	Koşma/5 dörtlük	Nefes/Deyiş	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	Şiir hem Pîr Sultan Abdâl'a hem de Hatâyî'ye isnat edilmiştir. Mısraların hece sayısında uyumsuzluk vardır.
88 185	Pîr Sultan Abdâl	Derdim çokdur kangısına yanayım Yine tazelendi yürek yarası Ben derdime dermân kande bulayım Meger dost elinden ola çâresi	Koşma/5 dörtlük	Nefes	4 + 4 + 3 / 6 + 5 = 11 hece vezni	
89 186	Pîr Sultan Abdâl (Kul Himmet Üstâdim)	Ben de şu cihâna geldim geleli Bir dost bulamadım gün aḥşâm oldu Ben kendi hâlime oḥur yazarken Bir dost bulamadım gün aḥşâm oldu	Koşma/6 dörtlük	Nefes	6 + 5 = 11 hece vezni	Şiir hem Pîr Sultan Abdâl'a hem de Kul Himmet Üstâdim 'a isnat etmiştir.
89 187	Âşık Veli	[‘Aşkın âteşine] yanmayan ‘âşık Anın sînesinde yâre mi olur Dosta gidem didim yollar tolpasıḥ Korḥarım yollarda ḥarâmî olur	Koşma/4 dörtlük		6 + 5 = 11 hece vezni	
90 188	Pîr Sultan Abdâl	Şabâhın seherinde cünbüşe geldim Taḥlar dost Muḥammed ‘Alî çağırır	Koşma/4 dörtlük	Nefes	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece	

		Bülbülün feryadı gülün zârından Güller dost Muhammed °Alî çağırır			vezni	
90 189	Hilmî	Lâleleş rüyına reng virmiş o gül gönca °aceb Bürinür câme-i [zibâlara] ol yâr bu şeb	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	..-./..-./..-./..-/ (-..-) (-..-)	
90 190	Hilmî	Yâr vaşlın ile yâ Rab bu dil-i zâra naşîb Kıl müyesser devlet-i dildâr-ı yâri °an-ķarîb	Gazel/5 beyit		..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
91 191	Hilmî	Gönül °aşķ-ı ĥaķîķî içre hubbu'lâhdır maĥbûb Muĥabbetden ġaraż ancak Rızâ°u'llâĥîdir maĥlûb	Gazel/7 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
91 192	Hilmî	Yâd idüp la°lîn gözüm yaşın şarâb itdim bu şeb Cismimi nâr-ı firaķıñla kebâb itdim bu şeb	Gazel/7 beyit	Firkatnâme	..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
91 193	Hilmî	Dilberâ °aşķıñ seniñ dilde beķâ bi'llâhdır Cismim anıñçün tarîķatda fenâ fi'llâhdır	Gazel/7 beyit	Na't	..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
92 194	Hilmî	Ehl-i şevķiz meşreb-i rindâne yüz Bektâşî yüz Zâhid-i bed-ĥûlara bîġâne yüz Bektâşî yüz	Gazel/7 beyit	Tarikatnâme	..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
92 195	Hilmî	Bir bölük merdân-ı °aşķız Şâĥ-ı Merdânileriz Pençe-i Ĥayber-küşâ-yı şîr-i yezdânileriz	Gazel/5 beyit	Tarikatnâme	..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
93 196	Aydî	Sâķiyâ şun bade-i vaşf[ı] Ĥudânıñ °aşķına Faĥr-i °âlem Muhammed Muştafanıñ °aşķına	Gazel/9 beyit	Düvaznâme	..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
93 197	Fevzî	Neş°e-mend olmaķ felekde °arife °âdet degil Mey o mey sâķî o sâķî ĥâlet ol ĥâlet degil	Gazel/6 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
94 198	Nâdir	Şayd idin mürġ-i dilim dîde-i seĥĥâresidir Ĥaşd iden cân u tene ġamze-i ĥunĥâresidir	Gazel/5 beyit		..-./..-./..-./..-/ (-..-)	
94 199	Nâdir	Amân Aşvâş düşürdüñ gönlümi bir tıfl-ı tersâya Varup °arz-ı niyâz itmek gerekdir Lât [u] °Uzzâya	Gazel/6 beyit		..-./..-./..-./..-/ (-..-)	

94 200	Nâdir	Şifâtın âyetü'l-kübürâ şa'cın ve'l-leyl ez-yahşî Gözün ve'l-necmdir ammâ kaşîñ kâvseyn ev ednâ	Gazel/7 beyit	Na't	.../.../.../...	Şiirin 5, 6, 7. beyitlerinin iç kafiyesi uyumlu değildir.
95 201	Garîbî	Niçe bir hasret vaşlın çekelim ğamcasına Düşelim güşe-i hicrânına mâtemcesine	Gazel/7 beyit	Rindâne Şuhâne	..-/.-./..-/.- (-..) (-)	Şiirin 2, 7. beyitleri eksiktir.
95 202	Nâbî	Dil cefâ-yı yâre öğrendi vefâyı n'eyesün Lezzet aldı derd-i dilberden devâyı n'eyesün	Gazel/5 beyit		..-/.-./..-/.-.	
95 203	Nâbî	Ey nâme sen ol mâh-liqâdan mı gelürsiñ Ey hüdhüd-i ümîd Şabâdan mı gelürsiñ	Gazel/10 beyit		..-/.-./..-/.-.	
96 204	Nâbî	O dil kim sāgar-ı bî-reng-i şâhbâ-yı haķâyıķdır Anı leb-rîz-i çirk-âb-ı mecâz itmek ne lâyıķdır	Gazel/5 beyit	Hakîmâne	.../.../.../...	Şiirin 3, 6. beyitleri eksiktir.
96 205	Nâbî	Bir devlet için çerhe temennâdan uşandım Bir vuşlat için yâre müdürâdan uşandım	Gazel/5 beyit	Şikâyetnâme	..-/.-./..-/.-.	
96 206	Nâbî	Gül gülşeni terk eyledi şöhet saña qaldı Bülbül yine meydân-ı muħabbet saña qaldı	Gazel/5 beyit	Hakîmâne	..-/.-./..-/.-.	
97 207	Nâbî	Gülistân-ı dehre gelidik reng yok bü qalmamış Sâye ² -endâz-ı kerem bir naḥl-ı dil-cü qalmamış	Gazel/5 beyit	Hakîmâne	..-/.-./..-/.-.	
97 208	Bâkî	Ey ḥaṭṭ-ı siyâh ^c ârîz-ı cânâne ṭolaşma Yüz qaralığı eyleme İmâna ṭolaşma	Gazel/5 beyit	Rindâne	..-/.-./..-/.-.	
97 209	Fehîm	^c Azm-i ğurbet eyledim cânâna itdim el-vedâ ^c Merg irişdi gūyiyâ ben cânâna itdim el-vedâ ^c	Gazel/5 beyit	Firkatnâme	..-/.-./..-/.-.	
98 210	Nihâlî	Ol kim idi yek nazarla ḥüsüne ḥayrân beni Vâh kararım qopdı kıldı zâr ser-gerdân beni	Gazel/5 beyit	Firkatnâme	..-/.-./..-/.-.	
98 211	Mûnis	Bâde-i endüh ile memlü olupdur cânımız ^c Âşıkız her dem kedüretle geçer eyyâmımız	Gazel/5 beyit		..-/.-./..-/.-.	

98 212	Lâmi'î	Çık ey dil tenden istiğbâle ol rûh-ı revân geldi Nişâr it cân nağdin mağdemine tâze cân geldi	Gazel/5 beyit		.---/.---/.---/.---	
99 213	Nedîm	°Aşka düşdüm cân [u] dil nağd-i cüvânân oldu hep Şabr u tākāt maşraf-ı çāk-ı girîbân oldu hep	Gazel/7 beyit	Şûhâne	---/---/---/---	Şiirin 4. beyiti eksiktir.
99 214	Kâni' (Nâzım)	Ne °aceb halkı uyarsa seherî nâlelerim Bülbülüm bir gül için her gice feryâd iderim	Gazel/6 beyit		..-/.-./..-/.- (-..) (-)	Mecmuada bulunan Kâni mahlaslı bu şiir, Nâzım Efendi'ye aittir.
99 215	Rif'at	Nâliş-i dil-süz eyler hayret-fezâdır ney gibi Dehşet-efzâdır fiğânım na°re-i hey hey gibi	Gazel/5 beyit		---/---/---/---	
100 216	Ârif	Qurretu'l-°ayn-ı Habîb-i Kibriyâsın yâ Hüseyin Nûr-ı çeşm-i pâdişâh-ı Murtażâsın yâ Hüseyin	Gazel/7 beyit	Medhiye	---/---/---/---	Şiirin 3. 4. 5. beyiti eksiktir.
100 217	Sıdkî	Ey şâba ahvâlimi cânâna bildir baş ne dir Sergüzeştim ol şeh-i hûbâna bildir baş ne dir	Gazel/5 beyit		---/---/---/---	
100 218	Ahmed	On iki imam Şâh °Askerî / Server-i serdârdır °Alî Yezîdîñ serini kesen / Mü°mine rehberdir °Alî	Koşma/6 dörtlük	Alinâme	8'li hece vezni	Şiiri vezni problemlidir.
101 219	Zeminî	°Alleme'l-esmâ rumûzın / İrivirüp iren kimdir Kendi kendi mağzenini / Fetih eyleyüp gören kimdir	Koşma/13 dörtlük	Medhiye	5 + 3 / 4 + 4 = 8 / 8'li hece vezni	
102 220	Sürûrî	Men °arefden dem urır bañâ Mevlâ nedir Ağmede nâzil olan Kur°andaki ma°nâ nedir	Gazel/5 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
102 221	Şeyhî	Şehâ tevhid esrârîñ diyen bilmez bilen dimez Haqîkat sırr-ı güftârî diyen bilmez bilen dimez	Gazel/5 beyit	İlâhî	---/---/---/---	Şiirin 2. 3. 6. beyitleri eksiktir.
102 222	Nakşî	Göreliden zât-ı pâkindeñ gözüm nûr-ı tecellâyı Gönül kan ağlayı ister dem-a-dem ol tecellâyı	Gazel/4 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	Şiirin 3. beyiti eksiktir.

103 223	Lâmi'î	Ey cemâliñ bezmgâhı Ravza-i Dâr'üs-Selâm Şerbet-i şîrîñ lebiñ sübhân men yuhyî'l-izâm	Gazel/5 beyit	Âyetleme	---/---/---/---	
103 224	Şânî	Fenâ bulmaz benim mülk-i kıdemden oldı bünyâdım Benim bir özge şeydir âb [u] hâk [u] ateş [ü] bādım	Gazel/9 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
104 225	Bosnavî	Tegil âdem birdir ey dil hâl-i taşvîr bir degil Rü'yet-i dünyâyı gör kim rüy-ı ta'bir bir degil	Gazel/6 betit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
104 226	Nakşî	Ben kemâl-ı 'ârifânîñ mezheb-i 'irfânıyım Kâfirîñ küfri zararî mü'miniñ imâniyım	Gazel/8 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
104 227	Arşî	Yâ 'Alî esrâr-ı Fazl-ı Kibriyâsıñ yâ 'Alî Yâ 'Alî bâb-ı 'ulûm-ı Muştafâsıñ yâ 'Alî	Kasîde/23 beyit	Medhiye	---/---/---/---	
105 228	Aydî (Abdî)	Ey şem' ziyâ olmasa vechiñde niķâbiñ Pervâne gibi ey günü yandıra tâbiñ	Gazel/6 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	Mecmuada bulunan Aydî mahlashlı bu şiir, Aydî tarafından terbi' edilmiştir. Şiir Aydî Divanı'nda "Gazel-i Abdi Terbi-i Aydi" başlığı altında yer almaktadır.
106 229	Müfidî	Ey kaşîñ 'unvân-ı Bismi'llâhi'r-raħmani'r-raħîm Gözleriñ bâdem-i 'ayn-ı ğur-ı cennâti'n-na'îm	Gazel/7 beyit	Âyetleme	---/---/---/---	
106 230	Âşık Ömer	Didi bir pîr baña pişmân olursıñ Dime sırrıñ Hâkdan ğayrı bir ferde Vücûduñ şehrine sulţân olursıñ Şabr idersıñ Eyüb gibi bu derde	Koşma/4 dörtlük	Nasihatnâme/ Pendnâme	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	Şiirin IV. dörtlüğü eksiktir.
106 231	Nefîf	Zâhidâ ta'n itme bizi biz gürûh-ı nâciyüz Zulmeti ref' eyleyüp nûr-ı mübîn sirâciyüz	Gazel/9 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	

107 232	Neffif	Gerçi şüretde gedâyız sıret-i °Ankâ biziz Cur°a-i bezm-i elestden nüş iden şahbâ biziz	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
107 233	Neffif	Nîk-nâm[1] yile virdik pây-ı hamde yatdık Penç ser-i âl-i °abânın kulu olduq kaldık	Gazel/11 beyit	Şühâne	..-./..-./..-./..-/ (---) (---)	
108 234	Budala	Var git şüfî var git uğraşma bize Hakkın yâr itdiği kul baña n'eyler Sende şüfî iseñ şüfîlik eyle Bende küfr sendeki İmâna n'eyler	Koşma/4 dörtlük	Nefes	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	
108 235	Âşıkî	°Adüvler elinden hâlâş olursam °Arz idem hâlîmi hünkâra bir gün Bu dertli gönlüme dermân ararken Elim irer mi ola Loqmâna bir gün	Koşma/5 dörtlük	Nefes	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	
109 236	Fitnat	Meger hürşîd ile vezn eylemek ister o meh-rüyı Felek destinde beyhüde tutar şanma terâzüyü	Gazel/7 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
109 237	Ruhî	Niçe bir dağdağa-i °aqlile berbâd olalım Yüri dem-hâneye zâhid biraz âbâd olalım	Gazel/5 beyit	Âşıkâne Rindâne	---/---/---/---	
109 238	-----	Teşrifin ile hânemi reşk-i İrem eyle Ağlatma beni iki gözüm gel kerem eyle	Kıt'a/2 beyit	Şarkı	---/---/---/---	Şiiri Muâllim İsmail Hakkı Bey bestelemiştir.
110 239	Vecdî	Halka-i mengüş-ı °ârşın cevherisin yâ Hüseyin Merkez-i °ilm-i ledünün kişverisiñ yâ Hüseyin	Gazel/7 beyit	Medhiye	---/---/---/---	
110 240	Kul Himmet	Tâ kâlû belâdan sevdik sevişdik Bizimle ezeli yârdır muhabbet Üstâd nazarında ikrâr konulduq Mü'mine kadîm ikrâr dirür muhabbet	Koşma/10 dörtlük	Nefes	7 + 4 / 6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	Şiirin VI, X. dörtlükleri eksiktir.

111 241	Fâzıl	Şem ^c -i aşk-ı Hüseyininim ^c alevîyim ^c alevî Rûh-ı â ^c dâyı yaqar âteş-i aşkım ^c alevî	Gazel/5 beyit	Mersiye	---/---/---/---	
111 242	Sûzî	^c Aceb gavgâya düş oldum bu şeb seyrân Hâkdır Hâk Uruldı na ^c re-i Hâdar bu bir meydân-ı Hâkdır Hâk	Gazel/5 beyit	Îlâhî	---/---/---/---	
112 243	Rûhî	Bî ^c -amel ^c ilm ile kâmilgeçinen cahildir Kim ki ha ^c tt-ı ru ^c h-ı hûbânı o ^c ur kâmidir	Gazel/9 beyit	Hikemî	---/---/---/--- (---) (---)	
112 244	Rûhî	Gönül mâh-ı Muharremdir kâni feryâd u efgânın Niçün virmez cihanı bülbül eşke çeşm-i giryânın	Gazel/7 beyit	Mersiye	---/---/---/---	
112 245	-----	Ey mişli bulunmaz güher-i kân-ı le ^c tâfet İtdim seni ben ha ^c zret-i Allâha emânet	Müfred		---/---/---/---	Şiirde mahlas yoktur.
113 246	Şevket	Gerdiş-i devriñ me ² ali bâde-i fikret degil Baht o baht tâli ^c o tali ^c küt o küt degil	Gazel/5 beyit		---/---/---/---	
113 247	Ârif	Biz meşreb-i şöflere biñ dürlü belâyız Ol sine-i zühhâda belî tîr-i ka ^c zâyız	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne		
113 248	Ârif	Rüz [u] şeb vird-i zebânım ibtidâ Allâh kerîm Def ^c olur elbet bu yüzden biñ belâ Allâh kerîm	Gazel/7 beyit	Îlâhî Tevhîd	---/---/---/---	
114 249	-----	Sevdiñ ey dil yine bir tâze gül-i râ ^c nâyı Artırırısñ n'ola bülbül gibi vâveylâyı Mesken it künc-i hârâbat olup rüsvâyı Def-i gam kılmak için al eline şa ^c hbâyı	Nazım şekli tespit edilememiş ir.		---/---/---/---	Şiirde mahlas yoktur.
114 250	Murât	Künci riyâdan zâhidâ şom şalavat bir no ^c ğtadır Ka ^c be-i ma ^c şşudumuz hac ^c [u] zükût bir no ^c ğtadır	Gazel/5 beyit		---/---/---/---	
114 251	Za'fi	Bu mezâhir kim vücûdın mu ^c tlak ızhâr eyledi Kendidir kim kendi özine ^c arz-ı dîdâr eyledi	Gazel/11 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	

115 252	Kelîmî	Men °aref sırrın bilenler °arif-i bi'llâh olur Çanda baksa haķnazarla gördiği Allâh olur	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
115 253	-----	Şâhib-i deşt-i Kerbelâ nâ'ib-i Murtażâ Hüseyn Çurre-i çeşm-i Muştafâ mefhar-ı evliyâ Hüseyn	Gazel/13 beyit	Maktel-i Hüseyn	---/---/---/---	Şiirde mahlas yoktur.
116 254	Gülşenî	Bî-vücûdum °aşķ odı bilmem benim nem yandırır Yanuben küll-i vücûdum pes daği nem yandırır	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	Şiirin 3, 4, 7. beyitleri eksiktir.
116 255	Kalender	Biñ cân ile ben °aşķ-ı dîdâr Hüseynim Terk eylemezem haşre kadar yâr Hüseynim	Gazel/5 beyit	Maktel-i Hüseyn	--/---/---/---	
116 256	Ferdî	Emân ey kâmiller bildiriñ bize Cân Muħammedcânân °Alî degil mi Bir °aciz kemterim niyâzım size Cân Muħammed cânân °Alî degil mi	Koşma/7 dörtlük	Nefes	6 + 5= 11 hece vezni	
117 257	Pîr Sultan Abdâl	Güzel °aşķ cevrimizi / Çekemezsiñ dimedim mi Bu bir rızâ loķmasıdır / Yiyemezsiñ dimedim mi	Koşma/6 dörtlük	Nefes	4 + 4 / 5 + 3= 8 hece vezni	Şiirin IV. dörtlğü eksiktir.
117 258	Şevkî	Ey münafık çün saña hem la°netolsun cânıña Döndüğüçün şad hezârân okurum ben nâmıña	Gazel/5 beyit-		---/---/---/---	
117 259	Hatâyî (Şâhî)	Çurbânlar tığlandı gülbank çekildi Ėaflet uyķusundan uyanageldim Dört kapu sancağı anda dikildi Cân baş fedâ idüp meydâna geldim	Koşma/7 dörtlük	Nutk-ı şerîf	6 + 5= 11 hece vezni	Mecmuada bulunan Hatâyî mahlaslı bu şiir, Şâhî'ye aittir.
118 260	Pîr Sultân (Şah Hatâyî)	Ey şufî mezhebim nesin şorarsıñ Biz Muħammed °Alî diyenlerindeniz Gözliye gizli yoķ sen ne ararsıñ Biz Muħammed °Alî diyenlerinden	Koşma/6 dörtlük	Nutk-ı şerîf	6 + 5= 11 hece vezni	Mecmuada bulunan Pîr Sultân mahlaslı bu şiir, Şâh Hatâyî'ye aittir.

119 261	Şah Hatâyî	Serime bir sevdâ geldi / Muḥammed 'Alîden beri Yandı bu vücūdum kül oldu / Tâ ḳālū belādan beri	Koşm/8 dörtlük	Düvaznâme		
119 262	Leylâ	Fenâ dünyâda sâkîmaḳşūdum hep 'ayş [u] 'işretdir Amân bir bâde şün 'ayyâşîna eyyâm-ı ruḫşatdır	Gazel/7 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
119 263	Leylâ	Nice bir ey dil-i dîvâne sende derd [ü] ğam ṭursun Biraz da bâde-nüşol da yanında cām-ı Cem ṭursun	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
120 264	Leylâ	Benden saña bir 'arz-ı muḫabbetdir efendim Lâyıḳ saña iḫsân [u] mürüvetdir efendim	Gazel/5 beyit	Münâcât	--/---/---/---	
120 265	Leylâ	Raḫm eyle bu dil-ḫaste-i nâ-çara İlähî Zaḫm-ı dilime senden olur çäre İlähî	Gazel/7 beyit	Münâcât		
120 266	Leylâ	İki 'âlemde bize rāh-nümâ Ḥaydardır Rüz-ı maḫşerde mu'în-i zu'afâ Ḥaydardır	Gazel/5 beyit	Medhiye Alinâme	..-/-..-/-..-/- (-..) (-)	Leylâ Hanım Dîvânı neşrinde şiiirin başında "Der-Vasf-ı Hazret-i İmâm 'Ali Radiyahallâhu 'Anhu" başlığı yer almaktadır.
121 267	Leylâ	Żiyâsından o vech-i âftâbı görmeden bildim Siyâh kâkülde itmişdir niḳâbı görmeden bildim	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	Şiiirin 4. beyiti eksiktir. Leylâ Hanım Dîvânı neşrinde şiiirin başında "Nazîre Li-Ceneb-ı Nûrî Merhûm" başlığı yer almaktadır.
121 268	Leylâ	Bu şeb ol şüh-ı cefâ-pîşe ile mey çaḳalım Reşk ile tâ-be-seḫer ḳalb-i raḳîbi yaḳalım	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	..-/-..-/-..-/- (-..) (-)	
121 269	Leylâ	Nûr-ı vechiñ görmegi şubḫ [u] mesâ ister gönül Cebhe-i pâkiñ gibi ḳible-nümâ ister gönül	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	

122 270	Leylâ	Pür-âteşim açdırma benim ağzımı zinhâr Zâlim beni söyletme derûnumda neler var Bilmez miyim itdikleriñi eyleme inkâr Zâlim beni söyletme derûnumda neler var	Şarkı/4 bend	Şarkı	--./---./---./--	
122 271	Leylâ	Felek derd [ü] miñenle dâne-i °ömrüm çürütdürdi Tenim mecrûh idüp ğam asiyâbında ögütdürdi	Gazel/7 beyit	Firkatnâme	---./---./---./---	
122 272	Leylâ	Bir sencileyin dilber-i ra°nâ bulunur mı Bir bencileyin °aşık-ı şeydâ bulunur mı	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	--./---./---./--	
123 273	Leylâ	Vaşl-ı ümmîd ile o meh-rû oyalandırdı beni Gice tâ şubha kadar nâfile yandırdı beni	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	..--/..--/..--/..- (-..) (-)	Şiirin 4. beyiti eksiktir.
123 274	Leylâ	Ey mâder-i şâh-ı şühedâ Hzret-i Zehrâ Maşşerde mu°in-i zu°afâ Hzret-i Zehrâ	Gazel/7 beyit	Medhiye	--./---./---./--	Leylâ Hanım Dîvânı neşrinde şiirin başında “İstimdâd Ez- Cenâb-ı Zevce-i ‘Aliyyü'l- Murtazâ Binti Habîb-i Kibriyâ ” başlığı yer almaktadır.
123 275	Leylâ	°Alemde müşâbih saña nâdirdir efendim İnkâr idemem meh gibi zâhirdir efendim	Gazel/5 beyit	Âşıkâne Münâcât	--./---./---./--	Şiirin makta beyiti eksiktir.
124 276	Leylâ	Dil âteş-i °aşkıñ ile yanıkđır efendim Çeşmim yine al kana boyanığdır efendim	Gazel/6 beyit	Âşıkâne Münâcât	--./---./---./--	
124 277	Leylâ	°Afvıñ dile bâdî-i huzûr oldu Hüdâ yâ Kârım bu cihânda şer ü şûr oldu Hüdâ yâ Güyâ baña şiven dañi sûr oldu Hüdâ yâ Dil mu°terif-i cürm ü kuşûr oldu Hüdâ yâ	Murabbâ/6 bend	Münâcât	--./---./---./--	

125 278	Leylâ	Sirişk-i çeşmimi nûş eylerim ben mey nemîdânem Şoyundum hân-ķâh-ı �aşķa ammâ ney nemîdânem	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	
125 279	Leylâ	Bahâr eyyâmıdır bir kerre cânâ �azm-i bâğ olsun Açılun lâleler �aşķıñla sînem dâğ dâğ olsun	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	Şiirin 4. beyiti eksiktir.
125 280	Leylâ	Bülbül gibi her şâm u seher nâlelerim var Bîhûde degil sen gibi bir gönca-terim var	Gazel/6 beyit	Âşıkâne Firkatnâme	--./---/.---/.--	
126 281	Gülabî	Gelmeden dünyâya şüfî kesb-i �irfândır ğaraż Yoĥsa şanma ekl [ü] şürb [ü] cem�-i nîsvândır ğaraż	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
126 282	Müşţâk	Ėaĥķķı bilmekdir �azîzim ĥalk-ı eşyan ğaraż Anı görmekdir gözüm seyr [ü] temâşâdan ğaraż	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
126 283	Rûhî	Şanma ey ĥ�ace ki senden zer [ü] sîm isterler Yevme lâ yenfa�uda ĥalb-i selîm isterler	Gazel/6 beyit	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/--- (---) (---)	Şiirin 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11. beyitleri eksiktir.
127 284	Nedîm	Mest-i nâzım kim büyütüdi böyle dî-pervâ seni Kim yetişirdi bu ğüne serviden bâlâ seni	Gazel/7 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
127 285	Nefî	�aşķa ta�n itmek olmaz mübtelâdır n'eyesün Âdeme mihr [ü] muĥabbet bir belâdır n'eyesün	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
127 286	Râsîh	Süzme çeşmiñ gelmesün müjġân müjġân üstüne Urma zaĥmıñ sîneme peykân peykân üstüne	Gazel/6 beyit	Rindâne	---/---/---/---	
128 287	Râġıb Paşa	Ėarâbâtı görenler her biri bir ĥâletîn söyler Şafâsın naĥl iderken rindân [ü] zâhid şıķletîn söyler	Gazel/7 beyit	Hikemî	.---/.---/.---/.---	
128 288	Şîrî	Cihân var olmadan ketm-i �ademden Ėak ile birlikde yektâş idim ben Var idem bu mülk[ü] çünki �ademden Yazdım taşvîrini naĥķâş idim ben	Koşma/16 dörtlük	Devriye	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	

130 289	Bosnavî	Küntü Kenziñ hüccet-i burhândır bektâşiler Sırr-ı Mî'râc maẓhar-ı °irfânıdır bektâşiler	Gazel/8 beyit	Medhiye	-.--/-.--/-.--/-.--	
130 290	Şâh Hatâyî	İhlâş-ı tâlib iseñ kel gir bu yola Gel ulaş kıtâra °inâd gerekmez Ulaş bir rehberle yapış bir ele Zerrece albinde gümân gerekmez	Koşma/6 dörtlük	Nefes	6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	
131 291	Şâh Hatâyî	Görüp şu °âlemi derdime çäre Bulmayan ardaş da gerekmez baña Ağlayınca sile gözüm yaşını Silmeyen ardaş da gerekmez baña	Koşma/5 dörtlük	Nefes	6 + 5= 11 hece vezni	
131 292	Şâh Hatâyî	Mürşîdine riyâ baksa bir tâlib Her giz mabûl degil getürmeñ der şâh Tâlib didikleri o biñde birdir Erenler el çeksün getürmeñ der şâh	Koşma/6 dörtlük	Nefes	6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	
132 293	Sultân Hatâyî	Hâ kendi cismimize nazar eyledi Tolmuşum udretten tolı zât ile Hâ birdir o bire ulaşdım geldim Çâr °anâşır ile şeş cihât ile	Koşma/10 dörtlük	Nefes	6 + 5= 11 hece vezni	Şiirde çokça vezin kusuru vardır.
133 294	Şâh Hatâyî	Lâ-mekân şehrinde misâfir geldim Ol mülk-i bekâdan geldim bu deme Nireniñ selâmın getürdüñ dirseñ Ol mülk-i bekâdan geldim bu deme	Koşma/8 dörtlük	Devriye	6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	Şiirin 4, 7. dörtlükleri eksiktir.
134 295	Rızâ	Devr-i la°liñdeñ baş egmem bâde-i gül-fâma ben Saye-i pîr-i muğânda minnet itmem câma ben	Gazel/9 beyit	Âşıkâne	-.--/-.--/-.--/-.--	Şiirin 4, 6. beyitleri eksiktir.

134 296	Mecnûnî	Ferâgat gel behî gönül ümîdîñ vaşl-ı dilberden Bilürsîñ ki vefâ yokdur cihân içre güzellerden	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	
135 297	Tâceddînoğlu	Ey tâlib-i Ka'be olan / Hâk bendedir Ka'be benem Gelsün hacc-ı ekber kılan / Hâk bendedir Ka'be benem	Koşma/6 dörtlüt	Hikemî	4 + 4 = 8 hece vezni	
135 298	Er Mustafa	Yerden gökden ağıyar imiş bu bühtân Kaldırup boynuna tağan ağlasun Hiç almamış haber ser-penâhdan Evliyâ nuṭkundan çıkan ağlasun	Koşma/6 dörtlüt	Nefes	6 + 5 = 11 hece vezni	
136 299	Kul Himmet Üstâd	Kâfir kaldır gönlündeki gümânı Bu mülküñ şâhibi °Alî degil mi Hem yaratdı on sekiz biñ °âlemi Cümleniñ rızkın viren °Alî degil mi	Koşma/5 dörtlüt	Alinâme	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	Şiirde çokça vezin kusuru vardır.
136 300	Sâdık	Bir kişi kâmile hîdmet itmezse Aña âdem dinmez vehâr didiler Eger Hâkqıñ buyurdığın tutmazsa Kendi eliyle evin yıkar didiler	Koşma/5 dörtlüt	Deyiş	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	
137 301	Sâdık	°Ârifler hâdedir °âşıklar teldir Çeker o hâdeden geçebilirsen Üsti ağı tāsı altı bal tāsı Er dirim ağıdan içebilürseñ	Koşma/5 dörtlüt	Deyiş	6 + 5 = 11 hece vezni	
137 302	Sürûrî	Şöyle ser-mestim ki idrâk itmezem dünyâ nedir Ben hârâbât ehliyim hiç añlamam taḫvâ nedir	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	-.--/.--/.--/.--	
138 303	Teslîm Abdâl	Şu zamâneniñde hâsid kulları Kov olup söylenen dilde biz olduk Nâdanlar elinde gonca gül gibi	Koşma/5 dörtlüt	Deyiş Nefes	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	

		Her dem şararup da şolan biz olduk				
138 304	Kâmil	Maḥrem öldünse eger sırr-ı Hudâyı itme fâş Vâkıf-ı esrâr olup °azm-i beḳâyı itme fâş	Gazel/5 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
138 305	Kâmil	Beni Mecnûn gibi rüsvâ iden dünyâda hep üç ḫârf Cihânın başını böyle yaḳaḳ gavgâ hep üç ḫârf	Gazel/5 beyit	Firkatnâme	---/---/---/---	
139 306	Kâmil	Sâye-i mürşidde buldık vüs°tı Bektâşiyüz Ḥân-ḳâh-ı pîrde itdik ḫıdmeti Bektâşiyüz	Gazel/5 beyit	Nutk-ı şerif	---/---/---/---	
139 307	Kâmil	Ḥâl- faḳrın itme i°lân Ḥâlıkın bilmez mi hiç Cümleye in°âm idüp de ya saña virmez mi hiç	Gazel/5 beyit	Firkatnâme	---/---/---/---	
139 308	Zâtî	Nedir bu maḥf-ı kenz iken nümâyân oldığın cânâ Nedir °âlemde her ma°denlere kân oldığın cânâ	Gazel/6 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
140 309	Şah Hatâyî	Ḥâḳ naşîb eylese dergâha varsam Varsam dîvânına ḫırsam yâ °Alî İnsem eşîḡine niyâz eylesem Yüzüm dâmânına sürsem yâ °Alî	Koşma/6 dörtlük	Alinâme	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	Şiirin VI. dörtlüğü eksiktir.
140 310	Şükri	Bir ehl-i vefâ girse ele yâr idinürdüm Ser-rişte-i kâkülleri zünnâr idinürdüm	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
140 311	Mihr	Nîm-i âyât-ı ḫüsnün °arz ḳılsa milket-i Çîne Ser-a-ser fırḳa-i âteş pür-sitân hep gelür dîne	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
141 312	Vehbî	Ḥâl ü ḫatıında niçe ḫüsn-i °ibârât oḳuruz Ebruvânıyla niḡâhından işârât oḳuruz	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	Şiirin 2. beyiti eksiktir.
141 313	Hulûsî	Mey içsem cürmüm artar içmesem bîḡânedir derler Ger âb-ı zemzemi nüş eylesem peymânedir derler	Gazel/9 beyit	Firkatnâme	---/---/---/---	

141 314	Kânî ^c	Nüş itmedigim dehrde peymâne mi ƣaldı Devr itmedigim meclis-i rindâne mi ƣaldı	Gazel/5 b3yit	Rindâne	--./--./--./--	
142 315	Sâkıb	Bilmem ki nidem ol gül-i ra ^c nâ ele girmez Ƙanlar şaçarım kâkül-i Leylâ ele girmez	Gazel/5 b3yit	Firkatâne	--./--./--./--	
142 316	Sâkıb	Pîç-tâb olmuş yüzünde zülf-i ^c anber-sâ mıdır Yoƣsa senc-i ģüsniñ ıtrâ-i vü fend-i ejderhâ mıdır	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	---/----/----/-	
142 317	Fehîm	Yanup bir lâle ruģsâra çerâģân oldıģıñ var mı Seniñ pervâneveş şem ^c -i şebistân oldıģıñ var mı	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	
143 318	Sıdkî	Ser-fürü eyler görünce serv-i reftârıñ seniñ Lâl olur bülbül işitse zâr-ı güftârıñ seniñ	Gazel/5 beyit	Âşıkâne	---/----/----/-	
143 319	Ken'an Bey	Sislendi hevâ taraf-ı çemenzâr nem aldı Bülbül yuvadan uçdı gülistânı ģam aldı Baģlar bozulup bezm-i vefâ şekline girdi Gülzâr muģabbetde yine şenlik azaldı	Şarkı/3 bend	Şarkı	--./--./--./--	Şiirin başında “Şarkı-i Rif ^c at Beg” başlığı yer almaktadır.
143 320	Cevâbî	Ayrı düşdüm mehlikâdan tende cân aģlar bugün Âh idüp cân-ı gönüldeñ ^c âşıkân aģlar bugün	Gazel/8 beyit	Maktel-i Hüseiyin	---/----/----/-	
144 321	Harâbî	Kâf [u] nün ģıtabı izhâr olmadan Biz bu kâ ^c inâtuñ ibtidâsiyüz Kimseler vâşıl-ı dîdâr olmadan Ol ƣâb-ı ƣavseyniñ ev ednâsiyüz	Koşma/5 dörtlük	Devriye	6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	
144 322	Seyrânî	İdrîs terzilik icâd itmeden Endâzeden geçdi boyumuz bizim ^c Anģâ yâradılup Ƙâfa gitmeden Biñ bir sırta mażhar çoyumuz bizim			6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	Şiirin II . dördlüğü eksiktir.

145 323	Hâşim	Şebber ü Şebbir / Mürşîd-i rehber Şundılar Kevşer / El-ḥamdu li'llāh		Gülbank		
145 324	Nûrî	Seni bezm-i ḥafāda eyleyüp dil-şād hem ḥandān Beni bu 'arşada mağmūn [u] maḥzūn eyleyen kimdir	Gazel/10 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.---/.---/.---/.---	
146 325	Şânî/Sânî	Biz ki yārîñ mihr-i ruḥsâr-ı mücellâsındayız Âteş-i innî inne'llāhîñ müsemmasındayız	Gazel/9 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
146 326	Sâ'idî	Seyl şuyı gibi ğam ile bulandım erenler Göz baş ile büsbütün ışlandım erenler	Gazel/6 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	--/---/---/---	
146 327	-----	Nîze-i cân-ı ḥavâricdir nigâhım yâ Ḥüseyñ Gel çeşm-i ehl-i Ḥaḫdır gerd-i âhım yâ Ḥüseyñ	Kıt'a	Maktel-i Hüseyin	---/---/---/---	Şiirde mahlas yoktur.
147 328	-----	Bir nidâdır kıldık be yārânlar uş Ṭuyan ṭuysun ṭuymayan da namaz var Allāh için ṭutdık şıdķile bir iş Bilen bilsün bilmeyen de namaz var	Koşma/4 dörtlük	Nasihatnâme/ Pendnâme	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	Şiirde mahlas yoktur.
147 329	Rızâ	Ḥarîm-i gül-şene dil ḥâr elinden dâda gelmişdir Açıl ey ğonca fem bülbül saña feryâda gelmişdir	Gazel/6 beyit	Rindâne	.---/.---/.---/.---	
147 330	Şemsî	Vaşl olmaz kimse Ḥaḫķa cümleden dūr olmadan Kenz açılmaz her gönülde tâ ki pür-nūr olmadan	Gazel/7 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
148 331	Kazak Abdâl	Eşegi şaldım çayıra / Otlaya ḫarnın toyura Düş görüpde ḫayıra / Göreniñde 'avratına	Koşma/5 dörtlük	Hiciviye/Taşla ma	4 + 4 = 8 hece vezni	Şiirin II . dörtlүğü eksiktir.
148 332	Sükûtî	Maḥrem-i sırr-ı Ḥudâ olmaḫ dilersen 'aşık ol Mazhar-ı luṭf [u] 'atâ olmaḫ dilersen 'aşık ol	Gazel/4 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	---/---/---/---	
149 333	-----	Ser-a-ser cümle 'âlem şemme vechu'llāh imiş bildim Giyüp âdem libâsın görinen Allāh imiş bildim	Gazel/6 beyit	Sofiyâne/ Ârifâne	.---/.---/.---/.---	Şiirde mahlas yoktur.

149 334	-----	Allâh Allâh der de yola gidersiñ Unutma du ^â adan bizi dîvâne Var ise kimligiñ yaқаña yasın Şaқın bir қurâşdan bulma dîvâne	Koşma/5 dörtlük	Nasihatnâme/ Pendnâme	6 + 5= 11 hece vezni	Şiirde mahlas yoktur.
150 335	Kul Himmet	Bir bacıda nurdan kuşaq kuşansa Erin haқ bilmeyince zâyi ^î dir emek Turâb olup düşeñlere düşense Erini haқ bilmeyince zâyi ^î dir emek	Koşma/5 dörtlük	Deyiş/Nefes	6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	
150 336	Cezbî	Elest hitâbında eyledi İmân Mü ^â minler ervâhı iқrâra düşdi Getürdiler şekki itdiler gümân Münâfıқ ervâhı inkâra düşdi	Koşma/3 dörtlük	Deyiş/Nefes	6 + 5= 11 hece vezni	
151 337	Kul Mustafa	Müsâ Tür tağında қoyun güderken İki cihân serverine nür didi Allâh için ^â ibâdetin iderken Dört kırt geldi kısmetimiz vir didi	Koşma/11 dörtlük	Deyiş	4 + 4 + 3= 11 hece vezni	
152 338	Hatâyî	Ben anı bilmişim қavl-i Hudâdır Anıñ çün oқurum Yezîde la ^â net Yezîde la ^â net oқuması ulu ğazâdır Anıñ çün oқurum Yezîde la ^â net	Murabba/6 bend	Düvaz-nâme	.---/---/--	
152 339	Kul Nesimî	Ey gönül il âyinesine baқmanıñ fâ ^â idesi ne Sermâyaden zararıñ var şatmanıñ fâ ^â idesi ne	Gazel/5 beyit	Nefes	---/--/--/--/---	Şiirde çokça vezin kusuru vardır.
153 340	Sâdık Baba	^â Anқâ menzil almaz dik uçma ile Menzil alan türâb ile haқ olur Her cân ^â aşıқ olmaz mey içme ile	Koşma/5 dörtlük	Deyiş	6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	

		°Aşıkların şinesinde çäk olur				
153 341	İbrâhim (Kul Himmet Üstâdim)	Biñ bir ism[i]le cihâna geldi Allâh bir Muḥammed °Alî bir ismi Darı cecim üstünde namâz kılan Ḥünkâr Ḥacı Bektaş Velî bir ismi	Koşma/5 dörtlük	Devriye	6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	
154 342	Şeyh Gâlib	Sultân-ı rûsul şâh-ı mümeccedsin efendim Bî-vâyelere devlet-i sermedsin efendim Dîvân-ı İllâhîde ser-âmedsin efendim Meşhûr-ı le amrûk le mü'eyyedsin efendim	Müseddes/7 bend	Nât-ı Şerîf	--./--./--./--	Naci Okçu'nun "Şeyh Gâlib Dîvânı" neşrinde şiirin başında "Müseddes-i Na't-ı Şerîf-i Nebevî" başlığı yer almaktadır.
155 343	Kâzım	Nâ-ḥaḫ dökülen kanını aındıḫça Ḥüseyniñ Ey dîde aḫıt yaş yerine ḫurretu'l-°ayniñ Bu bar-ı belâ ḫaddini bükdi ḫamerîniñ Ḳan ağladı ḫabrinde şehîdân-ı Ḥüseyniñ	Müseddes/1 4 bend	Mersiye	--./--./--./--	
158 344	Eşref Paşa Kâzım Paşa (Müşterk)	Şem°-i mihrâb-ı imâmetdir Ḥüseyn-i Kerbelâ Minber-efrûz-i ḫiḫâbetdir Ḥüseyn-i Kerbelâ Sırr-ı esrâr-ı velâyetdir Ḥüseyn-i Kerbelâ Mefḫar-ı °işyân-ı ümmetdir Ḥüseyn-i Kerbelâ Nâzenîni-ı Rabb-i °izzetdir Ḥüseyn-i Kerbelâ Seyyid-i şebân-ı cennetdir Ḥüseyn-i Kerbelâ	Müseddes/1 4 bend	Mersiye	--./--./--./--	Pâk-i Dîvân-ı Eşrefü'ş-şuarâ' da şiirin başında "Müseddes-i Müşterek Bâ-Mîr Kâzım" başlığı yer almaktadır.
161 345	Sersem Ali	Her seḫer her şabâḫ erenler virdim Ḥünkâr Ḥacı Bektaş Velî hû deyu Egildim işige niyâz eyledim Pîrim Ḥacı Bektaş Velî hû deyu	Koşma/7 dörtlük	Nefes	6 + 5 / 4 + 4 + 3= 11 hece vezni	

162 346	Ulvî	Şanma sencileyin dilber-i ra [°] nâ bulamam Bâğ-ı hüsnüñ gibi bir özge temâşâ bulamam Râzımı açmağa gönülüm gibi şeydâ bulamam Saña derdimi disem gerçi tesellâ bulamam °Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam Seni tenhâ bulıcağ kendimi aşlâ bulamam	Müseddes/5 bend	Âşıkâne	..-./..-./..-./..- (-..) (--)	İsmail Çetin'in "Ulvî Dîvânı" neşrinde şiirin başında "Müseddes Merhûm Derzî-zâde °Ulvî Çelebi" başlığı yer almaktadır.
163 347	Leylâ	Hâtır-ı yâr içün ağıyâra bugün yâr oldum Dil [ü] cândan dañi bu derd ile bî-zâr oldum Hem-çü bülbül giceler tâ-be-seher zâr oldum Çıkaşı cânım ile cânıma da bâr oldum Şabrı güç çâresi güç derde giriftâr oldum	Muhammes/ 5 bend	Âşıkâne	..-./..-./..-./..- (-..) (--)	Bu şiir Hoca Neş'et'in "oldum" redifli muhammesine nazîredir.
163 348	Şerîfî	Düşüp hengâm-i °aşka yine sâhib-i serîr oldum Muhabbet neydigin bildim dil-i cândan habîr oldum Sa°âdet âsmânında ne bir mâh-ı münîr oldum Gönül uşlanmadı gitdi ganî oldum faķîr oldum Kemend-i kâkül-i yâre düşüp bende esîr oldum Mey [u] maħbûbdan el çekmek naşîb olmadı pîr oldum	Müseddes/4 bend	Âşıkâne	.---/.---/.---/.---	
163 349	Sâdık Abdâl	Hudâya itme hâli dâ'imâ dilden şükür ismin Gözümde dür kılma pertev [ü] envâr [u] nûr ismin İnmiş âyet didim bu kalbe bî-şabra şabûr ismin Baña gayret müyeser eyle kıl virdim gayûr ismin Yâ mâhv it levh-i işyândan bu °abd-i pür-kuşûr ismin Yâhûd esmâ-i hüsnâdan çıkar yâ Rab gafûr ismin	Müseddes/5 bend	Münâcât	.---/.---/.---/.---	
164 350	Sâfî	Nice bir dağdağa-i °aql ile gam-nâk olalım Bezm-i cemde dönelim şem°-i şebistân olalım	Muhammes/ 15 bend	Mersiye	..-./..-./..-./..- (-..) (--)	

		Bu fenâ mülketine biz de Süleymân olalım Cur'adânı getir abdâl yine hayrân olalım Satalım mâl mülki 'âleme sulţân olalım				
167 351	Rûhî	Bilmem bu felek vefk-i murâd üzre döner mi Bir dem elimiz devlet-i iqbâle irer mi Dîvâne gönül 'âqlımı başına direr mi Bir merd-ğudânî ele dâmânı girer mi Yâ Rab bize bir er bulunur himmet ider mi	Müseddes/5 bend	Münâcât	--./---./---./--	
169 352	Râmiz	Feyz-i Hâkî mâye-i 'aşkı dil dânedede kırdı Nûr-ı vahdet gibi mişkât-ı mücellâda kırdı Hüsni çün âyine-i rûy-ı dil-ârâda kırdı Pertev-i 'aşk[1] o mir'ât-ı celâdâda kırdı Hüsn [ü] 'aşk[1] birbirine dîl-dâde kırdı Âyet-i nurun 'alâ nûr bu ma'nâda kırdı Şoñra tafşîl-i şu'ûnatını eşyâda kırdı Hüsn[i] zâhirde ğam-ı 'aşk[1] süveydâda kırdı Kimini sevdi Hudâ kimini sevdâda kırdı Gül[i] ârâyış idüp bülbül[i] ğavğada kırdı	Tercî'- bend/5 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme Nefes	..-./..-./..-./..- (-..) (-)	Şiirin ilk bendinin 9. ve 10. mısraı eksiktir. Şiir Muvakkit-zâde Muhammed Pertev'in "kodu" redifli müseddes şiirine nazîredir.
171 353	Eşref	Biz nûrdan çerâğ-ı dil yağıdık ulı Bir dest-ğire baş kesüp tutmuşuz eli Bir baya yalvarup didik edrikni yâ veli Ol şâh evliyâ bize imdâd ider beli Ĝam çekme elde iken dâmen 'Alî Nâd-i 'Alîdedir bize va'd *****	Müseddes Tercî'- bend/15 bend	Nefes	--./---./---./--	
174 354	Vîrânî	Ey dilâ ma'nâ-yı yüzünden defter-i esrâr bil Kıl tefekkür-i 'âlem içre yâr [u] ağıyar bil	Müseddes/5 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	..-./..-./..-./..-	

		Şahrâyı heyhât içinde çerh bil duvar bil Serseri gezme cihânda ol Ğanî Settâr bil Gel Muḥammed Muştafâ vü Ḥaydar Kerrâr bil Yek nazar kı l Ḥacı Bektâş Velî Ḥünkâr bil		Nefes		
175 355	Aydî (Kalender Çelebi)	Hırka-i faqr ile fahr itse nola ehl-i hüner Zerr-i hâliş düşe ger hâk-i siyâh üzre nazar Nâzıra sîret olup olduñ ise ehl-i başar Tut nefsi virme şaşın âyine-i ḳalbe keder İtme dervîş-i °abâ-puşa ḥakâretle nazar O da ḥâlince fenâ mülketiniñ şâh-ı geçer	Müseddes/7 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme Nefes	---/---/---/---	Şiir Kalender Çelbiye aittir. Şiirin son dörtlüğünde Aydî mahlası bulunmaktadır.
176 356	Zahmi	Dilâ tecdîd-i mâtem kı l bugün mâh-ı Muḥarremdir Melekler * ins [ü] cini ḳamusı ehl-i mâtemdir Velâyet şâhınıñ yâ Hû şehîd olduğı bu demdir °Adûv-i ekberim ancaḳ benim bu iki âdemdir Birisi Şimr Zi'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdir Bulara la°net itmek dâ°imâ mü°mîne elzemdir	Müseddes/5 bend	Mersiye	---/---/---/---	
177 357	Pesendî	Revâ mı ḥaḳ olan evvelde âle ihtirâz itmek Revâ mı kıbtî[y]i mihrâbda küyâ imâm itmek Olur mı nesl-i Peyğamber Yezîde hiç kıyâm itmek Ne bâtl çâr bî-zenlik ḥilâfetle merâm itmek Olur mı bâğ-ı ileyhîde serv-i ḥırâm itmek	Muhammes/ Tahmîs/6 bend	Mersiye	---/---/---/---	
178 358	Kanberî	Ey şehâ mülk-i velâyet ey Ḥaḳḳıñ ḳudret eli Menba°-ı nûr-ı nübüvvet evliyâlar ekmeli Server-i sırr-ı velâyet berḳ urur nûr-ı celî Es-selâm ey meḫar-ı nûr-ı Ḥudâ nesl-i °Alî Es-selâm ey ḳuṭb-ı °âlem Ḥacı Bektâş-ı Velî	Müseddes/6 bend	Medhiye	---/---/---/---	Şiirin IV. bendi eksiktir. Müseddes nazım şeklinde yalınmış olan şiirin mecmuada her bendinin 4. mısraı eksiktir.

179 359	Halîfî	Cemâlîñ vaşfın ey dilber egerçi tende cân söyler Lebiñ esrârını ʿaşkıñ velâkin re'y kân söyler Ki nuṭkuñ emr-i Hâkdır men ʿaref sırrın ʿayân söyler Eyâ şüfî sen şanma ki senden şanma bu güftârı dehân söyler Veyâ terkîb olan ʿunşur veyâhüd lahm-ı zebân söyler	Tahmîs/7 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme Nefes	.---/.---/.---/.---	Nakşî'nin “söyler” gazelinin tahmîsidir.
180 360	Usûlî	Gir gönül mülküne seyr eyle ulu dergâh gör Şeş cihete pertevin şalmış dirir ol mâhi gör Zerre-i nâçîzede hürşîd olan ol mâhi gör Her neye kim bakdın ise anda sen Allâhı gör Kancaru kim ʿazm kılsañ şemme vechu'llâhı gör	Tahmîs/9 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme Nefes	---/---/---/---	Seyyid Nesîmî'nin gör redifli gazelinin tahmîsidir.
181 361	Hâşim	Hâķîkat zât-ı eşyâdan kamu eşyâ ʿayân söyler İşit semʿ-i başîretle şaķın şanma nihân söyler Kıyâmın anılayup Hâķla ene'l-Hâķķı hemân söyler Eyâ sen şanma ki senden bu güftârı dehân söyler Veyâ terkîb olan ʿunşur veyâ lahm-ı zebân söyler	Tahmîs/7 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme Nefes	.---/.---/.---/.---	Nakşî'nin söyler redifli gazelinin tahmîsidir.
182 362	Niyâzî	İnne li'r-Raḥman-i ṭarfen ḳadr-i enfâs'il-verâ Küllü mer'in sâlikün behcen kadîmen bil-hevâ Men lehu aḳlün selîmün yeḳtedî bi'l-Muştafâ Ḳad enâre'l-ışķi li'l-uşşâķi minhâci'l-hüdâ Sâlik-i râh-ı hâķîkat ʿışķa eyler iḳtidâ	Tahmîs/7 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Şiirin birinci bendinin ilk dört mısraı arapçadır. Fuzûlî'nin bir gazelinin tahmîsidir.
183 363	Vahdetî	Müsemâdan tecellî eyleyen envâr-ı esmâdır Ne esmâdır ki her biri yine ʿayn-ı müsemâdır Peder ḳuvvet dehen Meryem ḫurûf [u] şavt-ı ʿİsâdır Bu eşyâ ḳaṭrelerdir mevc-i esmâ zât-ı deryâdır Ne deryâdır ki mevcinde anıñ bir ḳaṭre eşyâdır	Tahmîs/7 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	.---/.---/.---/.---	Za'ff'nin bir gazelinin tahmîsidir.

184 364	Leylâ	°Aşk[ı] pinhân idemem nâle vü efgândır bu Niçe âh itmeyeyim fûrkat -ı cânândır bu Ağlarım şâm [u] seher dîde-i giryândır bu Gerçi şabr it diyemem âteş-i süzândır bu Var ise şabrîñ eger vaşldan âsândır bu	Tahmîs/5 bend	Âşıkâne Sofiyâne/ Ârifâne	..-./..-./..-./..-/ (-..) (-)	“Leylâ Hanım Dîvânı” neşrinde şiirin başında “ Tahmîs-i Gazel-i ‘İzzet” başlığı yer almaktadır.
185 365	Leylâ	Nice bir fikr-i dilberile °aşıklar hayâl olsun Hayâl-i zülf-i yâr ile za°if [ü] bî-mecâl olsun Biraz keşf-i niķâb it °aşıka °arz-ı cemâl olsun Ġam-ı haţtıyla yârîñ iye bir dil pür-melâl olsun Sür ey sâķî ayağı mür-ı ġussa pây-mâl olsun	Tahmîs/5 bend	Âşıkâne	..-./..-./..-./..-/ (-..) (-)	“Leylâ Hanım Dîvânı” neşrinde şiirin başında “ Gazel-i Bâķi-i Tahmîs-i Leylâ ” başlığı yer almaktadır.
186 366	Usûlî	Yâ İlâhî vâdî-i °işıyânda ħaldım bî-meded °Abd-i °aşıyım şuçum çok bî-ħad cürmüm bî-°aded Şimdi dergâhına geldim kılma ben dervîş red Fazîlîna bil bağladım yâ Vâħid [ü] Ferd [ü] Eħad Cümleniñ maķşûd[ı] seniñ dâ°imâ Ĥayy-i ebed	Tahmîs/7 bend	Münâcât	..-./..-./..-./..-/ (-..) (-)	“Usûlî Dîvânı” neşrinde şiirin başında “Taħmîs-i Uşûlî Ġazel-i Seyyid” başlığı yer almaktadır.
187 367	Sâfî	Ey tâlîb-i yâr olanlar şehri berberden şor Fî°l-i pâķ-i raħşanı baħr eyle hem birden şoruñ Ķadd-i bâlâsın anıñ naħl şanu birden şoruñ Tâķ-ı ebrûsun giydik miħrâb [u] minberden şoruñ Bî-nevâya luţf [u] iħsânını ħanberden şoruñ	Muhammes/ 9 bend	Medhiye	..-./..-./..-./..-/ (-..) (-)	
188 368	Eşref	Şu°le-i berķ-i tecellî-i dem-a-demdir şarâb Revnaķ [u] tâb-dil-i maġmûm [u] pür-hemdir şarâb Veche taşvîr-i temâşîl-i müressemdir şarâb Cevher-i âyîne-i sırr-ı dü-°âlemdir şarâb Âfitâb-ı feyz-baħş-ı cân-ı âdemdir şarâb	Tahmîs/7 bend	Rindâne Medhiye	..-./..-./..-./..-/ (-..) (-)	Fehîm-i Kadîm’in “Şarâb” redifli gazelinin tahmîsidir.

189 369	Hâfız	Zâhidâ ser-mest-i şâhbâ-yı şafâ dirler bize °Aşķ-bâz-ı merd-i meydân-ı vefâ dirler bize Ṭalib-i şâh-ı serîr-i kul kefâ dirler bize °Âşķ-ı şâdıķ muḥıbb-i Muşṭafâ dirler bize Dert ile ğayret-keş-i âl-i °abâ dirler bize	Tahmîs/5 bend	Medhiye	---/---/---/---	Hâfız, Dertli'nin bir gazelini tahmîs etmiştir.
190 370	Hâfız	Söylenür âşüfte-i ḥâlim dillere destaneyim Deşt-i sevdâdır güzârım Ḳays ile yeksaneyim Gerçi kim °âlemde rind-i nâm ile efsaneyim °Âķılımm bâṭında ammâ şüretâ dîvâneyim Kimse fehm itmez beni kim ben neyim ammâ neyim	Tahmîs/5 bend	Âşķâne	---/---/---/---	Hâfız, Alî Rızâ'nın bir gazelini tahmîs etmiştir.
191 371	Hâfız	Mazḥar-ı zât-ı Ḥudâ esrâra başım baĝlıdır Meş°al-i mihr ü vefâ envâra başım baĝlıdır Server-i mülk-i beķâ dildâra başım baĝlıdır Nesl-i pâk-i Ḥaydar-ı Kerrâra başım baĝlıdır Ya°nî ķuṭb-ı °âlem ol ḥünkâra başım baĝlıdır	Muhammes/ 7 bend	Düvaz-nâme	---/---/---/---	
192 372	Rızâ	Mülk-i dilde °aşķ [u] sevdâsı olmasa vîrânedir Kenz-i esrar-ı ḥaķîķat bilmeyen bî-gânedir Gâh[i] mest [ü] gâh[i] maḥmûr olmayan dîvânedir °Ayş [u] nüşum şimdi mey hem menzirim mey-ḥânedir Yâr-ı ğâr-ı rindeyim hem meşrebim sekrânedir	Tahmîs/5 bend	Rindâne	---/---/---/---	Rızâ, Hâfız'n bir gazelini tahmîs etmiştir.
193 373	Hâfız	Ayâ şüfî ne tesbîḥ [u] ne ḥod ḥuşķ-i riyâmız var Ne ḥavf-ı ḥavlet-i maḥşer ne bir bâk-i lefâmız var Ne ğam dilde ne aĝyâra temennâmız recâmız var Gedâyız şüretâ gerçi bir °âl-i pâdişâhımız var Bizim bâb-ı tazarru°da bir özge mültecâmız var	Muhammes/ 5 bend	Rindâne	---/---/---/---	

194 374	Hâfız	Ayâ şüfî ne tesbîh [u] ne hüd huşk-i riyâmız var Ne havf-ı havlet-i maşşer ne bir bâk-i lefâmız var Ne gam dilde ne ağıyara temennâmız recâmız var Gedâyız şüretâ gerçi bir °âlî pâdişâmız var Bizim bâb-ı tazarru°da bir özge mültecâmız var	Tahmîs/7 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	Hâfız, Misâli'nin bir gazelini tahmis etmiştir.
195 375	Es°ad/Şeyh Gâlib	Şanma bizi kim beste-kemer-i nef-i kavîyiz Hâk-i kadem âl-i °abâ Muştafavîyüz Ne havf-ı emîrân bilüriz ne bedevîyüz Râzî- şüde-i hükmi- kazâ Murtafavîyüz İkrârimıza ser viririz °ahde kavîyüz Biz Şâh-ı Velâyet kuluyuz hem °alevîyüz	Müseddes/3 bend	Mersiye	---/---/---/---	Şiirin II. Ve III. bendleri eksiktir.
195 376	Kurban Abdâl	Sever cânım fedâ eyler °aşşklar diler bäsına Nazar eyle dergâhında bu °aşşkın yol gedäsına Oğurum seb°u'l-meşânî cemâliñ fâtihasına Yedi âyet yedi noçta yedi hâtt-ı istiväsına Yedi yerde niyâzım var iki kâşın arasına Yazıldı saşır-ı bismi'llâh cemâliñ ve'ç-çuhäsına	Müseddes/ Tasdfs/4 bend	Nefes	---/---/---/---	
196 377	Hâfız	Ey gezen gâfil nedir zâtında esrârı bil °Ârif ol °ilme'l-yağın envâr-ı vech-i yâr[i] bil Gel Halîl ol nâr-ı °aşşka cân atup gülzârı bil Maşş şarfa baş kadem meydâna gir kimvarı bil Mazhar-ı esrâr-ı hikmet seyyîd-i serdâr[1] bil Şâhib-i şemşîr-i kudret Hâydar-ı Kerrâr[1] bil	Müseddes/7 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
197 378	Hâfız	Mest-i câm-ı °aşş olup da gezmeyenler serseri Virmeyenler °aşş meydânında tâ cân [u] seri Bilmedi bu °âlemiñ kim seyyîdi kim serveri	Muhammes/ 7 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	

		Olmadı çün yâra vâsıl bulmayanlar Hâyardı Râh-ı hağda bilmeyenler Hâyardı Hâğ rehberi				
199 379	Hâfız	Şular kim nûr-ı Aħmedden temâşâ eylemiş zâtı Fedâ idüp fenâ varın ider mesken ħarâbâtı Egerçi şöhret [ü] şânı bırakmış resm [ü] °adâtı Fenâ dârına gel gör şevket-i ehl-i ħarâbâtı Ki Dârâ görmedi °ömründe hergiz böyle dârâtı	Tahmîs/5 bend	Rindâne	.---/.---/.---/.---	Hâfız, Ubeydî'nin bir gazelini tahmîs etmiştir.
199 380	Kalbî	Ne zan itdiñ gözüm nûrî °aşıklık dervîşânlıktır Ar oldır nefsine şabr [u] kanâ°at pehlivânlıktır Cihânîñ °azze vü câhî devlet bir mülk-i ħânlıktır Anîñ mülkünde bayğuşlar öter âh-ı vîrânlıktır Çerâğ şem°añı söyünderme cehd it yol karanlıktır Turağ-ı menzili fikr it devir pek gâfilânlıktır	Müseddes/4 bend	Nefes	.---/.---/.---/.---	
200 381	Ulvî	Sevdiñ ey dil yine bir tâze gül-i ra°nâyı Artırırsañ n'ola bülbül gibi vâveylâyı Mesken it künc-i ħarâbât[ı] olup rüsvâyı Def°-i ħam kılmak için al eliñe şahbâyı °Ays [u] nüş eyle bugün añma ħam-ı ferdâyı Saña ısmarlamadılar mı şu yalan dünyâyı	Tesdîs/5 bend	Âşıkâne/Rindâne	..--/..--/..--/..- (-..) (-)	Tesdîs ez-Güftehâ-yı Derzî-zâde °Ulvî Çelebi Raħmetu' İlahî °aleh
202 382	Hilmî Dede	Devşirüb mâh-ı muħarremde Yezîd °askerini Seçdiler âl-i Nebî düşmeniniñ eñ şerrini Giydirüb zırh-ı veğâ cevr ü cefâ miğferini Sevğ idüb ceş-i melâ°ininiñ aşl ekferini Zabıt idüb kerb-i belâ °arşasınıñ her yerini Çekdiler âl-i °abâ katline ħaçerlerini	Müseddes/ 14 bend	Mersiye	..--/..--/..--/..-	

205 383	Eşref Paşa Kâzım Paşa (Müşterek)	°Âzim-i süy-ı Rızâyım şâhrâhımdır °Alî Bende-i âl-i °abâyım pâdişâhımdır °Alî Hâk-i pây-ı Muştâfâyım °izz [ü] câhımdır °Alî Melce°im fahr-ı rüsuldâr-ı penâhımdır °Alî Cânda mihrimdir Muḥammed dilde mâhımdır °Alî Kıblegâhımdır Muḥammed secdegâhımdır °Alî	Müseddes/ 14 bend	Medhiye	---/---/---/---	Pâk-i Dîvân-ı Eşrefü'ş-şuarâ' da şiirin başında "Medhiye-i müşterek-i bâ-mîr Kâzım" başlığı yer almaktadır.
208 384	-----	Bülbül-i bâğ-ı kerâmetdir Hüseyin-i Kerbelâ Gonca-i gülzâr-ı cennetdir Hüseyin-i Kerbelâ Şâh-ı iklîm-i velâyetdir Hüseyin-i Kerbelâ Kurretu°l-°ayn-ı risâletdir Hüseyin-i Kerbelâ İftihâr-ı ehl-i seneddîr Hüseyin-i Kerbelâ Şâfi°-i rüz-ı kıyâmetdir Hüseyin-i Kerbelâ	Müseddes/5 bend	Mersiye	---/---/---/---	Şiirde mahlas yoktur.
209 385	Mir°atî	°Âlem-i keşretde qalma ey gönül gel ba-ḥuzûr Yevme tüblâ olmadan ceħdeyle nefsiñ bâşın ur Kendini bilmekdir ancak âdeme ḥayre°l-umûr Görene yüzden görünür devre düşer ehl-i kûbûr Et-tenâdî ve°l-münâdîler meded çalındı şûr Eyyühe°n-nâs i°lemû hâzâ budur yevmü°n-nüşûr	Muhammes/ 6 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/---/---/---	
210 386	Harâbî	İtmeyüb Şâh-ı Peğamberden ḥayâ Ḥaḫdan ḥazer Küfiyân-ı bî-vefâlar naḫz-ı °ahd itmiş meger Kurre°tül-°ayn-ı Resûlü eylemişler der-be-der Var ise ger ḥâtır-ı Şâh-ı Resûl°ullâh eger Ey şabâ var Kerbelâ deşinde eyle bir güzer Vir bize luḫ it Hüseyin ibn-i °Alîden bir ḥaber	Müseddes/ 9 bend	Mersiye	---/---/---/---	
212 387	Hâfız Hasırcızâde	Mâtem ayı geldi yine cân bunda ḫayanımız Ḳan ağlasa da dîdelerim giriyeye ḫanımız	Muhammes/ 9 bend	Mersiye	---/---/---/---	

		Bu anda yanıp ağlamayan Hâkdan utanmaz Yansun o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz Kör olsun o gözler ki bu dem çana boyanmaz				
213 388	Neyzen	Zât-ı sultân-ı beğâ ya'ni me'ânî hüsrevî Sâz [u] söz âhengin itmiş 'aşka burhân-ı kavî Ben ezel sermestiyim meydânım 'arş-ı müstevî 'Aks idince gönlüme şems-i haqîkat Pertevî Meyde Bektaşî göründüm neyde oldum Mevlevî	Muhammes/ 5 bend	Nefes	---/---/---/---	
214 389	Neyzen	Vadî-i sevdâya düşdüm pür-ğamım şâhım 'Alî Kimsesiz kaldım karanlık günde gümrâhım 'Alî Togmuyor mihr-i ümidim çıkmıyor mâhım 'Alî Gelmiyor mı güşu'na bu âh [u] eyvâhım 'Alî Merhamet it hâlîme her şey'e âgâhım 'Alî Var mı senden başka söyle ilticâgâhım 'Alî	Müseddes/ 12 bend	İkrârname Nefes	---/---/---/---	
216 390	Kalender Abdâl	Dün gece seyrimde bâtın yüzünde Hünkâr Hacı Bektaş Velîyi gördüm Elif tâc başında niğâb yüzünde Aşl[ı] imâm nesl-i 'Alîyi gördüm	Koşma/5 dörtlük	Deyiş	6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni	
217 391	Fuzûlî	Vefâ her kimseden kim istedim andan cefâ gördüm Kimi kim bu fenâ dünyâda gördüm bî-vefâ gördüm	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	Şiirin 5. Beyiti eksiktir.
217 392	Fuzûlî	Girüp mey-hânede muğ-meşrebiyle kim ki hû eyler Olup mü'min behişte kâfirem ger ârzü eyler	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	---/---/---/---	
217 393	Fuzûlî	Mürde cismim iltifâtından bulur her dem hayât Ölürüm ger kılmasa her dem baña bir iltifât	Gazel/6 beyit	Nât-ı Şerîf	---/---/---/---	

218 394	Fuzûlî	Penbe-i merhem-i dağ içre nihândır bedenim Diri oldukça libâsım budur ölsem kefenim	Gazel/7 beyit	Âşıkâne	..-./..-./..-./..- (-..-) (-)	
218 395	Fuzûlî	Şem ^c -i şâm-ı firqatim şubh-ı vişâl[i] n'eylerim Bulmuşum yanmağda bir hâl özge hâl[i] n'eylerim	Gazel/7 beyit	Âşıkâne	..-./..-./..-./..- (-..-)	
218 396	Fuzûlî	Secdedir her çanda bir büt görsem âyînim benim H ^v âh kâfir h ^v âh mü'min tut budur dînim benim	Gazel/6 beyit	Âşıkâne	..-./..-./..-./..- (-..-)	Şiirin 5. Beyiti eksiktir.
219 397	-----	İlâhî gönülüm girüp / Dilimde söyleyen sensin Başımı gavğaya virüp / Nâleler eyleyen sensin	Koşma/6 dörtlük	İlâhî	5 + 3= 8 / 8 hece vezni	Şiirde mahlas yoktur.
219 398	Muhyiddîn	Cân ider beni şorana / Ben bir ulu bendeyim Aşkelinden bağrım katı / Aşka düşdüm devrandayım	Koşma/3 dörtlük	İlâhî	4 + 4= 8 hece vezni	
219 399	Muhyiddîn	Ey şu beni olur diyenler / Şu ben olmazam bilsünler Toğmağ çolanmak erkândır / Bu söze emîn olsunlar	Koşma/3 dörtlük	İlâhî	4 + 4= 8 hece vezni	
220 400	Ârif	Qadrim ola ber-ter şeref-i nâdi ^c Alîden Nuşret bulayım dem-be-dem evlâd-ı ^c Alîden Meydân-ı muhabbetdeki feryâd-ı ^c Alîden Şehzâde-i ^c âlâ iki şimşâd-ı ^c Alîden Yâ Rab bizi dür eyleme evlâd-ı ^c Alîden	Muhammes/ 4 bend	Nutk-ı şerif	..-./..-./..-./..- (-..-)	Şiirin IV. bendi eksiktir.
220 401	-----	Çeker dil âh [u] vâveylâ cigerden hûn-ı cân itdiñ Behiştin nâzenîniñ hâllerin gâyet yamân itdiñ Dem-i firkat dem-i şöhet diyüp şöhetle şân itdiñ Niçe kıydıñ bu bâğın cümle evrâkın hazân itdiñ Niçe biñ ^c âşık-ı bî-çâreniñ bağrın çan itdiñ	Tahmis/7 bend	Mersiye	..-./..-./..-./..- (-..-)	Şiirde mahlas yoktur.
222 402	Râmiz	Nevâ yoğ bezm-i gurbetde fiğân [u] âhdan gayrı Kime dem-sâz olur dil nâle-i cângâhdan gayrı Ne hem-dem var ne sâkı bir dil-i güm-râhdan gayrı	Tercî'- bend/5 bend	Münâcât	..-./..-./..-./..- (-..-)	

		<p>Haç-ı sağarda yazmaz hayf ile eyvâhdan ğayrı Çemende nâle yoğdur bu dil-i âgâhdan ğayrı Gül-i ümîd virmez büy ye's-i câhdan ğayrı Sefer itsem refîk olmaz ğubâr-ı râhdan ğayrı Çarâr itsem yerim yoğ bezm-i şivengâhdan ğayrı Şorar yoğ hâtırım hüzn [ü] ğam [u] cângâhdan ğayrı Tesellî-bağş ider yoğ tâli°-i bed-h'âhdan ğayrı Ġarîbim bî-kesim yoğdur enîsim âhdan ğayrı Penâhım dest-gîrim çalmadı Allâhdan ğayrı</p>				
224 403	Ziyâ Paşa	<p>Sâkî getür ol bâdeyi kim mâye-i cândır Ârâm-dih-i °aql-ı melâmet-zedegândır Ol mey ki olur şaykal-ı dil ehl-i kemâle Nâ-puhtelerin °aqlına bâdî-i ziyândır Bir câm ile yap hâtırı zîrâ dil-i vîrân Mehcür-ı harâbât olalı hayli zamândır Sâkî içelim °aşkına rindân-ı Hudânî Rindân-ı Hudâ vâkıf-ı esrâr-ı nihândır Sâkî içelim rağmına şüfî-i harîşî Kim maşşadı Kevşer emeli hür-i cinândır °Aşş olsun o pîr-ı mey-perverde-i °aşşâ Kim bâdesi şad-sâle [vü] sâkîsi civândır Pîr-i meye şor mes°elede var ise şüpheñ Vâ°izlerin efsâneleri hep hezeyândır Ben añladığım çarh ise bu çarh-ı çep-endâz Yağşî görünür şüreti ammâ ki yamandır Beñzer felek ol çenber-i fânüs-ı hayâle</p>	Terkib- bend/12 bend	Hicviye	--./---./---./---	Rûhî-i Bağdâdî'nin Terkib- Bend'ini Ziyâ Paşa tanzîr etmiştir.

		Kim naqş-ı temâşîli serîü'l-cereyândır Sâkî bize mey şun ki dil-i tecribet-âmûz Endîşe-i encâm ile vaqf-ı halecândır İç bâde güzel sev var ise °aql [u] şucûruñ Dünyâ var imiş ya ki yoq olmuş ne umûruñ				
231 404	Sâmî	Şüfî gibi zann itme bizi sübha-be-destiz Biz dâne-şümâr-ı güher-i °ahd-i elestiz Erbâb-ı riyânîñ serine cür°a-nişâriz Peymâne-i serşâr-ı mey-i °aşq ile mestiz Kuhlû'l-başarız sāye gibi dîde-i mihre Hâk-i kâdem-i ehl-i melâmetde ki pestiz Ka°be ile şanem-hânede yek-reng-i sücûduz Biz hânçah-ı dilde ki Allâh-perestiz Bilmezse n'ola kâdrimizi zâhid-i hod-bîn Ol âyine[y]iz biz kim küf[ü] jengide şikestiz Ser-geşteleriz dūr olalı menba°ımızdan Seyl-âb-ı şahârî gibi bî-cây nişestiz Sâgar be-kef-i mey-kede-i °aşq-ı Hudâyız Farq-ı felege cür°a-feşân tûrfe gedâyız	Terkîb- bend/13 bend		--./---./---./--	Rûhî-i Bağdâdî'nin Terkîb- Bend'ini Sâmî tanzîr etmiştir.
236 405	Leylâ	Zâhid bizi ta°n itme ki Allâh-perestiz Ol şevk-i maḥabbet ile peymâne-şikestiz Tâ rûz-ı elestden beri mey nûş ide geldik Şanmañ bizi zâhirdeki mey-hânede mestiz Hâk-i rehiyiz cur°a-şifat pîr-i muğânîñ Düşdük der-i mey-hâneye biz âk ile pestiz Yetmez mi °azîzim bize bu luḫ [u] keremler	Terkîb- bend/6 bend	Âşıkâne Rindâne	--./---./---./--	Rûhî-i Bağdâdî'nin Terkîb- Bend'ini Leylâ Hanım tanzîr etmiştir.

		Hep ehl-i ma'ârif ile biz dest-be-destiz Her güşe-i mey-ḥâne bizim meskenimizdir Çoğdan bu ḥarâbâtda biz bâde-perestiz Ez-cân u gönül güş ideriz nây [u] rebâbı Mey-ḥânede nûş eylemişiz köhne şarâbı				
238 406	Seyfî	N'olduñ ey bî-çârederviş zâr [u] ser-gerdânsıñ N'oldı ey âvâre miskîn derd-i bî-dermânsıñ N'oldı ey Ḥâk dertlisi tıttı inidin 'âlemi N'oldıñ ey dost bülbülü tâ-şubḥ dek nâlânsıñ N'oldı ey her yerde nür-ı Ḥâkḥ[ı] görmek isteyen 'Âlem[i] naḡş [u] temâşâdan 'aceb ḥayrânsıñ Sende cem' olmuş 'ulûm-ı evvelîn [û] âḥirîn Ey başıretsiz saña baḡ defter-i dîvânsıñ Sensiñ ol âyîne-i İskender-i 'âlem-nümâ Bir naẓar kıl sen seni gör ne 'azîmü's-şânsıñ Zerresiñ zâhirde ammâ ḥurşîdi raḡşânsıñ Ḳaṭresiñ şûretde gerçi baḥr-i bî-pâyansıñ	Tercî'- bend/5 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	---/--/--/--/--	
240 407	Nigârî	Ey ḥ'âce ki biz bende-i merdân-ı Ḥudâyız Ma'nâda şehiz gerçi ki zâhirde gedâyız Bî-ḡayd-ı cihânız bize ḥükm eylemez 'âlâm Aḥrârlarız bende-i sulṭân-ı beḡâyız Ser-geşte-i kühız gehî âvâre-i şaḥrâ Hercâyîleriz çünki ṭaleb-kâr-ı liḡâyız Evşâf-ı derûn-ı dili izḥâra ne ḥâcet Ma'lûmdur aḥvâlimiz aşḥâb-ı şafâyız Ser-mest-i müdâmız velî esrâra ḥabîriz	Terkîb- bend/2 bend	Nasihatnâme/ Pendnâme	--/--/--/--/--	Şiirin ilk bendi ve ikinci bendinin ilk 6 mısrası yer almaktadır.

		<p>Tâ zülf-i girih-gîr ile biz °uçde-güşâyız Düşdi yere her kim ki bize kıldı °adâvet Kim derd-keşiz tîr-i kaçâyız fuçarâyız Ruhsâre-i mehveşlere dil virmişiz ammâ Zan itme ki müstağrağ-ı deryâ-yı haţâyız Nağşa nigh ey hı°ace ki nağkâşa nighdir Şanma ruğ-ı zîbâya nigh °ayn-ı günehtir</p>				
241 408	Şîrzâd	<p>Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ Öldiriñ rûğ-ı °Aliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ Cedd-i pâkimdir Muḥammed bâb-ı zî-şânım °Alî Benden eyler ahz-i âşâr-ı velâyet her velî Cebhe-i pâkimde envâr-ı İlâhî münclî Mażhar-ı esrâr [ü] esmâ-yı Hudâyım öldiriñ Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ Öldiriñ rûğ-ı °Aliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ</p>	Tercî'- bend/10 bend	Mersiye	-.--/-.-/-.-/-.-	

2.6. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiirleri

Mecmuada yer alan şairler ve şiir numaraları aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.2. Mecmuada Şiirleri Bulunan Şairler ve Şiir Sayıları Tablosu

Sıra	Şair	Şiir Numarası	Şiir Sayısı
1	Ahmed	218	1
2	Ârif	247-248	2
3	Arşî	227	1
4	Âşık Ömer	230	1
5	Âşık Veli	187	1
6	Âşıkî	235	1
7	Aydî	196-228-355	3
8	Bâkî	208	1
9	Bosnavî	289-225	2
10	Budala	234	1
11	Cevâbî	320	1
12	Cezbî	336	1
13	Er Mustafa	298	1
14	Eşref	72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-368	16
15	Eşref	353	1
16	Eşref-Kâzım	344-383	2
17	Fâzıl	241	1
18	Fehim	209	1
19	Ferdî	256	1
20	Fehîm	317	1
21	Fevzî	197	1
22	Fitnat	236	1
23	Fuzûlî	53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-391-392-393-394-395-396	16
24	Garîbî	201	1
25	Gülâbî	281	1
26	Gülşenî	254	1
27	Hâfız	63-64-65-66-67-68-69-70-71-369-370-371-373-374-377-378-379	17
28	Halîfî	359	1
29	Harâbî	321-386	2
30	Hasırcızâde Hâfız	387	1
31	Hâşim	323- 361	2

32	Hilmî Dede	175-176-177-178-179-180-181-182-189-190-191-192-193-194-195-382	16
33	Hulûsî	313	1
34	İbrâhim/Kul Himmet Üstâdım	341	1
35	Kalbî	380	1
36	Kalender Abdâl	390	1
37	Kâmil	304-305-306-307	4
38	Kanberî	358	1
39	Kâni°	214-314	2
40	Kaygusuz Abdâl	107-108-109-110-111-112--115-116-117-118	10
41	Kaygusuz Alâeddin	113	1
42	Kazak Abdâl	331	1
43	Kâzım	30-31-32-343	4
44	Kelîmî	252	1
45	Ken'an Bey	319	1
46	Kethüdâzâde Ârif	216-400	2
47	Kul Himmet	240-335	2
48	Kul Himmet Üstâd	299	1
49	Kul Mustafa	337	1
50	Kurban Abdâl	376	1
51	Lâmi°î	212-223	1
52	Leylâ Hanım	262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-347-364-365-405	23
53	Mecnûnî	296	1
54	Mevlûdî	367	1
55	Mîhr	311	1
56	Mir'atî	385	1
57	Muhyiddîn	398-399	2
58	Mûnis	211	1
59	Murât	250	1
60	Müfidî	229	1
61	Müştâk	282	1
62	Nefif	231-232-233	3
63	Nâbî	202-203-204-205-206-207	6
64	Nâdir	198-199-200	3
65	Nakşî	222-226	2
66	Nef'î	285	1
67	Nedîm	213-284	2

68	Nesîmî	40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-339	14
69	Neyzen Tevfik	1-2-388-389	4
70	Nigârî / Mîr Nigârî	136-137-138-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149- 150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164- 165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-407	41
71	Nihâlî	210	1
72	Niyâzî Mısırî	87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-362	13
73	Nûrî	324	1
74	Nüzûlî	130-131-132-133-134-135	6
75	Pesendî	357	1
76	Pîr Sultan Abdâl	183-184-185-186-188-257-260-299	8
77	Râgıp Paşa	287	1
78	Rahmî	384	1
79	Râmiz	352-402	2
80	Râsih	286	1
81	Rızâ	295-329-372	3
82	Rif'at	215	1
83	Rûhî	237-243-244-283-351	5
84	Sâdik	349	1
85	Sâdik	300-301-340	3
86	Sâfî	350	1
87	Sâ'idî	326	1
88	Sâkîb	315-316	2
89	Sâmî	404	1
90	Sânî/Şânî	325	1
81	Sersem Ali	345	1
92	Seyfî/Seyfullah Nizâmoğlu	3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26- 27-28-29-114-406	29
93	Seyrânî	322	1
94	Sezâî	99-100-101-102-103-104-105-106	8
95	Sıdkî	217-318	2
96	Sûzî	242	1
97	Sükûtî	332	1
98	Sürûrî	220-302	2
99	Şah Hatâyî	259-261-290-291-292-293-294-309-338	9
100	Şânî	224	1
101	Şemsî	330	1
102	Şerîfî	348	1
103	Şevket	246	1
104	Şevkî	258	1
105	Şeyh Galib/ Es'ed	342-375	2

106	Şeyhî	221	1
107	Şîrî	288	1
108	Şîrzâd/Muallim Feyzî	408	1
109	Şükrî	310	1
110	Tâceddînoğlu	297	1
111	Teslîm Abdâl	303	1
112	Ulvî	346-381	2
113	Usûlî	360-366	2
114	Vahdetî	363	1
115	Vecdî	239	1
116	Vehbî	312	1
117	Vîrânî Abdâl	33-34-35-36-37-38-39-354	8
118	Yûnus	119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129	11
119	Za'fî	251	1
120	Zahmi	356	1
121	Zâtî	308	1
122	Zeminî	219	1
123	Ziyâ Paşa	403	1
	Mahlası tespit edilemeyen şîirler	238-245-249-253-327-328-333-334-397-401	10
123	MAHLASI TESPİT EDİLEN TOPLAM ŞAİR		
ŞAİRİN MAHLASI TESPİT EDİLEN TOPLAM ŞİİR			398
TOLAM ŞİİR			408

Mecmuda aynı şaire ait farklı mahlaslarla yazılmış şîirler Tablo 2.2.'de aynı satırda gösterilmiştir. Farklı şaiirlere ait olan veya isnat edilen şîirlerin şairlerinin mahlasları yazılırken Tablo 2.1.'de yazıldığı şekliyle mecmuada yer alan şîirlerde yazılı bulunan mahlaslar esas alınarak verilmiştir.

2.7. Mecmuada Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri

Mecmuada yer alan şiirlerin nazım şekillerine göre vezinleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.3. Mecmuada Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri Tablosu

Mecmuada Kullanılan Arûz Kalıpları	Kaside	Gazel	Kıt'a	Mesnevi	Müfred	Murabba	Şarkı	Muhammes	Tahmis	Müseddes	Tesdis	Terkib-bent	Terci'-bent	Koşma	-----	Toplam
Bahr-i Hezec																
Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün		64		1				2	7	6			1			81
Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün		12	1	1		2										16
Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün		30	3		1	3	2	2		4		4				49
Bahr-i Rezec																
Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün	1	6														7
Müfte'ilün/Mefâ'îlün/Müfte'ilün/Mefâ'îlün		2														2
Bahr-i Remel																
Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün		1		1												2
Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün	1	117	2					5	7	10			2		1	144
Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün		23						2	1	1	1		1			29

(Fâ'îlâtün)	(Fa'lün)																
Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün		6															6
Bahr-i Muzâri'																	
Mef'ûlü/Fâ'îlâtün/Mef'ûlü/Fâ'îlâtün		2															2
Mef'ûlü/Fâ'îlâtü/Mefâ'îlü/Fâ'îlün		1							1			1					3
Bahr-i Münserih																	
Mecmuada Kullanılan Hece Vezinleri																	
7 + 4 / 6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni																1	1
6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni																23	23
4 + 4 + 3 / 6 + 5 = 11 hece vezni																1	1
6 + 5 = 11 hece vezni																15	15
4 + 4 + 3 = 11 hece vezni																1	2
5 + 3 / 4 + 4 = 8 hece vezni																1	1
5 + 3 / 4 + 4 = 8 / 8'li hece vezni																1	2
4 + 4 / 5 + 3 = 8 / 8'li hece vezni																1	1
4 + 4 = 8 / 4 + 3 = 7 hece vezni																2	2
4 + 4 / 5 + 3 = 8 hece vezni																1	1
4 + 4 / 5 + 3 = 8 hece vezni																2	2
4 + 4 = 8 / 8'li hece vezni																1	4

4 + 4= 8 hece vezni															2		1
8'li hece vezni															2		2
4 + 3= 7/7 hece vezni															3		1
4 + 4= 8/7															1		1
Tespit edilemeyen															7		7
TOPLAM	2	271	6	3	1	4	2	12	15	21	2	4	4	55		408	

3. MECMUANIN ÇEVİRİ YAZISI

Bismillāhi'r-rahmāni'r-raḥīm

1*

Neyzen Tevfik Beg*

İskelet*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Sen ey tāriḥ-i millet ey şehādet-nāme-i ecdād
Haber vir böyle günlerde iderdiñ kimden istimdād
- 2 Uyan bir kerre baḡ mülke sen ey pür-şān olan māzī
Yıķıldı üstüne ḡālīñ şu kanlı kirli enḡāzı
- 3 Şu biñlerce zinā-zāde vaṭan bāzīçe olmuşdur
Ocaḡlardan esās-ı devlete ḡundaḡ ḡonulmuşdur
- 4 Şunıldı millete zehr-āb-ı şer cām-ı cehāletle
Yed-i İblīsi būs itdi eşekler ḡüsn-i niyyetle
- 5 Mülevveşdir bugün cümle devā'ir şeyn ü zilletle
Yazılmışdır vuḡū'āt-ı aḡīre ḡün-ı milletle
- 6 Nezāretler irādetler virildi uşta Cāvīde
O demde başladı aylıḡları ehlince tezyīde
- 7 Uyup her dā'ire ḡānūna çevrildi fırıldaḡlar
Uşul-ı ḡarbi ṭıtdı Meclīs-i Millīde yardaḡlar
- 8 Çıḡup kürsī-i istiḡrāza keşkül dest-i devletde
Beyān-ı nuṭḡ iden bir cān fedādır rāh-ı milletde
- 9 Davul boynunda ḡalḡıñ parşayı bir ḡaç şaḡīṭoplar
Ki onlar da Cemāl Enver ile Ṭal'at gibi hoplar

* 1 MHEM s 1, NT s 14.

* **Neyzen Tevfik Beg:** 14 Mart 1879'da Bodrum'da dünyaya gelmiştir. Ailesinin yaşadığı Urla'da bir neyzenden nota bilgileri alarak kendini bu alanda geliştirmiştir. İzmir Mevlevihanesi'nde Arapça ve Farsça öğrenmiştir. İstanbula yerleştikten sonra Galata ve Kasımpaşa Mevlevihanelerine devam etmiş, 1902 yılında Bektaşî dervişi olmuştur. Ocak 1953'te vefat etmiştir. Neyzenlikteki ustalığına rağmen yergi ve taşlamalarıyla ünlenmiştir (Ada, 2009: XIII).

* Başlık: İskelet MHEM.

- 10 Kaçarlar dīdeden olmaḡ nihān onlarca bir şey⁹ mi
Vatan uğrunda tebdīl-i mekān onlarca bir şey⁹ mi
- 11 Şadedden çıktım amma hāḡıra bir fıkra gelmişdir
Eger taḡdī^c idersem de geçilmez çünki pek nādir *

2*

Fıkra *Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün

- 1 Var imiş Çingenede bir ayı bir de maymūn
Oynadır bunları gündüz üçü birden olup memnūn *
- 2 Olarak ^cavdet iderler aḡıra her gün aḡşam *
Gel yoḡurtsuz tıramazmış acıkırmış bu aḡam
- 3 Yolda bir kāse yoḡurdı alarak ḡaḡlarmış
O çıkınca dıḡarı maymūn onı ḡaḡlarmış
- 4 Her ne artarsa dibinde ayınñ çehresine
Sürerek hem çekilirmiş köşede ḡücesine
- 5 Kaḡveden vaḡti gelince çıkararak Çingāne
Uzanırmış aḡıra doḡru yoḡurtla nāne
- 6 Bir baḡarmış ki içinde çanagiñ yeller eser
Bu işi hangisiniñ yapıḡını ^caḡlı keser
- 7 Öyle ya işte nā maymūn yatıyor başda yular
Aḡzını burnını durmaz öteki vira yalar
- 8 Yapıştırmış şöpaya Çingāne işte o zamān
Dayaḡı yer ayı maymūn köşede ḡande-künān
- 9 Şu bir fıkra faḡaḡ insan için ḡāyān ^cibretidir

* Eski harfli metinde bu beyitten sonra manzum 9 beyitlik bir fıkra bulunmaktadır. İskelet şiiri fıkranın 9. beytinden sonra devam etmektedir.

* 2 MHEM s 2, NT s 14.

* Başlık: Fıkra MHEM.

* 12b olup- NT. Kelime vezni bozmaktadır.

* 13a gün- NT. Kelime vezni bozmaktadır.

- Gülüp de geçme taḫbīk it tamāmen bir ḫaḫīḫatdır
- 12 °Adem-ābād-ı māziden gelür bir nevḫa-i efsūs
Şimāḫ-ı millete çarpar duyan kim mevce-i kābūs
- 13 Bu ḫalkıñ rūḫunı iz°anını boğmuş cehaletle
Çaḫal doğmuşdur arslandan beşer şeklinde bir kitle
- 14 Ḳanında ḫalmamış ecdādınıñ āşār-ı vicdānı
Ḥaḫılmıḫ boynuna ḫavḫ-ı esāret işte burḫānı
- 15 Berāt-ı °acız ü zillet cebhesinde ḫılḫaten maşṫūr
Necāt u fevz ü ḫürriyet zafer °inde hep menfūr
- 16 Tereddüd gözlerinde bī-karāriye işāretdir
Sözünden ḫab°-ı bī-rengi nüküle bir °alāmetdir
- 17 Ḳoşar ser-der hevā her bir le°miñ māverāsından
Nedir maḫsad şorulsa bī-ḫaberdır mācerāsından
- 18 Edāniniñ elinde şerre ālet ḫaḫḫ-ı mazlūma
Ocaḫlarda düner her dem müşābih büm-ı meş°ūma
- 19 Dilinde metn-i fetvā-yı cināyet vird-i dā°imdir
Zulümle ḫan aḫıtmaḫ şanki dīnī bir merāsımdır
- 20 Belā-yı ḫahr u istibdāda teşne şu°lesiz gözler
O kābūs-ı girānı vuşlat-ı cānān gibi özler
- 21 Ocaḫda and içirmişler bu ḫün-lisān-ı ma°lūma
Hep onlar āşinā merkezdeki esrār-ı mektūma
- 22 Biçer elbetde kendi ekdiḫin her kes bu °ālemde
Beḫā yok sūr-ı şādīde vü nā-şādī-i mātemde
- 23 Faḫaḫ ḫānūn-ı ḫikmetde budur ser-nāme-i defter
Fāzīlet muḫyī-i şādī cehālet mātēm-i münce
- 24 Esās-ı pāyidār-ı vaḫan devlet-i °adāletdir
Ma°ārif °ilm ü fen şan°at birer bāb-ı sa°ādetdir

- 25 Belâ-yı cû° ile endîşe-i ferdâ soğaklardan
Temessül eylemiş şekl-i ahâlîde geçer her ân
- 26 Bütün gün milleti ta°ķīb ider dīv-i nevmîdî
Girer saķf u cidârından büyütün tayf-ı tehdîdi
- 27 Emeller tîşe-i ğamla kazılmış hufrede medfün
Gönül küsgün kararış dîdeler erbâb-ı Hâķ mescün
- 28 Açılmış dest-eytâm u erâmil °arş-ı Raħmâna
Ķapanmış perde-i raħmet bu zulumistân-ı hüsrâna
- 29 Şikâyet var meħâkim yok maraź çokdur devâ mefkûd
Belâ çok def° iden yokdur yanar belde şular mesdûd
- 30 Giden gelmezse serħade gelen de dönmez elbetde
Firâr itmişse °askerden karar eyles şekâvetde
- 31 Şadâķat ħusn-i ħidmet hep mükâfâta muķâbildir
Güler yüz iltifât iħsân u elťâfa mu°âdildir
- 32 Görüb ahkâm-ı °aşrı münħarif şıdķ u selâmetden
Çekildim °izzet ü iķbâl ile bâb-ı hükümetden
- 33 Diyen şu dâhî-i a°zam rehâ peymâ-yı millettir
Açup târiħi ķabristânda şay emsâlini bir bir
- 34 Dayaķ zindân nefiy ğurbet mezâlim katl u istibdâd
Ķaķıķat ehline tâtbîķ olunmâķ bizdedir mu°tât
- 35 Evet üç beş denî meydân-ı idlâle atılmışdır
Hemân beş on beyinsiz bu erâcîfe taķılmışdır
- 36 Cehâlet perde-püş-i nazra-i idrâķ ü isti°dâd
Rezîlet sâlib-i şerm u ħacâlet herķibâdâbâd
- 37 °Aťâletden uyuşmuş mâr-ı sermâ-dîdeye beñzer
Ķaźîz-i meskenetden sem şaķar bu mela°net göster
- 38 İnânmaz °ilme taķdîre kulaķ aşmaz tedâbîre
Pes ü bâlâsını görmek gelir güç çünki ħınzîre

- 39 Şu on yıllık idâre şarşdı mülki tâ esâsından
°Anâşır da vilâyetler gibi ayrılmada her an
- 40 Açıldı şaf-be-şaf harb ü sefer hâricde dâhilde
Kıurıldı haymeler merkezde serhadde menâzilde
- 41 Vaţan evlâdı öñce başlanıldı maıy u i°dâma
Bürüñdi ser-te-ser her yer seıhâb-ı zulm âlâma
- 42 Zuhûra yüz tutunca bizdeki âşâr-ı izmihlâl
Görüldi başlarında hepsiniñ sevdâ-yı istiqlâl
- 43 Cehâletden serîr-i hâkimiyet çökdi alçaldı
Hulâşâ mülk ü milletden kıurı bir iskelet kıaldı

Temmet fı 10 kânün-ı şânî sene [1]340 M

3*

Ğazel*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

- 1 “Bi-ıamdi’llâh”⁷ ki islâmım* delîlim Muştafâ geldi
Emîrim rehberim şâhım °Aliyyü’l-Murtażâ geldi
- 2 İmâmım ol kerem kânı* niçe ben sevmiyem anı
Resülün kıurretü’l-°aynı Hasan Hıulı-ı Rızâ* geldi
- 3 Fedâ olsun aña cânım ki* oldır dînim İmânım
İki °âlemde sulţânım Hüseyn-i Kerbelâ geldi
- 4 Aña ins ü melek bende eñ edna bendesi bende
Cihânın kıuıb[1] °âlemde °Alî Zeyne’l-°Abâ geldi
- 5 Muıammed Bâkıır ol cânım imâm Ca°fer durır* mâhım

* 3 MHEM s 7, SND s 339.

* Ğazel- SND.

⁷ Bi-ıamdi’llâh: “el-hamdu li’llâh” Hamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

* 1a islâmım / islâma SND.

* 2a kânı: kıanı SND.

* 2b Hıulı-ı Rızâ: Hıulıu’r-Rızâ SND.

* 3a ki: hem SND.

- Bulardan Mūsā-yı Kāzım ki ol nūr-ı Hudā geldi
- 6 Yüzdür “Kāf ve'l-Kur'an”⁸ mezārı* Ka^cbe-i ^cirfān
Cihāna rahmet-i Raḥmān ^cAlī Mūsā Rızā geldi
- 7 Taḳī şāh-ı velāyetdir Naḳī nūr-ı hidāyetdir
Bular maḳbūl-i ḥāzretdir ki bize reh-nümā geldi
- 8 Ḥasan ^cAsker durır māhım* eşiği taşdır Ka^cbem
Yolunda bāş u cān virmek* baña ḡāyet şafā geldi
- 9 Muḥammed Mehdī-i āḥir gele bir gün ola zāhir
O vaḳtiñ ḥāricimünkir bu dergāhdan cüdā geldi
- 10 Behey ḳardaş gözün aç baḳ cihān bunlar ile* revnaḳ
Buların başdığı tobraḳ gözime tütüyā geldi
- 11 Sözüñ Seyfī* ilahīdir cevābın nuḳ-ı şāhīdir
Ḥaḳīḳat burc-ı māhīdir bu yola bī-riyā geldi

4*

Ġazel*

4 + 4 / 5 + 3 = 8 / 8 hece vezni

I

Dostlar bilün şimdengerü
Nām ü nişān olmaz baña
Ben dost ile dost olmuşum
Belli mekān olmaz baña

* 5a cānım: şāhım / Ca^cfer dürir: Ca^cferdir SND.

* 8 Kāf ve'l Kur'an: “Kāf ve'l-kur'āni'l-mecīd.” Kāf. Mecīd (şerefli) Kur'an'a andolsun. Kur'an-ı Kerim, 50/1.

* 6a mezār: göründi SND.

* 8a Ḥasan ^cAsker dürir māhım: Ḥasan el-^cAskerīkiblem SND.

* 8b Yolunda bāş u cān virmek: Yolına cān u baş virmem SND.

* 10a ḳardaş gözün aç baḳ cihān bunlar ile: derviş gözün açup cihān bunlarladur SND.

* Seyfī: Asıl adı Seyyid Seyfullāh Kāsım olan şair Seyyid Nizāmoḡlu sanıyla bilinmektedir. Seyfī, Seyyid Seyfī ve Nizamoḡlu mahlaslarını kullanmıştır. İstanbul'da doğmuştur. Doğum tarihi tam olarak bilinmeyen Seyfī, H. 1010/M. 1601 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Şiirlerinde çokça, İlahî aşkı, Ehl-i Beyt sevgisini ve on iki imama bağlılık konusunu işlemiş ilahileri asırlarca okunmuş tekke şairlerindendir (Öztürk, Çakır, 2013).

* 4 MHEM s 7, SND s 519.

* Ġazel- SND. Hece vezniyle yazılmış olan şiirin başında “gazel” başlığı bulunmaktadır.

II

Hakķın tecellisi yitdi
 Cismim tobrağın toz itdi
 Hep benligim benden * gitdi
 Yādli * yaman olmaz baña

III

Ne cānım kaldı * ne benim
 Ne evimdir ki * ne benim
 Ben beni bilmezem kimim
 Ad ile şan olmaz baña

IV

Nazar eyleñ baña n'oldum
 Ölüm yoķ dirilik * buldum
 Şūr u * hisāb hep ben oldum
 Şırāt mīzān olmaz baña

V

°Acā'ib devrāna irdim
 Lāsı yoķ illādır virdim
 Ben Mevlām dīdārın gördüm
 Özge seyrān olmaz baña

VI

Çünkü ben yār ile yārım
 Mañşūr oldum dikiñ dārım
 Nesīmīyim * yüzüñ derim
 İşsi ziyān olmaz baña

VII

Görüñ **Seyyid Seyfu'llāhı**
 Kendiñde bulmuş Allāhı
 Ben dostı buldum bi'llāhi
 Şekk ü gümān olmaz baña

5*

Ġazel*

* II /3 benligim benden: benden benligim SND.

* II /4 Yādli: Benli SND.

* III /1 kaldı: qalur SND.

* III /2 evimdir ki: evüm derin SND.

* IV /2 Ölüm yoķdirilik: Ölümü yoķdirlik SND.

* IV /3 Şūr u: Şuver SND.

* VI /3 Nesīmīyim- MHEM.

* 5 MHEM s 8, SND s 297.

* Ġazel- SND.

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün*

- 1 Çün şaķındıñsa* cānıñı var itme cānān ārzūsın
Her kimiñ derdi yoķ ise eyler* o dermān ārzūsın
- 2 Müftiniñ fetvālarından ķorķup da* °aşķdan el yuduñ
Zümre-i °uşşāķ içinde itme sen* °irfān ārzūsın
- 3 Sen Nesīmī gibi postuñ virmediñ dostuñ* uğrına
°Āşıķa tensiz ne hācet eylemeklik* cān ārzūsın
- 4 Hāķķı sen* hāzır görmediñ kendiñde Manşūr gibi sen
Dāre ber-dār olmađa gel itme sen* urđān ārzūsın
- 5 Mü°miniñ ķalbi Beytu'llāh bilmediñse itdiñ günāh*
Sen buña itme iştibāh ķılma gel* Şeyţān ārzūsın
- 6 Hey ne ğafletdir bu ğaflet dār-ı °uķbāyı koyup da*
Ķomadiñ aldın bī-çāre bu dünyā* vīrān ārzūsın
- 7 Bir göñülde ħubb-ı dünyā olsa Seyyid Seyfisen* bil
İtmesün ol kimse hergiz dīn ü İmān ārzūsın

6*

Ėazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

* MHEM'de mısralarında hece fazlalığı olan şiirin vezni kusurludur. SND'de şiirin vezni "Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün" şeklindedir.

* 1a şaķındıñsa: şaķıñduñ SND.

* 1b ise eyler: n'iyler SND.

* 2a ķorķup da: ķorķup SND.

* 2b sen- SND.

* 3a dostuñ: dost SND.

* 3b °Āşıķa: °Aşķa / eylemeklik: eylemek SND.

* 4a sen- SND.

* 4b sen- SND.

* 5a ķalbi Beytu'llāh bilmediñse itdiñ günāh: ķalbidür Allāhuñ evi sen bilmedüñ SND.

* 5b Sen buña itme iştibāh ķılma gel: Toptolı itdin varup ol evi SND.

* 6a da- SND.

* 6b aldın bī-çāre bu dünyā: bī-çāre bu dünyāyı SND.

* 7a sen- SND.

* 6 MHEM s 8, SND s 185.

* Ėazel- SND.

- 1 Merḥabā ey nesl-i pāk-i nūr-ı Yezdān merḥabā
Merḥabā ey * cāmi^c-i āyāt-ı Qur^ʿān merḥabā
- 2 Merḥabā olsun saña ey Ḥamza-i şāḥib-i Qur^ʿān *
Berḳ urır yüzüñde şāḥim nūr-ı ĩmān * merḥabā
- 3 Merḥabā ey zübde-i āl-i Muḥammed merḥabā
Merḥabā evlād-ı Ḥaydār Şāḥ-ı Merdān merḥabā
- 4 Merḥabā ^cammūñ Ḥasan Ḥulḳ-ı Rızādır * çün seniñ
Merḥabā ceddiñ Ḥüseyn Şāḥ-ı şehīdān merḥabā
- 5 Merḥabā Zeyne^l-^cAbā vü Bākır u Ca^cfer zekī *
Sende zāḥir olmuş ol ādāb [ü] erkān * merḥabā
- 6 Merḥabā Mūsā-yı Kāzım hem ^cAlī Mūsā Rızā *
Sırrına maḥrem * olan sultān-ı ^cirfān merḥabā
- 7 Merḥabā olsun Taḳī vü bā-Naḳī hem ^cAskerī
Bunlarıñ kâ^ʿim-maḳām-ı piri pīrān merḥabā
- 8 Merḥabā şāḥim Muḥammed Mehdīden evvel gelüp
Mürde diller ḳıldıñ iḥyā * cāna cānān merḥabā
- 9 Merḥabā redd itme **Seyyid Seyfī** bendeñdir seniñ
Yüz sürer dergāha her günde * ğarībān merḥabā

7*

Gazel*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

* 1b ey: de SND.

* 2a saña ey Ḥamza-i şāḥib-i Qur^ʿān: Ebübekr [ü] ^cÖmer nūri ile SND.* 2b ĩmān: ^cOşmān SND.* 4a Ḥasan Ḥulḳ-ı Rızādır: Ḥasanü^r-Rızādır SND.* 5a Zeyne^l-^cAbā * vü Bākır u Ca^cfer zekī: Zeynü^l-^cibād-ü Bākır u Ca^cfer deki SND.

* 5b ādāb [ü] erkān: ādāb-ı erḳāna SND.

* 6a Mūsā Rızā: Mūsā^r-Rızā SND.

* 6b maḥrem: maḫhar SND.

* 8b iḥyā: iḫya-yı SND.

* 9b dergāha her günde: dergāhına her gün SND.

* 7 MHEM s 8, SND s 247.

* Gazel- SND.

- 1 Tālib rāh-ı ḥaḳīkāt buġz-ı evlād eylemez
Buġz-ı āl-i Ḥaydarı kendüye mu^ctād eylemez
- 2 Ehl-i ĩmānım diyen tutmaz Yezīdīn cānibin
Şefkatinden Muşafānīn gitdigin * yād eylemez
- 3 Biz muḥibb-i Ehl-i Beyt-i Muşafādan olmuşuz *
Ānīn için cevr ider devrān bizi şād eylemez
- 4 Devlet-i dīdār-ı bākī isteyen yevmü'l-ḥisāb
Miḥnet-i derd ü * belādan bunda feryād eylemez
- 5 Kerbelāda Şāh Ḥüseynīn kim işitse * ḥālını
Seyfiyā vīran ider gönlünü * ābad eylemez

8**

Gazel*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Muşafā vü Murtażā ecdādımız
Seyyid-i sādāt olupdur adımız
- 2 Kimse ta^clīm ile ^cālim olmadın *
Oldı Cebrā^cil-i emīn üstādımız
- 3 Geldi gökden cedd-i ^cālāma kitāp
Oldı Qur^ān-ı ^cazīm evrādımız
- 4 Ehl-i Beyt-i Muşafādan oldığı *

* 2b Şefkatinden Muşafānīn gitdigin: Muşafānīn şefkatinden kendüzin SND.

* 3a Ehl-i Beyt-i Muşafādan olmuşuz: ḥanedān-ı Muşafāyuz şübhesüz SND.

* 4b derd ü: derd- i SND.

* 5a işitse: işide SND.

* 5b gönlünü: göyñünü SND.

* 8 MHEM s 9. SND s 251.

* 9, 10- MHEM. Beyitler aranda takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir. Eksik olan beyitler SND'de şöyledir:

Devlet-i ^cizzet-i sa^cadet yiter
Fātima bint-i Resüldür anamız
Seyfiyā eger beḳānuñ çeşmine
Doğanısar ḥançer-i bürrānımız

* Gazel- SND.

* 2a Kimse ta^clīm ile ^cālim olmadın: Kimse ta^clīmiyle ^cālim olmadık SND.

* 4a Muşafādan oldığı: Muşafā oldığımız SND.

- Bize bu izzet yeter bünyâdımız
- 5 Hâkka da'vet ideriz her kişiyi
Ceddimiz irşâdıdır irşâdımız
- 6 Ölüñiz hem diriñiz olmaz* temiz
Añılamaz ise egerçi adımız*
- 7 Kesilür şanmañ Resülün neslini
Dünyâ turduqça turur evlâdımız
- 8 Münkir olmañ nesline Peygamberiñ
Muşafâya irişür feryâdımız
- 9 **Seyfiyâ** biz âhîret sulţâniyüz*
Oldı dünyâda vîrân* âbâdımız

9*

Ġazel*

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

- 1 Kim ki sevmez Muşafâ evlâdını
Bilmemişdir dünyâniñ bünyâdını
- 2 Kâñğı mel'ün sevmese seyyidleri
Olısar anlar cehennem itleri
- 3 Her kim anlara ri'âyet kılmaya
Muşafâdan hem şefâ'at bulmaya
- 4 İtmeyen âl-i Resüle izzeti
La'netîdir la'netîdir la'netî
- 5 **Seyfiyâ** sev cân u dilden anları
Tamuya girmez sevenler bunları

* 6a hemdiriñiz olmaz: diriñiz olmazdı SND.

* 6b Añılamaz ise egerçi: Ger eger anılmasaydı SND. MHEM'de hece fazlalığı vardır.

* 9a Seyfiyâ biz Âhîret sulţâniyüz: Ahiretde padişâh-ı alemüz SND.

* 9b dünyâda vîrân: vîrân dünyâda SND.

* 9 MHEM s 9, SND s 321.

* Ġazel- SND.

10*

Ġazel*Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Fe^cūlün

I

Muḥammed Muṣṭafāniñ nesliyim ben
Baña münkir olan inkāra la^cnet
°Aliyyü'l-Murtaẓāniñ sırrıyım ben
Beni ḥaḫ bilmeyen murdāra la^cnet

II

Erişüpdür baña ceddinden irşād
Gelüp bi^cat idenler oldılar şād
Beni ḥaḫ bilmeyenler ḫaldılar yād
İkilikte ḫalan mekkāra la^cnet

III

Benim °ammüm Ḥasan Ḥulḫ-ı Rızādır
Atam Şāh-ı şehīd-i Kerbelādır
Beni ḥaḫ bilmeyen Ḥaḫdan cüdādır
Cehennem kelbi ehl-i nāra la^cnet

IV

Cemālim hep celālim diyü geldim
Güneş gibi beni şanmañ ṭolandım
Veliydim ġā'ib olmuşdum bulundum
Beni ġayrī bilen °aġyāra la^cnet

V

Benim **Seyyid Nizāmoġlıdır** adım
Bu ad ile beni şanmañ ki yādım
Yiyenler ni^cmetimnen bildi ṭadım
Bu ni^cmetden ḫalan eṣrāra la^cnet

11*

Ġazel*Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 Bu dehr-i pīre zenden geçmeyen Mevlāsını bilmez
Göñül tevḫīd ile pāk itmeyen taḫvāsını bilmez

* 10 MHEM s 10, SND s 374.

* Ġazel- SND. Murabba nazım şeklinde yazılmış olan şiirin başında “gazel” başlığı bulunmaktadır.

* 11 MHEM s 10, SND S 245.

* Ġazel- SND.

- 2 Temāşā itmeyen mir³āt-ı dilde kendi aḥvālin
Bir āhir kişiniñ seyr itdigi rü³yāsını bilmez
- 3 Ḥaḳīḳat °āleminden dem uran dünyāya ṭālibler
Ne kim * söyler inanmaḳ itdigi da^cvāsını bilmez
- 4 Beḳā mülk ü * şafāsından ḥaberdār olan °āşıḳlar
Bu çarḥ-ı bī-vefāniñ aşlı yoḳ iḡvāsını bilmezler
- 5 Göñül āyīne-i İskender[i] nūr-ı hidāyetdir *
Bunu seyr itmeyen ḳandan gelür a^cdāsını bilmez
- 6 Tecellā-yı cemāl-i yāre her kim maḫhar oldıysa
Yaḳar pervāneveş ol şem^ca kim pervānesi * bilmez
- 7 °Acep mi Seyfiyā devrāniña daḥl itmese herkesi *
Başında °āşıḳ-ı şürīdeniñ sevdāsını bilmez

12*

Ġazel*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 Muḫabbet bezminiñ cām-ı cemiñ her cāna virmezler
Anı ser-mest-i °aşḳ olan iḳer ḥayrāna virmezler
- 2 Yüri °Anḳā gibi Ḳāf-ı ḳanā^cat ihtiyār it kim
Muḫabbet geşt ü zārından saña bir dāne virmezler
- 3 Şeyh-i °aşḳ olmaḳ isterseñ çeküp ten cübbesin çāk it
Ki zīra cāme-i şāhı ki her °üryāna virmezler
- 4 Şarāb-ı bezm-i vaḫdetden naşībiñ yoḳdur ey şūfī
Bu meclisde olan bī-gāneye peymāne virmezler
- 5 Diyār-ı dilde ey Seyfī mekān-i ṭıfl * vardır kim

* 3b Ne kim: Yalanlar SND.

* 4a mülk ü: mülki SND.

* 5a hidāyetdir: İlahīdür SND.

* 6b Yaḳar: Yanar / kim pervānesi: pervānesini SND.

* 7a daḥl itmese herkesi: ki daḥl itse °āşıḳlar SND.

* 12 MHEM s 11, SND s 226.

* Ġazel- SND.

MıŖır Ŗultānı olan Yūsıf-ı Kenāna virmezler

13*

Ėazel*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Cümle ālemden müberrā bendedir
Küh-ı Kāfım bil ki Ankā bendedir
- 2 Ŗüretā bir kaṭreyim gerçi ki ben
ālem-i ma'nāda deryā bendedir
- 3 Bende hūrī bende Ėilmān bendedir
Bende cennet bende tūbā bendedir
- 4 ālem-i vaḥdetde yoḗdur Ėayr [ı] hiç
Cümle mevcūdāt-ı eŖyā bendedir
- 5 Ger dilerseñ Haḗḗ[ı] görmek **Seyfiyā**
Gel berü gel Tūr-ı Mūsā bendedir

14*

Ėazel*

4 + 4 / 5 + 3 = 8 hece vezni

I

Nazar itdim saña baña
Sen ben hemān bir söz imiŖ
Bu dünyānıñ öñi Ŗoñı
Bir ḗariŖciḗdan* az imiŖ

II

ManŖıb devlet diyü yılma*
Atlaslar giyüp ḗurulma
Aç göziñi Ėāfil olma
Cehennemden bir köz imiŖ

III

* 5a mekān-ı tıfl: me'ānı-i tıflı SND.

* 13 MHEM s 11, SND s 227.

* Ėazel- SND.

* 14 MHEM s 11, SND s 484.

* Ėazel- SND. Hece vezniyle yazılmıŖ olan Ŗiirin baŖında "gazel" baŖlıĖı bulunmaktadır.

* I /4 ḗariŖciḗdan: ḗariŖ yirden SND.

* II /1 yılma: gelme SND.

Dünyâyı yıkup ni'dersin
 Öñ soñ burakup gidersin
 Seniñle bile gidecek
 Beş altı arşun bez imiş

IV

Mü'minler dünyâda gülmez
 Nefsi murâdınca olmaz
 Bunda gam çeken °aşıklar
 Âhiretde hep şâd imiş

V

Seyyid Seyfî yetmiş ancak
 Mürşîd elin tutmuş ancak
 Dürlü dürlü hayâlleri
 Göñül evinden kazımış

15*

Ġazel*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Dil nazargâh-ı Hudâdır yıkma göñlün* kimseniñ
 Ka°be-i Merve Şafâdır yıkma göñlün* kimseniñ
- 2 Mü'min iseñ al ele bir mü'miniñ göñlin* çalış
 Zîrâ kavlı-i Muştafâdır yıkma göñlün* kimseniñ
- 3 Şol kişi kim dâ°imâ göñlün yıkar dervişleriñ
 Tâ°at [ü] zühd-i hebâdır yıkma göñlün* kimseniñ
- 4 Mü'miniñ kalbidir Allâhın evi sen bilmediñ
 İnkisâr itme ha°adır yıkma göñlün* kimseniñ
- 5 **Şeyh Nizâmoğlı** göñül yap kim bilür kimde ne var
 Ha°ı ile dil aşınâdır yıkma göñlün kimseniñ

* 15 MHEM s11, SND s 265.

* Ġazel- SND.

* 1a göñlün: göynün SND.

* 1b göñlün: göynün SND.

* 2a göñlin: göynün SND.

* 2b göñlün: göynün SND.

* 3b göñlün: göynün SND.

* 4b göñlün: göynün SND.

16*

Ġazel*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 Bizim bilmezsiñ ey şūfi^{*} ulu dergāhımız vardır
Gönül āyīnesi gibi temāşāgāhımız vardır
- 2 Murād-ı nefis için şāhı cihāna iktidā itmem
Bizi ma^cdūm iken mevcūd iden Allāhımız vardır
- 3 Şakin vā^ciz görüp ^cāşıkların ^caşqına daħl itme
Derūn-i sīneden ^carşa irişür āhımız vardır
- 4 “Bi-ħamdi’llāh”⁹ dālālet yolların Allāha döndürdük
Hūzūr-ı ħazret-i Ħaḡḡa gider bir rāhımız vardır
- 5 **Nizāmoġlı** ^cacep mi ^casker-i nefse fenā virsiñ
Bizim tevḡīd gibi bi’llāh Seyfu’llāhımız vardır

17*

Ġazel*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Fe^cūlün

- 1 Şacıñ “ve’l-leyli”¹⁰ yüzün “ve’ḡ-duḡā”dır¹¹
Cemāliñ pertev-i nūr-ı Ħudādır
- 2 Yüzünde āyet-i Ħur⁹ān yazılmış
Anı kim oḡumaz Ħaḡḡdan cūdādır
- 3 Dudaġıñ āb-ı Kevşerdir ruḡuñ hem
Biri mihr ü birisi mehliḡādır^{*}
- 4 Kītāb-ı ħikmet-i Ħaḡḡdır dehāniñ

* 16 MHEM s 12, SND s 223.

* Ġazel- SND.

* 1a bilmezsiñ ey şōfi: ey şōfi bilmezsiñ SND.

* 9 Bi-ħamdi’llāh: “el-ħamdu li’llāh” Ħamd, Allah’a mahsustur Kur’ān-ı Kerim 1/2.

* 17 MHEM s 12: SND s 218.

* Ġazel- SND.

* 10 ve’l-leyli “ve’l-eyli izā secā” karanlık çöktüğü vakit geceye andolsun ki Kur’ān-ı Kerim 93/2.

* 11 ve’ḡ-duḡā Kuşluk vaktine andolsun Kur’ān-ı Kerim 93/1.

* 3b birisi mehliḡādır: biri māh-ı liḡādur SND.

- Kelām-ı naṭūkuñ müşkil-küşādır
- 5 Cemālīñ kim görüp itmez sücüdī
Aña emr itdi Ḥaḫ la^cnet sezādır^{*}
- 6 Ayağıñ toprağı ey mihr-i enver^{*}
Cihān ḥalkı gözine tütüyādır
- 7 Seniñ dört kipriğiñle^{*} iki ḫaşıñ
Siyāh ṣaçıñ “^cale^c’l^carşı^c’s-tevā”dır¹²
- 8 Seniñ **Seyyid Nizāmoğlu** yoluñda
Nesīmī gibi cān virse revādır

18^{*}**Ġazel^{*}**Mefā^c’lün/Mefā^c’lün/Fe^c’ülün

- 1 Dilerseñ eyleye Allāh tecellā
Göñül mir^c’ātini var it mücellā
- 2 Seni sen lā ile nefy eyle gitsün
Ki işbāt ide illa’llāh[ı] illā
- 3 Ḳaçan bir ḫaṭreyi baḫre bıraḫsañ
Gider ḫaṭre ḫalır deryāda deryā
- 4 Saña sen perdesiñ sen senligiñ^{*} ḫo
Seniñle saña keşf olmaz bu ma^cnā
- 5 Unut her bildiğiñ yazdıḫlarıñ yu
Ne dersiñ ḫala ne ders-ḫāne mollā^{*}
- 6 Varup bir ehl-i Ḥaḫḫiñ dāmenin tüt

* 5b sezādır: revādur SND.

* 6a mihr-i enver: mażhar-ı Ḥaḫ SND.

* 7a kipriğiñle: kirpigüne SND.

¹² ^cale^c’l^carşı^c’s-tevā: Arş’a kurulmuştur Kur’ân-ı Kerim 20/5.

* 18 MHEM s12, SND s 197.

* Ġazel- SND.

* 4a sen senligiñ: senligi SND.

* 5b dersiñ ḫala: ders ḫalsun / mollā: ne monlā SND. 5. beyit SND’de 6. beyittir.

Bilesiñ neydügin ism ü müsemmä*

- 7 **Nizāmioğlu** kendin yoğ idelden
Beķā mülkünde oldı* ferd ü yektā

19*

Ġazel*

Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilün

- 1 Rāziyüz dehrin cefāsına vefādan geçmişüz
Tālib-i miḥnet biziz* zevķ ü şefādan geçmişüz
- 2 Terk-i tecridüz fenā mülkinde abdāl olmuşuz
Varımız terk eyledik tāc u ķabādan geçmişüz
- 3 Āteş-i [°]aşķ ile yaķduķ nefsimiz kelbini biz
Āşināyı [°]aşķ olaldan māsivādan geçmişüz
- 4 Dil şacı Leylāsına Mecnūn olaldan dil-berin
Kūh-ı miḥnet meskenimdir āşiyāndan* geçmişüz
- 5 Şūfiister bizi irşādide kendi yolına
Seyfiyā biz ehl-i [°]aşķız ol riyādan geçmişüz

20*

Ġazel*

Mef[°]ülü/Mefā[°]ilü/Mefā[°]ilü/Fe[°]ülün

- 1 Yā Rāb beni dūr eyleme evlād-ı [°]Alīden
Kim bendesiyim ben* bularin ķālū belīden
- 2 Dönmem ger eger ḥāriciler başımı kesse
Sīnemde muḥabbetleri vardır ezeliiden

* 6. beyit SND'de 5. beyittir.

* 7b oldı: ķaldı SND.

* 19 MHEM s 13, SND s 246.

* Ġazel- SND.

* 1b biziz- SND.

* 4b āşiyāndan: āşinādan SND.

* 20 MHEM s 13, SND s 291.

* Ġazel- SND.

* 1b ben- MHEM.

- 3 Cān u dil ile bende olur āl-i Resūle
Her kime °ināyetnazarı irse velīden
- 4 A°mā idi dīdelerim oldu çü bīdār*
Hāk-i reh-i seyyidlere °aynım süreliden
- 5 Çün buldı hayātı ezeli bunlara Seyfī
Cānını fedā° başını tob eyleyeliden

21*

Ġazel*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

- 1 Hākīkat sırr-ı esrārın cihānda ehl-i hāl añlar
°Avām olan ne bilsün hālet-i °aşkı vebāl añlar
- 2 Görir mi her tahāretsiz şanursiñ °ālemi kalbde
Gönül sırrın beyān itseñ başiretsiz hayāl añlar
- 3 Oğurlar levh-i maḥfūzuñ kitābın ehl-i °aşq olan
Kalan zāhirde bi'llāh[i] hemān bir kı̄l ü kāl añlar
- 4 Beḳā cām-ı şarābından müyesser olmayan şahşa
Cihāniñ zehrini nüşidüben* bī-çāre bāl añlar
- 5 Tefekkür ide mi Seyfī rumüz-ı °aşq[ı] her ādem
Hākīkat sözlerin her şahş ne bilsün hoş-ḥişāl añlar

22*

Ġazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Yā İlāhī cümle sensiñ cümle sen
Sen tırırken diyemezim baña ben

* 4a bīdār: bīnā SND.

* 21 MHEM s 13, SND s 237.

* Ġazel- SND.

* 4b idüben: eyleyüp SND.

* 22 MHEM s 14, SND s 291.

* Ġazel- SND.

- 2 Zāt-ı Hakkā vāşıl olmaz ol kişi
Geçmeyince cümle kendi kendinden
- 3 Rü'yet-i* dīdārı dost olmaz naşīb
Nār-ı c'aşka yanmayınca bu beden
- 4 Cümle varlık varlığındır var yok
Varlığındır var[ı] yoğı var iden*
- 5 Ben baña bakşam görünmez baña ben
Görinen dīdār-ı Hakkdır cümleten*
- 6 Ben de bildim ki bilinmez yaradan
Kişi kendi çıkmayınca aradan
- 7 Görinen Hakkdır gören Hakk gösteren
Yā Nizāmoğlı iki görmeñ neden

23*

Ġazel*

Fā'ilatün/Fā'ilatün/Fā'ilatün/Fā'ilün

- 1 Dost ilinden bu ile geldim mekânım andadır
Bunda tendir seyr iden ma'ñada cânım andadır
- 2 Pādişāhım ben kuluñ gönderdi bunda hıdmete
Tāvūs-ı kuds-i Hūdāyım āşiyānım andadır
- 3 Zulmet-i dünyāya geldim içmege āb-ı hayāt
Bunda ārām eylemez dil mihribānım andadır
- 4 Cūşa geldi baħr-i vaħdet taşra itdi kaçresin
Bī-ķarār oldum aniñçün arzümānım andadır
- 5 Bunda Seyyid Seyfī Rūmī gerçi didiler baña

* 3a Rü'yet-i: Rü'yeti SND.

* 4. beyit SND'de 5. beyittir.

* 5b cümleten: cümleden SND. 5. beyit SND'de 4. beyittir.

* 23 MHEM s 14: SND s 237.

* Ġazel- SND.

Aşıl adım bu değildir ad u şânım andadır

24*

Ġazel*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün

- 1 Fenâyi ol fenâyi ol fenâyi
Dilerseñ bulmağa mülk-i beğâyı
- 2 Yüri sen senligiñ* terk eyle dervîş
Müyesser ola tâ görmek Ĥudâyı
- 3 Muḥammed Muştafâ nûrına mazhar
Bulursañ pek yapış bir evliyâyı
- 4 Ķul u ḳurbânı ol sen* cân u dilden
Gider gitsün gönüldeñ mäsivâyı
- 5 Bu dil pāzārı yol pāzārı dirler
Bu dergāhda ḳabûl olmaz mürâyı
- 6 Eger dertli iseñ var bir ṭabîbe
Oñulmaz derdiñe iste devâyı
- 7 Varılmaz Seyfi yol menzil alınmaz
İdinmeyince reh-ber Muştafâyı

25**

Ġazel*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün

- 1 Ḳaçan bir kişi nefsin itse* idrāk
Bilürmiş ol kişi ilāhını pāk*

* 24 MHEM s 14, SND s 320.

* Ġazel- SND.

* 2a senligiñ: senlūgi SND.

* 4a Ķul u: Ķulı / sen: var SND.

* 25 MHEM s 15, SND s 432.

* 1-47- MHEM. Mecmuada şiirin son 9 beyiti yer almaktadır.

* Ġazel- SND. Mesnevî nazım şeklinde yazılmış olan şiirin başında gazel başlığı bulunmaktadır.

* 1a nefsin itse: itse nefsün SND.

* 1b ilāhını pāk: ḫaḳīḳatı ḫaḳḳı bi pāk SND.

- 2 Budur bilmek ola nefsini  arif
Dağı kesb ide r h n  ma arif
- 3 Ki ya n  nefsin  aybını bile ol
An n  sl h   zre ola me g l
- 4 E er  almaya nefsan  hev dan
Teberr * eyleye bu m siv dan
- 5  a an bir  u   afesden ola  z d
Olur ol dem be-  yet  urrem    ad
- 6 Hem n g kden ya na perv z ider ol
G rir her c nibin  anda gider ol
- 7 Gidicek aradan nefsin  uy b 
Bil rsin sen de “ aff r ’z-z n b”¹³
- 8 Bu nefsi ni e ta b r eylemi ler
Bey n n d rl  d rl  s ylemi ler
- 9 Benim  aqlım bu a yeti di ancak
Eger  ayb n bil rse n bilin r  a 

26*

 azel*

Mef  l n/Mef  l n/Fe l n

- 1 Mu ammeddir  amu derdler dev s 
 Al dir c mle n sin m kted s 
- 2 Res l n  urretu’l- ayn   asandır
 useyn-i Kerbel  c nlar  af s 
- 3  Al  Zeyne’l- Ab y  kim ki sevmez
Ba ından eksik olmas n bel s 

* 4b Teberr : Teberr  SND.

¹³  aff r ’z-z n b: “Ve inn  legaff run”   phe yok ki ben son derece affediciyim. Kur’ n-ı Ker m 20/82.

* 26 MHEM s 15, SND s 326.

*  azel- SND.

- 4 Muḥammed Bâkır envâr-ı Hudâdır
İmâm Ca^cferde göründi zîyâsı
- 5 İmâm Mûsâ-yı Kâzım nesl-i Ḥaydar
°Alî Mûsâ e'r-Rızâ Ḥaḳ evliyâsı*
- 6 Taḳîdir ber-güzîn-i âl-i Aḥmed
Naḳîyi sevmeyenler oldu °âşî
- 7 Ḥasan el-°Askerîniñ başdıǵı yer
Benim gözlerimiñdir* tütüyâsı
- 8 Muḥammed Mehdî bir gün ola zâhir
Elinde ola Muḥtârîñ livâsı
- 9 Muḥibb ol Seyfiyâ âl-i Resûle
Görine saña Allâhîñ* liḳâsı

27*

Ġazel*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Feülün

- 1 Çerâğ-ı mescid ü* mihrâb u minber
°Alî hem Fâṭıma “Şebbir ü Şebber”¹⁴
- 2 °Alî Zeyne'l-°Abâya bendeyim ben
Muḥammed Bâkırâ cân oldu çâker*
- 3 İmâm* Ca^cfer-i Şâdıḳ yolunda
Fedâ olsun eger var ise bîñ ser

* 5b Mûsâ e'r-Rızâ: Mûsâ'r-Rızâ SND. MHEM'de hece fazlalığı vardır.

* 7b gözlerimiñdir: bu gözlerimün SND.

* 9b Allâhîñ: ilâhuñ SND.

* 27 MHEM s 16, SND s 234.

* Ġazel- SND.

* 1a mescid ü: mescidi SND.

* 14 Şebbir ü Şebber: “Şepper-Şüpeyr” Arapça'da Hasan ve Hüseyin anlamlarını ihtiva eden Süryanice iki kelime. Bu isimler Hz. Harun'un iki oğlunun adı olup, Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından, Hz. Ali'nin (r.a.) oğullarına verilmiştir (Cebecioǵlu, 2008: 252).

* 2b çâker: server SND.

* 3a İmâm: İmâmım SND.

- 4 İmām Mūsā-yı Kāzım dīn ü dünyā
°Alī Mūsā Rızā * āl-i Peyamber
- 5 Taķīyi kim ki sevse müttākīdir
Naķīyi sevmeyenler oldu ebter
- 6 Hāsan el-°Askerī nūr-ı İlāhī
Muḥammed Mehdī oldu dīne server
- 7 Yeter Seyyid Nizāmođlma °izzet
Olupdur bende-i evlād-ı Hāydar

28*

Ġazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Murtażānīn çākeriyüz muķtedāmız Muştafā
Tūtiyā-yı dīdemizdir ḥāk-i * şāh-ı evliyā
- 2 İki göz ile nice baķmaz Resülün * ālini
Ķurretu'l-°aynīn birisidir Hāsan Hūlķ-ı Rızā
- 3 Mātem ile boyanup ḳanıñla * ol gerçek şehīd
Tā refīķiñ ola her yirde Hūseyñ-i Kerbelā
- 4 Gir °ibādet-ḥānesine giy melāmet şālını
Göstere nūr-ı cemālin tā * saña Zeyne'l-°Abā
- 5 Gel Muḥammedden işit kim evvel ü āḥir nedir
Vāriş-i °ilm-i ledünün Bāķır-ı ḥayru'l-verā
- 6 Yetmiş iki milletiñ hiçbiri nāci°olmadı
Mezheb-i ḥaķ ister iseñ Ca°ferī ol dā°imā
- 7 Zehr-i cevr-i düşmeni yutduñ velāyet sendedir

* 4b Mūsā Rızā: Mūsā'r-Rızā SND.

* 28 MHEM s 16, SND s 188.

* Ġazel- SND.

* 1b ḥāk-i: ḥaķ-ı SND.

* 2a Resülün: seversin SND.

* 3a Mātem: Mā°im / ḳanıñla: ḳan ile SND.

* 4b cemālin tā: cemālini SND.

- Hzret-i Mūsā-yı Kāzımdan irişdiyse du[°]ā
- 8 Pīr-i irşādımsıñ ey şāh-ı Kūr[°]ān^{*} el-meded
Gel yetiş ben pāy-māle yā[°] Alī Mūsā Rızā^{*}
- 9 Gel Taķıye^{*} cān ile sırr-ı Muḥammed gör nedir
Dīn-i ḥaķdır vācib oldı mü[°]min iseñ iķtidā^{*}
- 10 Ol[°] Aliyyü'l-Murtażānıñ sırrıdır zāt-ı Naķī
Pāk mezheb pāk-meşreb pāk dildir^{*} evliyā
- 11 Ḥulķıdır anıñ Ḥasan gözler mevālī[°] askeri^{*}
[°]Askerī cānıña ṭoĝsıñ bu^{*} güneş gibi ziyā
- 12 Gözlemekden göziñe diksün hidāyet sancaĝın
Gün gibi her^{*} gün ṭoĝa tā Mehdī-yi şāhib livā
- 13 On iki burc-ı hidāyetdir Nizāmoĝlı bular
Fırķa-i nācī ola bunlara iden iķtidā

29^{**}Ġazel^{*}Mefā[°]ilün/Mefā[°]ilün/Mefā[°]ilün/Mefā[°]ilün

- 1 Benim bu dīn ü ĩmānım Muḥammed Muşţafādandır
Tenim iķindeki cānım[°] Aliyyü'l-Murtażādandır
- 2 İķirdi ibn-i Süfyān ile Mervān zehri ol Şāha
Ciger biñ pāre oldıĝı Ḥasan Ḥulķ-ı Rızādandır^{*}

* 8a Kūr[°]ān: Ḥorāsān SND.

* 8b Mūsā Rızā: Mūsā'r-Rızā SND.

* 9a Taķıye: Taķī ol SND.

* 9b iķtidā: ittiķā SND.

* 10 b pāk dildir: şāf dildār SND.

* 11a gözler mevālī[°]Askerī: kūz-i me[°]vālī[°] askerüñ SND.

* 11b cānıña ṭoĝsıñ bu: ol cānıña ṭoĝsun SND.

* 12b her: bir SND.

* 29 MHEM s 17, SND s 215.

* 8- MHEM. Beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracāĝından gösterilmemiştir. Eksik olan beyit SND'de şöyledir:

Gürūḥ-ı ehl-i İslāmuñ Taķīdür mutedāsı bil
Ziyāsı dīn ü dünyānuñ Naķī nūr-ı Ḥudādandır

* Ġazel- SND.

* 2b Ḥulķ-ı Rızādandır: ḥulķu'r-Rızādandır SND.

- 3 Yezi̇dler kıydılar āl-i Resūlūñ saçdılar anın*
Anıñcūn cūş iden anım Hūseyn-i Kerbelādandır
- 4 Vūcūdun eylediler yetmiş iki pāre ol Şāhıñ
Şerehler çekdiğim bu sīneme Zeyne'l-°Abādandır
- 5 Muammed Bāır °ilmiñ baridir evlād-ı eygamber
Aña mihr-i muabbet eylemek °ayn-ı ĩmāndandır
- 6 Hele ben Ca°fer-i Şādı yolunda hāk-i pāy oldum
Kemāle irdigim ol pādişāha itidādandır*
- 7 Eridūp urşun azına aıtdı hep* hāvāricler
ĩmam Mūsāniñ °aşına yananlar evliyādandır
- 8 atup engūre zehri virdiler gizlice ol* Şāha
Sararup şoldıgım bu hep °Alĭ Mūsā Rızādandır*
- 9 Hāsan el-°Askerĭ mūlk-i velāyet pādişāhıdır
Zuhūr-ı Mehdĭniñ °āşıqlara derde devādandır
- 10 Yūri Seyyid Nizāmođlı hāvāric ahrına şabr it
Bize bu derd ü mişnetler Cenāb-ı Kibriyādandır

30*

azel*

Fā°ilātūn/Fā°ilātūn/Fā°ilātūn/Fā°ilūn

- 1 Vāıf-ı sırr-ı °ulūm-ı Muşafāsiñ yā Hūseyn
Mazhar-ı tām-ı Cenāb-ı Kibriyāsiñ yā Hūseyn
- 2 Nūr-ı vechiñdir arĭr-i çeşm-i Zehrā-yı Betūl
onca-i gūlzār şulb-ı Murtażāsiñ yā Hūseyn

* 3a anın: hūnūñ SND.

* 6- SND.

* 7a urşun azına aıtdı hep: azına urşun aıtdılar SND.

* 8a virdiler gizlice ol: an ile virdiler o SND.

* 8b şoldıgım bu hep °Alĭ Mūsā Rızādandır: şolduđı benzūm °Alĭ Mūsā'r-Rızādandır SND.

* 30 MHEM s 18. MA s 30.

* azel- MA.

- 3 Cevher-i eczâ-yı nûrî °unşuruñdur °aql-ı küll
Şu°le-i mişbâh-ı mişkât-ı hüdâsîñ yâ Hüseyn
- 4 Fayşal-ı dârü'l-ķazâdır cedd-i vâlâ cevheriñ
Sen serîr-arâ-yı kerb-i Kerbelâsın yâ Hüseyn
- 5 Müntesibdir her meşâ°ib dergeh-i iclâlîñe
Şehriyâr-ı mülk-i âlâm [u] belâsîñ yâ Hüseyn
- 6 Revnaķ-ı mihrâb u minber zînet-i arz u semâ
Rûh-ı °âlem muķtedâ-yı eşfiyâsîñ yâ Hüseyn
- 7 Pâdişâhım iddi°â-yı bendegî hadem degil
Ben gedâyım sen şeh-i mülk-i beķâsîñ yâ Hüseyn
- 8 Dergeh-i zîşânınıñ bir rû-siyeh Kıtımîriyim
Cümle mahlûķât için şefķat-nümâsîñ yâ Hüseyn
- 9 Dâmen-i ihsânîña düşdüm meded ķurtâr beni
°°Urvetü'l-vuşķâ°-yî¹⁵ erbâb-ı recâsîñ yâ Hüseyn
- 10 Ben ne hâcet söyleyem hâl-i dil-i nâ-kâmımı
Hâlîme her bir cihetden âşinasîñ yâ Hüseyn
- 11 **Kâzım**-ı * bî-çâre kim red itme bâbıñdan emân
Baħr-i bî-pâyân-ı ihsân-ı Hudâsın yâ Hüseyn

31*

Ġazel*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Şem°-i şeb-pîrâ-yı bezm-i ibtilâsîñ yâ Hüseyn
Merd-i gerdân-dâde-i tiĝ-i ķazâsîñ yâ Hüseyn

¹⁵ °Urvetü'l-vuşķâ: sağlam kulp (müslümanlık) Kur°ân-ı Kerîm 2/256; 31/22.

* **Kâzım**: H. 1237/M. 1821 yılında Koniçe'de doğmuştur. Asıl adı Mûsâ Kâzım'dır. H. 1307/M. 1890 senesinde İstanbul'da vefat etmiştir. Encümen-i Şu°arâ mensubudur. Ehl-i Beyt muhibbi olarak tanınmıştır. Özellikle kaside, na't ve mersiyeleleriyle bunu ortaya koyan Kâzım Paşa, Bedevî tarikatından hilafet almış ve Celvetiyye tarikatından da taç giymiştir. Hicivleri meşhurdur (Arslan, 2014).

* 31 MHEM s 18. MA s 55.

Başlık: Mersiye-i diger MA.

* Ġazel- MA.

- 2 Hâtır-ı meksûrına râhat meger peykânedir
Her belâ-yı dehr-i dūna mübtelâsîn yâ Hüseyn
- 3 Bir vücüb-âşâr-ı mümkündür vücüd-ı kâmilîñ
Vech-i Hâk sırr-ı cenâb-ı Muştafâsîn yâ Hüseyn
- 4 Sende cem^c oldı velâyetle nübüvvet cevheri
Cevher-i bahrin^c azz [u] işifâsîn yâ Hüseyn
- 5 Sendedir Hülk-ı Hasan sırr-ı^c Alî feyzü'l-Betül
“Kurre-i çeşm-i¹⁶ Habîb-i Kibriyâsîn yâ Hüseyn
- 6 Senden ister kâ-m-ı dil ger mücrim ü ger müttaķî
Rûh-ı^c âlem melce²-i şâh-ı gedâsîn yâ Hüseyn
- 7 Mübtelâyım dergeh-i ihsânîña düşdüm meded
Ehl-i hâcâta melâz-ı mültecâsîn yâ Hüseyn
- 8 Râh-ı^c aşkıñda şehâdetdir murâdım hâşıl it
Kâbil-i hâcât-ı erbâb-ı recâsîn yâ Hüseyn
- 9 Yağdı cânım dökdi kıanım intizâr [ü] iştiyâķ
Merhamet kıl merhamet kân-ı^c atâsîn yâ Hüseyn
- 10 Ben ma^c âşî-pîşe bir ednâ kuluñ **Kâzım** gibi
Sen serîr-ârâ-yı mülk-i innemâsîn yâ Hüseyn
- 11 Zâtıña evlâdıña olsun şalât-ı bî^c-aded
Tâ ki revnaķ-bahş-ı hâk-i Kerbelâsîn yâ Hüseyn

32*

ĠazelMef^cülü/Mefâ^cîlü/Mefâ^cîlü/Fe^cülün

- 1 Ey Aħmed u Maħmūd u Ebū'l-Kâsım u Tâhâ
Yâsin-i laķab mazhar-ı teşrîf-i feterdâ

¹⁶ Kurre-i çeşm: “Kurretü'l-ayn” daha çok evlat ve çok değer verilen şeyler için göz nuru, gözün aydın olacağı nimet mânâlarında kullanılır (Yılmaz, 1992: 96). Göz bebeği, göz sevinci (gönül açan) Kurân-ı Kerîm 25/74.

* 32 MHEM s 19. Mecmuada bulunan Kâzım mahlaslı bu şiir Dîvân-ı Kâzım Paşa'da, Makâlîd-i Aşk'ta ve Mersiye'de yer almamaktadır. Şiirin Kâzım mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

- 2 Maḥbûb-i aḥad nûr-i şamed seyyid-i emced
Sulṭân-ı ümem pâdişâh-ı şüret-i ma^cnâ
- 3 Hâk-i der-i kühl-i güher-i dîde-i cîryal
Na^cl-ı kâdem [ü] tâc-ı ser-ı ^carş-ı mu^callâ
- 4 Dîbâce tırâzende-i mecmû^ca-i levlâk
Ser-saṭr-ı şeref-nâme-i dîvân-ı ev ednâ
- 5 Ey bülbül-i kudsî nefesim gülşen-i tevḥîd
Gül-naḥl-ı hevâ serv-i çemen-zîb-i tecellâ
- 6 Gül-berg-i ruḥ-ı aḳdesiniñ ^caşığı Allâh
Aḥlâḳ-ı kerem-küsteriniñ mâdiḥ-i dünyâ
- 7 Evşâfîni neşr itmege indi yere Qur^oân
Mi^crâcîni keşf itmege çıkdı göge ^cİsâ
- 8 Bir ^cabd-i şenâ-ḥ^oân kim ey mefḥar-ı ^câlem
Aḥlâḳ-ı derûnum saña ma^clûm-ı hüveydâ
- 9 **Kâzım** yetişür perde-bîrûn-edeb olma
Erbâb-ı kemâl eylemez esrârını ifşâ

33*

Vîrânî Abdâl*Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Biz urum abdâliyuz Ḥaydar durır sulṭân bize
Muştafânîñ faḥr-ı rüşen dîn ile * İmân bize
- 2 Terk-i tecdîd Ḥasandır varımız dünyâ degil
Cem^c-i mâl itsek bu yolda irişür noḳşân bize
- 3 Yek nefesde ḳad-i nâs * itdik deyü lâf eyledik
Pes ne ma^cnâdan bu dünyâ yâr * olur ey cân bize

* 33 MHEM s 19, VSD 72b.

* Başlık: Vîrânî Abdâl MHAM.

* 1a faḥr-ı rüşen dîn ile İmân bize: faḥrıdır üş dîn ü VSD.

* 3a Yek nefesde ḳad-i nâs: Bir nefesle ḳat^c-i nâs VSD.

- 4 Biz Hüseynîyüz deyü * da^cvā-yı vaḥdet itmişüz
Ol sebep Zeyne'l-^cAbādan faḥr olur erkān bize
- 5 Er nefesdir her * nefes erdir muḥaḳḳaḳ ṭālibā
Bu sözi böyle buyurmuş * vaḥy ile Sübhān bize
- 6 Bāḳır Ca^cfer yolunda tā budur iḳrārımız
Dönmeziz biz * ger olursa ḥāṣṣ u ^cāmm düşmān bize
- 7 Mūsā-yı Kāzım ^cAlī Mūsā Rızānīn * ^caşḳına
Pāre pāre kılsalar * olmaḳ gerek iḥsān bize
- 8 ^cAskeriye ^cAskeriyüz çün * ṣehādet eyledik
Ol ecelden geldi ḥoş cān eylemek ḳurbān bize *
- 9 Gelme gelme dönme dönme didiginden ma^cnā bu
Şāh Taḳī vü bā-Naḳī ol rāh-ı Ḥaḳ merdān bize *
- 10 Ḥāk-i Mehdīyüz velī evlāda iḳrār virmişüz *
Pes nice kār eylesün bu mezheb-i Nu^cmān bize
- 11 Tā ezelden ḥānedāna ḳılmışuz iḳrār biz *
Ḳanda dönsek ḳible oldı her ṭaraf * her yan bize
- 12 Faẓl-ı Ḥaḳdan ḥānedānīn sırrını bir zerrece
Fehm idelden keşf olupdur ma^cnā-yı Ḳur^ʔān * bize
- 13 Ey **Vīrānī** * men ^caref sırrın ne bilsün hod-ḥarīṣ *

* 3b ma^cnādan: ne ma^cnādır / yār: lāf VSD.

* 4a: deyü: didik VSD.

* 5a her: hem VSD.

* 5b buyurmuş: dimişdir VSD.

* 6b Dönmeziz biz: Dönmeyevüz VSD.

* 7a ^cAlī Mūsā Rızānīn: ^cAlī Mūsā e'r-Rızānīn VSD.

* 7b kılsalar: itseler VSD.

* 8a ^caskeriyüz çün: ^caskeriz didik VSD.

* 8b ecelden geldi ḥoş cān eylemek: sebebden vācib oldı cān u bāṣ VSD. 8. beyit VSD'de 9. beyittir.

* 9b merdān: fermān VSD. 9. beyit VSD'de 8. beyittir.

* 10a Ḥāk-i Mehdīyüz velī evlāda iḳrār virmişüz: Ḥāk-pāy-ı Mehdīyüz evlāda iḳrār itmişüz VSD.

* 11a Tā ezelden ḥānedāna ḳılmışuz iḳrār biz: Ḥānedāna cān u dilden ḳılmışuz iḳrār biz VSD.

* 11b dönsek: döndük / her ṭaraf: ol sebep VSD.

* 12b Ḳur^ʔān: ḳurbān VSD.

Âşikâra bâ-yı bismillâh ile Raḥmân bize

34*

Ġazel*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün

- 1 Gel ey^câşik bulam derseñ ḥayâtı
Gider küfri velî bul^{*} Nûḥ-ı necâtı
- 2 Oḡu ḥaṭṭ-ı ḥuṭûṭuñ defterini
Göresin^c ayn ile esmâ³-i zâtı
- 3 İriş sen Ka^cbe-i zâta^{*} pāk-bâz ol
Süregör aradan Lât u Menâtı¹⁷
- 4 Ṭavaf idüp oḡu “el-ḥamdu li’llâh”¹⁸
Yedi âyet şifâtüñ ümmehâtı
- 5 **Virân Abdâl**^c Alîniñ säyesinde
Mu^cin eyledi her müşkilâtı^{*}

35*

Ġazel*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 “Ḥamdu li’llâh”¹⁹ anı gördüm^{*} elimde defterim vardır

* **Virâni Abdâl**: Doğum ve ölüm tarihleri tam olarak bilinmemektedir. Bazı kaynaklarda on altıncı, bazı kaynaklarda ise onyedinci yüzyıl şairi olarak kabul edilmektedir. Manzum ve mensur eserlerinde tasavvuf erkân ve adâbını anlatmış, Hz. Muhammed ile Hz. Ali arasındaki ilişkiyi, On iki İmamı, Alevi-Bektaşî inanç perspektifinden değerlendirerek Hurufiliğe göre yorumlamıştır. Alevi-Bektaşî topluluğunun “Yedi Ulular” diye adlandırdığı Fuzuli, Nesimi, Yemini, Hatai, Pir Sultan, Kul Himmet arasında sayılmaktadır. Divan’ı ve Hurufilikle ilgili bir risalesi vardır. Şiirlerinde Virâni, Virân Baba, Virân Abdâl mahlaslarını kullanmıştır (Özmen, 1998: II, 429).

* 13a hod ḥariş: ḥük u ḥar VSD.

* 34 MHEM s 20, VDFN 138.

* Ġazel- VDFN.

* 1b Gider küfri velî bul: Gidedur kufu dilden VDFN.

* 3a İriş sen Ka^cbe-i zâta: Arıt Ka^cbe-i kalbüñ VDFN.

¹⁷ Lât u Menât: Lât. Uzzâ ve Menât İslâm öncesi Arab toblumunda en fazla saygı gösterilen putların isimleridir. “el-lâte ve’l-‘uzzâ ve menâte” Kur’ân-ı Kerim 53/19-20.

¹⁸ el-ḥamdu li’llâh: Hamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

* 5b MHEM’de hece eksikliği olan mısraın vezni kusurludur.

* 35 MHEM s 20, VSD 68b.

* Ġazel- VSD.

¹⁹ Ḥamdu li’llâh: Hamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

- Dilimde” lâ-fetâ illâ °Aliyyü’l-ekber”im²⁰ vardır
- 2 Bugün mest-i ḥarâbâtım elimde cur°a-i sâķī
İçüp nüş eylerim * anı °Alī den Kevşerim vardır
- 3 Fenâ-yı faḥr-ı fi’llâhım ferâġat râhına girdim
Şükür minnet °Alī gibi oġumda rehberim vardır *
- 4 Ne ġam ḥ°āşş-ı ḥ°âricden dilâ ki zerre şübhem yok *
İki °âlemde sulţânım benim ki Ḥaydarım vardır *
- 5 Ḥasan Şâh-ı Ḥüseynim var İmâm Zeyn ve’l-Bâķır *
Ḥaķīķat ḥaddine °âlem-i * ḥaķīķat Ca°ferim vardır
- 6 İmâmım Kâzım Rızâ [vü] Taķī şâhım Naķī nûrum *
Tamâmı elli biñ nâcī Ḥüseynī * °askerim vardır
- 7 Muḥammed Mehdîniñ yolunda ben ki ḥâksâr oldum *
Muḥaķķaķ cânıma minnet ġoñûlden * istegim vardır
- 8 Yezîdler ḥabek oldı °aşıķlar °arşa-i pâk oldı *
Bu cismim cümle hep ṭoldı * içimde cevherim vardır
- 9 **Vîrânî**yim beni bil âl u evlâda fedâ cânım *
Yezîdler boynun urmaġa elimde teberim vardır *

* 1a Ḥamdu li’llâh anı gördüm: Bi-ḥamdi’llâh şenâ-ġüyem VSD.

²⁰ lâ-fetâ illâ °Alī: Lâ-fetâ illâ Ali, Lâ-seyfe illâ Zü’lfikâr “Alī’den başka genç (yiġit er), Zü’lfikâr’dan keskin kılıç yoktur” (Yılmaz, 1992: 100).

* 2b eylerim: eyledim VSD.

* 3. beyit VSD’de 4. beyittir.

* 4a ḥ°âş: ġuşşa / ki: bir / şübhem: ḥavfım VSD.

* 4b sulţânım benim ki: bi’llâh benim bir VSD. 4. beyit VSD’de 3. beyittir.

* 5a şâh-ı: gibi / Zeyn ve’l-Bâķır: °Âbidin Bâķır VSD.

* 5b Ḥaķīķat ḥaddine °âlem-i: Ḥaķâyıķ °ilmine hâdi-i VSD.

* 6a İmâmım: İmâm / Taķī şâhım Naķī nûrum: şâhım Taķī dînim Naķī İmânım VSD.

* 6b Tamâmı: Tamâmet / Ḥüseynī: ġüzîde VSD.

* 7a yolunda ben ki: câna yolunda / oldum: olsam VSD.

* 7b cânıma minnet ġoñûlden: câna minnetdir ġoñûlde VSD.

* 8a ḥabek: zaḥm-nâk / °arşa-i pâk: °aşķ-ı pâk VSD. Mısram vezni kusurludur.

* 8b hep ṭoldı: ḥâk oldı / cevherim: gevherim VSD.

* 9a beni bil âl u evlâda fedâ cânım: biliñ cânım fedâdır âl [u] evlâda VSD.

* 9b Yezîdler: Münâfıķ / teberim: ḥançerim VSD.

Gazel*

Fâ[°]ilâtün/Fâ[°]ilâtün/Fâ[°]ilâtün/Fâ[°]ilün

- 1 Gel beri ey kavm-i [°]adüv ben Hudâdan* dönmenem
Çün şehâdet eylemişim Muştafâdan dönmenem
- 2 Pâre pâre bu vücûdum şad hezârân etseler
Men gulâm-ı hânedân-ı Murtażâdan* dönmenem
- 3 Zehrini nüş eyledim virdim Hasan râhına baş
Uş Hüseyniyim Hüseyni Kerbelâdan dönmenem
- 4 Şâh [°]Alî Zeyne'l-[°]Abâ Bâkır haķiçün zâhidâ
Sînemi kaķkan idindim her belâdan dönmenem
- 5 Çün baña keşf eyledi Ca[°]fer ene'l-Ĥaķ sırrımı
Müsâ-yı Kâzım [°]Alî Müsâ Rızâdan* dönmenem
- 6 Tâ tabâyi[°]den Taķı[°] ördi binâyi* cismime
Şol sebebden hâk-i pây-ı reh-nümâdan dönmenem
- 7 Mesken itdi Şâh Naķı[°] dil mülkünün sultânıdır
[°]Askeri ol Mehdî-i şâhib-livâdan dönmenem
- 8 Hâriciler zümresine çok teberrâ kılmışım
Âl-i evlâddan* bugün medḥ ü şenâdan dönmenem
- 9 Çün **Vîrân Abdâl** didi ismim [°]Aliyyü'l-Murtażâ
Cümle vârim Ḥaydarîdir bezl-i evliyâdan* dönmenem

37**

* 36 MHEM s 21, VSD 52b.

* Ğazel- VSD.

* 1a ey- VSD / Hudâdan: Murtażâdan VSD.

* 2b hânedân-ı Murtażâdan: Murtażâyım hânedândan VSD.

* 5b Müsâ Rızâdan: Müsâ er-Rızâdan VSD.

* 6a Taķı[°] ördi binâyi: binâyı Taķı[°] ördi VSD.

* 8b evlâddan: evlâda VSD.

* 9b Ḥaydarîdir: Ḥaydarîndır / bezl-i VSD. MHEM'de hece fazlalığı vardır.

* 37 MHEM s 21, VSD 85b.

* 5, 6- MHEM. Beyitler aranda takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir. Eksik olan beyitler VSD'de şöyledir:

Anı bize da[°]vâ kılar zann ile

Ġazel*Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilün

- 1 Gel beri ey da[°]vāda* sultān olan
Hiddetinden heft ser-şü[°]bān olan
- 2 Añladıñ bu* menzili insān iseñ
Kendi zannı üzre hoş insān olan
- 3 Bunca loğma nüş* idersiñ şubḥ u şām
Ķangı loğmadır* tamarda ḳan olan
- 4 Söyleyenler küfr ü ĩmān bir imiş
Ķangı küfürdür size ĩmān olan
- 5 Allāh Allāh çün zamān oldı zamān
Da[°]va-i insān ider ḥayvān olan
- 6 [°]Āḳilem* deyü bu dem da[°]vā ḳılır
Ma[°]nāda nā-bāliğ oğlan olan
- 7 Şöyle merdim deyü* cihānda laf ider
Şehvetiñ baḥrinde ser-gerdān olan
- 8 Derviş oldum der tecrīdde* ey aḥī
Ķoltuğunda sīm [ü] zer pinhan olan
- 9 Dünyāda hiç nesneye baş egmedi
Evliyāya cān ile ḳurbān olan
- 10 Şüret-i şeklin düzer* mi ey dedem

Afyūni emrine fermān olan
Şunı şundan şunı şundan ḥacc ider
Söz bilürüm deyüben [°]irfān olan

* Ġazel- VSD.

* 1a da[°]vāda: da[°]vā ile VSD.

* 2a bu: mı VSD.

* 3a nüş: ekel VSD.

* 3b loğmadır: loğmañdır VSD.

* 6a [°]Āḳilem: [°]ālimem VSD.

* 7a merdim deyü: merdimdir VSD.

* 8a der tecrīdde: tecrīdimdir VSD.

* 10a düzer: düze VSD.

- Rāh-ı Hākda şāhib-i erkān olan
- 11 Kim vefādır kime bid^cad^{*} diyesiñ
Onda ola^{*} kim nedir noqsān olan
- 12 Dervīş ü abdāl olanlar oldırır
Başı tob hem^{*} elleri çevgān olan
- 13 Hoş bu ^cālem-i Mervāndan^{*} havf yok
Zerre deñlü menzil-i meydān olan
- 14 Hānedāna cān ile bil^{*} bağlayan
Ma^cnāda oldır biñ cānān^{*} olan
- 15 Hoş bu halkıñ taşımı kıldı^{*} kabūl
^cAşq yolunda sīnesi kalkan olan
- 16 İt ürür kerbān geçer pervā yimez
Ta^cn oğuna ^caşkla nişān olan
- 17 Zülmet-i hecriñ^{*} elinden ağlamaz
Kāsesinde^{*} çeşme-i hayvān olan
- 18 Murtażāniñ āline baş egmedi
Aşl-ı Fir^cavn tā^{*} ezel Şeytān olan
- 19 Ey **Vīrānī** bu cihāndan geçdi yol^{*}
Cān u dilden bende-i fermān^{*} olan

38^{*}

* 11a vefādır kime bid^cad: rāfızī kim bid^catdır VSD.
 * 11b Onda ola: Andan aña VSD.
 * 12b hem- MHEM.
 * 13a Hoş bu ^cālem-i Mervāndan: Halk-ı ^cālem ta^cna senden VSD.
 * 14a cān ile bil: ^caşkile bel VSD.
 * 14b biñ cānān: bilen cāna VSD.
 * 15a Hoş: İş / kıldı: kıldık VSD.
 * 17a hecriñ: Hızıñ VSD.
 * 17b Kāsesinde: Kāsesinden VSD.
 * 18b Fir^cavn tā ezel: fırka-i ezel VSD.
 * 19a bu cihāndan: dü cihānda / yol: ön VSD.
 * 19b fermān: merdān VSD.
 * 38 MHEM s 22.

Gazel*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Vücūdum şehrine girdim o şehri pür-şafâ gördüm
Hakîkat 'ilmine girdim aceb nûr-ı Hudâ gördüm
- 2 Şerî'at tarzını bildim tarîkat ehline geldim
Hakîkat bahrine taldım 'Aliyyü'l-Murtażâ gördüm
- 3 Hakîkat 'ilminiñ sırrın ne bilsün her tahâretsiz
Bu sırra irmedi münkir anıñ katlin revâ gördüm
- 4 Gönül şehrine ol yârkim benim Rûhu'l-Emînimdir
Yüzün "ve't-tîn ve'z-zeytîn"²¹ yedi hatt-ı istivâ gördüm
- 5 Kamu eşyâ vücūdunda sen ol settâr-ı 'âlemsiñ
Hayâliniñ âsitânında Vîrânî* ben gedâ gördüm

Mecmuada bulunan Vîrânî mahlaslı bu şiir, Vîrânî Sultan Dîvânı'nda ve Vîrânî Dîvânı ve Risâlesi Buyruğu neşrinde bulunmamaktadır. Şiir, Hatâyî Dîvânı neşrinde şu şekilde yer almaktadır:

Vücudum şehrine girdim o şehri pur ziyâ gördüm
Velâyet ilmine erdim aceb nûr-i Hudâ gördüm
Şeriat şartını bildim tarikat yoluna vardım
Hakikat bahrine daldım Aliy-yel Murtażâ gördüm
Hakikat ilminin sırrın ne bilsün her tahâretsiz
Bu sırra ermedi münkir anın katlin revâ gördüm
Gönül şehrine ol dilber benim ruh-ul emînimdir
Yüzün Seb'ulmesânî'de yedi hat istivâ gördüm
Elestü Rabbüküm sırrı dehânından ayân oldu
Gözün Vettîni vezzeytün yüzün Şems-i duhâ gördüm
Vücudum şehrine girdim eriştim gevher-i kâna
Serâser gönlümün şehrin bilin nûr-i Hudâ gördüm
Kamu eşya vücūdundan sen ol seyyâr-i âlemsin
Cemâlin âstânında Hatâyî'yi gedâ gördüm (Ergun, 1956: 158).

Aynı şiir Şâh İsmail Hatâyî (Divan, Dehnâme, Nasihatnâme ve Anadolu Hatâyîleri)'de ise şöyledir:

Vücudum şehrine girdim o şehri pur ziyâ gördüm
Vilâyet ilmine erdim aceb nûr-i Hudâ gördüm
Hakikat bahrine daldım Aliyye'l Murtezâ gördüm
Hakikat ilminin sırrın ne bilsin her tahâretsiz
Bu sırra ermedi münkir anın katlin revâ gördüm
Gönül şehrine ol dilber benim ruhü'l emînimdir
Yüzün seb'ul-mesânîdir yedi hat istiva gördüm
Elestü rabbiküm sırrı dehanından ayan oldu
Gözün vetitni vezzeytun yüzün şemsü'd-duhâ gördüm
Vücudum şehrine girdim eriştim gevher-i kâna
Cemâlin âstânında Hatâyî'yi gedâ gördüm (Aslanoğlu, 1992: 285).

* Gazel- VSD.

²¹ ve't-tîn ve'z-zeytîn: İncire ve zeytine andolsun. Kur'ân-ı Kerîm 95/1

* Saddettin Nüzhet Ergun ve İbrahim Aslanoğlu şiiri Şâh İsmail Hatâyî'ye isnat etmişlerdir.

39^{*22}**Ġazel***

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Bā vü “bismi’llāh”[1] bilmeyen faķī
 Fātiĥa oķusa imām olamaz*
 “El-ĥamdu” Muĥammed “li’llāh”^{*} Murtażā
 İkisın bilmeyen Ĥaķķı bilemez*

II^{*}

“Rabbi’l-‘ālemīn” Ĥadīcetü’l-Kübrā
 Maķbül şalavat Fāţımatü’z-Zehrā
 “E’r-Raĥman” bāķīdir ol Ĥulķ-ı Rızā
 Baĥre girmeyenler dūrri bulamaz

III

“E’r-Raĥīm”den Şāĥ^{*} Ĥüseyne irmeyen
 İsmını vird idüp cismın^{*} görmeyen
 İkrār virüp yaķınında^{*} ŗırmayan
 Naķş-ı ĥayāl geķer ‘amel ķılamaz

Şāĥ İsmail Hatāyī, Safevi Devleti’nin kurucusu ve Erdebil Tekkesinin ŗeyhidir. H. 892/M. 1487 tarihinde Erdebilde doĥmuştur. Yaşamını, Safevi devletinin sınırlarını genişletmek ve ŗiilliĥi yaymak için yaptıĥı savaşlarla geķirmiştir. ŗiilik Anadolu’ya doĥru hızla yayılınca Osmanlı’larla çatıŗmıŗ ve 1514’te Çaldıran’da Yavuz Sultan Selim’e yenilmiştir 1524 tarihinde Tebriz’de ölmüştür Şāĥ İsmail, ŗiirlerinde Hatāyī mahlasını kullanmıŗtır ŗiilikle ilgili siyasi yorumlarını, Alevi ve Hurufi düşüncelerini dile getirmiştir. Aruz ve hece vezniyle Tasavvufi ve Aşıkane ŗiirler yazmıŗtır (Özmen, 1998: 117).

* 39 MHEM s 22, AAD s 221. Dörtlükler ve mısralar arasında takdim tehir yapılmıŗtır. Takdim tehirler dipnotu arttıracadından gösterilmemiştir.

²² Kur’an-ı Kerim, klasik Türk edebiyatının en temel kaynağıdır. ŗairler, Kur’an-ı Kerim’den ŗiirlerde Kur’an-ı Kerim ayetlerinin orijinal lafızlarıyla iktibas edilmesi, ayetlerin mealen iktibas edilmesi, ayetlere telmihte bulunması ve Kur’an-ı Kerim’in farklı isimlerinin ve sure isimlerinin, sevgilinin yüzü için teŗbih unsuru olarak kullanılması ŗeklinde istifade etmiŗlerdir (Taş, 215: 103). Dini tasavvufi Türk ŗiirinde hece vezni ile ve daha ziyade dörtlüklerle ortaya konulan ayetleme, Kuran’daki surelerin ayet ayet hatta kelime kelime ele alınıp bunların inanç ve düşünce ile birleŗtirildiĥi, yorumlandığı ŗiir türüdür. Bu ŗiiri Doĥan Kaya, “Âşık ŗiirinde Ayetlemeler” baŗlıklı makalesinde Fatiha Suresinin ayetlere ve kelimelere bölünerek surenin yorumlandığı Virānī’ye ait bir ayetleme örneĥi olarak tanıtmıŗtır (Kaya, 2016: 205-222). ŗiirin tamamında yer verilen ayetler dipnotu arttıracadından gösterilmemiştir. Fātiĥâ Suresi Kur’an-ı Kerim’in ilk sûresidir Kur’an-ı Kerim 1/1-7.

* Ġazel- AAD.

* I /2 olamaz: olmaz AAD.

* I /3 li’llāh: lâilāhe AAD.

* I /4 İkisın bilmeyen Ĥaķķı bilemez: İkisını birlemeyen sıkılmaz AAD.

* II - AAD.

* III/1 E’r-Raĥīmden Şāĥ: Erraĥīm İmam AAD.

* III/2 İsmını vird idüp Cismını: İsmın zikr eyleyip Hasan AAD.

* III/3 İkrār: Bi’at / yaķınında: ikrārına AAD.

IV

“Mâlik-i yevmi'd-dîn” Zeyne'l-^cAbâdır
 Muḥammed Bâkır da * Ḥaḫ reh-nümâdır
 Bâḫın bilmez faḫî cümle * ^camâdır
 Biñ sene oḫusa * ^câlim olamaz

V

“İyyâke na^cbudu” Ca^cfer-i Şâdık
 Anlarıñ yoluna cānımız ḫodık *
 Ma^crifet âbıyla cismimiz * yudık
 Murdar olan ḫalb âyīnesin silemez *

VI

Varlık Ḥaḫḫıñ biz bir ednâ ḫuluyuz
 Kārımız “ıyyâke” biz bir bendeyiz *
 “Nesta^cīnū” Rızâdır rāh kuluyuz *
 Münker cenâzeyi temīz göremez *

VII

“Şırâḫa'l-müstaḫīm” * Taḫî bilmeyen
 Naḫî niñ nuḫkundan ḫaber almayan
 Sûre-i a^czamda * secde ḫılmayan
 Namazı fâsiddir miḫrâb bulamaz

VIII

“Şırâḫa'l-lezīn” dir * ^cAskerī beyân
 “En ^camte ^caleyhim” Meḫdīdir inan *
 “Ġayri'l-maḫḫdūbi * ^caleyhim” secde[y]i ḫılan
 Münkir bu ma^cnâ [y]ı ḫarfde bulamaz *

IX

Fâtiḫa bunlardır bilmeyen nâdan
 On dört ma^cşüm-ı pāk bunlardır ^cayân
 Bektâşī Velīden * ḫariye varan

* IV/2 da- MHEM.

* IV/3 bilmez faḫî cümle: bilmeyen ^câlimler AAD.

* IV/4 Biñ: Yüz bin / oḫusa: okur AAD.

* V/2 Anlarıñ: Erenler / ḫodık: koyduk AAD.

* V/3 âbıyla cismimiz: abından cesedi AAD.

* V/4 âyīnesin: aynasın AAD. MHEM'de hece fazlalığı vardır.

* VI/2 Kārımız ıyyâke: Ve ıyyâke Kâzım'ın / bir bendeyiz: bendesiyiz AAD.

* VI/3 Nesta^cīnū Rızâdır rāh kuluyuz: Neste^cin Rıza yolunda ölüyüz AAD.

* VI/4 Münker cenâzeyi temīz göremez: Şükür cenazemiz tecellâ kılmaz AAD.

* VII/1 Şırâḫa'l-müstaḫīm: İhdinessıratıl müstakīm AAD.

* VII/3 Sûre-i a^czamda: Sücüd-ı Adem'e AAD.

* VIII/1 Şırâḫa'l-lezīndir: Sıratellezīne oldu AAD.

* VIII/2 inan: İmam AAD.

* VIII/3 maḫḫdūbi: maḫḫdūbi'ye AAD.

* VIII/4 bu ma^cnâ [y]ı ḫarfde bulamaz: ise secdesini kılmaz AAD.

Arayup derdine dermān bulamaz

X

“Vele’ḍ-dāllīn” azğın oldu zışt-gīr*
Meded kıl yetiş gel* yā Ḥazret-i Pīr
°Alī Muḥammed im şīd Allāhım bir*
Vīrānī ğayrıdan loğmān bulamaz*

40*

Ġazel*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

- 1 Yüzüñdür maḳşadım* kıblem lebiñdir āb-ı ḥayvānı
Ayā serv-i ser-efrāzım fedā olsun saña cānım
- 2 Ki sensiñ derdime dermān yüzüñ Furḳān ḥaṭīñ reyḥān
Fedā olsun saña biñ cān ki sensiñ şāh u sulṭānım
- 3 Enīsim rehberim yārim güler yüzli gül-endāmım
°Abīrim* °anberim müşküm boyı serv-i ḥırāmānım
- 4 Kelāmım zıkr ü Ḳur°ānım kitābım fikr ü tevḥīdim*
Namāzım rāzım ü secdem* bi-küllü cümle erkānım
- 5 Fazılım kāmilim meylim murādım maḳşadım* göñlüm
Cevābım mes°elem sözüm dilimde cümle destānım
- 6 Ḥayātım rāḥatım mihrim necātım ülfetim* zātım
Ṭabībim şerbetim Ḥızrım vücūdum sa°atım cānım
- 7 Ezeldendir benim derdim sözi gerçek ḳamer bedrim

* IX/3 Bektāşī Velīden: Hünkārın yolundan AAD.

* X/1 Vele’ḍ-dāllīn azğın oldu zışt-gīr: Aleyhim ve leddāllīn eyledi dur AAD.

* X/2 kıl yetiş gel: mürvet yetiş Aad.

* X/3 °Alī Muḥammedim şīd Allāhım bir: Dü cihanda Ali birdir Ali bir AAD.

* X/4 loğmān bulamaz: imdat olamaz AAD.

* 40 MHEM s 24, NSD s 226.

* Ġazel- NSD.

* 1a maḳşadım: maḳşūdum NSD.

* 3b °Abīrim: °Abīr MHEM.

* 4a zıkr ü Ḳur°ānım: Ḳur°ānım zıkrım / fikr ü tevḥīdim: tevḥīdim fikrim NSD.

* 4b rāzım ü secdem: secdem ü şükrüm NSD.

* 5a maḳşadım: maḳşūdum NSD.

* 6a ülfetim: varlığım NSD.

Muhibbim sevdiğim mihrim siyah zülf-i perîşānım

- 8 Zārîfim genc^{*} ü mâlım Nesîmim^{*} ʿāşıkım ʿaşkım
Hâbîbim vey ʿazîzim ey^{*} ezelde kâmil insānım

41^{*}

Ġazel^{*}

Mefāʿîlün/Mefāʿîlün/Feʿûlün

- 1 Yüzüñdür levh-i Mūsā kâmetiñ Tūr
Haṭṭiñ Furqān yüzüñdür raḳḳ-ı menşūr
- 2 Kelām'ullāhiñ aşlı sî vü ḥarfi^{*}
Cemāliñ levḥimizde^{*} oldu meştūr
- 3 Şaçıñdır küfrümüz yüzüñdür^{*} ĩmān
Ne küfr ĩmān olur zūlmāt ile nūr
- 4 Cemāliñ küntü kenzidir eyā cān
Benim göñlüm ḥarābın kıldı maʿmūr
- 5 Gören sensiñ benim ʿaynımda yā Rab
Ne nāzırsıñ ne manzarsıñ ne manzūr
- 6 Boyuñ Tūbā dudağıñ āb-ı ḥayvān
Ruḥuñdur Cennet-i ʿAdn [ü] ḥaṭṭiñ ḥūr
- 7 Nesîmî sözine kılıñ tetebbuʿ
Ne faẓl oldu bu ʿabd-i Faẓl[a] düstūr

^{*} 8a genc ü: gencim ü NSD.

^{*} Nesîmî: Seyyid İmâdüddîn Nesîmî, biyografi yazarlarınca farklı kaynaklarda Nesîmüddîn, Abdülmenâf Seyyid İmâdüddîn, İmâdüddîn, Ömer İmâdüddîn, gibi farklı isimlerle zikredilmiştir. Şairin, şiirlerinde başta Nesîmî olmak üzere Hâşimî, Seyyid, Hüseyinî, Alî, İmâd gibi mahlasları kullandığı da bilinmektedir. Nesîmî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri ve ölüm tarihi hakkında ihtilaflar var ise de genel kabul H. 807/M. 1404-05'te Halep'te derisi yüzülerek öldürüldüğü yönündedir Nesîmî, Manzum, mensur eserlerinde Hurûfî ve tasavvufî düşüncelerini tebliğ etmiştir. Alevi-Bektaşî geleneğine göre “yedi ulu ozan” dan biridir (Özmen, 1998: I , 249).

^{*} 8b vey ʿazîzim ey: izzetim izzim NSD.

^{*} 41 MHEM s 24, NSD s 115.

^{*} Ġazel- NSD.

^{*} 2a ḥarfi: hat NSD.

^{*} 2b levḥimizde: levhimizdir MHEM.

^{*} 3a küfrümüz yüzüñdür: küfr ü yüzün nūr-ı NSD.

42*

Gazel*

Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün

- 1 Ey yüzün “naşrun mina'llâh” ey saçın “fethun karîb”²³
Ey beşer şüretli Raḥmân ey melek-sîmâ habîb
- 2 Vâlihîm ḥüsnüñe ey şîrîn lebiñden* münfa'îl
Cennetiñ bağında reyḥân sünbülün çîninde tîb
- 3 Zülf [ü] ruḥsârîñdır* “er-Raḥmânu °ale'l-°arşî's-tevâ”²⁴
Ka°beniñ miḥrâbı kâşîñ fitnelü °aynîñ ḥaṭîb
- 4 °Anber-efşân sünbülün esrâr[ı] oldı âşîkâr
Geldi Rûḥu'llâh [u] mensûḥ oldı zünnâr [u] şalîb
- 5 Şüretiñ levḥinde* indirdi kitâbı Cebrâ°îl
Ey cemâliñ Ḥaḳ kelâmi* “innehu şey°un °acîb”²⁵
- 6 °Aşîkîñ esrârını Ḥaḳḳı bilen °ârif bilür
Âşînâ ḥâlin ne bilsün nefsinî bilmez ğarîb
- 7 Kim ki sevdâsından aldı ḥaber* şehlâ gözleriñ
Şerbeti şîrîn lebiñdir °îsâvî nuṭkuñ ṭabîb
- 8 Ḥüblarıñ °aşkıñdan ey zâhid beni men° eyleme
Çün baña °aşḳ eyledi kısmet gününde Ḥaḳ naşîb
- 9 Ey edîb oy virme âdâbındañ ehl-i vaḥdete

* 42 MHEM s 24, NSD s 81.

* Gazel- NSD.

²³ 1a nasrun minallâhi / fethun karîb(karîbun): Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke'nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü'minleri müjdele! Kur'ân-ı Kerîm 61/13.

* 2a ḥüsnüñe ey şîrîn lebiñden: ḥüsnünde ey müşkîn saçından NSD.

* 3a ruḥsârîñdır: rusârındır NSD.

²⁴ er-Raḥmânu °ale'l-°arşî's-tevâ: Raḥmân, Arş'a kurulmuştur Kur'ân-ı Kerîm 20/5. NSD'de hece fazlalığı vardır.

* 5a levḥinde: levḥinden NSD.

* 5b kelâmi: kitâbı NSD.

²⁵ innehu şey°un °acîb: “inne hâzâ le şey°un acîbun” Gerçekten bu çok şaşılacak bir şey. Kur'ân-ı Kerîm 11/72.

* 7a aldı ḥaber: oldu sayrı NSD.

Ebsem ol niçün ki ʿaşk ādābını bilmez edīb

10 Cennet-i ʿAdniñ gülistānı ruḥuñdur* şek degil
Ey gülistānında Rūḥu’llāh[a] Rıdḡān ʿandelīb

11 Ey Nesīmī cün raḡībīñ yār* imiş yaʿnī İlāh
Luṭf ile ḡahr oldı vāḡid hem ḡabīb oldı raḡīb

43*

Ġazel*

Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilün

- 1 Dilberā zülfün şebinde māh-ı tābān gizlidir
ʿAnberīñ zülfünde dāʿim ʿanber-efşān gizlidir
- 2 Yazılıdır şafḡasında şüretiñ* “innā fetāḡ”²⁶
Ḥarf-be-ḡarf* anıñ yüzünde ḡatm-i Qurʿān gizlidir
- 3 Lebleriñden dāʿimā aḡar ḡayāt-ı cāvidān
Şol sebebden dil-berīñ ābında* ḡayvān gizlidir
- 4 Toḡradı ḡamzeñ ḡadengi baḡrımı ḡan eyledi
Ol siḡamıñ ḡamzesinde zaḡm-ı peykān gizlidir
- 5 Gözi kördür* görmedi yüzünde Ġmān nūrını
Gül yanāḡıñ çevresinde nūr-ı Ġmān gizlidir
- 6 Derdimiñ cün kim devāsın bilmedi şordum ḡabīb
Şol sebebden kim seniñ derdiñde dermān gizlidir
- 7 ʿAhd [ü] peymān istedi senden Nesīmī ey nigār
ʿAhd [ü] peymānında anıñ ʿahd [ü] peymān gizlidir

* 10a ruḡuñdur: yüzündür NSD.

* 11a raḡībīñ yār: refikin Fazl NSD.

* 43 MHEM s 25, NSD s 103.

* Ġazel- NSD.

* 2a Yazılıdır: Şüretiñ / şüretiñ: yazılı NSD.

²⁶ innā fetāḡ: “İnnā fetahnā leke fethan mubīnā”: Şüphesiz biz sana apaḡk bir fetih verdik Kurʿān-ı Kerīm 48/1.

* 2b Ḥarf-be-ḡarf: Harf harf NSD.

* 3b ābında: laʿinde NSD.

* 5a kördür: körler NSD.

44*

Gazel*

Mef'ülü/Mefâ'îlü/Fe'ülün*

- 1 Tırmañ yanalım âteş-i 'aşka
Şu'le virelim âteş-i 'aşka

* 44 MHEM s 25.

Bu şiirin farklı kaynaklarda değişik varyantları bulunmaktadır. Şiir, Türk Musikisi Antolojisi'nde şu şekilde yer almaktadır:

Durman yanalım âteş-i aşka
Şu'le verelim âteş-i aşka
Evvel aldandım key kolay şandım
Kat-be-kat yandım âteş-i aşka
Aşk ile geldim meydana girdim
Bağrımı köydüm âteş-i aşka
Aşk eri ölmez sırdır anlamaz
Yanmadan bilmez âteş-i aşka
Bî-ser ü bî-pâ derd-i dil ârâ
Yana gör cânâ âteş-i aşka
Terk ide kali anla Hayâlî
Yak per ü bâli âteş-i aşka (Ergun, 1942: 393).

Aynı şiir Hayâlî Gülşenî Dîvânı'nda ise şöyledir:

Durma yanalım âteş-i 'aşka
Şu'le virelim âteş-i 'aşka
Gel beru cânım bir göre hâlim
Yanmadın varım âteş-i 'aşka
Evvel aldandım key kolay şandım
Kat-be-kat yandım âteş-i 'aşka
'Aşk ile geldim meydana girdim
Bağrımı köydüm âteş-i 'aşka
Dide-i giryân yâdlı süzân
Durma sen de yan âteş-i 'aşka
'Aşk eri ölmez sırdır afilemaz
Yanmadan bilmez âteş-i 'aşka
Ka'rına dalan bulmadı pâyân
İşde sen yan âteş-i 'aşka
Bî-ser ü bî-pâ derd-i dil-ârâ
Yana gör cânâ âteş-i 'aşka
Yitmez anda yanmayan bunda
Yana gör sen de âteş-i 'aşka
Lezzetiñ bilmez hâldir añlanmaz
Yanan uşanmaz âteş-i 'aşka
'Aşk eri bilür cân fedâ kıılır
Durmadin köynür âteş-i 'aşka
Terk ide qâli añla Hayâlî
Yak per ü bâli âteş-i 'aşka (Hayâlî-i Gülşenî Dîvânı, HGDMK Nüshası, v.: 57a).

* Gazel- NSD.

* MHEM'de varyant farklılığı olan şiirin vezni kusurludur. Hayâlî Gülşenî Dîvânı'nda şiirin vezni "Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fa'lün" şeklindedir.

- 2 Evvel aldandım pek kolay şandım
 at-be-at yandım ateş-i aşa
- 3 Aş ehli ölmez yerde çürümez
 Yanmayan bilmez ateş-i aşa
- 4 Ey pādīşāhım afv it günāhım
 Yanmadır kārım ateş-i aşa
- 5 **Seyyid Nesīmī*** terk id resmi
 Yandır bu cismi ateş-i aşa

45*

azel Murabba*

Fāilātūn/Fāilātūn/Fāilātūn/Fāilūn

I

Dürr-i deryā-yı meānī genc-i pinhān notadır
 Feyz-i envār-ı Hūdā cān ire cānān notadır
 Kenz-i esrār-ı İlāhīilm üirfān notadır
 Hārf-i bismillāh ile āyāt-ı urān notadır

II

Nota-i udret idi nūr-ı Muammed Mutafā
 Oldı ol nota ezel bezminde mirāt-i Hūdā
 Nota aş u nota āşık nota dīdār-ı liā
 Nota sācid nota mescūd nūr-i İmān notadır

III

Notadır Amed yedinde hatm esrār eyleyen
 Notadır var eylediālemleri var eyleyen
 Notadır levlāke levlāk sırrın ihār eyleyen
 Kāf u nūnu aşlı oldı şun-ı Ramān notadır

* Mecmuada bulunan Nesīmī mahlaslı bu şiir, Ahmed Hayālī-i Gülşenī'ye ait olup Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu TY Nu. 213'te kayıtlı Hayālī-i Gülşenī Dīvānı v.: 57a'da bulunmaktadır. Şiir, Türk Musikisi Antolojisi'nde de Hayālī-i Gülşenī'ye isnat edilmiştir (Ergun, 1942: 393).

Hayālī-i Gülşenī'nin asıl adı Ahmed, lakabı ise Şemseddin'dir. İbrahim Gülşenī'nin halifesidir. Hayālī mahlasını kullanmıştır. H. 890/M. 1485 yılında Tebriz'de dünyaya gelmiştir. Hayālī H. 977/M. 1569 yılında vefat etmiş ve Gülşenī Tekkesi'ne defnedilmiştir. Bestelenmiş şiirleri Gülşenī muhitlerinde ve dier tarikat çevrelerinde icra edilerek günümüze kadar ulaşmıştır (Macit, 2015).

* 45 MHEM s 26, ABŞA C 3 s 65.

Bendler ve mısralar arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracından gösterilmemiştir.

* Başlık: azel Murabba MHEM.

* III/1 yedinde: nurunda ABŞA C 3.

IV

Kabza hâk ü katre âb ü * noқтаdır bād ile nār
 Noқта gül noқта eczâ noқта cism-i* âşikâr
 Dü cihânda noқта-i elvân iden * perverdîgâr
 Sürh-i leb çeşm-i siyâh çâh-ı zenaḥdân noқтаdır

V

Noқта °arş ü noқта kürsi noқта eflâk noқта mah
 Noқта encüm noқта ḥürşîd noқтаdır Fazl-ı İlâh
 Noқтаdır çeşmiñ içinde eyleyen her dem nigâh
 Noқта dîde * nergis-i çeşm içre mestân noқтаdır

VI

Noқта levh-i maḥfûz kâlem * noқтаdır ḥatt [u] raḡam
 Zülf [ü] ebrû ile müjgân oldu yedi ḥatt ümm *
 Ma°nâ-yı ümm'ül-kitâb beyâz idi vech üzre kâlem *
 Râḡḡ-ı menşür-i ilahî* vechiñde burhân noқтаdır

VII

Dür dişiñdir otuz iki noқта lebiñ cânıdır *
 Nefḡa-i °İsâ kelâmiñ bil anı * ol cânıdır
 Bâde-i °ayn'ül-ḡayâtıñ cism-i * pâkiñ kânıdır
 Çeşme-i ḡudret dehâniñ âb-ı ḡayvân noқтаdır

VIII*

Ḳâle te°âlâ °ayna vü lisâna vü şefeteyn-i dîdâr *
 İki noқта üç ḡurûf dört kitâb andan çıkar
 Ḥâl-i yek noқта °aşḡ-ı °âlem °irfân-ı dîdâr
 Fî'l-cümle eşyâniñ gevher-i kân[ı] noқтаdır

IX

°İlm-i ḡikmet sırr-ı vaḡdet noқтаdır der * selef
 Noқтаdır nûr-ı ḡaḡîḡat-ı mîr-i taḡt-ı men °aref
 Taḡtı bâde noḡtayım didi °Alî Şâh-ı Necef

* IV/1 Kabza hâk ü katre âb ü: Kabza-i hak katre-i ab ABŞA C 3.

* IV/2 Noқта gül: Noktadır nur / eczâ noқта cism-i: a'za noktadır çeşm ABŞA C 3.

* IV/3 Dü cihânda: Nakş-ı hüsnü / iden: idüb ABŞA C 3.

* V/4 Noқта dîde: Nûr-i diden ABŞA C 3.

* VI/1 Noқта: Noқтаdır / maḥfûz kâlem: cemalin ABŞA C 3.

* VI/2 ümm: alem ABŞA C 3.

* VI/3 ümm'ül-kitâb beyâz idi: Ümmülkitab'ı yazdı ABŞA C 3. MHEM'de hece fazlalığı vardır.

* VI/4 Râḡḡ: Ḥakk / İlâhî: ilâh ABŞA C 3.

* VII/1 dişiñdir: dişin / cânıdır: mercanıdır ABŞA C 3.

* VII/2 bil anı: mürdenin ABŞA C 3.

* VII/3 cism: çeşm ABŞA C 3.

* VIII- ABŞA C3.

* VIII/1 MHEM'de hece fazlalığı onan mısraın vezni kusurludur.

* IX/1 der: dedi ABŞA C 3.

Bâ-yı Bismi'llâhi'r-raḥman Şâh-ı Merdân noḡtadır

X

İki noḡta nûr-i dîdeñ üç ḥurûf leblerle lisân *
Mi°râcdır dört kitâbın anı bezl ider * dehân
Noḡtalar seyrân ider levḥ-i lisân eyler beyân
Çâr kitâbın kelâmı ḡalb içre * mihmân noḡtadır

XI*

Noḡtadır bu °âlem içre çarḡ idüben dâ°imâ
Zıkr olunan ḡavâtın içinde cüzzü'n-nisâ
Ba°de hâzâ luḡf idici bint-i Aḡmed Fâḡıma
Yoḡ iken var eyleyen kevn ü mekân bir noḡtadır

XII

Hûsn içinde noḡtadır Ḥulḡ-ı Ḥasan °ayne'l-yaḡın
Noḡtadır bâ-yı belâ-yı Kerbelâya Şâh-ı Zeyn *
Noḡtadır Bâḡır ki nûr-i * çeşm-i Zeyne'l-°Âbidîn
Ca°fer-i Kâzım Rızâ Şâh-ı Ḥorasân noḡtadır

X III

Maḡzen-i °ilm-i ledüne noḡtadır nûr-ı Naḡı
Noḡtadır nûr-i nübüvvet * ma°den-i taḡvâ Taḡı
°Askerı ol noḡtadır * sırrın bilen bilür Ḥaḡḡı
Mehdî-yi * °ayn-ı hidâyet ḡuḡb-ı devrân noḡtadır

X IV

Noḡta-i tâc-ı serimdir çâr-deh-i ma°şüm pâk *
Çâker-i âl-i °abâdır * ḡâk-i-pây-ı sîne-çâk
Bâb-ı Ḥaydarda Nesîmî * dâ°im ol ḡâk ile ḡâk
Şîr-i Ḥaḡ Şâh-ı Velâyet faẓl-ı Yezdân noḡtadır

* X/1 dîdeñ: dîde / leblerle: lebler ABŞA C 3. MHEM'de hece fazlalığı vardır.

* X/2 Mi°râcdır dört: Mahz-ı Hayderden / anı bezl ider: bezl eder ayet ABŞA C 3.

* X/4 kitâbın kelâmı ḡalb içre: kitab oldu kelam içinde ABŞA C 3.

* XI- ABŞA C3.

* XII/1 Ḥulḡ-ı Ḥasan: Hulki'r-Rıza ABŞA C 3.

* XII/2 Noḡtadır bâ-yı belâ-yı Kerbelâya Şâh-ı Zeyn: Nokta-i bâ-i belâdır Kerbelâ'da Şah-ı din ABŞA C 3.

* XII/3 nûr-i: nûr-u ABŞA C 3.

* X III/2 Noḡtadır: Nokta-i / nübüvvet: nebiden ABŞA C 3.

* X III/3 °Askerıol noḡtadır: Askeriden noktanın ABŞA C 3.

* X III/4 Mehdî-yi: Mehdidir ABŞA C 3.

* X IV/1 Nokta-i: Noḡtadır / serimdir: sermed MHEM.

* X IV/2: °Abâdır: abâyım ABŞA C 3.

* Mecmuada bulunan Nesîmî mahlaslı bu şiir, Nesîmî Dîvânı neşrinde yer almamaktadır. Şiir, Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde Kasımî'ye isnat edilmiştir. Kasımî'nin asıl adı, doğum ve ölüm tarihleri ile gerçek kimliği ve eserleri tam olarak bilinmemektedir. Kasımî, onyedinci yüzyılda yaşadığı sanılan bir Bektaşî şairidir. Şairin hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Noktavilik, Hurufilik ve Melametilik anlayışlarını yansıtan şiirleri vardır (Özmen, 1998: III, 65).

46*

Gazel*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 “Sekāhum rabbuhum”²⁷ hamrı dudağıñ Kevşerindedir
Bu meyden içeniñ nuqlı hadīşin sükkerindedir*
- 2 Şabā müşğın deminden kim mu^caṭṭar ҡalmıř āfāķı
Mu^canber zūlf-i pür-çiniñ ^cabīr-i* ^canberindedir
- 3 Eger çi ehl-i tevḥīde saçın ḥablü’l-metın oldu
“Sevādü’l-vechi fı’-d-dāreyn”²⁸ anıñ sevdālarındandır
- 4 Dem-i ^cİsā gibi la^cliñ dirildir cümle eşyayı*
Bu mu^cciz cānfezā la^cliñ müferriḥ cevherindedir
- 5 Kıyāmet ķobdı ḥüsnüñden çalındı şūr [u] ḥaşr oldu
Bu ğavġālar ki yayılmış anıñ şūr [u] şerindedir
- 6 Behiştin esvedü’l-^caynı ki ḥūru’l-^cayn durur adı
Yazılmış ḥalķa bir āyet cemāliñ defterindedir
- 7 Faķīḥ ey aḥsen-i şūret seni mescūd eger bilmez
Bu ^caşī dīv-i mel^cūnuñ ḥaṭāsı reh-berindedir
- 8 Yüzüñdür “ķul hüve’r-raḥman” saçıñdır “alleme’l-ķur³ān”²⁹
^cAceb şol cānlarıñ cānı ne kān[in] gevherindedir
- 9 Niġarıñ nergis-i mesti ne fettān ^cayn imiş ğör kim
Niçe Rūḥu’l-Emīn esrik ḥumārın ^cabherindedir*

* 46 MHEM s 27, NSD s 160.

* Ğazel- NSD.

²⁷ Sekāhum rabbuhum: “sekāhum rabbuhum şerāben tahuren” Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir. Kur’ān-ı Kerīm 76/21.

* 1b sükkerindedir: şekkerindedir NSD.

* 2b ^cabīr-i: abīr ü NSD.²⁸ Sevādü’l-vechi fı’-d-dāreyn: Allah’da tam anlamıyla fena bulmak. Gerçekte fakr, Allah’a ve asli yokluġa dönüş işte budur. Bir kısım sufiler “fakr tam olunca o Allah’tır” demişlerdir (Cebecioġlu, 2008: 236).* 4a gibi la^cliñdirildir cümle eşyayı: kimi nutkundiriltir cānsız eşbāhı NSD.²⁹ ķul hüve’r-raḥman: De ki: “O, Rahmān’dır” Kur’ān-ı Kerīm 67/29 / alleme’l-ķur³ān: Rahmān Kur’ān’ı öğretti Kur’ān-ı Kerīm 55/1-2.* 9a ḥumārın ^cabherindedir: humārınab herindedir NSD.

- 10 Gel ey cān ʿıyda ʿıyda ʿıyda ʿıyda ʿıyda ʿıyda
Ne oldı fıtra ʿıydından ne anıñ ekberindendir
- 11 Cihānıñ miñneti çokdur anıñ derd-i serinden geç
Ki Hāḡdan düşdigiñ maḡcüb anın derd-i serinden
- 12 **Nesimī** mā-sivāʿllāhdan kesildi dil-berin* buldı
Nesimī nʿeylesün nitsün ʿināyet dil-berindendir

47*

Ġazel*

Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilün

- 1 İçmişim ʿaşkıñ şarābın nergis-i mestāneden
Gör nice mest olmuşum ben yek tolu peymāneden
- 2 Cānımı odlara yaḡdım şuʿle-i dīdār için
Ey gönül öğrenigör ʿaşıklığı pervāneden
- 3 Özini şarf itmeyenler bulmadılar gevheri
Dünyā seni terk idenler çıḡdılar vīrāneden
- 4 Gerçi mescidden* gelür zıkr-i şadā-yı yā İlāh
Ġāfil olma yek nefes yā hū gelür mey-ḡāneden
- 5 Ey **Nesimī*** on sekiz biñ ʿālemiñ maʿbūd-ı Hāḡ
Kim ki bu sırdan şinās olmaz ḡoḡ anı ḡānedān

48*

Ġazel*

Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilün

- 1 Gönümüz her dem hemān şāhın tecellāsındadır
ʿĀşık-ı vālalarıñ cānları Mevlāsındadır

* 12a dil-berin: dil-beri NSD.

* 47 MHEM s 28.

* Ġazel- NSD.

* 4a mescidden: mescidādan MHEM. Vezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* Mecmuada bulunan Nesimī mahlaslı bu şiir, Nesimī Divānı neşrinde yer almamaktadır. Şiirin Nesimī mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 48 MHEM 28.

* Ġazel- NSD.

- 2 Sen aña °aşık dime kim yâri qor cânın sever
°Aşık oldur gönli dâ'im şâh[1] sevdâsındadır
- 3 Ka°be-i Beytü'l-Harem yâr işigidir kim benim
Vâ°iziñ mescidi deyr-i kibriñ künyesinde dir
- 4 Ey Nesîmî* ahsen-i taqvîm için kılgıl sücûd
Cânıñı bil ki Hâkķıñ rahmet[i] deryâsındadır

49*

Gazel*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Dil-berâ men senden ayrı °ömr ü* cânı n'eylerim
°Ömr ü cânı tâc [u] taht[1]* hânümânı n'eylerim
- 2 İsterim vaşlıñ cemâlin tâ kılam derde devâ
Ben seniñ bîmârıñım özge devâyı* n'eylerim
- 3 Çok du°âlar kılmışım ben Hâlıkıñ dergâhına
Çün murâdım hâşıl olmaz ben du°âyı* n'eylerim
- 4 Ey müselmânlar tıyuhn kim yâr ile hoşdur cihân*

* Mecmuada bulunan Nesîmî mahlaslı bu şiir, Nesîmî Divânı neşrinde yer almamaktadır. Şiirin Nesîmî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 49 MHEM s 28, NSD s 252.

Mecmuada bulunan Nesîmî mahlaslı bu şiir, On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî'de şu şekilde yer almaktadır:

Dil-berâ ben senden özge ömr-ü cânı neylerem
Tâc-ü tahtı mâl-ü mülkü hânümânı neylerem
İsterem vaslı cemâlin tâ kılam derde devâ
Ben senin bîmârınam özge tımârı neylerem
Çok dualar kıluram ol Hâlıkın dergâhına
Çün muradım hasıl olmaz ben duayı neylerem
Ey müselmanlar takdir yazıla hoşdur bu visâl
Çünkü yârdan ayrı düşdüm bu cihanı neylerem
Dilber eydür ey Nesîmî sabr kıl etme figan
Ben bugün sabr eyleyüp nale figanı neylerem (Öztelli, 1969: 62).

* Gazel- NSD.

* 1a °ömr ü: tende NSD.

* 1b °Ömr ü cânı tâc [u] taht[1]: Mâl ü mülkü taht u tâcı NSD.

* 2b devâyı: devânı NSD.

* 3b du°âyı: du°âmı NSD.

* 4a tıyuhn kim: bilin NSD / bu- MHEM.

Şimdi yârdan ayrı düşdüm ben * cihānı n'eylerim

- 5 Dil-ber eydür ey Nesîmî* şabr kıl itme* figān
Ben bugün şabr eyleyüp yârim* figānı n'eylerim

50*

* 4b Şimdi: Ben ki / ben: bu NSD.

* Bu şiiri Cahit Öztelli Kul Nesîmî'ye isnat etmiştir. Kul Nesîmî'nin doğum tarihi, ölüm tarihi, kim olduğu tam olarak bilinmemektedir. Nesîmî, Seyyid Nesîmî, Kul Nesîmî, Seyyid mahlaslarını kullanan şairi, Bağdatlı Nesîmî'den ayırmak için Cahit Öztelli bu şaire “Kul Nesîmî” demiştir. Hurufilik, vahdet-i vücûd ve devir inancı, Ehl-i Beyt ve on iki imam muhabbeti, tevella-teberra anlayışı ve Alevilik yoluna dair şiirleri vardır (Pehlivan, 2014).

* 5a Dil-ber eydür ey Nesîmî şabr kıl itme: Ey Nesîmî neyiçin eylesin efgān ü NSD.

* 5b eyleyüp yârim: eylesem tanla NSD.

* 50 MHEM s 28.

Bu şiirin farklı kaynaklarda değişik varyantları bulunmaktadır. Şiir, Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirleri'nde şu şekilde yer almaktadır:

Çünkü bildün mü'minün kalbinde beytullâh var
Niçün °arz itmedün ol dem ki evel Allâh var
Her ne var âdemdedür ademde[n] iste Hâkķ[i] sen
Olma İblis-i şakî âdemde seddullâh var
Gel “ene'l-Hâķ” defterinden al şebaķ iy zât-ı Hâķ
Dem-be-dem bâtil tasavvur itme hakkullâh var
Sen saña lâf eyleyüp çün da°vâ-yı hām eyleme
Lâ-cerem hâli degül meydānda her dem şâh var
Şüfînün kalbinde eger varsa zikr-i “lâ ilâh”
°Aşık-ı şadıklarun kalbinde “illallâh” var
Kimseyi ta°n itme ey dil sırr-ı Hâķķa vâkif* ol
Nûr-ı Hâķdır cümle eşyâ şanma şatru'llâh var
Kim ki ma°mûr eyledi vîrâne kalbin Hâķķ-içün
Âferin tahsîn anuñ sırrında şeydullâh var
Maķşûda irmek dilersen t̄alib-i vech-i ilâh
Lâ-cerem vücûd evinde hasbeten lillâh var
Pehlivān oldur ki cehdle hırş-ı nefis[i] katl ide
Hem erenler meclisinde anlara eyva'llâh vardır
Yılda bir kez hacc olursa Ka°be'de gel hâcî sen
Dilleri eyle tavâf her demde haccu'llâh var
Çünkü maķfîdir hâķîķa[t] iy Nesîmî söyleme
Ephem ol fâş itme kim yolda nice gümrâh var (Köksal, 2009: 91).

Aynı şiir On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî'de ise şöyledir:

Çünkü bildiñ mü'miniñ kalbinde Beytullah var
Niçün izzet etmedin olarda kim Allah var
Gel enelhak defterinden al sabak ey zât-i pâk
Dem-be-dem bâtil tasavvur etme Hakk-ullah var
Her ne vâr âlemde, var âdemden iste Hakkı sen
Olma İblis-i şakî, âdemde sırrullah var
Kimseyi tân etme ey dil sırr-ı Hakka vâkif ol
Nûr-ı Hakdır cümle eşyâ, sanma gayrullah var
Kim ki mâmur eyledi vîrâne gönlün Hak için
Âferin tahsin anın beytinde sırrullah var
Sofinin ger var ise dilinde zikr-i lâ ilâh

Gazel*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Çünkü bildiñ mü^cminiñ kalbinde Beytu'llâh var
Niçün ^cizzet itmediñ ol evde ki Allâh var
- 2 Her ne var âdemde var âdemden iste Hâkķı sen
Olma İblîs-i şaķı Âdemde çok şabru'llâh var
- 3 Yılda bir kez hacc olursa Ka^cbede ey hâcî gel
Gir gönüller ka^cbesine niçe haccu'llâh var
- 4 Pehlivândır şol kişi kim nefsinı katl eyleye
Hep erenler meclisinde aña eyva'llâh var
- 5 Kimseyi ta^cn itme ey dil şabr-ı Hâkķa maħrem ol
Cümle eşyâ nür-ı Hâkķdır şânma ğayru'llâh var
- 6 Kenz-i maħfîdir hâķıķat ey Nesîmî epsem ol
Sırrını key fâş itme ki ^câlemde çün gümrâh var

51*

Âşık-ı sâdıkların kalbinde illâllah var
Pehlivân-ı aşk olur nefsinı fehm-eyleyen
Hem erenler meclisinde ana eyvallah var
Genc-i maħfîdir hakîkat ey NESÎMÎ söyleme
Ebsem ol fâş eyleme burada çok gümrâhvar (Öztelli, 1969: 77).

* Gazel- NSD.

* 51 MHEM s 29.

Bu şiirin farklı kaynaklarda değişik varyantları bulunmaktadır. Şiir, Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirleri'nde şu şekilde yer almaktadır:

Dil binâ-yı Kibriyâdur yıķma gönlin kimsenün
Genc-i esrâr-ı Hüdâdur yıķma gönlin kimsenün
Kalb-i mü^cmin beyt-i Hâkķdur hacc-ı ekber andadur
Secdegâh-ı Muştafâdur yıķma gönlin kimsenün
Dest-i ķudretle yazıldı şun^c -ı Hâkķ-ı lem-yezel
Zü'l-fiķâr-ı lâ-fetâdur yıķma gönlin kimsenün
Hem hadîşinde buyurdı seyyid-i ğayru'l-beşer
Sidre vü ^carşe'l-^c alâdur yıķma gönlin kimsenün
Evliyânun mu^ccizâtı enbiyânun himmeti
Andadur fi'l-cümle eşyâ^c yıķma gönlin kimsenün
Ey Nesîmî nür-ı Hâkķdur andadur esrâr-ı Hâkķ
Cilvegâh-ı evliyâdur yıķma gönlin kimsenün (Köksal, 2009: 100).

Aynı şiir On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî'de ise şöyledir:

Dil bina-yı Kibriyâdur yıķma gönlün kimsenin
Genc-i esrar-ı Hüdâdur yıķma gönlün kimsenin

Ġazel*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Dil penāh-ı Kibriyādır yıķma gönlün kimseniñ
Genc-i esrār-ı Ĥudādır yıķma gönlün kimseniñ
- 2 Dest-i kudretle yapıldı sun^c-ı Mevlādır gönül
Mülk-i iķdār-ı beķādır yıķma gönlün kimseniñ
- 3 Ķalb-i mü³min beyt-i Ĥaķdır hacc-ı ekber andadır
Secdegāh-ı Muştafādır yıķma gönlün kimsenin
- 4 Mü³miniñ Ķalbin İlāh āl-i ^cizzet hürmet idüp
Zīrā envār-ı Ĥudādır yıķma gönlün kimseniñ
- 5 Ey Nesīmī bil ki Ĥaķkıñ kendi vahdet hānesi
Cilvegāh-ı Muştafādır yıķma gönlün kimsenin

52*

Ġazel*

Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün

- 1 Serāy-ı kenefgāniñ hūkmüne fermān iden Ĥaydar
Ĥabībini mu^callā tahtına sultān iden Ĥaydar
- 2 Nice itdiñ felek sen nūr-i çeşm-i siti Zehrāy
Bugünlerde ciger kan ağlasun efgān iden Ĥaydar
- 3 Melekler intiķāmin almağa kan ağladı her şeb
Şafaķ şanma kenār-ı āsmānı ķan iden Ĥaydar

Dest-i kudretle yapılmış sun'-i Mevlādır gönül
Milk-i aksā, dil bekaadır yıķma gönlün kimsenin
Kalb-i mümin beyt-i Hakdır, hacc-ül ekber andadır
Secdegāh-ı Muştafadır yıķma gönlün kimsenin
Hem hadisinde buyurdu seyyid-i hayru'l-beşer
Sidre vü arşe'l- alādur yıķma gönlün kimsenin
Evliyanuñ mu' cizātı enbiyanuñ himmeti
Andadur fi'l-cümle eşyā' yıķma gönlün kimsenin
Ey NESİMİ bil ki Hakkın kendi vahdethanesin
Cilvegāh-ı enbiyādır, yıķma gönlün kimsenin (Öztelli, 1969: 72).

* Ġazel- NSD.

* 52 MHEM s 29.

* Ġazel- NSD.

- 4 Degil mâtem Hüseynîñ mâtemi °ayne'l-vişâl oldı
Cemâl [ü] °aynına çoç kızusın kıurbân iden Hıydar
- 5 Muħarremdir kızıl kıurbân olam küyında ruħşat vir
“Seķâhum”³⁰ ħamrını evlâdına °aţşân iden Hıydar
- 6 °Alî nâmin şifât-ı zâtı sırr-ı sübhândır *
Bilinmez söylenilmez °âleme bürhân iden Hıydar
- 7 Elinde top iken sırr-ı kader meydân-ı ħikmetde
Ne mümkündür °adüye sevdiğin iħşân iden Hıydar
- 8 Nedîm-i bezm-i ħâşşü'l-ħâş iken miħnet sarâyında
Bu bezm içre dil-i süzânımı büryân iden Hıydar
- 9 Şehîd-i Kerbelânîñ meşhed i kıalb-i selîm[i]dir
O meşhedde Nesîmî* serserî giryân iden Hıydar

53*

Ġazel*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

- 1 Benim tek ħiç kim zâr ü perîşân olmasun yâ Rab
Esîr-i derd-i °aşķ u dâĝ-ı ħicrân olmasun yâ Rab
- 2 Dem-a-dem cevrlerdır çekdiğim bî-rahm bütlerden *
Bu kâfirler esîri bir müselmân olmasun yâ Rab
- 3 Görüp endîşe-i kıatlimden o mâhı budur derdim
Ki ol endîşeden ol meh peşîmân olmasun yâ Rab
- 4 Çıkarmaķ etseler tenden çeküp peykân-ı müjĝânı *

³⁰ Seķahum: “sekâhum rabbuhum şerâben tahuren” Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir. Kur’ân-ı Kerîm 76/21.

* 6a MHEM’de hece eksikliği olan mısraın vezni kusurludur.

* Mecmuada bulunan Nesîmî mahlaslı bu şiir, Nesîmî Divânı neşrinde yer almamaktadır. Şiirin Nesîmî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 53 MHEM s 30, FD s 145.

* Ġazel- FD.

* 2a bütlerden: bütler MHEM.

* 4a peykân-ı müjĝânı: peykânın ol servin FD.

- Çıkan olsun dil-i mecrūḥ peykān olmasun yā Rab
- 5 Cefā vü cevriye mu^ctādım anlarsız n'olur ḥālim
Cefāsına ḥad ü cevriye pāyān olmasun yā Rab
- 6 Dime ki ^cadli yoḡ zülūmi var^{*} her ḥāl ile olsa
Göñül taḥtına andan özge^{*} sulṭān olmasun yā Rab
- 7 **Fuzūlī**^{*} buldı genc-i ^cāḳıbet^{*} mey-ḥāne küncünde
Mübārek mülkdür ol mülk vīran olmasun yā Rab

54^{*}**Ġazel**^{*}Fā^cilātün/Fā^clātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Ol ki her sā^cat gülerdi çeşm-i giryānım görüp
Aḡlar oldı ḥālime bī-raḥm cānānım görüp
- 2 Eyleyen ta^cyīn-i eczā-yı^{*} müdāvā derdüme
Terk idüp cem^c itmedi ḥāl-i perīşānım görüp
- 3 Lāle ruḡlar gögsümün çākine ḳılmazlar naḡar
Hiçbir raḡm eylemezler dāḡ-ı hicranım görüp
- 4 Tüt gözün ey dūd-i dil çerḥiñ ki devrin terk idüp
Ḳalmasun ḡayretde çeşm-i gevher-efşānım görüp
- 5 Pertev-i ḡürşīd şanmañ yerde kim devr-i felek

* 6a Dime ki: Demen kim / zülūmi var: yā zūlmü çok FD.

* 6b özge: gayrı FD.

* **Fuzūlī**: Fuzūlī'nin asıl adı Mehmet'tir. Doğum yeri ve doğum tarihi tam olarak bilinmemekle beraber Türkçe Dīvān'ının mukaddimesine atfen Fuzūlī-i Bağdādī diye anılmıştır. H. 888/M. 1483 yılında doğduğu kabul edilmektedir. H. 963/M. 1556 yılında Kerbela'da vefat etmiştir. Fuzūlī, Alevi-Bektaşî meclislerinde yedi ulu ozandan biri olarak kabul edilmiştir. Klasik şiirin aşk, şarap, ayrılık ve ıstırap gibi konularını işlerken tasavvufî dilin mecaz ve sembollerini ustaca kullandığı çok katmanlı bir mânâ ve ifade zenginliğine sahip, tasavvufî teville açık Arapça, Farsça ve Türkçe manzum ve mensur eserler vermiştir. Özellikle Leylâ ve Mecnun Mesnevisi Türk edebiyatının en lirik eserleri arasında yer almıştır. Bestelenmeye oldukça elverişli, farklı sanatkarlar tarafından bestelenerek musiki meclislerinde icra edilmiş şiirleri vardır. Günümüzde dahi hala işret meclislerinde gazelleri sevilerek ve şevkle okunmaktadır (Macit, 2013).* 7a ^cāḳıbet: âfiyet FD.

* 54 MHEM s 30, FD s 148.

* Ġazel- FD.

* 2a eczā-yı: cezâ-yi FD.

- Yire inmiş* âftâbın mâh-ı tâbânım görüp
- 6 Şuda °aks-i servi* şanmañ kim kıparup bâğbân
Şuya şalmış servini serv-i hırâmânım görüp
- 7 Ey **Fuzûlî** bil ki ol gül-°arızı görmüş degil
Ol* ki °ayb eyler benim çâk-i girîbânım görüp

55*

Ġazel*

Mef°ülü/Mefâ°ilü/Mefâ°îlü/Fe°ülün

- 1 Dil* virme ġam-ı °aşka ki °aşk âfet-i cândır
°Aşk âfet-i cân olduğı meşhür-ı cihândır
- 2 °Aşk âfet-i cân olduğı andan bilünür* kim
Her kimse ki °âşıktır işi âh u figândır
- 3 Yağşi görünür şüreti mehveşleriñ ammâ
Yağşi nazar itdikde ser-encâm yamândır
- 4 Yâd itme kara gözlüleriñ merdüm-i çeşmin
Merdüm deyü* aldanma ki içdikleri kıandır
- 5 Sûd isteme sevdâ-yı ġam-ı °aşkda hergiz
Kim hâşıl-ı sevda-yı ġamı °aşka ziyândır
- 6 Her ebrü-yı ġam kıatlime* bir ġaçer-i ġün-rîz
Her zülf-i siyeh kıaşdıma* bir ef°î yılıandır
- 7 Ger derse **Fuzûlî** ki güzellerde vefâ var
Aldanma ki şâ°ir sözi elbetde yalandır

* 5b inmiş: urmuş FD.

* 6a servi: serv FD.

* 7b Ol: Kim FD.

* 55 MHEM s 30, LM s 64. Beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracağından gösterilmemiştir.

* Ġazel: Ġazel-i üstâd LM.

* 1a Dil: Cân LM.

* 2a âfet-i cân olduğı: içre °azâb olduğım / bilünür: bilürem LM.

* 4b deyü: deyüp LM.

* 6a ġam kıatlime: ġam kıatlüne LM.

* 6b kıaşdıma: kıaşdüna LM.

56*

Ġazel*

Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilün
 (Fā^cilātün) (Fa^clün)

- 1 Ramazān oldu çeküp şahid-i mey perdeye rü
Mey için çeng tutup ta^cziye açdı ġisü
- 2 Bildi muṭṭīb ki nedir hāl götürdi kopoluzın
Bezmden çekdi ayāġını sürāhī vü sebū
- 3 Bezm kanūnı bozıldı ne için çeng ile def
Yıġılup itmeyeler hākim eşiginde ġulū
- 4 Ramazān ayı gerek açıla cennet kaposı
Ne revā kim ola mey-hāne kaposı baġlu
- 5 Feth-i mey-hāne için okuyalım Fātiḥalar
Ola kim yüzimize açıla bir baġlı kaposı
- 6 Āftāb-ı kadeḥ itmez Ramazān ayı ṭulū^c
Ne belādır bize yā Rab ne kara gündür bu
- 7 İntizār-ı mey-i ġül-ġün* ile bayrām ayına
Baġa baġa inecedir ġözümüze kara ū
- 8 Ramazān oldu budur vehmi **Fuzūlī**niñ kim
Niçe ġün içmeye mey zühd ile nā-geh ṭuta hū

57*

Ġazel*

Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün

- 1 Beni cāndan uşandırdı cefādan yār uşanmaz mı

* 56 MHEM s 31, FD s 247.

* Ġazel- FD.

* 7a ġün: reng FD.

* 57 MHEM s 31, FD s 259. Beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracağından gösterilmemiştir.

* Ġazel- FD.

- Felekler yandı āhımdan murādım şem^ci yanmaz mı
- 2 Gül-i ruhsārīna karşı gözümde kanlı açar şu
Habībim faşl-ı güldür bu ağan * şular bulanmaz mı
- 3 Degildim ben saña mā^cil sen itdiñ ^caqlımı zā^oil
Beni ta^cn eyleyen cāhil ^caceb Hağdan * utanmaz mı
- 4 Kāmu dertlilere dermān devā-yı vaşl^{*} ider ihsān
Niçün kılmaz baña dermān beni bī-mār şanmaz mı
- 5 Şeb-i hicrān yanar cānım döker kan çeşm-i giryānım
Uyarır * halkı efgānım kara bahtım uyanmaz mı
- 6 Ğamım pinhān tutardım ben didiler yāre kıl rüşen
Disem ol bī-vefā bilmem inanur mı inanmaz mı
- 7 **Fuzūlī** rind-i şeydādır hemīşe halka rüsvādır
Görün ki * bu ne sevdādır bu sevdādan uşanmaz mı

58**

Ğazel*

Fei^clātün/Fei^clātün/Fei^clātün/Fei^clün
(Fā^cilātün) (Fa^clün)

- 1 Küfr-i zülfün şalalı rahneler ĩmānımıza
Kāfir ağlar bizim aḥvāl-i perişānımıza
- 2 Seni görmek müte^cazzir görünür böyle ki eşk
Saña bağıdıkça * tolar dīde-i giryānımıza
- 3 Cevri çok eyleme kim olmaya nā-geh tükene *

* 2b ağan: açar FD.

* 3b Beni: Bana / cāhil ^caceb Hağdan: ğāfil seni görgeç FD.

* 4a dertlilere dermān: bī-mārına cānān / dervā-yı derd FD.

* 5b Uyarır: Uyadır FD.

* 6b Görün ki: Sorun kim FD.

* 58 MHEM s 32, LM s 110.

* 5- MHEM. Eksik olan beyit LM'de şöyledir:

Var her halka-i zencirümüzün bir ağzı

Muttasil vermeğe ifşā gam-ı pinhānumuza

* Ğazel: Bu ğazel Mecnūn dilindedir LM.

* 2b bağıdıkça: bahdukda LM.

Ar edüp cevr ü cefâlar kıluban * cānımıza

- 4 Eksik olmaz ğamımız bunca ki bizden ğam alur *
Her gelen ğamlı gider şād gelüp yanımıza
- 5 Ğam-ı eyyām **Fuzūlī** bizi bī-dād itdi
Gelmişüz °acַz ile dād itmege şulṭānımıza

59*

Ğazel*

Fā°ilātün/Fāi°lātün/Fāi°lātün/Fā°ilün

- 1 Her gören °ayb itdi āb-ı dīde-i giryānımı
Eyledim taḥkīk görmüş kimse yok cānānımı
- 2 Laḥza laḥza hūbları * gördüm ki dil kaçındadır
Pāre pāre eyledim ben hem dil-i sūzānımı
- 3 Çok yetürme göklere efgānım ey kāfir şakın
İncinür nā-geh Mesīḥā işidüp efgānımı
- 4 Kılma her sā°at beni rüsvā-yı ḥalḳ ey berḳ-i āh
Eyleme rüşen şeb-i ğam külbe-i aḥzānımı
- 5 Çıkma ey dīvāne pāzār-ı melāmetden deyü
Muttaşıl çāk-i girībānım tutar dāmānımı
- 6 Kaḅḅı * bütdür bilmezem ĩmānımı ğāret kılan
Sende ĩmān yok ki sen aldın diyem ĩmānımı
- 7 Ey **Fuzūlī** cāna yetmişdim * gönülden şükr kim
Bağladım bir dil-bere kırtardım andan cānımı

60*

* 3a tükene: dükene LM.

* 3b Ar: Az / kıluban: kılasen LM.

* 4a alur: alup LM.

* 59 MHEM s 32, FD s 259.

* Ğazel- FD.

* 2a hūbları: hūblar FD.

* 6a Kaḅḅı: Hansı FD.

* 7a yetmişdim: yetmişdi FD.

Gazel*

Fâ[°]ilâtün/Fâi[°]lâtün/Fâi[°]lâtün/Fâ[°]ilün

- 1 Yağma cānım nāle-i bī-ihtiyārimdan şaşın
Dökme kanım āb-ı çeşm-i eşk-bārımdan şaşın
- 2 Şu virir her şubḥ-dem göz yaşı tiğ-i āhıma
Çok beni incitme tiğ-i ābdārımdan şaşın
- 3 Cevr odı yağıdı beni yanımda tırma ey gönül
Bir tutuşmuş āteşim kurb u civārımdan şaşın
- 4 Ten evinden rahtını cehd eyle ey dil* taşra çek
Āfet-i seyl-i şirişk-i bī-ķarārımdan şaşın
- 5 Gerçi bir ḥāk-i rehim kimse beni almaz göze
Çok ḥaķāretle nazar kıılma ğubārımdan şaşın
- 6 Şāh-ı mülk-i miḥnetim ḥayl [ü] sipāhım derd ü ğam
Ḥayl ü bī-ḥadd ü sipāh-ı bī-şümārımdam şaşın
- 7 Ey **Fuzūlī** ķangı maḥbūbı severseñ* raḥmi var
Ķıl ḥazer ancak benim bī-raḥm yārımdan şaşın

61*

Gazel*

Mef[°]ülü/Fâ[°]ilâtün/Mef[°]ülü/Fâ[°]ilâtün

- 1 Merhem koyup oñarma sīnemde kanlı dağı
Söndürme öz eliñle yandırdığın çerāğı
- 2 Uymuş cünūna gönüm ebrūña der meh-i nev
Ne i[°]tibār aña kim seçmez ķaradan ağı
- 3 Ķaddiñ ğamında serviñ sormağa za[°]f-i ḥālin

* 60 MHEM s 32, FD s 239.

* Ğazel- FD.

* 4a dil: can FD.

* 7a ķangı: hansı / severseñ: ki sevsen FD.

* 61 MHEM s 33, FD 258.

* Ğazel- FD.

- Gülzârdan kesilmez ırmaqların ayağı
- 4 Dür tek dişin sözini her dem işitmek ister
Bahrin müdâm anıncün sâhildedir kulağı
- 5 Zülf[i] siyeh şanemler olmuş senin eşrin
°Aşkında her birinin öz zülf[i] boynı bağı
- 6 Ger müşğ derse °aşık ol bûy-ı zülfe sâkî
Tünd olma bir kadeh vir ter eylesün dimâğı
- 7 Devrân havâdişinden yok bākimiz **Fuzûlî**
Dârü'l-emānımızdır mey-hāneler bucağı

62*

Ġazel*

Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilün
(Fā°ilātün) (Fa°lün)

- 1 Dehenin derdime dermān dediler canānın
Bildiler derdimi yoğdur didiler dermānın
- 2 Olsa maḥbūbların °aşk[ı] cehennem sebebi
Ḥūr u ğilmānı kalur kendüsine Rıdvanın
- 3 Geçdi mey-hāneden il mest-i mey-i °aşkın olup
Ne meleksin ki ḥarāb itdiñ evin şeytānın
- 4 Urmazam şıḥhat için merhem oğun yāresine
İsterem çıkmaya zevk-i elem-i peykānın
- 5 Ne bilür oğumayan muşhaf-ı ḥüsnün şerḥin
Yere gökden ne için indigini Qur°ānın
- 6 Yerden ey dil göge kavuşdı sirişkim melegi
Anda hem koymayacağdır oları efgānın
- 7 Ey **Fuzûlî** oluben * garḫa-i girdāb-ı cünün

* 62 MHEM s 33, FD s 208.

* Ġazel- FD.

* 7a oluben: olubam FD.

Gör ne çahrın çekerem döne döne devrânîñ

63*

Ġazel*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Bād-ı âhım âteş-i ^caşka virince şiddeti
Ĥāk-i pāye ben de döküm āb-ı rüy-ı ^cizzeti
- 2 Ne hevālarda yiler toprak raķībiñ başına
Ben leb-i cūda o âteş-i ruħla itdim ülfeti
- 3 Sīne sūzān dīde giryān intizār-ı vaşlda
Kül turāb itdi beni yāriñ hevā-yı vuşlatı
- 4 Āb [u] ĥāki gördi şüretde hemān ol kör dil
Nār-ı istikbār berbād itdi şeytān-ı nikbeti
- 5 Şıfat-ı cem^c anāşır-ı çār ebyātındadır
Eyledi dert üstüne ĥākā ki **Ĥâfız*** himmeti

64*

Ġazel*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Bir perī vechinde zāhir görünür esrār-ı Hū
Çün münevver cebhesinde berķ urır envār-ı Hū
- 2 Dāne dāne ĥālidir nev-bāde-i* bāğ-ı İrem
Naħl-i kadd-i ĥikmet-engīzidir* eşcār-ı Hū
- 3 Lālezār-ı ĥüsndür kim ravza-i Ĥuld-i berīñ
Tāze tāze her seĥergāh açılır ezhār-ı Hū

* 63 MHEM s 34.

* Ġazel- DHM.

* Mecmuada bulunan Hâfız mahlaslı bu şiir, Hâfız-ı Mar'aşî Divânı neşrinde yer almamaktadır. Şiirin Hâfız mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 64 MHEM s 34, DHM s 233.

* Ġazel- DHM.

* 2a bāde: bāve DHM.

* 2b ĥikmet-engīzidir: ĥikmet-engizidür DHM.

- 4 Lafzla * mevşûf olan “fî-taḥti cennâti’n-na‘îm”³¹
Lebleri ser-çeşmesinden saçılır enhâr-ı Hû
- 5 Dîde-i Ḥaḡ-bîn ile kim şüretin seyr eylese
Cân u dilden lâ-cerem zâhir olur ikrâr-ı Hû
- 6 Gûş-i cân ile işitdim nây-ı vaḥdet nâlesin
Ḥalḡa-i zülfünde her dem okunur ezḡâr-ı Hû
- 7 Eyleyüpdür ḡâne-i ‘aşḡında Ḥâfız* i‘tikâf
Şemme vechu’llâha³² karşı çağırır her bâr Hû

65*

Ġazel*

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 ‘Ayb kıлма zâhidâ rindâne-meşreb gezdigim
Gûşe-i mey-ḡânedede mestâne-meşreb gezdigim
- 2 Çünkü zindân oldu ḡanda cây-ı zîbâ var baña
Anıñ için dâ‘imâ vîrâne-meşreb gezdigim
- 3 Lâ‘übâli şanma görseñ ḡırḡa-i pejmürdemi
Zerreleş hem ḡâk ile yeksâne-meşreb gezdigim
- 4 Ḥânḡâh-ı vaḥdetimden hem-dem-i cânândeyim*
Câm-ı vaşlın ḡâlîdir dîvâne-meşreb gezdigim
- 5 Bir gedâyım ‘âlem-i keşretde gerçi Ḥâfızâ

* Lafzla: Naşş ile DHM.

³¹ fî-taḥti cennâti’n-na‘îm: “fî cennâti’n-nâ‘îm” Onlar Naim cennetlerindedirler Kur’ân-ı Kerîm 37/43.

* Ḥâfız: Asıl adı Halîl olan Hâfız-ı Mar’aşî, 19. yüzyılda yaşamış bir divan şairidir. Hâfız’ın doğum ve vefat tarihleri kesin olarak bilinmemektedir. Mahlasının Hâfız, kendisinin de Maraşlı olduğuna dair tek bilgi kaynağı Dîvân’ıdır. Hâfız-ı Mar’aşî aynı zamanda bir hafız-ı Kur’an’dır. Farsça gazel yazmıştır. Birçok şairin gazelini tahmis etmiştir. Tahmislerinin bir kısmı harabati ve rintmeşrep bir eda taşırken büyük çoğunluğu Âl-i Abâ sevgisi ve On İki İmam’a bağlılık çerçevesinde yazılmış şiirlerdir. Hâfız, İslami değerlere saygılı, şiirlerinde Bektaşî neşvesi görülen mutasavvıf bir şairdir. Şiirlerindeki bu yanı sıra dünyevi aşkı da terrenüm etmiştir (Alıcı, 2010: 17-22).

³² Şemme vechu’llâh: “fe eynemâ tuvellû fe semme vechullâh” Nereye dönerseniz Allah’ın yüzü işte oradadır Kur’ân-ı Kerîm 2/115.

* 65 MHEM s 34, DHM s 218.

* Ġazel- DHM.

* 4a vaḥdetimden: ḡalvetimde / cânândeyim: cânâneyim DHM.

Mülk-i vahdet içre gör şāhāne-meşreb gezdiğim

66*

Ġazel*

Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün

- 1 Bu gülzār içre feryādın nedir şeydā mısıñ bülbül
°Aceb müştākı hüsn-i ğonce-i ħamrā mısıñ bülbül
- 2 Nihāl-i gülde eylersiñ bu hengām-ı seħer zārı
Nedir ħāliñ hevādār-ı gül-i ra^cnā mısıñ bülbül
- 3 Hüseyniden urup demler çekersiñ nāle-i cān-süz
Muħabbet bezmine sen muṭrib-i güyā mısıñ bülbül
- 4 Şadā-yı nāle-i āhiñla* çıñlatdın felek ṭāsın
Esīr-i dest-i dildār-ı sitemkāra mısıñ bülbül
- 5 Görüp gül maħrem-i ħār-ı cefākār oldığın böyle
İdüp terk-i vaṭan şimdi cihān-peymā mısıñ bülbül
- 6 Nesīm-i nāfe-i zülf-i perīveşlerlesün şimdi
Perişān-ħāl olan üftādeye hem-pā mısın bülbül
- 7 Ĥarāb-ı bāde-i °aşk[ı] olup her* la^cl-i gülfāmıñ
Cihāna sen daħi Ĥafız gibi güyā* mısıñ bülbül

67*

Ġazel*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Māh-ı mātemdir bugün ey ehl-i ĩmānım diyen
Sīne-çāk eyler muħibb-i şāh-ı zī-şānım diyen
- 2 Dīde-i islām[a]* deşt-i Kerbelāda çün bugün

* 66 MHEM s 35, DHM s 213.

* Ġazel- DHM.

* 4a nāle-i āhiñla: āteşin-āhiñla DHM.

* 7a bir: her DHM

* 7b güyā: rüsvā DHM.

* 67: MHEM s 35, DHM s 228.

* Ġazel- DHM.

- Çekdiler ʿasker Yezīdī fiʿl-i merdānım diyen
- 3 İtdiler pey-der-pey* bī-ḥad nesl-i pāk-i Ḥaydara
Döktiler kanın Ḥüseyniñ kavm-i Süfyānım diyen
- 4 ʿArşdan tā ferşe cümle mā-ḥalaḳ kan ağladı
Ya niçe kan ağlamaz bu demde insānım diyen
- 5 Eşk-i çeşmin laʿl-gün itmek iken şart-ı vefā
Bī-ḥaber olmaḳ nedir ey misl-i İmānım diyen
- 6 ʿArşa-i dehre nihāl-i zulm kim dikdi anıñ
Cānına eyler teberrā ḥubb-ı merdānım diyen
- 7 Şāh Ḥüseyniñ ser-güzeştin fikr idüp tutsun ḡazā
Hāfızā bu * ṭālib-i elṭāf-ı Raḥmānım diyen

68*

Gazel*

Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilün

- 1 Nār-ı ʿaşka cān atup sūzāna varmaḳ niyyetim
Per yanup* pervāne-meşreb yanavarmaḳ niyyetim
- 2 Bülbül-i şūrīdeveş biñ dād ile feryād ile
Gül-ʿizār-ı ḥüsnüñi seyrāna varmaḳ niyyetim
- 3 Āteş-i ʿaşkıñla yana yana oldum teşne-leb
Kevşer-i laʿliñe dil-ʿatşāna varmaḳ niyyetim
- 4 Merḥamet eyler mi bilmem ol şeh-i mülk-i ḥüsün
Ḥālīm izhār itmege dīvāna varmaḳ niyyetim
- 5 Ol gülün vaşlı temennāsından için **Hāfızā**
Ḥāk-i pāy-ı ḥazret-i sultāna varmaḳ niyyetim

* 2a Dīde-i islām[a]: Zübde-i İslāma: MHEM.

* 3a pey-der-pey: bī-dād DHM.

* 7b bu: kim DHM.

* 68: MHEM s 35, DHM s 214.

* Ğazel- DHM.

* 1b yanup: yaḳup DHM.

69*

Ġazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Nergisin devrinde gön̄lüm dilberā şād itmediñ
Şād idüp bir dem beni aġyār[1] nā-şād itmediñ
- 2 Taşa düşmüş cām tek biñ pāre itdiñ gön̄lümi
N’oldı raġmıñ yok mı zālīm terk-i bī°-dād itmediñ
- 3 Eşk-i gül-gūnuñ ruġ-ı zerdimde seyl-ābıñ gürüp
Bir nevazişle nedir ħālīñ deyü yād itmediñ
- 4 Lāleveş bīñ daġlar başup dil-i sūzānıma
Var mı bir dem kim ciġer ħanın baña zād itmediñ
- 5 Āh kim ħasretle her şām u seġer **Ĥāfız** gibi
Zāra ey āfet n’olur bir laġza imdād itmediñ

70*

Ġazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Çoġ temāşā dil-rübā itdim vefā yok görmedim
Bāġ-ı dehre seyr kıldım ħiç şafā yok görmedim
- 2 Ehl-i dil şāġib-vefā bir cāna bend ol * bī°-riyā
Eylerim çoġ pāyına cānım fedā * yok görmedim
- 3 Dil temennā vaşlı cānān itmedin ġāfil degil
Niçe demler geçdi ammā bir °atā yok görmedim
- 4 Bend idüp * teslīm-i cān itdim tevekkül bābına
Bir * ħarafdan ġayrı ben bir mültecā yok görmedim

* 69 MHEM s 36, DHM s 205.

* Ġazel- DHM.

* 70 MHEM s 36, DHM 215.

* Ġazel- DHM.

* 2a bend ol: irsem DHM.

* 2b çoġ pāyına cānım fedā: cānım fedā çün pāyına DHM.

* 4a olup: idüp DHM.

- 5 Herkese hâlince feyz-i Hâk müyesserdir velî
Hâfızâsâ nâ-tüvân u bî-nevâ yok görmedim

71*

Gazel*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Seyr iden ruhsârînî gülzâr-ı gülderden* geçer
 Nâfei hâliñ gören sevdâ-yı 'anberden geçer
- 2 Yâd ider mi Selsebîl[i] lebleriñ zevkin gören*
 La'liñi nûş eyleyen şahbâ-yı Kevşerden geçer
- 3 Ravza-i sîneñ temâşâ eyleyen 'âşıkleriñ
 Ârzü-yı cennet ü serv [ü] şanevberden geçer
- 4 Gûş iden şîrîñ-kelâmîñ* hikmet-engiziñ seniñ
 Âyet-i Tevrât[ı] itmez yâd ez-berden geçer
- 5 Mihr-i 'âlem-tâb-ı hüsniñden niķâb alşañ eger
 Nüh felek mâhın atup hürşîd-i enverden geçer
- 6 Görse Keyhüsrev seniñ dârât-ı hüsniñ lâ-cerem
 Çâker-i himet-güzârîñ olup efserden geçer
- 7 Cem atup âyîne-i 'âlem-nümâsın bir yaña
 Câm-ı Cem terkin urup Cemşîd kişverden geçer
- 8 Bildi **Hâfız** çün metâ'-ı vaşlıña cândır bahâ
 Râh-ı 'âşkıñda revân idüp* fedâ serden geçer

72*

* 4b Bir: Bu DHM.

* 71 MHEM s 36, DHM s 174.

* Gâzel- DHM.

* 1a gülderden: gülümzârdan MHEM. Mânâ ve ezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* 2a gören: bilen DHM.

* 4a kelâmîñ: kelâm-ı DHM.

* 8b idüp: ider DHM.

* 72 MHEM s 39, PDE s 179.

Ġazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Dāğ açar tîğ-i felâket dil-i nâ-çârimıza
Cân atar tîr-i kaçâ sîne-i bîmârimıza
- 2 Dâmen-i feyzde deryüze [vü] keş nâmiyedir
Tübâ-yı bāğ-ı İrem şahñ-ı çemenzârimıza
- 3 Mest-i şahbâ-yı tarab-hâne-i şevkiz ki müdâm
Rûh-ı Cem ğıbtâ ider sâğar-ı serşârimıza
- 4 Yaşlıca lücce-i hündur ki °aceb zaħm-ı ciger
Pây-ı mecrâsı çıkar dîde-i hün-bârimız
- 5 Bizi bir hüsne düçâr eyledi kim tâli°-i °aşk
Zerredir mihr-i felek °arız-ı dildârimıza
- 6 Bâğ-ı yek reng şafâyız ki hâzândan sâlim
Bülbül °aşüftedir ârâyiş-i ezhârimıza
- 7 Sûk-ı ğam tâciryüz zevk şatar derd alırız
°Aql-ı hayretde kalur kerem-i pâzârimıza
- 8 Sîne-çâk olmayacak hâme gibi ey **Eşref***
Kimse maħrem olamaz çarħda esrârimıza
- 9 Cürmümüz geçse de kerratı °ibâdet şayılr
Çok mı bu luş u kerem sâye-i kerrârimıza

Eşref Paşa'nın bilinen tek eseri Dîvân'ıdır. Dîvân, 1278 yılında Dîvân-ı Eşrefü's-Şu'arâ adıyla İstanbul'da basılmıştır. Ayrıca Dîvân'ın Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi No: 3464'teki yazma nüshası üzerine Serap Urgan Doğan ve Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi No: 749'da kayıtlı bulunan yazma nüshası üzerine Gülçin Tanrıbuyurdu tarafından Yüksek lisans tezleri hazırlanmıştır. Bizim çalışmamıza esas olan Erzurumluoğlu Mecmuası'nda yer alan şiirlerin çoğunluğu bu iki nüshada da bulunmamaktadır. Dolayısıyla biz çalışmamızda Pâk-i Dîvân-ı Eşrefü's-Şu'arâ adlı baskı nüshayı esas aldık.

* Ġazel- PDE.

* **Eşref Paşa:** Asıl adı Mustafa Eşref'tir. H. 1234/M. 1820 yılında Bursa'da doğmuştur. M. 1894 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Eşref Paşa, Muhibbi-i Âl-i Abâ'dır. Bilinen tek eseri Dîvân'ında Ehl-i Beyt sevgisini, Şiilik, Hurüfilik ve Bektaşîliğe meylini gösterdiği şiirleri vardır. Eşref Paşa edebi yeniliğin aydınları sardığı 19. yüzyılda eski tarz şiiri devam ettiren şairlerdendir. Encümen-i Şu'arâ toplantılarına da katılmıştır (Arslan, 2014).

73*

Ġazel*

Fe[°]ilātün/Fe[°]ilātün/Fe[°]ilātün/Fe[°]ilātün
(Fā[°]ilātün) (Fa[°]lün)

- 1 Āh o kāfir beççe [°]ālemde müselmān olsa
Raḥm ider [°]aşıka gögsünde ger ĩmān olsa
- 2 Sūz-i dil faşlına der-ḥāl idersin āgāz
Ġonca ey bülbul ḥasret-zede ḥandān olsa
- 3 Çār faşlı süremiz belde-i Kütahya
Erba[°]indir bütün aḥkāmı ḥazırān olsa
- 4 Şekve-i narḥ-ı vişāl eylemez ammā [°]Uşak
Kıymet-i kâle-i vişāli o mehiñ cān olsa
- 5 Ḥazret-i Seyfī-i nazm-āver iderdi tanzīr
Eşrefā bu Ġazelim raġbete şāyān olsa

74**

Ġazel*

Mefā[°]ilün/Mefā[°]ilün/Mefā[°]ilün/Mefā[°]ilün

- 1 [°]Azīm menzil-i ālāda maḥv ol cısır-i lādan geç
Bu yüzdendir geçeydiñ nefy ü şebāt-ı Ḥudādan geç
- 2 [°]Abeşdir [°]ākile endişe-i müstaḳbel ü mazi
Felekde gör geçenden geç gelen gelsün evrāddan geç
- 3 Geçinmekse ġaraż bunda düşünme [°]arż-ı taḳvāya
Geçer bir kāra şūfī ḥaşr-ı vaḳt it bu riyādan geç
- 4 Televvündür cihād-ı ekber-i nefse büyük maḥzūr

* 73 MHEM s 39, PDE s 178.

* Ġazel- PDE.

* 74 MHEM s 39, PDE s 135.

* 6- MHEM. Eksik olan beyit PDE'de şöyledir:

Cihānda ḥadde-i ĩmāndan geçmekse maḳşūduñ

Sülük it rāh-ı Tāciye civār-ı Kerbelādan geç

* Ġazel- PDE.

Meṭīn ṭur lâubālī-meṣreb ol ḥavf u recādan geç

- 5 Geçelerde baña bir pīr nuṣḥ itmişdi ey **Eṣref**
Rızā bābında bir el ṭut ḥāyāl-i mā-sivādan geç

75*

Ġazel*

Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilün

- 1 Cān behādır kemterīn iḥsānıña cāndan* gelür
Çok seḥāvet māldandır az viriṣ cāndan gelür
- 2 Nev ḥırāmım hiç açılmaz meclis-i [°]uṣṣāḳda
Şanki bir āhū-yı vaḥṣīdir beyābāndan gelür
- 3 Zevḳ bulmazsa n'ola şūfī mey-i maḥbūbdan
Mey için maḥbūb sevmek farṭ-ı [°]irfāndan gelür
- 4 Kānda menşūr-ı meserret nāme-i vuṣlat ḳanı
[°]Āşıḳa peyk-i şabā hep kūy-i hicrāndan gelür
- 5 Şevket-i Rūmum revāc-ı dürr-i nazmım öyle kim
Müşterisi **Eṣrefā** Īrān [u] Tūrāndan gelür
- 6 Ravza-i sulṭān rızādan Rūma cevher naḳl ider
Her nesīm şaç kim semt-i Ḥorasandan gelür

76*

Ġazel*

Mef[°]ülü/Mefā[°]ilü/Mefā[°]ilü/Fe[°]ülün

- 1 Bend oldı der-i mey-kede zānım Ramazāndır
İmsāḳ-ı şarāb [°]ārife yā Rab ne yamandır
- 2 Cānānıma biñ cān niçe āmācıña olmāz
Müjgānları tīr-i ecel ebrūsı kemāndır

* 75 MHEM s 40, PDE s 137.

* Ġazel- PDE.

* cāndan: cānandan PDE.

* 76 MHEM s 40, PDE s 141.

* Ġazel- PDE.

- 3 Terk-i edeb itdimse de nāmusa toķunmaz
Rüsvāyılık üftādelere şöhret ü şāndır
- 4 Ol meh vire biñ buse baña °ıyd gününde
Yā Rab °aceb ol şubḥ-ı mübārek ne zamāndır
- 5 Zī-kıymet iden cevher-i eş°arımı **Eşref**
Ḥüsn-i nazār Ḥāzret-i serdār-ı cihāndır

77*

Ġazel*

Mef°ülü/Mefā°İlü/Mefā°İlü/Fe°ülün

- 1 Aşḥāb-ı teberrāya muḥālif °Aleviyyüz
Biz āteş-i pür-tāb-ı tevellā °Aleviyyüz
- 2 Taḥte'l-şecer ikrārını dilden ele* aldık
Ol bī°at-ı İmān bilüriz °ahde ḳaviyyüz
- 3 Nā-kışleri* peyrev tutarız işr-i °avāma
El-minnetü li'llāh ki ḥavāşş-ı rızaviyyüz
- 4 Mehdī-i mübīn bedreḳa-i Ḳāfilemizdir
Şapmaz yolumuz sālİK-i şehrah-ı seviyyüz
- 5 Ma°nide şu°ünātdan āzādeyiz **Eşref**
Şüretde velī ser-zede-i nefse ḳaviyyüz

78*

Ġazel*

Mef°ülü/Mefā°İlü/Mefā°İlü/Fe°ülün

- 1 El-minnetü li'llāh ki °abā-puş-ı Rızāyız
Biz çāker-i ḥāliş-i güher āl-i °abā yız

* 77 MHEM s 40, PDE s 153.

* Ġazel- PDE.

* 2a dilden ele: elden dile PDE.

* 3a Nā-kış: Nā-kes MHEM. Mānā gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* 78 MHEM s 41, PDE s 151.

* Ġazel- PDE.

- 2 Yoğdur heves-i cāh-ı cihān hātırımızda
Biz ıavm-i melāmet-zede-i faqr u fenāyız
- 3 Seccāde-i dīn sūbha-i telkīn elimizde
Mihrāb-ı haqīkat gözedir kıble-nümāyız
- 4 Müstağnī-i zād-ı sefer-i vaḥdetiz ammā
Bu şeh-reh-i terkībde bī-berg ü nevāyız
- 5 Hāğdan bilüriz sūd u ziyān her ne gelürse
Fāriğ-şede-i dağdağa-i çün u çirāyız
- 6 Her vechile meydāndadır devr-i nübüvvet
Bir devr-i velāyet-ararız ehl-i hafāyız
- 7 Hep vaḥy ile inşād ideriz nazmı biz **Eşref**
Şā^cir degiliz mevrīd-i ilhām-ı Hūdāyız

79*

Ġazel*Mef^cülü/Fā^cilātü/Mefā^cilü/Fā^cilün

- 1 Bī-ıayd olurdum ^cālem ile ülfet itmesem
Dām-ı heves belālarını da^cvet itmesem
- 2 Nisān-ı ādemiyeti bulmazdı vücūdum*
Nā-merdümān-ı ^caşr ile ünsiyet itmesem
- 3 Çekmez idim cihānda ḥum-bāze-i āmīl
^cİzhār-ı ^caczen çeküp ^ciffet itmesem
- 4 Ser-nāme-i cemālde ince bir* nüktedir
Giysū-yı yāri ḥalledemem diğkat itmesem
- 5 Üç günde bir şelāşe-i ğassāl eylerim
Eşref bu bezmgāhda hiç* ^cişret itmesem

* 79 MHEM s 41, PDE s 164.

* Ġazel- PDE.

* 2a vücūdum: cevherim PDE.

* 4a ince bir: bir ince PDE.

80*

Ġazel*

Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün

- 1 Göñül hiç halka-i zülf-i siyah yârdan geçmez
Ki mürġân-ı şeb-ârâ-yı âşiyân târdan geçmez
- 2 Geçen gün bezm-i vuşlatda girîbân-çâk itmişler
Yine ol âfet-i kâfir-perest aġyârdan geçmez
- 3 Olur nâz u niyâz[1] rast gelse cân[1] kim ^cuşşâķ
Muħayyer olsa semt-i küçe-i dildârdan geçmez
- 4 Göz açdırmaz cefâ vü cevr ile ehl-i dile her dem
Mürüvvet hiç hayâl-i ġamze-i Tâtârdan geçmez
- 5 Açılsa sînesinde dâġ-ı derdi lâleveş **Eşref**
Sevüp bir ġonca-i nev-res o güller ġasârdan geçmez

81*

Ġazel*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Öyle * Mecnûnum ki vaġşîlerledir ünsiyetim
Tütüyâ-yı çeşm-i Leylâdır nigâh-ı vaġsetim
- 2 Kendi bâġım ġâşîlâtından ġadeġ-nüşum müdâm
Ĥûn-ı dildir sâķiyâ şahbâ-yı bezm-i ^cişretim
- 3 Ĥayra yormam menzil-i maġşûda bir gün fâlımı
Ġulġul-ı câm-ı şarâb olmazsa kûs-ı rıġletim
- 4 Künc-i maġviyyet tükenmez mâlikânemdir benim
Cevher-i faķr u fenâdır vâridât-ı servetim

* 5b hiç- MHEM.

* 80 MHEM s 41, PDE s 152.

* Ġazel- PDE.

* 81 MHEM s 42, PDE s 164.

* Ġazel- PDE.

* 1a öyle: özge PDE.

- 5 Dām-ı teşvīşe düşürdi ğayret-i akrân beni
 ayd-ı āsāyişle meslûb oldu zevk [ü] rāhatım
- 6 Bir çekilmez* derddir **Eşref** mümāşāt-ı cihân
 İşte bu hep keş-me-keşler kesdi tâb u tākātım
- 7 Merhamet senden tehī-dest-i rızâyım yâ °Alî
 °Aczdır vârim meded kârım İmândır kudretim

82*

azel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Zāhidā °āşık-ı ser-bāz ki derler o benim
 Deşt-i sevdāda ser-efrāz ki derler o benim
- 2 Bûlbûl [e] nāle-i cān-sûzum olur reşk-efzā*
 Gülşen-i °aşkda dem-sāz ki derler o benim
- 3 Behre-mend olamadım kâr ki şûretde
 Tācir-i derd ile enbāz ki derler o benim
- 4 Eyledim °ilm-i debistān sebadan* taşşîl
 °Ārifim vāıf her rāz ki derler o benim
- 5 Şerhalar açdı dile hacer-i ser-tîz-i nigāh
 Kûşte-i ğamze-i ğammāz ki derler o benim
- 6 ayd-ı fikre düşürir her ğazelim yārānı
Eşrefā mu°ciz-perdāz* ki derler o benim

83**

* 6a çekilmez: çekmez MHEM. Mânâ ve vezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* 82 MHEM s 42, PDE s 161.

* azel- PDE.

* 2b reşk-efzâ: reşk-efrâ MHEM. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* 4a sebadan: sebada PDE.

* 6b **Eşrefā** mu°ciz-perdāz: **Eşref** mu°cize-perdâr PDE.

* 83 MHEM s 42, PDE.

* 6- MHEM. Eksik olan beyit PDE'de şöyledir:

Ġazel*Mef[°]ülü/Mefā[°]ilü/Mefā[°]ilü/Fe[°]ülün

- 1 Şemşir-i nigāhıñla uruldum cigerimden
Cānā dökilen kanlara bak çeşm-i terimden
- 2 Uyur yılanıñ kuyruğuna başma haşardır
Züluf-i siyeh-yāre toğunmam hāzerimdan
- 3 Cān kâfile-i derd [ü] miñen merhalesidir
Ey dil reh-i aşğ içre neler geçdi serimden
- 4 Sīnem okudur hañcer-i hicr itdi ki mecrūh
Cellād қаzā[°]-i rahme gelür şerhalarımдан
- 5 Biñ hār-ı belā māni[°]-i gülçin iken **Eşref**
Bir gonca qopardım yine bāğ-ı hünerimden

84*

Ġazel*Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilün

- 1 Şerm-i la[°]linden kızarmışdır görüp şahbā seni
Kim hicāb itmez görünce ey gül-i ra[°]nā seni
- 2 Dil eşir kākülün cān mübtelā-ı sünbülün
İdemem ārām bir an görmesem cānā seni
- 3 Mübdeü'l-feyyāz kılmış serve niyyet ser-firāz
Gül-sitān-ı hüsnde ey nahlı istiğnā seni
- 4 Rüy-i ter şek lāf-ı telhīñ tavr-ı huşkuñ olmasa
Hiç qavil eyler mi şüfī şoñbet-i helvā seni
- 5 °İffet-i zātiyyedir terk-i müdārā **Eşrefā**
Ġam degil menfūr iderse tab[°]-ı bī-pervā seni

Ṭübā-yı gülistān-ı kerem mīr-i ḥalīlīñ
Dūr itmeye Ḥağ sāye-i luṭfin üzerimden

* Ġazel- PDE.

* 84 MHEM s 43, PDE s 182.

* Ġazel- PDE.

- 6 Yâ °Alî red itme geldim bâbîna anı daḥîl
“Hel etâ”³³ nazmında böyle medḥ ider Mevlâ seni

85*

Ġazel*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Şânma her peymâneniñ zevḳi tâm eyler seni
Câm-ı °aşḳıñ kaçresî mest-i müdâm eyler seni
- 2 Halka-i tevḥîdde seyr eyle devr-i kâmilî
Ancılây lâ-vâlâ-yı bedr-i tâm eyler seni
- 3 Ta°n-ı a°dâdan ne ğam medḥ-i eḥibbâdan çeh-sûd
Şehr-i vaḥdetde melâmet nîk-nâm eyler seni
- 4 Der-kemîn [ü] ḥud°adır ey dil başîret üzre ol
Nefs-i emmâre düçâr-ı inhizâm eyler seni
-
- 5 Hân-ı beyyinet kanâ°atdır cihânda **Eşrefâ**
Sofra-i ziyyet elbet telḥ-kâm eyler seni

86*

Ġazel*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 İmtihân-ı zevḳe çekdi neş°e-i şahbâ beni
Pek ḥarâb etdi amân ol sâḳîi tersâ beni
- 2 Hâb kıoymaz çeşmime bir dem ḥayâl-i kâkülün
Tâ beñi bî-râḥat eyler ey perî sevdâ beni
- 3 Cân [u] dil düşmen baña ben ḳalmışım bir arada
Ḳâleb-i bî-rûḥdur elbet gören cânâ beni

³³ Hel etâ: Geldi geçti mi? Kur’ân-ı Kerîm 76/1.

* 85 MHEM s 43, PDE s 183.

* Ġazel- PDE.

* 86 MHEM s 43, PDE s 182.

* Ġazel- PDE.

- 4 Şöhre-i şehri-î harâbât oldığım ta'rif idüp
Eyledi ol kine-cü düšnâm ile rüsvâ beni
- 5 **Eşrefâ** ferdâya kalmış fayşal-ı da'vâ-yı aşk
Şuç benim oldı yine öldirdi yâr ammâ beni
- 6 Rüz-ı cân-süz-ı kıyâmet ğayra el açmam yine
Merhametle sâki-i Kevşer ider ihyâ beni

87*

Ġazel*

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

- 1 Sen seni bilmekdir ancak pîre ülfetden ğaraž
Noқта[y]ı fehm eylemekdir 'ilm [ü] hikmetden* ğaraž
- 2 Halkı bunca enbiyâ kim geldi da'vet eyledi
Vaĥdetiñ sırrı bilinmekdir o da'vetden ğaraž
- 3 Şâni'î* gör günde yüz biñ dürlü şan'at gösterir
Kendini bildirmek* içündür o şan'atdan ğaraž
- 4 Hep celâliñ perdesidir küfr ü isyândan murâd
Baĥr-i cûdun* kaťresidir fažl [u] rahmetden ğaraž
- 5 Nefsini bilen irermiş bir tükenmez devlete
Faĥr u faĥrîdir **Niyâzi*** bil o devletten ğaraž

88*

Ġazel*

* 87 MHEM s 44, Dİ s764.

* **Ġazel**- Dİ.

* 1a hikmetden: irfândan Dİ.

* 3a Şâni'î: Sâni-i Dİ.

* 3b bildirmek: göstermek Dİ.

* 4b Baĥr-ı cûdun: Bahr-ı vücûdun Dİ.

* **Niyâzi**: Niyâzi-i Mısrî, H. 1027/M. 1618 yılında Malatya'da dünyaya gelmiştir. Asıl adı Muhammed/Mehmed'dir. Niyâzi mahlasını kullanmıştır. H. 1105/M. 1694'te Limni'de vefat etmiştir. Niyâzi-i Mısrî'nin gerek Türkçe gerek Arapça çok sayıda eseri bulunmaktadır. Musavvif bir şair olarak şiirlerinde hem hece veznini hem de aruz veznini kullanmıştır. Dinî ve tasavvufî muhtevanın esas alındığı ilahî formunda yazılmış manzumeleri vardır (Kavruk, 2014).

* 88 MHEM s 44, Dİ s 665.

* **Ġazel**- Dİ.

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Rumûz-ı enbiyâ'yı vâkıf-ı* esrâr olandan şor
Ene'l-Hâk sırrını cāndan geçüp ber-dār olandan şor
- 2 Yüri var ehl-i tecrîdi °alâyıķ ehline şorma
Anı cān u cihānı terk idüp deyyār olandan şor
- 3 Gehī ķahriñ* gehī luḫfuñ kemālin bilmek isterseñ
Fenā-ender-fenāda yok olup hem var olandan şor
- 4 Dilā bu Mantıķu'ḫ-ḫayrı feşāḫat ehli añlamaz
Bunı encüm veyā °Aḫḫār yāḫud* Ḥayyār olandan şor
- 5 Anadan ḫoĝma gözsüzler* kemāhī görmez eşyāyı
Niyāzī vech-i dildārı “uli'l-ebşār”³⁴ olandan şor

89**

Ĝazel*

Fā'îlātün/Fā'îlātün/Fā'îlātün/Fā'îlün

- 1 Ey gönül gel ĝayrıdan geç °aşķā eyle iķtidā
Zümre-i ehl-i ḫaķīķat °aşķa eyler* muķtedā
- 2 Cümle mevcūdāt [u] ma°lümāta °aşķ aķdem dirür
Zīrā °aşķiñ evveline bulmadılar intihā*
- 3 Dilerim senden Ḥudāya eyle tevḫiķiñ refīķ
Bir nefes gönülüm seniñ °aşķiñdan itme gel cüdā

* 1a Rumûz-ı enbiyâ'yı vâkıf-ı: Rumuz-u Enbiyâ-yı vâkıf Dİ.

* 3a ķahriñ: kahr-ü Dİ.

* 4b encüm veyā: ancak ya / yāḫud: veyahut Dİ.

* 5a gözsüzler: gözsüz MHEM. Vezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

³⁴ uli'l-ebşār: Basiret sahipleri. “İnne fi zâlike le ibreten li-uli'l-ebşār” basireti olanlar için bunda elbette ibret vardır Kur'an-ı Kerim 3/13.

* 89 MHEM s 44, Dİ s 83.

* 3- MHEM. Eksik olan beyit Dİ'de şöyledir.

Hem dahi cümle fena buldukta aşķ baki kalır

Bu sebebden dediler kim aşķa yoktur intiha

* Ĝazel- Dİ.

* 1b °aşķa eyler: anı kılmış Dİ.

* 2b intihā: ibtidā Dİ.

- 4 Māsivā-yı °aşkıñıñ sevdāsını gön̄lüm̄den al
°Aşkıñı eyle iki °ālemde baña āşınā
- 5 °Aşķ ile tāmūda olmaķ cennetidir °āşıkıñ
Līk cennetde olursa tāmūdur °aşķsız aña
- 6 Ey Niyāzī mürşid isterseñ bu yolda °aşķa uy
Enbiyā vü evliyāya °aşķ olupdur reh-nümā

90**

Ġazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 İki kaşın̄ arasında çekdi haṭṭ-ı istivā
“°Alleme'l-esmā”yı³⁵ ta°līm itdi ol haṭṭdan Ḥudā
- 2 Zāt-ı °ilme Muştafā esmāya Ādemdir emīn
İkisinden zāhir oldı çün* °ulūm-i enbiyā
- 3 Secde eyle Ādeme tā ki* Ḥaḫķa ḫul olasın
İden Ādemden ibā Ḥaḫķdan daḫi oldı cūdā
- 4 Şūretā gördiler Allāh dīnini* olmuş faḫīr
Şandılar Allāh faḫīrdir kendileri aġniyā
- 5 Kenz-i lā-yefnā[yı] bilmez ḫandedir illā faḫīr
Baḫr-i bī-pāyān[ı] bulmaz itmeyen terk-i sivā
- 6 Ravza-i Ḥaḫrāyı bilmez Ḥızra yoldaş olmayan
Āb-ı ḫayvānı* bu zulmi görmeyenler şandı mā°

* 90 MHEM s 45, Dİ s 204.

* 3- MHEM. Beyitler aranda takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir. Eksik olan beyit Dİ'de şöyledir:

Zat-u esmā vü sıfat ef'āl-u āsar cümleten

Her zamanda bir velinin vechine bunlar ziya

* Ġazel- Dİ.

³⁵ °Alleme'l-esmā: “Ve alleme Ādeme'l-esmā' küllehā” Allah Ādem'e bütün varlıkların isimlerinin hepsini öğretti.” Kur'ân-ı Kerim 2/31.

* 2b oldı çün: olmuştur Dİ.

* 3a kim: ki Dİ.

* 4a dīnini: diyeni Dİ.

* 6b ḫayvānı: havan-ı Dİ.

- 7 Bil ki seddeyn iki kaş İskender ortasındadır
Cem^c-i cem^cü'l-cem^cle feth oldu ebvâb-ı Hudâ
- 8 Kânde bulur Hâkķı * inkâr eyleyen MıŖriyi
Zâhir olmuşken yüzünde nür-ı Zât-ı Kibriyâ

91*

Ėazel*

Mefâ^cilün/Mefâ^cilün/Mefâ^cilün/Mefâ^cilün

- 1 ^cİlm-i baħr-i vücud aşdâfınıñ dürdânesiyim ben
Ma^cârif kenz-i dil vaŖŖâfınıñ vîrânesiyim ben
- 2 Ledün ^cilmi kıatında müctehidler ^câciz olmuşlar*
Velî ^cilm-i İlahîniñ deli divânesiyim ben
- 3 Birer hâle Ŗu ^câlem halkı bir bir râzî olmuşlar*
Benim bir hâle meylim yok Hâkķıñ bilmem nesiyim ben
- 4 Bi-küllî ^câlemiñ halkı bilürler bende bir hâl* var
Bilinmez sevdiğim kimdir kimiñ* mestânesiyim ben
- 5 Egerçi Ŗuretâ âħirde geldim ^câlem-i mülke
Ne mâzîyim ne müstaķbel her ânıñ ânesiyim ben
- 6 Yitirdim benligi benlik baña haķ benligindendir
Tekellümde ĥiĥâb-ı Ėıybetiñ ker-hânesiyim* ben
- 7 Ne MıŖriyim ne Mehdîyim ne ^cİsâyım ne insânım
Ŗu* yanan dâ'imâ Ŗem^ciñ velî pervânesiyim ben

92*

* 8a Hâkķı: Hak-kı Dİ.

* 91 MHEM 45, Dİ s 1078.

* Ėazel- Dİ.

* 2a Ledün ^cilmi: Benim ilmim / olmuşlar: oldular Dİ.* 3a Ŗu ^câlem: cihânıñ / olmuşlar: oldular Dİ.

* 4a hâl: dert Dİ.

* 4b kimiñ: neniñ Dİ.

* 6b ker-hânesiyim: kârhânesiyim Dİ.

* 7b Ŗu: Bu Dİ.

* 92 MHEM s 45, Dİ s 740.

Ġazel*

Müstef'îlün/Müstef'îlün/Müstef'îlün/Müstef'îlün

- 1 Dermân arardım derdime derdim baña dermân imiş
Bürhân arardım * aşlıma aşlım baña Bürhân imiş
- 2 Şâgım şolum gözler idim dost cemâlin * görsem deyü
Ben taşralarda * arardım ol cân içinde cân imiş
- 3 Şavm şalavat [u] hacc ile şanma zâhid biter * işin
İnsân-ı kâmil olmağa lâzım olan irfân imiş *
- 4 Öyle şanurdum ben ayrım dost ğayrı * ben ğayrım
Benden görüp işideni bildim ki ol cânân imiş *
- 5 Kânde gelür seniñ yoluñ * ya kânde varır menziliñ
N'ire * gelüp gitdigini anlamayan hayvân imiş
- 6 Mürşîd gerekdir bildire Hâkķı saña Hâkķa'l-yakîn
Mürşîdi olmayanlarıñ bildikleri gümân imiş
- 7 Her mürşîde dil virme kim yoluñı * şarpa uğradır
Mürşîdi kâmil olanıñ ğâyet işi * âsân imiş
- 8 Añla hemân bir söz durır yoķuş degil düpdüz * dirür
°Alemler kamu bir yüz dirür gören anı hayrân imiş
- 9 İşit Niyâzîniñ sözün anda açagör cân gözün *
Hâkķdan °ayân bir nesne yok gözsüzlere pinhân imiş

* Ġazel- Dİ.

* 1b arardım: sorardım Dİ.

* 2a Şâgım: Sağ u / cemâlin: yüzünü Dİ.

* 2b taşralarda: taşrada Dİ.

* 3a şalâvat: sâlât / zâhid biter: biter zâhid Dİ. Mânâ, vezin ve imlâ gözetilerek kelime “şalât” olarak yazılmıştır.

* 3. beyit Dİ'de 4. beyittir.

* 4a ben- Dİ / ğayrı: gayrıdır Dİ. Mısraın vezni kusurludur.

* 4. beyit Dİ'de 3. beyittir.

* 5a seniñ yoluñ: yolun senin Dİ.

* 5b N'ire: Nerden Dİ.

* 7a yoluñı: yolun Dİ.

* 7b işi: yolu Dİ.

* 8a degil düpdüz: değildir düz Dİ.

* 9a anda açagör cân gözün: bir nesne örtmez Hakk yüzün Dİ.

Bir nesne örtmez Hâk yüzün*

93**

Ġazel*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Tende cânım cânda cânânındır Allâh hû diyen
Dilde sırrım sırda sübhânımdır Allâh hû diyen
- 2 Dest-i kudretle yazılmış yüziñe âyât-ı Hâk
Göñlümüñ tahtında sulţânımdır Allâh hû diyen
- 3 Giceler tâ şubh olunca inledir bu derd beni
Derdimiñ içinde dermânımdır Allâh hû diyen
- 4 Yere göge şıgmayan bir mü^ominiñ kalbindedir
Ķatreniñ* içinde ^cummânımdır Allâh hû diyen
- 5 Kisve-i tenden mu^carrâ seyr ider bu gökleri
Çarh uran abdâl-ı ^curyânımdır Allâh hû diyen
- 6 Her kişiye kendüden aķreb olan dost zâtıdır
Ey Niyâzi dilde mihmânımdır Allâh hû diyen

94*

Ġazel*

Mefâ^cilün/Mefâ^cilün/Mefâ^cilün/Mefâ^cilün

- 1 Elâ ey Mürşid-i ^câlem haber vir ^cilm-i Mevlâ dan
Elâ ey ma^cnâ-yı âdem haber vir remz-i esmâdan
- 2 Ne sırdır Âdem ü Havvâ ne sırdır “^calleme'l-esmâ”³⁶

* Bir nesne örtmez Hâk yüzün: Mecmuada 9. beyitin 2. mısranın altına yazılmıştır.

** 93 MHEM s 46, Dİ s 1012.

* 3- MHEM. Eksik olan beyit Dİ'de şöyledir:

Cümle â'zâdan gelir zikr-i Enel Hak nârası

Cism içinde zâr u efgânımdır Allâh hû diyen

* Ġazel- Dİ.

* 4b Ķatreniñ: Ķatremiñ Dİ.

* 94 MHEM s 46, Dİ s 1026.

* Ġazel- Dİ.

³⁶ ^calleme'l-esmâ: “Ve alleme Âdeme'l-esmâ' küllehâ” Allah Âdem'e bütün varlıkların isimlerinin hepsini öğretti.” Kur'ân-ı Kerim 2/31.

- Ne sırdır Sidre vü Tübâ haber vir °arş-ı âlâdan
- 3 Nedir dillerdeki °ilmeyñ nedir kim* remz-i Zülkarneyn
Ne yerdir Mecma°ü'l-baḥreyn haber vir* Hızr u Mūsâdan
- 4 Ne yerdir merkez-i ednâ nedir yâ* halka-i vusṭâ
Bilinmez zerre-i Kübrâ* haber vir sen bu şugrâdan
- 5 Kimiñdir feyz [ü] hem ihyâ ne sırdır hem dem-i °İsâ
Nedir Meryemdeki deryâ haber vir dürr-i yektadan
- 6 Nedir Qur°anıñ esrârı nedir esrarıñ envârı
Nedir Mehdîniñ eṭvârı haber vir sırr-ı esrâdan
- 7 Nedir Mıṣrı nedir Ken°ân selîm kimdir ne* kimdir ân
Haber virdi bunu Qur°ân haber vir seb°-i ḳaradan*

95*

Ġazel*

Mef°ülü/Mefâ°îlü/Mefâ°îlü/Fe°ülün

- 1 Esmâ-i ilâhiyyede bî-ḥad hünerim var
Her demde semâvât-ı ḥurûfa seferim var
- 2 Göñlüm gögünüñ yıldızınıñ* hiç °adedi yok
Her burçda benim biñ güneş bin ḳamerim var
- 3 °Âlimlere* ebced ḥvâcesi olmaḳ olur °âr
Alçaḳ görünen ebcede °âlî nazarım var
- 4 °Arş [u] semâvâtı °ulümuñ budur el-ḥaḳḳ
Hem daḥi zemîninde tükenmez güherim var

* 3a kim: ya Dİ.

* 3b vir- Dİ.

* 4a yâ: tâ Dİ.

* 4b zerre-i Kübrâ: Devr-i Kübrâ Dİ.

* 7a ne: ya Dİ.

* 7b ḳaradan: kurrâdan Dİ.

* 95 MHEM s 47, Dİ s 231.

* Ġazel- Dİ.

* 2a yıldızınıñ: yıldızdır Dİ.

* 3a °Âlimlere: Âlimler Dİ.

- 5 Bunuñla bir oldı dem-i ʿİsā ile **Mıṣrī**
Gönlüme dağı ne gelür ne giderim var *

96*

Ġazel*

Mefʿülü/Mefāʿilü/Mefāʿilü/Feʿülün

- 1 Dost illeriniñ* menzili key ʿālī göründi
ʿĀşıklara dermān yine derd dağı* göründi
- 2 Tūtilere şekker* bāğınıñ zevki irişdi
Bülbüllere cānān* gülünüñ taalı göründi
- 3 Mecnūn gibi şaḥraları ağlayı gezerken
Leylā tağınıñ lālesiniñ alı göründi
- 4 Ten Yaʿkūbunuñ gözleri açılsa aceb mi
Cān Yūsūfunuñ gül yüziniñ ḥāli göründi
- 5 Kāl ehliniñ aḥvālini terk eyle **Niyāzī**
Şimden geri ḥāl ehliniñ aḥvāli göründi

97*

Ġazel*

Müstefʿilün/Müstefʿilün/Müstefʿilün/Müstefʿilün

- 1 Bir şehre uğradı* yolum dörd yanı düz meydān ḳamū
Aña giren görmez ölüm iĉer āb-ı ḥayvān ḳamū
- 2 Bir hōş güzel yapısı var otuz iki ḳapısı var
Cümle şehirlerden ulu her yanı bāğ bostan ḳamū

* 5b gelür: gelirim Dİ. Hece eksikliği vardır.

* 96 MHEM s 47, Dİ s 1252.

* Ġazel- Dİ.

* 1a illeriniñ: illerinden Dİ.

* 1b ʿĀşıklara: Derd-i dile / yine derddağı: olan Elmalı Dİ.

* 2a şekker: sükker Dİ.

* 2b cānān: cān MHEM. Mānā ve vezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* 97 MHEM s 47, Dİ s 1126. Kaside nazım şeklinde yazılmış olan şiirin başında gazel başlığı bulunmaktadır.

* Ġazel- Dİ.

* 1a uğradı: erişti Dİ.

- 3 Āb [u] havāsı mu^ctedil giren çıkamaz ay ile * yıl
 Tağları lāle ağ kızıl bāğları * gül-i handān qamū
- 4 Bülbülleri nālān ider cān u dili hayrān ider
 Bāğçeleri seyran ider her köşede hūbān qamū
- 5 Eşcārda sazlar çalınur dallarda meyve şālınur
 Sen şunmadan ol bulunur her emriñe fermān qamū
- 6 Kim selsebilden nūş ider bāyık anı ser-ḥōş * ider
 Tesnīm ider bī-ḥōş ider olur imiş * mestān qamū
- 7 Bu dedigim cennet degil anlara o minnet degil
 Bunuñ şafā vü * zevqine ehl-i cinān hayrān qamū
- 8 Şehr-i ḥaḳīqatdır adı Ḥaḳ sırrını bunda qodı
 Ol sırra ^cārif olanı eyledi Ḥaḳ * mihmān qamū
- 9 Olmaz olarda * hiç fesād buğz [u] ḥased kibr [ü] ^cinād
 Cümle biliş yok aşlā yād birbirine ihvān qamū
- 10 Özleri cānlardan ^caziz sözleri ballardan leziz
 Yok anda sen ben siz [ü] biz birlik ile yeksān qamū
- 11 Ol şehre Mürsel gelmedi anları dā^cvet kılmadı
 Anlar yolu yañılmadı evşāfları Qur⁹ān qamū
- 12 Ḥaḳ mezhebi mezhepleri deryā-yı zāt meşrebleri
 Ḥāşıl qamū maṭlūbları * qadr içredir her an qamū
- 13 Yoğdur anlarda * ihtilāf günden ^cayān Ḥaḳ bī-ḥilāf
 Her işleri Ḥaḳqa muzāf rūḥ eylemiş Yezdān qamū

* 3a ile: u Dİ.

* 3b bağları: bağlar Dİ.

* 6a bāyık: raḥīk / ser-ḥōş: bi-hūş Dİ.

* 6b ider bī-ḥōş: ebed sarhoş / imiş: içen Dİ.

* 7b şafā vü: safāsı Dİ.

* 8b ^cārif: vākıf / eyledi Ḥaḳ: Hak eyledi Dİ.

* 9a olarda: anlarada Dİ.

* 12b maṭlūbları: matlableri Dİ.

* 13a anlarda: onlardan Dİ.

- 14 Terk eylemişler kâl ü kıyl lâl olmuş anlarda bu dil
Her hâlleri Hâkka delîl hep maẓhar-ı Raḥmân ẓamû
- 15 Gerçi saña baẓup gözi şoḥbet ider söyler sözi
Lâkin Hâkḳı bulmuş özi söyleşdiği Furḳân ẓamû
- 16 Dünyâya anlar gelmedi geldiye de eglenmedi
Şeytân anları görmedi anda olan * pinhân ẓamû
- 17 Aña girerse bir kişi gider gönülden teşvîşi
Başına bu devlet kuşu ẓonan olur Sultân ẓamû
- 18 Hemân ki ol şehre gelür her ẓorḳudan azâd olur
Yollarda bellerde ẓalur * dîv [u] perî şeytân ẓamû
- 19 Dâr'ül-emândır ol şehir lâkin girer yüz biñde bir
Şanma aña dâḥil olur hür [u] * melek Rıdvân ẓamû
- 20 Kim ki o şehri özledi erenler izin izledi
Âdâb-ı Hâkḳı gözledi irşâd idüp * pîran ẓamû
- 21 Her semt ol şehriñ yoludur lâkin girenler velîdir
Anıñ için toḫtoludur Türk [ü] °Arab Süryân ẓamû
- 22 Ehlini bul o illeriñ şarpın geçürsiñ yollarıñ *
Yırtar yalıñız gideni ẓurd [u] peleng arslân ẓamû
- 23 Ehline anlar bellidir zîrâ bilür bir illidir
Her birisi aḥsen şıfat her müşküle bürhân ẓamû
- 24 Gir enbiyâniñ silkine bin bu vücûduñ fülküne
ẓahr eyle nefsiñ °askerin ğarḳ eylesün tûfân ẓamû
- 25 Var “şemme vechu'llâh”ı³⁷ bul tâ görine saña bu yol*

* 16b olan: olar Dİ.

* 18b ẓalur: kahr Dİ.

* 19b hür [u]: hûri Dİ.

* 20b idüp: ider Dİ.

* 22a geçürsiñ yolların: gecersin bellerin Dİ.

³⁷ semme vechu'llâh: “fe evnemâ tuvellû fe semme vechu'llâh” Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü işte oradadır Kur'ân-ı Kerim 2/115.

- Senden saña eyle sefer kim idesiñ seyrân kamû
- 26 Cāndan riyāzāt-ı te^cab çeksiñ anı idüp taleb
Olur riyāzatiñ * soñı dertleriñe dermān kamû
- 27 Çek sineñe dāğ üzre dāğ şol hasta gönlüñ ola şāğ
Şāyet ola dāğ üstü bāğ yādılar ola yārān kamû
- 28 Cān irmeyince aşlına bülbül gibi gül faşlına
Hep cenneti ^carz eyleseñ olur bütün * nīrān kamû
- 29 Cān ilidir vaşf itdigim derd ile ta^crīf itdigim
Bundan inüp dökildiler bu tenlere her cān kamû
- 30 Gel tende koma cāniñı a^claya çıķ bul kāniñı
Lāyık mıdır insāna kim yeri ola nīrān * kamû
- 31 Tut bu Niyāzīniñ sözün bunda açā gör göziñ
Bir gün gidersiñ ansızın uymaz saña * karbān kamû
- 32 Var ol haķıķat şehrine ir anda Haķķıñ sırrına
Tolsun seniñ de ķalbine * deryā olup ^cirfān kamû

98*

Ġazel*

Fā^cīlātün/Fā^cīlātün/Fā^cīlātün/Fā^cīlün

- 1 Ol menem kim vāķıf-ı esrār-ı ^cilm-i Ādemim
Kāşif-i genc-i haķıķat hem hayāt-ı ^cālemim
- 2 Bende maħfīoldı ğaybü'l-ğaybiñ esrārı hemīñ
Bendedir sırr-ı * emānet aña kenz-i mübhemim

* 25a bu yol: ol il Dİ.

* 26b riyāzatiñ: riyāzat Dİ.

* 28b bütün: ana Dİ.

* 30b nīrān: zindān Dİ.

* 31b uymaz saña: görmez seni Dİ.

* 32b ķalbiñe: gönlüne Dİ.

* 98 MHEM s 49. Dİ s 925.

* Ġazel- Dİ.

* 2b sırr-ı: sırr-ı Dİ.

- 3 Ben cemāl-i Hakkı cümle şeyde zâhir görmüşüm
Bu mezâyâya * anıñcün baqdıqımca hurremim
- 4 Her sözüm miftâh-ı kufi-i küntü kenz olmuş durır
Hem dem-i °İsâ ile her bir nefisde maħremim
- 5 Cümle mevcûdâtı virdim ben vücûd-ı vâhîde
Zât [u] esmâ° [ü] şifâtıñ ile hâlâ yek demim
- 6 Yerde gökde her ne ki* var baqlıdır başı baña
Âşikâre vü nihâne ben tılsım-ı a°zâmım
- 7 Ben o Mısrıyım vücûdum Mısrına şâh olmuşum
Hâdişim gerçi velî ma°nide sırr-ı aqdemim

99*

Ġazel*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

- 1 Bu ten tekye gönül qandîl [ü] revġan feyz fitil[i] âh
Yaqupdur nâr-ı °aşķile tecellî eyleyüp Allâh
- 2 Hâlîfe eylemiş ol tekyede bir pîr-i nûrânî
Odur mir°ât-ı Sübhânî baqan Hakkı görir her gâh
- 3 Şalâ eyler o tekyede ne deñlü var ise abdâl*
Geliñ esrâr-ı Hakkânî[ye] bilün* andan oluñ âgâh
- 4 O pîre* baş qoyup teslim olanlar oldılar kâmil
Aña ser-keş olan râh-ı dâlâlet içredir güm-râh
- 5 Ma°arif söyle gel ey dil velî senden şaqın şanma*
Ki nâtiqdir bunu Allâh Sezâ°î* gel inan bi'llâh*

* 3b mezâyâya: merâyâya Dİ.

* 6a ki: kim Dİ.

* 99 MHEM s 50, HSD s 482.

* Ġazel- HSD.

* 3a Şalâ eyler: İder da°vet / ne deñlü var ise abdâl: olan hâdimlere ol şeyh HSD.

* bilün: yin HSD.

* pîre: şeyhe HSD.

* 5a ey dil velî senden şaqın şanma: °ilm-i ledünniden SEZÂYİ lîk HSD.

100*

Ġazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Kimse olmaz nefse °arif kāmīl ādem olmasa
Dürr olur mı āb-ı nīsān vāşıl-ı yemm olmasa
- 2 Şāh-ı bī-ma°zül olur gencīne-i haqqı* bulan
Şāh-ı faħrı kim bulurdu* ibn-i Edhem olmasa
- 3 Gel “nefahtu fīhi min rūhīniñ”³⁸ añla sırrını
Kimse bulmazdı hayāt-ı bākī ol dem olmasa
- 4 Murğ-ı cānı beyza-i tenden tevellüd eylemez
Nefsini °ağd eyleyüp bir merde maħrem olmasa
- 5 Sūret-i insān[ı] mir°āt eylemişdir vechine
°Aksini görmezdi herkes sırr-ı mübhem olmasa
- 6 Böyle teslīm eylemezdi tavrıña erbāb-ı °aşk
Derd-i °aşk-ı yār-ı cān saña müsellemler olmasa
- 7 Aşınalık tā ezeldendir Sezā°ī yār ile
Bu taleb kıandan gelür rü°yet maħaddem olmasa

101*

Ġazel*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

- 1 Çıkup Tūr-ı vücūdumda idüp Haħ a münācātı

* **Sezā°ī**: Asıl adı Hasan, mahlası Sezāyī'dir. Sezāyī, H. 1080/M. 1699-70'te doğmuştur. Tezkirelere göre doğum yeri farklılık arz etmektedir. H. 1151/M. 1738 tarihinde vefat etmiştir. Cābī Dede olarak bilinmektedir. Gülşenī şeyhlerindedir. Âşıkāne ve ârifāne şiiirleri vardır (Aksoyak, 2015).

* 5b Ki nāṭıkdır bunu Allāh **Sezā°ī** gel inan bi'llāh: Velī senden kıyās itme ki nāṭıkdır bunu Allāh HSD.

* 100 MHEM s 50, HSD s 473.

* Ġazel- HSD.

* Haqqı: faħrı HSD.

* Şāh-ı faħrı: Şān-ı faħrı / bulurdu: bilürdi HSD.

³⁸ nefahtu fīhi min rūhī: “Fe izā seveytuhu ve nefahtu fīhi min rūhī fe kaū lehu sācidin” Onu şekillendirip içine ruhumdan üflediğim zaman onun için saygı ile eğilin. Kıur°ān-ı Kerīm 15/29; 38/72

* 101 MHEM s 50, HSD s 494.

* Ġazel- HSD.

- Didim kaldır gide benden bu benliğim izâfâtı
- 2 Bu nâsût[î] hicâbından nice bir olayım maḥcûb
Beni kurtar bu berzahdan idem seyr-i maḥâmâtı
- 3 Görünsün °âlem-i lâhût olayım mest-i dîdârîñ
Hüviyyet zevḳini bulam geçüp* naḳş [u] kemâlâtı
- 4 Sarây-ı lî-ma°allâh[ı] bañâ menzil-geh it yâ Rab
Görünmesün girü andan cihânîñ hiç ḥayâlâtı
- 5 **Sezâ°î** rü°yetiñ ister ki olsun zevḳ-i dâ°imde
Olup bîdâr-ı vaşlîñ görmesün hergiz münâfâtı*

102*

Ġazel*

Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün

- 1 Olar kim bezm-i bâḳîde içüp mest ü ḥarâb oldu
Olar her şeyde Ḥaḳḳı gördiler ref°-i hicâb oldu
- 2 Olar yoḳluḳ libâsını giyüp* zillet ḳabûl itdi
Olar mülk-i ḥaḳîḳatda velî* şâhib-nişâb oldu
- 3 Olar çün mekteb-i °irfân-ı vaḥdetden sebaḳ aldı
Olara her şey° âyetdir her âyet bir kitâb oldu
- 4 O mektebde çün olmaz ḳıyl u kâl [ü] ḥarf [u] şavt aşlâ*
Oḳurlar vaḥdet[i] sırdan olar ehl-i ḥitâb oldu
- 5 Olarîñ menzilin kimse **Sezâ°î** eylemez idrâk
Günâh[ı] anlarîñ zîrâ gör* ebrâra şevâb oldu

103*

* 3b geçüp: geçem HSD.

* münâmâtı: münâfâtı MHEM. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltiştir.

* 102 MHEM s 51, HSD s 507.

* Ġazel- HSD.

* 2a yoḳluḳ libâsını giyüp: giydi melâmet câmesin HSD.

* 2b Olar: Velî / velî: olar HSD.

* 4a çün: ki / aşlâ- HSD.

* 5b Günâh[ı] anlarîñ zîrâ gör: Olarîñ seyyi°atı çünki HSD.

Ġazel*

Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilün

- 1 Şāh-ı istignā-yı mülk oldum recā bilmem nedir
İlticā[°]-i Hāḡdan özge mültecā bilmem nedir
- 2 Fāriġ[im] dünyā vü [°]uḡbā [ya] hiç te[°]alluḡ itmezem*
Terk [ü] tecrīdim bugün ḡubb-ı sivā bilmem nedir
- 3 Şöyle Mecnūnum bugün Leylā da* zencirimdedir
İñlerim [°]aşḡından Allāh* cān fedā bilmem nedir
- 4 Rāhıñā ḡılsam telef bu cānı] cānā ġam degil
ḡüsñüñe pervaneyim şem[°]-i ziyā bilmem nedir*
- 5 Mest-i cām-ı vaḡdetim kendi özüm fark itmezem*
Lāubālī-meşrebim çün [ü] çirā bilmem nedir
- 6 Her ne eylerseñ revā cānān ben-i* dil-ḡasteye
Ben **Sezā**[°]ıyem anıñçün nā-sezā bilmem nedir

104*

Ġazel*

Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilātün/Fā[°]ilün

- 1 Ġarḡ-ı baḡr-i zāt-ı Hāḡḡ oldum şifātım ḡalmadı
Çün ḡayāt-ı ḡayya irişdim memātım ḡalmadı
- 2 Feth-i nefside ḡuyūdı feth-i dilden hem nuḡuş
Çünkü feth-i rūḡ-ı maḡz oldum şebātım ḡalmadı
- 3 Dīn [ü] dünyā zühd [ü] taḡvā şabr [u] [°]aḡlım gitdi hep

* 103 MHEM s 51, S s 248, HSD s 358.

* Ġazel- HSD.

* 2b itmezem: itmeden HSD.

* 3a Şöyle: öyle / bugün: ki / da: bend-i HSD.

* 3b İñlerim [°]aşḡından Allāh: Eylerem [°]aşḡuñda amma HSD.

* 4- HSD.

* 5b kendi özüm fark itmezem: Ben özgeyi fark eylemem HSD.

* 6a eylerseñ: eylerse / ben-i: men-i HSD.

* 104 MHEM s 51, S s 525, HSD s 499.

* Ġazel- HSD.

Varlığım maḥv oldu külliyyen cihātım kalmadı

- 4 Farḳ olunmaz sāḥil[i] bir baḥre indi fülk-i ten
Düşmüşüm girdāb-ı cem^ce hiç necātım kalmadı
- 5 Şāh-ı ^caşka ḳul olaldan ey **Sezā³⁹**ı olmuşum
Men ^caref sırrına vāḳıf müşkilātım kalmadı

105*

Ġazel*

Mefā^cılün/Mefā^cılün/Mefā^cılün/Mefā^cılün

- 1 Dilim kenz-i İlähīdir anıñ vīrānesiyim ben
Zuhūr itmiş o kenz [in] gevher-i yek-tānesiyim ben
- 2 Vücūdum muşḫafından * sırr[ı] “min ḥabli”³⁹ oḳur ^cārif
Ma^cārif ^cilminiñ illā ki * mekteb-ḥanesiyim ben
- 3 Elimde cām-ı vaḥdet e’ş-şalādir nüş iden ṭālib
Elestiñ bāde-i ḥamrāsınıñ mestānesiyim ben
- 4 Bugün meydān-ı ^caşḳ içre * rubūde ṭōp-ı tevḥidi
Şikār aldım bu meydānıñ bugün merdānesiyim ben
- 5 Benim kān ḥaḳīḳatda bendedir gevheriñ aşı *
Bu sırra mālīkim dimem Ḥaḳḳıñ ammā nesiyim ben
- 6 Cemāl-i āfitāb[in] bī-cihet ^carz eyleyüp cānā *
Alup ^caḳlım ezelden tā ebed mestānesiyim ben
- 7 Numūne isteyen sırr-ı tecellāden nazār ḳılsıñ
Sezā³⁹ı pes ^cayān görsün ki anıñ ā nesiyim * ben

* 105 MHEM s 52, HSD s 446.

* Ġazel- HSD.

* 2a muşḫafından: muşḫaf MHEM.

³⁹ min ḥabli: “nahnu akrebu ileyhi min habli’l-veridi” biz ona şah damarından daha yakınız Kur’ân-ı Kerīm 50/16.

* 2b Ma^cārif: Ledünnī / illā ki: el-āne HSD.

* 4a Bugün meydān-ı ^caşḳ içre: İdüp çevgān-ı ^caşḳile HSD.

* 5a kān ḥaḳīḳatda bendedir gevheriñ aşı: kān-ı ḥaḳīḳat bende maḥfī gevher-i aşı HSD.

* 6a Cemāl-i āfitāb: Cemāli āfitābın / cānā: cānān HSD.

* 7b ā nesiyim: ānesiyem HSD.

106*

Ġazel*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Vech-i dilberden cemāliñi* tecellā eylediñ
Ehl-i °aşkı ol tecelliyle tesellā eylediñ
- 2 Nūr-ı hüsnüñle cemāl-i dilbere virdiñ ziyā
Çeşm-i °uşşākı o nūr ile muzayyā eylediñ
- 3 °Aşk ile ma°şūk [u] °āşık* ismin izhār eyleyüp
Ma°nide hüsnüñ gerüsinden temāşā eylediñ
- 4 Men °arefden okudup dil mektebinde °ārifi
Küntü kenzin ma°nāsında bunca ifşā* eylediñ
- 5 Varlıgım* mahv eylediñ virdiñ **Sezā**°ıye fenā
Vir beķā zātına* cānā çünki ifnā eylediñ

107*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Fe°ülün

- 1 Beni bir rind-i ħarābāt dimişler
Ĥarābātīlere üstād dimişler
- 2 Ĥarābāt-ħāne[y]i mesken idinmiş
Ne tesbīħ bilür ne t̄at dimişler
- 3 Tanıklık virdiler bengiligime
Ehl-i sünnet ve'l-cemā°at dimişler
- 4 Müselmānlık yolna varmaz yatarmış
Yola gelince heyhāt dimişler

* 106 MHEM s 52, HSD s 421.

* Ġazel- HSD.

* 1a cemāliñi: cemālünle HSD.

* 3a ma°şūk [u] °āşık: °āşık u mā°şūk HSD.

* 4b ma°nāsında: ma°nāsındañ / ifşā: inşā SHD.

* 5a Varlıgım: Varlıgıñ SHD.

* 5b zātına: zātınla SHD.

* 107 MHEM s 53. Şiirde çokça vezin kusuru vardır.

- 5 Şarāb[ı] içüp esrārı yiyecek
Yemege maḫsūd ni^cmet dimişler
- 6 Dā^ʔim * mest ḫarābāt mey-ḫānelerde
Bu Müslümān degil feryād dimişler
- 7 Ne belli tersādır ne ḫod müselmān
Ne belli terk itmiş ṭā^cat dimişler
- 8 Beline bağlamış cāndan kılarız
Pīr-i ḫarābāta ḫidmet dimişler
- 9 Ne sūnnet[i] bilür ḫaṭ^cā ne farzı
Ne delīl bilür ne āyet dimişler
- 10 Dā^ʔim esrār yir kırḫar ṣaḫālin
Göreñ dehrī[yi] bid^cat dimişler
- 11 **Ġayḡusuz Abdāl*** bu ^caşḫ yolunda
^cĀşıḫ var imiş kişi māt dimişler

108*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Fe^cülün

- 1 Beni bir beng-deng-i ser dimişler
Dā^ʔimā yedigi esrār dimişler
- 2 Şarāb içer pīri mey-ḫānelerde
Yolunda tersādan kemter dimişler
- 3 Dā^ʔim ṭanbur çalar söyler tenāne

* 6b Dā^ʔim: Dā^ʔimā MHEM. Vezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* **Ġayḡusuz Abdāl**: Kaygusuz Abdāl'ın hayatına dair bilgiler Menakıpname'den öğrenilmektedir. Asıl adı Alaeddin Gaybi'dir. Doğum tarihi ve ölüm tarihi hakkında farklı görüşler vardır. Genel kanı XIV. asrın ortalarında Alanya'da doğmuş, XIV. asrın ikinci yarısı ile XV. asrın ilk yarısında yaşamış olduğudur. Alevi-Bektaşiler tarafından Kaygusuz Sultan olarak anılan Kaygusuz Abdāl, yedi ulu ozandan biri kabul edilmektedir. Kaygusuz Baba, Baba Kaygusuz, Kaygusuz Sultan, Kaygusuz Sultan Abdāl, Miskin Kaygusuz, Miskin Sarayi, Kul Kaygusuz mahlaslarını kullanmıştır. Aruz ve hece vezniyle şiirler yazmıştır. Heceyle yazdığı şiirleri şathiye karakterindedir Manzum mensur eserlerinde Vahdet-i vücud, din, ibadet, dünya, kendini bilmek nefis gibi tasavvufi konuları işlemiştir. (Ayaz, 2015).

* 108 MHEM s 53.

- Yeridir hâne-i hammâr dimişler
- 4 Mescide vardığın hiç kimse görmez
Velî mey-hânede yaşar dimişler
- 5 Hârâbât-hânede mest-i hârâbât
Zihî bed-nam ile bed-kâr dimişler
- 6 Müdâm kulluk ider put-hânelerde
Beline bağlamış zünnâr dimişler
- 7 Zâhidler gürühü beni göricek
Göreñ bu mel'ûnı kâfir dimişler
- 8 Velî şâdıķ kişi hâlime bakmış
Habîrdir her hâl-i şâr dimişler
- 9 °Aşıklar göricek i°tikâd itmiş
Erenlerden bu da bir er dimişler
- 10 Kâmu cihân halkı ahî sözünden
Budur ol °ayyâr u mekkâr dimişler
- 11 Kâmu gönüllerin sırrını bilmiş
Kâmu dilleri bu añlar dimişler
- 12 **Gaygusuz Abdâlî** her kim ki gördi
Muhibb-i Aḥmedî Haydar dimişler
- 13 İnkâr itdiği ikrâra gelmese
Velî ikrârına inkâr dimişler

* 109 MHEM s 54. Kaygusuz Abdâla isnat edilen bu şiirin farklı bir varyantı Tekke Şiiri Antolojisi'nde şu şekilde:

Ali'nin sırrını Mustafa bildi
Ali'dir mâni-i Kur'an Ali'dir
Ceberutta odur bebr ü gazenfer
Melekût bağına gülşan Ali'dir
Muhammed kim Ali bildi cihanda
Anınçün kâmil-i insan Ali'dir
O kim vuslat diler vahdet deminde

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

- 1 Cihāna cism [ü] şüret cān °Alīdir
Hāḳīḳ[i] gevher-i ma°den °Alīdir
- 2 °Alīdir maḳşūdı ehl-i niyāzıñ
°Aşıklar gönülünde mihmān °Alīdir
- 3 °Alīdir ḫātem evliyā cihānda
Hāḳīḳat gevher-i °imān °Alīdir
- 4 °Alīdir her başa devlet iḳbāli
°Alīdir gönülde her kân °Alīdir
- 5 Esedu'llāh didi Ḳur°ānda Tañrı
°Alīdir ol şāh-ı merdān °Alī
- 6 Ḳur°ān başdan başa vaşfını şöyler
°Alīdir ma°nā-yı Ḳur°ān °Alī
- 7 °Alīniñ sırrını Muştafā tıydu
Anıñçün didiler sultān °Alīdir
- 8 Ceberūtda oldur pīr-i ğāzanfer
Melekūt bāğında gülşen °Alīdir
- 9 Muḫammed °Alīyi bildi cihānda
Anıñ için kemāl insān °Alīdir
- 10 O kim vuşlat didi vaḫdet deminde
°Alīdir delīl-i bürhān °Alī

Ali'dir delili burhan Ali'dir
 Ali'dir her gönülde biten esrar
 Ali'dir hikmet-i Lokman Ali'dir
 Ne kim var aşikâr gizli cihanda
 Ali'dir cümlesi yeksan Ali'dir
 Budur hemen arifler sohbetinde
 Binişana heman nişan Ali'dir
 Ali de daima Kaygusuz Abdâl
 Zira evvel âhır heman Ali'dir
 Ali'yi sevenin hâk ol yolunda
 Bilirsen derdine derman Ali'dir (Kocatürk, 1968: 37-38).

- 11 °Alīdir her gönülde biten esrār
°Alīdir hikmet-i Loḡmān °Alī
- 12 Ne kim var aşikār gizli cihānda
°Alīdir cümlesi yeksān °Alī
- 13 Budur taḡḡīḡ °ārifler şoḡbetinde
Bī-nişāndan hemān nişān °Alīdir
- 14 °Alīyi seveniñ ḡāk ol yolunda
Bilesiñ derdiñe dermān °Alīdir
- 15 °Alīdir dā'imā Ğayḡusuz Abdāl
Zīrā evvel ü āḡir hemān °Alīdir

110*

Ğazel

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Bu yolu böyle şanmazdım baña benlik ḡicāb imiş
Oḡudum añladım bildim baña benlik ḡicāb imiş
- 2 Ne var ise °ibādātım eger zühd eger ḡā'ātım
Perde imiş hep °ādātım baña benlik ḡicāb imiş
- 3 Hiç ben bu sırra irmezdim derler idi inanmazdım
Bu yolu böyle bilmezdim baña benlik ḡicāb imiş
- 4 Bize bizden yaḡındır ḡakk oldur ol fā'īl-i muḡlaḡ
İrāde benim nesnem yoḡ baña benlik ḡicāb imiş
- 5 Ğayḡusuz eydür ey ḡanı şeker olsun bulduḡ seni
Ayırık añmayım ben beni baña benlik ḡicāb imiş

111**

* 110 MHEM s 55.

* 111 MHEM s 55, ABŞA C 1 s 30.

* VI, VII, X, XII- MHEM. Dörtlükler ve mısralar arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracağından gösterilmemiştir. Eksik olan dörtlükler ABŞA'da şöyledir:

Sen özünü bil nesin
Hak sende sen kandesin
Hakk'ı bilmek dilersen

Ġazel*

4 + 3 = 7 / 7 hece vezni*

I

Allāh vāhid* yaradan
 Nūş idegör* cur^cadan
 Yār ile yār olagör
 Ağyār çıksun* aradan

II

Ṭıfıllayın dem-be-dem
 Ṭab [u] ṭub söyleme*

Geç ağ ile kareden
 Dünya ahret demegil
 Biliş ü yad demegil
 Uzak savaşa düşme
 Geç kuru sehareden
 Aşık olan bu yolda
 Can ile baş oynadır
 Sen dahi aşık isen
 Bakma gel kenareden
 Aklına akıl deme
 Sözüne delil deme
 Çünkü kurtaramazsın
 Nefsini emmareden

Şiir, Abdurrahman Güzel'in "Kaygusuz Abdâl" neşrinde ise şu şekilde yer almaktadır:

Allāh Tanrı yaradan
 Günde beş kez cur^cadan
 Yār ile yār olugör
 Ağyār çıksun aradan
 Gönül bostânın sakın
 Su sığırı girmesin
 Bekle uçurmayasın
 Kanlıyı minâreden
 Ger insânı sorarsan
 Hak'dan gayrı degüldür
 Sıfâtı nûr-ı Mutlak
 Hırkası dört pâreden
 Dembedem duhûl gibi
 Tamb u tumb eylemegil
 Mansûr'layın ölürsün
 Bilmezsin müdâreden
 Bu Kaygusuz Abdâl'un
 Hüneri ni'met yimek
 Andan artuk hüneri
 Umma bu bî-çâreden (Güzel, 1981: 219).

* Ġazel- ABŞA C 1.

* Başında "gazel" başlığı bulunan şiirin hece ölçüsü ve muhtevası göz önünde tutularak koşma olduğu düşünülmektedir. Şiirin kafiye örgüsü kusurludur.

* I /1 vāhid: Tanrı ABŞA C 1.

* I /2 Nūş idegör: Gel içegör ABŞA C 1.

* I /4 Ağyār çıksun: Çıksın ağyar ABŞA C 1.

Olursıñ Manşūr gibi
Bilmeseñ * müdāradan

III

İnsān nūr-ı kadīmdir
Haste degil hakīmdir
Sözidir vahiy* muṭlaḡ
Hırkadır * çār-pāreden

IV

Sen insānı şorarsañ
Haḡḡ dan ayrı degildir
Ger iz^cānıñ var ise*
Añlagil işāreden*

V

Şaḡla* gönül bustānı
Şu şıḡır girmesün
Ġāfil olma düşürün*
Ķandili mināreden

VI

Fil yükün ḡarıncaya
Yükletme çekebilmez
La^cl [ü] gevher kıymetin
Umma seng-i hāreden

VII

Hacca varan kişiniñ
Hayr [u] ihşāndır işi*
Ķılaḡuzsuz ḡuş uçmaz
Bunca daḡ [u] dereden

VIII

Hacca vardım dersen
Niçe gitdiñ* hacca sen
Gönül Haḡḡıñ beytidir
Pek şaḡın* emmāreden

* II/2 Ṭab [u] ṭub: Dambu dambu ABŞA C 1. MHEM'de hece eksikliği vardır.

* II/4 Bilmeseñ: Bilmezsen ABŞA C 1.

* III/3 Sözidir vahiy: Sıfatı zat-ı ABŞA C 1.

* III/4 Hırkadır: Hırkası ABŞA C 1.

* IV/3 Ger iz^cānıñ var ise: Sen dahi insan isen ABŞA C 1.

* IV/4 Añlagil işāreden: Anla bu esrareden ABŞA C 1.

* V/1Şaḡla: Bekle ABŞA C 1.

* V/3 Ġāfil olma düşürün: Key sakın uçursun ABŞA C 1.

* VII/2 Hayr [u] ihşāndır işi: Gönül yapmak işidir ABŞA C 1.

* VIII/2 Niçe gitdiñ: Kanda vardın ABŞA C 1.

* VIII/4 Pek şaḡın: Sakın sen ABŞA C 1.

IX

Ġaygusuzun hüneri
 Helvā [ü] biryān yimek
 Bundan * özge hüneri
 Umma sen * bī-çāreden

112*

Ġazel*

4 + 3 = 7 / 7 hece vezni*

I

Bu ādem didikleri
 El ayak baş değil
 Ādem ma^cnā dirler
 Bu şüret fāş değil

* IX/3Bundan: Andan ABŞA C 1.

* IX/4 sen: bu ABŞA C 1.

* 112 MHEM s 55. Başında “gazel” başlığı bulunan şiirin hece ölçüsü ve muhtevası göz önünde tutularak koşma olduğu düşünülmektedir.

Bu şiirin farklı bir varyantı Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi’nde şe şekilde yer almaktadır:

Bu adem dedikleri
 El ayakla baş değil
 Adem manaya derler
 Suret ile kaş değil
 Gerçi et ü deridir
 Cümlelerin serveridir
 Hakk’ın kudret sırrıdır
 Gayre bakmak hoş değil
 Adem mana-yı mutlak
 Ademdedir nutk-ı Hak
 Ademden gafil olma
 Nefsi de serkeş değil
 Ademdedir külli hal
 İlm ü hikmet güft ü kal
 Adem katında alem
 Dane-i haşhaş değil
 Adem odur ey hoca
 Gıdası mana ola
 Maksud ademden ahi
 Hayal ile düş değil
 Kendi özünü bilen
 Maksudun bulan kişi
 Hakk’ı bilen doğrudur
 Yalancı kallaş değil
 Bu Kaygusuz Abdāl’a
 Aşık demen dünyada
 Nakş ü suret gözetir
 Maksudu nakkaş değil (Özmen C 1, 1998: 228).

* Ġazel- ABŞA C 1.

* Şiirdeki varyant farklılığından dolayı bazı mısralarda vezin bozulmuştur.

II

Gerçi etdir deridir
 Cümleniñ serveridir
 Hakkıñ kudret elidir
 Ğayrı bakmak hoş degil

III

Ādem cānıdır cānı
 Bil insān insānı
 Bu sözüñ yüzine bak
 Kağma şavaş degil

IV

Ādemdir ma^cnā-yı muṭlağ
 Ādemdir sırr-ı nuṭk-ı Hāk
 Ādemden olma ğāfil
 Ādem içdir tış degil

V

Ādem dirür küll-i hāl
 °İlm [ü] hikmet kıyl u kāl
 Ādem katında °ālem
 Dāne-i haşhaş degil

VI

Ādem miler ol kişi ki
 Hakkı bilmediği çün
 °Aşq yoluna varlığı
 Yağmā-yı tırraş degil

VII

Bu Ğayğusuz Abdāla
 °Āşık dimeñ dünyāda
 Nağş-ı şüret görünür
 Mağşud nağğāş degil

113*

Ğazel*

4 + 4/5 + 3 = 8 hece vezni*

I

* 113 MHEM s 56. TTSA C 1 s 130.

Mecmuada bulunan Gaygusuz mahlash bu şiir, Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi'nde Kaygusuz Alâeddin'e isnat edilmiştir.

* Ğazel- TTŞA C 1.

* Başında "ğazel" başlığı bulunan şiirin hece ölçüsü ve muhtevası göz önünde tutularak koşma olduğu düşünülmektedir.

Oldık fenā ender fenā
 Şanma * bizi var ehliyüz
 Meşhūdumuz * Hāğdır bizim
 Biz vaşl-ı dīzār * ehliyüz

II

Hāğdır bize viren şabağ
 Cān gözin[i] aç sende bağ
 Günden °ayandır adı Hāğ
 Mağzen-i * esrār ehliyüz

III

Hāğ varlığıdır varımız
 Anıñladır pazārımız
 Oldur bizim ezkārımız
 Şimdi biz ol kār ehliyüz

IV

Pīrim °Alī sultānımız *
 °Alī Muḥammed * sırrımız
 Nūr-ı Hudādır nūrumuz
 Esrār-ı envār ehliyüz

V

Ġaygusuz * der şāh-ı cihān
 Başı kabağ * teni °uryān
 Bizimdir āyet-i Qur°ān
 Biz vaşl-ı dīzār * ehliyüz

114*

Ġazel*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

* I /2 Şanma: Sanman TTŞA C 1.

* I /3 Meşhūdumuz: Ma°şūkumuz TTŞA C 1.

* I /4 vaşl-ı dīzār: ehl-i didar TTŞA C 1.

* II /4 Mağzen-i: Mazhar-ı TTŞA C 1.

* IV/1 Pīrim: Pir / sultānımız: Sultan pīrimiz TTŞA C 1.

* IV/2 °AlīMuḥammed: Muhammed Ali TTŞA C 1.

* Ġaygusuz: Kaygusuz Alâeddin'in ismi Alâeddin Ali'dir. Şiirlerinde Kaygusuz mahlasını kullanmıştır. Bazı kaynaklarda kendisi için Acemî lakabı da zikredilmektedir. Doğum yeri ve tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Çoğu hecenin 7'li ve 8'li kalıplarıyla yazılmış tasavvufî neşve taşıyan şiirleri vardır. Kısa aruz vezinleriyle yazılmış şiirleri de bulunmaktadır (Er, 2015).

* V /2 kabağ: kaba TTŞA C 1.

* V /4 dīzār: didar TTŞA C 1.

* 114 MHEM s 56, SND s 223.

* Ġazel- SND.

- 1 Cemâliñ âfitâbından iki °âlem münevverdir
Muğayyer büy-ı müyuñdan sekiz cennet mu°aṭṭardır
- 2 Yüzüñ birmâh-ı tâbândır ki yüzüñden * cihân rüşen
Ki etrâfında mürseller şanaşın ki bir * aḥterdir
- 3 Seniñ evlâdıña her kim muḥabbet eylemez bunda
O mel°undur kıyâmetde Şeyâṭın zinde anlardır *
- 4 Ḥabîbim zıkr ider her dem mübârek nâmını * ṭurmaz
Muḥarrerdır ki ol kimse mu°aṭṭardır mu°aṭṭardır *
- 5 Cemâliñ yüziyiñ * şevki tecellî ideli ḳalbe
Anıñçün Seyfîniñ gönli ki çün * °arşda ber-â-berdir

115*

* 2a bir: bu / yüzüñden: nûrından SND.

* 2b ki bir: bürc-ı SND.

* 3b mel°undur: mel°unlar / Şeyâṭın zinde anlardır: Şeyâṭından de ebterdür SND.

* 4a Ḥabîbim zıkr ider her dem mübârek nâmını: Mübârek nâmını her kim ḥabîbüm zıkr ider SND.

* ki- MHEM / mu°aṭṭardır mu°aṭṭardır: muṭahhirdür muṭahhirdür SND.

* 5a yüziyiñ: nûrınıñ SND.

* 5b ki- MHEM / çün: çâk SND.

* 115 MHEM s 56. Bu şiirin farklı kaynaklarda değişik varyantları bulunmaktadır. Şiir, Hak Âşıklarından Değişler'de şu şekilde yer almaktadır:

Bize aḡyâr olana Hakk yâr olsun
Gör kim bu dünyâda berhudâr olsun
Bizim ardımızca taşlar atanın
Kollarına kuvvet, eli var olsun
Bizim önümüzce kuyu kazanın
Ana yardımcı Perverdigâr olsun
Bizi dünyada olmasun diyenin
Dünyalar durdukça ömrü var olsun
Bizi cehenneme lâyıḳ görenin
Cennet makamı gülizâr olsun
Her kim ki bizi bunda zemmederse
Şefâatçisi ana Muhtar olsun
Kaygusuz'u kim mezemmette söyleser
Anın hakkında nasip didâr olsun (Gürel, 1980: 128).

Aynı şiir Kaygusuz Abdâl/Alâaddin Gaybî'de işe şöyledir:

Bize aḡyâr olana Hakk yâr olsun
Göreyim dünyâda berhudâr olsun
Bizüm önümüzce kuyu kazana
Ana yardımcı Perverdigâr olsun
Bizüm ardumuzca taşlar atanın
Kollarına kuvvet, eli vâr olsun
Bizi dünyâda ölsün diyenler
Dünyâlar durdukça ömrü vâr olsun

ĠazelMefā^cilün/Mefā^cilün/Fe^cülün

- 1 Bize aġyār olana Ĥaġ yār olsun
Göreyim dünyāda berĥudār olsun
- 2 Bizim ardımıza taşlar atanıñ
Ĥonlarına ħuvvet eli var olsun
- 3 Bizi bunda her kim zemm ider ise
Şefā^catçı aña kim Muĥtār olsun
- 4 Bizi cehenneme lāyık göreniñ
Yeri cennet maġâmı gül-izār olsun
- 5 **Ġayġusuz Abdāl** her kim söylerse
Anıñ naşibi Ĥaġdan dīdār olsun

116**

Ġazel*Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Didim ey* dilber ħuluñum yūri hey torlaġ der
Sen daġı yonulmamıñsıñ* sözleriñ taşlaġ der
- 2 Sen niġe dilber seversıñ* sende yoġdur sım ü zer
^cAġılsız sersem dīvāne* cimrī [vü] çıplaġ der

Bizi Cehennem'e layık görenler
Yiri Cennet, makâmı gülzâr olsun
Bizi her kim ki bunda zemm iderse
Şefâatçi ana kim Muhtâr olsun
Kaygusuz Abdâl'a her kim sögerse
Anun Rabb'inden nasib dīdâr olsun (Güzel, 2004: 328).

* 116 Em s 57, ABŞA C 1 s 226.

Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde dörtlükler halinde yazılan şiirin vezin ve kafiye gözetilerek gazel olduğu düşünülmektedir.

* Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir. Şiirde çokça vezin kusuru vardır.

* Ġazel- ABŞA C 1.

* 1a ey- MHEM.

* 1b yonulmamıñsıñ: yolunmamıñsın ABŞA C 1.

* 2a Sen niġe dilber seversıñ: Yürü hey derviş yoluna ABŞA C 1.

* 2b dīvāne: zavallı ABŞA C 1.

- 3 Söyleyim didim rāzımı * hālime kılmaz nazar
Bu söz seniñ ne Hakkıñdır söyleme küstâh der
- 4 Didim ey* dilber lebiñden bir buse virseñ n'olur
Alnıña şapan taşı * eñseñe tokmak der
- 5 Hāliline baq çuluna baq şol* dañi sevmiş beni
Niyyeti gâzâ* degil mi çeküben ahmaq der
- 6 Ser-ta-ser gezmiş cihānı kurt üşmüş tâ başına*
Borısı yanın[ı] döger kapağı* taq taq der
- 7 Yatağı külhāñ bucağı yüzi gözi is [ü] paş
Giydiği eski kepenek etegi sağşak der*
- 8 Kaçagördüm kırtılamadım şu* torlağın elinden
Her seher karşıma çıkâr* çağırır Hakk Hakk der
- 9 Āz degil mi Ğaygusuza kırk biñ kazğan qalya* pilav
Üç yüz altmış biñ* çörek ol dañi yumşak der

117*

* 3a Söyleyim didim rāzımı: Sordum suçum nedir benim ABŞA C 1.

* ey- MHEM.

* 4b taşı: kayası ABŞA C 1.

* 5a şol: Bu ABŞA C 1.

* 5b Niyyeti gâzâ: Niyyetül gazâ ABŞA C 1.

* 6a tâ başına: tabanına ABŞA C 1.

* 6b kapağı: kabağı ABŞA C 1.

* 7b sağşak der: sak sak eder ABŞA C 1.

* 8a Kaçagördüm: Kaçuban / şu: şol ABŞA C 1.

* 8b çıkâr: gelir ABŞA C 1.

* 9a Āz degil mi: Hoş gelir bu / kırk biñ kazğan qalya: Bir kazan kuzulu pilav ABŞA C 1.

* 9b Üç yüz altmış biñ: Yüz elli yağlıca ABŞA C 1.

* 117 MHEM s 57. Bu şiirin Serayi maylasıyla farklı kaynaklarda değişik varyantları bulunmaktadır. Şiir, Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde şu şekilde yer almaktadır:

Yamru yumru söylerim

Her sözüm kelek gibi

Ben avare gezerim

Sahrada leylek gibi

İşim kalb sözüm yalan

Ben değil adım filan

Bu halk insana derim

Sözümü gerçek gibi

Aşk kuşları derilse

Aştan dane verilse

Ġazel*

4 + 4 = 8 / 4 + 3 = 7 hece vezni*

I

YoĠun yumru söylerim
Her sözlerim dlek gibi
Seyr iderim ŐaĠrları
Avre aylak gibi

II

avıl gibi terim
Yemeye kzden beterim
Gözlerim ŐaĠr gzledir
Boynum ardaĠ gibi

III

Boyum kayŐer yapusu
AĠzım klĠn Ġapusu
Dilim diŐim Điynerim
DudaĠım bardaĠ gibi

IV

Uslm toya benzer
Avazımı rdek gibi
Terketmedim benliĠi
Bilmedim insanlıĠı
Suretim adem veli
Her huyum eşek gibi
Arifler sohbetinde
Marifet söyleseler
Ben de hemen düŐünmem
rerim köpek gibi
GerĠi Hakk'ın halkıyım
Marifetsiz aylakım
Arifler sohbetinden
KaĠanın rkek gibi
Bu marifet ilminden
Haberim yok cahilim
Benden mana sorsalar
Sözlerim srĐek gibi
AŞıklar can iĠinde
AŐıkar gördü Hakk'ı
İŐitmenin manası
Olmya görmek gibi
Miskin Serayı kıydın
Kul oldun sen nefesine
Senin hırs  hevesin
Tuttu seni fak gibi (zmen C 1, 1998: 227).

* Ġazel- ABŞA C 1.

* Hece vezniyle yazılmış olan Şiirin başında gazel baŐlıĠı bulunmaktadır. Mısralarda hece sayıları farklılık arz etmektedir.

Gör Şu bengiligim
 Dum dum taķıŐlarım
 Őarnım çuvala benzer
 Avırdım ölçek gibi

V

Yine ĩn kuŐlarıdırildi
 İŐden haber virildi
 UŐlüm toya beñzer
 Avāzım ördek gibi

VI

Erenler meydanında
 Her ne ma^crifet sōylense
 Őurur Őurur çağırırım
 Ortada aħmaķ gibi

VII

Yūri hey Ğayĝusuz Abdāl
 Bu hırŐa ķul olmuŐsıñ
 Bu hırŐıñ Őuzaĝı seni
 Bir gūn Őutar faķ gibi

118*

Ğazel*

Mūfte^cilūn/Mefā^cilūn/Mūfte^cilūn/Mefā^cilūn

- 1 Evliyā ya egri baķma kevn [ū]* mekān elindedir
 Mūlke ħūkmi sūren oldur iki cihān elindedir
- 2 Sen anı Őōyle Őanursıñ sencileyin bir ādemdir
 Evliyānıñ sırr[ı] vardır gizlū ^cayān elindedir
- 3 Ħaķ anı bunda gönderdi* ķullarını irŐād iēün
 İstedigin irŐād ider* ķahr u iħsān elindedir
- 4 Ħaķ dā'imā Őıfāt ile tecellīylemiŐ* aña
 Varlıĝı Ħaķ varlıĝıdır emr-i Sūbhān elindedir

* 118 MHEM s 57, ABŞA C 1 s 234.

* Ğazel- ABŞA C 1.

* 1a kevn [ū]: gūn ve ABŐA C 1.

* 3a anı bunda gönderdi: bunda getirdi anı ABŞA C 1.

* 3b İstedigin irŐād ider: İsteyene iman verir ABŞA C 1.

* 4a dā'imā Őıfāt ile: zatıyla Őıfatıyla / eyledi eylemiş ABŞA C 1.

- 5 **Ġayġusuz Sulţān** bu ʿilmi* oġudum ańladım bildim
Şimdi bu ʿālemin ġükmi kāmil insān elindedir

119**

Ġazel*

- 1 Çıġdım erik ʃalına anda yidim üzümü
Bostān ıssı ʃaġıyupdir ne yirsiń ʃozumu
- 2 Kerpiġ koydum ʃazġana poyraz ile ʃaynatdım
Ne bu diyü şorana bandım virdim özimi*
- 3 İplik virdim ʃulġaya şarup yumaġ itmemiş
Becid becid işmarlar gelsün alsun bezini
- 4 Bir serçeniń ʃanadın kırġ ʃańlıya yükletdim
Kırġ çift daġı çekmedi şöyle ʃaldı* yazılı
- 5 Bir küt ile güreşdim elsiz ayaġım aldı
Güreşüp başamadım göyündürdi özümü*
- 6 Bir sinek bir ʃartalı şalladı* urdı yire
Yalan degil gerçektir ben de gördüm ʃozımı
- 7 Ġāf taġından bir ʃaş şöyle atdılar bańa
Bir* öylelik yire düşdi bozayazdı yüzümü

* 5a Sulţān: Abdāl / ʿilmi: sırn ABŞA C 1.

* 119 MHEM s 59, YED s 331.

Şiirin vezni tespit edilememiştir.

* 9, 10, 11, 12- MHEM. Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracağı için gösterilmemiştir. Eksik olan beyitler YED’de şöyledir:

Gözsüze fısıldadum sagır sözüm işitmiş
Dilsüz ʃagırup söyler dilümdeki sözümü
Bir öküz bogazladum kakıldum sere kodum
Öküz ıssı geldi eydür bogazladun kazımı
Ugruluk yapdum ana bühtān eyledi bana
Bir çerçi geldi eydür kanı aldun gözgümi
Tosbagaya ugradum gözsüzsepek yoldaşı
Sordum sefer kancaru Kayseri’ye ‘azimi

* Ġazel- YED.

* 2b Ne bu: Nedür / özimi: özini YED.

* 4b Kırġ çift: Çifti / şöyle ʃaldı: kaldı şöyle YED.

* 5b Güreşüp: Şüyunda MHEM.

* 6a şalladı: kaldurup YED.

* 7b Bir- YED.

- 8 Balık kavağa çıkmış zift tırşısun yimege
Leylek kodağ toğurmuş bağ a şunuñ sözini
- 9 **Yūnus*** bir söz söyledi hiç bir söze beñzemez
Erenler meclisinde görir* ma^cnā yüzini

120**

Ġazel*

Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün

- 1 Sensiñ bize bizden yaqın görünmezsniñ hiçâb nedir
Çün ^caybıñ yoğ gökçek yüzün yüzündeki* niğâb nedir
- 2 Sen eyitdiñ iy pâdişâh yehdi'l-lâhu limen yeşâ⁴⁰
Şerikiñ yoğ seniñ hâşâ* suçlı kimdir ^cazâb nedir
- 3 Rağimdir seniñ adıñ Rağmānlığın bize didiñ
Mürşidlerin muştuladı lâ tağneñü hitâb nedir⁴¹
- 4 Kanı bu mülküñ sultāni sen tenisiñ* qanı cāni

* **Yūnus:** Yunus Emre'nin hayatı ve şahsiyeti hakkında bilinenlerin neredeyse tamamı menkabe ve söylencelerden ibaretdir. Birçok Yunus Emre araştırmacısı onun H. 638/M. 1240-1241-H. 720/M. 1320-1321 tarihleri arasında yaşamış olduğu konusunda hemfikirdir. Öğüt veren, dünyanın geçiciliğini vurgulayan, asıl hayatın ahirette olduğunu anlatan, tasavvufa ve tarikate davet eden hikemi tarzda şiirleri vardır. Şiirlerini Oğuz lehçesiyle ve çağının konuşma diliyle yazmıştır. Sözlü kültür ortamlarında yaşatılan şiirlerinin büyük çoğunluğu ilahi türündedir. Tasavvuf ve tarikat felsefesinin en belirgin hâle geldiği şiirleri ise devriye ve bir kısmı da şathiyye türündedir (Oğuz, 2015).

* 9b Erenler meclisinde görir: Münâfıklar elinden örter YED.

* 120 MHEM s 59, YED s 71.

* 3, 5, 6, 7- MHEM. Eksik olan beyitler, YED'de şöyledir:

Levh üzere kimdür yazan azduran kimdür yâ azan
Bu işleri kimdür düzen bu su'ale cevâb nedür
Bu işleri sen bilürsin sen virürsin sen alursın
Ne kim dilersen kılursın yâ bu soru hisâb nedür
Biz umaruz mürvetünden cümle iş senün katundan
Senün o çok rahmetünden bu bir avuç türâb nedür
Kün'i bir kezin söyledün her nesneyi var eyledün
Yine âhir bir söz ile anı kılmak harâb nedür

* Ġazel- YED.

* 1b: ^caybıñ: ^caybı / gökçek: görklü / yüzündeki: üzerinde YED.

⁴⁰ yehdi'llâhu limen yeşâ: "yehdi'llâhu li nûrihî men yeşâu" Allah dilediği kimseyi nuruna iletir Kur'ân-ı Kerim 24/35.

* 2b hâşâ: i şâh YED.

⁴¹ lâ tağneñü: ümüt kesmeyin Kur'ân-ı Kerim 39/53.

* 4a: sen tenisiñ: pes ten isen YED.

Bu göz görmek diler anı bu melce³* [ü] me³ab nedir

- 5 **Yûnus** bu göz anı görmez görenler hüd haber virmez
Bu menzile ^caķıl irmez bu ķoduġuñ serāb nedir

121*

Ėazel*

- 1 Her milletden ayırır^{*} bu bizim milletimiz
Hiç dīnde bulunmadı dīn [ü] diyanet imiz
- 2 Bu dīnde yetmiş iki milletde^{*}
Bu dünyā ol āhiretde ayırır erkānımız^{*}
- 3 Zāhir şuya girmedin^{*} el ayak debrenmedin
Baş secdeye varmadın^{*} ķılınur tātımız
- 4 Ne rükū^c var ne sūcūd ne cum^ca var ne mescid^{*}
Dā'imā ol dost ile^{*} olur münācātımız
- 5 Gerek Ka^cbeye varalım gerek^{*} mescide girelim
Gerek şuya yunalım ķün biline^{*} illetimiz
- 6 Şu ne ķadar arıdır ķün yavuz fi^cliñ seniñ^{*}
Meger yiligi ola^{*} Hāķdan ^cināyetimiz
- 7 Kimiñ sırrın kim bile ķün irilmez bu hāle
Yārın anda belli ola Müslümān mürtedimiz

* 4b melce³: merci³ YED.

* 121 MHEM s 59, YED s 91.

Şiirin vezni tespit edilememiştir.

* Ėazel- YED.

* 1a Her milletden ayırır: Gayrıdur bu milletden YED.

* 2a yetmiş iki milletde: dünyā vü āhiretde YED.

* 2b Bu dünyā ol āhiretde: Yitmiş iki milletde / erkānımız: āyātumuz YED.

* 3a girmedin: banmadın YED.

* 3b secdeye varmadın: sūcūda inmedin YED.

* 4a rükū^c var: Ka^c'be vü / sūcūd: mescid / cum^ca var: rükū' / mescid YED.

* 4b Dā'imā ol dost ile: Hāķ'ıla dāim becid YED.

* 5a Gerek Ka^cbeye varalım gerek: Ne Ka^c'beye varalum ger YED.

* 5b ķün biline: biledür YED.

* 6a arıdır: arıda / fi^cliñ seniñ: hūyun bile YED.

* 6b yiligi ola: bizi pāķ ide YED.

- 8 **Yūnus** cānīñ yīñile kim * dostluğūñ añıla
Ān sezin berādan gele * bilesiñ ẓudretimiz

122**

Ġazel*

- 1 Ma^cnēvine ʔaldıķ vūcūd şabrını ķıldıķ*
İki cihānı * ser-ta-ser cümle vūcūdda buldıķ
- 2 Bu çöken * gökleri tahte's-serā yirleri
Yetmiş biñ hicābları cümle vucūdda buldıķ
- 3 Yedi yiri yedi gögi * ʔağları deñizleri
Uçmaķ ile ʔamuyı cümle vucūdda buldıķ
- 4 Gice ile gündüzi gökde yedi yıldızı
^cArşda * yazılan sözi cümle vucūdda buldıķ
- 5 Mūsānıñ çıķdıđı ʔurı gökdeki * Beytū'l-Ma^cmūrı
İsrāfil çaldıđı Şūr ı cümle vucūdda buldıķ
- 6 Tevrāt ile İncīli Furķān ile Zebūrı*
Bunlardaki beyānı cümle vucūdda buldıķ
- 7 **Yūnus**uñ sözleri Hāķ cümlemiz didik * şaddaķ
Ķanda isterseñ anda * Hāķ cümle vucūdda buldıķ

123*

* 8a kim: ki YED.

* 8b Ān sezin berādan gele: ^cIşkıla dinlerisen YED.

* 122 MHEM s 60, YED s 105. Şiirin vezni tespit edilememiştir.

* 7- MHEM. Eksik olan beyit, YED'de şöyledir:

Bir ile iki üç dördile biş ü altı

Yidi sekiz tokuzı cümle vūcūdda bulduk

* Ġazel- YED.

* 1a evine: bahrine / şabrını: sırrını / ķıldıķ: bulduk YED.

* 1b cihānı: cihān YED.

* 2a Bu çöken: Bu çizginen YED.

* 3a yiri : gök / gögi: yiri YED.

* 4b ^cArşda: Levhde YED.

* 5a çıķdıđı: agduğı / gökdeki: yohsa YED.

* 6a Furķān ile Zebūrı: Zebūrıla Furķānı YED.

* 7a cümlemiz didik: cümle didügi YED.

* 7b Ķanda isterseñ anda: Ne gördüysen kamu YED.

Gazel*

Müstef'îlün/Müstef'îlün/Müstef'îlün/Müstef'îlün

- 1 Ey yârenler kim işitdi * aşık tövbe itdiğini
Ya kim işitdi deñize od düşüben tütüğünü
- 2 Şāhım seniñ aşkıñ odı düşdi gönül deryāsına
Aceblerler * kaynayuban ma rifetler bitdiğini
- 3 Yüz biñ İsā ile Mūsā aşkıñda * ser-gerdān gezer
Aceblerler bunu * dañi aşk nihengi yutduğünü
- 4 Yüzgeçligi * öğrenemeyen kıl girmesiñ bu deñize
Aşk deryāsı dıbsızdır * aceblemeñ batduğünü
- 5 Şarraflığı öğrenmeyen bu cevheri boncuğ şanur
Varır virir yok nesneye bilmez neye şatduğünü
- 6 Her kim Haqqıñ * dīdārını bunda ayān görmez ise
Yarın ol ser-gerdān gezer * hiç bilmeye n'itdiğini
- 7 **Yūnus** eydür azıqlıyım * Tapduğımız dost yüzidir
İşbu söze inanmayan bunda bulsun * eytdüğünü

124**

Gazel*

* 123 MHEM s 60, YED s 326.

* Gazel- YED.

* 1a Ey yârenler: Müslümânlar / işitdi: görmişdür YED.

* 2b Aceblerler: Aceblemen YED.

* 3a aşkıñda: işkıla YED.

* 3b Aceblerler bunu: Aceblemen beni YED.

* 4a Yüzgeçligi: Yüzgeçlik YED.

* 4b dıbsızdır: derin olur YED.

* 6a Haqqıñ: ol dost YED.

* 6b gezer: geze YED.

* 7a Yūnus eydür azıqlıyım: Uşda miskīn Yūnus eydür YED.

* 7b İşbu söze inanmayan bunda bulsun: İnanmayan işbu söze eydebilsin YED.

* 124 MHEM s 61, YED s 325.

* 3- MHEM. Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığı için gösterilmemiştir. Eksik olan beyit, YED'de şöyledir:

Korkar oldum bir Tanrıdan bîzâr oldum yatlu hûdan

İşbu işüm sagıncıla ben yoluma gitdüm ahî

* Gazel- YED.

Müstef'ülün/Müstef'ülün/Müstef'ülün/Müstef'ülün

- 1 İy yārānlar iy ardaşlar g r n beni n'itd m aı
Ere ird m erde* buldum er etegin t tdum aı
- 2 Cānum bir g zs z cān idi ii  olu s c'bān* idi
T tdum misk nlik etegin ben menzile yitd m aı
- 3 Giderdim g nl mden k ni kin t tanı n yodur d ni
İy yārānlar ben bu s zi uludan işitdim aı
- 4 Gice g nd z alayuben dost dost diy  a nlayun
İy ardaşlar ben dostumı arayup da buldum*
- 5 A nladım kendi hālimi g zledim togrı yolımı
T tdum ulular etegin ben murāda irdim* aı
- 6  Aşık ise n misk n **Y nus** Hāzrete t tgil y zi n i
A nlayana dirse n her s z řarrāflara* şatdım aı

125**

Ėazel*

Müstef'ülün/Müstef'ülün/Müstef'ülün/Müstef'ülün

- 1 Ba nı namaz ılmaz diyen ben ıluram namazımı
ılırsam da ılmazsam da* ol Hā bil r niyāzımı
- 2 Hādan artı kimse bilmez āfir M sl mān kim dir r
Ben ıluram namāzımı Hā geirdise* nāzımı

* 1b erde: eri YED.

* 2a s c'bān: sen ben YED.

* 4- YED.

* 5b murāda irdim: Hazret'e ben yitd m YED.

* 6bdirse n her s z řarrāflara: gevher durur s z řarrāfa YED.

* 125 MHEM s 61, YED s 283.

* 4- MHEM. Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracaqı iin g sterilmemiştir. Eksik olan beyitler, YDE'de şoyledir:

Dost bundadır bell  beyān g rd m dost didārın 'ıyān

Bu 'ilm-i hikmeti tuyan ider bana dek 'azimi

* Ėazel- YED.

* 1b ılırsam da ılmazsam da: ılurısam ılmazısam YED.

* 2b geirdise: ge r rse YED.

- 3 Ölmez dergâhından geçen ma^cnâ şarâbından içen^{*}
Hicâbsız cân gözün açan ol bilür benim sözümü^{*}
- 4 Göñül gözi bîdâr dirür kanda baksam dîdâr^{*} dirür
Kimde ^caçıl-fehim var durır aňlaya^{*} benim sözümü
- 5 Her dem dost sözi söylenür gîrli sözi şerh eyleyüp^{*}
Degme harîfe şerh itme bu benim derd [ü] süzümü^{*}
- 6 Sözüñ^{*} ma^cnîsine iriñ bî-nişândan haber viriñ
Dertli ^câşıqlara şoruñ bu benim gizli râzımı^{*}
- 7 Derd ^câşıklar dermânı dertli ^câşıklar ^caynîdür^{*}
Kâdiriñ kudret ünidir işideler^{*} âvâzımı
- 8 Dost isteyen gelsün beri dostı göstereyim^{*} aña
Budur sözüm öñden şoña ben bilürem kendi özümü
- 9 Ey **Yünus** imdi söyle Hâk münkirleri saña tıbq^{*}
Pişir kırtar Hâk hânını ^cârifler tıtsun tızını^{*}

126^{*}Ġazel^{*}

Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün

- 1 Dîniñ İmânıñ var ise hor görmegil dervişleri

* 3a Ölmez dergâhından geçen: Ol nâzi dergâhda geçer / içen: içen YED.

* 3b açan ol bilür benim sözümü: açar dost kendü siler gözümü YED.

* 4a her- MHEM / dîdâr: yâr YED.

* 4b var durır aňlaya: vardur ol bilür YED.

* 5a Her dem dost sözi söylenür gîrli sözi şerh eyleyür: Gizlü sözi şerh eyleyüp dürlü nükteler söyleyüp: YED.

* 5b harîfe: ^cârif / itme: itmeye / derd [ü] süzümü: gizlü râzımı YED.

* 6a Sözüñ: Sözüm YED.

* 6b gizli râzımı: derd ü süzümü YED.

* 7a dermânı: dermânıdur / ^caynîdür ğanîdür: YED.

* 7b Kâdiriñ: Kadîr ü / işideler: işidendir YED.

* 8a beri dostı göstereyim: bana göstereyin dostı YED.

* 9a Ey- YED / Hâk münkirleri saña tıbq: Hak'ı münkir dutar sana dakı YED.

* 9b kırtar: kotar / tızını: duzumı YED.

* 126 MHEM s 61, YED s 305.

Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirlere dipnotu arttıracığı için gösterilmemiştir.

* Ġazel- YED.

- Cümle  alem müştâk durır görmeklige dervîşleri
- 2 müştâk durır dervîşleriň şöhetine
Hem firişte tesbîh oğur zıkr iderler* dervîşleri
- 3 Ol Muħammed Muştafâ dervîş idi gönli* şafâ
İster iseñ andan vefâ incitmegil dervîşleri
- 4 İncidirseñ âh iderler sözsüz olasin yiderler*
Aşlıñ göküñ ĳurudırlar incitmegil* dervîşleri
- 5 Dervîş oğı yırağ atar degmeden cânına batar*
Ğâfil olma yırtar* tutar ĳor görmegil dervîşleri
- 6 Tersâlar tevbeye gelür taht ıssılar[ı]* zebün olur
Tağlar taşlar secde kıllur göricegez dervîşleri
- 7 Yer gök eydür ĳırka ĳağı himmetleri olsun bâğı
Çün pâdişâh oldı sâğı esrikiser* dervîşleri
- 8 Dört kitâbın ma nâsın* günde biñ kez oğur iseñ
Yârın bir an göremezsin ger* sevmezseñ dervîşleri
- 9 Bu dervîşler bir kuş dirür Allâh ile biliş turır
Bilmeyene bir düş dirür ĳanda göre dervîşleri*
- 10 Dertli ĳişi bilür bizi dâ im* şorar ĳâlimizi
Kördür münkirleriñ gözi görmeyiser dervîşleri
- 11 **Yünus** eydür bu  ışğ geldi ölmüş cânımdiri ĳıldı
Senlik benlik* dilden ĳaldı göricegez dervîşleri

* 2b Hem firişte: Firişteler / iderler: ider YED.

* 3a Ol Muħammed: Ol Fahr-i  alem /dervîş idi gönli şafâ: ol ma den-i sıdk u YED.

* 4a İncidirseñ: İncidesin / sözsüz olasin yiderler:  omrin gülin kurıdalar YED.

* 4b Aşlıñ göküñ ĳurudırlar incitmegil: Gözsüz olasin yideler tâ bilesin YED.

* 5a degmeden cânına: hey dimedin cânâ YED.

* 5b yırtar: yiter YED.

* 6a tevbeye: tapuya / taht ıssılar[ı]: hükm ısları YED.

* 7b esrikiser: esridiser YED.

* 8a Dört kitâbın ma nâsın: Gökden inen dört kitâbı YED.

* 8b Yârın bir an göremezsin ger: Va llâh didâr görmeyesin YED.

* 9- YED.

* 10a Dertli ĳişi bilür bizi dâ im: Devletlüler sever bizi her dem YED.

127**
Gazel*

- 1 Biz bizi bilmez idik bizi kendüden eyledi
Âşkâre kıldı bizi kendüyi* pinhân eyledi
- 2 Biz bile pinhân idik gayr-i sen ü ben idik
Muṭlak bî-mekân idik hem bî-mekân* eyledi
- 3 Toprağı kıatreledi şürete ḥad* bağladı
Ṭoğradı* dört âleti adın insân eyledi
- 4 Çün yaratdı Âdemi biz bile idik* kamu
Bizdendir* ḥâş u °ami bir ma°denden eyledi
- 5 Ki aşl-ı ma°den idik ğayġüsü yoğ bay idik*
Ol bî-nişân cihânda şöyle revân eyledi
- 6 Gel gör Çalap fazlını yağmaz °âşî ħulunı*
Yüz yigirmi dört biñini* ol tercemân eyledi
- 7 Çün nefis oldu ḥavâle tağıldı her bir* yola
Ṭatlı oldu nevâle ol sen ü ben eyledi
- 8 Sen ü ben ile ḫalan olur bu yolda* yalan
Dünyâ çirkine ṭâlân* işin gümân eyledi

* Senlik benlik: Se ben demek YED.

* 127 MHEM s 62, YED s 292. Şiirin vezni tespit edilememiştir.

* 7- MHEM. Eksik olan beyit, YED'de şöyledir:

Kamu bir yire ġider kimse niçesi yiter
İki birdür bir biter gör bir neden eyledi

* Ğazel- YED.

* 1b kendüyi: kendüy YED.

* 2b bî-mekân: bî-gümân / bî-mekân: bî-gümân YED.

* 3a kıatreledi şürete ḥad: kadarladı sûreti hat YED.

* Ṭoğradı: Durgurdı YED.

* 4a biz bile idik: bileydük biz YED.

* 4b Bizdendir: Bu kamu YED.

* 5a Ki aşl-ı ma°den idik ğayġüsü yoğ bay idik: Asl-ı ma°dendeyidük kaygusuz ganîyidük YED.

* 6a Gel gör: Görgil / yağmaz: yıkmaz / ħulunı: gönünü YED.

* 6b Yüz yigirmi dört biñini: Bin bin kerem lutfıla YED.

* 7a tağıldı her bir: dagılduk degme YED.

* 8a Sen ü ben ile ḫalan olur bu yolda: Ne sen ü ben ne fülân ne dutarısa YED.

- 9 Ādemden baña degin nice gedā vü begin*
Yemek ile giymegin* bir dāneden eyledi
- 10 Ezelden belli idik elestde belā didik*
Yūnus idik ezelden* kamu birden eyledi

128**
Ġazel*

- 1 İster idik Allāhı bulduķ ise ne oldu
Ağlar idik dün ü gün güldük ise ne oldu
- 2 Erenler meclīsinde biz bir yāre gül idük
Açıldıķ ele geldik şoldıķ ise ne oldu
- 3 Danişmedler ʿālimler medrese buldıysa
Biz harābāt içinde buldıķ ise ne oldu
- 4 Erenler meydānında yüki yüklenür toydıķ
Pādişāh çevgānında kaldıķ ise ne oldu
- 5 İşit **Yūnus**[1] işit uş yine derviş oldu
Erenler maʿnāsına taldıķ ise ne oldu

129*

* 8b tālān: kalan YED.

* 9a baña: buna / nice gedā vü begin: ne eli var ne yegin YED.

* 9b Yemek ile giymegin: Geymegile yimegi YED.

* 10a Ezelden belli idik elestde: Elestde bileydük göz açduk YED.

* 10b Yūnus idik ezelden: Yūnusla gayrını YED.

* 128 MHEM s 63. Şiirin vezni tespit edilememiştir.

* Bu şiirin farklı kaynaklarda değişik varyantları bulunmaktadır. Şiir, Yunus Emre Divānı'nda şu şekilde yer almaktadır:

İsteridüm Allah'ı buldumisa ne oldu
Ağlarıdum dün ü gün güldümise ne oldu
Erenler meydānında yuvalanur top idüm
Pādişāh çevgānında kaldumisa ne oldu
Erenler sohbetinde deste kızıl gül idüm
Açıldum ele geldüm soldumisa ne oldu
ʿĀlimler müderrisler medresede buldılar
Ben harābāt içinde buldumisa ne oldu
İşit Yūnus'ı işit uş yine delü olmış
Erenler maʿnāsine taldumisa ne oldu (Tatçı, 1990: 320).

* Ġazel- YED.

Gazel

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Behey kardaş Hakkı bulam mı dersin
Hakka yarar amel işlemeyince
Bu yoluñ ötesin bulam mı dersin
Mürşid-i kâmile söylemeyince

II

Behey kardaş sende tevhide özin
Tevhiddir bu nefsin kal'asın bozan
Hiç kendi başına kaynar mı kazgan
Çöre yanan ateş eylemeyince

III

Hiç kimsede gönül evin düzemez
Hakkın takdîrini kimse bozamaz
Girüp aşkın deryasında yüzemez
Aşkın deryasını boylamayınca

IV

Aşkı cûşa geldi çekerim harlar
Aşık olan aşık nâmusı bilmez
Behî Yûnus baña söyleme derler
Ya ben öleyim mi söylemeyince

* 129 MHEM s 63.

Mecmuada bulunan Yûnus mahlaslı bu şiir, Yûnus Emre Dîvânı neşrinde yer almamaktadır. Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu A. 3092 numaralı mecmuada kayıtlı şiir v.: 184b'de bulunmaktadır. Şiir, Yaşar Aydemir'in, Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler isimli makalesinde şu şekildedir:

Behey kardaş Hakkı bula mı dersin
Haka yarar amel işlemeyince
Bu sırruñ ötesin duya mı dersin
Mürşid-i kâmilün söylemeyince
Gel kardaş gel ey tevhide özen
Tevhiddür nefsinün kal'asın bozan
Hiç kendü kendine kaynar mı kazan
Çevre yanın âteş eylemeyince
Dime kimse gönül uyandırılmaz
Hakın takdîrini kimse bozamaz
Ummânlara talup çıkup uramaz
Aşkuñ deryasını boylamayınca
Aşkum gâlib oldu yüregüm harlar
Aşkı olan âri nâmusı neyler
Bre Yûnus saña söylemedirler
Ya ben ölümi söyle[ye]meyince (Aydemir, 2007: 131).

130*

Ġazel*

4 + 4 = 8 / 8 hece vezni*

I

Hak yoluna* gidenlere
İster bekem himmet-i şeyh
Şeyhe hizmet idenlere
Olur elbet himmet-i şeyh

II

Gerçeklere himmet olur
Tizcek menziline bulur
Tâlib maflübını bulur
Olsa eger himmet-i şeyh

III

Gerçek olan tâliblere
Himmet olur râğiblere
İş bu yolda kâziblere
Olmaz her giz* himmet-i şeyh

IV

Kime kim* himmet olmadı
Bu yolda menzil olmadı
İrşad taḥkîk bulmadı
Olmayınca himmet-i şeyh

V

Nüzulî* hiç bilür m'idi
Toğrı yolu bulur m'idi*
Kâmil insân olur m'idi*
Olmasa ger* himmet-i şeyh

* 130 MHEM s 64, DMN s 6.

* Ġazel- DMN.

* Hece vezniyle yazılmış olan şiirin başında gazel başlığı bulunmaktadır.

* I /1yoluna: yolunda DMN.

* III/4 Olmaz her giz: Her giz olmaz DMN.

* IV/1 kim: ki DMN.

* **Nüzulî:** Nüzulî'nin asıl adı Mustafadır. Şiirlerinde Nüzulî mahlasını kullanmıştır. Denizli'de doğmuştur. Doğum tarihi belli olmamakla birlikte XVII. yüzyılın ikinci yarısı veya son çeyreğinde doğduğu tahmin edilmektedir. H. 1157/M. 1744'te Kula'da vefat etmiştir. Mutasavvıf bir şairdir. İki divanı bulunmaktadır. Dünyanın faniliği, edep erkan öğrenmek gerektiği, insanın aslını unutmaması gerektiği, ilahi aşk... vb. gibi konuları anlattığı dini-tasavvufi muhtevalı şiirleri vardır (Erdoğan, 1999: 203-208).

* V/2 bulur m'idi: bulur mı idi MHEM. Vezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* V/3 olur m'idi: olur mı idi MHEM. Vezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* V/4 Olmasa ger: Ger olmasa DMN.

131*

Ġazel*

Fā^cilālün/Fā^cilālün/Fā^cilālün/Fā^cilün

- 1 Derd-i Hâkdan ağlayan gözler yaşından bellidir
°Ayn-ı Beytu'llâh olan özler düşünden bellidir
- 2 °Ârif-i bi'llâh olan ta^cn eylemez °aşıkları
Egri* olan hâriciler bakışından bellidir
- 3 Bilmek isterseñ eger sen ey birâder câhili
Dek* oturmaz °aşıka atar taşından bellidir
- 4 İçeri girmezden evvel °ârif olanlar bilür
Pâdişâh konan sarâya* bak taşından bellidir
- 5 İş bu °ârifler rumûzın añlar iseñ zâhidâ
Menfa^catli gelicek yaz güz kışından bellidir
- 6 Zâhidâ ço kıyl u kâli mürşid-i kâmile var
Kimdir ol bilmek dilerseñ turışından bellidir
- 7 Zâhidiñ zühdi* murâdı ma^clûm oldı °ârif
Havf-ı tamu hür [u] ğılman teşvişinden bellidir
- 8 Ehl-i °aşk ol yürü zâhid °aşkı inkâr eyleme
Ehl-i °aşk olan kişiler cünbüşünden bellidir
- 9 °Âşık-ı şâdikları yañlış hayâl eyleme gel
Râh-ı Hâkda toğrı olan her işinden bellidir
- 10 Cinsi cinsiyle gezer °âlem içinde gör müdâm
Şâlih ü kâbiğ* kâmu hep yoldaşından bellidir
- 11 Görme misiñ* gice gündüz dâ'imâ çağlar açar

* 131 Em s 64, DMN s 10.

* Ġazel: velehu DMN.

* 2b Egri: Münker DMN.

* 3b Dek: Tek DMN.

* 4b sarâya: sarâyı DMN.

* 7a zühdi: zühdden DMN.

* 10b kâbiğ: şâlih DMN.

Baħr-ı  ummāna varan seyl aışından bellidir

- 12 Ey **N z l ** baħr-ı  umm n olsa eger bir v c d
G rince aynar aşar d 'im c şundan bellidir

132*

Ėazel*

F  il l n/F  il l n/F  il l n/F  il n

- 1 Z hid  biz c m-ı  aşı ana gelmişlerden z
M siv y  terk id p  umm na gelmişlerden z
- 2   lem-i vaħdet iliniņ ş hiy z g nden  ay n
L k-i kesretde olan zind na gelmişlerden z
- 3 D rt kit bini ma n sın fehm itmege bir notadan
P r ile  lfet id p merd ne gelmişlerden z
- 4   lem-i vaħdetden indik bu fen  il mine*
Aşlımız  rz layup* sult na gelmişlerden z
- 5 Ten g ziyle H k g r lmez ş yle bil sen ey kişi
C n g zini amağa devr na gelmişlerden z
- 6 Aluben evg n zikri biz bug n ey m dde i
Başımız  op eyley p meyd na gelmişlerden z
- 7 G h[i] mecn n g h[i] meft n ey **N z l  H lveti**
G h[i]  aş içre hem n bir d ne gelmişlerden z

133*

Ėazel*

F  il l n/F  il l n/F  il l n/F  il n

- 1 Nut-ı  demdir dil  ta l m-i esm dan Ėarař

* 11a misiņ: mişsin DMN.

* 132 MHEM s 65, DMN s 14.

* Ėazel: velehu DMN.

* 4a vaħdetden: erv ħdan / il mine: m lk ne biz DMN.

* 4b  rz layup:  rz  id p DMN.

* 133 MHEM s 65, DMN s 78.

* Ėazel- DMN.

- Ṭāl°at-ı pākidir ol ism-i müsem mādan ğaraż
- 2 Küntü kenziñ sırrını fehm eyledikse āferīn
Bil muḥabbetdir * zūhūrı cümle eşyādan ğaraż
- 3 Kāf [u] nundan cümle °ālem var olup buldı ḥayāt
Sırr-ı vaḥdet zāhir olmağdır bu ihyādan ğaraż
- 4 Üç ḥurūf dōrt oldığıçün düşdi ğavġā °āleme
Yek ḥurūf maḥv olmağ içündür o ğavġādan ğaraż
- 5 Bir ḥurūf kıldı mu°ammā zāt-ı Ḥaqqı bī-noğta
Faḥr-ı °ālemdir **Nüzūlī** ol mu°ammādan ğaraż

134*

Ġazel*

Mef°ülü/Mefā°ilü/Mefā°ilü/Fe°ülün

- 1 Dert ehline Loğmān ile dermān[1] göründi
°Aşğ ehline tevḥīd ile devrān[1] göründi
- 2 Mūsāya “şecer innī ena’llāh”⁴² didi ben Ḥağ
Mañşūr diyecek dār ile urġān[1]* göründi
- 3 Eyyūba irüp şihḥat°aceb oldı
Ya°ğūb a daḥi Yūsuf-ı Ken°ān* göründi
- 4 Nemrūd odı ġülzār olup İbrāhīme nāġāh
İsmā°ile Cibrīl ile ġurbān göründi
- 5 Ḥikmet-i Ḥudā ya °āğıl irmez ey **Nüzūlī**
Her bir ġulna* bir vechle ihşān[1] göründi

135*

* 2b muḥabbetdir: muḥabbetden DMN.

* 134 MHEM s 65, DMN s 107.

* Ġazel: velehu DMN.

⁴² şecer innī ena’llāh: “mine’s-şecereti an yā-Mūsā innī ena’llāhi rabbu’l-‘ālemīn” Ağaçtan şöyle seslenildi: Ey Mūsā şüphesi ben ālemleri Rabbi olan Allāh’ım Kur’ān-ı Kerīm 28/30.

* 2b urġān[1]: uġatı DMN.

* 3b Ken°ān: Ke°nān MHEM.

* 5b ġulna: ġula DMN.

Ġazel*

Fā[°]ilālün/Fā[°]ilālün/Fā[°]ilālün/Fā[°]ilün

- 1 Nūr-ı yezdān maḫharısıñ yā[°] Aliyyü'l-Murtaḫā[°]
 °İlm ü °irfān maḫzenisiñ yā[°] Aliyyü'l-Murtaḫā[°]
- 2 “Hel etā”⁴³ ṣāniña indi yoḫdur aṣlā ṣübhemiz
 Ol sebebden noḫta sensiñ * yā[°] Aliyyü'l-Murtaḫā[°]
- 3 Ol Nebī Ḥaḫḫında didi “laḫmüke laḫmi”⁴⁴ seniñ
 Anıñ içün sen velisiñ yā[°] Aliyyü'l-Murtaḫā[°]
- 4 “Lā fetā illā °Ali”⁴⁵ buyurdı ṣāniñda Resül
 Seyf-i ḳudret ṣāhibisiñ yā[°] Aliyyü'l-Murtaḫā[°]
- 5 Gizli rāzi gün gibi fāṣ itdi ol Aḫmed saña
 Ḥaḫ yolınıñ rehberisiñ yā[°] Aliyyü'l-Murtaḫā[°]
- 6 Niçe medḫ idem seni ben yoḫ nihāyet °ilmiñe
 Evliya sır çeṣmehisiñ yā[°] Aliyyü'l-Murtaḫā[°]
- 7 Der **Nüzülī** Ḥaḫ te°ālā saña arslanı didi
 Tegriniñ arslanı sensiñ yā[°] Aliyyü'l-Murtaḫā[°]

136*

Ġazel*

Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilün

(Fā°ilātün)

(Fa°lün)

- 1 Anı * ruḫsāre-i dildār[i] nazardār bilür
 Bilmez erbāb-vera° keyf[i] ṣarāb-ḫ^vār * bilür

* 135 MHEM s 66, DMN s 3.

* Ġazel: velehu DMN.

⁴³ Hel etā: Geldi geḫti mi? Kur’ân-ı Kerîm 76/1.

* 2b noḫta sensiñ: noḫtavisiñ

⁴⁴ laḫmüke laḫmiñ: “ente minni ve ene minke” Sen bendensin, ben de sendenim (Yılmaz, 1992: 42).⁴⁵ Lā-fetā illā °Alī: Lā-fetā illā Ali, Lā-seyfe illā Zü’lfikār “Ali’den başka genç (yiğit er), Zü’lfikār’dan keskin kılıç yoktur” (Yılmaz, 1992: 100).

* 136 MHEM s 67, NİD s 164.

* Ġazel- NİD.

* 1a Anı: ÂN NİD.

* 2b ḫ^vār: hār NİD.

- 2 Kūy-ı dildāreye bensizin şehā * gönlüm
Gider °aşka girişür * gölgesin aġyār bilür
- 3 H̄v̄ace-i medrese fehm eylemez esrār-ı dili
Āşık-ı gūşe-nişīn maḥrem-i dildār bilür
- 4 Bilmez aġyārlar aḥvāl-i sürūrānımız
Neş°e-i °aşkımız °aşka giriftār bilür
- 5 Kārın ey **Mīr Nigārī*** dil-i sevdā-zedeniñ
Anlamaz kimse bunu ṭālib-i dīdār bilür

137*

Ġazel*

Fā°ilālün/Fā°ilālün/Fā°ilālün/Fā°ilün

- 1 Cur°a-i āb-ı lebi teşne-i bī-pāye yeter
Zerre-i °arız-ı bī-ḥad dil-i şeydāya yeter
- 2 Öyle * şeydaları var gūşe-i vīrānede kim
Kırklara rūḥ virir feyz[i] Mesīḥā ya yeter
- 3 Tehī ḳalmaz eli sevdāya giriftār olanıñ
°Āḳıbet birgün olur zūlf-i semen-sāye yeter
- 4 “Ḳul hüva’llāhü aḥad”⁴⁶ söyle dem-ā-dem ey dil
Biñ sene °ömri ola °ārife bir āye yeter
- 5 °Ālem-i ḳudse düşer **Mīr Nigārī** ḡulḡul
Vaḳt ki nāliş-i dil °arş-ı mu°allāya yeter

138**

* 2a bensizin şehā: bensiz sizin tenhā NĪD.

* 2b girişür: girişen NĪD.

* **Mīr Nigārī**: Asıl adı Hamzadır. H. 1212/M. 1797 yılında Azerbaycan’da doğmuştur. Çeşitli zamanlarda Erzurum, Amasya ve İstanbul’da da yaşamıştır. H. 1303/M. 1886 yılında Harput’ta vefat edemiştir. Azerbaycan ve Anadolu Türkçesinin özelliklerini sentezleyerek yazdığı tevhit, münacat ve na’larda Azerbaycan tasavvuf edebiyatının önemli örneklerini vermiştir (Bayram, 2019).

* 137 MHEM s 67, NĪD s 166.

* Ġazel- NĪD.

* 2a Öyle: Eyle NĪD.

⁴⁶ Ḳul hüva’llāhü aḥad: De ki: “O, Allah’tır, bir tek tir.” Kur’ân-ı Kerîm 112/1.

* 138 MHEM s 67, NĪD s 169.

Ġazel*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 Ciger-қан* oldığım feryād-ı ateş-bārlardan şor
Sinem nār oldığın yanmış yanık eş^cārelerden* şor
- 2 Göñül ser-mest-i muḥibbā-yı ezelden* mācerālardan
Ḥaberdār olmaḵ isterseñ görüş seyyarelerden* şor
- 3 Ķaradır sensiz ey māḥım günüm ger i^ctibārim yoḵ*
Güni ḵaram baña hem-dert olan şeb-tārelerden* şor
- 4 Lebiñden bī-ḥaberler hiç ciger ḵan oldığın bilmez
Ciger ḵan oldığın ḥasret-zede ḥün-bārelerden* şor
- 5 Şoruşma keyf-i sevdānı hevādār olmayanlardan
Şarābıñ neş³esiñ ser-mest olan mey-ḥārelerden şor
- 6 Gözüm meyl eylemez aḡyāra kim bir yāre mā³ildir
Özünden bī-ḥaberdir bilmez ol huş-yārelerden* şor
- 7 **Nigārī** mezheb-i rindānı idrāk eylemez vā^ciz
Ḥaḵīḵāt anılamaz bī-dīn dīni dindārelerden* şor

139**

Ġazel*

* 4, 6- MHEM. Eksik olan beyitler NİD'de şöyledir:

Geçen gün baḡa vardım yād-ı ruḥsârıñla gülşende
Gözimden seller aḡdı bülbülân gülzârlardan şor
Cünûn-ı Bisütûnıñ daḡ-ı ^câlem sūzişin ey cân
Hevādārân-ı sevdâ sâḵin-i kuhsârlardan şor

* Ġazel- NİD.

* 1a ḵan: daḡ NİD.

* 1b eş^cārelerden: eş^cārlardan: NİD.

* 2a muḥibbā-yı ezelden: sevdâ-yı ezeldir NİD.

* 2b seyyārelerden: seyyārlardan NİD.

* 3a i^ctibārim yoḵ: i^ctibārın yoh NİD.

* 3b şeb-tārelerden: şeb-tārlardan NİD.

* 4b ḥün-bārelerden: hun-bārlardan NİD

* 6b huş-yārelerden: hüşyārlardan NİD.

* 7b dindārelerden: dindārlardan NİD.

* 139 MHEM s 68, NİD s 168.

* Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığı için gösterilmemiştir.

* Ġazel- NİD.

Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilün
(Fä^cilātün) (Fa^clün)

- 1 Senden ey hām-ṭama^c sīne-i sīm isterler
Puḥte-dil kāse-i zer mihr-i muḫīm isterler
- 2 Derd-mendān-ı İlāhīhem-a-dem^{*} na^cre-zenān
Bir gönül pāre ciger baḡr-ı dü-nīm isterler
- 3 Mey-feṣān-ı ḥaremi dāhiyetü'l-ekberler^{*}
Şarf-ı cān eylemege^{*} derd-i ^cazīm isterler
- 4 Derd-i sevdāya düşenler dilemezler dermān
Ne şifā ḥ^vāhiş iderler ne hekīm isterler
- 5 Ṭālib-i bāde-i engür degildir Ḥaḡdan
Teşne-kān-ı ezelī mey-i ḡadīm isterler
- 6 Bezm-i rūḥānīde aşḡāb-ı nefisler var kim
Baḡş-ı cān eylemege^c azm-i remīm isterler
- 7 Ḳaşr-ı^{*} sevdāda ḡuluñ her biri olmaz sulṭān
Her bir aḡres varamaz Ṭūra Kelīm isterler
- 8 Münkir-i ^caşḡ-ı hüveydā ki ṭarīḡ-i Ḥaḡdan
Rüy-gerdānlık idüp nār-i elīm isterler
- 9 Hāzır ol şevkle ey **Mīr Nigārī** şarf it
Maḡremān-ı ḡurrem-i yāra ne kim isterler

140^{*}

Ġazel^{*}

Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilün
(Fä^cilātün) (Fa^clün)

* 2a hem-a-dem: heme dem NİD.

* 3a ekberler: kübrālar NİD.

* 3b eylemege: itmege çoḡ NİD.

* Ḳaşr: Mısr NİD.

* 140 MHEM s 68, NİD s 164.

* Ġazel- NİD.

- 1 Sergüzeştimi dilâ başdan aşan ğamdan şor
Mâcerâmı görüş ol dīde-i pür-nemden şor
- 2 Ehl-i sevdâ n'îçün ağlar ne içün * kara giyer
Haber al Ka^cbeden esrârını Zemzemden şor
- 3 Kerbelâdan haber al ehl-i belâ çekdigini
Ne cefâ eylediler mâh-ı Muħarremden şor
- 4 Cennet ehl[i] ne bilür ħâlini Mervânîleriñ
Sen Mu^câvîleri şeytân-ı cehennemden şor
- 5 Ehl-i dilden haber al ^caşkı ne añlar vâ'iz
Ne bilür ħar haber-i Cenneti Âdemden şor
- 6 Feyz-i Rûĥu'l-Ķudsîñ mâ-hüve keyfin ey dil *
Nefes-i nefis-i Mesîĥâ leb-i Meryemden şor
- 7 Ey Nigârî Ħarem-i Ka^cbe-i ^cuşşâķa yüri
Ehl-i dilden haber al dilber-i maħremden şor

141 *

Ķazel*Fâ^cilâlün/Fâ^cilâlün/Fâ^cilâlün/Fâ^cilün

- 1 Fârîĝ olmazlar belâlar mübtelâlardır baña
Aĥmediyy'ül-meşrebem hem-dem belâlardır baña
- 2 Tîrler ħavs-ı ħazâdan kim yaĝar yaĝmur tek
Herbiri mihr [ü] vefâ şehd [ü] şifâlardır baña
- 3 Dem-be-dem zevk [ü] şafâ cevır [ü] cefâlardan gelür
Nâz [u] istiĝnâ-yı dilber dil-rübâlardır baña
- 4 Bülbülân-ı ĥoş hevâlar tek nevâ-sâzam diyü
Ķoncaveşlerden dem-a-dem e'^cşâlılardır baña

* 2a ne içün: ü ne çün NİD.

* 6a dil: cân NİD.

* 141 MHEM s 69, NİD s 24.

* Ķazel- NİD.

- 5 Ṭālib-i dīdāram ammā hem-demimdir iştīyāk
 Āh [u] feryādım dem-a-dem reh-nümālardır baña
- 6 Sīm [ü] zerden fāriğam kim gūşe-i vīrānede
 Güft [ü] gūy-ı dil-rübālar kimyālardır baña
- 7 Dem-be-dem ıturmaz döner gönlüm esīr-i zülfdür
 °Unşurumdan ğālibā ğālib hevālardır baña
- 8 Eksik olmaz bādeler peymānemizden kim müdām
 Bāde-keşlerden gelen hayr du°ālardır baña
- 9 İtmezem **Mīr Nigārī** iştikā ikrāh kim
 Ol cefālar kim gelür Ḥağdan şefālardır baña

142*

Ġazel*

Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilün

(Fā°ilātün)

(Fa°lün)

- 1 Oda yanmış dilim ol lebleri gül-nāra fedā
 Cāna gelmiş tenim ol lehce-i güftāra fedā
- 2 Çeşm-isevdā-zedem ol āhū-niğeh hayrānı
 °Ağl-ı hayret-zedem ol nergis-i bīmārā fedā
- 3 K̄ara bağrımda °aziz besledigim cān-ı şirīn
 Arzū-yı dehenim la°l-i şeker-bāra fedā
- 4 Ne ki var vāriyyetim ıturra-i ıtarārlara
 Ne ki var mā-melekim dīde-i °ayyāra fedā
- 5 Ferş-i rāh eyledigim rāh-ı güzergāhında
 Gözümün nūr-ı serā-perde-i ruhsāra fedā
- 6 Kim olur ben gibi şeydā ki heves-nāk itdim
 Ḥāşıl-ı zühdimi bir kāse-i şer-sāra fedā

* 142 MHEM s 69, NİD s 29.

* Ġazel- NİD.

- 7 Terk-i nâz eylegil ey nâz-fürüş [u] cilve-künân
Bir görüş * **Mîr Nigârî** ola dîdâra fedâ

143*

Ġazel*

Fâ^cilâlün/Fâ^cilâlün/Fâ^cilâlün/Fâ^cilün

- 1 Vâ^ciz-i bî-mihre yüz tıtdum dîdem ey bi-ħicâb
Bî-ħabersîñ muşhaf-ı ^cuşşâkdan ey bî-kitâb
- 2 Uğradîñ erbâb-ı dil ħışmına kim dâ²im sözün
Daħdir maħzâ yerîndir nâr [u] kârîndır ^cazâb
- 3 Nâzır-ı dîdârlardır tâlib-i ruhsârlar
Dâħil olmuş * ravza-i rü²yetdir o kavm-i bî-hesâb
- 4 Geçmezem râh-ı tecerrüdden Mesîhâ-meşrebem
Tâ ki varam çekmezem câm-ı ta^calluğ dan şarâb
- 5 Meskenim Elbürz temkînimdir hevâdan geçmişem
Tör getir şahbâyı ey ârâmı cânım bî-hesâb*
- 6 Ey müşevviğ târümâr it bâ^cış-i teşviğ kim
Kâmil-i ^caşkam ne lâzım ceng [ü] âheng ü rübâb
- 7 Uymâzam zâhidlere zîrâ ki rind-meşrebem
Varmazam vâ^cizlere zîrâ ki söyler bî- şavab
- 8 Ey **Nigârî** baħş-i Mevlâdır saña maħzâ ki sen
Eyledîñ her bir ^camelden kâr-ı ^caşkı intiħâb

144*

Ġazel*

Mefâ^cilün/Mefâ^cilün/Mefâ^cilün/Mefâ^cilün

* 7b görüş: görven NİD.

* 143 MHEM s 69, NİD s 46.

* Ġazel- NİD.

* 3b olmuş- NİD.

* 5b Tör: Devr / şahbâyı: sahbânı / bî-ħesâb: bî-ħabâb NİD.

* 144 MHEM s 70, NİD s 110.

* Ġazel- NİD.

- 1 Faḳīhler ders-i °aşkı muşḫaf-ı ruḫsār[1] bilmezler
Sefīhler kenz-i maḥfī gevher-i esrār[1] bilmezler
- 2 Fünün-ı °aşkı zāhir-perestler bilmez °ayb olmaz
Ḥarīdāran ḫar-ı mühre dürr-i şehvār[1] bilmezler*
- 3 Ḳatı ma°zürdur müştāk-ı cennet hem-çü zāhid çün
Bilürler dār[1] aḫmaḳlar velī diyār[1] bilmezler
- 4 Severler bir bölük yem-ḫ°ār isterler °alefzārı
Şikem ḳaydın çekenler neş°e-i dīdārı] bilmezler
- 5 Habībān anlamaz aḡyār[1] bilmez ḡayr-ı dildārı
Bilenler yārini taḫḳīḳāne ḡayr-i yār [1] bilmezler*
- 6 Ḳadeḫ-ḫ°ārān-ı sevdā mest-i ma°nā anlamaz āyīn
Ṭaleb-kārān-ı bī-mezheb dīn [ü] dindār[1] bilmezler
- 7 Degil vāḳıf özünden bī-ḫaberdir cām-ı maḫviyyet
Çekenler mest-i lā-ya°ḳıl olanlar dār [1] bilmezler
- 8 Naḫar ḳılmaz ṭaleb-kārān baḳmaz sünbülüstāna
Esīr -i ṭurra-i ṭarrār lar şeh-mār[1] bilmezler
- 9 Gezer **Mīr Nigārī** lāubālī nāmdan geçmiş
Cünün-ı dīde-i Leylā olanlar °ār[1] bilmezler

145*

Ḳıṭ°a*

Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilün

(Fā°ilātün)

(Fa°lün)

- 1 Cem°-i azdād müyesser degil ey vā°iz yā
At Mu°āvīleri yā ibn-i * Muḫammedden geç
- 2 Ya Mu°āvīlere nefrīn eyle ya°ni la°net

* 5b yārini: yārı NİD. Hece fazlalığı vardır.

* 7b dār: var NİD.

* 145 MHEM s 70, NİD s 429.

* Başlık: Ḳıṭ°a MHEM.

* 1b ibn: īn ki NİD.

Ya sañā rüz-i cezā şefkat-i Aḥmedden geç

3 Dileseñ cennet eger āl-i °abāya ḥıdmet
Eyle yā leşker-i Şāmı dile cennetden geç

4 Hırz-ı cān eyle bu güftārımı ger °aşık iseñ
Yoḥsa kim la°n saña raḥmet-i bī-ḥadden geç

146*

Ġazel*

Mefā°ılün/Mefā°ılün/Mefā°ılün/Mefā°ılün

1 Hākīkat güft [ü] güy in maḥrem-i esrārlardan şor
Ene'l-Haḥ baḥşin Hākım diyen ber-dārlardan şor

2 Şadā şaḥrā virir mi virmez elbet bilmek isterseñ
Neler Ferhādlar çekdiklerin kūh-sārlardan şor

3 Perīşān oldığın bād-ı şabānıñ ehl-i sevdānıñ
Tutup dāmān-ı zūlf-i ṭurra-i ṭarrār elerden* şor

4 Kadeḥ-ḥ°ār olmayan bilmez meyiñ keyfiyyetin vā°iz
Ne añlar içmeyen ma°zürdur mey-ḥ°ärelerden* şor

5 Şoruşma bī-ḥaberdır zāhid-i ğulyabanīden
Cünün-ı zūlf-i Leylāyı perī-ruḥsārelerden* şor

6 Cünūniyyet meyin nūş itmeyen esrār-ı sevdāya
Degil vāḳıf bunı dīvāne-i bī-°ārlardan şor

7 **Nigārī** ger bugün Leylā görünmez görünür ferdā
İnanmazsıñ baña ger āyet-i dīdārelerden* şor

8 Hüseyniñ ser-güzeştin ehl-i mātem söyler āşüfte
Bu zālīm bī-naẓīri leşker-i ğaddārelerden* şor

* 146 MHEM s 71 NİD s 144.

* Ġazel- NİD.

* 3b ṭarrārelerden: tarrārlardan NİD.

* 4b içmeyen: içmeyüp / mey-ḥ°ärelerden: mey-hārlardan NİD.

* 6b Leylāyı perī-ruḥsārelerden: Leylāyı perī-ruhsārlardan NİD.

* 7b dīdārelerden: dīdārlardan NİD.

* 8b zālīm: zulm ğaddārelerden: ğaddārlardan NİD.

147*

- 1 Gezerem bî-ḥaber* kılmazam ḥazer
Kim reh-nümünumdur Şiddîḳ-ı ekber
- 2 Hâṭırıma gelmez fikr-i müşkilât
Zîrâ zahîrimdir Fâtih-i Ḥayber
- 3 Ğulâm-ı şîrin-ter şîr-i Ḥudâya
Selmân-ı Fârisî benimle Ḳanber*
- 4 Her ne ister iseñ iste bî-^caded
^cAşḫâb-ı keremdir sâḳî-i Kevşer
- 5 Hâṭırımda ḳarâr eylemez eyâ*
Maḥz-ı ber-nâmdir dilimde ezber
- 6 Gör ne güzel söyler ṭab^c-ı dil-âvîz
Fe-sübḫâna'llâh Allâhu ekber
- 7 Şaḫâyif-i keşîr çâr kitabdan*
Muḥliş* bir Ḳul hüva'llâh yeter⁴⁷
- 8 Mellâḫ-ı sevdâya cân virdim âḫir
Deryâ-yı hefteden aldım bir gevher
- 9 Meşhûr-ı ^câlem ey Seyyid Nigârî
Ḥürşîd-i felekden nâm[ı] aḫher*
- 10 Hîrz-ı revân eyle nâm-ı Aḫmedi
Şâm [u] seḫer söyle yâ Ḥayru'l-beşer
- 11 Câm-ı ser-şârdan çekmegil ayâḡ

* 147 MHEM s 71, NİD s 116. Şiirin vezni tespit edilememiştir.

* 1a bî-ḥaber: bî-hatar NİD.

* 3b Ḳanber: Kamber NİD.

* 5a eyâ: aḡyâr NİD.

* 7a kitabdan: kütübden NİD

* Muḥliş: Muḥlise NİD

⁴⁷ Ḳul hüva'llâhü: “Ḳul hüva'llâhü aḫad” De ki: “O, Allah'tır, bir tektir.” Kur'ân-ı Kerîm 112/1.

* nâm[ı] aḫher: ey nâmı azhâr NİD

Düşmesün lebiñden bâde-i aḥmer

148*

- 1 Girdârimiz °aşkıñ ziyâretidir
Bu kârımız Ḥaḳḳıñ °inâyetidir
- 2 Şabr kı l ey gönül derd [ü] miḥnetiñ
Tükenmiş âḥiri nihâyetidir
- 3 Aşḫâb-ı şafânıñ ḥâne-i dilde
Bâde-i muḥabbet hidâyetidir
- 4 Biz de ehl-i şafâdanız sevmek
Zümre-i zâhidiñ sefâhatidir
- 5 Bu* ma°nâdır sözi ehl-i ḥâl ile
Uğraşmaḳ vâ°iziñ ḳabâḫatidir
- 6 Âl-i Muḫammede buḡz [u]* °adâvet
Evlâd-ı Süfyânıñ şeḳâvetidir
- 7 Nesl-i Muḫammedi sevmek istemek
Ḥaḳḳıñ bize başḳa kerâmetidir
- 8 Sülâle-i tâhireye cân virmek
Mîr Nigârîniñ siyâdetidir

149*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

- 1 Peleng-i °aşḳ [u] şîr-i ḥürşîd-i mihr [ü] hevâyız biz
Ki Ḳıtmîr-i Ḥudâ kelb-i Ḥabîb-i Kibriyâyız biz
- 2 Ḍalâletden ḥalâş aşḫâb-ı iḥlâş ehl-i tevḥîdiz
Gürûh-ı nâciyiz kim pey-rev-i* Muştafâyız biz

* 148 MHEM s 72, NİD s 167. Şiirin vezni tespit edilememiştir.

* Bu: Bî NİD.

* 6a buḡz [u]: bugz-ı NİD.

* 149 MHEM s 72, NİD s 172.

* 2b Gürûh-ı nâciyiz: Gürûhu'n-nâcizi[y]iz / pey-rev-i: peyreviy-yi NİD.

- 3 °Adâvetden geç ey erbâb-ı kin kırtâr nedâmetden
Ki peykân-ı Hâbîb-i Kibriyâ seyf-i Hüdâyız biz
- 4 Gel* ey İsfend kîn almak dilerseñ merdiz ilden
Hadengi bizden al kim pehlivân-ı kâş [u] yâyız biz
- 5 Semendâne* felekden sebkat itmiş şeh-süvârıız kim
Hâbîb-i yâr* yârız bende-i âl-i °abâyız biz
- 6 Taşarruf eylemiş Timür tek âvâze-i °aşkıım
Cihânı ser-ta-ser* kim bende-i Şâh-ı Bahâyız biz
- 7 Kıtâr-ı deşt-i sevdâmızdan ey dîvane-i Leylâ
Ayağı* çekme ki küy-ı mehlikâya reh-nümâyız biz
- 8 Haţar deştindeyiz ger ğamzeden ammâ ğazâlâne
Nigâh-ı luţf-bûdan sâkin ümîd sezâyız* biz
- 9 Kesâfetden mu°arrâ ey Nigârî câm-ı Cemâsâ
Mücellâ vü laţîf âyîne-i °âlem-nümâyız biz
- 10 Kıtârîñ sevķ it ey muţrib diyâr-ı ğayra zîrâ kim
Belâ deştinde matemdar-ı Şâh-ı Kerbelâyız biz

150*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

- 1 İcâzet olmasa ger* cihân içre belâ gezmez
Ki ruşşat virmese pîr-i muĝân câm-ı melâ gezmez
- 2 Hüseynîñ ser-güzeştî gerdiş-i kilik-i kaçâdandır
Ki yoĝsa terk idüp Baţĝâ-yı küy* Kerbelâ gezmez

* 4a Gel: Ger NİD.

* 5a Semendâne: Semend nüh NİD.

* 5b yâr: çâr NİD.

* 6b ser-ta-ser: ser-be-ser NİD.

* 7b Ayağı: Ayaĝ NİD.

* 8b serâyız: sezâyız MHEM.

* 150 MHEM s 73, NİD s 174.

* 1a ger: her giz NİD.

* 2b küy- NİD.

- 3 Kaẓā fermānıdır maḥzā ki bir güftār ile yoḡsa
Geçüp cāndan serdārı * Hüseyn-i mübtelā gezmez
- 4 Meger bād-ı şabā ben tek giriftār-ı belādır kim
Gezer aşıfte ser-geşte pey-a-pey bī-belā gezmez
- 5 Gezer şeydā gönül * pervāne bülbül bī-ḡarār ammā
Nigārī gerden-i mīnā ḡadd-i serv-i bālā gezmez

151*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fa°lün

- 1 Kaşını besmele ruhsarını Qur'an okuruz
Hikmetü'l-ayn gözün la°lin tibyān okuruz
- 2 Şüret-i zülf-i ruḡuñ sineye terḡim ideriz
Bilmeyiz subḡ [u] mesā ḡāl-i perişān okuruz
- 3 Dīde-bānız giceler ḡaste-i dīdārlara
Şoḡbet-i dīde-i bīmārını dermān okuruz
- 4 Eyleriz yād şīriñ la°liñi feryād-künāñ
Nāme-i kūh-keni derd ile giryān okuruz
- 5 Dem-be-dem ḡurra-i ḡarrāra giriftārlara
Defter-i Leylī [vü] Mecnūn[u] firāvān okuruz
- 6 Bülbülün ḡālin añup * şevḡ ile efgān ideriz
Uymayız anlara biz anları nādān okuruz
- 7 Bilmeyiz müftī müderris sözini diñlemeyüp *
Uymayız anlara biz anları nādān okuruz
- 8 Vaḡtimiz yoḡ görişek zāhid-i vaḡt incime * kim

* 3b serdārı: serdār NİD.

* 5a gönül- MHEM.

* 151 MHEM s 73, NİD s 186.

* 6a añup: ögüp NİD.

* 7a diñlemeyüp: dinlemeyiz NİD.

* 8a vaḡt incime: vakt-encüme NİD.

Mekteb-i maştaba da muşhaf-ı hūbān okırız

- 9 Giceler **Mīr Nigārī** cem^c olup^{*} ehl-i cünun
Tā seher çarḥ-ı zenān-ı ^caşkına^{*} dīvān okırız

152^{*}

Fe³ilātün/Fe³ilātün/Fe³ilātün/Fe³ilün
(Fā^cilātün) (Fa^clün)

- 1 Tālibe gūş-i vaḥdet gibi mekteb olmaz
Perveriş eylemege ^caşğ gibi āb olmaz
- 2 Kevkeb-i ḥātırā terkīb-i ^canāşırdandır
Sādedir atlas-ı dil ^carş-ı mükevkeb olmaz
- 3 Kılma ta^cdād mezāhib bize kim vaḥdetiz
^cĀlem-i ^caşğda ey ḥ^vāce dü mezheb olmaz
- 4 Ḥ^vāce kim keyfiyyet-i aşğdan āgāh degil
Nefy-i sevdāda nice cehl-i mürekkeb olmaz
- 5 Böyledir kā^cide-i ḥ^vāce-i Leylā-yı cünün
Fenn-i sevdā okuyan tālibe maṭlab olmaz
- 6 Feth kılmaz der-i meyḥāne-i bevvāb-ı ezel
Tā ebed ol ki ḳadeḥ-ḥ^vār seher ü şeb olmaz
- 7 Emrdir sākī-i meyḥāneye te³kīd ile kim
Gelse ihlāş ile fermāyiş-i ezheb olmaz
- 8 Gezme şahrā-yı hevāyı dime yā Hū yā Hū
^cĀşık-ı şādīḳa ma^cşūḳdan akreb olmaz
- 9 Tāyy-i Leylā yolun ey **Mīr Nigārī** her-dem
Eyler erbāb-ı cünün ^caşğ ile eşheb olmaz

153^{*}

* 9a olup: olur NİD.

* 9b ^caşkına: ^caşkıla NİD.

* 152 MHEM s 73, NİD s 261.

* 153 MHEM s 74, NİD s 191.

Mef'ûlü/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

- 1 Biz bâde-keş-i kâse-i mâh-ı ezeliyiz
Peymâne-zen [û] mest-i müdâm-ı güzeliyiz *
- 2 Şanma bizi peymâne-keş-i bâde-i tākiz
Ser-mest-i ezel bâde-keş-i lem-yezeliyiz *
- 3 Hem-demlerimiz sâz [u] sâzende-i dil-sûz
Mînâ çekeniz vü nây çalarız mezeliyiz *
- 4 Evşâf-ı dil-ârâsını bir tırfe gazâlîñ
Naẓm eyleriz eş'âr-feşânız ü gazeliyiz *
- 5 °Alî nesebiz ü Hâşimiz **Mîr Nigârî**
Şanma bizi ez-ţâ'ife-i kân hünlerliyiz *

154 *

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Var bir derdim ki dermân istemez
Var bir dağım ki pâyân istemez
- 2 Derd-i la'liñdir temennâmız belî
Ey °azîzim kim şîrîn cân istemez
- 3 Her kim eyler küfr-i zülfünden hâzer
Ġâlibâ tersâ dır îmân istemez
- 4 Ol ki ruşsârîñ temennâ eylemez
Nâ-müselmân dır ki Qur'ân istemez
- 5 Miñnetiñden ictinâb eyler kim ol
Er degil zendir ki mihmân istemez

* 1b güzeliyiz: güzeliz NİD.

* 2b yezeliyiz: yezeliz NİD.

* 3b mezeliyiz: mezeliz NİD.

* 4b gazeliyiz: gazeliz NİD.

* 5b hünlerliyiz: hezeliyiz MHEM.

* 154 MHEM s 74, NİD s 190.

6 Şehd-i zehr-âbîñ diler göñlüm müdām
Şanma ey cān kim bu ihsān istemez

7 Ey **Nigārī** cān müheyyādır velī
N'eyleyem kim anı cānān istemez

155*

Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün

1 Mezāk-ı ān-ı Leylāyı giriftār olmayan bilmez
Şārābîñ neş^oesin zīrā şārāb-ḥ^vār olmayan bilmez

2 Sevenler nām [u] nāmusu mey-i sevdāya cān virmez
Cünūnluk^cālemin^cālemdē bī^cār olmayan bilmez

3 Degil vāqıf rumūza görmeyenler nergis-i mestiñ
Rumūz-ı nergis-i mestiñ nazardār olmayan bilmez

4 Ne devlet oldıgın vuşlat ne bilsün çekmeyen firķat
Selāmet ni^cmetin derde giriftār olmayan bilmez

5 Hevā-yı zülfdendir^cāşık-ı şeydāya cem^cıyyet
Bu kār-ı zülf ile hem-reng hem-kār olmayan bilmez

6 Bir esrār-ı ḥafīdır añlamaz ḥaķīķatin vā^ciz
Ene'l-Ḥaķ sırrını zīrā ki ber-dār olmayan bilmez

7 Neler **Seyyid Nigār** çekdigin Ferhād-ı şeydānıñ*
Tutup dāmān-ı kūhı sākın-i ğār olmayan bilmez

156*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

1 Bāde-i la^cliñ ḥarām olsun baña ey hem-nefes
Tā ki uram sensiz er^cömrümde alsam bir nefes

2 Ol gül-i ruhsārını yād eylemiş kim bī-ķarār
Şubḥ [u] şām eyler terennüm mürĝ-i dil ender-heves

* 155 MHEM s 75, NİD s 195.

* 7a şeydānıñ: şeydā tek NİD.

* 156 MHEM s 75, NİD s 197.

- 3 Cāna degdikce ḥadengiñ çeng tek eyler nevā
Zaḥma tāra degse elbette virir āvāz [u] ses
- 4 Kūh [u] şaḥrā * dāmenin ṭutmuş gezer serkeşte ḥāl
Ḥasretiñle den-be-dem biñ göz açup ağlar Aras
- 5 Virmedi bir nefc bunca āh [u] feryād itdigim
Āh kim cōmrümde bir dem olmadı feryād-res
- 6 Raḥm kılgil ḥāl-i zārımdan ḥaberdār eylegil
Maḥmil-i dildāra feryād ile söyle ey ceres
- 7 Ey Nigāri cālem-i sevdāda biñ kār eylediñ
Cān virüp dildāra aldıñ bir nefes āḥir nefes
- 157*
- Mefācīlün/Mefācīlün/Mefācīlün/Mefācīlün
- 1 Meger ey nāzeninim böyle kim nehiy müdām olmuş
Dem urmuş reng-i laclıñden anıñ çün ol ḥarām olmuş
- 2 Güzellik ey şanem-sīmā müsellemdir saña zīrā
Cemc olmuş zīnet-i zībā kamu sende tamām olmuş
- 3 Nice қatl itdiñ cūşşākı yine luṭf eyle iḥyā it
Teküllüm eyle cān virsiñ lebiñ “yuḥyi'l-izām”⁴⁸ olmuş
- 4 Ḥayāl [ü] ḥāl-i ruḥsārıñla cūşşāq-ı ciger-sūzuñ
Seḥer aḥşama dek ağlar esīr-i şubḥ [u] şām olmuş
- 5 Bugün gördüm ḥarābat ehlin inkār ider * vāciz
Düşüp mey-ḥāne küncünde mürīd-i ḥaş [u] cāmm * olmuş

* 4a Kūh [u]: Kūh-ı NİD.

* 157 MHEM s 75, NİD s 208.

⁴⁸ yuḥyi'l-izām: “kāle men yuhyil izāme ve hiye remīm” Çürümüşlerken kemikleri kimdiriltecek. Kur'ân-ı Kerīm 36/78.

* 5a ider: eyleyen NİD.

* 5b ḥaş [u] cāmm: hās-ı cām NİD.

- 6 Kerāmet ehlidir peymāne kim zāhid atup nāmı
Çeküp ser-mest düşüp geçmiş riyādan nik-nām olmuş
- 7 Maḳāmāt-ı riyāladan geçüp Seyyid **Nigārī** kim
Serüp seccadesin mey-ḥāneler içre imām olmuş

158*

Fe³ilātün/Fe³ilātün/Fe³ilātün/Fe³ilün
(Fā^cilātün) (Fa^clün)

- 1 İbn-i Maṣṣūr ene'l-Ḥaḳ dimedi tenhā [vü] tek
“Rabbi erinī”⁴⁹ sözini söylemedi Mūsā tek
- 2 İğnesin rişte-i Meryemden üzenler çokdur
Girmedi ^cālem-i tecrīde hemīn ^cİsā tek
- 3 ^cAşk şahrāsını her laḫzā hümā-yı gönlüm
Tek [ü] tenhā ṭolanur şanma gezer ^cAnḳā tek
- 4 Çeşmimi şurīde olan ^cāşı[ı] şeydā eyler
Eylemez ^cālem-i sevdāda bunu Leylā tek
- 5 Virir erbāb-ı dile anı diyü peymāne-i yār
Keyfiyet-baḫşdır ol itmez anı şaḫbā tek
- 6 La^cl-i ḥübān revān-baḫş ḫayāt-efzādır
Şanma kim la^cl-i Mesīḫādır iden iḫyā tek
- 7 Yāri^{*} ey **Mīr Nigārī** güzel işbāt eyler
Ser-i merdān-ı Ḥudā itmez anı illā tek

159*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Dūdmān[ı] çerḫa çıkmaz mı dil-i sūzānımıñ
Görmedim kim gün yüzün birgün meh-i tābānımıñ

* 158 MHEM s 76, NİD s 241.

⁴⁹ 1b Rabbi erinī: Rabbim bana göster Kur’ân-ı Kerīm 7/143.

* 7b Yāri: Yār MHEM.

* 159 MHEM s 76, NİD s 247.

- 2 Ger cefâ eylerse ol nâ-mihribân zâlim dimeñ
°Adldir çün °aşîka zulm-i şeh-i hûbânımıñ
- 3 Kanda bir mazlûm[1] görsem hâlimi şerh eyerem
Yoħsa cevrinden şikâyet itmezem cānānımıñ
- 4 Zülfe şaykal vir günüm tâ kim bula revnâk dīnim
Küfr-i zülfündür benim kim zīnet-i ĩmānımıñ
- 5 Olsalar dīvāne-i eş°ar iller n’ola kim
Noğtasıdır hâl-i leylim merkez-i dīvānemiñ
- 6 Şükrü li’llāh öyle * bir sālār-ı sevdāyam ki ben
Muttaşıldır kim görünmez āhīr-i kervānımıñ
- 7 Terk[i] müşkil n’eyleyem kim kâtib-i taqđīrden
°Aşğdır Seyyid Nigārī ser-ħat-ı fermānımıñ

160*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

- 1 Düşüp ser-menzil-i dildāra dergāhın mağām itdim
“Bi-ħamdi’llāh”⁵⁰ mekānım °ağıbet dār’üs-selām itdim
- 2 Hālāş itdim dil-i ser-geşteyi * kayd-ı °alāyığdan
Tutup destin hulūşāne mürīd-i hāş-ı cām itdim *
- 3 Tutup dāmen-i sevdāyi * gezüp küh [u] beyābānda
Olup āvāre-i Leylā cünün resmin tamām itdim
- 4 Kadehdār * olmadan mey-hāne-i sevdāya virdim cān
Geçüp varyiyetimden soñra bu emre kıyām itdim
- 5 Bu kār-hāne-i °ālemde eger kim itmedim bir kār
Velākin ĥidmet-i pīr-i muğānı ber-devām itdim

* 6a öyle: eyle NİD.

* 160 MHEM s 77, NİD s 274.

⁵⁰ Bi-ħamdi’llāh: “el-hamdu li’llāh” Hamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

* 2a ser-geşteyi: ser-geşteyi NİD.

* 2. dāmen-i sevdāyi: dāmānı sevdānı NİD.

* 3. beyit NİD’nda 2. beyittir.

* 4a Kadehdār: kadeh- hār NİD.

- 6 **Nigārī** kılmadımsa bir ^camel şāyeste-i dergāh
Velī mey-ḥāne küncünde niyāzı iltizām itdim

161*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Şüretin gördükde lāl eyler bütā ḥayret beni
Ḥayret-i ḥālīm gören öyle şanur şüret beni
- 2 Bilmezem kim ben kimim āyā kimiñ ḥayrānyam
Öyle bī-ḥod eylemiş kim bāde-i ḥasret beni
- 3 Uğradım bir ḥāle kim sāyem virir dehşet baña
Vādī-i sevdāda almış böyle bir vaḥşet beni
- 4 Kellimnī yā selīmī yā enīsī keşretim
Ḳoyma öz ḥālīmle kim berbād ider vahdet beni
- 5 Bāde-i sevdālīgim* nāmūsoma virmiş ḥalel
Ay gibi noḳşana şalmış gün gibi şöhret beni
- 6 Dem-be-dem biñbir belā teslīm-i ḥışmıñdır* baña
Bir zamān öz ḥālīme ḳoymaz gözi āfet beni
- 7 Bāde-i cām-ı dil-ārā ḥıdmet-i ehl-i Ḥudā
Eyler ey Seyyid **Nigārī** dāḥil-i cennet beni

162*

Mefā^cilün/Mefā^cilün/Fe^cülün

- 1 Penāhımdır benim* Allāhu ekber
Muḥammed Fāṭıma sıbteyn-i Ḥaydar
- 2 ^cAduvu'llāhıdır* āl-i ^cabā nıñ

* 161 MHEM s 77, NİD s 402.

* 5a sevdālīgim: rüsvālīgim NİD:

* 6a ḥışmıñdır: çeşmindir NİD.

* 162 MHEM s 77, NİD s 428.

* 1a benim: hemİN NİD.

* 2a ^cAduvu'llāhıdır: 'Adüvvullāhdır NİD.

Seven düşmenlerin h̄vāce-i ebter

- 3 Çerāğımdır yanar cānım içinde*
İmām-ı işnā-^caşer sāķī-i* Şafder
- 4 Göñül ender diyār-ı ^caşķ h̄ālīş
Virüpdür cān bulup ihlāş-ı Kānber
- 5 Meger canān ile oynar kim* cenānım
Ki nazm eyler yine bir tāze defter

163*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Dūstān-ı Aħmedi sevmek itā^catdır bize
Düşmen-i āl-i ^cabā ya la^cn ibādetdir* bize
- 2 İftihār itmez miyim her-dem ki āle nisbetim
Var nāz itmez miyim nisbet siyādetdir bize
- 3 Bā^ciş-i serverligim üftādelikdir dem-be-dem
Pāy-māl olmaķ reh-i sevdāda ^cizzetdir bize
- 4 Kārımız āgāhlıķdır her nefes dildārdan
Ĝāfil olmaķ bir nefes bī-ħad nedāmetdir bize
- 5 Çıkmayız ašlā çıkar kim* ravza-i rızvāndan
Gülhān-ı küy-ı nigārım bāĝ-ı cennetdir bize
- 6 Daĝ-ı sīne vāh-ı* dil eşķ-i firāvān dem-be-dem
Hüb ^calāmet h̄üb ^cādet h̄üb kerāmetdir bize
- 7 Men^c müşkildir ki ey **Seyyīd Nigārī** şubħ [u] şām
Bāde-i sevdāya cān virmeklik ^cādetdir bize

* 3a cānım içinde: der-çār-ı cānib NĪD.

* 3b İmām-ı işnā-^caşer sāķī-i: Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Osmān [u] NĪD.

* 5a kim- NĪD. Hece fazlalığı vardır.

* 163 MHEM s 78, NĪD s 338.

* 1b la^cn ibādetdir: ta^cn tā^catdır NĪD.

* 5a kim: ki NĪD.

* 6a vāh: āh NĪD.

164*

Mef[°]ülü/Mefā[°]ilü/Mefā[°]ilü/Fe[°]ülün

- 1 Ey dil nazariñ [°]arız-ı dilberden ayırma
Feyz-geh-i hürşid-i münevverden ayırma
- 2 Evhām ile uğraşma düşüp gārlar içre
Efkār-ı şiriniñ perī-peykerden ayırma
- 3 Āşufte-i şahrā-yı hıttā* eylme yā Rāb
Şeh-rāh-ı muḥabbet reh-i ekberden ayırma
- 4 Artur hem-dem zevkimi kıl şevkimi efzūn
İhlāşımı ḥāk-i pey-i rehberden ayırma
- 5 Leb-teşne-i şahrā-yı cezā itme İlähī
Kesme ümidim sākī-i Kevşerden ayırma
- 6 [°]Uşşāk-ı Muḥammed ile kıl ḥaşımı yā Rāb
Üzme elimi āl-i peyemberden ayırma
- 7 Evşāf-ı leb-i lā[°]lini tekrār eyle tekrār
Ey Mīr Nigārī diliñ ezberden ayırma

165*

Mef[°]ülü/Mefā[°]ilün/Mefā[°]ilün/Fe[°]ülün

- 1 Mervānīleri isteyen ey ehl-i ḍalālet
Bī-şübhe ki sizler Yezīdī biz [°]Alevīyiz
- 2 Sizler gibi erbāb-ı şekāvetden ırağız
Ehl-i sünnetiz mü[°]min-i ḥaḳ dīn-i celīyiz
- 3 Biz Aḥmedīyiz ḥamd Ḥudāya ki ezelden
Aşḥāb-ı yemīniz ki sa[°]id-i ezeliyiz
- 4 Mervānīleri isteyen ey ehl-i Yezīdī
Biz ḥāk-i pāy-i āl [ü] hevādār velīyiz

* 164 MHEM s 78, NİD s 339.

* 3a hıttā: hatā NİD.

* 165 MHEM s 78, NİD s 429.

- 5 El-minnetü li'llâh ki der-sāye-i Mevlâ
 Toğrı diriz ŧānema hevādār-ı °Alıyız

166*

Mef'ülü/Mefā'ülü/Mefā'ülü/Fe'ülün

- 1 Yā Rab işimi ħākım-i tarrāra düşürme
 Kārım ne ise müftī-i mekkāra düşürme
- 2 Bilmez işi mey-ĥ'arlığımdan ħazer eyler
 Çiyner ayağım vā'iz-i sansāra düşürme
- 3 Külbān-ṭama° [u] cıfe-ṭaleb mürtekibāne
 Muḥtāc eyleme kārımı ğaddāra düşürme
- 4 Ālufte-i efkār[ı] ḥayāl eyleme kārım
 Raĥm eyle baña nüŧha-i seĥḥāra düşürme
- 5 Bir laĥza beni* toğrıdan ayırma İläĥi
 Kec-kār eyleme kārımı kec-kāra düşürme
- 6 Ḥayru'l-beŧerīn ħaĥķına bir kārımı yā Rab
 ŧerrār [ü] bed-efķār [u] ğarazdāra düşürme
- 7 Ey Mīr Nigāri reh-i sevdāda °inānıñ
 Düzdān-ı ṭarıķat yed-i ađyāra düşürme

167**

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün
 (Fā'ilātün) (Fa'lün)

- 1 Kim yeter dādımıza °avf-ı Ḥudā dan ğayrı
 Kim tutar destimizi luṭf [u] °aṭadan ğayrı

* 166 MHEM s 79, NİD s 354.

* 5a laĥza beni: lahzāda NİD.

* 167 MHEM s 79, NİD s 392.

* 4- MHEM. Eksik olan beyit, NİD'de ŧöyledir:

Dem-i imdād meded-kārımız āyā maĥŧer
 Kim olur ŧır-i Ḥudā ŧāh-ı velādan ğayrı

- 2 Var mı °âlem-i dāreynde bir melce°miz*
Bā°iş-i °âlem-i eflāk u şerādan ğayrı
- 3 Kim bakar kārımıza hāl-i perīşānımıza
Kār[ı] merdāne-zeni şāh [u] nisādan ğayrı
- 4 Rūz-ı hasret dem-i dermāndaki* feryādımıza
Erişür kim Ḥasan-ı ḥüsn-i liķādan ğayrı
- 5 Kim yeter āh-ı ciger-sūzumuza āh günü
Mecmu°-ı derd [ü] elem şāh-ı belādan ğayrı
- 6 Kim tutar destimiz eyvāh bizim ḥaşr günü
Kim yeter dādımıza āl-i °abā dan ğayrı
- 7 Yetiren ḥāk-i peyi āl-i °abāya āyā
Var mı bir* silsile-i Şāh-ı Bahādan ğayrı
- 8 Koyma ey **Mīr Nigārī** yire sevdā etegin
Terk-i rāh eyle kamu rāh-ı rızādan ğayrı
- 9 Düşman-ı āl-i °abā °aşķına* lāf eylemezem
Başķa bir söz dimezem la°n-ı Ḥudādan ğayrı

168*

Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilün
(Fā°ilātün) (Fa°lün)

- 1 Ne görür ehl-i Ḥudā nūr-ı Ḥudādan ğayrı
Ne bulur şemse baķan °ayn-ı ziyādan ğayrı
- 2 İrdi ol ğāyete āhım beni terk itdi kamu
İtmedi derdime tūmār belādan ğayrı
- 3 Bī-sütündan ḥaber aldım ne ķadar kūh-keni
Degmedi ğūşume bir āh [u] şadādan ğayrı

* 2a Mısraın vezni kusuludur.

* 5a dermāndaki: dermāndeni NİD.

* 7b bir- NİD.

* 9a aşķına: ḥaķķına NİD.

* 168 MHEM s 79, NİD s 391.

- 4 Seyr-i sevdâ hevesin kıldı cünûn-ı Leylâ
Görmedi bî-ser [ü] pâ gezdi fezâdan ğayrı
- 5 Ne girer destine sevdâya heves eyleyenîñ
Ne düşer dâmına ser-geşte hevâdan ğayrı
- 6 Degmedi başımıza tîr-i kazâdan özge
Almadı cânımızı bir kaşı qaradan * ğayrı
- 7 Virmedi tîfl-ı dile kelmeyi üstâd-ı ezel
Evveli ħarf-i elif âĥiri hâdan ğayrı
- 8 Kılma hem-dem öziñe maştaba-i °âlemde
Câm-ı Cem bâde-i mül ehl-i şafâdan ğayrı
- 9 Gonca tek nuţkıñı bülbül gibi erbâb-ı diliñ
Ey Nigârî kim açar mihr-i Ĥudâdan ğayrı
- 169*
- Mefâ°lün/Mefâ°lün/Mefâ°lün/Mefâ°lün
- 1 Şabâ bir dem baña raĥm eylemez mi yâr gelmez mi
Diseñ ĥâl-i perişânım gül-i ruĥsâr gelmez mi
- 2 Dimeñ feryâd [u] zârîñ kârgir olmaz meger âhım
İşitmez mi °aceb dildâr-ı şîrîñ-kâr gelmez mi
- 3 Göñülşahrâ-yı bî-pâdır nazargâh-ı dil-ârâdır
Nazargâh-ı dil-ârâya gelür dildâr gelmez mi
- 4 Ne mümkün men°* ey vâ°iz ki Beytu'llâhdır göñlim
Tavâf itmez mi erbâb-ı taleb züvvâr gelmez mi
- 5 N'îçün bevvâb söyler gelmesün erbâb-ı ĥâcet kim
Tolanmaz mı ser-i mey-ĥâneye mey-ĥâr gelmez mi
- 6 Tolanur ĥâlîñ eţrâfın döner göñlüm °acebdir mi

* 6b qaradan: yâdan NİD.

* 169 MHEM s 80, NİD s 400.

* 4a men°: men°in NİD.

°Aceb mi noқта üzre devr idüp pergâr gelmez mi

- 7 **Nigârî** hâk-i pâyiñden hâbîbâ bir hırâm ister
Nazar kılmaz mı âyâ bendeye hünkâr gelmez mi

170*

Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün

- 1 Maḥbûb-ı Hudâ ya'ni Muhammed ki hüveydâ
Bî-şübhe çü hürşîd benem [ü] âl-i velîmdir
- 2 Farzdır °Alîyi Fâtımayı* âlini sevmek
Allâh [u] Nebî sevdiği bürhân-ı celîmdir
- 3 Her kim ki muḥabbetle gider maḥlaba vâsıl
Elbetde olur çünki bu şeh-râh-ı selîmdir
- 4 Güftârıma cânlar virir aşḥâb-ı hidâyet
Güftâr-ı şâdıḳâneme Allâh °alîmdir
- 5 Fir°avnlar* inkâr iderse n'ola ṭab°ım
El-minnetü li'llâh ki ḥaḳḳâne kelîmdir

171*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Bir gün ey dil mihr-i dilber zerre-vâr eyler seni
Vâşıl-ı hürşîd-i ruḥsâr-ı nigâr eyler seni
- 2 Eksilir meh tek vücuduñ maḥv olur mâhiyyetiñ
Mihr-i zâtıñ °aḳıbet hürşîd-vâr eyler seni
- 3 Nâm-ı rüsvâlıḳladır Mecnûn gibi şöhret saña
Ġam yime bed-nâmlıḳdan nâmdâr eyler seni
- 4 Fâriḡ olma ṭurra-i ṭarrârlar baḥtın gözet
Gerçi kim bu güft [ü] gûlar nâm-vâr* eyler seni

* 170 MHEM s 80, NİD s 428.

* 2a °Alîyi Fâtımayı: °Alîni Fâtımanı NİD.

* 5a Fir°avnlar: Fir°avniler NİD.

* 171 MHEM s 81, NİD s 403.

- 5 Gezme ey gönlüm kuşu bî-bâk ğafletden şakın
Hâzır ol bâz-ı ecel bir gün şikâr eyler seni
- 6 Bî-vefâdır çerh-i dün aldanma kim ser-nigün
Şerv tek ğaddiñ yıķup bir gün mezâr eyler seni
- 7 Duzağ-ı firķatde[n] ey **Seyyid Nigârî** pür-sürür
Ravza-i dîdâra vâşıl-ı Kirdigâr eyler seni

172*

Mef^cülü/Mefâ^cîlü/Mefâ^cîlü/Fe^cülün

- 1 Terk eyledi ağyâr gönül yâre yetişdi
Ol vaķt ki ser-mest şarâbdâra yetişdi
- 2 Uğradı ħarâbâta gezerken yolu nâĝâh
Bir müĝpeçe bir kâse-i serşâra yetişdi
- 3 Bahş eylemez erbâb-ı gönül çün [u] çerâdan
Bir câm ile kim nükte-i esrâra yetişdi
- 4 Ğarķ-âbe-i girdâb-ı kerâmet niçe olmaz
Ol kim nazâr-ı yâr-ı kerem-kâra yetişdi
- 5 Ger vâķıf-ı esrâr ola gönlüm ne ^caceb kim
Ol ğamze-i dildâr ħaberdâra yetişdi
- 6 Rütbe-i şehâdet niçe bulmaz dil-i pür-ĥün
Çün kim nazâr-ı dîde-i ĥün-bâra yetişdi
- 7 Serşâr-ı mey mihrdir ol kâse-i ser kim
Ĥak-i ķadem-i Aĥmed-i Muĥtâre yetişdi
- 8 Erbâb-ı hüner vaşıl-ı şafâdan ıraĝ olmaz
Ol kim nazâr-ı Ĥaydar-ı Kerrâra yetişdi
- 9 Sâķî-i ezel eyledi peymâne-i serşâr

* 4b nâm-var: târ-mâr NİD.

* 172 MHEM s 81, NİD s 404.

Nevbet ki **Nigārī**-i kadeh-^hāra yetişdi

173*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 Tıtuşduñ bend bend ey dil saña bu nār yetmez mi
Kül olduñ cüz-be-cüz yandıñ mezāk-ı yār yetmez mi
- 2 Cünün pāzārına revnāk virüp kim nīk-nām itdiñ
Dü ^cālemde seniñ çün bu güzel girdār yetmez mi
- 3 Zamāñ-ı firķat eyyām-ı seferdir bāğ-ı ^cālemde
Hevā-yı serv-i bālā seyr-i hoş reftār yetmez mi
- 4 Gezer cām-ı ecel la^cliñ kenārında * ne ğāfilsin
Çekersin bī-elem peymāne-i serşār yetmez mi
- 5 Ne hācet bāğ-ı keşret bāde-i zevk dü ^cālemde
Tecerrüd lezzeti vahdet gül ü gülzār yetmez mi
- 6 Teberrā ğilgil ^cālemde gözet rāh-ı tevellāyı
Muķayyed olma dāreyne ki bir diyār yetmez mi
- 7 Çeküp endīşe-i ru^cyet **Nigārī** düşme teşvīşe
Sanā güftār-ı yār va^cde-i dīdār yetmez mi

174*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Nice ağlamayam kılmayam feryād
Giriftāram ^caşkın bī-nevāsıyam
Leylānıñdır Mecnūn Şīrīniñ Ferhād
Bende şehniğārıñ mübtelāsıyam

II

N'eylerem dünyāyı n'eylerem malı
N'eylerem keşmīri * n'eylerem şalı
Ben divān-ı ^caşkam zülfüñ pāmālı

* 173 MHEM s 82, NİD s 412.

* 4a kenārında: kenārın veh NİD.

* 174 MHEM s 82, NİD s 578.

* II/2 keşmiri: Keşmīri NİD.

Server-i Hudānīn^{*} bir gedāsiyam

III

Halka-i rindānīn çalaram nāyin
Giriftāra[m]^c aşkīn çekerem yayın
Nā-namazam^{*} mezheb bilmezem āyin
Kilīsā-yı^c aşkīn Mesīhāsīyam

IV

Zāhirī Melāmī bā-kin [ü]^{*} bī-kīn
Peymānesi memlū bādesi rengīn
Şah̄n-ı^{*} mey-ḥānede seccāde-niṣīn
Zümre-i rindānīn muḫtedāsīyam

V

Ey Seyyid Nigārī ey^c aşk[ı] tuḡyān
Ey^c aşık-ı şeydā ey kār[ı] efgān
Kārbān-ı^c aşka benem sār-bān^{*}
Ferhād [u] Mecnūnuñ reh-nümāsīyam

175^{*}

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Pādişāh-ı kişver-ārā-yı velāyetdir Hüseyn
Tācdār-ı zīb o reng-i ḫilāfetdir Hüseyn
- 2 Cedd-i pāk[ı] şānına levlāke levlāk oldu vahy
Kā⁹ināta rehber-i^{*} rāh-ı hidāyetdir Hüseyn
- 3 Şīr-i Ḥaḫdır vālid[i] sibṭeyn-i faḫr-i^c ālemin
Rezm-gehde irşle şāḫib-i şecā^catdır Hüseyn
- 4 Seyyid-i şebān ehl-i cennetdir naḫl-ı Betül^{*}
Zāhir ü bāṭında^{*} sultān-ı sa^cādetdir Hüseyn
- 5 Kūşek-vār^{*} arş-ı a^czamdır vücūd-ı enveri

^{*} II/3 Hudānīn: ḫübānīn NİD.

^{*} III/3 Nā-namazam: Tanıamazam NİD.

^{*} IV/1 Zāhirī: Ṭāhir MHEM / bā-kin [ü]: bātını NİD.

^{*} IV/3 Şah̄n-ı Şūḫan NİD.

^{*} V/3 MHEM'de hece eksikliği vardır.

^{*} 175 MHEM s 83, EMHD s 213.

^{*} 2b: rehber-i: rehber EMHD.

^{*} 4a ehl-i cennetdir naḫl-ı: ehlü'l-cennedir ehl-i EMHD.

^{*} 4b Zāhir ü bāṭında: Dünya ve ukbada EMHD.

Āsmāna ziynet-efzā-yı leṭāfetdir Hüseyn

- 6 Tütüyā-yı çeşm-i ʿirfāndır ğubār-ı merḳadı
Derd-i dil dermānıdır genc-i * kerāmetdir Hüseyn
- 7 Her ne deñlü mücrim olsaḳ ğam degil **Hilmī Dede**
Cürmümüz ʿafv eyler ol kân-ı şafāʿatdır Hüseyn

176*

Mefʿülü/Fāʿilātün/Mefʿülü/Fāʿilātün

- 1 Hân bâğına kurulmuş ʿaşıkların otağı
Gülzâr-ı ʿaşḳ olupdur ʿaşḳ ehlinin turağı
- 2 Gel pîr evine şâf ol öziñi puhte eyle*
Yanupdur ʿaşḳ odıyla* erenlerin ocağı
- 3 Hâḳ nûr-ı kudretinden halk* eyleyüp uyarmış
Maḥşerde daḥi sönmez ʿaşıkların çerağı
- 4 Ey saḳî-i meveddet* şun bize ʿaşḳ meyinden
Nûş* eylesün hemîşe mestâneler ayağı
- 5 Mescûdumuz cemâl-i yâr oldığın nihân dut
Fâş olmasun bu esrâr vardır yiriñ kulağı
- 6 Gir ḳalb-i müʾmine sen her cānibe sücûd it
Tefriḳ olur mı beytiñ eṭrâf-ı şol [u] sağı
- 7 **Hilmī** öziñ hemîşe dervîş-i derd-mend it
Dostuñ müdâm olupdur dertli gönül ḳonağı

177*

* 5a Kûşek-vâr: Güşvar-ı EMHD.

* 6b genc-i: şah EMHD.

* 176 MHEM s 83, EMHD s 324.

* 2a şâf ol öziñi puhte eyle: aşık eyle özünü puhte EMHD.

* 2b odıyla: oduna EMHD.

* 3a halk: lutf EMHD.

* 4a meveddet: müveddet EMHD.

* 4b Nûş Bus EMHD.

* 177 MHEM s 83, EMHD s 84.

Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün/Mefā^cilün

- 1 Ezel mişākımız cem^ciyet-i kâlū belādandır
Bizim ikrārımız nūr-ı Muḥammedle ^cAlīdendir
- 2 Tevellā ehliyüz biz mürşid [ü] rehberden el dutdık
Sülükımız cenāb-ı Hacı Bektāş-ı Velīdendir
- 3 Biz ol abdal-ı ^caşkıız kim nemed-puşān-ı cānānız
Tecellīgāhımız tevḥīd-i envār-ı celīdendir
- 4 Ṭarīḳ-i Ḥaḳdan* gerdān-bend-i teslīm-i rızāyız
Ḳanā^cat tācımız serde velī-i kümmelīdendir*
- 5 Erenler bezmine girdik uyandı çeşm-i ma^cnāmız*
Şu^cā^c-i ḳalbimiz **Hilmī** çerāğ-ı mūncelīdendir

178*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Ḥorasan şehrinde* zuhūr eyleyen
Ḥünkār Hacı Bektāş Velī pīrimdir
Gelüp Rūm diyārın irşād* eyleyen
Ḥünkār Hacı Bektāş Velī pīrimdir

II

Gögercin donunda pervāz eyledi
Gelüp Rūmuñ eri* niyāz eyledi
Tevellā remzine aḡāz eyledi
Ḥünkār Hacı Bektāş Velī pīrimdir

III

Binüp at ḳayaya şāhım yüriden
Beş taşı hem anda* şāhid getüren
Ḥamur gibi ḳara taşı yoğuran
Ḥünkār Hacı Bektāş Velī pīrimdir

* 4a Ḥaḳdan: hakda EMHD.

* 4b- EMHD.

* 5a- EMHD.

* 178 MHEM s 83, EMHD s 104.

* I /1 şehrinde: şehrisinden EMHD.

* I /3 irşād: pür-nur EMHD.

* II /2 Rūmuñ eri: Rum erleri EMHD.

* III /2 hem anda: anda hem EMHD.

IV

Burhân istediler ol dem p̄rimden
 Aḡ didi aḡ p̄nar aḡdı yoḡ iken
 Avcunda gösteren nūrdan yeşil ben
 Hūnkār Ḥacı Bektāş Velī p̄rimdir

V

P̄rim nesl-i işnā °aşer deḡil mi
 Ḳuldur ḳapusunda bu kemter **H̄ilmī**
 Muḥammed °Alīniñ vāriş-i °ilmi
 Hūnkār Ḥacı Bektāş Velī p̄rimdir

179*

5 + 3 / 4 + 4 = 8 hece vezni

I

Ṭıtdum āyine yüzine
 °Alī görindi gözime
 Nazar ḳıldım kendi özime

* 179 MHEM s 83. Bu şiir, Eş'âr-ı Muhammed Ali Hilmi Dede'de yer almamaktadır. Şiirin deḡişik bir varyantı, Bektaşî Gülleri, Bektaşî-Alevî Şiirleri Antolojisi'nde şu şekildedir:

Aynayı tuttum yüzüme
 Ali göründü gözüme
 Nazar kıldım ben özüme
 Ali göründü gözüme
 Adem Baba Havva ile
 Hem allemsel esma ile
 Çarhı felek sama ile
 Ali göründü gözüme
 Hazreti Nuh Neciyullah
 Hem İbrahim Halilullah
 Sina'daki Kelimullah
 Ali göründü gözüme
 İsayi Ruhullah odur
 İki alemde şah odur
 Cümlemize penah odur
 Ali göründü gözüme
 Ali evvel Ali ahir
 Ali batın Ali zahir
 Ali tayyip Ali tahir
 Ali göründü gözüme
 Ali candır Ali canan
 Ali dindir Ali iman
 Ali rahim Ali rahman
 Ali göründü gözüme
 Hilmi gadayı bir kemter
 Görür gözüm dilim söyler
 Her nereye kılsam nazar
 Ali göründü gözüme (Öztelli, 1997: 46-47).

°Alī görindi gözime

II

Âdem ata Havvâ ile
Ol “°Alleme'l-esmâ”⁵¹ ile

Çerh-i felek semâ ile

°Alī görindi gözime

III

Hâzret-i Nüh Neciyu'llâh
Hem İbrâhîm Halîlu'llâh
Tûr-i Sînâ kelîmu'llâh

°Alī görindi gözime

IV

°İsâ-yı Ruhu'llâh oldur
Mü'minlere penâh oldur
İki °âlemde şah oldur

°Alī görindi gözime

V

°Alī tayyîb °Alī tâhir

°Alī bâtın °Alī zâhir

°Alī evvel °Alī âhir

°Alī görindi gözime

VI

°Alī cândır °Alī cânân

°Alī dindir °Alī îmân

°Alī raḥîm °Alī raḥmân

°Alī görindi gözime

VII

Hilmî gadâyî bir kemter

Görir gözüm dilim söyler

Her nereye kılsam nazar

°Alī görindi gözime

180*

4 + 3 = 7 / 7 hece vezni

I

Dost cemâlin görmege

Her bir a°zâm göz oldu

Pâyına yüz sürmege

⁵¹ °Alleme'l-esmâ: “Ve alleme Âdeme'l-esmâ' kullehâ” Allah Âdem'e bütün varlıkların isimlerinin hepsini öğretti.” Kur'ân-ı Kerîm 2/31.

* 180 MHEM s 85, EMHD s 313.

İçim tışım yüz oldu

II

Cüş itdi cân ʿaşk ile
 Toldı gönüm şevk* ile
 Buldum yâri zevk* ile
 Giceler gündüz oldu

III

Dost iline varmağa
 Varup yâri bulmağa
 Kalmadı dere tepe
 Dört yanım düpdüz oldu

IV

Tağ u şahrâ ser-ta-ser
 Giydi yeşil câmeleri
 Rindâna ʿıyd-ı ekber
 Çün bugün nevrüz oldu

V

Her eşyâ bir harf olmuş
 Hem mazrûf hem zarf olmuş
 ʿAceb ʿâlem-i şarf olmuş
 Bir nokta biñ söz oldu

VI

Kalmadı gayrı ağıyâr
 Yâr ile toldı diyâr
 Ref* olup tîr u târ*
 Her taraf efrüz oldu

VII

Hilmiyâ pazâra gel
 Nağd-ı cânın vir evel
 Gevher-i ʿaşk-ı ezel
 Şanma kim ucüz oldu

181*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Gönül keştisiyle baħr-i miħnetde
 Ğirdâb-ı ğamdayım yetiş yâ ʿAlî

* II /2 şevk: zevk EMHD.

* II /3 zevk: şevk EMHD.

* VI/3 MHEM'de hece eksikliği vardır.

* 181 MHEM s 85, EMHD, 319.

Emvâc-ı firkatle hâl-i hayretde
Ġirdâb-ı ġamdayım yetiş yâ °Alî

II

Sensiñ bize dâ°im hâllâl-i müşkil
Sensiñ iden bize necâta vaşıl
Ķoyma bizi baħr-i elemde sâfil
Ġirdâb-ı ġamdayım yetiş yâ °Alî

III

Şâd olsun göñlümüz ġamdan ġurtulsun
Ġam yerine zevĶ [ü] muħabbet tolsun
Seniñ °aşıkların aġlarken ġülsün
Ġirdâb-ı ġamdayım yetiş yâ °Alî

IV

LuĶfuñla yolumuz eyle küşâde
Bu Ķulların ġamdan olsun âzâde
Diyâr-ı hayretde göñül üftâde
Ġirdâb-ı ġamdayım yetiş yâ °Alî

V

Sensiñ benim ancaĶ ħışn-ı ħaşînim
Senden meded diler Ķalb-i ħazînim
Berde* [vü] baħirde sensiñ mu°înim
Ġirdâb-ı ġamdayım yetiş yâ °Alî

VI

Ey dâver-i °âlem ey zât-ı ekrem
Eyle bizi luĶ [u] feyziñle ħurrem
Sensiñ banâ maĶlûb seni isterem
Ġirdâb-ı ġamdayım yetiş yâ °Alî

VII

°Afv eyle cürmümüz eyle şefâ°at
Zâħr u bâġın sensiñ Şâh-ı Velâyet
Ĥilmî Ķuluñ diler senden mürüvvet
Ġirdâb-ı ġamdayım yetiş yâ °Alî

182**

* V/3 Berde: Bedre MHEM.

* 182 MHEM s 86, EMHD s 315.

* III - MHEM. Eksik olan dörtlük EMHD'de şöyledir:

Sensin erenler serveri,
Esrar-ı hikmet masdarı,
Genc-i hakikat mazharı,
Ya Hacı Bektaş Veli.
Sırr-ı yedullahı ayan,

4 + 4 = 8 / 7 hece vezni*

I

Sensiñ ezel nūr-ı celī
Hāl eyleyen her müşkili
Müştaşım cāndan belli
Yā Hacı Bektāş Velī

II

Nefs [ü] hevādan pāksıñ
Bedr [ü] meh-i eflāksıñ
Şehzāde-i levlāksıñ
Yā Hacı Bektāş Velī

III

Sırr-ı yedu'llāh °ayān
Sensiñ iden keşf [u] beyān
Bā-ħüccet-i °alī nişāñ
Yā Hacı Bektāş Velī

IV

Pīr-i țarīķ-i nāzenīn
Erkān-ı tecrīd-i güzīn
Rūh-ı ıudsile hem-nişīn
Yā Hacı Bektāş Velī

V

Sensin velī-i mu°teber
Pirāye-i şems [u] kamer
Pâyına °arş oldu maķar
Yā Hacı Bektāş Velī

VI

İrşād için münkirleri
Yek demde nuțķıñ gevheri
Taş eyledi sīm ü zeri
Yā Hacı Bektāş Velī

VII

Huşķ dirahta bir nazar
Kıldıķda oldu bār-ver
Kış vaķtı virdi sīb-i ter
Yā Hacı Bektāş Velī

VIII

Beş taş işhād eylediñ
Münkiri* irşād eylediñ

* MHEM'de mısraların hece sayısında uyumsuzluk olmasından dolayı şiirin vezni bozulmuştur.

Mü'minleri şād eylediñ
Yâ Hacı Bektâş Velî

IX

Ol taşā kim oldı süvār
Bā-ķudret-i perverdigā
Taş oldı esb-i rāh-vār
Yâ Hacı Bektâş Velî

X

Hilmî gedāya bî-gümān
Sensiñ mu'îñ u müste'ān
Luţf [u] 'atā ķıl her zamān
Yâ Hacı Bektâş Velî

183*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Bir yirde Hāķ ile mihmān gelürse
Ķalkūp añā hıdmet itmek erkāndır
O mihmānda Hāķ nişānı olursa
Varup añā yüz sürmesi erkāndır

II

Mihmān didiğñ mihmān 'Alīdir
Añā hıdmet iden cōmerd ķulıdır
Her şūfiye mihmāñ diyen delidir
Şağın çüriğini seçmek erkāndır

III

Mihmān didiğñde Hāķķıñ hāķķıdır
Añā hıdmet iden ġanī sāķīdir
Pek şağını bilmek mihmān yükidir
Bunuñ burasını bilmek erkāndır

IV

Mihmān odur dā'im Hāķdan yol ola
Otuŗuş gerçek kendi velī ola
Vāy odur ki hırşdan nefsdan eli ola
O mihmāndan uzaķ kaçmaķ erkāndır

V

Mihmān odur toğrısını buyura
Tuymadığñ sözi sañā tıyura

* VIII/2 Münkiri: Münkürleri EMHD.

* 183 MHEM s 87. Pîr Sultān Abdāl Mahlaslı bu şiir Pir Sultan Abdāl neşirlerinde bulmamaktadır.

Mihmān odur bāṭıl ḥaḫdan ayıra
Öyle bir mihmānı bulmaḫ erkāndır

VI

Mihmān odur gül bitüre bāğında
Dürler döker raḫmetinde çağında
Ḥāḫ Muhammed °Alī oturır anīn şāğında*
Öyle bir mürşīdi bumaḫ erkāndır

VII

Mihmān odur ḥīle itmez mālīke
Hem °ırzīnā °iyāline yoluña
Şu°le virir īmānīna dīni ki
O mihmān önünde ölmek erkāndır

VIII

Pīr Sultān Abdālam* Mihmān °Alīdir
Mihmān ḥaḫḫı pīr ḥaḫḫından uludur
Pīriñ başı o mihmāna bağıldır
Ḥaḫ evinden mihmān bilmek erkāndır

184*

* VI/3 MHEM'de hece fazlalığı vardır.

* **Pīr Sultān Abdāl:** Şairin hayatı dair bilgilerin büyük bir kısmı, çeşitli halk rivayetlerinden ibarettir. Pīr Sultan Abdāl'ın ne zaman ve nerede doğduğu ve öldüğü kesin olarak belli değildir. Pīr Sultan müstakil bir eseri yoktur. Bazı cönk ve mecmualarda dağınık olarak bulunan şiirleri daha çok sözlü belleklerde yaşatılmış ve günümüze taşınmıştır. Alevilerce yedi ulu ozandan biri sayılan Pīr Sultan Abdāl, çağının günlük konuşma diliyle söylediği nefesleriyle ün kazanmıştır. Şiirleri, hecenin yedi, sekiz ve on birli kalıplarında ve koşma biçimindedir. Az sayıda lirik aşk şiirleri de vardır (Bekki, 2014).

* 184 MHEM s 87.

Bu şiirin farklı kaynaklarda değişik varyanları bulunmaktadır. Şiir, Cahit öztelli'nin Pīr Sultan Abdāl Bütün Şiirleri'nde şu şekilde yer almaktadır:

Yine mihman gördüm gönlüm şaz oldu
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Kar kış yağar iken bahar yaz oldu
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Müsafir gelirse kismetini bile
Müsafirdir Hızır özüne dile
Büyük küçük anı hep Hızır bile
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Bir eve kahr olsa müsafir gelmez
Çalışsa çırpırsa eksigi bitmez
Çağırsa bağırsa bir ere yetmez
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Müsafir aşk kapısının dilidir
Hızır müsafirin gonca gülüdür
Tanrı müsafiri Şahım Alidir
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Himmat eyle pirim müsafir gele
Yavan yaşık yiyip yüzümüz güle

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni*

I

Ben bir mihmân gördüm gönlüm şâz oldu
Hey mihmân sen bize hoş şafâ geldiñ
Üstümüzde gam gış iken bahâr yaz oldu
Hey mihmân sen bize hoş şafâ geldiñ

II

Bizde diler idik haq mihmân gele
Yavan dimeyüp yüzümüz güle
Büyük küçük dimeyüp hep hâtır şora
Hey mihmân sen bize hoş şafâ geldin

III

Mihmân o saçına aşkıñ gülidir
Hızıra saçında gonca gülidir
Gelen mihmân Haq Muhammed Alîdir
Hey mihmân sen bize hoş şafâ geldiñ

IV

Mihmân sevmediği bir eve gitmez
Çalunup çarpılsa ekdiği bitmez
Tırmayup segirtse menzile yitmez
Hey mihmân sen bize hoş şafâ geldiñ

V

Pir Sultan uğuru tut sen gel eve
Mihmanlar siz bize safa geldiniz (Öztelli, 1985: 147-148).

İsmail Özmen şiiri Hatayî'ye isnat etmiştir. Şiir, Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde şöyledir:

Yine mihman gördüm gönlüm şad oldu
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Kar kış yağar iken bahar yaz oldu
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Misafir aşk kapusunun dilidir
Hızır'ı sev kim sahibinin gülüdür
Tanrı misafiri pirim Ali'dir
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Bir eve kahrola misafir gelmez
Çalınsa çarpılsa ekdiği bitmez
Çağırma bağrına bir ere yetmez
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Himmat eyle sen ki daima gele
Yavan yaşık bizim yüzümüz güle
Büyük küçük anı hep Hızır bile
Mihmanlar siz bize safa geldiniz
Misafir gelir ki kısmeti bile
Misafir Hızır'dır özrünü dile
Hatayî'm uğruyu tut ver gel de

Mihmanlar siz bize safa geldiniz (Özmen, 1998: II, 165).

* MHEM'de mısraların hece sayısında uyumsuzluk olmasından dolayı şiirin vezni bozulmuştur.

PİR SULTAN ABDALım eledir ele
 Mihmān gelürse de naşibi bile
 Gelen mihmān °Alīdir sen dilek dile
 Hey mihmān sen bize hoş şafā geldin

185*

4 + 4 + 3 / 6 + 5 = 11 hece vezni

I

Derdim çokdur kaᅅısına yanayım
 Yine tazelendi yürek yarası
 Ben derdime dermān kaᅅande bulayım
 Meger dost elinden ola çaresi

II

Benim uzun boylı servi çınarım
 Yüregime bir öt düşdi yanarım
 Kıblem sensin yönüm sañā dönerim
 Mihrābımdır iki kaşın arası

III

Dürlü tonlar geyer gülden nāzıktır
 Gel Bülbülüm cevr eylme yazıktır
 Çok firkaᅅlik çekdim baᅅrım eziktir
 Güle güle gelür cānlar paresi

IV

* 185 MHEM s 88. Bu şiirin deᅅişik bir varyantı Pir Sultan Abdāl Bütün Şiirleri'nde şu şekilde yer almaktadır:

Derdim çoktur hangisine yanayım
 Yine tazelendi yürek yarası
 Ben bu derde kande çare bulayım
 Meᅅer Şah elinden ola çaresi
 Türlü donlar geyer, gülden naziktir
 Bülbüle cevr etme, güle yazıktır
 Çok hasretlik çektim, baᅅrım eziktir
 Güle güle gelir canlar paresi
 Gel benim uzun boylu serv çınarım
 Yüregime bir od düştü yanarım
 Kiblem sensin, yönüm sana dönerim
 Mihrabımdır iki kaşın arası
 Didar ile muhabbete doyulmaz
 Muhabbetten kaÇan aşık sayılmaz
 Yezit üflemekle cıraᅅlar sönmez
 Tutuşunca yanar aşkın çırası
 PİR SULTAN ABDAL, yüksek uçarsın
 Selamsız sabahsız gelir geçersin
 Aşık, muhabbetten niçin kaçarsın
 Böyle midir yolumuzun töresi (Öztelli, 1985: 218-219).

Dīdār ile muḥabbete ṭoyulmaz
 Muḥabbetden kaçan adam şayılmaz
 Münkirin üf dimesiyle söyünmez
 Ṭutuşunca yanar aşkın çırası

V

Pīr Sultān Abdālım yüksek uçarsın
 Selamsız şabaşsız gelür geçersin
 °Aşık muḥabbetden niçün kaçarsın
 Böyle midir erenlerin töresi

186*

* 186 MHEM s 89. Bu şiirin farklı kaynaklarda değişik varyantları bulunmaktadır. Şiir, Pir Sultan Abdāl Bütün Şiirleri'nde şu şekilde yer almaktadır:

Seyyah olup şu alemi gezerim
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 Kendi efkârımca okur yazarım
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 İki elim kalkmaz oldu dizimden
 Bilmem amelimden, bilmem özümden
 Akıttım kanlı yaş iki gözümden
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 Yine boralandı dağların başı
 Akıttım gözümden kan ile yaş
 Emaneti alır ol veren kişi
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 Bozuk şu cihanın pergeri bozuk
 Yazıktır şu geçen ömüre yazık
 Tükendi daneler kalmadı azık
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 PIR SULTAN'ım eydür ummana dalem
 Gidenler gelmedi bir haber alam
 Abdāl oldum çullar geydim bir zaman
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu (Öztelli, 1985: 341-342).

İsmail Özmen, şiiri Kul Himmet Üstadım'a isnat etmiştir Şiir, Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde şöyledir:

Seyyah oldum şu alemi gezerim
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 Kendi efkarımca okur yazarım
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 İki elim gitmez oldu dizimden
 Ah ettikçe kan-yaş gelir gözümden
 Kusurumu gördüm kendi özümden
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 Bozuk şu dünyanın düzeni bozuk
 Tükendi daneler kalmadı azık
 Yazıktır şu geçen ömüre yazık
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 Kul Himmet Üstadım ummana daldım
 Gidenden gelenden haberin aldım
 Abdāl oldum şal giyindim dolandım

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Ben de şu cihāna geldim geleli
Bir dost bulamadım gün aḥṣām oldu
Ben kendi ḥālime oḡur yazarken
Bir dost bulamadım gün aḥṣām oldu

II

Bozuḡdur cihānıñ perdesi bozuḡ
Geçdi ḥāyif °ömrüm oluyor yazıḡ
Döküldi dāneler ḡalmadı azıḡ
Bir dost bulamadım gün aḥṣām oldu

III

İki ellerim gitmez oldu dizimden
Bilmem °amelimden bilmem özümden
Āḥ çekdikce ḡan yaṡ döker gözümden
Bir dost bulamadım gün aḥṣām oldu

IV

Yāreme ḡoydılar bal ile tuzı
Bugün bunun olmuş çekiyor tozu
Bir degil bin degil yāremiñ gözi
Bir dost bulamadım gün aḥṣām oldu

V

Yine ḡıcıladı göñlümün ḡışı
Leyl [ü] nehār aḡar dīdemiñ yaşı
Emānetin alur ṡol viren kişi
Bir dost bulamadım gün aḥṣām oldu

VI

Pīr Sultān Abdālım °ummāna ḡaldım
Gelenler geḡiyor ḡaberin aldım
Abdāl oldum [°aba geydim]* dolandım
Bir dost buldum ammā tiz aḥṣām oldu

187*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

[°Aṡkıñ āteṡine]* yanmayan °āṡıḡ

Bir dost bulamadım gün aḡşam oldu (Özmen, 1998: II ,301).

* VI/3 MHEM'de kısmen zayı olan kısım diğer varyantlardan hareketle mânâ gözetilerek tarafımızdan köşeli parantez içinde eklenmiştir.

* 187 MHEM s 89, ABŞA C 4 s 183.

Anıñ * sīnesinde yāre mi olur
 Dosta gidem didim yollar ʔolpaşık*
 ʔorqarım yollarda* ʔarāmī olur

II

O naşıl yār yār ʔālinden* bilmeye
 ʔāqatim yoq aqlamışım günmeye*
 °Aşık ma°şūkunūñ ʔālīn şormaya
 Böyle °ādet böyle töre mi olur

III

Engel ara yirden ʔaldır* ʔarami
 Niçün muḥanetden* umañ keremi
 Loqmān ʔekīm gelse şarmaz* yāremi
 Yār* eli degmezse çāre mi olur

IV

Cevrini* çekmeli bir şādīq yāriñ
 Aşlā* yüzün görme beyhūde körün
 Velim* der yolunda ölek* hūblarıñ
 Böyle şulṫanlarıñ keremi olur

188*

* MHEM'de zayı olan kısım Alevi Bektaşī Şiirleri Antolojisi'nden hareketle köşeli parantez içinde eklenmiştir.

* I /2 Anıñ: Dostun ABŞA C 4.

* I /3 ʔolpaşık: dolaşık ABŞA C 4.

* I /4 yollarda: bellerde ABŞA C 4.

* II /1 yār ʔālinden: ahvalimi ABŞA C 4.

* II /2 ʔāqatim yoq aqlamışım günmeye: Aqlamışım takatim yok gülmeye ABŞA C 4.

* III /1 yirden ʔaldır: yerde olmuş ABŞA C 4.

* III /2 Niçün muḥanetden: Muhanetten niçin ABŞA C 4.

* III /3 gelse şarmaz: sarabilmez ABŞA C 4.

* III /4 Yār: Dost ABŞA C 4.

* IV /1 Cevrini: Kahrını ABŞA C 4.

* IV /2 Aşlā: Hergiz ABŞA C 4.

* **Āşık Velī:** 19. yüzyılın birinci yansında yaşamıştır. Veli, Kul Veli, Derviş Veli, Velim gibi adlarla da anılmıştır. Alevi-Bektaşidir. Yaşantısı üzerine fazla bilgi bulunmamaktadır. Bektaşī tarikatının inceliklerini ve güzelliklerini derinlemesine yansıttığı, fiziksel yaşamın güzelliklerinin olgun ve lirik bir tarzda dile getirdiği şiirleri de bulunmaktadır (Tan, 2014).

* IV /3 der yolunda ölek: eydür öl yanında ABŞA C 4.

* 188 MHEM s 90. Bu şiirin değişik bir varyantı Alevi Bektaşī Şiirleri Antolojisinde şu şekilde yer almaktadır:

Sabah seherinde niyaza geldim
 Dağlar yâ Muhammed Ali çağırır
 Bülbülün figanı bağrımı deldi
 Güller yâ Muhammed Ali çağırır
 Vird verildi gökte uçan kuşlara
 Bakmaz mısın gözden akan yaşlara
 Sular yüzün sürer taştan taşlara

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Şabâhın seherinde cümbüşe geldim
 Tağlar dost Muhammed °Alî çağırır
 Bülbülün feryadı gülün zârından
 Güller dost Muhammed °Alî çağırır

II

Vird virildi gökde uçan kuşlara
 Bakma mısıñ gözden ağan yaşlara
 Ağan şular yüz sürünce taşlara
 Çağlar dost Muhammed °Alî çağırır

III

°Aşık olanların derdi üsteler
 Buña kı̄'îl olmaz kâmil ustalar
 Dertliler de gelmiş dermân isterler
 Sağlar dost Muhammed °Alî çağırır

IV

Pîr Sultân Abdâlim çokdur °aşıkım
 Şâha °aşık olan begler işiğim
 İmâm Hâsan Şâh Hüseynîñ beşiği
 Sallar dost Muhammed °Alî çağırır

189*

Çağlar yâ Muhammed Ali çağırır
 Gördüm çarh-ı felek sema'sın döner
 Talib olan mürşit meyinden kanar
 Yüreğime bir od düşmüş de yanar
 Yanar yâ Muhammed Ali çağırır
 Nice âşık bu meydana derildi
 Erenler erkânı yolu sürüldü
 Muhammed Ali'nin kadri bilindi
 Diller yâ Muhammed Ali çağırır
 Dertli olan gelir derdin üsteler
 Ana kail olmaz kail ustalar
 Hastalar da gelmiş derman isterler
 Sağlar yâ Muhammed Ali çağırır
 Muhammed Ali'nin çoktur aşığı
 Âşık olanların yanar ışığı
 Hasan ile Hüseyin'in beşiği
 Sallar yâ Muhammed Ali çağırır
 Pîr Sultan, efendim erenler nesli
 Erenler neslidir Ali'nin aslı
 Çar âlem ile turna sesli (avazlı)
 Gümler yâ Muhammed Ali çağırır (Özmen, 1998: II, 208-209)

* 189 MHEM s 90, EMHD s 39.

Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilün
(Fā^cilātün) (Fa^clün)

- 1 Lāleveş rüyına reng virmiş o gül gönca ^caceb
Bürinür cāme-i [zibālara]^{*} ol yār bu şeb
- 2 Şīve-i nāz ile bend itmege dil-besteler
Zīr-i fesden [çıkarır turra-i tarrārını]^{*} heb
- 3 Gördüm ol mehveşi bu tarz ile ^caqlım gitdi
Şām ile şubhumı [farq eylemez oldum]^{*} yā Rab
- 4 Getür ey sākī-i gül-çehre mey-i gül-günı
Yaraşur [vaşlına bir böyle mehin bint-i]^{*} ^cineb
- 5 **Hilmīyā** naqd-ı dili bezme kāmı şarf iderim
Ölsem ol yār ile hālvette bu [şeb]^{*} leb-ber-leb

190^{*}

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Yār vaşlın ile yā Rab bu dil-i zāra naşīb
Kıl müyesser devlet-i dildār-ı yāri ^can-ğarīb
- 2 Cūşa geldi mürğ-i rūhum turmayup eyler figān
Gülşen-i ^cadnında artık oldı ^{*} feryād-ı ^candelib
- 3 Öyle derdim var ki bir ^caşık giriftār olmasun
Kaldı ^cāciz kıılmağa dermān biñ hazık tabīb
- 4 Luṭf idüp tedbīr-i derdimde meded kıl yā ^cAlī

* 1b MHEM'de kısmen zayı olan kısım Eş'âr-ı Muhammed Ali Hilmi Dede'den hareketle köşeli parentez içinde eklenmiştir.

* 2b MHEM'de kısmen zayı olan kısım Eş'âr-ı Muhammed Ali Hilmi Dede'den hareketle köşeli parentez içinde eklenmiştir.

* 3b MHEM'de zayı olan kısım Eş'âr-ı Muhammed Ali Hilmi Dede'den hareketle köşeli parentez içinde eklenmiştir.

* 4b MHEM'de kısmen zayı olan kısım Eş'âr-ı Muhammed Ali Hilmi Dede'den hareketle köşeli parentez içinde eklenmiştir.

* 5b MHEM'de kısmen zayı olan kısım Eş'âr-ı Muhammed Ali Hilmi Dede'den hareketle köşeli parentez içinde eklenmiştir.

* 190 MHEM s 90, EMHD s 40.

* 2b oldı: etdi EMHD.

Senden özge kalmadı aşk içre dermânım Hâbîb

- 5 **Hilmîyâ** gel şıdķile tut dâmenin şâhîñ müdâm
Tâ olaşîñ rûz [u] şeb anıñla luţf eyler mücib

191*

Mefâcîlün/Mefâcîlün/Mefâcîlün/Mefâcîlün

- 1 Gönül aşk-ı haķıķı içre hubbu'lâhdır maĥbûb
Muĥabbetden ġaraż ancak Rızâ'u'llâhîdir maţlûb
- 2 Mecâz-ı mâsivâyı terk idüp gel varlıġıñ maĥv it
Bu yolda irmeyenler maĥv-ı şarfa kaldılar maĥcûb
- 3 Nazar kıll haķ nazarla dehresin senden gören kimdir
Kimiñdir kıdret kıvvet ya kimdir câlib [u] meclûb
- 4 Bu âlem kim görürsîñ bir debistân-ı maârifdir
Kitâb-ı kâ'inâtı gel oķu añla nedir mektûb
- 5 İren sırr-ı müsemâyâ bu keşretġâh-ı âlemde
Bütün ilmini fehm itmez olanlar kıyl [u] kâl ehli
- 6 Erenler dâmenin tut izlerinden kıllca ayrılma
Târiķ-i Haķda **Hilmî** aşk ola dâ'im saña maĥşûb

192*

Fâcîlâtün/Fâcîlâtün/Fâcîlâtün/Fâcîlün

- 1 Yâd idüp la'liñ gözüm yaşın şarâb itdim bu şeb
Cismimi nâr-ı firaķıñla kebâb itdim bu şeb
- 2 Ol kıadar kıan ağladım dendân-ı derdiñ zıkr idüp
Baĥr-i aĥmer tek cihâñı ġarķ-ı âb itdim bu şeb
- 3 Zülf ü rûyuñ ĥâsreti endişesiyle şubĥa dek
Cân evini tişe-i ġamla ĥarâb itdim bu şeb

* 191 MHEM s 91, EMHD s 41.

* 192 MHEM s 91, EMHD s 42.

- 4 Nār-ı ğam derd-i firāk içre şerâre-paş olup
Berķ-i âhim âsmân üzre şihâb itdim bu şeb
- 5 Perde perde her bir [°uzvum yâr için] * âheng ider
Süz-ı dilden sînemi çeng [ü] rebâb itdim bu şeb
- 6 Mâcerâ-yı °aşkımiñ biñden birin taħrîr idüp
Çekdigim alâm ü derdi bir kitâb itdim bu şeb
- 7 Rûz-ı hicrânîñ beher şâniyesi bir yıl gelür
Hîlmiyâ cem° eyleyüp hesâb itdim bu şeb

193*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Dilberâ °aşkıñ seniñ dilde beķâ bi'llâhdır
Cismim anıñçün tarîķatda fenâ fi'llâhdır
- 2 Kâlb-i °uşşâķın işrâķ * eyleyen sensiñ şehâ
Nür-ı vechiñ ay güneş tal° at cemâlu'llâhdır
- 3 Hüsñ anıñ * “ve'd-đuħâ ve'l-leyli izâ”⁵² yağsı saçıñ
Kâşlarıñ vechinde satır-ı ħarf bismi'llâhdır
- 4 Sen başîret ehliñ câna görirsñ ħâlimi
Nür-ı dîdem dîde-i nûruñla nûru'llâhdır
- 5 Âb-ı ħayvândır lisânîñ nüş iden bulur ħayât
Her ne söylersenñ sözün cümle kelâmu'llâhdır
- 6 Nür-ı Ħaķdır RûĦ-ı A°zam kim tecellîeylemiş
Tâ ser-â-pâ ey güzel ismiñ şifâtu'llâhdır
- 7 Nam-ı pâkiñ vird idinmişdir bu **Hîlmi** rûz [u] şeb
°Âşıkâ evşâf-i * ħüsñüñ °ayn-ı zikru'llâhdır

* 5a MHEM'de kısmen zayı olan kısım Eş'âr-ı Muhammed Ali Hilmi Dede'den hareketle köşeli parantez içinde eklenmiştir.

* 193 MHEM s 91, EMHD s 85.

* 2a °uşşâķın işrâķ: ehl-i aşkı tenvir EMHD.

* 3a anıñ: vanın EMHD.

⁵² ve'd-đuħâ ve'l-leyli izâ: Kuşluk vaktine ve karanlık çöktüğü vakit geceye andolsun Kur'ân-ı Kerîm 93/1-2.

194*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Ehl-i şevķiz meşreb-i rindāneyüz Bektāşī yüz
Zāhid-i bed-ḥūlara bīgāneyüz Bektāşī yüz
- 2 Merd-i tecrīdiz ^calāyıkdan geçüp olduķ berī
Bī^c-tekellūf* sākin-i mey-ḥāneyüz Bektāşī yüz
- 3 Bī^c-ğaraz bu bezm-i ^cişret-ḥāne-i ^cālemde biz
Cām-ı ^caşķ [u] şevķle mestāneyüz Bektāşī yüz
- 4 Mālik-i genc-i rumūzız bizdedir dürr-i Neced
Gerçi zāhir-bīne biz bīgāneyüz Bektāşī yüz
- 5 Mürğ-i şebbāz-ı ḳadīmiz āsman-ı feyzde
Ṭā^c'ir-i taḳdīs ile hem lāneyüz Bektāşī yüz
- 6 Şābitiz iḳrārımızda şekkimiz yoḳdur bizim
^cAhd-i yāre ser viren merdāneyüz Bektāşī yüz
- 7 Cānımız ḳıldık fedā **Hīlmī** cemā'lullāha biz
Sem^c-i ^caşķa yanmağa pervāneyüz Bektāşī yüz

195*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Bir bölük merdān-ı ^caşķız Şāh-ı Merdānileriz
Peñce-i Ḥayber-küşā-yı şīr-i yezdānileriz
- 2 Vā^ciziñ ifsādın ıslāh itmege irşād ile
Ḥacı Bektāş Velī ḥaḳ pīr erkānileriz
- 3 Bī^c-başardır zāhidan görmez velāyet nūrunı
Biz ṭulū^c-ı burc-ı ḥaḳda māh-ı tābānileriz

* 7b evşāf-ı: evcsaf-ı EMHD.

* 194 MHEM s 92, EMHD s 109.

* 2b Bī^c-tekellūf: tekli EMHD.

* 195 MHEM s 92, EMHD s 112.

- 4 Girmişiz ser u pā berihne °arşa-ı °aşk içre biz
Cāme-i ḥubb-ı sivādan şöyle °uryānileriz
- 5 Şükr [ü] ḥamd ol * Ḥilmiyā rāh-ı ḥaḳīkatde bugün
Bir bölük Bektāşiyān-ı merd-i imānileriz

196*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Sākīyā şun bade-i vaşf[ı] * Ḥudānıñ °aşkına
Faḥr-i * °ālem Muḥammed Muştafānıñ °aşkına
- 2 Şāh-ı Merdān şīr-i Yezdān ibn-i °ammi Muştafā
Sākī-i Kevşer °Aliyyü'l-Murtaẓā nıñ °aşkına
- 3 Kāse kāse şundılar zehri ḥavāricler müdām
Nüş iden dem-dem Ḥasan Ḥulḳ-ı Rızānıñ °aşkına
- 4 Ḳan dökerlerse revā ehl-i muḥabbet dīdeden
Rüz u şeb şāhım Ḥüseyn-i Kerbelānıñ °aşkına
- 5 Rāh-ı Ḥaḳda yetmiş iki pāre ḳıldılar tenin
Şīve-i * āl-i ehl-i Ḥaḳ Zeyne'l-°Abānıñ °aşkına
- 5 Bākır [u] Şādıḳ ḥaḳḳı Mūsā-yı Kāzım ḥürmeti
Ḥālime raḥm it °Alī Mūsā Rızānıñ °aşkına
- 6 Şāh Taḳī vü * bā-Naḳī dir ol iki şehzāde kim
Ma°den-i cūd [u] kerem-kān-ı şehānıñ °aşkına
- 7 Ol * Ḥasan el-°Askerī den ba°dezin ḥatm-i imām
Ol Muḥammed Mehdī-i şāhib livānıñ °aşkına
- 8 °Aydī-i * bī-çāre ḳandı çün * vuşlata

* 5a ol: et EMHD.

* 196 MHEM s 93, AB s 167.

* 1a vaşf[ı]: vaslı AB.

* 1b Faḥr-i: Mefhar-ı AB.

* Şīve-i: Pişüvay-ı AB.

* 6a vü- AB.

* 7a Ol: Hem AB.

Âl [ü] evlād-ı * Resül-i Kibriyâ nîñ ʿaşkına

197*

Fâʿilātün/Fâʿilātün/Fâʿilātün/Fâʿilün

- 1 Neşʿe-mend olmak felekde ʿarife ʿâdet degil
Mey o mey sâkî o sâkî hâlet ol hâlet degil
- 2 Sündüs-ârâ-yı serîri çarhın isʿâf olsada
Ferş o ferş bâlin o bâlin râhat o râhat degil
- 3 İtmedi teʿşîr naḥsa ḥam-ı vefk-i merâm
Vefk o vefk terkîb o terkîb sâʿat o sâʿat degil
- 4 Ḥattını ḥayrile görünce raḫşa gelmez şevk-i dil
Şîve-i reftâr o reftâr âfet o âfet degil
- 5 Çala saḫtiyan çeküp geldik geleden ʿâleme
Ḳavs o ḳavs menzil o menzil tâḫat o tâḫat degil
- 6 Nev zemîn üzre çeken tesvîd-i maʿnâ-yı beyân
Fevziyâ * el-fâzz-ı pâkiñ ḥam kim âlet degil

* **ʿAydî:** H. 1225/M. 1810 tarihinde doğmuştur. Asıl adı Hacı Mehmed'dir. Aydî, Ayânî, Aydî Ayânî mahlasını kullanmıştır. Bazı gazellerinde Hacı Mehmed Baba ismini kullanmıştır. H. 1282/M. 1865 yılında vefat etmiştir. Din, dervişlikle, tasavvuf, tarikat ve Âl-i Abâ ile ilgili konularda aruz ve hece ölçüsüyle yazdığı şiirleri vardır (Yakar, Orta, 2014).

* 8a bî-çâre ḳandı çün: biçare kandır şarab-ı AB. MHEM'de hece eksikliğinden dolayı mısraın vezni bozulmuştur.

* 8b evlād-ı: eshab-i AB.

* 197 MHEM s 93.

* **Fevzî:** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'ne göre Fevzî mahlalı on dokuz şair bulunmaktadır. Bu şiirin hangi Fevzî'ye ait olduğu tespit edilememiştir. Muvakkit-zâde Muhammed Pertev'in "degül" redifli gazeline nazire olarak yazılmış olan şiir, Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Dîvânı'nda şu şekildedir:

Bezm o bezm aḥbâb o aḥbâb 'işret ol 'işret degül
Mey o mey sâkî o sâkî hâlet ol hâlet degül
Bir mahalde dün dil ü dil-dârı gördüm vâh vâh
Yâr o yâr 'âşık o 'âşık ülfet ol ülfet degül
Cân ü cânân arasında vardı bir cân sohbeti
Cân o cân cânân o cânân sohbet ol sohbet degül
Dergehünde hat ber-âver gördüm ol mâhî didüm
Meh o meh hâver o hâver tâl'at ol tal'at degül
'Âdet-i ehl-i Sitanbul iken evvel nâzükî
Şehr o şehr âdem o âdem 'âdet ol 'âdet degül
Hoş degüldür dūr idelden seng-i râhıyla başum
Ser o ser bâlin o bâlin râhat ol râhat degül
Pertevâ var özge yerler gerçi kim mey-hânedan

198*

Fe^clâtün/Fe^cilâtün/Fe^cilâtün/Fe^cilün
(Fâ^cilâtün) (Fa^clün)

- 1 Şayd idin mürğ-i dilim dîdei seḥḥâresidir
Kaşd iden cân [u] tene ğamze-i ḥün-ḥ^vâresidir
- 2 Kañ döken ḥâne yıkan kañd büken ^cömri söken
Kesdigi penbe tene nâz ile al ğârasıdır
- 3 Beni yârdan ayıran kimse degildir bi'llâh
Düşmeniñ fitnessiyle ṭâli^ciñ kañasıdır
- 4 Yüzümi döndüremem mescid-i aḫşâya bile
Rüz [u] şeb kıble-gehim kaşlarınıñ arasıdır
- 5 Râh-ı vaşla bu gidiş böyle kañursa **Nâdir***
Kim dimiş ölmeden artıḫ var anıñ çâresidir

199**

Mefâ^cilün/Mefâ^cilün/Mefâ^cilün/Mefâ^cilün

- 1 Amâñ Aşvâş düşürdüñ gönlümi bir ṭıfl-ı tersâya
Varup ^carz-ı niyâz itmek gerekdir “Lât [u] ^cUzzâya”⁵³
- 2 Riyâzetler çeküp râhib oḫutdı dersimiz ammâ
Yine hoş gelmedi İncilimiz* ṭâb^c-ı dil-ârâya

Mey o mey sâkî o sâkî hâlet ol hâlet degül (Bektaş, 2017: 206-207).

* 198 MHEM s 94, KNM s 36.

* **Nâdir**: Asıl adı Hasan Nâdir'dir. Şiirlerinde Nâdirî ve Nâdir mahlaslarını kullanmıştır. H. 1246/M. 1830 yılında Maraş'ta doğan şair, “Kurrâzâde” olarak bilinen bir ailedendir. Hasan Nâdir Efendi'nin günümüze üç mevlidi ile çeşitli şiir mecmuaları vasıtasıyla birkaç şiiri ulaşmıştır. Eserinden hareketle 1889'dan sonra vefat ettiği düşünülmektedir. Döneminin toplumsal yapısını yansıtan ve mahalli unsurları ihtiva eden şiirleri dikkat çekicidir. Sarhoş ve rint meşrep bir yaşantısı olan ve bunu şiirlerine yansıtan şairin aynı zamanda dinî muhtevalı şiirleri de bulunmaktadır (Alıcı, 2004: 70).

* 199 MHEM s 94.

* 5- MHEM. Eksik olan beyit Mar'aşî Kurrâzâde Nâdirî Mevlid'de şöyledir:

Sadâ-yı avâdis ile dögüp nakûsveş sînem

Yetişdirdim nevâ-yı âhımı Çanlı Kilisâya

⁵³ Lât, Uzzâ ve Menât İslâm öncesi Arap toplumunda en fazla saygı gösterilen putların isimleridir. “el-lâte ve'l-‘uzzâ ve menâte” Kur'an-ı Kerim 53/19-20.

* 2b İncilimiz: İnciliniz KNM.

- 3 Tekâşül eyleme ey dil °urûc it fevc-i â°lâya*
Bugün rûz-ı aḥaddir ḥâliñi °arz it Mesîḥâya
- 4 Yitirdim zühd zâhid râh-ı mescud ḳandadır bilmem
Unutdum dersi üstâdım ḳapandım künc-i tenhâya
- 5 O nûr-ı heder oḳudum ben göricek yâr ile aḡyâr*
Muḡâ muḡâ didim çıḳdım hemân-dem deyr uḡurmaya*
- 6 Kristos ḥaḳḳı çün bir bûse vir **Nâdir**-i zâra*
Teşekkî eylerim yoḡsa seni tâ Meryem anaya

200*

Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün*

- 1 Şifâtıñ âyetü'l-kübrâ şaḳıñ ve'l-leyl ez-yaḡsı
Gözün ve'l-necmdir ammâ ḳaşıñ ḳâvseyn ev ednâ
- 2 Deḡnâñ ḡoḳḳa-i ḳudret kelâmıñ cevher-i ḡikmet
Lebiñ ya°ḳûtadır nisbet dişiñdir lü°lü°-i lâlâ
- 3 Cemâliñ Ka°be-i maḡḳûd vücuduñ raḡmet-i Ma°bûd
Ki sensiñ Aḡmed-i Maḡmûd ki sensiñ maḡşadü'l-Aḳşâ
- 4 Zuhûruñ bâde-i °âlem ki tâ kim ḡilḳat-i Âdem
Ki nâmıñ cümleden a°zam ḡabîb-i Ḥazret-i Mevlâ
- 5 Çîniniñ levḡ-i maḡfûz zebânıñdır ḳalem-i taḡḳîḳ
“Ale°l-°arşı°s-tevâ”⁵⁴ şadriñ mübârek ḳâmetiñ Ṭübâ
- 6 Cemâliñ bâḡınıñ bir bûlbülidir °aşḳ ile Ḳur°ân
Anı tezkîr ider şubḡ [u] mesâ “Yâsîn” ile “Ṭâhâ”⁵⁵
- 7 Nice vaşf eylesün câna seni **Nâdir** gibi °âciz

* 3a fevc-i â°lâya: evc-i eflâke KNM.

* 5a O nûr-ı heder: İmi°l-hor / göricek: görünce / aḡyâr: aḡyârı KNM.

* 5b Muḡâ muḡâ didim çıḳdım: Megu megu deyip çıktı / deyr uḡurmaya: deyr-i gurmaya KNM.

* 6a ḡaḳḳı çün: aşḳına / Nâdir-i: bu Nâdirî KNM.

* 200 MHEM s 94.

* Şiirin 5, 6, 7. beyitlerinin iç kafiyesi uyumlu değildir.

⁵⁴ Ale°l-°arşı°s-tevâ: Arş'a kurulmuştur Kur°ân-ı Kerîm 20/5.⁵⁵ Yâsîn: Kurân-ı Kerîm'in 36/1 / Ṭâhâ: Kurân-ı Kerîm'in 20/1.

Meger meddâhın olmuşdur Cenâb-ı Hâlık-ı yektâ

201**

Fe[°]lâtün/Fe[°]ilâtün/Fe[°]ilâtün/Fe[°]ilün
(Fâ[°]ilâtün) (Fa[°]lün)

- 1 Niçe bir hasret vaşlın çekelim ğamcasına
Düşelim güşe-i hicrânına mâtemcesine
- 2 Varalım Ka[°]be-i küyun geh^{*} tavâf eyleyelim
Öpelim hâk-i derin Beyt-i Mükerrercesine
- 3 Hâceru'l-esved-i hâl-i lebine yüz sürelim
İçelim âb-ı zenahdânını Zemzemcesine
- 4 İdelim seyr-i behişt-i ser-i küyünda yâriñ
Meyl idem dâne-i hâl-i zerre^{*} Âdemcesine
- 5 Bir zamân mesnet-i hüsnünde Süleymân olalım
Alalım dest-i dile zülfini Hâtemcesine
- 6 Bu leţâfet bu zârâfet bu nezâketle seni^{*}
Şarayım sîne-i maħrûmuma^{*} merhemcesine
- 7 Kaţre kaţre ğazab-âlûde Ğarîbî^{*} araķı
Ko şaçalım gül-i ruhsârına şeb-nemcesine

202*

* 201 MHEM s 95, EGD s 207.

* 2, 7- MHEM. Beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir. Eksik olan beyitler EGD'de şöyledir:

Muţtarib-hâl beyâbân-ı muħabbetde gönül
Seyl-i eşk aķıdalum sîneye kılzümcesine
Bülbül-i bağçe-i °âlem-i tecrîd olalım
Çarħa pervâz idelüm °İsî vü Meryemcesine

* 2a küyun geh: dîdârı EGD.

* 4b Meyl idem dâne-i hâl-i zerre: Dâne-i hâline meyl idelüm EGD.

* 6a Bu leţâfet bu zârâfet bu nezâketle seni: Ol melek yüzlü perî-peykere cânım diyerek EGD.

* 6b Şarayım sîne-i maħrûmuma: Şaralum sîne-i pür-raħneye EGD.

* Ğarîbî: H. 1169/M. 1755-56 yılında Erbil'de doğmuştur. Asıl adı Yusuf'tur. Şiirlerinde Garîbî mahlasını kullanmıştır. Gözleri görmediği için Âmâ lakabıyla da anılmıştır. Hayatını Erbil'de geçiren şair, H. 1232/M. 1816-17 yılında Erbil'de vefat etmiştir. Canlı, coşkulu bir ifade ve şuhane edayla söylediği şiirleri vardır (Kaplan, 2014).

* 202 MHEM s 95.

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Dil cefâ-yı yâre öğrendi vefâyı n'eylesün
Lezzet aldı derd-i dilberden devâyı n'eylesün
- 2 Tütalim nüş eylemiş dil cām-ı la^cliñ sākīyā
Bā ḥumār-ı bāde-i firḫat-fezāyı n'eylesün
- 3 Dest-i büse t̄alib olmaz seyr idenler ruḫlarıñ
°Aşık-ı dīdār olanlar merḫābāyı n'eylesün
- 4 Var iken yanında yārān yādlar bīgāneler
Ġārḫ-ı baḫr-i firḫat olan āşināyı n'ylesün
- 5 Mālik-i mülk-i fenā oldum °ālim-ter Nābiyā*
Pādişāh-ı mülk-i °aşḫ olan livāyı n'eylesün

203*

Mef^cülü/Mefā^cîlü/Mefā^cîlü/Fe^cülün

- 1 Ey nāme sen ol māh-liḫādan mı gelürsiñ
Ey hüdhüd-i ümīd Şabādan mı gelürsiñ
- 2 Ālüde-i hündür yine dāmen [ü] girībān
Ey ġamze-i ḥün-ḥ^vār ġazādan mı gelürsiñ
- 3 Şevḫiñ var alup şatmaġa erbāb-ı niyāzı
Südā-geri-i sūḫ-ı mīnādan mı gelürsiñ
- 4 İtmiş saña dil-ḫastelerin ḫālet-i te^oşīr
Ey çarḫ-ı siyeh dār-ı şifādan * mı gelürsiñ
- 5 Teşrīfe bu şeb va^cdi var ol mihr-i * ümīdiñ
Ey ḥ^vāb-ı siyeh-baḫt °işādan mı gelürsiñ

* Mecmuada bulunan Nâbî mahlaslı bu şiir, Nâbî Divânı neşrinde yer almamaktadır. Şiirin Nâbî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 203 MHEM s 95, ND 855. Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığı için gösterilmemiştir.

* a çarḫ-ı: çeşm-i /dār-ı şifadan: dārü's-ı şifadan ND.

* 5a mihr-i: şem'-i ND.

- 6 Her bir ten * [ü] müyundan aķar āb-ı leṭāfet
Deryā-yı melāḥatde ſinādan mı gelürsiñ
- 7 Bu secde-i bīḥūde nedir her ḳademiñde
Ey nāme-i * bī-maġz liķādan mı gelürsiñ
- 8 Vā'iz bizi taḥvīf ile teſvīſe düſürme
Sen maḥkeme-i rüz-ı cezādan mı gelürsiñ
- 9 Bilmem ne iķün varmıſ idiñ kūyına yāriñ *
Taḥrīk-i ġaḫabdan mı recādan mı gelürsiñ
- 10 **Nābī** * ġazeliñ * gibi ḥoſ-āyendeliġiñ var
Ey bād-ı revān-baḥſ Ruhādan mı gelürsiñ

204 **

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 O dil kim sāġar-ı bī-reng-i ſāḥbā-yı ḥaķāyīķdır
Anı leb-riz-i ķirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyīķdır
- 2 Taḥāyyürle * olur āġūſ-ı vaſla pīrehen nā'ıl
Ḳabāyī vaſldan maḥrūm iden ḳat ḳat ^calāyīķdır
- 3 Sebū-yı meyle ibriķ-i vuzū * bir ḥāķdir ammā

* 6a ten-i: bün-i ND.

* 7b nāme-i: ḥāme-i ND.

* 9a Bilsem: Bilsem / yāriñ: ey eſķ ND.

* **Nābī**: Asıl adı Yusuf olan ſair, eserlerinde Nābī mahlasını kullandı. Nābī, H. 1052/M. 1642 yılında Urfa' da doğmuſtur. Nābī, gazellerinde “hikemī üslūp” olarak adlandırılan öġretici, nasihat ve ibret verici üslubun temsilcisi olarak öne çıkmıſtır. Eſya ve olaylara “ibretle bakmayı” ve onların arkasındaki “yaradılıſ sırlarını” ortaya çıkarmayı esas alan bu üslūp, daha sonraki yıllarda da etkili olmuſ ve “Nābī Ekolü” adı verilen bir kısım ſair tarafından bir edebī anlayıſ olarak devam ettirilmifitir. XVII. yüzyılda geliſen “hikemī ſiir”in temsilcisi sayılan Nābī, sadece döneminde deġil, kendisinden sonra yaſayan pek çok sanatçıyı da etkilemiſtir (Bilkan, 2014).

* 1a ġazeliñ: ġazeli ND.

* 204 MHEM s 96, ND s 519.

* 3, 6- MHEM. Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıſtır. Takdim tehirler dipnotu arttıracıġı için gösterilmemiſtir. Eksik olan beyitler, ND'de ſöyledir:

Münāsib hem-zebān rüſenger-i āyine-i dildür
Ġubār-ı ķihre-i ḥāṭır ḳarīn-i nā-muvāfiķdur
İnanma imtizācın seyr idüp bu ķār erkān
Dem-a-dem biri birüñ fıŗſatın gözler münāfiķdur

* 2a Taḥāyyürle: Tecerrüdle ND.

* 3a vuzū: zū MHEM.

Ne hikmetdir bilinmez biri şâlih biri fâşıkdır

- 4 Teğâfûl ol kâdir kim dergeh-i çerhîñ mihrle mehden*
Elinde iki na°li* birbirine nâ-muṭâbıkdır
- 5 Daḥi kimden ümîd-i şıdk idersîñ **Nabiyâ** bilmem
Şabahîñ bir nefesde nısf-ı kâzib nısf-ı şâdıkdır

205**

Mef°ülü/Mefâ°îlü/Mefâ°îlü/Fe°ülün

- 1 Bir devlet için çerhe temennâdan uşandım
Bir vuşlat için yâre müdarâdan uşandım
- 2 Hicrân çekerek zevk-i mülâkâtı unutduk
Maḥmûr olarak lezzet-i şahbâdan uşandım
- 3 Düşdüm kıti çoktan heves-i devlete ammâ
Ol dâ°ie dağdağa-fermâdan uşandım
- 4 Dil ğamla daḥi dest ü girîbândan uşanmaz
Bir yâr için aġyâr ile ġavġâdan uşandım
- 5 **Nâbî** hele ol âfetiñ aḥvâlini naḳl it
Efsâne-i Mecnûn ile Leylâdan uşandım

206*

Mef°ülü/Mefâ°îlü/Mefâ°îlü/Fe°ülün

* 4a Teğâfûl ol kâdir kim dergeh-i: Tevâfuḳ kânde var kim esb-i ND.

* 4b Elinde iki na°li: Bir iki na°li var ND.

* 205 MHEM s 96, ND s 676.

* Şiir, MHEM'de farklılık arz etmektedir. ND'de şu şekilde yer almaktadır:

Bir devlet için çerha temennâdan uşanduk
Bir vasl için aġyara müdaradan uşanduk
Hicran çekerek zevk-i mülakati unutduk
Maḥmûr olarak lezzet-i şahbâdan uşanduk
Düşdük kıti çoktan heves- i vuşlata ammâ
Ol dâ°ie-i dağdağa fermâdan uşanduk
Dil ğamla daḥi dest ü girîbândan uşanmaz
Bir yâr için aġyâr ile ġavġâdan uşanduk
Nâbî ile ol âfetün aḥvâlini naḳl it
Efsâne-i Mecnûn ile Leylâdan uşanduk

* 206 MHEM s 96, ND s 1011.

- 1 Gül gülşeni terk eyledi şöbet saña kaldı
Bülbül yine meydân-ı muhabbet saña kaldı
- 2 Ferhâd ile Kaysı eyledi berçinde metâ'îñ
Ey dil * ser-i pâzâr-ı melâmet saña kaldı
- 3 Biz dâ'îye vuşlat ile hâk-ı reh olduk
Ey bād-ı şabâ luḫ u mürüvvet saña kaldı
- 4 Tārīkī-i °ișyâna * esîriz bize çâre
Ey âh-ı seḫergâh-ı nedâmet saña kaldı
- 5 Mest eylemegi âlem[i] şaḫbâ-yı sūḫanda *
Ey ḫâme-i Nâbî yine himmet saña kaldı

207*

Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün

- 1 Gülistân-ı dehre gelidik reng yok bû kalmamış
Sâye°-endâz-ı kerem bir naḫl-ı dil-cû kalmamış
- 2 Eylemiş der-beste dükkânın ṭabîb-i rüzgâr
Ol sabîden şîşe-i * gerdünda dârü kalmamış
- 3 Teşnegânîñ çâk çâk olmuş leb-i ḫâhişgeri
Çeşme-i câm-ı * merḫametde bir içim şu kalmamış
- 4 Kâdr * añlar yok bilür yok merdüm-i sencîdeniñ
Çarşü-yı * kâbiliyetde terâzû kalmamış
- 5 Ceys-i ğamda * kanda etsün ilticâ° ehl-i niyâz
Kâl°a-i himmetde Nâbî burc u bârü kalmamış

* 2b dil- MHEM.

* 4a işyâna: hicrâna ND.

* 5a eylemgi: eylemege / sūḫanda: suḫenden ND.

* 207 MHEM s 97, ND s 642.

* 2b Ol sabîden şîşe: Ḥoḫka-i pîrûze ND.

* 3b Çeşme-i câm: Çeşmesâr ND.

* 4a Kâdr: Kâdrin ND.

* 4b Çarşü-yı: Çâr-süy-ı ND.

* 5a ğamda: ğamdan ND.

208*

Mef^cülü/Mefā^cīlü/Mefā^cīlü/Fe^cülün

- 1 Ey ḥaṭṭ-ı siyāh^c arız-ı cānāne ṭolaşma
Yüz qaralığı eyleme imāna ṭolaşma
- 2 Ey şāne seniñ cismiñi şād pāre kılurlar
El çek şaḡın ol zülf-i perişāna ṭolaşma
- 3 Ayaḡda ḡalup cur^ca gibi ḡāke düşersiñ
Ey cām-ı muşaffā yüri yārāna ṭolaşma
- 4 Açılma ḡatı^c āleme fāş eyleme rāziñ
Ey rişte-i cān nāme-i cānāna ṭolaşma
- 5 Āḡuşa miyān şalb itme kemerāsā
Bâkî^{*} meded ol serv-i ḡirāmāna ṭolaşma

209*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 ^cAzm-i ḡurbet eyledim cānāna itdim el-vedā^c
Merg irişdi ḡüyyā ben cānāna itdim el-vedā^c

* 208 MHEM s 97.

Mecmuada bulunan Bâkî mahlaslı bu şiir, Bâkî Dîvânı neşrinde yer almamaktadır. Şiir, Hasan Kaplan'ın "Bâkî'nin Basılı Divanlarında Yer Almayan Şiirleri ve Divanının Bir Nüshası Üzerine Bazı Notlar" başlıklı makalesinde şu şekidedir:

Ey ḥaṭṭ-ı siyeh^c arız-ı cānāna ṭolaşma
Yüz qaralıḡın eyleme imāna ṭolaşma
Ey şāne seniñ cismiñi şād-pāre kılurlar
El çek şaḡın ol zülf-i perişāna ṭolaşma
Ayaḡda ḡalur cür^ca şıfat ḡāke düşersin
Ey cām-ı muşaffā yüri yārāna ṭolaşma
Açılma ḡatı^c āleme fāş eyleme sırruñ
Ey rişte-i cān nāme-i cānāna ṭolaşma
Āḡuş-ı miyānın ṭaleb itme kemerāsā
Bâkî meded ol serv-i ḡirāmāna ṭolaşma (Kaplan, 2018: 248).

* **Bâkî**: Asıl adı Mahmud Abdülbaki'dir. H. 933/M. 1526'da İstanbul'da doğmuştur. Bâkî'nin aile hayatına dair ayrıntılı bilgi yoktur. 1008/1600 tarihinde vefat etmiştir. Nüktedan, hoşsohbet, neşeli ve rint meşrep bir şair olduğu kaynaklarda nakledilir. Bâkî, Klasik üslubun divan edebiyatı geleneği içerisinde biçimlenmesinde ve süreklilik kazanmasında öncülük etmiştir. Hem Osmanlı toplumunda sanatkâr-iktidar ilişkisinin bir modeli hem de bir imparatorluk dilinin oluşumuna en ciddi katkıda bulunmuştur (Macit, Kaplan, 2014).

* 209 MHEM s 97, SFED s 220.

- 2 Hâtırımdan gitdi şöbet * çeşm-i bîmārîñ görüp
Mübtelâ-yı derd olup dermâna itdim elvedâ^c
- 3 Küfr-i zülfe meyl idüp oldum cemâlınden cüdâ
Mâ'îl-i zünnâr olup İmâna itdim elvedâ^c
- 4 Vâdî-i tecrîde sâlik oldı gitdi cân [u] dil
Ben de ğayrı servet ü sâmâna itdim elvedâ^c
- 5 Ben **Fehim**âsâ * Ğanî ismine mażhar olalı
Âlem-i faqr içre dervişâne itdim elvedâ^c

210*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Ol kim itdi yek nazarla hüsnüne hayrân beni
Vâh kararım kıpdı kıldı zâr-ı ser-gerdân beni
- 2 Ne belâdır ol kim anıñ ^caşğ okurlar adını
Eyledi âfâğ içinde dillere destân beni
- 3 Çemiñ öldürsiñ beni kanım helâl olsun aña
Geçebilmem âsitâniñdan çevirmiş kan beni
- 4 Âsitâniñ Ka^cbesine cânımı nezr itmişim
Bir müselmân yoğ mı yâ-Râb eylesün qurbân beni
- 5 Gicelerde nâle kılmakdan hayâtım kalmadı
Ey **Nihâlî*** cândan itmişdir ğam-ı cânân beni

211*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Bâde-i endüh ile memlû olupdur cânımız

* 2b şöbet: şihhat SFED.

* **Fehim**: Asıl adı Süleymân olan şair, 1203 [1788-89]'te İstanbul'da doğmuştur. 17. yüzyıl divan şairi Fehîm-i Kadîm ile karıştırmamak adına kendisine "Fehîm-i Cedîd, Süleymân Fehîm-i Sâni ve Hoca" diye hitap edilmiştir (Torun, 2018: 4).

* 210 MHEM s 98.

* Mecmuada bulunan Nihalî mahlaslı bu şiir, 18. yüzyıl şairlerinden Nihâlî ve Dîvânçesi'nde bulunmamaktadı. Şiirin Nihâlî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 211 MHEM s 98.

- ° Aşıkız her dem kedüretle geçer eyyāmımız
- 2 Bār-ı miḥnet kām̄et-i mevzūnumı ḥam eyledi
Gün-be-gün buldı teraḫḫī derdimiz ārāmımız
- 3 Çarḥ-ı kec-reftār-ı ḥızūn [u] derdim şabr ile
Olmasaydı ol gül-i ra°nā eger ārāmımız
- 4 Bir şaçı Leylāya bend itdim dil-i maḥzūnumı
Şimdi Mecnūndan füzūn rüsvā olupdur nāmımız
- 5 **Mūnis*** dünyāda yoḫdur ḡam gibi hiç şā°ibiñ
Miḥnet [ü] endūh olupdur tā ezelden kāmımız

212*

Mefā°lün/Mefā°lün/Mefā°lün/Mefā°lün

- 1 Çıḫ ey dil tenden istiḫbāle ol rūḥ-ı revān geldi
Nişār it cān naḫdin maḫdemine tāze cān geldi
- 2 Şavul ey zulmet-i ḡam dīde-i baḫt-ı siyāhımdan
Çıḫup ḥabīb-i felekden çerāḡ-ı āsmān geldi
- 3 Seḫer-i kūyunda āḥ itdim ben ol tıfl-ı bī-dādīñ
Tuḫuşdı çarḥ-ı sefele Rūḥ-ı Ḳudsīden ĩmān geldi
- 4 Gehī ḫāddīñ gehī la°liñ yazarken naḫşımı dilde
Şulandı ḥāmeniñ aḡzı şu deñlü ḫara ḫan geldi
- 5 Şalādır gelsün erbāb-ı süḫan sencīde-i meydān
Bugün dīvān-ı naḫma **Lāmi**°i* mu°ciz-beyān geldi

213**

* Mecmuada bulunan Mūnis mahlaslı bu şiirin hangi şaiire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 212 MHEM s 98. Mecmuada bulunan Lāmi°i mahlaslı bu şiir, Lāmi°i'nin Dīvān-ı Eş'ār'ına ulaşamadığı için karşılaştırma yapılamamıştır.

* **Lāmi**°i: Lāmi°i Çelebi'nin Asıl adı Mahmūd'dur. H. 878/M. 1472'de Bursa'da doğmuştur. Güzel sanatlarda şöhrat yapmış bir aileye mensuptur. Lāmi°i, manzum mensur otuza yakın eser vermiştir. Cāmī'nin önemli eserlerini Türkçeye tercüme etmiş ve "Cāmī-i Rūm" olarak anılmıştır. Bursa Şehr-engizi meşhurdur. H. 938/M. 1532'de vefat etmiştir (Kut, 2014).

* 213 MHEM s 99, NED s 349.

* 4- MHEM. Eksik olan beyit, NED'de şöyledir:

Fā^cilātūn/Fā^cilātūn/Fā^cilātūn/Fā^cilūn

- 1 °Aşka düşdüm cān [u] dil naq̄d* -i cüvānān oldı hep
Şabr u tāḫat maşraf-ı çāk-ı girībān oldı hep
- 2 Açmış oldum sīnesin bir kerre ārām [u] sükūn
Sīneden bilmem ne ḥāletdir girizān oldı hep
- 3 Ḥāl kāfir çeşm kāfir zūlf kāfir* el-amān
Ser-ta-ser* iklīm-i ḥüsnuñ kāfir-istān oldı hep
- 4 Gerdānından sīnesinden būseler itmişdi va^cd
Cümlesinden n'eyleyim kāfir peşimān oldı hep
- 5 Bir nezāketle açup fes güşesinden perçemin
Şöyle göstermiş ki kim gördüyse ḥayrān oldı hep
- 6 Şive-i güftār[1] hemşireñ mi öğretti baña*
Her sözüñ şirīn-zebāñım cānıma cān oldı hep
- 7 Sen demişsiñ kim kimiñ derdiyle giryāndır Nedīm*
Hep mürüvvetsizsiñ* derdiñle giryān oldı hep

214*

Fe^cilātūn/Fe^cilātūn/Fe^cilātūn/Fe^cilūn
(Fā^cilātūn) (Fa^clūn)

- 1 Ne °aceb ḫalkı uyarsa şeḫerī nālelerim
Bülbülüm bir gül için her gice feryād iderim

Olmadı tenhāca bir işret çemende yār ile
Üstüme göz dikdi nergisler nighbān oldu hep

* 1a naq̄d: müft NED.

* 3a çeşm kāfir zūlf kāfir: zūlf kāfir çeşm kāfir NED.

* 3b Ser-ta-ser: Ser-be-ser NED.

* 6a bana: saña NED.

* **Nedīm**: Asıl adı Ahmed'dir. İstanbulludur. H. 1092/M. 1681 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Lâle Devri şairlerindedir. H. 1143/ M. 1730'da çıkan Patrona Halil isyanı sırasında ölmüştür. Osmanlı şairleri arasında devriyle birlikte anılan, yaşadığı dönemden itibaren etrafında takipçiler toplayabilen, etkisi birkaç nesle intikal eden müstesna ustalardandır. Şuhâne edayla yazılmış Nedimâne tarzında şiirleri vardır (Macit, 2014).

* 7b mürüvvetsizsiñ: mürüvvetsiz seniñ NED.

* 214 MHEM s 99.

- 2 Yanmasam sūz-ı muḥabbetle eger nā-ḥalefim
Beni ʿaşk āteşine irş burakdı pederim
- 3 Beni ʿaʿn itmege zāhid ne ḥaḳḳıñ var söyle
Böyledir maḥkeme-i rüz-ı ezelde ḳāderim
- 4 Görüp āşüfteligim mest-i ḳıyās itme beni
Ḥatırım yıḳdı felek böyle perişān gezerim
- 5 Ḥatırım yap bir iki cām ile mey şun sākī
Mihmānım bu ḥarābātda bir gün giderim
- 6 Yetişür mebḥaş[i] zülfile uzatma **Ḳāni**^{c*}
Ḳışa kes şöḫbeti yārim kederim var kederim

215*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Nāliš-i dil-sūz eyler ḥayret-fezādır ney gibi
Deḫset-efzādır fiḡānım na^cre-i hey hey gibi
- 2 Ol bet [ü] nīkin dil-i bezm[i] beni bī-şerm ider
Var mı her meşrebden añlar şey ḥabāb-ı mey gibi
- 3 Girmede bir kerecik dāmān[i] bāri destime
Pāyına çok düşdüm ammā ḥayf o şūḥuñ fey gibi
- 4 Yāreden yer ḳalmadı yār olsun artık yāreden
Zaḥm-ı hicrānıñ ser-ā-pā tende işler keyy gibi

* Mecmuada bulunan Kānî mahlaslı bu şiir, Nāzım Efendi'ye aittir. Nāzım Efendi, H.255/M. 1839'da Antakya civarında doğmuştur. Ölüm tarihi ve yeri belli değildir. Dīvān'ı tertip edilememiştir Mufassal Hatay Tarihi adlı eserde çeşitli şiirleri örnek olarak verilmiştir (Aksoyak, 2014). Abdülganî Efendi'nin tahmis ettiği şiirin Mufassal Hatay Tarihi'nde Nāzım efendiye ait kısımları şu şekildedir:

Ne acep halkı uyarsa seheri nalelerim
Bülbülüm bir gül için her gece feryad ederim
Görüp aşüfteliğim mesti kıyas etme beni
Hatırım yıktı felek böyle perişan gezerim
Yanmasam suzi muhabbetle eğer nahalefim
Bana aşk ateşini irsi biraktı pederim
Hatırım gör bir iki camile lütfet sâki
Mihimanım şu harabatta bir gün giderim
Yetişör mebhasi zülfünde uzatma kali

Kısa kes sohbeti Nāzım kederim var kederim (Türkmen, 1937: III, 786-787).

* 215 MHEM s 99.

- 5 Şerm ile taqdîm ider Rif'at* bu nev güftârımı
Tuħfe-i bezm-i hüner-mendân olur bir şey gibi

216*

Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün

- 1 Kurretu'l-^cayn-ı Habîb-i Kibriyâsîn yâ Hüseyñ
Nûr-ı çeşm-i pād-şâh-ı Murtaẓâ sîn yâ Hüseyñ
- 2 Hem ciger-pâre-i Zehrâ Fâtıma Hayru'n-nisâ
Ehl-i Beyt-i Müctebâ âl-i ^cabâsîn yâ Hüseyñ
- 3 Saña gül ile toķunan eyler mi ümîd-i mağfîret
Ġonca-i gülşen-sarây-ı Muştafâsîn yâ Hüseyñ
- 4 Rûz-ı mahşer dest-i Haydar den içerken Kevşeri
Sen şusuzluķdan Şehîd-i Kerbelâsîn yâ Hüseyñ
- 5 Şad hezârân la^cnet olsun ol Yezîd îñ cânına
Bilmemişler ķadriñi nûr [u] ziyâsîn yâ Hüseyñ
- 5 Bâb-ı luţfuñda el açmış niçe beg [ü] üftâdeler
Cümle mücrimler içün ħâcet-revâsîn yâ Hüseyñ
- 6 Kıl şefâ^cat Ârife* ceddîñ Muhammed ^caşķına

* Mecmuada bulunan Rif'at mahlaslı bu şiir, Mutasavvıf Divan Şairi Saltoğlu Rifat'ta yer almamaktadır. Şiirin Rif'at mahlaslı başka şairlere de ait olm ihtimali de vardır.

* 216 MHEM s 100.

Mecmuada bulunan Ârif mahlaslı bu şiiri Bursalı Mehmed Tâhir Kethüdâzâde Ârif Efendi'ye isnat etmiştir. Şiir, Osmanlı Müelliflerinde şu şekildedir:

Kurretü'l-ayn-i Habîb-i Kibriya'sın yâ Hüseyñ
Nûr-i çeşm-i Şâh-ı merdân-ı Mürtezâsın yâ Hüseyñ
Hem ciġerpâre-i Zehra Fâtıma Hayru'n-nisâ
Ehl-i Beyt-i Mustafâ Âl-i Abâ'sın yâ Hüseyñ
Halkan ve hulkan müşâbihsin Resûlullâhe sen
Nâzenîn-i enbiyâ' ü evliyâsın yâ Hüseyñ
Seyyid-i Şübbân-ı cennet dendi şânında senin
Pişivâ-yı etkıyâ vü asfiyâsın yâ Hüseyñ
Vâlidin şânında dendi lâ fetâ illâ Alî
Mazhar-ı sırr-ı etemm-i lâ fetâ'sın yâ Hüseyñ
Ehl-i mahşer dest-i Hayderden içerken kevseri
Sen şusuzluktan şehîd-i Kerbelâ'sın yâ Hüseyñ
Kıl şefaât Ârif'e ceddin Muhammed aşķına

Arsa-i mahşerde makbûlü'r-ricâsın yâ Hüseyñ (Bursalı Mehmed Tâhir Bey, 1972: II , 33).

°Arşā-i maḥşerde maḳbūlü'r-recāsīñ yā Hüseyn

217*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

- 1 Ey şāba aḥvālīmi cānāna bildir baḳ nedir
Sergüzeştīm ol şeh-i ḥübāna bildir baḳ nedir
- 2 Girme destūr olmayınca ol ḥuzūr-ı pākine
İbtidā keyfiyeti der-bāna bildir baḳ nedir
- 3 °Arz° kıl bu °aşık-ı şūrīdeniñ aḥvālīni
Söyle bir bir ol meh-i ḥübāna° bildir baḳ nedir
- 4 Kūşe-i ğamdan° ferāmuş itmesün üftādesin
Bu niyāzım dergeh-i sulṭāna bildir baḳ nedir
- 5 Çāre tedbīr itmedi çünki Felātun-ı zamān
Var bu derd-i Şıdkıyā° Loḳmāna bildir baḳ nedir

218*

3 + 5 / 4 + 4 / 5 + 3 = 8 / 8 hece vezni*

I

On iki imam Şāh° Askerī
Server-i serdārdır °Alī
Yezīdiñ serini kesen
Mü°mine rehberdir °Alī

II

Yoluna toĝrı varanlarıñ
Bir ḳarāra ṭuranlarıñ
Ser-çeşmesi erenleriñ

* **Ârif:** Asıl adı Hacı Mehmed Ârif'tir. H. 1182/M. 1768 yılında İstanbul'da doğmuştur. Şiirlerinde Ârif mahlasını kullanan şair, Kethudâ-zâde sanyla tanınmaktadır. H. 1265/M. 1849 senesinde vefat etmiştir (Arslan, 2014).

* 217 MHEM s 100, SDŞ s 242.

* 3a °Arz: Ârzü SDŞ

* 3b meh-i ḥübāna: şeh-i zîşāna SDŞ

* 4a ğamdan: kalbden SDŞ

* **Şıdkı:** Yağcızâde Ömer Sıdkı Efendi. Sivas'ta H. 1224/M. 1809 yılında doğan Sıdkı'nın asıl adı Ömer Sıdkı Efendi olup Yağcızâde sanı ve Sıdkı-i Sivâsî nisbesiyle tanınmıştır. Şiirlerinde Sıdkı mahlasını kullanmıştır (Arslan, 2015).

* 218 MHEM s 100.

* Mısraların hece sayısında uyumsuzluk olmasından dolayı şiirin vezni kusurlur.

Haydar-ı Kerrârdır °Alî

III

Selmâna yetişüp gelen
Arslanîñ elinden alan
Cebrâ°ile mürşid kılan
Kandildeki nürdür °Alî

IV

Ol hâzırdır gökde yirde
Er gözine olmaz perde
Esrâr-ı rûz-ı maḥşerde
Sâkı-i Kevşerdir °Alî

V

Kim sevmez Şâh-ı Merdâni
Kes başını yoḡdur kanı
Ehl-i zâhid bilmez anı
Kudretde bir serdâr °Alî

VI

Aḥmeddir * Şâhîñ ḡulı
İsmi bu cihâna ṭolu
Cümle ululardan ulu
Hem civân hem pirdir °Alî

219*

5 + 3 / 4 + 4 = 8 / 8 hece vezni

I

“°Alleme'l-esmâ”⁵⁶ rumûzın
İrivirüp iren kimdir
Kendi kendi maḥzenini
Feth eyleyüp gören kimdir

II

Erenler belli yolundan
Ma°rifet aḡar dilinden
Sekiz cennetiñ gülünden
Evvel başdan diren kimdir

III

Yol uzaḡdır menzil ırâḡ
Bu yol içre mürşid gerek

* Mecmuada bulunan Ahmed mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 219 MHEM s 101.

⁵⁶ °Alleme'l-esmâ: “Ve alleme Âdeme'l-esmâ' küllehâ” Allah Âdem'e bütün varlıkların isimlerinin hepsini öğretti.” Kur'ân-ı Kerim 2/31.

Ġazā niyetine yaraġ
İbtidādan uran kimdir

IV

Söyleyen ince sırları
Deryāda bulan yolları
Hiç kımayup kâfirleri
Yeryüzünden kıran kimdir

V

N'olup n'olacaġın tıyan
Hoş dimiştir bunu diyen
Hulle tonun biçüp giyen
Cennetlere giren kimdir

VI

Cedd olan cümle insāna
Oġlanı viren kırbāna
°Alī sofrasın meydāna
Ni°met çeküp yayan kimdir

VII

Ar olan bunda biline
Dürlü güherler buluna
Cān [u] başı Haġ yoluna
Kırbān idüp kıyan kimdir

VIII

Melekler ġayrān demine
Düşmeyen dünyā ġamına
Timür tutup bal mumuna
Zırh idüp kıyan kimdir

IX

°Āşıklar ister yārini
ġarc ider elde varını
Yāvī kırup göz nūrını
Āh [u] zārı kılan kimdir

X

Yüzi güneş alını nürdan
Aña yol bulmadı şeyhān
Mısır illerine sükkān
Tahtına geçüp olan kimdir

XI

Erde hüner gerek erde
Yazılan okunur serde
Yollar açıp deñizlerde

Deryalara giren kimdir

XII

Cân ilinden gelmiş o cân

Anca derde olur dermân

İkinci kat gökde mekân

Varup anda tûran kimdir

XI III

Zemîn* deh dem ister yârin

Hâğdır yapan gönül şehrin

Mi^crâc idüp dost dîdârin

Cân gözüyle gören kimdir

Yâhûd baş gözüyle gören kimdir

220*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Men ^carefden dem urır bañâ Mevlâ nedir*
Ağmede nâzil olan Kur⁹ândaki ma^cnâ nedir
- 2 Üç oğulla dört ananın aşlını vü fer^cini
Bilmeyen anı ne bilsün kim toğuz baba nedir
- 3 Hoş ^cacep kuşdur ki vâ^ciz çok çok aña uçağı
Daği bilmez kendisi kim Sidre ne Tübâ nedir
- 4 Lâdan illâ haberin fehm itmeyen bilmez anı
Şüfî gel benden şor anı lâ nedir illâ nedir
- 5 Ey **Surûrî*** kâşif-i genc-i kelâmu'llâh olan
Rast bilür kim her esmâsıyla müsemmâ nedir

* Mecmuada bulunan bu şiirin son dörtlüğünden hareketle Zeminî mahlaslı şaire ait olduğu düşünülmektedir. Doğum yeri Yozgat olan Zeminî'nin doğum tarihi kesin olmamakla beraber bazı kaynaklarda H. 1254/ M. 1838 yılı gösterilmektedir. Şiirlerinde Zeminî mahlasını kullanan şairin hayatı hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır. H. 1324/ M. 1908 yılında vefat etmiştir. Müstakil bir eseri tespit edilemeyen Zeminî'nin cönklerde şiirleriyle karşılaşılmaktadır. Şiirin Zeminî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır (İnci, 2013).

* 220 MHEM s 102.

* 1a Mısradaki hece eksikliği vardır.

* Mecmuada bulunan Surûrî mahlaslı bu şiir, Surûrî Dîvânı'nda yer almamaktadır. Şiirin Surûrî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

221 **

Mefâc'îlün/Mefâc'îlün/Mefâc'îlün/Mefâc'îlün

- 1 Şehâ tevḥîd* esrârîñ diyen bilmez bilen dimez
Ḥaḳîḳat-ı sırr-ı güftârî* diyen bilmez bilen dimez
- 2 Bu zâhir birle* örtmüş yüz nice görsün anı her göz
Ne vaşf etsün anı her söz diyen bilmez bilen dimez
- 3 İçenler cām-ı zātından fenâ buldı şîfâtından
Sulûkuñ yeddi ḳatından diyen bilmez bilen dimez
- 4 Gören* anı olur bî-cân gehî mest ü gehî ḥayrân
Melek insân ser-gerdân diyen bilmez bilen dimez
- 5 Ne sırdır bu dem-i vaḥdet nedir ey Şeyhî* bu lezzet
Ne dimekdir Ḥaḳḳa vuşlat diyen bilmez bilen dimez

222 **

Mefâc'îlün/Mefâc'îlün/Mefâc'îlün/Mefâc'îlün

- 1 Görelden zât-ı pākindeñ gözüm nūr-ı tecellâyı*
Gönül ḳan ağlayu* ister dem-a-dem ol tecellâyı

* 221 MHEM s 102, ASD s 36.

* 2, 3, 6- MHEM. Eksik olan beyitler ASD'de şöyledir:
Giyenler sevb-i imkânı hicâb etmiş ten ü cânı
Kuran kimdir bu eyvânı diyen bilmez bilen dimez
Kimisi lafza üftâde kiminin zevki ma'nâda
Kimisi gark-ı deryâda diyen bilmez bilen dimez
Kimi eyler ibâdâtı kimi eyler ibârâtı
Kimi müstagraḳ-ı zâtı diyen bilmez bilen dimez

* 1a tevḥîdîñ: tevḥîd ASD.

* 1b sırr-ı güftârî: ehli güftârın ASD.

* 2a Bu zâhir birle: Mezâhir ile ASD.

* 4a Gören: Duyan ASD.

* **Şeyhî**: Asıl adı Abdülmecîd Sivasî, mahlası Şeyhî'dir. Sivasî adıyla tanınmıştır. H. 971/M. 1563 yılında Zile'de doğmuştur. H. 1049/M. 1639 yılında vefat etmiştir. Şiirlerinde, fikirlerini samimi bir şekilde ifade etmeyi tercih etmiştir. Sanat gayesi gütmeyen duygu ve düşüncelerini yalın bir şekilde dile getirdiği daha çok didaktik özellik taşıyan şiirleri vardır (Erdoğan, 2014).

* 222 MHEM s 102, NAD s 302.

* 3- MHEM. Eksik olan beyit, NAD'de şöyledir:

Gören âyîne-i dilden cemâlün ey şeh-i 'âlem
Özinden el çeker âḥîr oñat fehm it bu ma'nâyı

* 1a zât: vech / tecellâyı: mücellâyı NAD.

* 1b Gönül ḳan ağlayu: Gözüm ḳan ağlayup NAD.

- 2 Cemâlin kıbledir cāñā ser-ķūyın dirür Ka^cbe
Amñ çün her * tavāf eyler o dergāh-ı mu^callāyı
- 3 Şu * kim her şeyde fehm itmez ene'l-Ħaķ sırım ey zāhid
O kes Mañşür olup āĦir seķer mi lādan illāyı
- 4 Bu sözüñ * mā-verāsından Ħaberdār olmayan **Naķşî***
Ne bilsün ey perî-peykerü esrār-ı * mu^cammāyı

223*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Ey cemâlin bezmgāhı Ravza-i Dār'üs-Selām
Şerbet-i şīrīn lebiñ “sübĥāne men yuĥyi'l-^cizām”⁵⁷
- 2 Ħaymeler çekmiş ķaşın eṫrāf-ı bāġ-ı ĥüsnüñe
Gözleriñ çün “ķāşırātu't-ṫarfı fī-tāĥte'l-ĥıyām”⁵⁸
- 3 Sāķiyā peymāne şun “va'llāhu zu'l-faḍli'l-^cazīm”⁵⁹
Muṫribā çal naġmeñi “yaġfirleküm yevmu'l-ķıyām”⁶⁰
- 4 Gülşen-i eṫrāf-ı kūyın şaĥn-ı “cennāti'n-na^cim”⁶¹
Bülbül-i temcid-ĥāniñ naġmesi “fihā selām”⁶²
- 5 **Lāmi^ci*** ĥüsn-i kelāmın işidüp ervāĥ-ı ķudsî

* 2b her: dil NAD.

* 3a Şu: O NAD.

* 4a sözüñ: sırım NAD.

* **Naķşî**: Asıl adı Ali olan Naķşî'nin hayatı hakkında kaynaklarda yeterli bilgi yoktur. Şiirlerinde Naķşî mahlasını kullanmıştır. Naķşî-i Akkirmānî'nin ölümü için düşünmüş tarih'lere göre H. 1065/M. 1655'te öldüğü düşünülmektedir. Sanat gayesi gütmeyen, anlaşılabilir bir dille, Allah, Allah-âlem ilişkisi, zikir, ibadet, iman, aşk, âhiret hayatı, dünyanın geçici olması ve bazı gizli sırlar gibi konuları ele aldığı şiirleri vardır. Müridlerini eğitmek amacıyla yazdığı didaktik şiirlerinde hem hece hem aruz veznini kullanmıştır (Atik, 2015).

* ey perî-peykerü esrār-ı: ey perî-peyker ĥaķīķat bu NAD.

* 223 MHEM s 103.

⁵⁷ sübhāne men yuĥyi'l-^cizām: “kāle men yuĥyi'l-izāme” Dedi ki: “Çürümüşlerken kemikleri kim diriltecek?” Kur'ân-ı Kerim 36/78.⁵⁸ ķaşırātu't-ṫarfı fī-tāĥte'l-ĥıyām. “Ve indehum kāsırātu't-ṫarfı 'aynun.” Yanlarında bakışlarını yalnızca kendilerine çevirmiş iri gözlü eşler vardır Kur'ân-ı Kerim 37/48.⁵⁹ va'llāhu zu'l-faḍli'l-^cazīm: Allah, büyük lütuf sahibidir Kur'ân-ı Kerim 2/105.⁶⁰ yaġfirleküm yevmu'l-ķıyām: “yevmü'l-ķıyāmeti” Kıyamet günü Kur'ân-ı Kerim 75/1-5.⁶¹ şaĥn-ı cennāti'n-na^cim: “fī cennāti'n-nâ'im” Onlar Naim cennetlerindedirler Kur'ân-ı Kerim 37/43.⁶² fihā selām: Oradaki esenlik dilekleri “selām”dır. Kur'ân-ı Kerim 14/23

Didilir fevķ-e's-semāda fiyke ķad temme'l-kelām

224*

Mefā^cīlūn/Mefā^cīlūn/Mefā^cīlūn/Mefā^cīlūn

- 1 Fenā bulmaz benim mülk-i kıdemden oldu bünyādım
Benim bir özge şeydir āb [u] hāk [u] āteş [ü] bādım
- 2 Ne ma^cden gevher idim genc-i vaħdetde bilür ol kim
Beni bu mülke irsāl eyleyüp Ādem ķodı adım
- 3 Melekler ^calleme'l-esmā rumūzın bilmemişlerdi
Baña ta^clīm idelden mekteb-i ^caşķ içre üstādım
- 4 ^cAceb mi el-veled[ü] sırrına olsam vāķıf-ı esrār
Kim olduğın ben idrāk itmişim ābā vü ecdādım
- 5 Zemīn [ü] āsmānīñ tākati yetmezse dek tursun
Benim vardır ezelden bār-ı ^caşķa ķalb-i mu^ctādım
- 6 Hūdā bilür ki ķordum tağ tağ üzre bu ^cālemde
Eger ol yār Şīrīnim diyeydi baña Ferhādım
- 7 Naşībim hūn [u] ğamdır maṭbaḥ-ı ^caşķ içre bu yolda
Kebāb olan çeker büryān olan dildir benim zārım
- 8 Niye gelmişdim anı kimse bilmezdi bu mülk içre
Beni fāş itmese āh [u] fiğān [u] zār[u] feryādım

* Mecmuada bulunan Lāmi^cī mahlaslı bu şiir, Lāmi^cī'nin Divān-ı Eş'ār'ına ulaşamadığı için karşılaştırma yapılamamıştır. Şiir, Aydı tarafından terbi' edilmiştir. Aydı Divanı'nında "Gazel-i Lāmi Terbi-i Aydı" başlığı altında yer alan şiirin Lāmi^cī'ye ait olan kısımları şu şekildedir:

Ey cemālin bezmgāhı ravza-i Dār-üs-selām
Şerbet-i şirin lebin sübhane men yuhyl' izam
Haymeler kurmuş kaşın etraf-ı kûy-i hüsnine
Fitneler düzmüş hatın müjgān-ı sū-yi haddine
Gülşen-i etraf-ı kûyün sahn-i cennetün naim
Bülbül-i temcid-hanın nağmesi fihâ selām
Sākiyâ peymane sun Vallāhü zülfadlül azīm
Mutribâ çal nağmeni yuğferleküm yevmelkıyam
Gûş edüp ahsen kelāmın Ruh-ı Kudsi Lāmi'a
Dediler fevk-as-semada: fiyke kad temmel kelām (Aksoy, 1954: 136-137)

* 224 MHEM s 103.

- 9 Ne ʿāl-i şân olur bildim ki ey **Şânî*** bu ʿâlemde
Anın kim dergehinde Hazret-i Cibrîl ola hâdim

225*

Fâʿilâtün/Fâʿilâtün/Fâʿilâtün/Fâʿilün

- 1 Tegil âdem birdir ey dil hâl-i taşvîr bir degil
Rüʿyet-i dünyâyı gör kim rûy-ı taʿbîr bir degil
- 2 Kibr tecellîbir durır lâkin tesellî şad hezâr
Birbirine beñzemez çün dilde nazmız bir degil
- 3 Cezbe-i sirru'llâhı söylenen dilde müdâm
Bir ılsım olmuş cihânda harf-i taḥrîr bir degil
- 4 Hâlet almış bu gürühı şol cünûnîler gibi
ʿAqla şıgmaz sırr-ı Hâḫḫı naql-i taḥrîr bir degil
- 5 Nazmla söz söyleyen ʿâlemde çokdur zâhidâ
Şâʿiriñ maḫşûd[ı] birdir şîʿr-i tanzîr bir degil
- 6 Bir daḫi ʿibret budur kim derk-i Hâḫda bu **Bosnavî***

* Mecmuada bulunan Şânî mahlaslı bu şiir, Şânî Divanı'nda yer almamaktadır. Şiirin Şânî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır. Aydı Divanı'nda "Gazel-i Şânî Terbi-i Aydı" başlığı altında yer alan şiirin Şânî'ye ait olan kısımları şu şekildedir:

Fena bulmaz benim mülk-i kîdemden kıldı bünyadım
Benim bir özge şeydir âb ü hâk ü âteş ü bâdım
Ne ma'den gevher idim genc-i vahdette bilür ol kim
Beni bu mülke irsal eyleyüp Âdem kodu adım
Melekler alleme-l-esma rumûzun bilmemişlerdi
Bana talim eden de mekteb-i aşk içre üstadım
Aceb mi el-veled sırrından olsam vâkıf-ı esrar
Kim olduğun ben idrâk etmişim âba vü ecdadım
Zemin ü âsümanın tâkatı yetmezse dek dursun
Benim vardır ezelden bâr-i aşka kalb-i mutadım
Hüda bilür ki kordum daḫı daḫ üzre şu âlemde
Eğer ol adı Şirinim soraydı kanı Ferhadım
Nasibim hûn-ı gamdir matbah-ı aşk içre bu yolda
Kebab ciğer büryan olan dildir benim zâdım
Ne âli-şan olur gördün mü ey Şânî bu âlemde
Anın kim dergehinde Hazret-i Cibril ola hâdim
Sen oldun Zülfikar-i Hayderi Kerrar ey Şânî
Havaric bağrını hun eylemek te tiḫ-ı irşâdım (Aksoy, 1954: 134-135).

* 225 MHEM s 103.

* Mecmuada bulunan Bosnavî mahlaslı bu şiir, Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisinde yer almamaktadır. Bosnavî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

°İlm-i te°vîl birdir ammâ °ilm-i tefsîr bir degil

226*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Ben kemâl-ı °arifânîñ mezheb-i °irfâniyim
Kâfirîñ küfri zarûrî mü°miniñ îmâniyim *
- 2 Bir vücûd-ı bâkiyim ki sırrıma irmez melek
Gerçi şüret °âleminde bir binâ-yı fâniyim
- 3 Zîr-dest-i kudretinde * gerçi çokdur kulları
Lîk cânâ haq benim ki * cümleñiñ sulţaniyim
- 4 Ey denî şüret gözetme * zâhire kılma nazar
Çalbe * nâzır olagör kim tâ ezel rûhâniyim
- 5 Her ne var arz [u] semâda halk olan eşyâlarıñ
Aşlıyım * fer°imdir anlar bâtınında cânıyım
- 6 Genc-i esrâr-ı Hudâyım hem şefî°ü'l-müznibîn
Sırr-ı Ahmeddir özüm çün rahmetiñ hem * kâniyim
- 7 Cennet ü hürî * dilerseñ baña gel kim zâhidâ
Bendedir miftâh-ı Cennet ben * anîñ Rıdvâniyim
- 8 Dürr-i yeqtâ kim oğursa nazmîñ * içre Nakşiyâ
Bir şadef baħrinde * âħir ben anîñ °ummâniyim

* 226 MHEM s 104, NAD s 253.

Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığı için gösterilmemiştir.

* 1b zarûrî: vü cânâ NAD / îmâniyim: îmân hem MHEM.

* 3a dest-i kudretinde: destinde Hudânîñ NAD.

* 3b benim ki: bilür kim NAD.

* 4a gözetme- bîn olma NAD.

* 4b Çalbe- MHEM.

* 5b Aşlıyım: Aşlım NAD.

* 6b 6b çün- MHEM / hem: ben NAD.

* 7a Cenne ü hürî: Hürî vü ğilmân NAD.

* 7b ben: hem NAD.

* 8a oğursa nazmîñ: oğırlar °âlem NAD.

* 8b baħrinde: ħâkinde NAD.

227*

Der Medh-i Şâh-ı Velâyet*Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Yâ ^cAlî esrâr-ı Faẓl-ı Kibriyâsîn yâ ^cAlî
Yâ ^cAlî bâb-ı ^culûm-ı Muşafâsîn yâ ^cAlî
- 2 Yâ ^cAlî sırr-ı * zât-ı lem-yezelsîn şübhesiz
Ol sebebden * şeh-i serîr-i ağniyâsîn yâ ^cAlî
- 3 Yâ ^cAlî oldıñ Hâbîbu'llâh ile zâhir velî
Hâdî-i râh-ı cemî^c-i enbiyâsîn yâ ^cAlî*
- 4 Yâ ^cAlî sen maẓharsîn enbiyânîñ mâ-sebaķ
Hem mu^oaḥḥar reh-nümâ-yı evliyâsîn yâ ^cAlî*
- 5 Yâ ^cAlî sensiñ vaşî-i Aḥmed-i ḥatm-i Rûsul
Hem velî-i vâlî-i Zât-ı Ḥudâsîn yâ ^cAlî
- 6 Yâ ^cAlî senden açıldı bâb-ı ^cilm-i min-ledün
Noķta-i bâ-yı beyânı kıl kefisiñ yâ ^cAlî
- 7 Yâ ^cAlî her dem-be-dem zâhir velâyetiñ seniñ
Şûret-i Âdemde bir kudret-nümâsîn yâ ^cAlî
- 8 Yâ ^cAlî hep iķtidâ eyler saña nev^c-i beşer
Rûz-ı evvelden imâm-ı muķtedâsîn yâ ^cAlî
- 9 Yâ ^cAlî çün lâ fetâ illâ ^cAlî şânındadır
Yoķ nazîriñ mişl [ü] bî-hemtâ fetâsîn yâ ^cAlî
- 10 Yâ ^cAlî sensiñ olan esmâ-i küllî Âdeme
Çün Kelâm-ı nâṭıķ-ı kavl^{*}-i Ḥudâsîn yâ ^cAlî
- 11 Yâ ^cAlî Kevşer kelâm-ı bî-mişâliñ vaşfidır

* 227 MHEM s 104, AD s 62.

* Başlık: Der Medh-i şâh-ı velâyet AD.

* 2a sırr-ı: memsûs-ı AD.

* 2b sebebden: sebeb AD.

* 3. beyit AD'nda 4. beyittir.

* 4. beyit AD'nda 3. beyittir.

* 10 b kavlı: Faẓl AD.

- Ehl-i haşre sāķī-i rüz-ı cezāsın yā °Alī
- 12 Yā °Alī sensiñ viren Selmāna bir gül destesiñ
Ya°ni sırru'llāh [u] şīr-i* Kibriyāsın yā °Alī
- 13 Yā °Alī a°dālara sensiñ iden ķahr u ğazab
°Aşķı-ı şadıķlara mihr [ü] vefāsın yā °Alī
- 14 Yā °Alī sensiñ Ḥasan Ḥulķ-ı Rızāya* zehr-nüş
Hem Ḥüseyn-i teşne şāh-ı Kerbelāsın yā °Alī
- 15 Yā °Alī sensiñ feşāhat-kān-ı Zeyne'l-°Abidīn
Hem Muḥammed Bākır-ı nūr-ı Ḥudāsın yā °Alī
- 16 Yā °Alī sensiñ imām-ı Ca°fer-i Sādıķ °ayān
Mu°sā-i Kāzım meh-i burc-ı ziyāsın yā °Alī
- 17 Yā °Alī mu°ciz-nümā-yı mülk-i İrānsın yaķın
Ya°ni kim şāh-ı °Alī Mūsā Rızāsın yā °Alī
- 18 Yā °Alī zātın zuhūrıdır Taķī vü bā*-Naķī
Hem Ḥasan el-°Askerī şāhib-livāsın yā °Alī
- 19 Yā °Alī sensiñ imām-ı Mehdī-i şāhib-zamān
İns ü cinn[e] hādī-i rāh-ı beķāsın yā °Alī
- 20 Yā °Alī on bir imāmın ḥürmeti çün kııl meded
Kān-ı iḥsān [u] °aṭā lutf [u] seḥāsın yā °Alī
- 21 Yā °Alī sensiñ viren her nā-murādın maķşadın
Her ğarīb [ü] bī-kese bāb-ı recāsın yā °Alī
- 22 Yā °Alī ķalmışlara sensiñ heme feryādsın*
°Aciz [ü] üftādeye müşkil-ġüşāsın yā °Alī*
- 23 Yā °Alī ķoyma mezelletde bu °Arşī* bendeñi

* 12b şīr-i: seyr-i MHEM.

* 14 a rızāya: rızā-yı AD.

* 18 a bā: hem AD.

* 22a feryādsın: feryād-res AD.

* 22. beyit AD'nda 23. beyittir.

Müstecâb eyle du^câsın zû'l-^ca^câsın yâ ^cAlî*

228*

Mef^cülü/Mefâ^cîlü/Mefâ^cîlü/Fe^cülün

- 1 Ey şem^c ziyâ olmasa vechiñde niğâbın
Pervâne gibi ay u günü yandıra tâbın
- 2 Ey mazhar-ı Hâk gün yüziñe halk niçe baksın
Her kul mı yeter hazretine âl-i cenâbın
- 3 Câm-ı ezeli cevriñ ^calevi başıma çıkdı
Sâki^ckadehi şun ki demi geldi şarâbın
- 4 Yâr aldı niğâbın cihâna taldı tecellî
Vuşlat demidir geçdi zamânesi hiçâbın
- 5 Ders okuyalı âyet-i tenzîl saçından
Başımdan uçupdur heves-i ^cilm-i kitâbın
- 6 Korkutma bu kez ^cAydî[yi]* tamu ile vâ^ciz
Havfin mı çeker ^caşka düşen câna ^cazâbın

* **Arşî:** Asıl adı bilinmeyen şair, Arşî mahlasını kullanmıştır. Mutasavvif şair Arşî'nin hayatı ile ilgili çok fazla bilgi olmayıp, tespit edilebilen bazı bilgiler de Divân'ından çıkarılmaktadır. Doğum ve ölüm tarihleri kesin olarak bilinmeyen şairin yalnızca 16. yüzyılda yaşadığı konusunda araştırmacılar hemfikirdir (Çakır, 2014).

* 23. beyit AD'nda 22. beyittir.

* 228 MHEM s 105.

* Mecmuada bulunan Aydı mahlaslı bu şiir, Aydı tarafından terbi' edilmiştir. Şiir Aydı Divanı'nda "Gazel-i Abdi Terbi-i Aydi" başlığı altında yer almaktadır. Terbi' edilen gazel Himmetzâde Abdî Divanı'nda bulunmamaktadır. Abdî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır. Aydı Divanı'nda şiirin Abdî'ye ait olan kısımları şu şekildedir:

Ey şem-i safa olmasa yüzünde nikabın
Pervane gibi ayı günü yandıra tâbın
Ey mazhar-ı Hak yüzüne her göz nice baksun
Her kul eremez hazretine âli-cenabın
Câm-i ezelin cüraları başıma çıtı
Sâki kadehi sun ki demi geldi şarâbın
Yâr okuyalı âyet-i tenzili saçından
Başımdan uçupdur heves-i ilm-i kitabın
Yâr aldı nikabını cihan doldu tecelli
Vuslat demidir geçti zamanesi hicabın
Korkutma öğüş Abdiyi tamu ile vâiz
Havfin mi çeker aşka düşen can o azabın (Aksoy, 1954: 112).

229*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Ey kaçışın ^cunvân-ı” Bismi’llâhi’r-raḥmani’r-raḥîm”⁶³
Gözleriñ bâdem-i “^cayn-ı ḥur-ı cennâti’n-na^cîm”⁶⁴
- 2 Ruhlarıñ şeftâlûsi cennetde bulmuş âb [u] tâb
La^cl-i sîr-âbîñ zülâl-i Kevşer dârü’l-muḫîm
- 3 Şaçlarıñ “ve’l-leyl” rüyîñ “ve’n-nehâr”⁶⁵ âyetleri
Zülf-i şeb büyîñ beḳâ-yı çeḫre-i şun^c-ı kerîm
- 4 Didim Âdem ḥayrına bir bûse vir ey tıfl-ı şûḫ
Didi Ḥaḳdan ḳıl ḥazer “lâ-taḳrebu mâle’l-yetîm”⁶⁶
- 5 Virme gel kâfir râḳîbe ḡamzeden ḥişşe didim
Ḥâl yüzüñden “lâ-yuḫibbu külle keffârin eṣîm”⁶⁷
- 6 Nazmıma ba^cz-ı ma^cârif ehl[i] daḥl itse ne ḡam
Ḥaḳ kelâm der ki “fevḳa külli zî^cilmin ^calim”⁶⁸
- 7 Ey Müfîdî* terk ḳıl sevdâ-yı zülf-i dilberîñ
Ḥaḳ rızâsın yahşî gözle “^cindehu ecrun ^caẓîm”⁶⁹

230*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

* 229 MHEM s 106.

⁶³ Bismi’llâhi’r-raḥmani’r-raḥîm: “Raḥmân ve raḥîm olan Allah’ın adıyla” Kur’ân-ı Kerîm 1/1-27/30. Neml sûresindeki âyette besmelenin Hz. Süleyman’ın Belkıs’a gönderdiği mektubun başında yer alması söz konusudur. Bu durum, İslâm’ın başlangıcından itibaren bütün belgelerin yazımına besmele ile başlanması kaidesini ortaya çıkarmıştır (Derman, Uzun, 1992).⁶⁴ cennâti’n-na^cîm: “fî cennâti’n-nâ’îm” Onlar Naim cennetlerindedirler Kur’ân-ı Kerîm 37/43.⁶⁵ ve’l-leyl / ve’n-nehâr âyetleri: “ve min âyâtîhi el-leylu ve’n-nehâru ve’l-şemsu ve’l-kamer” Gece, gündüz, güneş ve ay Allah’ın varlığının delillerindedir Kur’ân-ı Kerîm 41/37.⁶⁶ lâ-taḳrebu mâle’l-yetîm: Rüşdüne erişinceye kadar yetimin malına ancak en güzel şekilde yaklaşın. Kur’ân-ı Kerîm 6/152.⁶⁷ lâ-yuḫibbu külle keffârin: “inne’llâhe lâ yuḫibbu külle havvânin keffârin” Doğrusu Allah hiçbir haini, nankörü sevmez Kur’ân-ı Kerîm 22/38.⁶⁸ fevḳa külli zî^cilmin ^calim: Her ilim sahibinin üstünde daha iyi bir bilen vardır Kur’ân-ı Kerîm 12/76.

* Müfîdî: Namı İbrahim’dir. Kürd beylerindedir. Doğum tarihi ve yeri bilinmemektedir. Vefat tarihine dair bir kayıt yoktur. Şiirine örnek Tezkiretü’ş-Şu‘arâ Sâlim Efendi’de görülen üç beyittir (Kesik, 2015).

⁶⁹ ^cindehu ecrun ^caẓîm: “ve inne’llâhe indehu ecrun aẓîm” Allah katında ise büyük bir mükafat vardır Kur’ân-ı Kerîm 64/14 / 8/28.

* 230 MHEM s 106.

I

Didi bir pîr baña pişmân olursîñ
 Dime sırrıñ Hâqdan ğayrı bir ferde
 Vücûduñ şehrine sulţân olursîñ
 Şabr iderseñ Eyüb gibi bu derde

II

İste murādını bārî Hudādan
 Tevekküle bend ol çıkma rızadan
 Derler °Arş-ı Kürsî geçer semādan
 °Aşıkıñ āhına olur mı perde

III

Şanma ki isteyen murāda irmez
 Her kesîñ itdigi yanında kalmaz
 Zālimiñ zulmüne Hâq rāzî olmaz
 Yâ mazlûmuñ āhı kalur mı yerde

IV

Der **Gevherim*** zikriñ ola ol ğanî
 Hālîka bend eyle ser ile cānı
 °Aķıbet murāda irdirir seni
 Bî-çāre devletiñ var ise serde

* Mecmuada bulunan Gevher mahlaslı bu şiir, Aşık Ömer'e isnat edilmiştir. Şiir, Aşık Ömer Divanı'nda şu şekilde yer almaktadır:

Dedi ustaz mana, peşman olırsın,
 Sırın açma dostan gayrı kimsege.
 Vucudın serine sultan olırsın,
 Eyüp gibi sabır edersin derde.
 Sanma istegen muradına irmez,
 Kimsenin ettiği yanına kalmaz.
 Zalımın zulmüne Hak kail olmaz,
 Ya mazlumın ahı, kalır mı yerde.
 İste muradını bari Hudadan,
 Bekle sabırlen vazgeçme arzundan.
 Yakar Arş-i Kursi keser semadan,
 Garip feryadına olur mı perde.
 Takdir şarap suzdi, zeer alırsın,
 Ebediy kurtulmaz gamda kalırsın.
 Merdsizge yar olma, merdsiz olırsın,
 Merd olursan, yar ol merd oğlu merdge.
 Umer, barsın oşeklesinler seni,
 İtaatka bent et can ile teni.
 Gam çekme, murada erdirir seni,
 Biçare devletin bar ise yerde (İbraev, 2007: 96).

Aşık Ömer'in Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunamamaktadır. Şiirleri, Ömer mahlasını kullanan birçok şairle karışan Âşık Ömer, Ömer ve Âşık Ömer dışında Adli, Derviş Nihanî, Vehbî ve Vechî mahlaslarını da kullanmıştır. Aşk, tabiat, gurbet, ölüm gibi genel temalarla birlikte din, tasavvuf ve tarihsel olayların da geniş biçimde yer aldığı hece ve aruz vezniyle söylemiş şiirleri vardır (Duyamaz, 2014).

231*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Zâhidâ ta^cn itme bizi biz gürûh-ı nâciyüz
Zulmeti ref^c eyleyüp nûr-ı mübîn sirâciyüz
- 2 Ser-fürû itmez bu dünyâ mülküne eñ faķrımız
Faķrımız künc-i ķanâ^cat Őanmañız biz ^câciyüz
- 3 Őûretâ gerçi gedâyız lîk ^câlâ-ķadrimiz
Şâh ile Őâhız gedâlar başlarınıñ tâciyüz
- 4 Biz muĥibb-i ĥânedânız varsa gelsün tâlîbi
^cAŐķ derdiniñ tabîbi zaĥmınıñ ^cilâciyüz
- 5 Rızķımız “naĥnü ķasemnâ”⁷⁰ va^cdimiz rûz-ı elest
Yalıñız faķr-i sa^câdet vaslınıñ muĥtâciyüz
- 6 ^cÂŐķız râh-ı muĥabbetde idüp geşt [ü] gûzâr
Remz-i esrâr-ı ĥaķâyıķ devriniñ mi^crâciyüz
- 7 Sa^cy idüp beytü'l-^catîķi eyleyüp her dem tawâf
Lâbis-i iĥrâm olaldan beri bizler ĥâciyüz
- 8 ^cÂlem-i lâ-hüviyetde geldik bu mülk-i ademe
ÂŐiyeyle hem-dem idik Meryem ile bacıyüz
- 9 Tawf-ı kûy-ı yâr idinmek fi^climizdir ey **Nefif**^{*}
Tâlîb-i dîdâr-ı ^caŐķıñ Şem^c tek minhâciyüz

232*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Gerçi Şûretde gedâyız Őîret-i ^cAnķâ biziz

* 231 MHEM s 106.

⁷⁰ naĥnü ķasemnâ: “e hum yaksimûne rahmete rabbik, nahnu kasemna beynehum” Rabbinin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık Kur’ân-ı Kerîm 43/32.

* Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Nefif mahlaslı bir Şaire raslanılmamıştır. Mecmuada bulunan Nefif mahlaslı bu Şiirin hangi Şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 232 MHEM s 107.

- Cur^ca-i bezm-i elestden nüş iden şahbâ biziz
- 2 Fariğiz dünyâ metâ^cı gayretin hiç çekmeyiz
Halkdan ^cuzlet-girizi tâlib-i Mevlâ biziz
- 3 Zâhidâ kim bakma bize bet görüp aqvâlimi
Çeşm-i ^cibretle nazar kııl gör ki ne dâna biziz
- 5 Ebcediñ ma^cnâsın[1] bilmekden ^câciz şüfiyâ
Münzil-i âyât-ı Qur³ândan alan ma^cnâ biziz
- 6 Men ^carefdan ders alup geçdik hevâ-yı nefsdan
Menzilimiz kâb-ı kavseyn râh-ı ev ednâ biziz
- 7 Görinen gören hem oldur sen degilsin ey **Nefif**
Şüret-i Âdemde zâhir görinen ammâ biziz

233*

Fe^cilâtün/Fe^cilâtün/Fe^cilâtün/Fe^cilün
(Fâ^cilâtün) (Fa^clün)

- 1 Nîk-nâm[1] yile virdik pây-ı hamde yatdık
Penç ser-i âl-i ^cabâmîñ kulu olduq kaldık
- 2 Cennet-i â^clâ-yı ceddin kendüme degşürüben
Ni^cmet-i dünyâyı biz bir ceve aldık şatdık
- 3 Bezm-i gülşende o yâr ile bu şeb tâ-be-şabâh
Yedine def virüben müğ-beçeyi oynatdık
- 4 Yâr ile yâr oluban ağıyâr sürdük aradan
Refref-i ^caşk [u] muhabbetde lebinden şatdık
- 5 Âşinâlık iderek teklîf idüp germâbe
El atup sîm-tene şarişuban yan atdık
- 6 Âb-ı rûyü döküben bûs-ı kenâr eyleyerek
Dilberi bezm idüben vuşlatına cân atdık

* 233 MHEM s 107.

- 7 Denî dünya-yı 'acüz bākire bir kıtabānî
Kilk-i kudretle bozup bıkırını hem kıanattık
- 8 Şīve-i mihr [ü] muḥabbetle seni bir göreli
Küfr [ü] ĩmān hevesin biz başımızdan atdık
- 9 Lezzet-i 'ālem[i] şūfî bize 'arz itme şakın
Ĝavṫa-orlık ĝam yimede ezeliiden batdık
- 10 Ĝülşen-i mişl-i ĩrem bāĝ-ı bahārim sensiñ
Naĝme-perdāz oluban ĝoncaları çatlatdık
- 11 Cān[i] cānāneye virdik sitemin biz aldık
Bu pazarlıkda Neff yār[i] dahi aldatdık

234*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Var git şūfî var git uğraşma bize
Ḥaqqın yār itdiĝi kıul baña n'eyler
Sende şūfî iseñ şūfîlik eyle
Bende küfr sendeki ĩmāna n'eyler

II

Şūfî sen bu yire ekin mi ekersiñ
Ṭoĝrı yolu kıoyup şarpa çekersiñ
Yüküm yokdur diyü ĝam mı çekersiñ
Yavuz baḫçeci yüksüz kerbān n'eyler

III

Şūfî sen bu sırra ir midirsiñ
Ḥaqqıñ nūr cemālin ĝörem mi dirsiñ
Mescid ḫaḫ mey-ḫāne ḫarām mı dirsiñ
Ḥaḫ olan mescide meyḫāne n'eyler

IV

Budalam* der sekiz cennet kıapısı
Añā girmek ister kıuluñ hepsi
Benim kıor kıdıcāĝım sıraṫ köprüsi
Ĝünāhı olmayan insana n'eyler

* 234 MHEM s 108.

* Mecmuada bulunan Budala mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduĝu tespit edilememiştir.

235*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

°Adüvler elinden hâlâş olursam
 °Arz idem hâlimi hünkâra bir gün
 Bu dertli gönülüne dermân ararken
 Elim irer mi ola Loqmâna bir gün

II

°Adüvler elinden dertlerim artar
 İki melek gelmiş hayır şer tartar
 Yetiş Şâh-ı Merdân yine sen kırtar
 °Adüv kaçd itmeden İmâna bir gün

III

Ol güzel Allâhın buyruğı çokdur
 Hâkkin °indinde de noqşanım yoqdur
 Hâzretiñe lâyıq hedâyim yoqdur
 Ne yüz ile varam dîvâna bir gün

IV

Güneh-kârım günâhıma bakarsın
 Günâh tavkın boğazıma taqarsın
 Merhamet itmeyüp oda yaqarsın
 İderler temâşâ figâna bir gün

V

* 235 MHEM s 108.

Bu şiiri değişik bir varyantı Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde şu şekildedir:

Bu dertli derdime derman bulaydım
 Nola elim erse Lokmana bir gün
 Adüler elinden halas olaydım
 Halim arz edeyim Sultana birgün
 Nefsi adüsünden dertlerim artar
 Kurulmuş mizanını günahım tartar
 Medet Şahi Merdan sen yetiş kırtar
 Adü kast etmeden imana birgün
 Emri ferman senin buyruğun haktır
 Şahım kulluğunda noksanım çoktur
 Hürmetine layık hediye yoktur
 Ne yüzünen varam divana birgün
 Günah karam günahıma bakarsın
 Günah zincirin boynuma takarsın
 Merhamet etmeyip oda yakarsın
 Temaşa ederler figana bir gün
 Muradım bilirsın eygani geda
 Men kulunu senden eyleme cüda
 Ölmeden zikreyle **Aşıkı** geda
 Doğmadığa dönersin cihana birgün (Özmen, 1998: IV, 51).

Gene sen bilürsün ey bār Hudā
 Bizi dergāhından eyleme cüdā
 Ölmeden zıkr ider °Āşıkūn* gedā
 Gelmediñe döner cihāna bir gün

236*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

- 1 Meger hırşid ile vezn eylemek ister o meh-rüyı
 Felek destinde bī-hüde tutar şanma terāzuyı
- 2 Ne hoşdur °āşık [u] māşūk beyninde niyāz [u] nāz
 Olur maħrūm o lezzetden seven yār-i nerm-ħūyı
- 3 İder neşr şemīm āteşde elbet °anber-i sārā
 Ne mümkün şaklamak dilde ħayāl-i ħāl-i hoş-būyı
- 4 Kemāl-ı* Rüstem olmaz mı kebāde dest-i °āşıkda
 Çeker zīrā ki her dem çille-i saħt-ı dü ebrüyı
- 5 Kāalur ħātırdā elbet mışra°-i mevzūn-ı berceste
 Ferāmūş eylemek kâbil mi dil o * kađd-i dil-cūyı
- 6 Ĥayāl-i çeşm-i cānān ħātır-ı °uşşākdan çıkmaz
 Kūnām-ı * şīrde kılmış mekān seyr eyle āhūyı
- 7 Kālem vaşf-ı ħať-ı la°liñe* kıldı dilleri bī-hūş
 Şarāba **Fıtnat*** ol °ayyār ħindū katdı dārūyı

237*

* **Āşıkı**: asıl adı Ahmet'tir. 19. yüzyılda yaşamış bir Alevi-Bektaşî ozanıdır. H. 1181/M. 1765'te Malatya Arguvan'da doğmuştur. Ahmed'in hayatı üzerine çok az bilgi vardır. H. 1240/M. 1825-21'te Kayseri'de öldüğü söylenmektedir. Şiirlerinde Āşıkî mahlasını kullanan şairin dili sade, söyleyişi içten ve yumuşaktır, sevgi dolu bir dünyası vardır (Özmen, 1998: IV, 47).

* 236 MHEM s 109, FHD s 368.

* 4a Kemāl-ı: Kemān-ı MHEM.

* 5b o- MHEM.

* 6b Kūnām-ı: Ki nām-ı MHED. Mānâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* 7a la°liñe: la°liyle FHD.

* **Fıtnat**: Fıtnat Hanım'ın sıl adı Zübeyde'dir. Mahlası ise "Fıtnat"tır. İstanbul'da doğan şairin doğum tarihi bilinmemektedir. Kaynaklarda, XVIII. yüzyıl kadın şairleri arasında anılmaktadır. Şeyhülislam Es' ad Efendi'nin kızıdır. Hakimane, nükteli, şuhane ve âşıkane şiirlerinde erkek şairler gibi düşünmüş ve hissetmiştir. Dili sade ve pürüzsüz, cümleleri kısa ve özlüdür (Çeçen, 1996: 1-20).

Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün

- 1 Niçe bir dağdağa-i °aqlile berbād olalım
Yürü dem-ḥāneye zāhid biraz ābād olalım
- 2 Atalım kūşe-i mey-ḥāneye bir eski ḥaşır
Dest urup cām-ı meye °iffeden āzād olalım
- 3 Ba°dezīn sāķī-i gül-çehre elinde ṭolı cām
İçelim kim anı her bār aña mu°tād olalım
- 4 Kızını pīr-i muġānıñ sen alup oġlanı ben
Böyle bir dīn °adüsü kāfire dāmād olalım
- 5 Ḥançerī tīġ-i ġazabla gezelim ey Rūḥī
Kim ki mey içmez ise biz aña cellād olalım

238*

Ḳıṭ°a*

Mef°ülü/Mefā°îlü/Mefā°îlü/Fe°ülün

- 1 Teşrīfīñ ile ḥānemi reşk-i İrem eyle
Aġlatma beni iki gözüm gel kerem eyle
- 2 Bir ḥoşca ḥesāb eyleyelim derdimiz ey şūḥ
Bindirhem eşkim dökeyim sen raḳam eyle

239*

Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün

- 1 Ḥalka-i mengūş-ı °arşıñ cevherisin yā Ḥüseyn
Merkez-i °ilm-i ledünüñ kişverisiñ yā Ḥüseyn

* 237 MHEM 109. Mecmuada bulunan Rūḥī mahlaslı bu şiir Bağdatlı Rūḥī Dīvānı'nda yer almamaktadır. Şiirin başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 238 MHEM s 109. Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir. Şiiri Muallim İsmail Hakkı Bey bestelemiştir. Şiir, şarkı formunda TRT Nota Arşivi Repertuar No: 10663'te şu şekilde yer almaktadır:

Teşrīfin ile hānemi reşk-i İrem eyle

Aġlatma beni iki gözüm gel kerem eyle

Vâ'd etmiş idin bende vü üftāden evvel

Lutfeyle bu şeb zevk edelim def-i gam eyle (TRT, 25.04.2019, <http://www.trtnotaarsivi.com>).

* Başlık: Ḳıṭ°a MHEM.

* 239 MHEM s 110.

- 2 Nūr-ı zāt-ı hālîk u hayy-ı kadīm ceddîñ seniñ
Maḳālîti-ı c'ayn-ı resul Peyğamberisiñ yâ Hüseyn
- 3 Baş açîk yalın ayak ḳapuñda bekler c'āşîkân
Baḫr-i bî-pâyân-ı raḫmiñ serverisiñ yâ Hüseyn
- 4 Şabr-ı Eyyüb şabriña nisbet ġārîḳ-i lüccede
Şābir-i sulṫân-ı dehriñ dilberisiñ yâ Hüseyn
- 5 Būy-ı zūlfūñ olmasa cennet şaçar mı rāyiḫa
Ṭurra vü* ḫāl-i behiştîñ c'anberisiñ yâ Hüseyn
- 6 Cebrā'îl Mehdîni şalarken iderdi iftiḫār
Yâ naşil itmez ḫaḳîḳat enverisiñ yâ Hüseyn
- 7 Es-selām ey merkez-i kân-ı kerem bürhân-ı dîñ
Her cihetden **Vecdî**niñ* tâc-ı serisiñ yâ Hüseyn

240**

I

7 + 4 / 6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

Tâ ḳālū belādan sevdik sevişdik
Bizimle ezeli yārdır muḫabbet
Üstād naẓarında* iḳrār ḳonulduḳ
Mü'mine ḳadīm iḳrār dirür* muḫabbet

II

Muḫabbetdir lâ ilāhe illallāh

* 5b Ṭurra vü: Ṭurra-i MHEM. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* **Vecdî**: Mecmuada bulunan Vecdî mahlashı bu şiir, Filibeli Vecdî Dîvânı neşrinde yer almamaktadır. Şiirin Vecdî mahlashı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 240 MHEM s 110 ABŞA C 2 s 301.

* MHEM- VI, X. Eksik olan dörtlükler, ABŞA C 2'de şöyledir:

Mahabbet kadimdir insan içinde
Zira can severiz canlar içinde
Kırkdar meydanında irfan içinde
Muhibban cem'inde güldür mahabbet
Mahabbet edenler nasibin alır
Mahabbet ederse derd ehlin bulur
Serçeşme Muhammed Ali'den gelir
Dalgası tkenmez göldür mahabbet

* I /3 naẓarında: mezarında ABŞA C 2.

* I /4 iḳrār dirür: ikrardır ABŞA C 2.

Muhabbetdir Muhammed Resûl'llâh
 Muhabbetdir °Alî şâh * veliyyu'llâh
 Üç isim ma°nâde birdir muhabbet

III

Allâh bir * Muhammed °Alî ortasında
 Beytu'llâh içinde Hâk hazînesinde
 Kudret kandilinde °aşk şahrâsında
 Cebrâ°ilîñ gördüğü nürdür muhabbet

IV

Kudret kelâmın[1] söyler Cebrâ°il
 Rızâ loğmasını şunar Mikâ°il
 Cân cânânına * ulaştırır °Azrâ°il
 İsrâfil ağzındaki * Şürdür muhabbet

V

Muhabbetdir yerin göğündireği
 Muhabbet ideniñ yanar çerâğı
 °Aşık Beytu'llâhı * ma°şuk turağı
 Hâk nazar itdiği yerdür muhabbet

VI

Cân cânâna * muhabbet etse erkândır
 Zîrâ muhabbetiñ * arzûsü cândır
 Kırklar * meclîsine irse civândır
 Ne isterseñ bu nür-ı şâzdir * muhabbet

VII

Gel beri sende * îmân iderseñ
 Gelme hakkıñ değıl gümân iderseñ
 Sırrıñ tercemandır °ayân * iderseñ
 Bu bir halk * içinde sırdır mağabbet

VIII

Bu her dem bahardır bunda kış olmaz
 Öter bülbülleri dilleri tırmaz

* II /3 şâh- MHEM.

* III /1 bir- ABŞA 2.

* IV /3 Cân cânânına: Canı cana ABŞA 2.

* IV /4 ağzında: ağzındaki ABŞA 2.

* V /3 °Aşık beytu'llâhı: Aşık beytullah ABŞA 2.

* VI /1 Cân cânâna: Cana can ABŞA 2.

* VI /2 Zîrâ muhabbetiñ: Erkândır muhabbet ABŞA 2.

* VI /3 Kırklar: Huri ABŞA 2.

* VI /4 Ne isterseñ bu nür-ı şâzdir: Rızanın yurdunda birdir ABŞA 2.

* VII /1 sende: gel beri ABŞA 2.

* VII /3 °ayân: beyan ABŞA 2.

* VII /4 bir halk: halkın ABŞA 2.

Çokusu tükenmez hiç * rengi şolmaz
Bir °acâyib bâğ * gülzârdır maħabbet

IX

Varaka-i gülşendir * hem Şîrîn Ferhâd
Leylâ da * Mecnûna göründi üstâd
Muħammed °Alîden ħuruldı bünyâd
Tâ ezelden beri vardır maħabbet

X

Ķul Himmet * bu maħâm özge maħâmıdır
Muħabbetiñ mihri on iki imâmıdır
Güzel şâhîñ nazâretde * tamâmıdır
ĤaĶîĶate vâsıl-ı dîzârdır * maħabbet

241*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Şem°-i °aşĶ-ı Ĥüseyninim °aleviyim °alevî
Rûĥ-ı â°dâyı yaĶar âteş-i °aşĶım °alevî
- 2 Ebr olur âh Ķılup teşne şehîdân ancak
Yağdırır bâriş-i la°net be-revân-ı emevî
- 3 Kerbelâ ehline sen şâ°iĶa-i kerb ü belâ
“Ĥamdu li’llâh”⁷¹ ki dilim Ķuvvet-i Ĥaydarla Ķavî
- 4 Ne revâ râfızî ta°bîr-i muħıbb-i âle
Hem Yezîdî ola mı nisbet-i seni senevî

* VIII/3 hiç: hem ABŞA 2.

* VIII/4 Bir °acâyib bâğ: Acem bağı var ABŞA 2.

* IX/1 VaraĶa-i gülşendir: Aşık gülşende ABŞA 2.

* IX/2 da- MHEM.

* **Ķul Himmet**: Kul Himmet’in yaşanı üzerine yeterli bilgi bulunmamaktadır. 16. yüzyıl sonlarıyla 17. yüzyıl başlarında yaşamıştır. Tokat’ın Almus ilçesine bağı Varsıl/Görümlü köyünde doğmuş ölünce de oraya gömülmüştür. Kul Himmet, geleneğı izleyerek heceyle çoğunlukla öğretici şiirler yazmıştır. Tarikat eğilim ve öğeleriyle örülü şiirlerinde Allah-Muħammed-Ali üçlüsü birliğı üzerinde durmuş, Bütün şiirlerinde Ali’ye ve soyuna duyduğı sevgiyi dile getirmiştir. Sevgi, maħabbet, kardeşlik, barış, yardımlaşma, dostluk vb. toplumsal yaşamı ilgilendiren konularla ilgili şiirleri de vardır. Kul Himmet’in şiirleriyle onu usta kabul ettiğı için aynı mahlası kullanan Kul Himmet Üstadım’ın (H.1779/M. 1844) şiirleri birbirine karıştırılmış, ikisinin ayrı kişiler olduğı İbrahim Arslanoğlu’nun araştırmaları sonucu kesinlik kazanmıştır (Özmen, 1998: II , 289).

* X/3 nazâretde: huzurunda ABŞA 2.

* X 4 ĤaĶîĶate vâsıl-ı dîzârdır: Hakikat vâsıl-ı yarıdır ABŞA 2.

* 241 MHEM s 111.

⁷¹ Ĥamdu li’llâh: “el-hamdu li’llâh” Ĥamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

- 5 Eylemiş **Fâzıl*** bülbül gibi zâr [u] nâlân
Ol iki gönca-i ne-şüküfte-i bâğ-ı Nebevî

242*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 °Aceb gavğâya düş oldum bu şeb seyrân Hâkdır Hâk
Uruldı na°re-i Hâdar bu bir meydân-ı Hâkdır Hâk
- 2 Çalındı tabl °âlemler şadâsı irdi tâ °arşa
İşitdim bir nidâ anda bu bir merdân-ı Hâkdır Hâk
- 3 Gürüh-ı evliyâ anda aradım hazret-i pîri
Didiler ara var sende* bu bir sultân-ı Hâkdır Hâk
- 4 Şaşardım* kendim o hâlde ki düşdüm anda lâ-ya°kıl
Lisân-ı hâl ile itdim bu cân kurbân-ı Hâkdır Hâk
- 5 Geçürdüñ **Sûziyâ*** başdan bu mestlik keyfini hayfâ
Ki bezm-hâne-i dilde bu bir sekrân-ı Hâkdır Hâk

243*

Fe°ilâtün/Fe°ilâtün/Fe°ilâtün/Fe°ilün
(Fâ°ilâtün) (Fa°lün)

- 1 Bî°amel °ilm ile kâmil geçinen câhildir
Kim ki ha°t-ı ruḥ-ı ḥübânı oḫur kâmidir
- 2 Kaḅı zâhid ki dil-âzarlığa mâ°ildir
Rûz [u] şeb her ne °ibâdet ki ider bâ°ıldır

* Mecmuada bulunan Fâzıl mahlaslı bu şiir, Fâzıl Divânı'nda yer almamaktadır. Şiirin Fâzıl mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 242 MHEM s 111, DSS s 211.

* 3b ara var sende: var arasında DSS.

* 4a Şaşardım: Şaşurub DSS.

* **Sûzî**: Asıl adı Ahmed olan şair, şiirlerinde Sûzî mahlasını kullanmıştır. H. 1179/M. 1765/1765 yılında Sivas'ta doğmuştur. Halvetiye tarikatının Sivasîye koluna mensuptur. Sûzî H. 1246/1830'da Sivas'ta vefat etmiştir. Hem aruz hem de hece vezni kullanarak anlaşılır ve sade bir dille yazdığı şiirleri vardır. Şiirlerinden bir kısmı çeşitli bestekârlar tarafından ilahi formunda bestelenmiştir (Yıldız, 2013).

* 243 MHEM s 112. KERB s 551.

- 3 “Yevme^{*} lâ-yenfe^cu mālun”⁷² ki didi Mevlāmız
Bu sözi kim ki te^caşk^{ul} ki ider ol^{*} c^akıldır
- 4 Dā^oimā Hāḡḡa muḡabbet ider ol kāmīl kim
“Men eḡabbe ḡaceren”⁷³ nüktesine ḡā^oıldır
- 5 Oḡumaḡla kiḡi fāzīl^{*} mı olur lâ-va’llāḡ
Men^caref sırrına her kim ki irer fāzıldır^{*}
- 6 Sālikān-ı reh-i Hāḡ^{*} cennete meyl itmezler
Neylesün cenneti dīdāra o kim vāşıldır
- 7 Kimi bāḡında ider seyr kimi de zāḡirde
Kiminiñ menzili derya kiminiñ sāḡıldır
- 8 Ḥḡalīm mümkün itmiş devlet-i dūnyāya vuşūl
c^aḡıl olan nⁱder ol devlet[i] kim zā^oıldır
- 9 Ma^carifet olmayıcaḡ bir kiḡide ey **Rūḡi**^{*}
Cāhiliñ başı ḡöge irse yine cahildir

244**

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 Göñül māḡ-ı Muḡarremdir ḡanı feryād [u] efgāniñ
Niḡün virmez cihānı seyl[e] eḡk-i ḡeḡm-i giriāniñ

* 3a Yevme: Yevke KERB.

⁷² Yevme lâ-yenfe^cu mālun: “O gün mal fayda vermez” Kur’ân-ı Kerīm 26/88.

* 3b ol- MHEM.

⁷³ Men eḡabbe ḡaceren: “el-mer’u me’a men eḡabbe” Abdullah (b. Mes’ûd) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: “Kişi sevdiğiyle beraberdir.” (DİB, 03.05.2019, <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr>).

* 5a fāzīl: kāmīl KERB.

* 5b fāzıldır: kāmildir KERB.

* 6b Hāḡ: c^aşk KERB.

* **Rūḡi**: Asıl adı Osmandır. Bağdat’ta H. 941/M. 1534-1535’te doğmuştur. Mahlası Rūḡi’dir. Bağdat’ta doğup büyüdüğü için Rūḡi-i Bağdâdi/Bağdatlı Rūḡi diye tanınmıştır. H. 1014/M. 1605-1606’da Şam’da vefat etmiştir. İçkiden, sevgiliden, ayrılık ve vuslattan bahsettiği rintçe bir edayla ve lirik tarzda söylediği âşıkane ve rindane gazelleri vardır. Bununla beraber Rūḡi, fikrî ve sosyal konulara da değinmiştir. Asıl şöhretini ise sosyal muhtevalı, hiciv türünde manzumesi terkiib-bendi ile yapmıştır (Öztoprak, 2014).

* 244 MHEM s 112, KERB s 752.

* 4- MHEM. Eksik olan beyit KERB’de şöyledir:

Bu māḡ ol māhdur kim Murtaḡāniñ^{*} naḡd-ı ĩmāni
Esīr-i oldı elinde bir bölük bī-dīn ü ĩmānuñ

- 2 Anîñ çün tıtdılar yıl başını mâh-ı Muḥarrem kim
Cedîd ola* bu ayda mâtemi şâh-ı şehîdânîñ
- 3 Bu mâh ol mâh dirür kim Murtażânîñ* ḳurretu'l-^caynı
Esîr-i ḥançer-i bîdâd[ı] olupdur* Şimr-i nâdânîñ
- 4 Yezîdiñ ey felek ḳuṭb[ı] murâdı üzre dönmekden
Yıķılsa tekidi peykânîñ tükense no'la* cevlanîñ
- 5 Ḳanı bir ḥânedân-ı ḥâk-sâr-ı* âl-i Aḥmed kim
Yaķa bir âh ile nüh saḳfını gerdün-ı devrânîñ
- 6 Ḥüseynîñ ravzasın seyr it ḳıyâmet görmek istersîñ
Ki tıtmuş serv-i ḳadler mâtemini* Şîr-i Yezdânîñ
- 7 Yeter ḳan ağladıñ ey **Rûḥî** Kerbelâyı ğarḳ-ı ḥûn itdiñ
Giderir ḳorḳarım seyle mezârın şâh-ı zî-şânîñ*

245*

Müfred*

Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün

- 1 Ey mişli bulunmaz güher-i kân-ı leṭâfet
İtdim seni ben ḥazret-i Allâha emânet

246*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Gerdiş-i devriñ me'âli bâde-i fikret degil
Baḥt o baḥt ṭâli^c o ṭali^c ḳût o ḳût degil

* 2b ola: olur KERB.

* 3a Murtażânîñ: Muştafânuñ KERB.

* 3b Esîr: Şehîd / olupdur: oldu KERB.

* 4b Yıķılsa tekidi peykânîñ tükense no'la: Bozılsa yeĝdi pergâluñ dükense yeĝdi KERB.

* 5a ḥânedân-ı ḥâk-sâr-ı: ḥâk-sâr-ı ḥânedân KERB.

* 6b matemini: matemini KERB.

* 7b Giderir ḳorḳarım seyle mezârın şâh-ı zî-şânîñ: Gider seyle mezârı ḳorḳarım Şâh-ı şehîdânüñ KERB.

* 245 MHEM s 112.

* Başlık: Müfred MHEM.

* 246 MHEM s 113.

- 2 Kalmamış dehrin muvâfık şimdi yâr-i şâdıķı
Râz o râz tıynet o tıynet raĝbet o raĝbet degil
- 3 Cevr [ü] ĝamla bezminiñ gördük geçürdük °âlemiñ
Zevķ o zevķ yârân o yârân ülfet o ülfet degil
- 4 Devr idüp cām-ı mey[i] muṭrib rebâb añlarsa da
Dem o dem şaĝbâ o şaĝbâ °işret o °işret degil
- 5 Şevketâ * mümkün müdür tanzîre Fevzî Âşafî
Fem o fem güftâr o güftâr lezzet o lezzet degil

247*

Mef°ülü/Mefâ°ilü/Mefâ°ilü//Fe°ülün

- 1 Biz meşreb-i şüfîlere biñ dürlü belâyız
Ol sine-i zühhâda belî tîr-i kaźâyız
- 2 Çün huşķ [u] riyâ ile görüñmez bize cennet
Bu fi°l [ü] ṭâbi°at ile me°mül-i bezâyız
- 3 Biz ehl-i ħarâbât olalı bezm-i ezelde
Hoş-dem süreriz °aşķ ile çün cân-fezâyız
- 4 Mey nüş ideriz gül gibi maĝbūbuñ elinden
Hem nüş ideriz hem daĝı al-fâm-sezâyız
- 5 Zâhid yüri var mescide sen eyle °ibâdet
Mey-ĥâne vaṭan °Ârife * taķdîre rızâyız

248*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Rüz [u] şeb vird-i zebânım ibtidâ Allâh kerîm
Def° olur elbet bu yüzdün biñ belâ Allâh kerîm

* Mecmuada bulunan Şevket mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir. Son beyitinden hareketle şiirin Fevzî'nin "degil" redifli gazeline nazire olarak yazılmış olduğu düşünölmektedir.

* 247 MHEM s 113.

* Mecmuada bulunan Ârif mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 248 MHEM s 113.

- 2 Ser-furū kılmam cihānda ṭāb^c-ı bed nādāña
Ġam degildir çeke dil yüz biñ cefā Allāh kerīm
- 3 Kāni^cim naḥş kısmetā kısmete ez-cān [u] dil
Rızķ için her dūna itmem ilticā^o Allāh kerīm
- 4 Efser-i zerrīn-i şāhı olsada itmem kabūl
Eksik olmaz serde dā^oim bir devā Allāh kerīm
- 5 Eyleyen kadem duta taḥvīl-i minnetdir benim
Himmetiñ benden savaraķ it zāhid Allāh kerīm
- 6 Çün “tu^cizzu men teşā”⁷⁴ naşş-ı celīlü’ş-şānidır
Hoş murād üzre döner devrān bu yā Allāh Kerīm
- 7 °Ārife^{*} lāzım olan hem mest [ü] maḥmūr olmadan
Vir baña la^cliñ şarābın sākıyā Allāh kerīm

249^{*}Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fa^clün

Sevdiñ ey dil yine bir tāze gül-i rā^cnāyı
Artırırısñ n’ola bülbül gibi vāveylāyı
Mesken it künc-i ḥārābat olup rüsvāyı
Def-i ğam kılmak için al eliñe şaḥbāyı

250^{*}Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Künc-i riyādan zāhidā şom şalavat bir noķtadır
Ka^cbe-i maķşūdumuz ḥacc [u] zükūt bir noķtadır
- 2 Hālık-ı maḥlūķa ķā^oil hem daḥi maķbūl olan
İns [ü] cin Kāfir mecūsī Lāt Menāt⁷⁵ bir noķtadır

⁷⁴ tu^cizzu men teşā: dilediğın kimseyi azız kııarsın Kur’ân-ı Kerım 3/26.

* Mecmuada bulunan Ārif mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 249 MHEM s 114. Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 250 MHEM s 114.

⁷⁵ Lāt Menāt: Lāt, Uzzā ve Menāt İslām öncesi Arap toplumunda en fazla saygı gösterilen putların isimleridir. “el-lāte ve l-‘uzzā ve menāte” Kur’ân-ı Kerım 53/19-20.

- 3 Bir bahrine felek “seb^can t̄ibākan mā terā”⁷⁶
Taht-ı bāya kıl nazar biñ bir şıfat bir noqtadır
- 4 Bil netice n’idügün bādan haberdār ol yürü
Diyü piri taht-ı Süleymān hūriyān bir noqtadır
- 5 Noqtanını seyrine kim ki vākıf oldu **Murātā***
Oldı ol hayyü’l-ebed hayy [ü] memāt bir noqtadır

251*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Bu mezāhir kim vücūdın muṭlak ızhār eyledi
Kendidir kim kendi özine ^carz-ı dīdār eyledi
- 2 Şatdı hūsnün aldı ^caşkın ara yirde kimse yok
Kendi şatdı kendi aldı kendi pāzār eyledi
- 3 Kendi iken ma^cnide rāz-ı ene’l-Ḥaḫ söyleyen
Şüretā Manşūra isnād itdi ber-dār eyledi
- 4 Şatılup şatan öziñe kendi mestūr eyleyüp
Özge şüretten gelüp kendin ḥarīdār eyledi
- 5 Biriniñ adını Mūsā biriniñ Fir^cavn idüp
Kendiniñ emrini yine kendi inkār eyledi
- 6 Kāfiriñ küfri zarūrī mü³mīniñ İmānı hem
Her birin bir bend ile ya^cnı giriftār eyledi
- 7 Ümmeti çün kendi ḥalk itdi diraht kendümi
^cİllet-i işyān idüp adın günahkār eyledi
- 8 Cümlesi bir nefhadan peydā iken ḥikmet nedir
Kiminiñ yerini cennet kiminiñ nār eyledi
- 9 Bu ne kudret bu ne tebdīl-i ḥaḫīḫatdır gören

⁷⁶ seb^can t̄ibākan mā terā: “Ellezī halaka seb’a semāvātın t̄ibākâ(tibākan), mā terā” Gökleri yedi tabaka olarak yaratan O’dur. Kur’ân-ı Kerīm 67/3.

* Mecmuada bulunan Murāt mahlashı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 251 MHEM s 114.

Âteş-i Nemrūd[1] İbrāhīme gūlzār eyledi

- 10 Bu ne nūrdur görinen ānı sih̄r içre şafağ
Şanma sen anı tecellini sende inkār eyledi
- 11 “Ĥamdu li’llāh”⁷⁷ irgürüp dārū’l-şifā-yı vaḥdete
Bu **Za’if*** bī-çāreniñ derdine dermān eyledi

252*

Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün

- 1 Men °aref sırrın bilenler °ārif-i bi’llāh olur
Çanda baḡsa ḡaḡ nazarla gördiği Allāh olur
- 2 Kendi kendin bilmeyen °ārif degildir ol kişi
Dört kitābı oḡusa yine işi gūmrāh olur
- 3 Bilsün derviş kişiler ḡam yimez dūnyā içün
Nefsi anıñ bendesidir °āleme ol şāh olur

⁷⁷ Ĥamdu li’llāh: “el-hamdu li’llāh” Hamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

* Mecmuada bulunan Za’if mahlaslı bu şiir Za’fi Dede’ye aittir. Za’fi Dede, 17. yüzyılda yaşamış mutasavvif bir şairdir. Hayatı hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. İbrahim Gülşenî’nin halifelerindendir. Daha sonra Mevleviliğe intisap etmiştir (Çakır, 2014). Şiir, Tezkire-i Şu’arâ-yı Mevleviyye’de şu şekilde yer almaktadır:

Bu mezāhir kim vücūd-ı muṭlaḡ ızhār eyledi
Kendidür kim kendüsine °arz-ı dīdār eyledi
Şatdı ḡüsniñ aldı °aşḡın ara yerde kimse yoḡ
Kendi aldı kendi şatdı kendi bāzār eyledi
Kendüsiyken ma’nide rāz-ı ene’l-Ḥaḡ söyleyen
Şüretā Mañşūra üstād itdi ber-dār eyledi
Ādem içün ḡaḡ itmişken dirāḡt-i gendümi
°İlet-i °iṡyān idüp adın ḡüneḡ-kār eyledi
Birinüñ adını Mūsā birinüñ Fir°avn idüp
Kendinüñ emrini yine kendi inkār eyledi
Şatmada şatan öziyken buna ma’nidür görüñ
Özge şüretten gelüp kendin ḡarīdār eyledi
Özge binādur ki yapduḡda vücūd-ı Ādemi
Ḳubbe-i şeş-sū düzetdi çār-dīvār eyledi
Bu ne ḡudret bu ne tebdīl-i ḡaḡīḡatdur görüñ
Âteş-i Nemrūdı İbrāhīme gūlzār eyledi
Kāfirin küfri zarūrī mü’minin imānı hem
Her birin bir bend ile ya’nī giriftār eyledi
Ĥamdu li’llāh irgürüp dārū’l-şifā-yı vaḥdete

Za’fi-i bī-çārenüñ derdine dermān eyledi (İlhan, 2000: 188-189).

* 252 MHEM s 115.

- 4 Olmayan ehl-i ħarābāt bizi bilmez ħandayuz
Ol zamān añlar bizi kim kimi bize hem-rāh olur
- 5 Nice ħılmayım **Kelīmī*** Ka°beveş anı ħavaf
Mü°miniñ ħalbinde ħünki gizlenen Allāh olur

253*

Müfte°ilün/Mefā°ilün/Müfte°ilün/Mefā°ilün

- 1 Şāhib-i deşt-i Kerbelā nā°ib-i Murtażā Ĥüseyn
Ĥurre-i ħeşm-i Muştafā mefħar-ı evliyā Ĥüseyn
- 2 Fāımanıñ ferīdesi cevher-i ber-güzīdesi
Besmeleniñ keşīdesi nükte-i “hel etā”⁷⁸ Ĥüseyn
- 3 Şadme-güzin-i imtiħān vaħf-ı rimāħ-ı bī-īmān
Ĥāzım-ı ħayz-ı düşmenān rāzī-i belā-yı Ĥüseyn
- 4 Mihr-i sipihr-i Aħmedī nūr-ı dil-i Muħammedī
Āl-i °abā ser-āmedī server-i bā-şafā Ĥüseyn
- 5 Sıbt-ı Nebī-i muħteşem sırr-ı vaħiy-i muħterem
Ĥüccet-i ħacet-i ümem raħmet-i kibriyā Ĥüseyn
- 6 Ĥanda Betül-i nā-bekām ħanda °Alī şīr-i nām
Ĥandadır on iki imām ħanda o ser-fedā Ĥüseyn
- 7 Gerden-i haşimānesi oldı ħazā nişānesi
Ĥıbledir āsitānesi n’oldı o muħtedā Ĥüseyn
- 8 °İtret-i pāk-i bī-günāh cümle olup şehīd vāh
Oldı Dimeşķe rü-be-rāh ehl-i cürm [ü] belā Ĥüseyn
- 9 Ey Şeref-ebed-i zühür mefħar-ı Mehdī-i tuħür
Sensiñ imām her ħuzūr bā-senedü’l-ħüdā Ĥüseyn
- 10 Ĥandadır aşl-ı saltanat cāħ-ı celāl mükerremet

* Mecmuada bulunan Kelīmī mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 253 MHEM s 115. Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁷⁸ hel etā: “hel etā ‘alā el-insān” İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) Kur’ân-ı Kerīm 76/1.

Ƙılma Yezîde merħamet rûz-ı va'îd yâ Hüseyñ

- 11 La^cnet ola o ma^cşere ƙaldı bu şâr maħşere
Ta^cziyet âl-i Ğaydara farzdır ey fetâ Ğüseyñ
- 12 Şehr-i Muħarremü'l-ħarâm nevbet mâtem oldu tamâm
Dîdeler ğilâya müdâm virdimiz ola vâ Ğüseyñ
- 13 Mâh-ı Muħarrem-i felek ^câlemde ƙoydı bir miħek
Şâd olur anda ehl-i şek âh ider aşdıƙâ Ğüseyñ

254**

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Bî-vücûdum ^caşƙ odı bilmem benim nem yandırır
Yanuben küll-i vücûdum ^{*} pes daħi nem yandırır
- 2 Şem^ca bir pervâne yansa fâş olur ^câlemlere ^{*}
Ma^cşûƙuñ derdi beni gör niçe ^{*} ebsem yandırır
- 3 Yandırır gerçi cihânda ^caşık odı ^caşıkları
Lîk ben ^câciz ƙulını ^{*} ƙatı muħkem yandırır
- 4 Ey ciger derdine dermân isteyen ^caqlıñ ƙanı
Onulur mı bir yâre kim anı da ^{*} merhem yandırır
- 5 Rûşenî şem^cine yanmış bir cigerdir ^{*} **Ğülşenî**^{*}
^cAşƙ odı bir dem beni pervâne nisbet ^{*} yandırır

* 254 MHEM s 116, İGD s 42.

* Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığı için gösterilmemiştir.

* 1b küll-i vücudum: küllî kül İGD.

* 2a fâş olur ^câlemlere: sūziş-i âvâz ider İGD.

* 2b derdi beni gör niçe: sūzi revânım andan İGD.

* 3b Lîk ben ^câciz ƙulını: Lîki benden dil revânı İGD.

* 4b bir yâre kim anı da: şol yara kim anı İGD.

* 5a şem^cine yanmış bir cigerdir: ^cişƙına yanan dem-be-dem dir İGD.

* **Ğülşenî**: İbrahim Ğülşenî, Halvetiliğın bir kolu olan Ğülşenîliğın kurucusudur. Doğum yeri ve doğum tarihi konusunda farklı rivayetler vardır. Hayatı hakkında kaynaklarda kesin bir bilgi bulunmamaktadır. H. 940/M. 1534 yılında vefat etmiştir. Ğülşenî bir şair ve mutasavvıf olarak XVI. yüzyıldan itibaren Anadolu ve Rumeli'de takipçilerini yetiştirmiş ve şiirleri bestelenerek tekkelerde asırlarca okunmuştur (Macit, 2015).

* 5b bir dem beni pervâne nisbet: pervâne-nisbet anı her dem İGD.

255*

Mef[°]ülü/Mefā[°]ilü/Mefā[°]ilü/Fe[°]ülün

- 1 Biñ cān ile ben [°]aşık-ı dīdār Hüseynim
Terk eylemezem haşre kadar yār Hüseynim
- 2 Sevdim seveni sevmeyene eylerem elbet
Her laḥzada la[°]net keş aḡyār Hüseynim*
- 3 Ger ola tenimde daḡi yüz biñ yine cānım
Her birini bir kere fedā-kār Hüseynim
- 4 Dönmem başımı kesseler evlād ü [°]ıyalden
Ez-cān u gönül bende-i ikrār Hüseynim
- 5 Raḡm eyle meded ḡālime ey şāh-ı **Kalender**
Bir [°]āciz [ü] miskīn o ḡünkār Hüseynim

256*

6 + 5 = 11 heve vezni

I

Emān ey kāmiller bildirīn bize
Cān Muḡammed cānān [°]Alī degil mi
Bir [°]āciz kemterim niyāzım size
Cān Muḡammed cānān [°]Alī degil mi

II

Şükür erenlerden aldık ikrārı
Zerresin bulmaz mı şemsiñ envārı
Bu yolda on iki māhīñ esrārı
Cān Muḡammed cānān [°]Alī degil mi

III

Evvel āḡir bunca nebī-i zī-şān
ḡazret-i ḡatemde oldı nümāyān
On dört ma[°]şüm-ı pāk on iki imām
Cān Muḡammed cānān [°]Alī degil mi

IV

Sultāna ḡul olur niçe biñ bende
Bizde ol ḡünkāra oldık emr-fikende

* 255 MHEM s 116. Mecmuada bulunan Kalender mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 256 MHEM s 116.

Kimiñdir taşarruf bu cismim tende
Cân Muhammed cânân °Alî degil mi

V

Nedir bu âfâkda zâhir görinen
Cümle mevcûdâtta hâzır görinen
Kıyılıp °aşığa nâzır görinen
Cân Muhammed cânân °Alî degil mi

VI

Ma°arif yolunda olamam irşâd
Mürşid-i °aşkı eyleyüp evrâd
Rumûz-ı “laḥmüke laḥmi”ñden⁷⁹ murâd
Cân Muhammed cânân °Alî degil mi

VII

Ṭutanlar dâmen-i mürşid-i merdi
Gerçekler yolunda maḫşûda irdi
Kimdir bu ma°nâ-yı laṭîfeden **Ferdî***
Cân Muhammed cânân °Alî degil mi

257*

⁷⁹ laḥmüke laḥmiñ: “ente minnî ve ene minke” Sen bendensin, ben de sendenim (Yılmaz, 1992: 42).

* Mecmuada bulunan Ferdî mahlaslı bu şiir, Ferdî Dîvânı’nda yer almamaktadır. Şiirin Ferdî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 257 MHEM s 117. Bu şiirin değişik bir varyantı Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi’nde şu şekilde yer almaktadır:

Güzel aşık cevrimizi
Çekemezsin demedim mi
Bu bir rıza lokmasıdır
Yiyemezsin demedim mi
Yemeyenler kalır naçar
Gözlerinden kanlar saçar
Bu bir demdir gelir geçer
Duyamazsın demedim mi
Girelim Ali sırrına
Çıkalım meydan yerine
Can-u başı Hak yoluna
Koyamazsın demedim mi
Dervişler harabat olur
Hak katında hürmet bulur
Muhabbet baldan tatlıdır
Doyamazsın demedim mi
Dervişlik ulu dernektir
Görene büyük örnektir
Yensiz yakasız gömlektir
Giyemezsin demedim mi
Bak şu aşkın haline
Ne gelse söyler diline
Küfrü imanın yerine

4 + 4 / 3 + 5 / 5 + 3 = 8 hece vezni

I

Güzel °aşık cevrimizi
Çekemezsiñ dimedim mi
Bu bir rızâ loğmasıdır
Yiyemezsiñ dimedim mi

II

Yemeyenler aldı nāçār
Gözlerinden anlar şaçar
Bu bir demdir gelür geçer
Tuyamazsiñ dimedim mi

III

Girelim °Alī sırrına
Çıkalım meydān kūyına
Küfrümüz İmān yerine
Şayamazsın dimedim mi

IV

Dervişler arabāt olur
Hā yanında mabūl olur
Muhabbet pek tatlu olur
Tuyamazsın dimedim mi

V

Ba Şu derviŐiñ hālīne
Hā gelür söyler dilīne
Can u başı Hā yoluna
Koyamazsiñ dimedim mi

VI

Pīr °Abdāl Mūsā Őāhımız
Hāa ulaŐır rāhımız
On iki imām atarımız
Uyamazsiñ dimedim mi

258*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

Sayamazsın demedim mi
Pir Sultan, Ali Şah'ımız
Hakk'a ulaŐır rāhımız
On İki İmam katarımız
Uyamazsın demedim mi (Özmen, 1998: II , 255).

* 258 MHEM s 117.

- 1 Ey münafık çün saña hem la^cnet olsun cānıña
Döndügiçün şad hezārān oğurum ben nāmıña
- 2 Ne zavur gördün tarīkatdan bunca sere ey Yezīd
Hayf saña kim mülk oldu hūbb-ı dünyā şanıña
- 3 Ba^cdezīn kaldık Yezīd bir taraftan yoğ yeriñ
Her taraftan seyf yeriñ ol vücūd-ı endāmıña
- 4 Dest-giriñ yoğ seniñ şimdengeri hem böyledir
Der-girifte Şīr-i Yezdān dest pençe dāmeñe
- 5 **Şevkiyā** * ehl-i tarīkden dönene la^cnet oğur
Hağğ erenler kılıcı olsun anıñ gerdānıña

259*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Qurbānlar tığlandı gülbek çekildi
Ġaflet uyqusundan uyanageldim
Dört kapu sancağı anda dikildi
Cān baş fedā idüp meydāna geldim

II

Evvel eşiğine koyam başımı
Erenler yolunda görem eşimi
Aldılar içeri dökdüm yaşımı
Henüz ma^cşūm olup meydāna geldim

III

Üç adım ileri başdım ayağım
Rehberim buynuna bend itdim bāğım
Ol demde uyandı bāṭın çerāğım
Cān başı fedā idüp dīvāna geldim

IV

Pīriñ huzūrına çeküp geldiler
El-İlāh el-Ḥağğā olsun didiler
Muḥammed ^cAlīden ikrār didiler
^cUryān büryān olup meydāna geldim

V

* Mecmuada bulunan Şevkī mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 259 MHEM s 117.

Bir kula ğam t̄utup eyledi telk̄in
 Şâh-ı Velâyete olmuşum yak̄in
 Mezhebim Ca'ferî şıdk̄ile mib̄in
 Henüz ma's̄um olup d̄ivâna geldim

VI

Yüzüm yerde özüm darda t̄urmuşum
 Muḥammed °Aliye ikr̄ar virmişim
 Saķi hem şarâbın anda içmişem
 İçüp kana kana ḥuzûra geldim

VII

Yolumuz on iki imâm Şâha çıkar
 Rehberim Muḥammed Aḥmed-i Muḥtâr
 Mürşidim °Alîdir şâhib-i Zü'l-fik̄âr
Hatâyî* ḳulıym d̄ivâna geldim

260*

* Mecmuada bulunan Hatâyî mahlaslı bu şiir, Şâhî'ye aittir. Şâhî, Şâh-i Şarkî adıyla onaltıncı yüzyılda yaşamış ve Balkan'larda dolaşmış bir gezginci şairdir. Gerçek kimliği, doğum ve ölüm tarihleri, asıl adı ve eserleriyle yaşamı hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Şiir, Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde şu şekilde yer almaktadır:

Kurbanlar tığlanup ğulbank çekildi
 Gaflet uykusundan uyana geldim
 Dört kapu sancağı anda dikildi
 Üryan büryan olub meydana geldim
 Evvel eşiğine koydum başımı
 İçeri aldılar döktüm yaşımı
 Erenler yolunda gör savaşımı
 Can ü baş koyarak kurbana geldim
 Ol demde uyandı batın çerağı
 Üç adım ileri attım ayağı
 Rehberim boynuma bend etti bağı
 Koç kurban dediler imana geldim
 Dört kapu selamın verip aldılar
 Pirin huzuruna çekip geldiler
 El-ele el-Hak'ka olsun dediler
 Henüz ma'sum olub cihana geldim
 Pirim kulağıma eyledi telkin
 Şâh-ı Velayet'e olmuşuz yakın
 Mezhebim İmam Cafer Sadık'eyn
 Allah dost eyvallah peymanı geldim
 Özüm darda yüzüm yerde durmuşum
 Muhammed Ali'ye ikrar vermişim
 Sekahüm hamrini anda görmüşüm
 İçip kana kana mestane geldim
 Yolumuz On-iki İmam'a çıkar
 Mürşidim Muhammed Ahmed-i Muhtar
 Rehberim Ali'dir sahib Zülfikar
 Kulundur Şahiya divâna geldim (Özmen, 1998: II, 191-192).

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece ölçüsü

I

Ey şufî mezhebim nesin şorarsîñ
Biz Muḥammed °Alî diyenlerindeniz
Gözliye gizli yoḡ sen ne ararsîñ
Biz Muḥammed °Alî diyenlerindeniz

II

Egnimize kırmızılar giyeriz
Ḥâlimizce her ma°nâyı tıyarız
Kıṭârda İmam Ca°fere uyarız
Biz Muḥammed °Alî diyenlerindeniz

III

Biz nâşî degiliz alup şatmayız
Göñlümüz ganîdir kibir tıtmayız
Erkânda gezeriz yoldan şapmayız
Biz Muḥammed °Alî diyenlerindeniz

IV

Göḡde Cebrâ°îl Ḥaḡḡa baḡar
Aşlımız on iki imâma çıkar
Mü°min olanları kıṭâra çeker
Biz Muḥammed °Alî diyenlerindeniz

V

Muḥammed °Alîdir kırḡların başı
Pîrim Ḥünkâr Ḥacı Bektâş yoldaşı
Atalım Yezîde la°net taşu
Biz Muḥammed °Alî diyenlerindeniz

VI

Pîr Sulṭânım * ḡaḡdır Muḥammed °Alî

* 260 MHEM s 118.

* Mecmuada bulunan Pîr Sulṭân mahlaslı bu şiir, Şâh Hatâyî'ye aittir. Şiirin deḡişik bir varyantı Hatâyî Dîvânı neşrinde şu şekilde yer almaktadır:

Sofi mezhebimin nesin sorarsın
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Gözüyle gizli yok ya sen ne dersin
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Eğnimize kırmızılar giyeriz
Ḥâlimizce her ma'nâdan duyarız
Katarda imam Ca'fer'e uyanz
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Biz tüccar deḡiliz alup satmayız
Erkân gözediriz yoldan sapmayız
Gönlümüz ganîdir kibir tutmayız
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Her kimin ki çeraḡını hak yakar

°Alî Muhammeddir Muhammed °Alî
Anlardan öğrendik erkânı yolu
Biz Muhammed °Alî diyenlerindenz

261*

Mü'min olanları katarı çeker
Aslımız on iki imama çıkar
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Muhammed Ali'dir kırkların başı
Urahm Yezid'e lâ'neti taşı
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'dir eşi
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Baharda açılır gonca gülümüz
Ol dergâha doğru gider yolumuz
On iki imam ismin okur dilimiz
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Şah *Hatâyî*'m ider Muhammed Ali
Onlardan öğrendik erkânı yolu
Ali Muhammed'dir Muhammed Ali
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz (Ergun, 1946: 88-89).

* 261 MHEM s 119. Bu şiirin değişik bir varyantı *Hatâyî Divânı* neşrinde şu şekilde yer almaktadır:

Serime bir sevdâ geldi
Muhammed Ali'den beru
Yandı vücûdum kül oldu
Tâ Kalûbeliden beru
Ali'nin Fatma Kanber'i
Hırka tutunur önleri
Severim on iki imamı
Atası pîrimden beru
Hasen'le Hüseyin'i sevdim
İkrâm anlara verdim
Kâfirlerin bütün kırdım
Halîl-ür-Rahman'dan beru
Zeynelâbidin yolları
Açılır gonca gilleri
Bâkir imamlar serveri
Severim soyundan beru
Muhammed dünyâya geldi
Şu âlem nûr ile doldu
Hâcem İmâmı Câfer'i
Okuram Kur'an'dan beru
Musâhibim Mûsâ Kâzım
Rızâ'ya bağlıdır özüm
Kolumda şâhinim bazım
Beslerim zamandan beru
Taki'den etek tutmuşam
Nakî sırrına yetmişem
Askeri'den mey içmişem
Sarhoşam zamandan beru
İkrâm bendi boşandı
İndi türâba döşendi
Mehdi'den kılıç kuşandı

I

Serime bir sevdâ geldi
 Muḥammed °Alīden beri
 Yandı bu vücūdum kül oldu
 Tâ ḳālū belādan beri

II

Faṭma °Alī Ḳanberdir
 Arḳa virdigim anlardır
 Sevdigim on iki imāmdır
 Severim tā andan beri

III

İmām Ca°feriñ yolları
 Hiç şolmaz ḡonca gülleri
 İmām Bâḳır dīn serveri
 Severim ol andan beri

IV

Sevdim Ḥasanımı sevdim
 Hüseytime iḳrār virdim
 Kāfiriñ putunu kırdım
 Ḥalīl İbrāhīmden beri

V

Taḳīniñ etegin tıtdım
 Naḳīniñ sırrına yetdim
 °Askerī ben mey-nüş itdim
 Ser-ḡoşum ol andan beri

VI

Mürşīdim Mu°sā-yı Kāzım
 °Alī Rızāya niyāzım
 Ḳolumda esīrim bāzım
 Avlarım zamāndan beri

VII

Pū-kārīñ bendi boşandı
 İndi türāba döşendi
 Mehdīden ḳılınc ḳuşandı
 Çalarım o andan beri

VIII

Bilürem zamandan beru
 Şah *Ḥatâyî*m Hak'ka yalvar
 Sevdigim Ali'dir server
 Sorarlarsa bizi erler
 Gelüirem divandan beru (Ergun, 1946: 123-124).

Şah Hâṭâyim Hâḫka yalvar
 Sevdigimiz °Alî Server
 Su°âl iderse erenler
 Görem ol andan beri

262*

Mefā°îlün/Mefā°îlün/Mefā°îlün/Mefā°îlün

- 1 Fenā dünyāda sākīmaḫşūdum hep °ayş [u] °işretedir
 Amān bir bāde şün °ayyāşına eyyām-ı ruḫşatdır
- 2 Hārābat ehlidir şuretde gerçi °āşık-ı bīmar
 Hārīm-i °aşka dāḫil olsa * ammā ehl-i şoḫbetdir
- 3 Ne ğam yok ise aḫça mey-fürūşa vermege şāhım
 Virir rehn ile mey pīr-i muġān erbāb-ı himmetdir
- 4 Benim mey-ḫānede mey nūş idüp maḫbūba meyyālim
 Görüp ṭa°n eyleme zāhid ki ahvāl-i şebābetdir
- 5 Ney olsa dilber olsa hem şarāb-ı nāb ise vāfir
 O mehle bir gice hem-şoḫbet olmak başka ḫāletdir
- 6 Görünmez oldu ḫayli demdir ebr içre nihān olmuş
 Varup hem-bezm-i aġyār oldu yā Rab bu ne ḫikmetdir
- 7 Cenāb-ı Mīr Rā°ifden budur me°mülümüz **Leylā***
 Bunı tanzīre himmet eyler ise özge devletdir

263*

Mefā°îlün/Mefā°îlün/Mefā°îlün/Mefā°îlün

- 1 Nice bir ey dil-i dīvāne sende derd [ü] ğam ṭursun
 Biraz da bāde-nūş ol da yanında cām-ı Cem ṭursun

* 262 MHEM s 119, LHD s 152.

*2b dāḫil olsa: dāḫildir MHEM.

* **Leylā**: Leylā Hanım'ın doğum tarihi bilinmemektedir. Keçeci-zāde İzzet Molla dayısıdır. Aydın bir aile içinde yetişip iyi bir öğrenim görmüş bir aile geleneği olarak Mevlevî tarikatına intisap etmiştir. H. 1264/M. 1848 yılında vefat etmiştir (Arslan, 2014).

* 263 MHEM s 119, LHD s 192.

- 2 Mey ü maḥbûb ile sen bâğ-ı ʿişretde şafâ-yâb ol
Bu tarz-ı ḥâş ile meclisde sâķīmuḥteşem ṭursun
- 3 Şarâb-ı laʿliñi şün cā-be-cā ʿuşşāķa ey sâķī
Gönüller neşʿe-yâb olsun da aġyāra elem ṭursun
- 4 Bu keyfiyyetle bezmi cennetāsā pür-ziyā eyle
Getür sâķīmey-i nābı ki zīrā ben dimem ṭursun
- 5 Yine açdırma aġzım sevdiğin bāşı için **Leylā**
Seniñle beynimizde mācerāyı söylemem ṭursun

264*

Mefʿülü/Mefāʿilü/Mefāʿilü/Feʿülün

- 1 Benden saña bir ʿarz-ı muḥabbetdir efendim
Lāyık saña iḥsān [u] mürüvvetdir efendim
- 2 Teşrīf idüp eyle bñ gice bezmimi iḥyā
Üftādeleriñ rñyuña ḥasretdir efendim
- 3 Aġyāra şunup lebleriñi ʿaşık-ı zāra
Gösterdiğin ālām [u] kedüredir efendim
- 4 ʿAşıkларыñ sāye-i ʿaşkıñda dem-ā-dem
Çekdikleri bār-ı ġam [u] miḥnetdir efendim
- 5 Esrārımızı ṭuymasun aġyār-ı siyeh-rū
Leylāda olan işte bu ġayretdir efendim

265*

Mefʿülü/Mefāʿilü/Mefāʿilü/Feʿülün

- 1 Raḥm eyle bu dil-ḥaste-i nā-çara İlāhī
Zaḥm-ı dilime senden olur çāre İlāhī
- 2 Bir mücrim [ü] ʿaşī ḳulunum rñy-ı siyāhım
Afvıñla nazār ḳıl bu güneḥkāra İlāhī

* 264 MHEM s 120, LHD s 184.

* 265 MHEM s 120, LHD s 208.

- 3 Baḡma yüzümün ḡarasına rüz-ı cezāda
Baḡısla beni Aḡmed-i Muḡtāra İlāhī
- 4 Ol günde bıraḡkma kerem it ḡā'ib ü ḡāsir
İşyanım ile eyleme āvāre İlāhī
- 5 Nefsim hevesiyle beni sen der-be-der itme
Aşkıñdan eşer vir bu dil-i zāra İlāhī
- 6 Al benligimi ḡayd-ı sivādan beni ḡurtar
Tā vaşıl olam rü'yet-i dīdāra İlāhī
- 7 **Leylā** ḡulunu āteş-i aşkıñla kebāb it
Düzaḡda ḡoyup yaḡma anı nāra İlāhī

266*

Der-Vasf-ı Hazret-i İmām ‘Alī Radiyallāhu ‘Anhu*

Fe'ılātün/Fe'ılātün/Fe'ılātün/Fe'ılün
(Fā'ılātün) (Fa'ılün)

- 1 İki °ālemde bize rāh-nümā ḡaydardır
Rüz-ı maḡşerde mu'ın-i zu'afā ḡaydardır
- 2 Nār-ı aşkıyla anıñ sīnemizi çāk idelim
Merḡamet itse n'ola Şāh-ı beḡā ḡaydardır
- 3 Bu ne devlet ne şerefdir ola dāmād-ı Resül
Rehber-i ahl-i ḡarīḡ-i fuḡarā ḡaydardır
- 4 Didi hem “laḡmüke laḡmī”⁸⁰ o Resülü's-Şaḡaleyn
Beden [ü] cāna viren nūr [u] žiyā ḡaydardır
- 5 Rāfızī diseler de ne gerek **Leylāya**
Yine evrād[ı] anıñ şubḡ [u] mesā ḡaydardır

267**

* 266 MHEM s 120, LHD s 159.

* Başlık: Der-Vasf-ı Hazret-i İmām ‘Ali Radiyallāhu ‘Anhu LHD.

⁸⁰ laḡmüke laḡmīñ: “ente minnī ve ene minke” Sen bendensin, ben de sendenim (Yılmaz, 1992: 42).

* 267 MHEM s 121, LHD s 184.

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 Ziyāsından o vech-i āftābı görmeden bildim
Siyāh kākülde itmişdir niķābı görmeden bildim
- 2 Füsün-ı çeşmini ^cuşşāķına ta^crife hācet yok
Naşıl maḥmūrdur ol * mest-i şarābı görmeden bildim
- 3 Yine kūyında bir meclis müheyā^{*} eyledi üşşāk
Ciger-sūzumdan ol bezmiñ^{*} kebābı görmeden bildim
- 4 Kevākib şayma ķābil mi semāda ey meh-i raḥşān
Seniñ ^cuşşāķıñ olmaz ḥisābı görmeden bildim
- 5 ^cAceb kimdir diyü dildārıma **Leylāy**ı şormuşlar
Yatur ser-mest [ü] ḥayrān ol ḥarābı görmeden bildim
- 6 Hezārān āferin eş^cārına Nūrī-i merḥūmuñ
İdermiş mürdeler ihyā ḥiķābı görmeden bildim

268^{*}

Nazīre Li-Cenāb-ı Nūrī Merḥūm^{*}

Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilün

(Fā^cilātün)

(Fa^clün)

- 1 Bu şeb ol şūḥ-ı cefā-pişe ile mey çaķalım
Reşķ ile tā-be-seḥer ķalb-i raķībi yaķalım
- 2 Nāvek-i āhım ile eyleyüp aġyār[ı] helāk
Yine olmazsa eger başına ķengel ṭaķalım
- 3 Gidelim semt-i raķībe ki ġazā niyetine
Kāfiriñ başına bāri iki eñser ķaķalım

* 4- MHEM. Eksik olan beyit LHD'de şöyledir:

Nola tā subha dek feryād iderse 'âşık-ı bīmār

Der-i dildāra vardım intisābı görmeden bildim

* 2b ol- MHEM.

* 3a müheyā: mīnā MHEM.

* 3b bezmiñ: reg-i MHEM.

* 268 MHEM s 121, LHD s 186.

* Başlık: Nazīre Li-Cenāb-ı Nūrī Merḥūm LHD.

- 4 Bizide t̄ir-i sitemle yeter incitdi felek
Biraz  aşıklar ile biz daħı seyre  ıkalım *
- 5 Semtine uğramayup nāz idiyor **Leylāya**
Yine biz cur a şıfat k yına yāriñ a alım

269 *

Fā ilāt n/Fā ilāt n/Fā ilāt n/Fā il n

- 1 N r-ı vechiñ görmegi şub  [u] mesā ister g n l
Cebhe-i pākiñ gibi  ible-n mā ister g n l
- 2 G şe g şe bāĝ-ı cennet olsa da itmem * nigāh
 yle acizdir fenādan kim be ā ister g n l
- 3 R y-ı yāri g rmek i un d de-i giryānına *
 āk-i pāy-ı  u  a ından t tiyā ister g n l
- 4  ı  a-i Mecn n ile oldu g n l m lk[ ] harāb
G şe-i mey-hānede d r 'l- ifā ister g n l
- 5  yle b mār eyledi **Leylāy**ı renc-i derd-i yār
Z lf tiryā ıyla Şimdi bir devā ister g n l

270 *

Mef  l /Mef  l /Mef  l /Fe  l n

I

P r-āteŐim a dırma benim aĝzımı zinhār *
Z l m beni s yletme der numda neler var
Bilmez miyim itdikleri ni eyleme ink r
Z l m beni s yletme der numda neler var

II

A  ı la y rek y releri * işler o ulmaz
Meyd n-ı ma abbetde bu hicr n unutulmaz
 AŐı  sa a  o sa ba a dilber mi bulunmaz

* 4b  ıkalım: bakalım LHD.

* 269 MHEM s 121, LHD s 179.

* 2a itmem: itmez LHD.

* 3a giry nıma: giry nına LHD.

* 270 MHEM s 122, LHD s 225.

* I /1 zinh r: deyy r MHEM.

* II /1 y releri: y relerim LHD.

Zālīm beni söyletme derūnumda neler var

III

Bed-çihre raķībi °aceb ādem mi ŧanursiñ
 Bir gūn olur andan daħi ey ŧūħ uŧanursiñ
 İtdikleriñe nādīm olup hem * uŧanursiñ
 Zālīm beni söyletme derūnumda neler var

IV

Her derdiñe ben ŧabr ideyim ŧūħ-ı cihānım
Leylāya cefā °ādetiñ olsun yine cānım
 Te°ŧīr ider elbetde saña * āh [u] figānım
 Zālīm beni söyletme derūnumda neler var

271 *

Mefā°īlūn/Mefā°īlūn/Mefā°īlūn/Mefā°īlūn

- 1 Felek derd [ū] miħenle dāne-i °ōmrūm çürütdürdi
 Tenim mecrūħ idüp ğam asiyābında öğütdürdi
- 2 Bu meydān-ı maħabbet içre baķ ey ŧaçları leylā
 Seniñle mā-cerāmız Kays [u] Ferhādı unutdurdi
- 3 Leyāl-i ğamda kayd-ı kākülūñle tā-seħer ey māh
 Nice demdir fesānem rūħ-ı Mecnūnı uyutdurdi
- 4 Nic'oldi * ey perī evvel yanup yakıldığım demler
 Hevā-yı °aŧkıñ ammā ŧatlı cānımdan ŧoğutdurdi
- 5 Bu dem mā°ül-ħayāt olsa daħi nuŧ eylemem sāķī
 Baña hecr ü firāķiñ acı acı zehr yutdurdi
- 6 İŧitdim hem-dem-i ħār oldığın ol ğonca-i ra°nā
 ŧabā geldi bu sözle tende hep ķanım ķurutdurdi
- 7 Dem-ā-dem * rūħ[ı] ŧād olsun bize üstādımız **Leylā**
 Elif-bādan çoķ evvel nüŧha-i °aŧķı oķutdurdi

* III/3 olup hem: olursuñ LHD.

* IV/3 elbetde saña: elbet saña bu LHD.

* 271 MHEM s 122, LHD s 204.

* 4a Nic'oldı: Nice oldı MHEM.

* 7a Dem-ā-dem: Ezelden LHD.

272*

Mef[°]ülü/Mefā[°]ilü/Mefā[°]ilü/Fe[°]ülün

- 1 Bir sencileyin dilber-i ra[°]nā bulunur mı
Bir bencileyin [°]āşık-ı şeydā bulunur mı
- 2 [°]Uşşāk-ı belā-keşlere āyine ne hācet
Sineñ gibi mir[°]āt-ı mücellā bulunur mı
- 3 Bir ben gibi tā haşre kadar [°]āşık-ı şādık
Sultānıma ben söylemem ammā bulunur mı
- 4 Bir iki üç aḥbāb olup āh* olmasa āgyār
Āyā o perī bir gice tenhā bulunur mı
- 5 Bilmezseñ eger kendiñi **Leylā**ya su[°]al it
Bir sencileyin dilber-i ra[°]nā bulunur mı

273**

Fe[°]ilātün/Fe[°]ilātün/Fe[°]ilātün/Fe[°]ilün
(Fā[°]ilātün) (Fa[°]lün)

- 1 Vaşl-ı ümmīd ile* o meh-rū oyalandırdı beni
Gice tā şubḥa kadar nāfile yandırdı beni
- 2 [°]Acabā cevri siteplerden uşanmaz mı o şūḥ
Hele* āgyāra tekāpūdan uşandırdı beni
- 3 Rūze-ı hecrini tıtdurmağa ol māhveşim
Şem[°]a-i āh ile imsāka uyandırdı beni
- 4 Ben yanup aḡlarım ol ḥandeler eyler tırmaz
Eşki-çüşimle kızıl kına boyandırdı beni

* 272 MHEM s 122, LHD s 205.

* 4a āh- MHEM.

* 273 MHEM s 123, LHD s 205.

* 4- MHEM. Eksik olan beyit LHD'de şöyledir:

Nāz ile zulmini itmiş idi evvel efzūn
Şimdi teklif-i visāl itdi utandırdı beni

* 1a Vaşl-ı ümmīd ile: Vaşl ümmīdiyle LHD.

* 2b Hele: Yine LHD.

- 5 Yine dek ile ümīde düşürüp **Leylāy**
O yalan sözlerine kāfir inandırdı beni

274*

İstimdād Ez-Cenāb-ı Zevce-i °Aliyyü'l-Murtazâ Binti Ḥabīb-i Kibriyâ*
Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 Ey māder-i şāh-ı şühedā Ḥazret-i Zehrā
Maḥşerde mu'īn-i zu'afā* Ḥazret-i Zehrā
- 2 Her bir kıluna Ḥazret-i Ḥaḫ itdi bir iḥsān
Sensiñ bize iḥsān-ı Ḥudā Ḥazret-i Zehrā
- 3 °Arz eyledim aḥvāl-i perişānımı raḥm it
Biñ şerm ile rü'yāda saña Ḥazret-i Zehrā
- 4 Ḥāşā ki ḥilāf ola seniñ va'd-i kerīmiñ
Va'd itdiñ °ināyātıñı yā Ḥazret-i Zehrā
- 5 Sultān-ı rüsul vālid-i zī-şāniña °arz it
Bu zerreyi ey kān-ı °atā Ḥazret-i Zehrā
- 6 °Afv eyle suçum ḥün-ı şehīdān için olsun
Ey zevce-i Sultān-ı Bekā Ḥazret-i Zehrā
- 7 Redd eyleme tırdum der-i luḫfuñda daḥīlek
Leylāy kıl ihsāna sezā Ḥazret-i Zehrā

275**

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 °Alemde müşābih saña nādirdir efendim
İnkār idemem meh gibi zāhirdir efendim
- 2 Baḫdım saña ayırmam iki gözlerimi ben

* 274 MHEM s 123, LHD s 139.

* Başlık: İstimdād Ez-Cenāb-ı Zevce-i °Aliyyü'l-Murtazâ Binti Ḥabīb-i Kibriyâ LHD.

* 1b zu'afā: fukarā LHD.

* 275 MHEM s 123 LHD s 180.

* 6- MHEM. Eksik olan beyit LHD'de şöyledir:

Ben Ḥazret-i Monlā'yā kulum rüz-ı elestdē
İnkār iden ol şāhımı kāfirdir efendim

- Her kıanda gidersiñ* saña nâzırdır efendim
- 3 Kākülleriñe bend idüp itdiñ beni mecnün*
Çeşmiñ hele °aql* almada sâhirdir efendim
- 4 Emriñ var ise °aşık-ı bî-çäreñe söyle
Her hıdmetiñi görmege kâdirdir efendim
- 5 Redd eyleme bâbıñdan o bî-çäreyi zıra
Leylâ seni medh* itmede şâ°irdir efendim

276*

Mef°ülü/Mefâ°ülü/Mefâ°ülü/Fe°ülün

- 1 Dil âteş-i °aşkıñ ile* yanıkdır efendim
Çeşmim yine al kıana boyanıkdır efendim
- 2 Bülbül gibi şeb-tâ-be-seher âh iderim âh*
Cân gözlerim °aşkıñla uyaıkdır efendim
- 3 Elbetde bu °aşık saña cânın virecekdir
Vallâhi inan kıavline şâdıkıdır efendim
- 4 °İrfanıña düşmez hele yüz virme raķibe
Aldanma o ğaddâra münâfıkdır efendim
- 5 İtmem dil-i dīvâneden ölsem de şikâyet
Cevriñ baña her vechile lâyıkdır efendim
- 6 Tâ rüz-ı elestden beridir bilme misiñ âh
Leylâ saña biñ cân ile °aşıkdır efendim

277*

Mef°ülü/Mefâ°ülü/Mefâ°ülü/Fe°ülün

* 2b gidersiñ: gidersem LHD.

* 3a Kākülleriñe bend idüp itdiñ beni mecnün: Zencir-i siyeh-zülfüne bend oldu bu gönlüm LHD.

* 4a °aql: °aqlım MHEM.

* 5b medh: vasf LHD.

* 276 MHEM s 124 LHD s 180.

* 1a °aşkıñla: °aşkıñ ile LHD.

* 2a Bülbül gibi şeb-tâ-be-seher âh iderim âh: Şeb-tâ-be-seher âh iderim ey gül-i ra'nâ LHD.

* 277 MHEM s 124 LHD s 37.

I

°Afvîñ dile bâdî-i huzûr oldu Hudâ yâ
 Kârim bu cihânda şer [ü] şûr oldu Hudâ yâ
 Güyâ baña şîven daħi sûr oldu Hudâ yâ
 Dil mu°terif-i cürm [ü] kuşûr oldu Hudâ yâ

II

Geşt itmedeyim °âlemi pejmürde kıyâfet
 Yoğ varmağa dergâhına tã°at [u] °ibâdet
 Mu°tâdim olup şubħ [u] mesâ fişk [u] kabâħat
 Dil mu°terif-i cürm ü kuşûr oldu Hudâ yâ

III

Dünyâda ne ğam olmasa da yâr [u] penâhım
 Var rahım idici Hazret-i Monlâ gibi şâhım
 Hâcet ne su°âle baña maħşerde günâhım
 Dil mu°terif-i cürm [ü] kuşûr oldu Hudâ yâ

IV

°İsyân ile âfâka çıkup şâm [u] seher âh
 Rahım eylemedi hâlimize yâru ne hem-râh
 Başdan yine çıkdı meded it bu dil-i güm-râh
 Dil mu°terif-i cürm ü kuşûr oldu Hudâ yâ

V

Ƙol Ƙol yine eƘrâfımı şeytânlar* alupdur
 Bu fülk-i dil orşa-poca şaşup da Ƙalupdur
 Bî-çâre yine Ƙulzüm-i °isyâna talupdur
 Dil mu°terif-i cürm ü kuşûr oldu Hudâ yâ

VI

Ƙullar olup °isyân ile sen °afv ile meşhûr
 °Afvîñla idersîñ dil-i vîrânemi ma°mûr
 Leylâ Ƙuluñ olsun mı bu efkâr ile mehcûr
 Dil mu°terif-i cürm [ü] kuşûr oldu Hudâ yâ

278*

Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün

- 1 Sırışk-i çeşmimi nüş eylerim ben mey nemîdânem
 Şoyundum hân-Ƙâh-ı °aşƘa ammâ ney nemîdânem
- 2 Mekânım gülşen iken külhan-ı °aşƘ oldu âhir-kâr

* V/1 şeytânlar: şeytân LHD.

* 278 MHEM s 125 LHD s 182.

- Firâkıñ âteşinden ğayri hiçbir şey nemîdānem
- 3 Egerçi mâ°il oldum muṭribiñ reftārına ammā
Yine bu bezm-i fāñide nedir hey hey nemîdānem
- 4 Degil zāhirde rü°yāda ḥayāliñ almaḳ olsaydı
Virirdim naḳd-i cānı yāre ammā pey nemîdānem
- 5 O rütbe nāle vü āhımla medhūş oldum ey **Leylā**
Şoyundum ḥān-ḳāh-ı °aşḳa ammā ney nemîdānem

279**

Mefā°lün/Mefā°lün/Mefā°lün/Mefā°lün

- 1 Bahār eyyāmıdır bir kerre cānā °azm-i bāğ olsun
Açılsun lāleler °aşḳıñla sīnem dāğ dāğ olsun
- 2 Müheyā oldu bir meclis ne meclisdir behiştāsā
Hep erbāb-ı şafā gelsün de aġyāra yasağ olsun
- 3 O şāh-ı kişver-i hüsnüñ olursa baña iḥsānı
Gelüp dīvāne göñlüm yansun ammā pür-çerāğ olsun
- 4 Ḥaberdār eyleyiñ yāri mübārek rüz-ı °id oldu
Elin °uşşāḳa öpdürmez ise bārī ayağ olsun
- 5 Eger raḥm eyleyüp bir kez su°āl eylerse **Leylāy**
Telefdir rāh-ı °aşḳında anıñ ḳoç başı şağ olsun

280*

Mef°ülü/Mefā°lū/Mefā°lū/Fe°ülün

- 1 Bülbül gibi her şām [u] seḫer nālelerim var
Bīhūde degil sen gibi bir ğonca-terim var
- 2 Bīġāne niçün maḫrem ola bāğ-ı vişāle

* 279 MHEM s 125 LHD s 190.

* 4- EM. Eksik olan beyit LHD'de şöyledir:

Dimiş agyār-ı bed-çihre o şūha bezme gel bir şeb

Bu nā-hoş sözleri ġuş eyleyenlerden ırag olsun

* 280 MHEM s 125 LHD s 151.

- Havf itme misiñ kim benim āh-ı seherim var
- 3 Tā cānıma kār itdi benim ta^cna-ı ağıyār
Söyletme beni daħi gönülde nelerim var
- 4 Zālīm benim ^caşıklığıma şahid-i ^cādil
Al kan ile memlū mı degil dīdelerim var
- 5 Ağıyāra yine ^carż-ı cemāl itdiñ a kāfir
Ketm eyleme vallāhi o fenden haberim var
- 6 Ol şūħ bizimle ideli ‘ahdi feramūş
Leylā gibi eyvāh gönülde kederim var

281*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Gelmeden dünyāya şūfī kesb-i ^cirfāndır ğaraż
Yoħsa şanma ekl [ü] şürb [ü] cem^c-i nisvāndır ğaraż
- 2 Derd-i ^caşkı virmeden ^cuşşāka cānānım benim
Birgün elbetde devā-yı vaşlın iħsāndır ğaraż
- 3 Ĥubb [u] ^caşq-ı ĥānedān oldı dögüneñ ĥāşılı
Hep bu keşretten ^cazīzim anı ^ciz^cāndır ğaraż
- 4 Ta^cat-i leb-yāre baķmazlar ĥulūşuñ var ise
Senden ancaķ bir rızā-yı pāk-i Raĥmāndır ğaraż
- 5 Naķd-i eşkin hep bu yolda dökdiği **Gülābiniñ***
İntisāb-ı āl-i Aĥmed Şāh-ı Merdāndır ğaraż

282*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Ĥaķķı bilmekdir ^cazīzim ĥalk-ı eşyādan ğaraż
Anı görmekdir gözüm seyr [ü] temāşādan ğaraż

* 281 MHEM s 126.

* **Gülābī**: Geliboluludur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Hayatı hakkında bilinenler tezkirelerde verilen mesleğinin kâtiplik olduğu bilgisiyle sınırlıdır (Köksal, 2013).

* 282 MHEM s 126, DMB s 39.

- 2 Küntü kenziñ ma^cnâsiñ fehm eyle ol gevher-şinâs
 °Arif-i bi'llâh olmağdır bu ma^cnâdan ğaraž
- 3 “Alleme'l-esmâ”⁸¹ rumûzı ola mevrûş-ı peder
 Vaşl-ı esrâr-ı müsemmâdır o esmâdan ğaraž
- 4 Sen halîfe-zâde-i hağsıñ mükerrerresiñ gönül
 Âdem ol kim âdemiyetdir müsemmâdan ğaraž
- 5 Sebze-i bâğ-ı İrem sensiz olur bâğ-ı kıdem
 Sensiñ ey kân-ı kerem Firdevs-i Cennetden* ğaraž
- 6 Hamr-ı emr-i “len terâni”⁸² eyledi Mûsâyı mest
 Tûr-ı cism-i mağvdır nûr-ı tecellâdan ğaraž
- 7 “Küllü şey'in hâlikun” **Müştâk*** “illâ veçhe”⁸³
 Budur ancak zıkr [ü] fikri lâ vü illâdan ğaraž

283**

⁸¹ °Alleme'l-esmâ: “Ve alleme Âdeme'l-esmâ' küllehâ” Allah Âdem'e bütün varlıkların isimlerinin hepsini öğretti Kur'ân-ı Kerim 2/31.

* 5b Cennetden: â'lâdan DMB.

⁸² len terâni: Beni asla göremezsın Kur'ân-ı Kerim 7/143.

* **Müştâk**: Asıl adı Muhammed Mustafâ'dır H. 1172/M. 1759 senesinde Bitlis'te doğmuştur. Şiirlerinde Müştâk mahlasını kullanan şair, Müştâk Baba sanıyla tanınmıştır. İlim ve irfan sahibi, musikişinas, bir mutasavvıfıdır. Muhtelif zamanlarda birçok yerde irşad görevinde bulunmuş Mesnevî dersleri vermiştir. Şiirlerinde musikin ruh hastalıklarının tedavisine bir vasıta olabileceğini belirtmiştir. Muş'taki dergâhında bir grup Yezîdî tarafından H. 1247/M. 1832 senesinde boğularak şehit edilmiştir. Mahalli söyleyişlere ve tasavvufî remizlere yer verdiği şiirleri vardır (Arslan. 2015).

⁸³ Küllü sev'in hâlikun illâ veçhe: “kullu sev'in hâlikun illâ veçhehu. lehul hukmu ve ilevhi turceûn” “O'nun zâtından başka her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz” Kur'ân-ı Kerim 28/88.

* 283 MHEM s 126 KERB s 581.

* 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11- KERB. Eksik olan beyitler KERB'de şöyledir:

Berzah-ı havf u recâdan geçegör nâkâm ol
 Dem-i âhirde ne ümmîd u ne bîm isterler
 °Âlem-i bî-meh ü hurşid ü felekde hergiz
 Ne mühendis ne müneccim ne hakîm isterler
 Mağbes-i keşf-i ma^cânide çok esrar açılır
 Varamaz nefis-i ğazûb anda halîm isterler
 Sâkin-i dergeh-i teslîm-i rızâ ol dâ'im
 Ber-murâd itmege hizmetde muķim isterler
 Dergeh-i faķra varup dirlügünü °arz itme
 Anda hergiz ne sipâhî ne za'im isterler
 °Aşık ol şerbet-i vaşl ister isen kim °uşşâķ
 Çâresiz derd arayup renc-i elîm isterler

Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilün
(F^cilātün) (Fa^clün)

- 1 Şanma ey h^vāce ki* senden zer [ü] s^ĩm isterler
“Yevme lâ yenfa^cu”⁸⁴ da alb-i selĩm isterler
- 2 Unudup bildiğiği^ĩ ^carif iseñ nādān ol
Bezm-i vağdetde ne ^cilm [u] ne ^calĩm isterler
- 3 arem-i ma^cnāda bĩđāneye yol virmezler
Ađinā-yı ezeli^ĩ yār-i adĩm isterler
- 4 Cürmũne mu^cterĩf ol ā^cata mađrũr olma
Ki Őifā-āne-i ikmetde Őađĩm isterler
- 5 ible-i ma^cnāyı fehm eylemeyen kec-revler
Sehv ile secde idũp ecr-i ^cađĩm isterler
- 6 Ezber it nũkte-i* esrār-ı dili ey **Rũđĩ**
āzĩrusen* bezm-i ĩlāhĩde nedĩm isterler

284*

Fā^cilātũn/Fā^cilātũn/Fā^cilātũn/Fā^cilũn

- 1 Mest-i nāzĩm kim bũyũtdi bũyle bĩ^ĩ-pervā seni
Kim yetiğdirdi bu gũne serviden bālā seni
- 2 Bũydan ođ rengden pākizedir nāzik teniñ
Beslemiğ oynunda gũyā ol gũl-i ra^cnā seni
- 3 Gũl* dĩbā giydiñ ammā orarım āzār ider
Nāzenĩnim sāye-i ār-ı gũl-i zĩbā* seni

Ni^cmet-i zāhire dilbeste olan gũrsineler
Mũzd-i nām-pāreye cennāt-ı na[‘]ĩm isterler

* 1a ki- KERB.

⁸⁴ Yevme lâ yenfa^cu: O gũn ne mal fayda verir ne de evlāt Kur’ān-ı Kerĩm 26/88.

* 6a nũkte-i: ıŐa-i KERB.

* 6b āzĩrusen: āzĩr ol KERB.

* 284 MHEM s 127 NED s 475.

* 3a Gũl: Gũllũ NED.

* 3b zĩbā: dĩbā NED.

- 4 Bir elinde gül bir elde cām geldiñ sākıyā
Kağısın alsam gül[ü] yāhud ki cāmı yā seni
- 5 Şandım olmuş hüsnuñe * fevvāre-i āb-ı hayāt
Böyle gösterdi baña ol qadd-i müsteşnā seni
- 6 Şāf iken āyīne-i endāmdan sīnem dirığ
Almadım bir kerrecik āgūşa ser-tā-pā seni
- 7 Ben didikce böyle kim kıldı **Nedīmi** nā-tüvān
Gösterir engüşt ile meclisdeki mīnā seni

285*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 °Aşıkā ta^cn itmek olmaz mübtelādır n'eylesün
Ādeme mihr [ü] muḥabbet bir belādır n'eylesün
- 2 Zülfüne kalsa perişān eylemezdi dilleri
Anı da taḥrīk iden bād-ı sabādır n'eylesün *
- 3 Göñli dilberden kesilmezse °aceb mi °āşıkıñ
Ġamzesiyle tā ezelden āşinādır n'eylesün *
- 4 N'ola ta^cyīn etse zabṭ-ı mülk-i hüsni ğamzeye
Zülfı bir āşüfte-i ser-der-hevādır n'eylesün *
- 5 N'ola āġāh olsa muṭrib * ḥāl-i dil-i °uşşāqdan
Sīnesi āyine-i °ālem-nümādır n'eylesün
- 6 Olmasa **Nef'i*** n'ola dil-beste zülf-i dilbere

* 5a hüsüne: ceste bir NED.

* 285 MHEM s 127, NFD s 324.

* 2. beyit NFD'de 4. beyittir.

* 3. beyit NFD'de 2. beyittir.

* 4b Zülf: Zülfı NFD. 4. beyit NFD'de 3. beyittir.

* 5a āġāh olsa muṭrib: olsa muṭtarib NFD.

* **Nef'i**: Asıl adı Ömer'dir. Erzurum'da doğmuştur. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber H. 980/M. 1572 yılında doğduğu düşünülmektedir. Nef'i, İlk dönem şiirlerinde Darrı mahlasını kullanmıştır. Sözü en güçlü silah kabul eden Nef'i, söz ile savaşı savaş meydanındaki mücadeleyle bir tutmuş klâsik Türk edebiyatında medhiye ve hicivleriyle kaside üstadı olarak şöhret bulmuştur. Hicivlerini topladığı Sihâm-ı Kazâ isimli eseri vardır. H. 1044/M. 1635 yılında hiciv sebebiyle boğularak öldürülmüştür (Selçuk, 2013).

Ṭab^c-ı şūḥı dāme düşmez bir hümādır n'eyesün

286*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Süzme çeşmiñ gelmesün müjgān müjgān üstüne
Urma zaḥmiñ sīneme peykān peykān üstüne
- 2 Rīze-i elmās eker her açdıǵı zaḥma o şūḥ
Luṭf[1] var olsun ider iḥsān iḥsān üstüne
- 3 Yārdan mehcūr iken düşdük diyār-ı ğurbete
Dehr gösterdi bize hicrān hicrān üstüne
- 4 Dildedir ğam şimdilik şabr eyle gelme ey sürür
Olmadı bir ḥānede miḥmān miḥmān üstüne
- 5 Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler ḥaḳḳıma
Eylemişler Rāsīḥ^{*} bühtān bühtān üstüne

* 286 MHEM s 127.

Mecmuada bulunan Rāsīh mahlaslı bu şiir hem Sofyalı Yusuf Rāsīh'e hem de Balıkesirli Rāsīh Ahmed Bey'e isnat edilmiştir. Şiir Sofyalı Yusuf Rāsīh Dīvānı'nda şu şekilde yer almaktadır:

Süzme çeşmiñ gelmesin müjgān müjgān üstüne
Urma zaḥm-i sīneme peykān peykān üstüne
Dilde ğam şimdilik sen gelme luṭf it ey sürür
Olmz bir ḥānede miḥmān miḥmān üstüne
Rīze-i elmās eker her açdıǵı zaḥma o şūḥ
Luṭfı var olsun ider iḥsān iḥsān üstüne
Yārdan mehcūr iken düşdük diyār-ı ğurbete
Dehr gösterdi bize hicrān hicrān üstüne
Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler ḥaḳḳına
Eylemişler Rāsīḥ'e bühtān bühtān üstüne (Bulut, 1998: 85)

Balıkesirli Rāsīh Ahmed Bey'e isnat edilen şiir ise Osmanlı Müelliflerinde şu şekildedir:

Süzme çeşmin gelmesin müjgān müjgān üstüne
Urma zahmın sīneme peykān peykān üstüne
Rīze-i elmas eğer her açtıǵı zahme o şūḥ
Lūtfu vār olsun ider iḥsān iḥsān üstüne
Dilde gam var şimdilik sen gelme lutf et ey sürür
Olamaz bir ḥānede miḥmān miḥmān üstüne
Yārdan mehcūr iken düşdük diyār-ı ğurbete
Dehr gösterdi bize hicrān hicrān üstüne
Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler ḥaḳḳına
Eylemişler «Rāsīh» bühtān bühtān üstüne (Bursalı Mehmed Tâhir Bey, 1972: II , 307).

* Sofyalı Yusuf Rāsīh'in asıl adı Yusuf'tur. Sofya'da doğmuş ilim tahsilinden sonra İstanbul'a gelmiştir. Hayatı hakkında ayrıntılı bilgi bulunmayan şairin doğum tarihi bilinmemektedir. H. 1118/M. 1706 senesinde vefat etmiştir (Bulut, 1985: III).

287*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

- 1 Harābātu görenler her biri bir hāletın söyler
Şafāsın naql iderken rindān [ü]^{*} zāhid şıķletın söyler
- 2 Ser-ağāz eyledikce bahşe bülbül revnāķ-ı gülden
Bezmdede ğulğul-i mīnā meyiñ^{*} keyfiyyetin söyler
- 3 Tecellī neş^oesin ehl-i şikem idrāke^{*} ķābil mi
Behişt añdıķca zāhid ekl [ü]^{*} şürbüñ lezzetin söyler
- 4 Ne zabt-ı hākim-i ^caķlı ne hükme-i zābiť-ı şer^cī
Cünün iķlīmini seyr^{*} eyleyenler rāhatın söyler
- 5 Meyān-ı ğüft [ü] ğüda bed-miniş ihām ider ķubhun
Şecā^cat ^carz iderken mer-i ķıbtı sırķatin söyler
- 6 Muvāfiķdır yine elbet mīzāc-ı şīve-i hikmet
Tabībiñ olsa da kizbi-i marīzin şıķhatın söyler
- 7 Perişāni-i hātur^{*} nükte-i ser-besteveş ķaldı
Ne kimse hikmetin añlar ne **Rāģib**^{*} illetin söyler

288**

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Sinan Paşazāde sanyla da bilinen Rāsih Ahmed Bey, Balıkesir’de doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. H. 1144/M. 1731 senesinde Balıkesir’de vefat etmiştir (Selçuk, 2014).

* 287 MHEM s 128, DR s 231.

* 1b Şafāsın naql iderken rindān [ü]: Leťāfet naql ider rindān ü DR.

* 2b ğulğul-i mīnā meyiñ: ķulğul-ı mīnā mülün DR.

* 3a idrāke: idrāk DR.

* 4b seyr: ğeşt DR.

* 7a Perişāni-i hātur: Perişān hāturımda DR.

* **Rāģib**: H. 110/M. 1698-99 yılında İstanbul’da doğmuştur. Asıl adı Mehmed olan şair Rāģib mahlası ile birlikte Mehmed Rāģip olarak daha çok da Koca Rāģib Paşa sanyla tanınmaktadır. Osmanlı eyaletlerinde valilik yapmış veziriāzamlık görevinde bulunmuştur. H. 1176/M. 1763’te İstanbul’da vefat etmiştir. Atasözü gibi dillerde dolaşan mısra-ı bercesteleri ve de Fitnat Hanım’la karşılıklı latife ve nazireleri meşhurdur (Kesin, 2014).

* 288 MHEM s 128, ABŞA C 3 s 184.

* Mecmuada dörtlükler ve mısralar arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığı için gösterilmemiştir.

Cihân var olmadan ketm-i °ademden *
 Hak ile birlikte yektâş * idim ben
 Var idem bu mülk [ü] çünkü °ademden *
 Yazdım * taşvîrini naḳkāş idim ben

II

°Anâşırdan bir libâsa büründüm
 Nâr ü bād ü âb u ḥâkdan * göründüm
 Ḥayrû'l-Beşer ile cihâna * geldim
 Âdem ile bile bir yaş idim ben

III

Âdemin şulbünden Şîr olup geldim
 Nūḥ ile bir olup tūfâna irdim *
 Bir zamân bu mülke İbrâhîm oldum
 Yapdım Beytu'llâhı taş taşıldım ben

IV

Bir zamân İsmâ°îl göründüm * ey cân
 İşâḳ Ya°ḳûb Yusûf oldum bir zamân
 Eyyûb gelüp * çok çağırdım el-amân
 Ḳurt yidi cismimi * ḳan yaş idim ben

V

Zekeriyâ ile bile * biçdiler
 Yaḥyâ ile ḳanım yere saçdılar
 Dâvûd geldim çok peşime düşdiler
 Mühr-i * Süleymânı çok taşıldım ben

VI

Mübârek °Âşâyı Mûsâya virdim
 Rûḥü'l-Ḳuds olup Meryeme irdim
 Bunca * evliyâyâ ben rehber oldum
 Mu°ciz mürğ-i şeb ḥuffâş * idim ben

* I /1 °ademden: ademde ABŞA C 3.

* I /2 yektâş: yekdaş ABŞA C 3.

* I /3 Var idem bu mülk [ü] çünkü °ademden: Yarattı bu mülkü çünkü o demde ABŞA C 3.

* I /4Yazdım: Yaptım ABŞA C 3.

* II /2 âb ü ḥâkdan: hâk ü âbdan ABŞA C 3.

* II /3 cihâna: dünyaya ABŞA C 3.

* III /2 Nūḥ ile bir olup tūfâna irdim: Nuh-ı Nebî olup Tufana girdim ABŞA C 3.

* IV /1 Bir zamân İsmâ°îl göründüm: İsmail göründüm Bir zaman ABŞA C 3.

* IV /3 gelüp: geldim ABŞA C 3.

* IV /4 cismimi: vücudum ABŞA C 3.

* V /1 bile: beni ABŞA C 3.

* V /4 Mühr-i: Mühr-ü ABŞA C 3.

* VI /3 Bunca: Cümle ABŞA C 3.

* VI /4 Mu°ciz mürğ-i şeb ḥuffâş: Cibril-i Emine sağdaş ABŞA C 3.

VII

Şulb-iı pederimden Aḥmed-i Muḥtār
Raḥm-i māderimden geldi* Zü'l-fiḳār
Birleşdik bir yire Döldül [ü] Ḳanber*
Ḳul itdim zātımı* sırdāş idim ben

VIII

Tefekkür eyledim ben kendi kendim
Ḳırklar meydânında niyāza indim*
Mu'cizāt* görmeden ĩmāna geldim
Selmān-ı pāk ile tiğ-daş* idim ben

IX

Çoş şükür maṭlūbum* getürdüm ele
Gül oldum feryād[ı] virdim bülbüle
Cem' olduk bir yire Ehl-i Beyt ile
Ḳırklar meydânında ferrāş idim ben

X

Hidāyet yetişdi* bize Allāhdan
Cümle bi'at itdik Resūlu'llāhdan
Ḥaber virdi bize seyr-i fi'llāhdan
Bu sırr-ı esrārı çoş taşıdım* ben

XI

Seḳāhum ḥamrından içildi şerbet
Refi'c oldu ḥicāblar itdik muḥabbet*
Açıldı meydānda sırr-ı ṭarīḳat*
Aldığım esrārı çoş taşıdım ben

XII

İḳrār virüp* cümle düzüldük yola
El ele virüben ṭurduş bir yire*
Kerbelā çölünde ĩmām Ḥüseynle*

* VII/2 Raḥm-i māderimden geldi: Rehnūmalāından erdi ABŞA C 3.

* VII/3 Birleşdik bir yire Döldül [ü] Ḳanber: Cihan var olmadan Ehhlıbeyte yar ABŞA C 3.

* VII/4 itdim zātımı: iken zat ile ABŞA C 3.

* VIII/2 niyāza indim: erkāna girdim ABŞA C 3.

* VIII/3 Mu'cizāt: Mucize ABŞA C 3.

* VIII/4 tiğ-daş: yoldaş ABŞA C 3.

* IX/1 Çoş şükür maṭlūbum: Şükür maṭlabımı ABŞA C 3.

* X/1 yetişdi: erişti ABŞA C 3.

* X/4 Bu sırr-ı esrārı çoş taşıdım: Şah-ı Merdan ile sırdāş idim ABŞA C 3.

* XI/2 Refi'c oldu ḥicāblar: Kuruldu ayn-i cem ABŞA C 3. Mısrada hece fazlalığı vardır.

* XI/3 Açıldı meydanda: Meydana açıldı / ṭarīḳat: hakikat ABŞA C 3.

* XII/1 virüp: virdik ABŞA C 3.

* XII/2 El ele virüben ṭurduş bir yire: Sırrı fāş etmedik asla bir kula ABŞA C 3.

* XII/3 Kerbelā çölünde: Kerbela'da / Ḥüseynle: Ḥüseyn ile bile ABŞA C 3.

Pāk itdim cefāyı haḫdāş idim * ben

X III

Muḫammed °Alīde kırkların bendi

Ḳırkların cümlesi niyāza indi

Zü'lfikār kuşanup Döldüle bindi

Şāh-ı Merdān ile tıḡdāş idim *

X IV

Gāhi nebī gāhi * velī göründüm

Gāhi * uşlı gāhi deli göründüm

Gāh Muḫammed gāh °Alī göründüm *

Kimse bilmez sırrım ḫallāş idim ben

X V

Bu cihān mülküne çok geldim gitdim

Yaḡmur ile yaḡdım ot ile * bitdim

Bu Rūm diyārını men * irşād itdim

Horasandan geldim * Bektāş idim ben

X VI

“Ḥamdu li'llāh”⁸⁵ şükür * Şīri * didiler

Bu gelüp gitdigim * hiç bilmediler

Bu remzi bir kimse * fehm itmediler

Her gelen maḫlūḫa * ḫardāş idim ben

289*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

* XII/4 cefāyı haḫdāş idim: dāmanı gül taşıdım ABŞA C 3.

* XIII. dörtlük MHEM'de farklılık arz etmektedir. Dörtlük ABŞA C 3'de şöyledir:

Bu cihan mülkünü devredip geldim
Kırklar meydanında erkāna girdim
Şāhı Velāyetten kemerbest oldum
Selmanı Pak ile voldaş idim ben

* XIV/1 Gāhi: Gāh / gāhi: gāh MHEM.

* XIV/2 Gāhi: Gāh MHEM.

* XIV/3 Gāh Muḫammed gāh: Gāhi Ahmet gāhi ABŞA C 3.

* XV/ 2 ile: olup ABŞA C 3.

* XV/3 Bu Rūm: Urūm ABŞA C 3.

* XV/4 geldim: gelen ABŞA C 3.

⁸⁵ Ḥamdu li'llāh: “el-hamdu li'llāh” Ḥamd, Allah'a mahsustur Kur'ân-ı Kerim 1/2.

* XVI/1 Ḥamdu li'llāh şükür: Şimdi hamdülillāh ABŞA C 3.

* Şīri: Şīri'nin hayatı hakkında kesin bir bulunmamaktadır. 18. yüzyılda yaşamış İstanbul'da Merdivenköyü'ndeki Bektaşî tekkesi şeyhlerinden Bektaş Çelebi olduğu ve H. 1175/M. 1761-62 yılında vefat ettiği düşünülmektedir. Başka nefesleri olsa da devriyesi meşhurdur (Özmen, 1998: III, 184).

* XVI/2 Bu gelüp gitdigim: Geldim gittim zātım ABŞA C 3.

* XVI/3 Bu remzi bir kimse: Sırrımı kimseler ABŞA C 3.

* XVI/4 Her gelen maḫlūḫa: Hep mahluk kuluna ABŞA C 3.

* 289 MHEM s 130, ABŞA C 4 s 220.

- 1 Küntü Kenziñ hüccet-i burhânıdır bektâşîler
Sırr-ı Mi^crâc mazharı ^cirfânıdır bektâşîler
- 2 Hem mücerred ervâh-ı Kuds rehber-i zât-ı şifât*
Faḳru fahrî remziniñ derbânıdır bektâşîler
- 3 Levḫ-i maḥfûz nübüvvet ḫâtemi naḳş-ı Hudâ*
Âyet-i ^cilm-i Ledün furḳanıdır bektâşîler
- 4 Leyl-i necm-i şeref ol kıble-i İslâm-ı dîn
Beyt-i ma^cmûr-ı* Hudânıñ kânıdır bektâşîler
- 5 Kâşif-i sırr-ı velâyet mu^ccizât-ı Aḫmedî*
Dü* cihânıñ server-i sulṭanıdır bektâşîler
- 6 Maḥrem-i şadr-ı risâlet sâye-i ^carş-ı mecîd
Burc-ı* sa^câdet mâhınıñ raḫşânıdır bektâşîler
- 7 Yek nazarla zühre-i a^cdâyı hep ḫâk eyleyen
Şah ^cAliyyü'l-Murtażâ arslanıdır bektâşîler
- 8 Vâḳıf-ı esrâr iseñ kıl **Bosnavî*** cânıñ fedâ
Çün şehîd-i Kerbelâ ḳurbânıdır bektâşîler

290*

* 2a Hem- MHEM / ervâh-ı Kuds rehber-i zât-ı: ruh-i kudsün rehberi Zat ü ABŞA.

* 3a Levḫ-i maḥfûz: Levhimahfuzu / ḫâtemi naḳş-ı Hudâ: Hateminde naḳşı hat ABŞA.

* 4b ma^cmûr-ı: ma^cmûru ABŞA.

* 5a mu^ccizât-ı Aḫmedî: Ca'feri mezhepdürür ABŞA.

* 5b Dü: Bu ABŞA.

* 6b Burc: Bu ABŞA.

* **Bosnavî**: 19. yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Asıl adı ve kimliği bilinmemektedir. Bosnavî'nin takma adına bakarak Bosnalı olduğu söylenebilir. Hece ve aruz ölçüsüyle yazılmış vahdet inancı, Ehl-i Beyt ve Ali sevgisini yansıttığı şiirleri vardır (Özmen, 1998: IV, 213).

* 290 MHEM s 130.

Mecmuada şiir farklılık arz etmektedir. Bu şiirin değişik bir varyantı Hatâyî Divânı neşrinde ve Şah İsmâil Hatâyî'de şu şekilde yer almaktadır:

Gelüb ihlâs ile yola gidenin
Derece gönlünde güman gerekmez
Sil süpür kalbini evin pâk eyle
Mü'mininin aynası duman gerekmez
Bir kişinin iki yerde eli olsa
Faidesi olmaz Ali oğlu olsa
Musahibden gizli dulda yeri olsa

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

İhlâş-ı tâlib iseñ gel gir bu yola
Gel ulaş kıtâra °inâd gerekmez
Ulaş bir rehber yapış bir ele
Zerrece albiñde gümân gerekmez

II

Ġâziler mürşiddir cümleñiñ başı
Rehber ile Hâķdır anıñ yoldaşı
Ma°rifetiñ kânı olsa bir kişi
Oynadır gemisin dümen/duman gerekmez

III

Hâķîķat-i gönünde türlü hâl[i] var
Ma°rifetde anıñ tâtli dil[i] var
Şerî°atda t̄arîķatda yolu var
Dikdigin oparır emân gerekmez

IV

Muşâhib loķması rızâya arşı
Âşinâ-yı mürşiddir anıñ yoldaşı
Hâķa rehber olur erenler yahşı
Nâdanlar olmasun omañ gerekmez

V

Mü°miniñ abdesti lâ-fetâ °Alî
°Alî ile Muħammed urdu bu yolu
Tâ ezeli ezelden deysür belli
Şüfî israf ider omañ gerekmez

VI

Şâh Hatâyim der ki ulum bendedir
Hâķı hâķ gören °Alî kendidir
Cânlarımız münâfıķlar t̄a°nider

Andan sana gelen iman gerekmez
Musahib mürebbi yolda bir kişi
Dili söyler amma değildir işi
Çünki baş etmezsın tuttuğun işi
Er yükü gevherdir saman gerekmez
Mürebbî musahib cesedde canrm
Mürebbî imanım musahib dinim
Âşina et yolda.....kanın (?)
Önü yahşı sonu yaman gerekmez
Can Hatayî'm eydür düşürdün derde
Zavallı soludan kalkmıyor perde
Gördün ki bir lokma geldi bir yerde
O lokma çiğ ise yemen gerekmez (Ergun, 1946: 86; Aslanoğlu, 1992: 427).

İmān itmezse mürüveti gerekmez

291*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Görüp şu ʿālemi derdime çāre
Bulmayan kardaş da gerekmez baña
Ağlayınca sile gözüm yaşını
Silmeyen kardaş da gerekmez baña

II

Ben güzel pīrime olmuşam t̄alib
Pīrimiñ himmeti üstüme ḡalib
Şu benim derdimden haberdār olup
Bilmeyen kardaş da gerekmez baña

III

Dā'im yolda gerek imiş yol eri
Yol oğlanıñ elde gerek yuları
Başa bir iş gelse benden ileri
Olmayan kardaş da gerekmez baña

IV

Bülbülün ārzüsü şu gonca güle
Nazar i'tikād idüp hālinden bile
Ağlarsam ağlaya gülersem güle

* 291 MHEM s 131.

Mecmuada şiir farklılık arz etmektedir. Bu şiirin değişik bir varyantı Hatâyî Divânı neşrinde şu şekilde yer almaktadır:

Gezip şu alemi derdime çare
Bulmayan kardaşım gerekmez bana
Ağladıkça benim gözümün yaşın
Silmeyen kardaşım gerekmez bana
Daima yolda gerekmiş yol eri
Yol erinin elindedir yuları
Başa bir iş düşse benden ileri
Yelmeyen kardaşım gerekmez bana
Ben güzel pirime olmuşam talib
Neyleyim amennas üstüme kalıp
Şu benim halimden haberdar olup
Bilmeyen kardaşım gerekmez bana
Bülbülün arzusu şol gonca güle
Nazar itikattan itibar dile
Ağlarsam ağlaya gülersem güle
Gülmeyen kardaşım gerekmez bana
Şah Hatayi'm kalkıp şurdan yürüyüp
Hevesinden geçip hırsı fariyip
Aman mürvet deyip yüzler sürüyüp
Gelmeyen kardaşım gerekmez bana gerekmez (Ergun, 1946: 455-456).

Gülmeyen kardaş da gerekmez baña

V

Şāh Hatȧyim ider kākup yūriyüp
Hevesinden geçüp hırşından fāriyüp
Emān mürvet diyüp yüzün yire süriyüp
Gülmeyen kardaş da gerekmez baña

292*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Mürşīdine riyȧ baķsa bir tālib
Her giz maķbūl degil getürmeñ der Şāh
Tālib didikleri o biñde birdir
Erenler el çeksün getürmeñ der Şāh

II

Erenler el çekmiş tırup oțurmaz
Günāhını tağlar taşlar getürmez/götürmez
Rehberinden düşmüş derdden kurtulmaz
Aña o derd yeter öldirmeñ der Şāh

III

Tālibiñ kallāşı iķrārı bu zār
Gidemez yoķuşa kararı bu zār
Kālīb arı degil yidigin kuşar
Boşatmış kabını tōldırmañ der Şāh

IV

Her dikisin bir diyāra atarlar
Mīzān kurup günāhını tartarlar
İķrārın alup cānın cihana atarlar
Yansun cihanda kaldırmañ der Şāh

V

Tarıķımız Şāh Sāfīniñ tarīķi
Gerçek  aşık iseñ gel gör Hālīķı
Erenler tōr kurar tatar balığı
Ađlasıñ içinde güldirmeñ der Şāh

VI

Şāh Hatȧyim ider cemdedir nażar
Ayrılma  īmāndan şehriñde pāzar
Yükün görmeyeniñ defterin yazar
Gözine mil çekkiñ öldirmeñ der Şāh

* 292 MHEM s 131.

293*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Hâk kendi cismimize nazar eyledi
 Tolmuşum kudretten tolı zât ile
 Hâk birdir o bire ulaşdım geldim
 Çâr °anâşır ile şeş cihât ile

II

Bir nefes ile uğradım ceme
 Gönlüm şâz oldu girmezem gama

* 293 MHEM s 132.

Mecmuada şiir farklılık arz etmektedir. Bu şiirin değişik bir varyantı Hatâyî Dîvânî neşrinde şu şekilde yer almaktadır:

Hak kendi cismime nazar eyledi
 Kudretten doldum dolu zât ile
 Hak birdir Hak ile vücuda geldim
 Çar ânâşır ile şeş cihet ile
 Pirlere nefesiyle uğradık ceme
 Gönlümüz şâz oldu girmeyiz gama
 Mübarek ismini verdi âdeme
 Bist ü heşt ü hazret yedi hat ile
 Açarsan perdeyi ayan edersin
 Hakk'ı öz kalbinde beyan edersin
 Sanma ki işinde ziyan edersin
 Mehdi de bendedh mu'cizat ile
 Dükkânlar çağrışır dili bendedir
 Bülbüller çağrışır gülü bendedir
 İnsin cinnin dahi dili bendedir
 Musa da bendedir kelimat ile
 Ben de şu cihana ugradım geldim
 Bir pınar üstüne bin yaprak oldum
 Güç ile kâfire hükümet kılm
 Elimde nişanım hoş berat ile
 Bize nâ-hak diyen yezit nic'oldu
 Viicudu dopdolu endişe doldu
 Okuvup tınmayan molla nic'oldu
 Dürüst abdest aldrım taharet ile
 Görün şu mollayı yolundan azmış
 Ferayı ferayı hat ile Yazmış
 Kefenim biçirmiş kabrimi kazmış
 Men o kabie girmem bu sıfat ile
 Oruç da namaz da hac da bendedir
 Yoksul da geda da ucda bendedir
 Tamuda kızgın sac da bendedir
 Haşır neşir bende kıyamet ile
 Medet mürvet canım Sultan Hatâyî
 Eşiğin kemteri kulun gedayi
 Bize yardım eyle masumlar Payı
 Bir kerem ihsin et hoş sıfat ile gerekmez (Ergun, 1946: 446-447).

Mübârek ismini virdi âdeme
Pes yazdılar anı yedi haṭ ile

III

Açarsañ perdeyi °ayân idersin
Ḥaḫḫı kendi özünde beyân idersin
Şanma kim isteyen ziyân idersin
Mehdî de bendedir mu°cizât ile

IV

Ben de şu körlere yol açdım geldim
Ḥaḫḫat özine bulaşdım geldim
Ḥaḫ birdir o bire ulaşdım geldim
Daha işim yoḫdur ziyâret ile

V

Peykânlar çağrışur dili bendedir
Bülbüller çağrışur güli bendedir
İns ile cinniñ de dili bendedir
Mûsâ da bendedir kelimât ile

VI

Ben de şu deryâya ğarḫ olup geldim
Bir budaḫ üstüne biñ yapraḫ bitdim
Kâfire güç ile ḥükümât itdim
Elimde nişânım var hōş berât ile

VII

Ḳanı baña nâ-ḫaḫ diyen Yezîd nice oldu
Vücûdum toḫtolı endîşe toḫtolı
Oḫuyup tutmayan monla nice oldu
Dürüst abdest aldım ṭahâret ile

VIII

Şu monlaya diyeñ yoldan azmasun
Aḡ üstüne ḫara yazı yazmasun
Kefenim biçüp de ḫabrim ḫazmasun
Men girmem o ḫabre bu şifât ile

IX

Oruç da namaz da ḫac da bendedir
Yoḫsul da gedâ da aç da bendedir
Anlarıñ kızdırdığı sac da bendedir
Ḥaşır neşir bende ḫiyâmet ile

X

Meded mürüvetdir **Sultân Ḥaṭâyî**
Eşigiñ kemteri ḫuluñ gedâyi
Bize de bir el şun ma°şümlar pâyi

Bize bir kerem kıl hōş şıfât ile

294*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Lâ-mekân şehrinden misâfir geldim
Ol mülk-i bekâdan geldim bu deme
Nireniñ selâmın getürdüñdirseñ

* 294 MHEM s 133.

Mecmuada şiir farklılık arz etmektedir. Bu şiirin değiş bir varyantı Hatâyî Divânı neşrinde ve Şah İsmâil Hatâyî’de şu şekilde yer almaktadır:

Lâmekân ilinden misâfir geldim
Şu fenâ mülküne bastım kademe
Nerenin selâmın getürdün dersen
Şu fenâ mülküne gelüb bu deme
Şu fenâ mülküne gelüb giderken
Sarvan olub bin bir katar yederken
Yoğurub çamurum balçık ederken
Şecerimle su taşıdım Âdem’e
Âdem’den ön Âdem çok geldi gitti
Mülk sâhibi bu cihânı halk terk etti
O yuğurdu yaptı hem o yarattı
Yedi kez emeğim geçti bu deme
Ben bu dam içinde ırmağ akıttım
Celâlimden âdemoğlun kakıttım
Muhkem tuttum kalb evimi berkittim
Anın için İblis girmez kubbeme
Şu fenâ mülküne gelüb yetmeden
Ekilüben can tohumu bitmeden
Kaldırub binâsın tamâm etmeden
Arş altında yönüm döndüm kibleme
Ben kiblemi kiblem beni bilübdür
Evliyâ enbiyâ andan olubdur
Ben bilürem anam benden gelübdür
Ol vakitte nikâh kıydım babama
Ben hocamı kucağında büyüttüm
Kudret meyın emzik verüb avuttum
Ders verüben ben hocamı okuttum
Dört kitabdan ders verirdim hocama
Ben obam içinde mekânda iken
Muhammed’le bile mi’racda iken
Mûsây’la doksan bin kelâmı iken
Doksan bin ilimi koydum abama
Ben obam içinde bâkî can idim
Ali idim, din idim, imân idim
Kendisi Hakk idi ben zindân idim
Şimdi gelmiş sultan olmuş obama
Şükr olsun Hatâyî sırdır sözlerim
Aşk âteşin derûnumda gizlerim
Günden ayan aslâ görmez gözlerim
Âhır kârdan bu yazıldı adıma (Ergun, 1942: 49-50; Aslanoğlu, 1992, 344-345).

Ol mülk-i bekādan geldim bu deme

II

Ol mülk-i bekādan gelüp gitmeden
Cān tohūmı ekilüp de bitmeden
Yoğurup turābı balçık itmeden
°Arş altında yüzüm tıtdum Ādeme

III

Ol mülk-i bekādan gelüp giderken
Şüret olup dīn kaçārın yiderken
Yoğurup turābı balçık iderken
Henkāl ile şu taşdıım bu deme

IV

Ādem beni ben Ādemi bilüp de
Enbiyā evliyā bile gelüpde
Sezerim ki anam benden olup da
Ol zamānda nikāh kıydım babama

V

Ben babamdan evvel çok geldim gitdim
Lāzım oldu şu cihānı halk itdim
Yeri göği hem yoğurdum hem *yapdım
Altı günde emek çekdim bu deme

VI

Ben bu dem içinde gizli sır idim
Hem dīn hem ĩmān hem de nūr idim*
Kendi hālİK ben maħlūk idim*
Şimdi kendi sultān olmuş obama

VII

Ben obamda ulu dīvān iderdim
Muştafā mu°cizātın vaţan iderdim*
Biñ bir kelām dindi ben anda idim
Andan ol çok çağırdım Hudāma

VIII

Şāh Haţāyim hağdır benim sözlerim
Gizli sırrı cān içinde gizlerim
Hağdan ğayrısını görmez gözlerim
Evvel āħirşu°le virir dīdeme

* V/3 hem: her MHEM.

* VI/2 MHEM'de hece eksikliğı vardır.

* VI/3 MHEM'de hece eksikliğı vardır.

* VII/2 MHEM'de hecefazlalığı vardır.

295**

Fâ^cilātün/Fâ^cilātün/Fâ^cilātün/Fâ^cilün

- 1 Devr-i la^clîndeñ * baş egmem bâde-i gül-fâma ben
Saye-i pîr-i muğānda minnet itmeme cāma ben
- 2 ^cAnberî * zülfüñ getürdi başıma sevdaları
Yohsa nerden dûş olurdu bu hayâl-i hâma ben
- 3 Hâlini gördüm esîr oldum kemend-i zülfüne
Dâne için kendimi çaldım * düşürdüm dâma ben
- 4 Kûy-ı ğurbetde ne bir bildik ne bir ğam-ġ^vâre * var
Kim getürsiñ ger yazarsam yâre bilmem nâme ben
- 5 Eylerim bâbü'l-Selâmi * kendime beytû'l-ġazen
Ĥasret-i ġâl-i siyâhîñla gidersem Şâma ben
- 6 Ĥalk ile lâzımdır olduġca mûmâşât eylemek
Ger baña uymazsa eyyâm uyarım eyyâma ben
- 7 Olmadım ġâl-i nîkinâsâ ġırâş-ı sîneden
Bir dem övüñdün ki düşdüm ârzû-yı nâme bem
- 8 Ne firâġa şabr ider ne vaşla tākāt-mend olur
Neyleyim bilmem ne itsem baġt-ı nâ-fercâma ben
- 9 Telġ-kām itmez seniñ şîrîñ kelâmıñ ey * **Rızâ**
Sen hemân eyle tekellüm râzîyim düşünâma ben

* 295 MHEM s 194, OM C 2 s 318.

* 4, 6- MHEM. Mecmuada beyitler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığı için gösterilmemiştir. Eksik olan beyitler OM C 2'de şöyledir:

Geh esîr-i gurbet eyler geh enîs-i gamm beni
Şaşmışım bilmem ne itsem bu dil-i nâkâma ben
Ka'be-i kûyun tavâf etmek için şâm u seher
Hûn-ı eşkimden büründüm bir kızıl ihrâma ben

* 1a la^clîndeñ: la'lînde OM2.* 2a ^cAnberî: Anberin OM2.

* 3b çaldım: saldı OM 2.

* 4a ġam-ġ^vâre: gam-hor OM 2.

* 5a bâbü'l-Selâmi: dâru's-Selâmi OM 2.

* 9a itmez / kelâmıñ ey: olmaz / kelâmından OM2.

296*

Mefâc'îlün/Mefâc'îlün/Mefâc'îlün/Mefâc'îlün

- 1 Ferâgat gel behî gönül ümîdiñ vaşl-ı dilberden
Bilürsiñ ki vefâ yoğdur cihân içre güzellerden
- 2 Hâlâyıkdan müberrâdır bu erkân-ı tarîkatda
Kâalender olmayan c'âşık silerler anı defterden
- 3 Bugün minberde bir vâ'iz güzel sevmegi men'c itmiş
Yoğ imiş anda bir c'âşık anı indire minberden
- 4 Oturmuş câhil [ü] nādān beni nār ile kōrğudur
Şanursiñ ki kendi gelmiş berāt ile cehennemden
- 5 Felek seyyāh-ı c'ālemdir şaķın aldanma **Mecnūnî***
Ne kâdar kâhramān olsañ çekerler çarh-ı çenberden

297*

* 296 MHEM s 134

* Mecmuada bulunan Mecnūnî mahlaslı bu şiir, Ermeni kökenli âşık Mecnūnî'nin yayınlanmış şiirleri arasında yer almamaktadır. Şiirin Mecnūnî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 237 MHEM s 135.

Mecmuada bulunan Tacedinoğlu mahlaslı bu şiir Divân-ı Tâceddîn-i Velî'de yer almamaktadır. Şiiri, Fehmi Kuyumcu ve Erdoğan Abdülkerim Tâceddîn Dergâhı'nın ilk şeyhi, Şeyh Tâceddîn Velî'ye isnat etmişlerdir. Aynı şiiri Nazif Öztürk ise Tâceddîn Dergâhı'nın son postnişi Mustafa Tâceddîn'e isnat etmiştir. Şiir, Unutulan Şehir Ankara'da, Evliyanın Dilinden'de ve Mehmet Âkif Edebiyat ve Düşünce'de şu şekilde yer almaktadır:

Ey tâlib-i Ka'be olan
Hak bendedir Ka'be benim
Gelsin Hacc-ı ekber kılan
Hak bendedir Ka'be benim
Kim ki kapımda kul olur
Eşğimde Ka'be olur
Münkir olan mahrum kalır
Hak bendedir Ka'be benim
Kim ki ziyaretim eder
Ma'sum pâk olur gider
Hak emrin daim tutar
Hak bendedir Ka'be benim
İnsaf idub ol ehl-i Hak
İnkârı ko gel bende Hak
Hak bendedir gitme uzak
Hak bendedir Ka'be benim
Tâceddîn oldu müttaki
Zâhidin bu söz hakkı
Münkir kabul etmez Hakkı

4 + 4= 8 hece vezni

I

Ey tâlib-i Ka^cbe olan
 Hâk bendedir Ka^cbe benim
 Gelsün hacc-ı ekber kılan
 Hâk bendedir Ka^cbe benim

II

İnşâf eyle ol ehl-i Hâk
 İnkâr[ı] ço gel bende Hâk
 Ka^cbe benim gitme ırak
 Hâk bendedir Ka^cbe benim

III

Beytü'l-lahim yok kıyl [ü] kâl
 Fi'l-hakikat Ka^cbe ehl-i hâl
 Zâhir baña oldı mişâl
 Hâk bendedir Ka^cbe benim

IV

Kim ki kapumda kul olur
 Eşigimde Ka^cbe bulur
 Münkir olan maḥrûm kalur
 Hâk bendedir Ka^cbe benim

V

Kim ki ziyâretim ider
 Ma^cşûm [u] pāk olup gider
 Hâkḳıñ emriñ şeksiz güder
 Hâk bendedir Ka^cbe benim

VI

Tâceddinoğlı* muttakî
 Zâhidlere bu söz hafî
 Münkir kabûl itmez Hâkḳı
 Hâk bendedir Ka^cbe benim

298*

Hak bendedir Ka'be benim (Kuyumcu, 1978: 273; Erdoğan, 2004: 376-377; Öztürk, 2010: 203).

* Bu şiir hem Şeyh Tâceddin Velî'ye hem de Mustafa Tâceddin'e isnat edilmiştir. Tâceddin Velî'nin Tâceddin Velî'nin doğum tarihi ve vefat tarihi tam olarak bilinmemektedir. Ancak eldeki verilerden XVII. yüzyılın sonu ile XVIII. yüzyılın başında yaşamış olduğu düşünülmektedir. Künyesi, es-Seyyid eş-Şeyh Tâceddin bin Tâceddin Mustafa el-Ankaravî'dir. Hayatı hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Tâceddinoğlı mahlasını kullanmıştır. Bursa'da ve İstanbul'da tasavvufi eğitimini tamamladıktan sonra Ankara'ya göç edip burada Celvetî Dergâhı'nı kurmuştur. Şeyh Tâceddin Mustafa Efendi Tâceddin Dergâhı'nın ilk şeyhi'dir. Mustafa Tâceddin ise Dergâh'ın son postnişi Mustafa Tâceddin Efendi'dir (Öztürk, 2010: 189-203).

6 + 5= 11 hece vezni

I

Yerden gökden ağıyar imiş bu bühtân
 Kaldırıp boynuna tağan ağlasun
 Hiç almamış haber ser-penâhdan
 Evliyâ nutkundan çıkan ağlasun

II

Gerçekler kâdehin tıdırup isen
 İnsânın elini hayırdan kesen
 Evliyâ nesline kin idüp küsen
 İçerüye gümân şalan ağlasun

III

Hayvânın azığı otdur şamandır
 İnsânın sebebi zemmdir gümândır
 Övgi yahşi ammâ şonî yamandır
 Tama°lık başına çıkan ağlasun

IV

İndim seyir itdim gönümün için
 Hâk kime çekdirir bâkîñ suçın
 Uymuşdur nefesine dünyalık için
 Cânını odlara yağan ağlasun

V

Nefsine uyup da hırşına tapup
 Evliyâ buyrığın egdirüp şarup şarpup
 Varup illerin baruş yapup
 Kendi dîvârını yıkan ağlasun

VI

Er Muştafâm* ider hilâfım diyüp
 Kendi kuşürını girüye koyup
 Kerkes gibi murdâr lâşeye konup
 Râyıhası kötü koğan ağlasun

299*

* 298 MHEM s 135.

* **Er Muştafâ:** Divriği’de dünyaya gelmiştir. 17. yüzyılda yaşamış olduğu düşünülmektedir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Alevi-Bektaşî itikadını yansıtan şiirlerinin yanında aşk ve sosyal konulu şiirleri de vardır 1825’de öldüğü düşünülmektedir (Kaya, 2014).

* 299 MHEM s 136.

Mecmuada bulunan Kul Himmet Üstâzım mahlaslı bu şiirin farklı kaynaklarda değişik varyantları bulunmaktadır. Alevi Bektaşî Antolojisi’nde ve Pir Sultan Abdâl Yaşamı ve Bütün Şiirleri’nde Pir Sultan Abdâl’a isnat edilen şiir şu şekildedir:

Gafil kaldır şu gönünden gümanı

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Kāfir aldır g nl ndeki g m nı
Bu m lk n  yesi  Al  değil mi
Hem yaratdı on sekiz bi   alemi
C mleni n rızın viren  Al  değil mi

II

M lcemi yaratdı o da oldu d şm n
aşd itdi  Al ye Őnra oldu pişm n
ang  kitabda g rd n   merle  Oşm n
ur anda ounan  Al  değil mi

III

Bi  bir adı vardır birisi Hızır
Her nerede a sa  orada h zır

Bu m lk n sahibi Ali değil mi
Yaratmıştır on sekiz bin alemi
Rızklarını veren Ali değil mi
Gelin vazgeçelim b yle g mandan
Vallahi ıkarız dinden imandan
Şefaata umarım on iki İmam'dan
Anların atası Ali değil mi
Yaratıldı M lcem ol oldu d şman
Kasd etti Ali'ye oldu ok pişman
Kang  kitapta var ol  mer, Osman
Kur'an'da okunan Ali değil mi
Bin bir adı vardır, bir adı Hızır
Her nerede ağırsan orada hazır

Ali padişahtır, Muhammed vezir ( ztelli, 1985: 94;  zmen, 1998: II, 235-236).

Alevi Bektaşı Antolojisi C IV'te, Kul Himmet  st dım'a isnat edilen şiir ise Őyledir:

Gafil kaldır şu g nl nden g manı
Şu m lk n ayesi Ali değil mi?
Yaratmıştır onsekiz bin alemi
Irızgını veren Ali değil mi?
Yaratdı M lcem'i sandı ki yaran
Ali'ye kasedetti oldu bin pişman
Hangi kitapta var  mer'le Osman
Kuran'da okunan Ali değil mi?
Gelin vazgeçelim biz bu g mandan
Sakın ıkmayalım dinden imandan
Şefaata umalım oniki imamdan
Anların atası Ali değil mi?
Binbir ismi vardır bir adı Hızır
Nerde ağırırsan orada hazır
Ali padişahtır Muhammed vezir
O fermanı yazan Ali değil mi?
Kul Himmet  stadım benbir biare
Bulur mu acep derdime are
G nahlıyım nasıl varan divana
Divanda oturan Ali değil mi? Alevi ( zmen, 1998: IV, 80-81).

°Alī pādīşāhdır Muḥammed vezīr
Bu fermānı yazan °Alī degil mi

IV

Ey erler geçelim bir bu gümāndan
Şakīnīn çıkarız dīnden īmāndan
Şefā°at umarım on iki imāndan
Anlarıñ atası °Alī degil mi

V

Ḳul Himmet Üstāzım* ben bir fuḳara
°Acabā derdime var mıdır çāre
Ḥuzūr-ı Ḥaḳḳa nice varam yüzlerim ḳara
Ḥaḳ mīzānda o nūrān °Alī degil mi

300*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Bir kişi kāmīle ḥīdmet itmezse
Aña adam dinmez vehār didiler
Eger Ḥaḳḳīñ buyurduğın tutmazsa
Kendi eliyle evin yıḳar didiler

II

°Arif iseñ şarrāfa şat la°liñi
İnsān ḥayvānına yorma diliñi
Her taşīñ altına şoḳma eliñi
Yılan çıyan olur şoḳar didiler

III

°Aşıklar özine ḳılar fendini
Boynundan ḳaldırmaz °aşḳ kemendini
Nefsiñ seyli yıḳar ḥulūş bendini
Amān fırsat virme aḳar didiler

IV

Elif lā mim derler üçü bir ma°nā
Bir ma°nādan ḥāşıl oldu biñ dāne
Yārın ne cevāb virek gānī sultāna
Muḥammed nūr °Alī gevher didiler

* **Ḳul Himmet Üstāz:** Kul Himmet Üstadım'ın asıl adı İbrahimdir. Divriği'de H.1192/M. 1749 yılında doğmuştur. H. 1301/1844'te öldüğü düşünülmektedir. Şiirleri çoğunlukla 16. yüzyılda yaşamış Kul Himmet'in şiirleriyle karıştırılmıştır. Saz ve ezgi eşliğinde cemlerde söylenen Alevi bektāşi neşveyle yazılmış şiirleri vardır. Kul Himmet Üstadım hem Tekke ve hem de Âşık tarzına ait şiirleri bulunan bir şairdir (Özmen, 1998: IV, 75).

300 MHEM s 136.

V

°Ārifler üstāzdan aldık bu sözi
 Gönülde seyr ider gerçeğin gözi
Sādık* rızā ile eyle niyāzı
 Sen k̄ul ol H̄aḡ sañā baḡar didiler

301*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

°Ārifler ḡaddedir °āşıklar teldir
 Çeker o ḡaddeden geçebilersen
 Üsti aḡı t̄ası altı bal t̄ası*
 Erdirim aḡıdan* içebilürseñ

II

Felek bir yay ḡurmuş* temürden ḡatı
 Ḳudretten* atılır çoḡdur ḡikmeti
 Başını* ḡurtarır °ameli kötü
 Söyledüp* aḡzını açabilürseñ

III

Bir ḡubbe var üç yüz altmış bacalı
 Bir yolu var on iki imām ḡvāceli*
 Bir p̄iri* var dili biñ bir heceli
 Şorarlar ma°nāsın seḡebilürseñ*

IV

Anda bir dellāl var çoḡ alur* şatar
 Gelenden geçenden* yüküni tutar
 Ḳolı uzundur dört ḡoşeye ḡol* atar
 Erdirim aḡzından ḡaçabilürseñ*

V

* Mecmuada bulunan Sadık mahlaslı bu şiirin hangi şairi tespit edilememiştir.

* 301 MHEM s 137, ABŞA C 3 s 390.

* I /3 Üsti aḡı t̄ası altı bal t̄ası: Üstünde aḡu var altında baldır ABŞA C 3.

* I /4 Erdirim aḡıdan: Aşkolsun o tastañ ABŞA C 3.

* II /1 Felek bir yay ḡurmuş: Feleğin yayı var ABŞA C 3.

* II /2 Gayıptan: Ḳudretten ABŞA C 3.

* III /3 Başını: Nice baş ABŞA C 3.

* IV /4 Söyledüp: Er derim ABŞA C 3.

* III /2 Bir yolu var on iki imām ḡvāceli: Cemin gördüm on ikiden heceli ABŞA C 3.

* III /3 p̄iri: şahlı ABŞA C 3.

* III /4 Şorarlar: Sorular ABŞA C 3. III. dörtlük ABŞA C 3'de IV. dörtlüktür.

* IV /1 çoḡ alur: hepsin ABŞA C 3.

* IV /2 Gelenden geçenden: Onca bezirganlar ABŞA C 3.

* IV /3 Ḳolı: Kol / ḡol: el ABŞA C 3.

* IV /4 Erdirim aḡzından: İştüp felekten ABŞA C 3. IV. dörtlük ABŞA C 3'de III. dörtlüktür.

Şādıkā* da himmet eyledi* pīrler
 Ba'z aḥmaḥ olan nefsinı gözler*
 Hāḫḫa bende diyü sādıkā* derler
 Cümleye ḫul olup* göçebilürseñ

302*

Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün

- 1 Şöyle ser-mestim ki idrāk itmezem dünyā nedir
Ben ḫarābāt ehliyim hiç añlamam taḫvā nedir
- 2 Tā elest bezminde ki mey-ḫāneden cām almışım
Şimdi zāhirde olan bilmem mey [ü] şaḥbā nedir
- 3 Hāzrete tefvīz olup ḫāl [ü] ḫālindir meşreb ol
Güşe-i vaḥdetde seyr it rāḫat-ı dünyā nedir
- 4 Diliñi tecrīd-i cihān itmek iken şar'ḫ vefā
İlticā° bāb-ı °ālī mīrindir pbaşa nedir
- 5 °Aşık-ı dīdār olan ne'yer şu °ālem zevḫini
Çün semāya iren bilmez daḫi esmā nedir
- 6 Mürġ-i rāza şayd içün şaldım bu dil baḫrine kim
Bilmezem ki mevce-i ḫūfan-ı deryā nedir
- 7 Nuḫḫ-ı dilde ey **Surūrī*** ḫüsnüni intāc idüp
Söyledi baḫ ḫücceti şuġrā ile kübrā nedir

303*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

* **Şādık**: Halk şiirinde üç Sadık'tan biri olan Malatyalı Sadık Baba, bir Alevi Bektaşî şairidir. Asıl adı Hüseyin'dir. Malatya'nın Hekimhan ilçesine bağlı Güvenç köyünde dünyaya gelmiştir. Doğum ve ölüm tarihi kesin olarak bilmememektedir. Şiirlerinin çoğunluğunda hece ölçüsü ve dörtlük nazım birimini kullanmıştır. Dinî ve tasavvufî konularda şiirler söylemiştir (Özmen, 1998: III, 359).

* V/1 Şādıkā da himmet eyledi: Sadık der Himmete erişe ABŞA C 3.

* V/2 Ba'z aḥmaḥ olan nefsinı gözler: Gün be gün durmayıp nefsinı körler ABŞA C 3.

* V/3 Hāḫḫa bende diyü sādıkā: Sadık deyi Hakka bendeye ABŞA C 3.

* V/4 Cümleye ḫul olup: Cümlesin birleyip ABŞA C 3.

* 302 MHEM s 137.

* Mecmuada bulunan Surūrî mahlaslı bu şiir, Surūrî Dîvânı'nda yer almamaktadır. Şiirin Surūrî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 303 MHEM s 138.

I

Şu zamāneniñ de hāsīd kulları
 Kōv olup söylenen dilde biz olduk
 Nādanlar elinde gonca gül gibi
 Her dem şararup da şolan biz olduk

II

Hāsīd kullarñdan degilim bi'llāh
 İnān bu sözime ḥāsenatta li'llāh
 Ḥaḳ yanında bir kederim yoḳ inş'a'llāh
 Maḥlūḳāt içinde yalan biz olduk

III

Eger iki te'dībe bārlarını
 Kāv-m-i kardaş hem serdārlarını
 Yedi deryā pāk itmez murdārlarını
 Anlar mismil şimdi murdār biz olduk

IV

Biz de inandıramadık kör olanları
 Benlik ile yapılmışdır evleri
 Ṭahāreti temīz itmez olmuş tenleri
 Abdestsiz namāz kılan biz olduk

V

Teslīm Abdāl* bunu diyelden beri
 Münāfīḳ kұлuna uyaldan beri
 Dervişlik hırkasın giyelden beri
 Nādanlar gözine tiken biz olduk

304*

Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün

- 1 Maḥrem olduñsa eger sırr-ı Ḥudāyı itme fāş
 Vāḳıf-ı esrār olup °azm-i beḳāyı itme fāş
- 2 °Ālem seyrān içinde her ne vāḳi° olsa ḥāl
 Bir gümān-keş sırrıdır kim oḳu yayı itme fāş
- 3 Rabbi yessirden hemān-dem bed-i a°gāz eyleyüp
 Nüşhayı tekmīl iderseñ ḥükm-i bāyı itme fāş

* Mecmuada bulunan Teslim Abdāl mahlashı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 304 MHEM s 138, DK s 25.

4 Sen mürīd-i şādīkānīn şıdķ-ı iķrārīn gözet
Baķma ħāline anīn rū'yā-yı ħāli itme fāş

5 Nās cefā şansun bu ħāli* bilmesün esrārını
Kāmilā* yār ile zevķ it sen şafāyı itme fāş

305*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

1 Beni Mecnūn gibi rüsvā iden dünyāda* hep üç ħārf
Cihānīn başını böyle yaķań ğavġa hep üç ħārf

2 Kimi ^cābid kimi zāhid kimi mülhid kimi şeytān
Kimi abdāl olup ^curyān olan sevdāya hep üç ħārf

3 Kimi eflākı seyrānı kimi ħalvetde iskānı
Göçüren kendi nāsını bütün şeydāya hep üç ħārf

4 Kişi ba^czan feraĥ-nāk üzredir ba^czan da ğam-nākdir
Teĥassür üzre ifnāya düşen bilineye hep üç ħārf

5 Oķundı şānına levlāk ile levlāke ol Şāhın
Fedā-yı cān için **Kāmil** hele zībāya üç ħārf

306*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

1 Sāye-i mürşīdde buldıķ vüs^ctı Bektāşīyüz
Ĥān-ķāh-ı pırde itdik ĥıdmeti Bektāşīyüz

2 Ĥāzret-i Ĥünkār efendim bendesiyiz bendesi
Ĥaydar-ı Kerrārdan aldıķ nisbeti Bektāşīyüz

3 Meşrebimiz läubāli hem-mürā³i degiliz
Mest-i ^caşķız itmeyiz terk sünneti Bektāşīyüz

* 5a ħāli: rāhi DK.

* **Kāmil**: Asıl adı Şeyh Ahmed Kāmil Efendi'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Şiirlerinde Kāmil mahlasını kullanmıştır. H. 1312/M. 1894 yılında İstanbul'da vefat etmiştir (Arslan, 2014).

* 305 MHEM s 138, DK s 28.

* 1a dünyāda: dünyāya DK.

* 306 MHEM s 139, DK s 24.

- 4 Virmeyiz meyl-i muḥabbet cāh-ı dünyāya ebed
İḥtiyār itdik cihānda ʿuzleti Bektāşīyüz
- 5 Heft iqlīm çār köşeye det uzatdım **Kāmilā**
“Ḥamdu li’llāh”⁸⁶ bunda buldıķ ʿizzeti Bektāşīyüz

307*

Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilün

- 1 Ḥāl-i faqrıñ itme iʿlān Ḥālıñ bilmez mi hiç
Cümleye inʿām idüp de ya saña virmez mi hiç
- 2 Gice gündüz nār-ı firḳatle yanup ağlar iken
Raḥm idüp eşk-i sırr-ı şekim* giceler silmez mi hiç
- 3 Şıdķile teslīm olup sen kesme ümīd-i vişāl
Rāh-ı ʿaşķda bulunanlar ʿāķıbet gülmez mi hiç
- 4 Mekteb-i ʿirfān içinde men ʿarefden ders alan
Mūtu ḳable ente mūtu sırrına irmez mi hiç
- 5 Minnet-i cānāna ḥıdmet eyler isen **Kāmilā**
Bāde-i ʿaşķıñ nişānı ḳalbine ḫolmaz mı* hiç

308*

Mefāʿilün/Mefāʿilün/Mefāʿilün/Mefāʿilün

- 1 Nedir bu maḥf-ı kenz iken* nümāyān oldıđıñ cāna
Nedir ʿālemde her maʿdenlere kān oldıđıñ cāna
- 2 Sen ol zāt-ı muʿallasıñ nazīriñ yoķ seniñ amma
Nedir yā şüretā envā [ü] elvān oldıđıñ cāna
- 3 Beni bu bāğ-ı dehr içre kimesne bilmedi dersiñ

⁸⁶ Ḥamdu li’llāh: “el-hamdu li’llāh” Hamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

* 307 MHEM s 139, DK s 11.

* 2b şekim: şekiñ DK.

* 5b Bāde: Yāre / girmez mi: ḫolmaz mı DK.

* 308 MHEM s 139, DZ s 5.

* 1a maḥf-ı kenz iken: kenz-i maḥfikēn DZ.

- Nedir dilden dile  alemde dest n olduğın c na
- 4 Dimişsin ki* sem v t [ ] zemine Őıgmazam aşla
Nedir m 'minlerin g nl nde pinh n olduğın c na
- 5 Yağarsın n r-ı hicr na veli  aŐıqları her dem
Nedir vaŐlınla g hi derde derm n olduğın c na
- 6 Bu Z tini* vucudın mağv id p hep varlığın aldın
Nedir c nında anın sen* yine c n olduğın c na

309*

* 4a ki: ben DZ.

* Z ti: Asıl adı S leyman'dır. H. 1095/M. 1684'te Gelibolu'da doğan Z ti, KeŐanlı S leyman Z ti veya Şeyh S leyman KeŐ n  olarak da anılmaktadır. Uzun yıllar KeŐanda yaşamış burada irşad faaliyetinde bulunmuştur. H. 1151/M. 1738'de senesinde KeŐan'da vefat etmiştir. Div n'ındaki bazı Şiirlerinde mahlasını "Z ti-i edn " Şeklinde de kullanmıştır. Tamamı din ve  zellikle tasavvuf muhtevalı Şiirleri vardır (Arslan, 2014).

* 6b c nında anın sen: c nına da anın DZ.

* 309 MHEM s 140.

Mecmuada Şiir farklılık arz etmektedir. Bu Şiirin deđiŐ bir varyantı Alevi BektaŐi Şiirleri Antolojisi'nde Şu Şekilde yer almaktadır:

Hak Muhammed Ali geldi dilime
M rvet g n hıma kalma y  Ali
K lli g nahımı aldım elime
M rvet g n hıma kalma y  Ali
Hadice Fatıma mihr-i mahabbet
Yine senden olur kuluna rahmet
 mam Hasan  mam H seyn m r vvet
M rvet g n hıma kalma y  Ali
 mam Zeynel bidin'e erelim
 mamların div nına duralım
Doksan bin erlere niy z olalım
M rvet g n hıma kalma y  Ali
 m m Ca'fer'dir didemin n ru
 mam B kır imamların s ruru
Dilerim  ektirmez ah ile z rı
M rv et g n hıma kalma y  Ali
M s-i K zım'dan  mamı Rız 
Umarım inayet edesin bize
G n hım  ok benim deyeyim size
M rvet g n hıma kalma y  Ali
 mam Taki  mam Naki'dir virdim
Anlara Őıđındım dayandım durdum
Hasan- l-Asker'e y z m  s rd m
M rvet g n hıma kalma y  Ali
Pir Sultan'ım tamam oldu s z m z
Muhammed Mehdi'ye var niyazımız
On iki imama bağlı  z m z

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Hâk naşîb eylese dergâha varsam
Varsam dîvânîña tursam yâ °Alî
İnsem eşigîne niyâz eylesem
Yüzüm dâmânîña sürsem yâ °Alî

II

Yüzüm dâmânîña sürdigim zamân
Çalmadı gönlümde zerrece gümân
°Alî Zü'l-fiķârî çaldığı zamân
°Uğruñca Qanberîñ olsam yâ °Alî

III

Qanber gib hizmetine yeldirseñ
Bir dem ağlatsañ da her dem güldirseñ
Çekseñ Zü'l-fiķârî beni öldirseñ
Elim etegiñden kesmem yâ °Alî

IV

Keser miyim etegiñden elimi
Hâk katında qabûl itdim ölümü
Toğrı sürekle ehlu'llâhîñ yolunu
Ehlu'llâhîñ yolu sensiñ yâ °Alî

V

Hâkķı seven er nesinden belli olur
Hâkķı söyler hâk sözünden belli olur
Ehlu'llâhîñ yolu bâğ gülli olur
Deste deste gülüñ *dirsem yâ °Alî

VI

Şâh Haṭâyim iremedim sırrına
Gel inan Muḥammed °Alî yoluna
Ol demde gireydim ben de gönlüne
Yârın fırsat elden gider yâ °Alî

310*

Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün

- 1 Bir ehl-i vefâ girse ele yâr idinürdüm
Ser-rişte-i kâkülleri zünnâr idinürdüm

Mürvet günahıma kalma yâ Ali (Özmen, 1998: II, 205).

* V/4 Deste deste gülüñ: Tomurcuk güllerin ABŞA C 2.

* 310 MHEM s 140.

- 2 Devriñde felek zerrece iqbālim olaydı
Kendim gibi bir a^clāsını yār idinürdüm
- 3 Dün görmüş idim mehveşi put-hāne öñünde
Bilseydim anıñ ĩmānın ikrār idinürdüm
- 4 La^cl-i leb ol şĩrĩn cān ile girse*
Kāküllerin dil bīmārıma timār idinürdüm*
- 5 **Şükri*** ayağım düşmese bed-sitān vişāle
Kālā-yı rahneñ cān ile pāzār idinirdim

311*

Mef^cāilün/Mef^cāilün/Mef^cāilün/Mef^cāilün

- 1 Nĩm-i āyāt-ı ħüsnũñ^c arz kılsa milket-i Çĩne
Ser-a-ser fırça-i āteş pür-sitān hep gelür dĩne
- 2 Görünce rüy-ı aħmerde siyāh ol ħāl [ü] hindūlar
Ĥabeş sultānidır güyā-nişindir taht-ı zerrĩne
- 3 Kaçarken cāh-ı ġamzeñden tōlaşdı dām-ı giysüya
Giriftār oldu mürġ-i ĥatarım çengel-i şāhĩne
- 4 Ruħuñla **Mihr*** olunca imtiħān şehri-i muṭāla^cada
Mümeyyizler didi ħüsnũñ sezā-vār oldu taħsĩne
- 5 Didi ey kanlı zālīm tĩġ-i ġamzeñ olmasaydı āh
Didi bilmez misiñ cellād lāzımdır selāṭĩne

312**

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

* 4a MHEM'de hece eksikliġi vardır.

* 4b MHEM'de hece eksikliġi vardır.

* Mecmuada bulunan Şükri mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduġu tespit edilememiştir.

* 311 MHEM s 140.

* Mecmuada bulunan Mihr mahlaslı bu şiir Mihrî Hātun Dīvānı'nda yer almamaktadır. Şiirin Mihrî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 312 MHEM s 141, SVD s 408.

* 312 MHEM- 2. Eksik olan beyit SVD'de şöyledir:

Görmedik sine-i sâfiñ gibi bir nüsha-i pāk
Dâ'imâ sûret-i dikkat ile mir'ât okuruz

- 1 Hâl [ü] haṭṭında niçe ḥüs-n-i °ibârât oḡuruz
Ebruvânıñla niġâhından işârât oḡuruz
- 2 Sâz-ı dehrîñ bilüriz perde-dîrüz * oldıġını
Muṭribâ perde-i uşûlile * maḡâmât oḡuruz
- 3 Müncelî olmadı gitdi şeb-i târik-i emel
Bunca gündür hele mişbâḡ * ile mişkât oḡuruz
- 4 Devr-i ebvâb iledir şimdi küşâd-ı âmâl
Biz hemân der-be-der olmuş da fütühât oḡuruz
- 5 Bilmedik °illetini zillet-i ehl-i hünerîñ
Gerçi ḡânûn ile esbâb-ı ‘alâmât oḡuruz
- 6 Ḳalmadı ġayr * teḡâpûya mecâl ey Vehbî*
Oturup ġüşe-i °uzletde taḡıyyât oḡuruz

313*

Mef’âilün/Mef’âilün/Mef’âilün/Mef’âilün

- 1 Mey içsem cürmüm artar içmesem biġânedir derler
Ger âb-ı zemzemi nüş eylesem peymânedir derler
- 2 Medârisden mesâcidden gelürsem de inanmazlar
Bu bir şüret-nümâdır mesken-i mey-ḡânedir derler
- 3 Vücûdum rüz [u] şeb şem°-i muḡabbetde kebâb itsem
Döner dolabveş şorı °aceb dîvânedir derler
- 4 Eger ḡat°-ı °alâḡa eylesem ḡalk ile °âlemden

* 2a dîrüz: birûn SVD.

* 2b perde-i uşûlile: bizde usûl ile SVD.

* 3b hele mişbâḡ: Mesâbih ile Mişkât SVD.

* 6a ġayr: ġayrı SVD.

* **Vehbî**: Asıl adı Mehmed’dir. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte H. 1133/M. 1720-21 yılında Maraş’ta doğduğu tahmin edilmektedir. H. 1224/M. 1809 senesinde İstanbul’da vefat etmiştir. Vehbî ismiyle tanınan şaire mahlasını Seyyid Vehbî vermiştir. Devrinde “sultânü’ş-şuarâ” unvanını almış bir dil ve söz ustası olan şair, yaşlılığında bile zevk ve eğlenceye düşkün bir hayat yaşamış edebî kişiliğini şekillendiren yaşam felsefesini şiirlerine de yansıtmıştır (Yenikale, 211: 19-30).

* 313 MHEM s 141.

- Cihân ehil degil bu bir vahşî mirânedir derler
- 5 Kime kim Hâk kelâmı söylemem i^crâz ider benden
Bunuñ beyhüde sözden maqşudı āyā nedir derler
- 6 Zamân erbâb-ı tâb^cınca idersem şöhetî dâ'im
Otırsun hürî meclisde sözi dürdânedir derler
- 7 Saķım olsam kamu ^câlem-pesend eyler baña her dem
Tariķ-i istiķâmetde hemân bir dânedir derler
- 8 El-Hay ben de bilmem ne'yeyim bu dâr-ı dünyâda
Gülersem ta^cn iderler ağlasam ğam-hânedir derler
- 9 **Hulûsî*** böyle geçer ne şandıñ çarķ-ı gerdüni
Ölürsem de veliyu'llâh bend-i mestânedir derler

314*

Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün

- 1 Nüş itmediğim dehrde peymâne mi kaldı
Devr itmediğim meclis-i rindâne mi kaldı
- 2 Baş urmadığım seng-i belâ var mı cihânda
Yaşlanmadığım küşe-i mey-hâne mi kaldı
- 3 Mecnûn nigh Leylâ-ı hırmânıñ öcünden
Devr itmediğim hâne mi püt-hâne mi kaldı

* Mecmuada bulunan Hulûsî mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 314 MHEM s 141. Mecmuada bulunan Kâni' mahlaslı bu şiiri İdris Mahfi Erenler, "Divan Şiiri Bizim Neyimiz Olur?" başlıklı makalesinde kendisinde bulunan Urfalı Hamid Hafız Belli'nin şiir mecmuasında yer alan gazelin orijinal metninin üzerine düşülmüş "Bu gazel Urfalı, hayatında okuyup yazmamış olan Eskici Baba Kâni'nindir." notuna binaen Eskici Baba Kâni'ye isnat etmiştir. Şiir, İzdiham'da şu şekilde yer almaktadır:

Nüş etmediğim dehrde peymâne mi kaldı
Devr etmediğim meclis-i rindâne mi kaldı
Baş vurmadiğim seng-i belâ var mı cihânda
Yaşlanmadığım küşe-i gamhâne mi kaldı
Sanma beni âlemde gam-ı aşktan âzâd
Bend olmadığım kâkûl-i cânâne mi kaldı
Mecnûn gibi bir Leyl-i hırmânın elinden
Post sermediğim dehrde meyhâne mi kaldı
Her şam (u) seher yâre niyâz etmede Kâni'
Yüz sürmediğim mescid u puthâne mi kaldı (Erenler, 2017).

- 4 Şanma beni  alemde  am-ı a dan  z d
Bend olmadığım k k l-i c n ne mi  aldı
- 5 Her Şam [u] se er y re niy z itmede ** ani***
Y z s rmedigim mescid [ ] mey- ane mi  aldı

315*

Mef l /Mef  l /Mef  l /Fe l n

- 1 Bilmem ki nidem ol g l-i ra n  ele girmez
 anlar Őa arım k k l-i Leyl  ele girmez
- 2 Ş d eylemedi bu dil-i  v remi her dem
Bir lebleri mi g zleri Őehl  ele girmez
- 3 Gice g nd z  h ile fir at-i  teŐinden
VaÇ olma a bir meclis-i tenh  ele girmez
- 4 Sekr n olurum  anda ki g rsem o nig r 
HuŐy r olurum ru ları  amr  ele girmez
- 5 Perv ne gibi d 'im  aŐ  odına **S k b***
Y  yanmadın ol Őem -i h veyd  ele girmez

316*

F  il t n/F  il t n/F  il t n/F  il n

- 1 P  -t b olmuş y z nde z lf-i  anber-s  mıdır
Yo sa senc-i  usni   tr -i v  fend-i ejderh  mıdır
- 2   let-i  eŐm-i  um r ndır beni mest eyleyen
La l-i n bi  mi yo sa hem reng-i mey-i Őa b  mıdır
- 3 Ne m n sibdir lebi  ya k ta teŐb h eylemek
Seni  z - ymet leb-i la li  gibi g y  mıdır

* Urfalı Eskici Baba K ni' hakkında kayıtlarda herhangi bir bilgiye ulaŐılamamıŐtır.

* 315 MHEM s 142.

* Mecmuada bulunan S k b mahlaslı bu Şiir, K tib-z de S k b D v ni'da ve S k b Dede D v ni'nda yer almamaktadır. Şiirin S k b mahlaslı başka Şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 316 MHEM s 142.

- 4 Serviler hâk oldu gülşende görünce kâmetiñ
Ey nihâl-i nevresin kaddiñ aceb tûbâ mıdır
- 5 Nokta nokta sîm gerdânında saf-bend eylemiş
Dâne-i hâlîñ mi yoksa hâbbet-i sevdâ mıdır
- 6 Gülşen-i vaşfında nâlem işidüp mâhım dimiş
Bu öten bülbül mi yoksa **Sâkıb**-i* şeydâ mıdır

317*

Mef'âilün/Mef'âilün/Mef'âilün/Mef'âilün

- 1 Yanup bir lâle ruhsâra çerâğân oldığıñ var mı
Seniñ pervâneves şem^c-i şebistân oldığıñ var mı
- 2 Dimişsin ki* şabâ yok bâğ-ı dilde sünbül-i efkâr
Hevâ-yı zülf-i yârile perişân oldığıñ var mı
- 3 Vişâl-i ^cıyd-ı edhâsın niçe ümîd idersin sen
O şühûn bismil-i ^caşkıyla kurbân oldığıñ var mı
- 4 Güruh-i zen-perestânîñ dimişsiñ pîriyim zâhid
Seniñ beytü'ş-şanemde Şeyh-i Şan^cân oldığıñ var mı
- 5 Zelihâ-yı murâda nâ'il olmak hayl[i] müşkildir
^cAzîzim Yüsûfâsâ bend-i zindân oldığıñ var mı
- 6 Bir perr [ü] bâl teshîr eylemekdir maqşadıñ* câna
Fehîmâ* mülk-i Belkîsa Süleymân oldığıñ var mı

318*

* Mecmuada bulunan Sâkıb mahlaslı bu şiir, Kâtib-zâde Sâkıb Dîvânı'da ve Sâkıb Dede Dîvânı'nda yer almamaktadır. Şiirin Sâkıb mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 316 MHEM s 142, FSD s 160.

* 2a ki: ey FSD.

* 6a Bir perr [ü] bâl: Perî-rüyânı / maqşadıñ: maḡlabıñ FSD.

* **Fehîm**: Asıl ad Süleymandır. Fehîm-i Kadîm'den ayırmak için Fehîm-i Cedîd veya Süleyman Fehîm-i Sâni de denilmektedir. H. 1203/M. 1788-89 senesinde İstanbul'da doğmuştur. H. 1262/M. 1846'da İstanbul'da vefat etmiştir. Beşerî aşk, ayrılık acısı, yalnızlık gibi aşka dair duyguları işlediği, meyhâne ve unsurların çokça yer aldığı şiirleri vardır (Çelik, 2012: 6-18).

* 318 MHEM s 143.

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

- 1 Ser-fürü eyler görünce serv-i reftârîñ seniñ
Lâl olur bülbül işitse zâr-ı güftârîñ seniñ
- 2 Leb kıızıl ruğlar kıızıl destinde cām [u] mey kıızıl
Kim kıızıl dīvâne olmaz görse reftârîñ seniñ
- 3 Āb-ı la^cliñle yetiş imdâde ey şüh el-amân
Yağdı yandırdı beni ol nâr-ı ruhsârîñ seniñ
- 4 Cān virir cām-ı lebiñ şimşîr ğamzeñ cān alur
**Allāh ne temāşâdır bu eṭvârîñ seniñ
- 5 Gönül müşkiniñ vaşf eyleile hemān sen **Şıdķiyā***
Çiñ [ü] māçîñ-i mu^cṭtar kılsun eş^cârîñ seniñ

319*

Şarkı-i Rif'at Beg**

Mef^cülü/Mefā^cilü/Mefā^cilü/Fe^cülün

I

Sislendi hevâ taraf-ı çemenzâr nem aldı
Bülbül yuvadan uçdı gülistāni ğam aldı
Bağlar bozulup bezm-i vefâ şekline girdi
Gülzâr-ı muḥabbetde yine şenlik azaldı

II

Bir gün seni elbetde ider vâsıl-ı cānān
Bu āh-ı seḫergāhla bu ḫāl-i perişān

* Mecmuada bulunan Sıdkı mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 319 MHEM s 143.

* Başlık: Şarkı-i Rif'at Beg MHEM.

Yûsuf Ken'ân Bey'e ait olan bu şiirin ilk iki bendini Ser Müazzin Rif'at Bey bestelemiştir. Şiir, şarkı formunda TRT Nota Arşivi Repertuar No: 10062'de şu şekilde yer almaktadır:

Sislendi hevâ taraf-ı çemenzârı nem aldı
Bülbül yuvadan uçtu gülistāni gam aldı
Bağlar bozulup bezm-i cefâ şekline girdi
Gülzâr-ı mahabbette yine şenlik azaldı
Bir gün seni elbette eder vâsıl-ı cānān
Bu āh-ı seḫergāh ile bu kalb-i perişān
Bak bülbüle sabreyle gönül eyleme efgân

Hengām-ı güle nuş-i mule şunda ne kaldı (TRT, 25.05.2019, <http://www.trtnotaarsivi.com>).

* **Ken'ân**: Beyazıdzâde Yûsuf Ken'ân Bey, H. 1246/M. 1830 tarihinde Maraş'ta doğmuştur. Şiirlerinde Ken'ân mahlasını kullanmıştır. İşrete düşkünlüğü ile de tanınmış olan şair H. 1293/M. 1876 yılında vefat etmiştir. Şarkıları şiirlerinden daha fazla dikkat çekmektedir (Alıcı, 2004: 10).

Bağ bülbüle şabr eyle gönül eyleme efgân
Hengâm-ı gülün mevsimine şunda ne kaldı

III

Kış geldi şitâgâha şitâb eyledi yârân
Gör eşk ile reşk eyleyerek yağmada bārân
Gelmiş mi °aceb bilmiyorum mevsim-i hübân
Keştî-i emel baħr-i ğam [u] hayrete taldı

320*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Ayırı düşdüm mehlikâdan tende cân ağlar bugün
Âh idüp cân-ı gönülden °aşıkân ağlar bugün
- 2 Sen nice kan ağlamazsın ey muhibb-i hânedân
Firkatinden hû çeküp cümle cihân ağlar bugün
- 3 Kim °Alî evlâdıdır kılsun Yezîde la°neti
Şâh Hüseyin Kerbelâda çünkü kan ağlar bugün
- 4 Hakkı inkâr eyleyen münkir münâfık ağlamaz
Didesinden kan gelüp hep faķîrân ağlar bugün
- 5 Döndi Mervân kibriyâyı eyledi susuz şehîd
Ol sebebden ehl-i îmân zâr idüp ağlar bugün
- 6 Zârını duydu zemîn başdan başa çâk oldu hep
Kaťre kaťre nem döküp gör âsmân ađlar bugün
- 7 Bunca pîr bunca velî hiç kalmadı ağlamadıķ

* 320 MHEM s 143.

Şiir mecmuada farklılık arz etmektedir. Bu şiirin değişik bir varyantı Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde şu şekildedir:

Erdi çün mah-ı Muharrem tende can ağlar bugün
Terk idüb taht-ı cihanı aşıkân ağlar bugün
Sen nice gafil durursun ey muhibb-i hanedan
Firkatinden hû çeker cümle cihan ağlar bugün
Hakk'ı inkâr eyleyen münkir münâfık ağlamaz
Didesinde nem dökken ehl-i iman ağlar bugün
Buna pîr ü nevcivan hiç kalmadı ağlamadan
Cedd-i pâk-i bâ safa peygamberan ağlar bugün
Akil ermez ey Cevabi Lâfeta'nın sırrına
Ya nasıl ağlamayam ol bimekân ağlar bugün (Özmen, 1998: IV, 237).

Cedd-i pāk-ı Muştafā Peygamberān ağlar bugün

- 8 °Açıl irmez ey **Cevābī*** lā-fetānīn sırriña
Ya naşıl ağlamasun ki bī-mekān ağlar bugün

321*

I

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

Kāf [u] nūn hiṭābı iẓhār olmadan
Biz bu kā'inātīn ibtidāsıyüz
Kimseler vāşıl-ı dīdār olmadan
Ol kâbe kavseyniñ ev ednāsıyüz

II

Yoğ iken Ādemle Havvā °ālemde
Ḥađ ile ḥađđ olup* sırı-ı mübhemde
Bir gıcecik kaldığ bağn-ı* Meryemde
Ḥazret-i °İsānīn öz babasıyüz

III

Bize peder didi tıfl-ı Mesīḥā
“Rabbi erinī”⁸⁷ diyüp çağırdı Mūsā
“Len terānī”⁸⁸ diyen biz idik aña
Biz Tūr-ı Sīnānīn tecellāsıyüz

IV

Küntü kenz remziniñ* oldığ āgāhı
°Ayn'el-yağın gördük Cemālu'llāhı
Ey Ḥāce bizdedir sırı-ı İlāhı
Biz Ḥacı Bektāşın fuđarāsıyüz

V

Zāhidā şānımız “innā fetāḥnā”⁸⁹
Ḥarābī* kemteri serseri şānma

* **Cevābī**: Asıl adı, nerede, ne zaman doğduğu ve öldüğu bilinmeyen Cevābī'nin hayatı hakkında bilgi bulunmamaktadır. 19. yüzyılda yaşamış bir Bektaşî saz ozanıdır. Hece ve aruz vezniyle bektāşilikden bahseden âşıkane şiirleri vardır (Özmen, 1998: IV, 237).

* 321 MHEM s 144, EHD s 441.

* II /2 olup: idik EHD.

* II /3 kaldığ bağn-ı: mihman kaldık EHD.

⁸⁷ Rabbi erinī: Rabbim bana göster Kur'ân-ı Kerīm 2/260.

⁸⁸ Len terānī: Beni asla göremezsın Kur'ân-ı Kerīm 7/143.

* IV/1 remziniñ: sırriñ EHD.

⁸⁹ innā fetāḥnā: “İnnā fetāḥnā leke fethan mübinâ” Şüphesiz biz sana apağık bir fetih verdik Kur'ân-ı Kerīm 48/1.

Bir kılı kırk yaran * kâmiliz ammâ
Pîr Balım Sulţânîñ budalâsıyüz

322**

Biñ Bir Qāfa Maẓhar Yolımız Bizim *

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

İdrîs terzilik icâd itmeden *
Endâzedden geçdi boyumuz bizim
° Anqâ yâradılup Qāfa gitmeden
Biñ bir sırra maẓhar ʔoyumuz * bizim

II

Qalbin deġişse bizim birimiz *
Zâhid biñ yıl yusa çıkmaz girmez *
Hayâtda pâk itdi bizim pîrimiz
Murdâr ölmek degil huyumuz bizim

III

Seyrânîdir * vardır bizim * feslimiz
Cümle çarıklyuz * yoqdır mestlimiz
Qarışmaz münkire * bizim neslimiz

* **Harâbî**: Asıl adı Ahmed Edîb olan şair H. 1269/M. 1853 yılında İstanbul'da doğmuştur. Hayatı hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Harâbî ve Edîb mahlaslarının yanı sıra Zehrâ ve Lütfiye mahlaslarıyla şiirler yazmıştır. Edîb Harâbî H. 1334/M. 1916 yılında vefat etmiştir. Vahdet-i vücûd anlayışının yanısıra sosyal konulara da yer verdiği hiciv ve mizahı bir araç olarak kullandığı şiirleri vardır. Şiirleri Alevî-Bektâşî muhitlerinde müzik eşliğinde icra edilmiştir. Ayrıca Harâbî'nin şiirlerinden bazıları Rumca ve Arnavutçaya da çevrilmiştir (Yekbaş, 2014).

* V/3 yaran: yarar EHD.

* 322 MHEM s 144, DSE s 736.

* II - MHEM. Eksik olan dörtlük DSE'de şöyledir:

Şu niçün hayvâna yarayup gezer
Kimin yuyup kimin ʔarayup gezer
Kendine bir mürşid arayup gezer
Mürsid-i kâmilidir şuyumuz bizim

* Başlık: Biñ Bir Qāfa Maẓhar Yolımız Bizim DSE.

* I /1 terzilik: terziliği DSE. Mecmuada hece eksikliği vardır.

* I /4 sırra: Qāfa / ʔoyumuz: yolımız DSE.

* II /1 deġişse: deġişdirse DSE. Mecmuada hece eksikliği vardır.

* II /2 biñ yıl yusa çıkmaz: ġasl idemez çıksa DSE. Mecmuada hece eksikliği vardır.

* **Seyrânî**: Asıl adı Mehmed olan şairin doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte H. 1222/M. 1807-8? olduğuna dair farklı iddialar vardır. Kayseri'nin Develi ilçesinde dünyaya gelmiştir. Hayatına dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Farklı kaynaklarda Bektâşî, Kadiri veya Nakşibendi tarikatlarından birine intisap ettiği iddia edilmiştir. M. 1866 yılında Develi'de vefat etmiştir. Aruz ve heceli vezniyle ilahî ve beşerî aşkı işlediği şiirler söylemiştir. Asıl şöhretini ise hicivleriyle kazanmıştır. Özellikle de devrin eleştirisini yaptığı taşlamaları ünlüdür (Görkem, 2013).

* III /1 Seyrânîdir vardır bizim: Bir Seyrânî vardır başı DSE.

* III /2 Cümle çarıklyuz: Cümlemiz çarıklı DSE.

* III /3 Qarışmaz münkire: Zahide qarışmaz DSE.

Evlād-ı Resūldür yolımız * bizim

323*

Müstef'îlâtün/Müstef'îlâtün

- 1 Şübber ü Şebbîr^{*90} mürşîdi rehber
Şundılar Kevşer “el-ḥamdu li’llāh”^{*91}
- 2 Sofra °Alîniñ himmet velîniñ
Şöhret[i] dîniñ “el-ḥamdu li’llāh”
- 3 Hâkdır Muḥammed olmuşuz ümmet
Bulmuşuz rif°at “el-ḥamdu li’llāh”
- 4 Muḥammed güldür pîrim bülbüldür
Cümlemiz ḳuldur “el-ḥam duli’llāh”
- 5 Dosta miḥmānız cümle bir cānız
Ehl-i îmānız “el-ḥamdu li’llāh”
- 6 Pîre muḥabbet cān ile ḥidmet
Ṭālibe ni°met “el-ḥamdu li’llāh”
- 7 Ḳalbimiz nürdür cemimiz * sūrdur
Virdimiz * budur “el-ḥamdu li’llāh”
- 8 **Hâşimiñ*** fikri * el-faḳru faḥrî^{*92}
Dā°imā zikri * “el-ḥamdu li’llāh”

* III/4 Evlād-ı Resūldür yolımız: Mehdîden ayrılmaz şoyumuz DSE.

* 323 MHEM s 145, HBD s 278.

* 1a Şübber ü Şebbîr: Şebbîr ü Şübber HBD.

⁹⁰ Şübber ü Şebbîr: “Şepper-Şüpeyr” Arapça’da Hasan ve Hüseyin anlamlarını ihtiva eden Süryanice iki kelime. Bu isimler Hz. Harun’un iki oğlunun adı olup, Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından, Hz. Ali’nin (r.a.) oğullarına verilmiştir (Cebecioğlu, 2008: 252).

⁹¹ el-ḥamdu li’llāh: Hamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

* 7a Ḳalbimiz nürdür cemimiz: Aşlımız nürdür vaḳtimiz HBD.

* 7b Virdimiz: Sözümlerimiz HBD.

* **Hâşim**: H. 1130/M. 1718’de İstanbul’da doğmuştur. Hâşim Baba olarak tanınmış olan şair, “Hâşim,” “Hâşimî,” “Üsküdârî,” “Bandırmalı-zâde” mahlaslarını kullanmıştır. H. 1197/M.1783 senesinde İstanbul’da vefat etmiştir. Bektaşîliğin ve Tasavvufi yolu anlattığı, Allah’ın birliği ve yüceliğini dile getirdiği, Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin’i övdüğü şiirleri vardır (Ünal, 2014).

* 8a fikri: zikri HBD.

⁹² el-faḳru faḥrî: “El-fakru fahrî ve bihî eḥta hırû” yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm (Yılmaz, 1992: 49).

324*

Nûrî*

Mefâc̣îlün/Mefâc̣îlün/Mefâc̣îlün/Mefâc̣îlün

- 1 Seni bezm-i hafâda eyleyüp dil-şâd hem handân
Beni bu c̣arşada mağmûn [u] maḥzûn eyleyen kimdir
- 2 Seni bister nîş-i c̣azze iden bu şehri-dil-keşde
Beni bu küy-i ğurbetde perîşân eyleyen kimdir
- 3 Seni zühd [ü] vera^{c̣}la eyleyüp meşhûr c̣ âlemde
Beni sermest idüp rüsvâ-yı c̣ âlem eyleyen kimdir
- 4 Seni faẓl [u] edeble eyleyen maḥbûl c̣ inde'l-nâs
Bani ḥâl-i ḥarâbâtile menfûr eyleyen kimdir
- 5 Seni tûḥî gibi gûyân idüp bezm-i muḥabbetde
Beni bu vâdî-i ḥayertde mebhût eyleyen kimdir
- 6 Seni güller gibi handân idüp bezm-i gülistânda
Beni bülbül gibi hem zâr [u] giryân eyleyen kimdir
- 7 Seni âsûde ḥâletle müferriḥ bâl idüp her dem
Beni zencîr-i c̣ aşkla muḥayyed eyleyen kimdir
- 8 Seni müceddede meşġûl eyleyüp dâ⁹i m c̣ ibâdetle
Beni mey-ḥânede mest-i ḥarâbat eyleyen kimdir
- 9 Seni c̣ aḳl [u] fikrle eyleyen mümtâz-ı aḳrânî
Beni maḥrûm-ı fikr-i hevestâr eyleyen kimdir
- 10 Seni şemc̣-i mec̣ ârifle ziyâdar eyleyüp her an
Beni **Nûrî** mec̣ ârifden mu^{c̣}arrâ eyleyen kimdir

325*

* 8a Dâ'imâ zikri: Bu demin şükri HBD.

* 324 MHEM s 145.

* Başlık: Nûrî MHEM.

Mecmuada bulunan Nûrî mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 325 MHEM s 146.

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Biz ki yâriñ mihr-i ruhsâr-ı mücellâsındayız
Âteş-i “innî ena’llâhîñ”⁹³ müsemmasındayız
- 2 Yokdurır kayd-ı vağan kevn ü mekân içre velî
°Alem-i °aşkıñ bu gün biz geşt-i şahrâsındayız
- 3 İçmişiz cân gözini mir’ât-i dil seyr eyleriz
Biz Hakkıñ her dem tavâf-ı °arş-ı a°lâsındayız
- 4 Levh-i dilde yazmışız yâriñ hayâl-i haţtını
Ol sebebdem dem-be-dem vasl temennâsındayız
- 5 Âdemiler çün dilileñ şeikle itme i°tibâr
Bir nazarda ol mehiñ zât-ı müsemmasındayız
- 6 Tabmışız °İsâ şıfat bu nefha-i Rûhü’l-°Kudsi
°Alem-i kevnîñ bugün ihyâ-yı mevtâsındayız
- 7 Bizdedir câm-ı Cemi âyine-i İskenderi
Her ne var °âlemde biz seyr-i temaşâsındayız
- 8 İrmişiz tevhîde mescid [ü] medrese kaydın şatup
Kimseniñ şu menâsikinde biz ne tersâsındayız
- 9 Men °aref dersinden ey Şânî* alaldan dersi çün
Şüretâ mest-i cihâniñ ser-ma°nâsındayız

326*

Mef°ülü/Mefâ°îlü/Mefâ°îlü/Fe°ülün

- 1 Seyl şuyı gibi ğam ile bulandım erenler
Göz baş ile büsbütün ışlandım erenler
- 2 °Add eyle bu yolsuzluğımı cürm [ü] haţâdan
Bi’llâh ecel yolunu hoş gördüm erenler

⁹³ innî ena’llâhîñ: “innî en’allâhu Rabbu’l-âlemîn” Şüphesiz ben, evet, ben âlemlerin Rabbi olan Allah’ım Kur’ân-ı Kerîm 28/30.

* Mecmuada bulunan Şânî mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 326 MHEM s 146.

- 3 Meydân-ı çerâğ-ı ^culvî-i bezmine girdim
Bu şem^c-i muhabbetle emân yandım erenler
- 4 Nüş eylemek isterdim o bir cām-ı şafâdan
Bir cur^camıza kıan didiler kıandım erenler
- 5 Hep kırmızı kıan itdi gönül bâde-i la^cliñ
Tağdîs iderdim rengine boyandım erenler
- 6 Redd itme Sa^cîdî* dirige baş koyageldim
Çok medrese çok tekye tolandım erenler

327*

Kıt'a*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

- 1 Nîze-i cân-ı havâricdir nigâhım yâ Hüseyn
Gel çeşm-i ehl-i Hâkdır gerd-i âhım yâ Hüseyn
- 2 Hâk olunca istihvân [u] ten firâkıñdan yine
Her ğubârında olur meşhûd-ı âhım yâ Hüseyn

328*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Bir nidâdır kııldık be yârânlar uş
Tuyan tuysun tuymayan da nemiz var
Allâh için tutdık şıdkile bir iş
Bilen bilsün bilmeyen de nemiz var

II

Teklîfimiz yokdur kimseye her bâr
Togırilup geleni alıruz nâ-çâr
Teslîm olup dervîş olan bize yâr
Olan olsun olmayan de nemiz var

III

Dervîş olan tutar şeyhiñ sözünü

* Mecmuada bulunan Sâidî mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 327 MHEM s 146.

* Başlık: Kıt'a MHEM.

* 328 MHEM s 147. Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Şeyhîñ nazârından ayırmaz irmez gözini
Tevhîd ile mir'ât-i dil tozını
Silen silsün silmeyen de nemiz var

IV

Tevhîd ile irdi Hâkka irenler
Tevhîd ile gördi Hâkka görenler
Bu zikru'llâh meclisidir yârânlar
Kalan kıalsun kıalmayan da nemiz var

329*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Hârîm-i gül-şene dil hâr elinden dâda gelmişdir
Açıl ey gonca fem bülbül saña feryâda gelmişdir
- 2 Perîşân eyleyen kâküllerîñ bād-ı şabâ şanma
Nesîm-i âh serdim zülfüñe berbâda gelmişdir
- 3 Zifâfını tıyup pîr-i muğânîñ duhter-i rezle
Hemân sâkıyayığıyla mübârek bâde gelmişdir
- 4 Şakın şofî[y]i koymañ bezm-i meyde bir nifâk eyler
Elinde sübhâsı hâam-ı mey-i ta'dâda gelmişdir
- 5 Ayaklandır rızâyı dest-gîr ol câm-ı himmetle
Mey-i aşkile kül-i kıandîl olup üftâde gelmişdir
- 6 Niçün âteşlere düşmüş gibi pîçîdedir zülfün
Rızââsâ* meger temmuzda Bağdâda gelmişdir

330*

Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün

- 1 Vâşıl olmaz kimse Hâkka cümleden dür olmadan
Kenz açılmaz her gönülde tâ ki pür-nür olmadan
- 2 Sor sever çıkar gayrı gönülde tâ tecelli ide Hâkka
Pâdişâh kıonmaz saraya hâne-i ma'mûr olmadan

* 329 MHEM s 147.

* Mecmuada bulunan Rızâ mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 330 Em s 147.

- 3 Hâk̄k cemâl-i Ka^cbesini eyleyüp her dem tavaf
Yerde Ka^cbe gökyüzünde Beyt-i Ma^cmür olmadan
- 4 Mütü kıble ente mütü sırrına mazhar ola
Gördi anlar haşr [u] neşri nefha-i şür olmadan
- 5 Mest olup mestâne geldim tâ ezelden tâ ebed
İçmişim ^caşkıñ şarâbın âb-ı engür olmadan
- 6 Mest olanlarıñ kelâmı kendüden gelmez velî
Pes ana ene'l-Hâk̄k niçe söyler kişi Manşür olmadan
- 7 Bir ^cacâyib derde düşdim bu deli Şemsî* müdâm
Hâk̄ka maqbûl olmağ ister halka menfûr olmadan

331*

4 + 4 = 8 hece vezni

I

* Mecmuada bulunan Şemsî mahlaslı bu şiir Şemseddin Sivâsî Dîvânı'nda yer almamaktadır. Şiirin Şemsî mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

* 331 MHEM s 148. Bu şiir mecmuada farklılık arz etmektedir. Şiirin değişik bir varyantı Doğan Kaya'nın "Cönklerden Gün Işığına: Abdâl Mahlaslı Halk Şairleri" başlıklı makalesinde şu şekildedir:

Eşeği saldım çayıra
Otlayıp karnın doyura
Düşü görüp de hayıra
Yoranın da avradını
Köyüne sokma bed-huyu
Yıkar harap eder köyü
Ölüsüne meyyit suyu
Koyanın da avradını
Bir müfsidin bir gammazın
Birisi de var yemezsin
Ölüsüne meyyit namazın
Kılanın da avradını
Derince kazın kuyusun
İnil inil inilesin
Kefen diken iğnesin
Verenin de avradını
Dağdan odun getirenin
Mezarına götürenin
Iskatına oturanın
İmamın da avradını
Kazak Abdâl ne söyledi
İşitenler hatm eyledi
Diyorlarsa kim söyledi
Soranın da avradını (Kaya, 2019).

Eşegi şaldım çayıra
Otlaya karnın toyura
Düş görüpde hayıra
Göreniñde °avratına

II

Bir ğammâziñ maṭrabaziñ
Birisi de varyemeziñ
Ölürse meyyit namâzın
Kılanıñ da °avratına

III

Derince kaziñ kuyusın
İñil iñil iñilesin
Kefin dikene iğnesin
Vireniñ de °avratına

IV

Tağdan tahta indireniñ
Mezârına götüreniñ
Iskâṭına oturanıñ
İmâmıñ da °avratına

V

Qazaq Abdâl* söz söyledi
İşidenler hażz eyledi
Şorarlarsa kim söyledi
Şoraniñ da °avratına

332*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Maḥrem-i sırr-ı Hudâ olmağ dilersen °aşık ol
Mażhar-ı luṭf [u] °atâ olmağ dilersen °aşık ol
- 2 °Ayn [u] şın [u] kâf ile buldı bulanlar ol Hâkḳı
Sende Hâkḳa °ârif olmağ dilersen °aşık ol
- 3 Bil muḥabbetdir vücûduñ ḥalk olmağdan murâd

* **Qazaq Abdâl:** 17. yüzyılda yaşadığı söyleniyorsa da şiirlerindeki konu ve üsluba bakılacak olursa 16. yüzyılda yaşadığı kuvvetle muhtemeldir. Romanya Türklerindedir. Söylentiye göre, genç iken Deliorman'da Demir Baba onu evlat edinmiş, daha sonra Balım Sultan'ın müridi olmuş ve ondan el almıştır. Asıl adı Ahmet olmakla beraber, Kazak Abdâl adıyla tanınmıştır. Kabri Denizli'dedir. Dili sadedir. Daha ziyade hicvi şiirleriyle tanınmıştır (Çakır, 2014).

* 332 MHEM s 148.

°Ahdine şāhib-vefā olmak dilerseñ °aşık ol

- 4 Ey **Sükûti*** bu vücūd-ı fānī[y]i maḥv eyle sen
Ḥaḳ vücūdunda beḳā bulmaḳ dilerseñ °aşık ol

333*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

- 1 Ser-a-ser cümle °ālem “şemme vechu’llāh”⁹⁴ imiş bildim
Giyüp ādem libāsın görinen Allāh imiş bildim
- 2 Şecerden āyet-i “innī ena’llāh”⁹⁵ didi işitdim
Ḥaḳīḳatda şecer-i Mūsā kelīmu’llāh imiş bildim
- 3 Yüzünden okudum “Raḥmānu °ale’l-°arşi’s-tevā”⁹⁶ sırrın
Ṭarīḳ-i “müstaḳīmu’llāh”⁹⁷ ki ṭoḡrı rāh imiş bildim
- 4 Resūlu’llāh buyurdu “iḳra”⁹⁸ Ḳur’ān-ı °alā-ḥarfin
Ki ma°nā nokṭa dirse nokṭadan āḡāh imiş bildim
- 5 Didi Şāh-ı Velāyet nokṭadır aşlı kelāmu’llāh
Ḥaberdār olmayan ol nokṭadan güm-rāh imiş bildim
- 6 Gel ey şōfī ḳo esmā[y]ı ḥaber al bu celālīden
Seniñ cism-i laṭīfiñ hep şıfātu’llāh imiş bildim

334*

* Mecmuada bulunan Sükûti mahlaslı bu şiir Murtazâ Sükûti Dîvânı’nda yer almamaktadır. Şiirin Sükûti mahlaslı başka şairlere ait olma ihtimali de vardır.

Şiirlerinde genellikle aruz ölçüsünü kullanmasına rağmen, hece ölçüsüyle kurulu şiirleri de vardır. Şiirlerinin çoğu gazel şeklindedir. Sükûti, sade bir üslupla kaleme aldığı eserlerinde samimi ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Allah, Hz. Muhammed, Hz. Ali, on iki imam ve ehl-i beyt sevgisini işleyen Sükûti, pek çok şiirinde Sadi tarikatının özelliklerine değinmiştir. 18 tane na’t türünde şiiri bulunan Sükûti’nin mersiye, medhiye, elifnâme, ahvâl-i enbiyâ, vücûdnâme, ahvâl-i zamâne, besmele şerhi, pendnâme ve ramazâniye gibi türlerde şiirler de yazmıştır. Şiirlerinin bir kısmı bestelenmiştir (Özcan 2011: 21-27).

* 333 MHEM s 149. Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁹⁴ şemme vechu’llāh: “fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’llāh” Nereye dönerseniz Allah’ın yüzü işte oradadır Kur’ân-ı Kerim 2/115.

⁹⁵ innī ena’llāh: “innī en’allāhu Rabbu’l-âlemîn” Şüphesiz ben, evet, ben âlemlerin Rabbi olan Allah’ım Kur’ân-ı Kerim 28/30.

⁹⁶ Raḥmānu °ale’l-°arşi’s-tevā: Raḥmān, Arş’a kurulmuştur Kur’ân-ı Kerim 20/5. NSD’de hece fazlalığı vardır.

⁹⁷ Ṭarīḳ-i müstaḳīmu’llāh: “sırâte’l-mustakīm” Allah’a ulaştıran yol Kur’ân-ı Kerim 1/6.

⁹⁸ iḳra: Oku Kur’ân-ı Kerim 96/1-3.

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Allāh Allāh der de yola gidersin
Unutma du'adan bizi dīvāne
Var ise kimliğin yağa yaşın
Şağın bir qurāşdan bulma dīvāne

II

Şağın bir qardaşın quyusın qazma
İçine düşersin yoluñdan azma
Bar sen hışşın ile kūsülü gezme
Yüzün qara varır ulu dīvāna

III

İblīsın atına binüp yarışma
Şağın olup il işine qarışma
İl saña ilişirse sen de ilişme
Qo disünler saña deli dīvāne

IV

Deli olup sen 'aqlıñı yitürme
Gözün gördiğini çeküp getürme
Qazgancınıñ dükkanına oçurma
Qarası bulaşur saña dīvāne

V

Evliyā kitābında noqşan yazılmaz
Haqdan emr olmayınca deryā bozılmaz
Dünyā bozulursa iqrār bozılmaz
Haqqın iqrārını bozma dīvāne

335*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Bir bacı da nürdan quşaq quşansa
Erin haq bilmeyince zāyī'c dir emek
Türāb olup döşeklere döşense
Erini haq bilmeyince zāyī'c dir emek

II

Gitse Ka'beye tavāf eylese
Yetimiler bilse sevāb eylese
Mūsā gibi biñ bir kelām söylese

* 334 MHEM s 149. Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 335 MHEM s 150.

Erini haq bilmeyince zāyī^c dir emek

III

Gitse Ka^cbeye bir hacı olsa

Evde derd çekici bir bacı olsa

Yer ile gök aña du^cacı olsa

Erini haq bilmeyince zāyī^c dir emek

IV

Hızır gibi şu tağları arasa

Hıdmet etse erenlere yarasa

Fâtıma ananın saç bağına tarasa

Erini haq bilmeyince zāyī^c dir emek

V

Qul Himmet bu sözüm buña haq ise

Gice gündüz ism-i ^cāzam oqusa

Fâtıma ananın hamâyil taktımsa

Erini haq bilmeyince zāyī^c dir emek

336*

6 + 5 = 11 hece vezni

I

Elest hitâbında eyledi İmân

Mü^cminler ervâhı ikrâra düşdi

Getürdiler şekki itdiler gümân

Münâfık ervâhı inkâra düşdi

II

Qudretini izhâr eyledi Ğafûr

Tefrîde kaldı ^câlem bî-füdr

Ene'l-Haqq çağırdı Hazret-i Manşûr

Rişnin[i] süriyüp ber-dâra düşdi

III

Ey **Cezbî*** sa^cy eyle Haqq'a yitmege

Râh-ı haqîqate toğrı gitmege

Bu Rûm diyârını irşâd itmege

Hacı Bektâş Velî Hünkâra düşdi

337*

4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

* 336 MHEM s 150.

* Mecmuada bulunan Cezbî mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 337 MHEM s 151.

Mūsā Tūr tağında koyun güderken
İki cihân serverine nūr didi
Allāh için °ibâdetin iderken
Dört kırt geldi kısmetimiz vir didi

II

Hallâc-ı Maşura inen bây idi
Oğudığımız lâm elif yâ idi
Didi Mūsā murâdınız ne idi
Cân ürkütmeñ yanınızda Tūr didi

III

Elest gününde beli best didiñ
Muhammed sevgili °Alî dost didiñ
Bu süriden bir kıurbanlık istediñ
°Arif iseñ kalbimizi bil didi

IV

Her yaraya yeşil merhem şarılmaz*
Bâğ-vânsız bağçeniñ gülidirilmez
Şâhibine danışmadan virilmez
Benden özge bir şâhibi var didi

V

Dâ'im Muhammediñ viridin idelim
Rızâsız loğma yinmez n'idelim
Tiz gel Mūsā koyunuñı güdelim
Selâm söyle sen ağaña var didi

VI

Muhammed °Alîniñ yolları ince
Aña ümmet olan kıulları niçe
Kırarsınız bu süriyi gidince
Bu hizmetiniz çünkü bize zor didi

VII

Yūsuf Peyğamberiñ dostı haqqı için
İmâm Hüseyniñ başı haqqıçün
Veyse'l-Ķarânîniñ dostı haqqı için
Koyunuñ şayısın tamâm gör didi

VIII

Mūsā tolaşdı türâba düşdi
Melekler adınca bir sancağ açdı
El kıavuşdırup ağasına tanışdı
Mūsā kıurduñ istegini vir didi

IX

Mūsā ağasına varup gelince

urduñ nefüsi yerin[i] bulunca
 Gök ala oyunu utup virince
 Allāh senden rāzī olsun pir didi

X

Ol oyuna yeşil sanca kuruldu
 Dört yanına melā'ikelerdirildi
 uzusun aldılar oyundirildi
 Hani benim körpe uzum var didi

XI

ul Muştafam* alka aa yararsın
 Mi'racda Hābībīn sırrına irersin
 Eger oyun sende uzuñ arasın
 İsmā'ile inen oı gör didi

338**

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Fe'ülün

* ul Muştafa: 17. yüzyılda yaşıdığı tahmin edilen Kul Mustafa, Sivas'ın Şarkışla ilçesinin Kumbet köyündendir. Bugün soyu Kumbet köyünde Tezcan soyadını taşımaktadır. Alevi-Bektaşî ozanlarından olup Teslim Abdāl'a bağlanmıştır. Pek çok şiiri olmasına rağmen çok azı bugüne kadar ulaşmıştır (Doğan 1997: 41; Özmen 1998: 135-137)

* 338 MHEM s 152.

MHEM'de mısraların hece sayısında uyumsuzluktan dolayı şiirim vezni bozulmuştur.

* 338 MHEM mecmuda şiir farklılık arz etmektedir. Şiir, Şah İsmail Hatayî neşrinde şu şekilde yer almaktadır:

Men ânı bilmişem kavlı-i Hudâdır
 Anıñcün okuram lâ'net Yezîde
 Yezîde lâ'net etmek hem sezâdır
 Anıñcün okuram lâ'net Yezîde
 Cihan fahri Muhammed Mustafâdır
 Aliyye'l Murtezâ şîr-i Hudâdır
 İmamım çün Hasan hulk-i Rızâdır
 Anıñcün okuram lâ'net Yezîde
 Hüseyin-i Kerbelâdır dürr ü gevher
 İmam Zeynel Abâdır sırr-ı Hayder
 Muhammed Bâkır oldu pâk-i server
 Anıñcün okuram lâ'net Yezîde
 İmâm-ı Câ'ferin men kemteriyem
 Kâzımı sevmeyenlerden beriyem
 Ali Mûsâ Rızânın Kanberiyem
 Anıñcün okuram lâ'net Yezîde
 Taki gonlümde imânım olubdur
 Naki sırrımda sultânım olubdur
 Canımda Askerî dinim olubdur
 Anıñcün okuram lâ'net Yezîde
 Muhammed Mehdîdir âlemde şâhım
 Dün ü gün ol-dürür hem secdegâhım
 Hatâyiyem Ali-dürür penâhım
 Anıñcün okuram lâ'net Yezid'e (Aslanoğlu, 1992: 319-320).

I

Ben anı bilmişim kavlı-i Hudadır
 Anî çün okurum Yezîde la°net
 Yezîde la°net okuması ulu gazadır
 Anî çün okurum Yezîde la°net

II

°Alem fahr-i Muhammed Muştafadır
 Şâh-ı merdân °Alî Şîr-i Hudadır
 Şâh İmâm Hasanda Hülk-ı Rızadır
 Anî çün okurum Yezîde la°net

III

İmâm Hüseyin-i Kerbelâdır mîr-i Kevser
 İmâm Zeyne'l-°Âbidîn ol şîr-i Haydar
 Muhammed Bâkır oldı ol pâk-i server
 Anî çün okurum Yezîde la°net

IV

Ca°fer-i Şâdıkîñ biz kemteriyüz
 Kâzımı sevmeyenlerden biz beriyüz
 Şâh °Alî Mûsâ Rızânîñ Kanberiyüz
 Anî çün okurum Yezîde la°net

V

Ṭaķî gönümde mihmân olupdur
 Naķî cismimde cânım olupdur
 Hasan el-°Askerî dîn imânım olupdur
 Anî çün okurum Yezîde la°net

VI

Muhammed Mehdîdir kıblegâhım
 Dün [ü] gün anlardır secdegâhım
Hatâyî der °Alîdir pâdişâhım
 Anî çün okurum Yezîde la°net

339**

* 339 MHEM s 152.

* 339 MHEM mecmuda şiir farklılık arz etmektedir. Bazı mısralardaki hece fazlalıklarından dolayı şiirde vezin kusurları vardır. Dipnotu arttıracığından vezin kusurları gösterilmemiştir. Şiir, İsmail Özmen'in Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde ve Cahit Öztelli'nin "Kul Nesimi" neşrinde şöyledir:

Ey gönül el aynasına bakmanın faydası ne
 Sermayenden zararın var satmanın faydası ne
 Kendi kadrin bilmeyen dostun kıymetin ne bilir
 Merkebin boynuna cevahir takmanın faydası ne
 Çobana gen yazı gerek hem yayıla hem gerveşe
 Çobanı meclise imam etmenin faydası ne
 Kargaya üleş gerek hem yiye hem çağıra

Fā^cilātūn/Fā^cilātūn/Fā^cilātūn/Fā^cilūn

- 1 Ey gönül il âyinesine bakmanın fâ³idesi ne
Sermâyaden zararın var şatmanın fâ³idesi ne
- 2 Çobana bir* yazı gerek hem yaya hem gerneşe
Çobanı mescide imâm itmeniñ fâ³idesi ne
- 3 Karğaya bir üleş gerek hem yiye hem bağıra
Kuzgunuñ ağızına şeker vermeniñ fâ³idesi ne
- 4 Merkebe bir âhūr gerek hem yaya hem zırlaya
Merkebiñ boynuna cevâhir taşmanın fâ³idesi ne
- 5 Ey Nesîmî* sırrını ağıyâra fâş itme gel
Kelbleri hamâma şokup yumanın fâ³idesi ne

340*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

°Ankâ menzil* almaz dik uçma ile
Menzil* alan türâb ile hâk olur
Her cân °aşık olmaz mey içme* ile
°Aşıkların sînesinde çâk olur

II

Âdemiñ °ilmini* her kul fehm itmez
Fehm itmeyen kişi murâda* yitmez
Câhile biñ söz diseñ biri kâr itmez*

Karganın önüne sükker dökmenin faydası ne

Ey Nesimi hasılı kendini aleme fâş eyleme

Köpeği hammama sokup yumanın faydası ne (Özmen, 1998: III, 37; Öztelli, 1969: 50).

* 2a bir: gen KN.

* **Nesîmî**: XVII. yüzyılda yaşamış olduğu düşünülen Kul Nesîmî'nin hayatı hakkındaki mevcut bilgiler ona ait olduğu düşünülen şiirlerinden çıkarılmaktadır. Nesîmî, Seyyid Nesîmî, Kul Nesîmî, Seyyid mahlaslarını kullanan şairin asıl adı, Ali'dir. Bağdatlı Nesîmî'den ayırmak için Cahit Öztelli bu şaire "Kul Nesîmî" demiştir. Ehl-i Beyt ve on iki imam sevgisini işlediği nefesleri bestelenerek mevlitlerde ve zikir ayinleri esnasında icra edilmiştir (Öztelli, 1969: 3-18).

* 340 MHEM s 153, ABŞA C 3 s 383.

* I /1 menzil: meydan ABŞA C 3.

* I /2 Menzil: Meydan ABŞA C 3.

* I /3 içme: içmek ABŞA C 3.

* II /1 Âdemiñ °ilmini: Ademlik ilimdir ABŞA C 3.

* II /2. kişi murâda: kimse menzile ABŞA C 3.

* II /3 Câhile biñ söz diseñ biri: Cahile söylesen bin söz ABŞA C 3. Hece fazlalığı vardır.

Kāmiliñ muhabbeti yeke yek olur *

III

Divāneler hōş seyr eyler * cālemi
 Hāḫ añā çalmaz mı dersi * ḳalemi
 Eger cārif iseñ añla kelāmı
 Ḳız oğlı ḳız olan südden pāk olur *

IV

Mü'min ol divāra ḳılma secdeyi
 Hāḫ orada * seçmez yoḫsulı bāyı
 Bir gönüle iki yapma sarāyı
 Eger ma'cūr eger vīrān tek olur *

V

Ḳāra çalıya aşlaḳ ursañ gül olmaz *
 Şarrāfiñ yanında altūn pul olmaz
Şādıḳ dir bu dünyā kimseye ḳalmaz
 Er olanlar * don değişür pāk olur

341 *

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Biñ bir ism[i]le cihāna geldi
 Allāh bir Muḫammed cAlī bir ismi
 Darı cecim üstünde namāz ḳılan
 Hünkār Hacı Bektaş Velī bir ismi

II

Şabr [u] taḫammül ile çoḳ ider azı
 cAşıḳ ma'cūḳuna her dem niyāzı
 Rūmı fetḫ eyledi Baḫḫāl Ğāzī
 Tiğ-i Dahḫāk⁹⁹ ḳuşandı geldi bir ismi

III

Dem-be dem ḫutunca bir dem cilm-i zāt
 Gögerçin dönende eyledi işbāt

* II /4 muhabbeti: sohbeti ABŞA C 3. II . dörtlük ABŞA C 3'de III . dörtlüktür.

* III /1 seyr eyler: seyreder ABŞA C 3.

* III /2 çalmaz mı dersi: çalmadı sim-zer ABŞA C 3.

* III . dörtlük ABŞA C 3'de IV . dörtlüktür.

* IV /2 orada: arayıp ABŞA C 3.

* IV /4 vīrān: harap ABŞA C 3. IV . dörtlük ABŞA C 3'de II . dörtlüktür.

* V /1 aşlaḳ ursañ: aşı vursan ABŞA C 3. Hece fazlalığı vardır.

* V /4 Er olanlar: Gerçek ölmez ABŞA C 3.

* 341 MHEM s 153.

⁹⁹ Dahḫāk B. Süfvān. verilen ölüm cezalarını verine getiren ve Hz. Peygamber'in korunması işiyle görevli, kahramanlığı ile tanınan sahâbidir (Çakan, 1993).

Yedu'llâh hakkında indirdi bizzât
Haķîkat bābında hâldir bir ismi

IV

Bir dem Kerbelâda eyledi izhâr
Bir demde Müseyyeb Ğāzî bahtiyâr
İntikâm almada Ca'fer-i Tayyâr
Ebâ Müslim Velî geldi bir ismi

V

Bir ismi aħaddır Aħmed-i Muħtâr
İnanmadı buña ol ħalb-i inkâr
İbrâhîm* mürüvet bābında yalvar
Bu dem cemâlu'llâh geldi bir ismi

342**

Müseddes-i Na't-ı Şerîf-i Nebevî*
Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün

I

Sultân-ı rüsul şâh-ı mümeccedsin efendim
Bî-vâyelere* devlet-i sermedsin efendim
Dîvân-ı İlâhîde ser-âmedsin efendim
Meşhûr-ı le amrük* le mü'eyyedsin efendim
Sen Aħmed [ü] Maħmûd [u] Muħammedsin efendim
Haħdan bize sultân-ı mü'eyyedsin efendim

II

Tâbiş-dih* -i ervâh-ı mücerred güheriñdir
Mâliş-geh-i* ruhsâr-ı melek ħâk-i deriñdir
Âyîne-i dîdâr-ı tecellî nazariñdır
Şâh Hasan hem de Hüseyn yâriñdir*
Sen Aħmed [ü] Maħmûd [u] Muħammedsin efendim
Haħdan bize sultân-ı mü'eyyedsin efendim

III

Bir gün ki ħalup baħr-i ğam [a] firkate gitdim

* Mecmuada bulunan İbrahim mahlaslı bu şiir Kul Himmet Üstadım'a aittir.

** 342 MHEM s 155, ŞGD s 139.

* Mecmuda bendler ve mısralar arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracağından gösterilmemiştir.

* Başlık: Müseddes-i Na't-ı Şerîf-i Nebevî ŞGD.

* I /2 vâyelere: çârelere ŞGD.

* I /4 le amrük: senin ömrüne andolsun (yemin olsun) Kur'ân-ı Kerîm 15/72.

* II /1 deh: tih MHEM.

* II /2 geh: ger MHEM.

* II /4 Şâh Hasan hem de Hüseyn yâriñdir: Bû Bekr Ömer Osmân ü Alî yârlarıñdır ŞGD. Mısran vezni kusurludur.

İşyânım * añup °ākıbetimden hāzer itdim
 Elden giderüp °aqlımı * bī-hōdluga yitdim
 Bu maṭla°ı yād eyledi bir seyyid işitdim
 Sen Aḥmed [ü] Maḥmūd [u] Muḥammedsin efendim
 Ḥaḫdan bize sulṭān-ı mü°eyyedsin efendim

IV

Ḥuṭbeñ okunur minber-i iḫlīm-i beḫāda
 Ḥükmün tutulur maḫkeme-i rüz-i cezāda
 Gülbak-i ḫudümün çekilür °arş-ı °ālāda *
 Esmā-yı şerīfīñ añılur °arz-ı Ḥudāda *
 Sen Aḥmed [ü] Maḥmūd [u] Muḥammedsin efendim
 Ḥaḫdan bize sulṭān-ı mü°eyyedsin efendim

V

Ol dem ki velīlerle nebīler ḫala ḫayrān
 Nefsī deyü dehşetle ḫopa cümleden efgān
 Ye°sile °uşatıñ olıcaḫ ḫāl-i * perīşān
 Destür-i şefā°atla seniñdir yine meydān
 Sen Aḥmed [ü] Maḥmūd [u] Muḥammedsin efendim
 Ḥaḫdan bize sulṭān-ı mü°eyyedsin efendim

VI

Ümmīd ideriz āh ile ye°s * eylemeyiz biz
 Sermāye-i İmānı tebāh eylemeyiz biz
 Bābıñ ḫoyup aḡyāra penāh eylemeyiz biz
 Bir kimseye sāyende niḡāh eylemeyiz biz
 Sen Aḥmed [ü] Maḥmūd [u] Muḥammedsin efendim
 Ḥaḫdan bize sulṭān-ı mü°eyyedsin efendim

VII

Bī-çāredir ümmetleriñ °ısyānına baḫma
 Dest-i red idüp * ḫasret ile düzaḫa yaḫma
 Raḫm eyle amān āteş-i hicrāna biraḫma *
 Ez-cümle ḫuluñ **Ġālib**-i pür-cürme * bırakm
 Sen Aḥmed [ü] Maḥmūd [u] Muḥammedsin efendim
 Ḥaḫdan bize sulṭān-ı mü°eyyedsin efendim

* III/2 işyânım: İsyânın ŞGD.

* III/3 Elden giderüp °aqlımı: Elden yitürüp kendimi ŞGD.

* IV/3 °ālāda: Hudā ŞGD.

* IV/4 °arz-ı Ḥudāda: arz ü semāda ŞGD.

* V/3 olıcaḫ ḫāl-i: ola ahvāli ŞGD.

* VI/1 Ümmīd ideriz āh ile ye°s: Ümmideyiz ye°s ile āh ŞGD.

* VII/2 idüp: urup ŞGD.

* VII/3 hicrāna biraḫma: hicrānına yakma ŞGD.

* VII/4 cürme: cürmü ŞGD.

343*

Merşiye-i diger*

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

I

Nâ-ḥaḳ dökülen ḳanını añdıḳça Hüseyniñ
 Ey dîde aḳıt yaş yerine ḳurretu'l-ayniñ
 Bu bar-ı belâ ḳaddini bükdi ḳamerîniñ
 Ḳan ağladı ḳabrinde şehîdân-ı Hüseyniñ
 Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniniñ
 Hem Ḳaydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-ṣaḳaleyniñ

II

Ḳançer-keş-i ebrû olıcaḳ mâh-ı Muḫarrem
 Dünyâyı tutar velvele-i şîven [ü] mâtem
 Feryâda gelüp ravza-i Firdevsde Âdem
 Müstağrıḳ-ı deryâ-yı ğamım oldı dü 'âlem
 Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniniñ
 Hem Ḳaydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-ṣaḳaleyniñ

III

Bir âh ideyim kim dü cihân ateşe yansun
 İmân getürüp aḫ[i]rete kâfir inansun
 Deryâ-yı sirişkim ser-i eflâka ḳayansun
 Şemşîr-i siyeh-tâb-ı ḳazâ ḳana boyansun
 Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniniñ
 Hem Ḳaydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-ṣaḳaleyniñ

IV

Ger ḳaç'-i su'âl eylemese deşne-i taḳdîr
 Dâmân-ı ḳazâyâ şarılur nâle-i şeb-gîr
 Âh itmemege çâre mi var * âh kim ey pîr
 Dünyâyı ḫarâb itdi bu ğam yoḳ yine tedbîr
 Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniniñ
 Hem Ḳaydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-ṣaḳaleyniñ

V

Bâr-ı ğam [u] evzâr [u] belâ bükdi belim âh
 Âh eylemeden başḳâ işe varmaz elim âh
 Ey ehl-i vefâ müttefîḳan gel diyelim âh
 Âh itmeyelim de nidelim n'eyleyelim âh
 Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniniñ

* 343 MHEM s 155, MA s 40.

* Başlık: Merşiye-i diger MA.

* IV/3 var- MHEM.

Hem Haydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-şakaleyniñ

VI

La^cnetle añup nâminı her bâr Yezi^ıdiñ
Sövüñ a^cvânına enşârına ol kâhbe pelîdiñ
Güş eyleye aqvâlini zenâd-ı ^canıdiñ
Yoğ bunda yeri laqlaqa-i güft [ü] şini^ıdiñ
Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniñiñ
Hem Haydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-şakaleyniñ

VII

Ey da^cvâ-yı islâm iden erbâb-ı şekâvet
Şadrınıñ hicâb-âver-i ruhsâre-i ümmet
Âyâ ne idi ba^cş-ı izhâr-ı ^cadâvet
Kim eylediñiz bunca fesâdât [ü] ihânet
Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniñiñ
Hem Haydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-şakaleyniñ

VIII

Dehrin yire mi geçdi aceb âb-ı hayâtı
Leb-teşne şehîd eylediler bunca guzâtı
Mim-ba^d görünmez felegin halka sebâtı
Çarhı kırılıp ^caksine dönsün harekâtı
Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniñiñ
Hem Haydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-şakaleyniñ

IX

Feryâd bugün ba^cş-ı nağz-ı edeb olmaz
Bu vaç^c a gibi mâteme a^clâ sebep olmaz
Erbâb-ı dile gerçi zamân-ı tarab olmaz
Cân virse gamdan bugün Âdem ^caceb olmaz
Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniñiñ
Hem Haydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-şakaleyniñ

X

Ğafletle geçürme günini aç gözün ey cân
Eyle felegin gerdişine nazâr-ı im^cân
Bi'llâh degildir dökilen kaatre-i bârân
Sükkân-ı semâniñ oluyor göz yaşı rîzân
Her müyine biñ cân fedâdır Hüsniñiñ
Hem Haydar [u] Zehrâ vü Resûlu's-şakaleyniñ

XI

Şemşir çeküp pād[i]şâh-ı kurb-ı kabüle
Şu virmediler teşne-leb evlâd-ı Resûl
Yâd itmesi cennet getirir ehl-i ^cuğüle
Yâ Rab bu ihânet ne revâ âl-i Resûl

Her müyine biñ cān fedādır Hüsniñ
Hem Haydar [u] Zehrā vü Resūlu'ş-şakaleyniñ

XII

Bu fāci°a ger hük-m-i şu°ün-i ezelīdir
Biñ hikmet-i esrār-ı Hudā bunda celīdir
Şabr itmege yok çāre velī n°eylemelidir*
Kim maḥşer-i ğam maḫtel-i evlād-ı °Alīdir
Her müyine biñ cān fedādır Hüsniñ
Hem Haydar [u] Zehrā vü Resūlu'ş-şakaleyniñ

X III

Açdıñ bize yara kim ey çarḥ-ı sitem-zād
Çan ağlıyor aḥvālimize ḥançer-i bī-dād
Yetmez bu ğama kıldığımız nāliš [ü] feryād
Erbāb-ı dil itmesün yeñi feryādlar İcād
Her müyine biñ cān fedādır Hüsniñ
Hem Haydar [u] Zehrā vü Resūlu'ş-şakaleyniñ

X IV

Kāzım yetişür perde-birün-ı edeb olma
Bir āh ile ifnāsına ḥalkıñ sebep olma
Meydān-ı muḥabbetde velī pür-ṭarab olma
Ağla ğice gündüz nazar-endāz-ı şeb olma
Her müyine biñ cān fedādır Hüsniñ
Hem Haydar [u] Zehrā vü Resūlu'ş-şakaleyniñ

344**

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

I

Şem°-i miḥrāb-ı imāmetdir Hüseyñ-i Kerbelā
Minber-efrüz-i ḥiṭābetdir Hüseyñ-i Kerbelā
Sırr-ı esrār-ı velāyetdir* Hüseyñ-i Kerbelā
Mefḥar-ı °iṣyān-ı ümmetdir* Hüseyñ-i Kerbelā
Nāzenīn-ı Rabb-i °izzetdir Hüseyñ-i Kerbelā
Seyyid-i şebān-ı cennetdir Hüseyñ-i Kerbelā

II

Baḥr-i rahmetdir Muḥammed ebr-i iḥsāndır °Alī

* XII/3 n°eylemelidir: n°eylemidir MA.

* 344 MHEM s 158, PDE s 26, EPD s 131.

Başlık: Müseddes-i müşterek bā-mīr Kāzım PDE.

* Bendler ve mısralar arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir.

I /3 Sırr-ı esrār-ı velāyetdir: Şu°le-i mişkāt-ı fiṭratdır PDE, EPD.

* I /4 Mefḥar-ı °iṣyān-ı ümmetdir: Şems-i evvān-ı ḥaḫīkatdır PDE, EPD.

Mihr-i hikmetdir Muḥammed māh-ı °irfāndır °Alī
 Faḥr-ı °ālemdir Muḥammed şāh-ı merdāndır °Alī
 Cevher-i cāndır Muḥammed nūr-ı İmāndır °Alī
 Vird-i gülzār-ı nübüvvedir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Bülbül-i bağ-ı veşāyetdir Ḥüseyn-i Kerbelā

III

Dest-i ā°dādan helāhil nūş-i şīvendir Ḥasan
 Dāğ-ber-dil bir şehīd-i mekr-i düşmendir Ḥasan
 Ḥüsn-i ḥulḳ [u] ḥüsn-i sīret ile aḥsendir Ḥasan
 Nūr-ı çeşm-i Fāḩuma maḥbüb-ı zü'l-mendir * Ḥasan
 Nuḥbe-i şāh-ı velāyetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Vāriş-i sırr-ı risāletdir * Ḥüseyn-i Kerbelā

IV

Matla°-ı şems-i münā°imdir * °Alī Zeyne'l-°Abā
 Menba°-ı luḩf [u] merāḩimdir °Alī Zeyne'l-°Abā
 Faḥr-ı aşḩāb-ı ma°ālimdir °Alī Zeyne'l-°Abā
 Cāmi°-i ḩalḩ-ı mekārımdır °Alī Zeyne'l-°Abā
 Kıdve-i ehl-i siyādetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Verd-i destār-ı * şerāfetdir Ḥüseyn-i Kerbelā

V

Bākır-ı °ilm-i ḩaḩīḩat ḩazret-i Bākır ki ḩaḩ
 ḩıẓr ile zāt-ı şerīfin eylemişdir hem-sebāk
 Nūh felek mecmu°ā-i faẓlında * gūyā bir varāḩ
 Sābi°-i seb°a'l-meşānidir bi-ḩavl-i * müttefaḩ
 ḩāriş-i şaḩn-ı * şerī°atdır Ḥüseyn-i Kerbelā
 Cāmi°-i şer°-i ḩaḩīḩatdır * Ḥüseyn-i Kerbelā

VI

Naḩd-ı mevrūs-ı * nübüvvedir kemāl-i Ca°ferī
 Maẓḩar-ı “el-faḩru faḩrīdir”¹⁰⁰ ḩışāl-i Ca°ferī
 Luḩf-ı ḩaḩdır ictihād-ı bī-mişāl-i Ca°ferī
 Kıldı ser-ḩayl-i e°imme imtişāl-i Ca°ferī
 Mesned-ārā-yı ḩilāfetdir Ḥüseyn-i Kerbelā

* III/4 zü'l-mendir: zī'l-mendir PDE, EPD.

* III/6 sırr-ı risāletdir: naḩd-ı seḩāvetdir PDE, EPD.

* IV/1 şems-i münā°imdir: şemsü'l-münā°imdir PDE, EPD.

* IV/6 Verrd-i destār-ı: Mebde-i feyẓ-i PDE, EPD.

* V/3 faẓlında: vaşfında PDE, EPD.

* V/4 bi-ḩavl-i: bi-ḩükm-i PDE, EPD.

* V/5 şaḩn-ı: ḩışn-ı PDE, EPD.

* V/6 Cāmi°-i şer°-i ḩaḩīḩatdır: Hādi-i rükn-i ḩarīḩatdır PDE, EPD.

* VI/1 mevrūs: nevrūs EPD.

¹⁰⁰ el-faḩru faḩrī: “El-fakru fahrī ve biḩi eḩta ḩırū” yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm (Yılmaz, 1992: 49).

Şadr-ı pīrā-yı imāmetdir * Hüseyn-i Kerbelā

VII

Kāzım-ı ğayzü'l-e^cādī Mūsā-yı Kāzım-şiyem *
Dest-i beyzā-yı mekārim şāh-ı kudsiyyet-ḥaşem
Naḥl-ı gülzār-ı * tecellī Eymen-ārā-yı ḥikem
Nūr-ı maşbāḥ-ı sa^cādetdir o şāh-ı * muḥterem
Şaykal-ı mir^oāt-i kudretdir Hüseyn-i Kerbelā
Cevher-i baḥr-ı * hüviyetdir Hüseyn-i Kerbelā

VIII

Āfitāb-ı evc-i rif^catdir * ^cAlīMūsā Rızā
Māhitāb-ı burc-ı kudretdir * ^cAlī Mūsā Rızā
Zā^oıķ-i zehr-āb-ı miḥnetdir ^cAlī Mūsā Rızā
Mübtelā-yı kerb [ü] gurbetdir ^cAlī Mūsā Rızā
Tu^cme-i tiĝ-i * felāketdir * Hüseyn-i Kerbelā
Şārib-i şehīd-i şehādetdir Hüseyn-i Kerbelā

IX

Āşir-i işnā ^caşer şāh-ı ser-ameddir Taķī*
“^cUrvetü'l-vüşkā-yı” ümmet kuṭb-ı emceddir Taķī*¹⁰¹
Vefķ-i bāzū-yı yemīn-i şer^c-i Aḥmeddir Taķī*
Ma^cşer-i İslāma hādī-i mü^oeyyiddir Taķī*
Meyl-i mīzān-ı * ^cadaletdir Hüseyn-i Kerbelā
Zīb-i örnek imāmetdir * Hüseyn-i Kerbelā

X

Pādişāh-ı evliyādır zāt-ı vālā-yı Naķī*
Dürr-i baḥr-ı iştıfādır zāt-ı vālā-yı Naķī*
Şubḥ-ı nevrüz-ı hüdādır zāt-ı vālā-yı Naķī*

* VI/6 imāmetdir: kerāmetdir PDE, EPD.

* VII/1 Kāzım-şiyem: Mūsā-şiyem PDE, EPD.

* VII/3 Naḥl-ı gülzār-ı: Şu^ole-i Tūr-ı tecellī PDE, EPD.

* VII/4 şāh-ı: zāt-ı PDE, EPD.

* VII/6 Cevher-i baḥr-ı: Revnāk-ı rüy-ı PDE, EPD.

* VIII/1 rif^catdir: ḥikmetdir PDE, EPD.

* VIII/2 kudretdir: vaḥdetdir PDE, EPD.

* VIII/5 Tu^cme-i tiĝ-i: Güy-ı çevgān-ı PDE, EPD.

* VIII/6 Şārib-i şehīd-i şehādetdir: Serzeniş dīd-i ihānetdir PDE, EPD.

* IX/1 Taķī: Naķī PDE, EPD.

* IX/2 Taķī: Naķī PDE, EPD.

¹⁰¹ ^cUrvetü'l-vüşkā: “el^c-urvetü'l-vüşkā” sağlam kulp (müslümanlık) Kur'ân-ı Kerim 2/256; 31/22.

* IX/3 Taķī: Naķī PDE, EPD.

* IX/4 Taķī: Naķī PDE, EPD.

* IX/5 Meyl-i mīzān-ı: Ma^cnī-i lafz-ı PDE, EPD.

* IX/6 Zīb-örnek imāmetdir: Lafz-ı ma^cnā-yı imāretdir PDE, EPD.

* X/1 Naķī: Taķī PDE, EPD.

* X/2 Naķī: Taķī PDE, EPD.

* X/3 Naķī: Taķī PDE, EPD.

Meyve-i naḥl-ı Rızâdır zât-ı vâlâ-yı Naḳî*
 Serv-i gülzâr-ı semâhatdir* Hüseyn-i Kerbelâ
 Büstân-ı pîrây-ı re'fetdir* Hüseyn-i Kerbelâ

XI

Ḳible-i ḥacâtdır* ins [ü] câna bâb-ı °Askerî
 Cünd-i menşür-i* melâ'ikdir riḳâb-ı °Askerî
 Başkadır te'şîr-i şemşîr-i ḥiṭâb-ı °Askerî
 Seyf-i meslûl-i ilâhîdir* cenâb-ı °Askerî
 Şîr-i meydân-ı şecâ'tdir* Hüseyn-i Kerbelâ
 Seyyid-i ehl-i celâdetdir* Hüseyn-i Kerbelâ

XII

Ḳuṭb-ı eflâk-i hüdâdır Mehdî-i şâhib-i zamân
 Zübde-i âl-i °âbâdır Mehdî-i şâhib-i zamân
 Sırr-ı pâk-i Muşafâdır Mehdî-i şâhib-i zamân
 Nûr-ı zât-ı kibriyâdır* Mehdî-i şâhib-i zamân
 Âfitâb-ı evc-i ḳudretdir* Hüseyn-i Kerbelâ
 Muḳtedâ-yı cümle ümmetdir* Hüseyn-i Kerbelâ

X III

Gerçi ol şahlar ki bir bâğın gül-i nesrîndir
 Bir mükerrem naḥl-ı feyzîñ meyve-i nevşîndir*
 Cümlesi hep bir sipihr-i °izzetiñ* pervînidir
 Her biri mülk-i beḳânın şâh-ı pür-temkînidir
 Dürre-i tâc-ı sa°âdetdir* Hüseyn-i Kerbelâ
 Ḳurre-i °ayn-ı °inâyetdir* Hüseyn-i Kerbelâ

X IV

Olalı serdâre-i* ḥubb [u] vâlâ-yı ḥânedân
 “Ḥamdu li'llâh”¹⁰² eyledim kesb-i ḥayât-ı câvidân

* X/4 Naḳî: Taḳî PDE, EPD.

* X/5 Serv-i gülzâr-ı semâhatdir: Serv-i bâğ-ı ḥâtemiyyetdir PDE, EPD.

* X/6 Büstân-ı pîrây-ı re'fetdir: Sebz-i büstân-ı semâhatdir PDE, EPD.

* XI/1 ḥacâtdır: ḥacetdir PDE, EPD.

* XI/2 Cünd-i menşür-i: Ser-be-ser cünd-i PDE, EPD.

* XI/3 ḥiṭâb-ı: cevâb-ı PDE, EPD.

* XI/4 ilâhîdir: i şeri°atdir PDE, EPD.

* XI/5 Şîr-i meydân-ı: Şaf-der-i şâhn-ı PDE, EPD.

* XI/6 Seyyid-i ehl-i: Cevher-i tîğ-i PDE, EPD.

* XII/4 Nûr-ı zât-ı kibriyâdır: Hâdi-i râh-ı Rızâdır PDE, EPD.

* XII/5 Âfitâb-ı evc-i ḳudretdir: Rehber-i nehc-i hidâyetdir PDE, EPD.

* XII/6 Muḳtedâ-yı cümle ümmetdir: Sâ'îk-i semt-i reşâdetdir PDE, EPD.

* X III/2 mükerrem naḥl-ı feyzîñ: nihâlin bî-tefavüt PDE, EPD / nevşîndir: şîrîndir EPD.

* X III/3 sipihr-i °izzetiñ: sipihrin encüm ü PDE / sipihrin encüm-i dîrînidir EPD.

* X III/5 Dürre-i tâc-ı sa°âdetdir: Nûr-ı çeşm-i ehl-i sünnetdir PDE, EPD.

* X III/6 °ayn-ı °inâyetdir: i°yân-ı ümmetdir PDE, EPD.

* X IV/1 dâre-i: dâde-i PDE, EPD.

N'ola **Kāzım** eylemezsem farṭ-ı cürmümden fiḡān*
 Eşrefāsā eyleyüp bu maṭla^cı verd-i zebān
 Melce-i erbāb-ı ḥācetdir Hüseyn-i Kerbelā
 Şāfi^c-i yevm-i nedāmetdir* Hüseyn-i Kerbelā

345**

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Her seḡer her şabāḡ erenler virdim
 Hünkār Hacı Bektaş Velī hū deyu
 Egildim işiḡe niyāz eyledim
 Pīrim Hacı Bektaş Velī hū deyu

II

Meydānına vardım meskenim yurdum
 Hāḡ Muḡammed^c Alī Hızırı gördüm
 Her şabaḡ her seḡer dilimde virdim

¹⁰² Ḥamdu li'llāh: "el-hamdu li'llāh" Hamd, Allah'a mahsustur Kur'ân-ı Kerim 1/2.

* X IV/3 N'ola Kāzım eylemezsem farṭ-ı cürmümden fiḡān: Kāzımā olsam n'ola ruḡ-şüde-i bāb-ı amān PDE, EPD.

* X/6 yevm-i: rüz-ı PDE, EPD / nedāmetdir: emānetdir EPD.

* 345 MHEM s 161.

* Mecmuada dörtlükler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir. Şiir mecmuada farklılık arz etmektedir. Şiirin değişik bir varyantı Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi'nde şu şekilde yer almaktadır:

Yedi iklim dört köşeyi dolandım
 Hünkār Hacı Bektaş pirim Hū deyu
 İndim eşiḡine niyāz eyledim
 Hünkār Hacı Bektaş pirim Hū deyu
 Vardım kapusuna sanduka nurdan
 Eşiḡine yüzüm sürdüm hâkinden
 Destur aldım ben gül yüzlü pirimdem
 Hünkār Hacı Bektaş pirim Hū deyu
 Balım Sultan sayvan kurmuş oturur
 Ferişteler her hizmetin yetirür
 Yedi iklim dört köşeden getirür
 Hünkār Hacı Bektaş pirim Hū deyu
 Meydanda oturan merdlerin merdi
 Her sabah okunur erenler virdi
 Hak Muhammed Ali pirimin cediti
 Hünkār Hacı Bektaş pirim Hū deyu
 Hakdan geldi yeşil ferman göründü
 Rûmun erlerine cümle okundu
 Karac Ahmed Sultan bendesi oldu
 Hünkār Hacı Bektaş pirim Hū deyu
 Sersem Ali vardı pire dayandı
 Çeraḡımız kırk budaktan uyandı
 Mürşid olan her bir renge boyandı
 Hünkār Hacı Bektaş pirim Hū deyu (Özmen, 1998: II, 84).

Pîrim Hacı Bektâş Velî hû deyu

III

Kubbesine vardım şandığı nürdan
Destimi destine çaldı yâ sırdan
Himmetim almışım gül yüzli pîrden
Pîrim Hacı Bektâş Velî hû deyu

IV

Âb-ı zemzem çala câna gül ışık
Kaldırdı perde[y]i gösterdi ışık
Pîrim sebâk virdi okudum °aşık
Pîrim Hacı Bektâş Velî hû deyu

V

Yeşildir sancağı gülden yağılmaz
Pîrim gör bu zârdır mürvet başılmaz
Kudretten kalbimiz taldı eyilmez
Pîrim Hacı Bektâş Velî hû deyu

VI

Balım Sulţân şayvân kurmuş oturır
Eksigimiz bâr-ı Hudâ yetürir
Hacı Bektâş çar köşeden getirir
Pîrim Hacı Bektâş Velî hû deyu

VII

Sersem °Ali* bir Hudâya tayandı
Delîlimiz kırk budağdan uyandı
Mâ°-i âl olan al rengine boyandı
Pîrim Hacı Bektâş Velî hû deyu

346*

Müseddes Merhûm Derzi-zâde °Ulvî Çelebi*

Fe°ilâtün/Fe°ilâtün/Fe°ilâtün/Fe°ilün
(Fâ°ilâtün) (Fa°lün)

I

Şanma sencileyin dilber-i ra°nâ bulamam
Bâğ-ı hüsnün gibi bir özge temâşâ bulamam
Râzımı açmağa gönülüm gibi şeydâ bulamam

* **Sersem °Ali**: Balım Sultan'ın ilk müritlerinden ve halifelerinden olan Sersem Ali Dede Baba, 16. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında kaynaklarda pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Ne zaman ve nerede doğduğu bilinmeyen Sersem Ali Dede Baba, H. 977/M. 1569'da vefat etmiştir. Konusunu tamamen Alevî ve Bektaşî inancı ve tasavvufî düşüncesinin oluşturduğu şiirleri vardır (Akin, 2014).

* 346 MHEM s 162, DUD s 173.

* Başlık: Müseddes Merhûm Derzi-zâde °Ulvî Çelebi DUD.

Saňa derdimi* disem gerçi tesellâ bulamam
 °Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam
 Seni tenhâ bulıcağ kendimi aşlâ bulamam

II

Âh idersem açarım* râzımı °arım kıalmaz
 Viririm hâke tenim bâr-ı* ğubârım kıalmaz
 Halka rüsva olurum °arz-ı veķârım kıalmaz
 Kûyña °azm iderim* şabr [u] ķarârım kıalmaz
 °Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam
 Seni tenhâ bulıcağ kendimi aşlâ bulamam

III

Seni aĝyârile gördükde gelür kıalbe melâl
 Hiddetinden olur ol demde dil-i nâṭıķ* lâl
 Gün gibi yalıñız eyle saňa biñ kere* cemâl
 Başlasam hâlimi taķrîre gider nuṭķa mecâl
 °Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam
 Seni tenhâ bulıcağ kendimi aşlâ bulamam

IV

Söz ile zemm yazarsam* saňa °âlem ṭutuşur
 Lâl olur hâme vü ķâĝıd dil-i mâtem* ṭutuşur
 Gerçi kim söyler isem söz dil-i pür-ĝam* ṭutuşur
 Ol kıadar bileli* sözüm işiden âdem ṭutuşur
 °Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam
 Seni tenhâ bulıcağ kendimi aşlâ bulamam

V

Hâl-i dil miḥnet-i °aşķıñla* diĝer gün olalı
 Hâṭır-ı* ĝuşsa-i hicrân ile maḥzûn olalı
 Hâsret-i* la°l-i lebiñle ciĝerim hûn olalı
 Leylâ-yı zülfüñe °Ulvî* gibi Mecnûn olalı

* I /4 derdimi: derdüm DUD.

* II /1 açarım: açarım DUD.

* II /2 Viririm hâke tenim bâr-ı: Virürin hâke teni bād-ı DUD.

* II /4 iderim: iderin DUD.

* III /2 Hiddetinden: Ḥayretünden //nâṭıķ: nâṭıķa DUD.

* III /3 eyle saňa biñ kere: eylersen eger °arz-ı DUD.

* IV /1zemm yazarsam: nâme yazarsağ DUD.

* IV /2 Lâl: Gül / -i: [vü] / mâtem: pür-ĝam DUD.

* IV /3 Gerçi kim söyler isem söz dil-i pür-ĝam: Söylesem söz ile ger süz-ı dil-i fem DUD.

* IV /4 Ol kıadar bileli: Niçe fem bileñ DUD.

* V /1 °aşķıñla: aşķ ile DUD.

* V /2 Hâṭır-ı: Hâṭırım DUD.

* V /3 Hâsret-i: °İşret-i DUD.

°Arz-ı hâl itmege cānā seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendimi ašlā bulamam

347*

Hâtır-ı yâr için*

Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilātün/Fe°ilün
(Fā°ilātün) (Fa°lün)

I

Hâtır-ı yâr için ağıyāra bugün yâr oldum
Dil [ü] cāndan dağı bu derd ile bī-zār oldum
Hem-çü bülbül giceler tā-be-seşerzār oldum
Çıkaşı cānım ile cānıma da bār oldum
Şabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

II

Süziş-i gam beni bir rütbede itdi sūzān
Bilse rahm eyler idi hālime ba°zı yārān
Keşf olunmaz nideyim āh bu sırr-ı pinhān
Zulm idüp °aşıka zann ider °adālet cānān
Şabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

III

Kāfir itseydi* n’olur cevri vefāya tahvīl
Bu kadar zulmi ne Qur°ān yazar ne İncīl
°Aşğ itmez mi dağı fürqati vaşla tebdīl
Meger Allāh ide bu sūziş-i °aşkım teshīl*
Şabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum*

IV

Pek ħarābım o bütün °aşkına mey sun sāķī
Bilüriz gerçi* cihān kimseye olmaz bāķī
Sūziş-i āhım ile* tār ideyim āfāķı
Kimseye beñzemiıyor sevdiğimiñ ahlāķı
Şabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

V

* **°ULVİ:** Terzi-zāde Mehmed Ulvī Çelebi’nin Asıl adı Mehmed’dır. Terzi-zāde lakabıyla tanınmıştır. İstanbulludur. Doğum tarihi bilinmemektedir. H. .993/M. 1585 senesinde İstanbul’da vefat etmiştir (Şahin, 2014).

* 347 MHEM s 163, LHD s 42. Hoca Neş’et’in “oldum” redifli muhammes şiirine nazîredir.

* Başlık: Hâtır-ı yâr için: Nazīre-i Neş’et Efendi LHD.

* III/1itseydi: itseñdi LHD.

* III/3 LHD’de 4. mısradır.

* III/4 LHD’de 3. mısradır.

* IV/2 Bilüriz gerçi: Çünkü bu bezm-i LHD.

* IV/3 Sūziş-i āhım ile: Görmesün bāri gözüm LHD.

Küşte olsam da seniñ ğamze-i ħün-ĥ^varıñdan
 Yine kendim çekemem zülf-i siyeh-kārıñdan
 Bāri **Leylā**yı ba^cīd eyleme dīdārıñdan
 Şorsa aĥbāb eger hāl-i dil-efġārıñdan
 Şabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

348*

Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

I

Düşüp hengām-ı ^caşka yine şāhib-i serīr oldum
 Muĥabbet neydigin bildim dil-i cāndan ĥabīr oldum
 Sa^cādet āsmānında ne bir māh-ı münīr oldum
 Göñül uşlanmadı gitdi ġanī oldum faġīr oldum
 Kemend-i kākül-i yāre düşüp bende esīr oldum
 Mey [u] maĥbūbdan el çekmek naşīb olmadı pīr oldum

II

Severiz biz göricek çeşm-i āhū birle reftārı
 Sevilmey mi behī cānım müselleme tavr-ı etvārı
 Çün ^caşık ile rüsvā olan añlar bu ġüftārı
 Cemāl-i yāre ey zāhid nazār kılmak itme inkārı
 Kemend-i kākül-i yāre düşüp bende esīr oldum
 Mey [u] maĥbūbdan el çekmek naşīb olmadı pīr oldum

III

Ne yüzden ^carz-ı ĥāl etsem ^caceb ol şāh-ı ĥübāna
 Nice bir nār-ı ĥasretle yanam bu nār-ı hicrāna
 Güzeller cevriñi çekmek ezelden ^cādet insāna
 Sezā eyler deyü bir ġün beni luġ ile iĥsāna
 Kemend-i kākül-i yāre düşüp bende esīr oldum
 Mey [u] maĥbūbdan el çekmek naşīb olmadı pīr oldum

IV

Ĥayāl-i ĥaġ [u] ĥālīñden bugün ĥālīm fiġān oldu
 Ĥaşnā tafrāsı fikrinde elif ĥaddim ġümān oldu
 Firāk āteş-i sūzāna yanup hicrān nihān oldu
Şerīfī* ^caşık [u] sevdāya düşüp ĥayli zamān oldu
 Kemend-i kākül-i yāre düşüp bende esīr oldum

* 348 MHEM s 163.

* **Şerīfī**: Şerifi Ankara'da doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Şerif'tir. Çiçekli Şerifi olarak tanınmıştır. H. 1235/M. 1819-20 yılında vefat etmiştir. Günümüze ulaşan şiiri bulunmamaktadır. Şiirine örnek olarak Fatīn Tezkiresi'nde yer alan matlaı şöyledir:

Mey u maĥbūbdan el çekmek naşīb olmadı pīr oldum
 Eyü vardım sefāhat eyledim şeyh-i kebīr oldum (Kesik, 2014).

Mey [u] maḥbūbdan el çekmek naşīb olmadı pīr oldum

349*

Mefā[°]īlūn/Mefā[°]īlūn/Mefā[°]īlūn/Mefā[°]īlūn

I

Ḥudāya itme ḥāli dā'imā dilden şükür ismin
Gözümden dūr kıılma pertev [ü] envār [u] nūr ismin
İnmiş āyet didim bu ḳalbe bī-şabra şabūr ismin
Baña ğayret müyeser eyle kııl virdim ğayūr ismin
Ya māḥv it levḥ-i işyāndan bu [°]abd-i pūr-ḳuşūr ismin
Yāḥūd esmā-i ḥüsnādan çıkar yā Rab ğafūr ismin

II

Ola ḥāşā ki vaḥdāniyetin ḥaffında inkārım
Resūlūn Muştafāya var dil [ü] cān ile iḳrārım
İtā[°]atde ḳamu şer[°]-i şerīfe cümle etvārım
Var mı düzaḥ içre āh-vār olmaḳ benim kārım
Yā māḥv it levḥ-i işyāndan bu [°]abd-i pūr-ḳuşūr ismin
Yāḥūd esmā-i ḥüsnādan çıkar yā Rab ğafūr ismin

III

[°]Aşānīn cürmi [°]afv itmek iken rüz [u] şeb-i kārīn
[°]Ayān iken cünūn ehline remz-i nām-ı ğaffārīn
[°]Ayūbun setr iderken kā'inātin ism-i settārīn
Raḥīme geçmemek lāyık mı cürmünden bu ğam-ḥārīn
Yā māḥv it levḥ-i işyāndan bu [°]abd-i pūr-ḳuşūr ismin
Yāḥūd esmā-i ḥüsnādan çıkar yā Rab ğafūr ismin

IV

Gelelden [°]āleme cürmüm şenā[°]atdır banā her kār
[°]İbādet itmege kıılmaz heves bu ḳalb nā-hem-vār
İderken biñ günāha nādım olup biñ kez isti[°]fār
Revā mı rüz-ı maḥşerde benim ḥālīm ola düşvār
Yā māḥv it levḥ-i işyāndan bu [°]abd-i pūr-ḳuşūr ismin
Yāḥūd esmā-i ḥüsnādan çıkar yā Rab ğafūr ismin

V

Du[°]āsın müstecāb it **Şādıḳın**^{*} şubḥ [u] mesā ḥaḳḳı
Ḥabīb-i Muştafā ile cemī[°]-i enbiyā ḥaḳḳı
Tevḳīfsiz ḳabūl-i dergehiñ olan du[°]a ḥaḳḳı
Refīḳ it bize tevfiḳin kibār-ı evliyā ḥaḳḳı
Yā māḥv it levḥ-i işyāndan bu [°]abd-i pūr-ḳuşūr ismin

* 349 MHEM s 163.

* Mecmuada bulunan Sādık mahlaslı bu şiirin hangi şaire aait olduğu tespit edilememiştir.

Yâhūd esmâ-i hüsnâdan çıkar yâ Rab ğafūr ismin

350*

Fe^cilâtün/Fe^cilâtün/Fe^cilâtün/Fe^cilün
(Fâ^cilâtün) (Fa^clün)

I

Nice bir dağdağa-i ^caql ile ğam-nāk olalım
Bezm-i cemde dönelim şem^c-i şebistân olalım
Bu fenâ mülketine biz de Süleymân olalım
Cur^cadânı getür abdâl yine hayrân olalım
Satalım mâl [u] mülki ^câleme sulţân olalım

II

Şemse baķ virdi sebaķ anıñ içün itdi şavaş
İki baţmân idi boynunda anıñ çekdigi taş
Didi Hünkâr Hacı Bektâş Velî gitdi bu baş
Cur^cadânı getür abdâl yine hayrân olalım
Satalım mâl [u] mülki ^câleme sulţân olalım

III

Bilmediğim var ise Manşûruñ işi baba ne
Deyr idem ķalsa Nesîmiye daħi bî-gâne
Dâra çıkmaya diriği virme yûri merdâne
Cur^cadânı getür abdâl yine hayrân olalım
Satalım mâl [u] mülki ^câleme sulţân olalım

IV

Bi'llâhiniñ keremi pekçe kenetle beliñe
Tırmayup devr idelim câm-ı Cemi al eliñe
Dil olup söyleme her gelen aşlâ diliñe
Cur^cadânı getür abdâl yine hayrân olalım
Satalım mâl [u] mülki ^câleme sulţân olalım

V

Dem-i devrân serüp dem köpürüp ^câleme
Yine Cemşîd olalım biz daħi bezm-i cemde
Şaķla abdâl anı sen söyle baña mâtemde
Cur^cadânı getür abdâl yine hayrân olalım
Satalım mâl [u] mülki ^câleme sulţân olalım

VI

Ķadh-i ķavî getür abdâl şu bezm-i keşküli
Yine top şenligi var oynadalım şengüli
Terk idüp ^cillet-i ğâ^oıye eyle ma^clümü

* 350 MHEM s 164.

Cur^cadānı getür abdāl yine hayrān olalım
Satalım māl [u] mülki ^cāleme sulṭān olalım

VII

Faḫr-ı zümre seni zāhid [ü] ḥod-bīn ne şanur
Men ^carefden geçer bu sözüm erbāb şanur
^cAşḫ zencīrini çekmekde cünūni şayanur
Cur^cadānı getür abdāl yine hayrān olalım
Satalım māl [u] mülki ^cāleme sulṭān olalım

VIII

Nüş idüp zehr-i ğamı şāh Ḥasan Ḥulḳ-ı Rızā
Didi taḫdīr budur rüz-i ezel āmennā
İrdi ma^cşūḫuna ol demde cān bī-pervā
Cur^cadānı getür abdāl yine hayrān olalım
Satalım māl [u] mülki ^cāleme sulṭān olalım

IX

Kerbelāda yatan alḫanlar içinde ma^cşūm
Sen bilürsün nicedir ḫāl-i Ḥüseyn-i maḫlūm
Niçe kıldı o Yezīd o pelīd-i mezmūm
Cur^cadānı getür abdāl yine hayrān olalım
Satalım māl [u] mülki ^cāleme sulṭān olalım

X

Ḳuṭb-ı devrān-ı kerem Zeyne'l-^cAbāyı pek tüt
Ar iseñ sende ḫani anlar gibi ğam [u] zehr yut
Behre virmez saña bu ^cilm ü ^camel [ü] ṭā^cat put
Cur^cadānı getür abdāl yine hayrān olalım
Satalım māl [u] mülki ^cāleme sulṭān olalım

XI

Ḳuṭb-ı erkānsenin nūr-ı Muḫammed Bāḫır
Ḳudretu'llāh-ı kerem ḫaḫret-i Ḥay [u] Ḳādir
Bunlarıñ meslegini añlayamaz her münkir
Cur^cadānı getür abdālyine hayrān olalım
Satalım māl [u] mülki ^cāleme sulṭān olalım

XII

Ey gönül mezheb-i ḫaḫ Ca^cfer-i Şādıḫda bulun
Mūsā-yı Kāzım ile mülk-i ^caşıḫda bulun
Şāh Rızāya ḫul olup ṭā^cat-i lāyıḫda bulun
Cur^cadānı getür abdāl yine hayrān olalım
Satalım māl [u] mülki ^cāleme sulṭān olalım

X III

Şāh Taḫī ile Naḫī Bederü'l-Dücānıñ yoluna
Baş [u] cān vir Ḥasanü'l-^cAskerī anıñ yoluna

Bir daği Mehdî-i hādî-i Hudânın yoluna
 Cur^cadânı getir abdâl yine hayrân olalım
 Satalım māl [u] mülki ^cäleme sulţân olalım

X IV

^cAşğ ile döne döne giydigin atup nâra
 Revî dil virme şaşın zülf-i ^carūs-ı yâra
 Künci vaḥdetde yatup gitme diğer pāzâra
 Cur^cadânı getir abdâl yine hayrân olalım
 Satalım māl [u] mülki ^cäleme sulţân olalım

X V

Geldi pervâne-i cân şem^c-i maḥfil-i melekût
 Pîr-i erkân ḥarâbât-ı fenâ-yı nâ-sût
 Didi bize Şâfi^{*} ol ḥ^vâce-i bezm-i lâ-hût
 Cur^cadânı getir abdâl yine hayrân olalım
 Satalım māl [u] mülki ^cäleme sulţân olalım

351*

Mef^cülü/Mefâ^cîlü/Mefâ^cîlü/Fe^cülün

I

Bilmem bu felek vefk-i murâd üzre döner mi
 Bir dem elimiz devlet-i iḳbâle irer mi
 Dîvâne gönül ^câklını başnadirer mi
 Bir merd-ḥudânın ele dāmânı girer mi
 Yâ Rab bize bir er bulunur himmet ider mi
 Yoḥsa bu işimiz böyle felâketle gider mi

II

A^cdâ-yı dil bir zerrede sāmân-ı eṭibbâ
 Bilmez ki baña ide ḥakîmâne müdāvâ
 Öldürdi ḥulâşa bizi derd [ü] ğam-ı dünyâ
 Enfâs-ı Mesîḥâ ider ancak bizi iḥyâ
 Yâ Rab bize bir er bulunur himmet ider mi
 Yoḥsa bu işimiz böyle felâketle gider mi

III

Gerdün keçirüp câh ile devrin ser-kâra
 Kâmilleri ol dâ⁹ireden sürdi kenâra

* Mecmuada bulunan Sâfi mahlaslı bu şiiri Özlem Ercan “Bektâşî ve İşrâkî Bir Şair: Sâfi, Hayatı Ve Divan’ının Nüshaları” başlıklı makalesinde Sâfi’ye isnat etmiştir. Sâfi, XVII. yüzyılın sonunda XVIII. yüzyılın başında yaşamıştır. Memleketi tam olarak tespit edilememiştir. Türk edebiyatında şimdiki dek tespit edilen Sâfi mahlaslı şairlerden herhangi birisi ile ilgisi bulunmamaktadır (Ercan, 2013: 2-21). Sâfi Divânı elimizde bulunmamasından dolayı Şiir karşılaştırılamamıştır.

* 351 MHEM s 167. Mecmuada bulunan Rûhî mahlaslı bu şiirde Bağdatlı Rûhî’nin bir beyti yer alsa da şiir, Bağdatlı Rûhî Divânı’nda yer almamaktadır. Şiirin başka şaiirlere ait olma ihtimali de vardır.

Ğayret odı yakdı bizi ama ki ne çāre
 Bu müşkil-i ħal itmedi kimse dil-i zāra
 Yā Rab bize bir er bulunur himmet ider mi
 Yoħsa bu işimiz böyle felāketle gider mi

IV

Küşte-i vücūdum geleli baħr-i fenāya
 Gidüp resen-i seyr-i dümen dest-i hevāya
 Nefsi anı dūçār eyledi emvāc-ı każāya
 Ɣaldı işimiz himmet-i merdā-ı Ĥudāya
 Yā Rab bize bir er bulunur himmet ider mi
 Yoħsa bu işimiz böyle felāketle gider mi

V

Her yerde kemāl ehl[i] çeker zillet [ü] kaħrı
 Nüş itmededir şām [u] seħer cām ile zehri
 Terk itdi anıñ çün hele Bağdād gibi şehri
Rūhī niçe çeksün bu kadar miħnet [ü] kaħrı
 Yā Rab bize bir er bulunur himmet ider mi
 Yoħsa bu işimiz böyle felāketle gider mi

352**

Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilün
 (Fā^cilātün) (Fa^clün)

I

Feyz-i Ĥağ māye-i ^caşğı dil dānede ħodı
 Nūr-ı vaħdet gibi mişkāt-ı mücellāda ħodı
 Ĥüsni çün āyine-i rüy-ı dil-ārāda ħodı
 Pertev-i ^caşğ[ı] o mir²āt-ı celādāda ħodı
 Ĥüsn [ü] ^caşğ[ı] birbirine dīl-dāde ħodı
 Āyet-i nurun ^calā nūr¹⁰³ bu ma^cnāda ħodı
 Şoñra tafşīl-i şu²ūnatımı eşyāda ħodı
 Ĥüsn[i] zāhirde ħam-ı ^caşğ[ı] süveydāda ħodı
 Kimini sevdi Ĥudā kimini sevdāda ħodı
 Gül[i] ārāyiş idüp bülbul[i] ħavğada ħodı

II

Şun^c-i Ĥağğā dil uzatma şaħınup nā-be-maħal

* 352 MHEM s 169, ARP s 5.

* I /9, 10- MHEM. Eksik olan mısralar ARP'de şöyledir:

İşte bu remz-i gül ü bülbul-i şeydāda ħodı

Kimiñ aħlatdı kimiñ şevğ ile āzāde ħodı

¹⁰³ I /6 nurun ^calā nūr: Allah, göklerin ve yerin nurudur... Nur üstüne nur. Allah, dilediği kimseyi nuruna iletir Kur'ân-ı Kerîm 24/30.

at^c ider aner-i lā-yus^oelu^c ammā yef^cal^{*}
 Seven Allāhı sever fi^cline de itme cidāl^{*}
 Öyle mabūbedir^{*} ol fi^cl-i gūzel kendi gūzel
 Men^caref menziline sālīk iseñ kendiñe gel
 Āteş-i^caşdan ister bu seferde meş^cal
 Nār-ı^caşile yanup mav-ı vūcūd it evvel
 Nūr-ı^cirfāñ-ı Hudā soñra ider müşkil[i] al
^cAş hengāmesidir şīve-i tākđir-i ezel
 Gūl gūler būlbūl our girye-i nālīşle azel
 Kimini sevdi Hudā kimini sevdāda odı
 Gūl[i] ārāyış idüp būlbūl[i] avada odı

III

Nedir ey nefsi daal-bāz-ı heves-kār-ı hevā
 Sende bu ā-i iş-i bī-hūde-i āmāl-i inā
 Niye bu dadaa-i būd [u] nebūd-ı dūnyā
 Saña mı aldı bu ava-i cihān ser-tā-pā
 Ge bu da^cvādan alup destīñe cām-ı şabā
 Mey [ū] mabūbedir^{*} ārām-ı dil-i ehl-i hinā
 Nāyveş^caş-ı Hudādan dem urursıñ ammā
 alb[i] itdiñ mi^caceb tesviye-i^{*} ubb-ı sivā
 Şun baña cām-ı mey ey sākī-i^{*} gūl-ande-şafā
 Bōyledir ısmet-i Hā girye baña ande saña
 Kimini sevdi Hudā kimini sevdāda odı
 Gūl[i] ārāyış idüp būlbūl[i] avada odı

IV

Dūşđūñ o zūlf-i siyeh eşm-i siyeh-kāra gōñūl
 ekdi sevdā-yı ser-i zūlf[i] seni dāra gōñūl
 Zūlf ü ruhsārına yo āat-ı nezzāre gōñūl
 İster dāra ekil ister iseñ nāra gōñūl
 ekilüp ol aşı yāy^caşına bī-āre gōñūl
 Tırveş gitdi arīb illere āvāre gōñūl
 Alsa ol amzesi addār ile addāre gōñūl
 Yūri var bāşaızıñ āresini ara gōñūl
 Siper it sīneñi ger aner-i āzāre gōñūl
 Bōyledir āb-ı^{*} muabbet buña yo āre gōñūl

* II/2 lā-yus^oelu^c ammā yef^cal: Allah, yaptıından dolayı sorgulanamaz ur^oān-ı Kerīm 21/23.

* II/3 cidāl: cedel ARP.

* II/4 mabūbedir: mabūbdur ARP.

* III/6 mabūbedir: mabūbdur ARP.

* III/8 tesviye: taşfiye ARP.

* IV/10 āb: de^ob: ARP.

Kimini sevdi Hudā kimini sevdāda ʔodı
Gül[i] ārāyiş idüp bülbul[i] ʔavʔada ʔodı

V

Gel gönülcürmümüze tevbe vü ric°at idelim
Bir ʔaṭā eyledik ümīd-i °ināyet idelim
Dergeh-i ʔazret-i Ğaffāra inābet idelim
Dest-beste varup ikrār-ı ʔābāḥāt idelim
Dökerek göz yaşın izhār-ı nedāmet idelim
Kendimiz ʔavṭa-hor° lücce-i raḥmet idelim
Cürm-i ḥāşā yemi-iḥşānına nisbet idelim
Yine artarsa eger ye°sile °avdet idelim
Ağlayup inleyüp ümīd-i meserret idelim
Ḳulıdır Rāmiz[i]° mesrūr ider elbet idelim
Kimini sevdi Hudā kimini sevdāda ʔodı
Gül[i] ārāyiş idüp bülbul[i] ʔavʔada ʔodı

353*

Mef°ülü/Fā°ilātü/Mefā°ilü/Fā°ilün

I

Biz nürdan ʔerāḡ-ı dil yaḡdıḡ ulı
Bir dest-ḡire baş kesüp ʔutmuşız eli
Bir baya yalvarup didik edrikni yā veli
Ol şāh-ı evliyā bize imdād ider beli
Ğam ʔekme elde iken dāmen-i °Alī
Nād-i °Alīdedir bize va°d-i

II

Serdār-ı lā-fetā Esed°ullah-ı °ālibet
Nād-i °Alīyet-i maḡhar-ı sırr-ı °acā°ibet
Her-cā kimine ʔākersin ān şāḡibet
°Ahd-i veliyet °uḡde-küşā-yı meşā°ibet
Ğam ʔekme elde iken dāmen-i °Alī
Nād-i °Alīdedir bize va°d-i

III

İkrār-ı faẓl-ı Ḥaḡ ile İmān bizdedir
İz°ān-ı cāvidān ile °irfān bizdedir

* V/6 ʔavṭa-hor: ʔavṭa-i hor ARP.

* Rāmiz: Rāmiz Abdullah Paşa'nın doğum tarihi bilinmemektedir. Babasıyla birlikre Kırım'dan İstanbul'a gelmiştir. Osmanlı Devleti'nde birçok makamda hizmette bulunmuş kaptān-ı deryā iken yeniçerilerin isyan etmesinden dolayı Rusya'ya kaçmak mecburiyetinde kalmıştır. İstanbul'a dönerken H. 1226/M. 1811-12'de Boḡdan'da katledilmiştir (Aksoyak, 2015).

* 353 MHEM s 171. Mecmuada bulunan Eşref mahlaslı bu şirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir. Metinde eski haflerle gösterilen kelimeler okunamamıştır.

Tâc [u] kemerle hırka-i merdân bizdedir
 Teslîm Hâydarî ile meydân bizdedir
 Ğam çekme elde iken dâmen-i °Alî
 Nâd-i °Alîdedir bize va°d-i

IV

İlhâmdır serâ°ir-i telķin-i pendimiz
 Almış naşîb anıñla dil-i müstemendimiz
 Her kârımızda hâzır [u] nâzır efendimiz
 Semt-i Rızâya bedreğadır tîğ-bendimiz
 Ğam çekme elde iken dâmen-i °Alî
 Nâd-i °Alîdedir bize va°d-i

V

Hırş [u] şama° [u] şafâ-yı derûnî eyler tebâh
 Olmaz ğınâ-yı qalb gibi mâye-i refâh
 Eyler muqadderât-ı zuhûr itme iştibâh
 Lebdır gönül saña Hâydar-ı penâh-gâh
 Ğam çekme elde iken dâmen-i °Alî
 Nâd-i °Alîdedir bize va°d-i

VI

Âdem tutarsa Tûr-ı tecellîde meşhedî
 Rûh-ı kelîme imiş ölüş şahñ merķadî
 Dârında zahîr ola herven Aħmedî
 Vehm-i ecel çekmiş °abeş merd sermedi
 Ğam çekme elde iken dâmen-i °Alî
 Nâd-i °Alîdedir bize va°d-i

VII

Bî-abdest nâķıladır külfet-i namâz
 Bul kıble-i haķıķati ol aşnâ-yı râz
 Her şeyden el yumaķla olur Hâlıkâ niyâz
 İtmez imâm-ı Hâķķa uyân kimseye ihtirâz
 Ğam çekme elde iken dâmen-i °Alî
 Nâd-i °Alîdedir bize va°d-i

VIII

Hâķ kıble-i melâ°ik idüp veche-i Âdemi
 Rû-mâl-ı Ka°be eylemiş ervâh-ı °âlemi
 İnsana ser-nüvişti imiş levh-i a°zâm
 Teslîm-i tâmdır kişiniñ râh-ı eslem
 Ğam çekme elde iken dâmen-i °Alî
 Nâd-i °Alîdedir bize va°d-i

IX

Taħşîl imiş kemâl-i vücûd ğaraż meger

Terk-i vücūd ile bulamaz ma'rifet beter
 Teşlîş çâr-ı terk-i tecrîddir meger
 Āgâh-ı zât u şüretiñ ol alama bî-aber
 Ğam çekme elde iken dâmen-i Alî
 Nâd-i Alîdedir bize va'd-i

X

Ol muma'in ayd-ı cihân bul şafâ-yı cân
 Tevhîddir terai-i irfâna nerdübân
 Ayne'l-yaîñ menzil-i vadetdedir hemân
 Bâlâdadır maâm tevellâ-yı ânedân
 Ğam çekme elde iken dâmen-i Alî
 Nâd-i Alîdedir bize va'd-i

XI

Zâhirde mültezemse de diat-i revâyice
 Dâd [ü] sitâd-ı aşda bama râyice
 Ser-rište virme ceng-i tevellâda ârîce
 Çek âlibâna tîĝ-i teberâ 'ârîce
 Ğam çekme elde iken dâmen-i Alî
 Nâd-i Alîdedir bize va'd-i

XII

Berâniyâna küfürdür İmânımız bizim
 Zev-i ledünledir dem [ü] devrânımız bizim
 Lebbü'l-malâl-i aşdır erkânımız bizim
 Erbâb-ı ıır kesr idemez şânımız bizim
 Ğam çekme elde iken dâmen-i Alî
 Nâd-i Alîdedir bize va'd-i

X III

Bâbü'r-ricâda Fâıma ayrû'n-nisâ yeter
 Bâır [u] Taî [vü] Naî [vü] asan-ı müctebâ yeter
 Zeyne'l-abâ vü Ca'fer [ü] Kâzım Rızâ yeter
 Mehdî vü Askerî iriür mutedâ yeter
 Ğam çekme elde iken dâmen-i Alî
 Nâd-i Alîdedir bize va'd-i

X IV

Her sâl kim olur on iki mâh ile tamâm
 Erkân-ı evliyâ imi inâ aşer-i imâm
 atem oldu geri burc-ı velâyetde ol niâm
 Ru-ı revânları ebriür dâda ve's-selâm
 Ğam çekme elde iken dâmen-i Alî
 Nâd-i Alîdedir bize va'd-i

X V

Gönlüm ki maḥv-ı aşk-ı canāb-ı Hüseindir
 Kenzū'l-cevāhir zeheb-i faḥa yitendir tındir
 Her gūşesi çerāğ-ı muḥabbetle zındir
 Eşref* velā-yı āl-i °abā farz-ı °aydır
 Ğam çekme elde iken dāmen-i °Alī
 Nād-i °Alīdedir bize va°d-i

354*

Fā°ilatün/Fā°ilatün/Fā°ilatün/Fā°ilün

I

Ey dilā ma°nā-yı yüzünden defter-i esrār bil
 Kıl tefekkür-i °ālem içre yār [u] ağıyār bil
 Şahrāyı heyhāt içinde çerḥ bil duvar bil
 Serseri gezme cihānda ol Ğanī Settār bil
 Gel Muḥammed Muştafā vü Ḥaydar-ı Kerrār bil
 Yek nazar kıl Hacı Bektāş Velī Hünkār bil

II

Evvelā ma°nā yüzünden soyunan güftāra baḫ
 Mütü kable ente mütü vaḥiy olan esrāra baḫ
 Cān virir cānāna cāndan şıdḫla pāzāra baḫ
 Dām-ı berzaḫdan ba°īd ol derdiñe bir çāre baḫ
 Gel Muḥammed Muştafā vü Ḥaydar-ı Kerrār bil
 Yek nazar kıl Hacı Bektāş Velī Hünkār bil

III

Genc-i Ḥaḫḫiñ gevgeridir bu sözüm burhān saña
 Ğüşīñe mengüş idin pendim budur el-ān saña
 Bu kafes tebdīl idende ḫāl ider yārān saña
 Ḳaddiñi yāy eyleyüp işler ider devrān saña
 Gel Muḥammed Muştafā vü Ḥaydar-ı Kerrār bil
 Yek nazar kıl Hacı Bektāş Velī Hünkār bil

IV

Na°ra-i yā Hū ile her demde illāmız budur
 Kūh mekān eyleyen Mecnūna Leylāmız budur
 İsteriz dīdār-ı vechin °arş-ı °alāmız budur
 Zāhidā inkār-ı terk it noḫta-i bāmız budur
 Gel Muḥammed Muştafā vü Ḥaydar Kerrār bil
 Yek nazar kıl Hacı Bektāş Velī Hünkār bil

V

* Mecmuada bulunan Eşref mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 354 MHEM s 174

Evvelâ bâb-ı şerî^c at içre Aḥmed âşikâr
 Ol tarîḳatda ^cAlîdir “hel etâ”¹⁰⁴ Düldül-i süvâr
 Hem daḫi ol Ḥacı Bektâş oldu pîrim servâr
 Ey **Virâni** bunları bilmek durır ^câlemi kâr
 Gel Muḥammed Muştafâ vü Ḥaydar-ı Kerrâr bil
 Yek nazar kıl Ḥacı Bektâş Velî Ḥünkâr bil

355*

Fâ^cilatün/Fâ^cilatün/Fâ^cilatün/Fâ^cilün

I

Hırḳa-i “faḳr ile faḫr”¹⁰⁵ itse nola ehl-i hüner
 Zerr-i ḫâliş düşe ger ḫâk-i siyâh üzre nazar
 Nâzıra sîret olup olduñ ise ehl-i başar
 Tut nefsi virme şaḳın âyine-i ḳalbe keder

¹⁰⁴ hel etâ: “hel etâ ‘alâ el-insân” İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) Kur’ân-ı Kerîm 76/1.

* 355 MHEM s 175. Bu şiirin değişik bir varyantı Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisinde şu şekildedir:

Hor bakma fukara’ya sakın ey ehl-i hüner
 Surete etme nazar sîret’e bakub ekser
 Kâdir olmazsa da bir habbeye dünyada eğer
 Düşer erham-ı fenâ lûtf-i Hudâ’ya mazhar
 Etme dervîş-i abâ-pûş’a hakaretle nazar
 O da hâlince fenâ mülketinin Şâh-ı geçer
 Âdem-i fitrat-ı evvelde Hudâ’yı mutaâl
 Kimisin Şâh-ı cihan etti kimisin abdâl
 Kimine sadr nasîb etti kime saff-ı niâl
 Bu nasihatleri gûş et sakın ey nik hisâl
 Etme dervîş-i abâ-pûş’a hakaretle nazar
 O da halince fenâ mülketinin Şâh-ı geçer
 Hünerine nazar et aybını pinhan eyle
 Kibri ko yanına al âlemi seyran eyle
 Def’i gam kıl güle bak yüzüne handân eyle
 Hatırını ele al lûtf edüb ihsân eyle
 Etme dervîş-i abâ-pûş’a hakaretle nazar
 O da hâlince fenâ mülketinin Şâh-ı geçer
 Sâf dil ol yere ko yüzünü çün âb-ı revan
 Kaynayub tekye-i aşk içre varub nice zaman
 Bir bilür şâh- u gedâ kadrini ehl-i irfan
 Yedi iklim olursan da eğer şâh-ı cihan
 Etme dervîş-i abâ-pûş’a hakaretle nazar
 O da hâlince fenâ mülketinin Şâh-ı geçer
 Münkir olma fukarâya yürü zâhid zinhâr
 Rifk ile bak yüzüne lûtf ile eyle güftâr
 Fukaradan kopar erbâb-ı velâyet her bâr
 Gel Kalender sözüne eyleme red ile inkâr
 Etme dervîş-i abâ-pûş’a hakaretle nazar
 O da hâlince fenâ mülketinin Şâh-ı geçer (Özmen, 1998: II , 27-28).

¹⁰⁵ faḳru ile faḫr: “El-fakru fahrî ve bihi’fta hirû” yoksulluk benim övücumdür, ben onunla övünürüm (Yılmaz, 1992: 49).

İtme dervîş-i °abâ-puşa haķâretle nazār
O da ĥâlince fenâ mülketiniñ şâh-ı geķer

II

Luţf idüp zātıñā kııl cüd [u] seĥâyı °adet
Yıkma dil ĥânesini eyleme nehb [ü] ġâret
Nef°i yok biñ yıl eger kibr ile kılsañ tâ°at
Bir iki ġün bu fenâ evde dilerseñ rāĥat
İtme dervîş-i °abâ-puşa haķâretle nazār
O da ĥâlince fenâ mülketiniñ şâh-ı geķer

III

Cezbe ehlin dime mestâne görüp dīvâne
Maĥrem olmaz ĥar-ı mey-ĥâne görir dīvâne
Sendedir istediġiñ gitme şaķın yābāna
Cân göziyle nazār it baķma tehî insāna
İtme dervîş-i °abâ-puşa haķâretle nazār
O da ĥâlince fenâ mülketiniñ şâh-ı geķer

IV

Fuķarāniñ ele al ġöñlini iĥsān eyle
Görseñ °aybın hüneriñ var ise pinĥān eyle
Ĥidmeti pîre iriş ĥāşılı °irfān eyle
Nazārıñ şāha ġedādır dime iĥsān eyle
İtme dervîş-i °abâ-puşa haķâretle nazār
O da ĥâlince fenâ mülketiniñ şâh-ı geķer

V

Ťutmaķ isterseñ eger elde sa°adet etegin
Ťanberāsā Ťutaġör Şâh-ı Velāyet etegin
Şabr idüp miĥnet Ťut faķr [u] felāket etegin
Diler iseñ Ťutasıñ pîr-i hidāyet etegin
İtme dervîş-i °abâ-puşa haķâretle nazār
O da ĥâlince fenâ mülketiniñ şâh-ı geķer

VI

Ehl-i faķrıñ görüp aĥvālını itme inkār
Bed lâ-remzin ider ehl-i velāyet her bār
Şaķla rāzın idemezseñ hele bāri iķrār
Añlamazsañ da söziñ eyleme keşf-i esrār
İtme dervîş-i °abâ-puşa haķâretle nazār
O da ĥâlince fenâ mülketiniñ şâh-ı geķer

VII

°İzzet it ehl-i dile eyleme °unfu ile ġurūr
Ťalb-i °arifden ider sırr-ı velāyet çü zūĥūr
Ťuţķ-ı Ĥaķdır fuķarādan yiñe eylerse zūĥūr

°Aydıyā * kalbiñe ʔolsun dir iseñ zevk [ü] sürür
 İtme dervîş-i °abâ-puşa haķâretle nazâr
 O da hâlince fenâ mülketiniñ şâh-ı geçer

356*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

I

Dilâ tecdîd-i mâtem kıl * bugün mâh-ı Muħarremdir
 Melekler ins [ü] cinni ķamusı * ehl-i mâtemdir
 Velâyet şâhiniñ yâ hû şehîd olduğı bu demdir
 °Adüvv-i * ekberim ancaķ benim bu iki âdemdir
 Birisi Şimr Zî'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdir
 Bulara la°net itmek dâ°imâ mü°mîne elzemdir

II

Muħarrem mâhiniñ cum°a gününde ķopdı bu hengâm
 Namâza sa°y iderken ol Cenâb-ı Ėazret-i İmâm
 Şehîd itdi o Şâhi âh Yezîdî * itdiler bayram
 °Alîniñ katline Ėayret Ėüseyne eyleyen iķdâm
 Birisi Şimr Zî'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdir
 Bulara dâ°imâ la°net demek mü°mîne elzemdir

III

Ėopardı fitne[y]i Mervân Yezîdle eyleyüp şöħbet
 Ėüseyni Kûfeden Şâma tûrırken eyledi * da°vet
 °Ubeydu'llâh irişüp Kerbelâya ķurdı * cem°iyyet
 O dem ķavm [u] ķabîle eyledi * iķdâm ile sür°at
 Birisi Şimr Zî'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdir
 Bulara dâ°imâ la°net demek mü°mîne elzemdir

IV

Behey mel°ün o şâh-ı dîñ degil mi Ėürmete lâyıķ
 Şusuzluķla o mazlûmı * sen itdiñ miħnete lâyıķ

* Mecmuada bulunan Aydî mahlaslı bu şiir Aydî Dîvânı'nda yer almamaktadır. Şiiri İsmail Özmen Kalender Abdâl'a isnat etmiştir. Kalender Abdâl, 16. yüzyılda yaşamış bir Bektaşî şairleridir. Hayatı hakkında tarih kaynaklarında farklı bilgiler verilmektedir. Hurufî inançlarının görüldüğü hakkı bulmayı, benlikten kurtulmayı nasihat ettiği hece ve aruz vezniyle söylenmiş deyişleri vardır (Özmen, 1998: II, 23-26).

* 356 MHEM s 176, ABŞA C 4 s 145.

* I /1 kıl: et ABŞA C 4.

* I /2 [ü]: ile / ķamusı: bugün hep ABŞA C 4.

* I /4: °Adüvv-i: °Adüvv- ü ABŞA C 4.

* II /3 itdi: idüp / Yezîdî: yezidler ABŞA C 4.

* III /2 eyledi: ettiler ABŞA C 4.

* III /3 ķurdı: etti ABŞA C 4.

* III /4 ķavm [u] ķabîle eyledi: emre kılıķla eyleyen ABŞA C 4.

Bu fi°lile behey dinsiz degilsin rahmete lāyık
 Gürüh-i kavm-i bātıldan olanlar la°nete lāyık
 Birisi Şimr Zī'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdir
 Bulara dā°imā la°net demek mü°mīne elzemdir

V

Buña rāzī degil bi'llah Habīb-i Muştafā yā Rab
 Hūzūruñda kılar da°vā °Alīyy'ü-l * Murtażā yā Rab
 Ki arttı **Zahminiñ** * derdi çoğaldı mācerā yā Rab
 O günler āl [ü] evlāda kıyanlar bir ceza * yā Rab
 Birisi Şimr Zī'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdir
 Bulara dā°imā la°net demek mü°mīne elzemdir

357*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

I

Revā mı haqq olan evvelde āle ihtirāz itmek
 Revā mı kıbtı[y]i mihrābda kūyā imām itmek
 Olur mı nesl-i Peygamber Yezīde hiç kıyām itmek
 Ne bātıl çār bī-zenlik hilāfetle merām itmek
 Olur mı bāğ-ı ileyhīde serv-i hırām itmek

II

Geçer mi Haq kulundan her ne deñlü emr-i va°d etse
 Yakışmaz kīn [ü] buğz itmek Hasan mazlūmı şād etse
 Yezīd evlād-ı āl olmaz Hüseynle biñ cihād etse
 Olur mı bir nevi° arslan çaçal arslanlık etse
 Olur mı zāga bülbülveş o gülüşünde maqām itmek

III

Yezīd haqqında buyuruldu o zāğ-ı ĩn ü zāğ-ı ejder
 Ne eşerdir ki gökleşmiş bu semtde ehl-i dil ser ser
 Zehirlerle şehīd itdi ciger-kūşe-i Peygamberi
 Olardır sevgili Mevlā olardır Murtażā Haydar
 Olardır cilve-i bārī şehīd-i nüş-i cām itmek

IV

Yazup etrāfa mektublar ĩmām haqqında her ferde
 Azalır Ehl-i Beyte rāhatı selb oldu her yerde

* IV/2 mazlūmı: ma'sumu ABŞA C 4.

* V/2 kılar: eder / °Alīyy'ü-l: Aliy- yel ABŞA C 4.

* **Zahmi**: Asıl adı Ahmed olan Zahmī'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Çankırılıdır. H. 1283/M. 1866-67 tarihinde vefat etmiştir. Hece ve aruz vezniyle Bektaşilik, Hurufilik, Şiilik unsurlarıyla birlikte; Hz. Peygamber sevgisinin de görüldüğü şiirleri bulunmaktadır (Atlı, 2014).

* V/4 günler: demde / kıyanlar bir ceza ABŞA C 4.

* 357 MHEM s 177.

Ne hikmet  adet itmiş H a  Yez id sult an her Őerde
 Ne l yik  ekmes n kimse cez sın r z-ı maĥŐerde
 Mer mı kendi kendin raĥmet feyzı ĥar m itmek

V

Ehl-i Ő am ile K fe tecemmu -i ĥ 'ifu'l- im n
 Fır t [u] Kerbel yı kesdiler diller olup  atŐ n
  Ad vet sanc ğın dikdi cih na ol pel id Merv n
 Sez dir ibn-i Merv na ĥil fet-i esfel-i t r n
 Sez dir m 'mine m tem Yez ide iĥtiŐ m itmek

VI

Şimr-i mel un Őeh id itdi riz  virdi  Ubeydu'llah
 Naşil end z-ı t ğ atd n o b seg h-ı Res lu'll h
 Leb [ ] dend nına ĥamzı  utan k fir  aduvu'll h
 A na m Őt k dir  amu bel  Őebi  l -Őey -i bi'll h
Pesend * m 'mine far dır Yez ide  ahr-ı  amm itmek

358*

* **Pesend **: Asıl adı Ali olan Şair Pesend  mahlasını kullanmıştır. H. 1257/M. 1813 yılında K tahya'da d nyaya gelmiştir. Kaynaklardahayatı hakkında bilgi  ok azdır. Pesendi 1934'te vefat etmiştir. Mevlev  mutasavvıfı olan Pesend 'nin hem hece hem de aruz vezniyle Mevl n , Mesnevi ve Mevlevilik sevgisini vurgulad ğı Şiirleri vardır ( nal, 2014).

* 358 MHEM s 178. Bu Şiir mecmuada farklılık arz etmektedir. Şiirin her bendinin 5. mısraı mecmuada yer almamaktadır. Şiirin değişik bir varyantı Alevi BektaŐi Şiirleri Antolojisi'nde Şu Şekildedir:

Ey Şeh-i m lk i velayet vey Hakın kudret eli
 Asit nın Ka'besine y z s r p dedik beli
 Ravza mıdır eŐiğın y  bağ-ı Rıdvannın g lli
 Medhin okur carn   dilden her seher can biilb li
 Essel m ey h di-i rah-ı Huda nesl-i Ali
 Essel m ey kutb-i alem Hacı Bektaş-ı Veli
 İktida etsin sana alemde rehber isteyen
 EŐiğinde hizmet itsin ab-ı kevser isteyen
 Himmetin bahrine dalsın d rr   gevher isteyen
 Bir tavaf etsin kapunu hacc-ı ekber isteyen
 Essel m ey h di-i rah-ı Huda nesl-i Ali
 Essel m ey kutb-i alem Hacı Bektaş-ı Veli
 Nur-i Hakdır mutlaka aba v  ecdadın senin
 Ol sebepten rah-ı Hakdır daim irŐ dın senin
 On sekiz bin alemin zikrid r r yadın senin
 Hem nida geldi H dadın yad ed b adın senin
 Essel m ey h di-i rah-ı Huda nesl-i Ali
 Essel m ey kutb-i alem Hacı Bektaş-ı Veli
 Paye-i na'leynine b l -yi arş oldu makar
 Emrin ile esb-i t zi tek revan oldu hacir
 Kuvvetinle  n Őitada meyve yetirdi secer
 Tabi'-i h km n olubdur c mle alem serbeser
 Essel m ey h di-i rah-ı Huda nesl-i Ali
 Essel m ey kutb-i alem Hacı Bektaş-ı Veli
 Ast n-ı izzetinden evliyadır mu'tekif

Fâ'îlâtûn/Fâ'îlâtûn/Fâ'îlâtûn/Fâ'îlûn

I

Ey şehâ mülk-i velâyet ey Hâkîmî kudret eli
Menba°-ı nûr-ı nübüvvet evliyâlar ekmeli
Server-i sırr-ı velâyet berç urur nûr-ı celî
Es-selâm ey mefhar-ı nûr-ı Hudâ nesl-i °Alî
Es-selâm ey kutb-ı °âlem Hacı Bektâş-ı Velî

II

Âsitânî ravzasında evliyâlar mu°tekif
Anlarıñ nuḡkun oḡurlar işbu sırr-ı lev-keşif
Mu°ciziñle dîne geldi niçe dîn-i muhtelif
Dürr-i yektâsîñ hem daḡi velâyet tâcîñ elif
Es-selâm ey kutb-ı °âlem Hacı Bektâş-ı Velî

III

İ°tikâd etsün saña °âlemde rehber isteyen
İşgiñde ḡidmet etsün âb-ı Kevşer isteyen
Hem taraf etsün ḡapugı cem°-i ekber isteyen
Hikmetiñ bahrine ḡalsun dürr [ü] gevher isteyen
Es-selâm ey kutb-ı °âlem Hacı Bektâş-ı Velî

IV

Ol sebebden emr-i Hâḡdır dâ°im irşâdîñ seniñ
Nûr-ı Hâḡdır muḡlaḡa bu cism-i bünyâdîñ seniñ
Hem nidâ geldi Hudâdan yâd ider adıñ seniñ
On sekiz biñ °âlem içre zıkr olur şanıñ seniñ
Es-selâm ey kutb-ı °âlem Hacı Bektâş-ı Velî

V

Muştafâniñ sırrısıñ Şâh-ı Merdân oḡlısıñ

Anların nutkudürür fehva-yı sırr-ı Levkeşif
Mu°cizenle dine geldi nice cins-i muhtelif
Ferd ü yektasın velayet içre hem tacın elif
Esselâm ey hâdi-i rah-ı Huda nesl-i Ali
Esselâm ey kutb-i alem Hacı Bektaş-ı Veli
Mustafa'nın sırrısın hem Şah-ı Merdan oḡlusun
Şebber ü Şübber İbdhad-ı nur-ı Yezdan oḡlusun
Bakır u Ca'fer ki Hakkın has Sultan oḡlusun
Hazret-i Kâzım dahi Şah-ı Horasan oḡlusun
Esselâm ey hâdi-i rah-ı Huda nesl-i Ali
Esselâm ey kutb-i alem Hacı Bektaş-ı Veli
Şeh Taki va ba Naki nur-i Huda'nın hakkıçün
Askeri vü Medhi-i sahib zamanın hakkıçün
Sure-i Tâhâ vü Yâsin Hel etânın hakkıçün
Rahmet eyle Kanberiyeye hanedanın hakkıçün
Esselâm ey hâdi-i rah-ı Huda nesl-i Ali
Esselâm ey kutb-i alem Hacı Bektaş-ı Veli (Özmen, 1998: II , 501-502).

Hem müşîr-i mazhar-ı âl-i °abâ nîñ oğlısîñ
 Şah Muhammed Bâkır [u] Ca°fer imâmiñ oğlısîñ
 Mûsâ-yı Kâzım °Alî Mûsâ Rızâniñ oğlısîñ
 Es-selâm ey kûtb-ı °âlem Hacı Bektâş-ı Velî

VI

Şâh Taķî[y]i bâ-Nakî nûr-ı Hudâniñ haķķıçün
 Hasan el-°Askerî Mehdî-i şâhib livâniñ haķķıçün
 Süre-i “Tâhâ vü Yâsîn”¹⁰⁶ hel etâniñ¹⁰⁷ haķķıçün
Ķanberîne* rahmet eyle ol Hudâniñ haķķıçün
 Es-selâm ey kûtb-ı °âlem Hacı Bektâş-ı Velî

359**

Gazel-i Nakşî Tahmîs-i Halîlî*

Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün

I

Cemâliñ vaşfın ey dilber egerçi tende cân söyler
 Lebiñ esrârını °aşkıñ velâkin râygân söyler
 Ki nuţķuñ emr-i Hâķdır men °aref sırrın °ayân söyler
 Ayâ şüfî ki sen şanma bu güftârı dehân söyler
 Ayâ sen şanma kim senden bu güftârı dehân söyler
 Veyâ terkîb olan °unşur veyâ lahm-ı zebân söyler

II

Yüzüñden istivâ sırrın benler ey kıadd-i bâlâ
 Olardır mekteb-i °irfân içinde °ârif [ü] dâñâ
 Ne bilsün dersi hüsniñden seniñ kıadî ile monlâ
 Seni ol saña bildirmek murâdın kıaşd idüp Mevlâ
 °Anâşırdan giyüp bir ton o yüzden tercemân söyler

III

Cemâl-i hüsniñi tezyîñ idüp bu kıaba-i tende
 Kemâl-i hikmeti göstermek için şüret-i cânda
 []* yazdı ism-i fazlın şekl-i insânda
 Yaratdı cümle eşyâyı öziñ pinhân idüp anda
 Görüñdi niçe biñ yüzden velî kendi nihân söyler

¹⁰⁶ Yâsîn: Kurân-ı Kerîm'in 36/1 / Tâhâ: Kurân-ı Kerîm'in 20/1.

¹⁰⁷ hel etâ: “hel etâ ‘alâ el-insân” İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) Kur’ân-ı Kerîm 76/1.

* **Ķanberî:** Hayatı hakkında çok fazla bilgi olmayan Kanberî, 16. yüzyıl Bektaşî şairlerinden biridir. Kanber ve Kanberî mahlasıyla birtakım şiirler kaleme almıştır (Çakır, 2014).

* 359 MHEM s 179, HM s 131.

* Nakşî'nin “söyler” redifli gazelinin tahmisidir.

* Başlık: Gazel-i Nakşî Tahmîs-i Halîlî HM.

* III/3 Köşeli parantez içerisinde gösterilen kısım mecmuada zayi olduğu için okunamamıştır.

IV

Haķıķat  ilmine  umm 'l-kit boldıń ise ersin
G n l r yına Ő bhe perdesin  ekdińse k firsin
Eger Őemi cih na er olursań daĥı b 'fersin
Şular kim bilmedi nefsin  arefden almadı dersin
Degildir Haķķa  arifler  zin bilmez yalan s yler

V

Lebiń c m-ı seĥ  hemdir kel mıń s re-i KevŐer
Kit b-ı Haķ durur vechiń te al -yı Ő n-ı ekber
Kimińdir yazılan  yet kimińdir oĥnan defter
Kimińdir bunca c nb Őler kimińdir nuĥt iden gevher
 z nden olmadıń  arif ki senden  zge k n s yler

VI

Zuh r itdi  amu  alem ĥit b-ı “K f ile n n” da*
“Nefĥat  f hi min-r ĥi”¹⁰⁸ iz f  oldu c n sende
Y r olmuŐ ne kim vardır  amu oldu sańa bende
ĥay l-i z zıl yeter  ibret g rinen ĥayme-i tende
Degildir nuĥĥ iden Ő ret der nunda t ran s yler

VII

G n l g zini ĥafletden aĥan  aŐıĥlar ey NaĥŐ 
Olardır ĥaķ b t ldan seĥen  aŐıĥlar ey NaĥŐ 
ĥalil * gibi varından geĥen  aŐıĥlar ey NaĥŐ 
“Seĥ hum rabbuhum”¹⁰⁹ ĥamrın iĥen  aŐıĥlar ey NaĥŐ 
 rer maĥŐ dına anlar mek ndan l -mak n s yler

360*

Taĥm s-i UŐ l  Ėazel-i Nesim *

F 'il t n/F 'il t n/F 'il t n/F 'il n

I

Gir g n l m lk ne seyr eyle ulu derg h[1] g r
Şeş cih ta pertevin ŐalmıŐdirir ol m h  g r
Zerre-i n ĥizede ĥ rŐ d olan ol m h [1]* g r

¹⁰⁸ Nefĥat  f hi min-r ĥi: iĥine ruhumdan  fledim Kur' n-ı Kerim 38/72.

* **ĥalil **: K nyesi, “Halil  bin Y suf bin Hayreddin bin Hatib Mar'aŐ ”dir. Şiirlerinde “Halil ” ve “Halil” mahlasını kullanmıştır. 16. y zyıl mutasavvif Şairlerinden olan Halil-i Mar'aŐ 'nin doĥum yeri ve doĥum tarihi bilinmemektedir. H. 998/M. 1589-90 tarihinde vefat etmiştir. Allah ve peygamber sevgisi, m rŐide baĥlılık Allah ve peygamber sevgisi, m rŐide baĥlılık, konularını iŐlediĥi din -tasavvufi ve ahlaki muhtevalı  Őıkane ve hikemi Şiirleri vardır (Alıĥı, 2010: 19-32).

¹⁰⁹ Seĥ hum rabbuhum: Rableri onlara tertemiz bir iĥecek iĥirecektir Kur' n-ı Kerim 76/21.

* 360 MHEM s 180. UD s 90. Mecmuada bendler arasında takdim tehir yapılmıştır takdim tehirler dip notu arttırac ĥından g sterilmemiŐtir.

* Başlık: Taĥm s-i UŐ l  Ėazel-i Nesim UD. Nesim 'nin g r redifli UŐ l  tarafından tahmis edilmiştir.

* I /3 n ĥizede ĥ rŐ d olan ol m h [1]: naĥizden huŐide varan  h  UD.

Her neye kim bakdıñ ise anda sen Allāhı gör
Kancaru kim °azm kılsañ “şemme vechu’llāhı”¹¹⁰ gör

II

Naşş-ı tendir cān-ı cemāliniñ niķābı ref° kııl
Mihr-i °ālem tāb-ı vechinden semāyı ref° kııl
Çeşm-i dilden ğaflet[i] terk eyle hāb[ı] ref° kııl
Bu ikilik perdesinden geç hicābı ref° kııl
Gel bu birlik vaħdetinden baķ bu sırru’llāhı gör

III

Şüret-i Hāķķı tavāf itmek dilersen gel beri*
Şürete baķup gerü ķālma ķadem baş ileri
Zāhir ķo °ālem-i ma°nāya sen gir içeri
Hacc-ı ekber itmek* istersen gel ey zahid beri
Mü°miniñ ķalbi içinde sen bu beytu’llāhı gör

IV

Ĝam degil etfāl-i sīneñden* özün dīvāne kııl
Vaħdetiñ şem°ine cān at kendiñi pervāne kııl
°Aşķ cāmından dil[i] lā-ya°ķıl [ü] mestāne kııl
Geç enāniyet sözünden gönñlüni virāne kııl
Niçe sen tizcek bilürsen küntü kenzu’llāhı gör

V

Vacib-i bi°z-zāt tölmuş mümķünātñ °aynına
Bu mezāhirden zuhūr iden şifātñ °aynına
Bir nazār kııl evvelā vasfñda zātñ °aynına
Cān göziyle baķdıñ ise kā°inātñ °aynına
Andan özge nesne var mı ğasbeten li’llāhı gör

VI

Ehl-i taķķīķe ķarış Hāķķ[ı] muħaķķaķ görmege
Hālet-i Maşūra baķ rāz-ı ene’l-Hāķ görmege
Şayķal it mir°āt-i ķalb[i] sırr-ı muĝlaķ* görmege
Münkir-i rü°yet degilseñ şüret-i Hāķ görmege
Baķdıĝınca her nazarda °ayn-ı zātu’llāhı gör

VII

Zikru’llah ile cāña virdiñ ise revnaķı
Nefs-i zulmātın ķoyup bulduñsa kevr-i muţlaķı
Seyr idüp mi°rāc-ı rüħāñide gördünse Hāķķı

¹¹⁰ şemme vechu’llah: Allah’ın yüzü işte oradadır Kur’ân-ı Kerim 2/115.

* III/1 gel beri: rû-be-rû UD

* III/4 itmek: kılmak UD.

* IV/1 sīneñden: senkinden UD.

* VI/3 muĝlaķ: mu°allaķ MHEM. Manâ gözetilerek kelime tarafımızdan düzeltilmiştir.

Levh-i ihlâş eylediñse gön̄lüñi ey muttaķı̄
Kürsi-i Raḥmāna ađdıñ andañ °arşu'llāhi

VIII

Rāzī ol “naḥnü ḳasemnāda”¹¹¹ yazılan ḳısmıña
Yoḳluḳ erḳāmını çek °ālemde ism [ü] resmiñe
Tā tecellīeyeye sırr-ı müsem mā resmiñe
Ölmeden nefis öldirirseñ niçe tolar cismine
Nefḥa-i Rūḥu'l-Ḳudsden maḥz-ı Rūḥu'llāhi gör

IX

Ey Uşūlī* remz-i mā evḥāyı bilmez her la°ım
Kim kelāmu'llah sırrın añlamaz dīv-i racīm
Hoş buyurmuşdur sipeh-sālār rāh-ı müstaḳīm
°İlm-i ḥikmetden bilürseñ gel beri gel ey ḥakīm
Sen Nesīmī mantıḳından diñle Faẓlu'llāhi

361**

Mefā°İlün/Mefā°İlün/Mefā°İlün/Mefā°İlün

I

Ḥaḳīḳat zāt-ı eşyādan * ḳamu eşyā °ayān söyler
İşit sem°-i başıretle şaḳın şanma nihān söyler
Ḳıyāmın* añlayup Ḥaḳla ene'l-Ḥaḳḳı hemān söyler
Eyā sen şanma ki senden bu güftārı* deḥāñ söyler
Veyā terkīb olan °unşur veyā* laḥm-ı zebān söyler

II

Sañā irmek içün tırmaz dün [ü] gün devr ider eşyā
Seni mir°āt idinmişdir mezāhir esfel [ü] a°lā
Vücūdun maẓhar-ı tāmdir cemālīñ āyet-i kübrā
Seni ol* saña bildirmek murādın ḳaşd idüp Mevlā
°Anāşırardan giyüp bir don o yüzden* tercemān söyler

III

¹¹¹ naḥnü ḳasemnāda: onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık Kur'ân-ı Kerīm 43/32.

* Uşūlī: Vardar Yenicesi'nde doğan şaiirin doğum tarihi bilinmemektedir. H. 945/M. 1538 tarihinde Vardar Yenicesi'nde vefat etmiştir. Genellike İlahî sevgili ve aşkı konu alan, tasavvufi şiirler yazmıştır (İsen, 2013).

* 361 MHEM s 181, HBD s 159. Nakşî'nin söyler redifli gazeli Hâşim tarafından tahmis edilmiştir.

* 361 MHEM bendler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir.

I /1 eşyādan: Mevlādan HBD.

I /3 Ḳıyāmın: Ḳıyāmet HBD.

I /4 ki: kim / güftārı: güftār-ı HBD.

I /5 veyā: yāḥūd HBD.

II /4 ol: evvel HBD.

II /5 don: tön / yüzden: yüzünden HBD.

Mürekkebe cümle müfreden numûne sırr-ı ekbersiñ
 Bugün nefh eyleyen rûh-ı kamu ecsâda bil seniñ
 Eger bilmez iseñ kâdriñ gezer meydânda bir harsıñ
 Olar ki bilmedi nefsin °arefden * almadı dersin
 Degildir Hâkka °arifler özin bilmez yalan söyler

IV

Zuhûruñdan zühür itdi °aceb seyrân bu eyvânda
 Zamân mahfî şüver zâhir vücûd imkân bu bir ânda
 Muhabbet kenzini izhâr iden insân bu ekvânda
 Yaradı cümle eşyâyı özin pinhân idüp ânda
 Görüñdi niçe biñ yüzden velî kendi nihân söyler

V

Selâmet bulmağ isterseñ olagör mürşide bende
 İrâdet vir murâdına göresiñ tâ seni sende
 Ki âhir öz ki şüretde görinüp * olma şermende
 Hayâl-i zıll * yeter °ibret görinen hayme-i tende
 Degildir nuḡk iden şüret derûnunda turan söyler

VI

Buḡunıñ şâh-ı °âlemdir zuhûruñ şüretâ kemter
 Ziyâ-bahş-ı cihân seniñ cemâliñ sındir * defter
 Demiñden var olur eşyâ idegör bu sözi ezber
 Kimiñdir bunca cünbüşler kimiñdir nuḡk iden gevher
 Özüñden olmadıñ °arif ki senden özge kân söyler

VII

Kelâmiñdan alur sırr-ı feyz * bugün °aşıklar ey Naḡşî
 Seniñ nuḡkuñla * ihyâdır bugün °aşıklar ey Naḡşî
 Zuhûruñ sırr ile * Hâşim bilür °aşıklar ey Naḡşî
 Seḡâhum rabbuhum¹¹² ḡamrın içen °aşıklar ey Naḡşî
 İrer maḡşûḡına anlar mekândan lâ-makân söyler

362*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

I

* III/4 ki: kim / °arefden: °örfden HBD.

* V/3 şüretde görinüp: şüretle görünür HBD.

* V/4 zıll: zıll MHEM.

* VI/2 sındir: sî vü dü HBD.

* VII/1 sırr-ı feyz: feyzi HBD.

* VII/2 nuḡkuñla: luḡfîñla HBD.

* VII/3 sırr ile: sırla MHEM.

¹¹² Seḡâhum rabbuhum: Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir Kur'ân-ı Kerîm 76/21.

* 362 MHEM s 182, Dİ s 237. Fuzûlî'nin bir gazelinin tahmisidir.

“İnne li’r-Raḥman-i ṭarfen ḳadr-i enfās’il-verā”¹¹³
 “Küllü mer’in sālikün behcen kadīmen bil-hevā”¹¹⁴
 “Men lehu aḳlün selīmün yeḳtedī bi’l-Muṣṭafā”¹¹⁵
 “Ḳad enāre’l-ıṣṣāki li’l-uṣṣāki minhāci’l-hüdā”¹¹⁶
 Sālik-i rāh-ı ḫaḳīḳat ıṣṣā eyler iḳtidā

II

Cümle eşyāya bir ḫālet ḳonulmuşdur temām*
 Birbirinden ba’z[ı] nāḳıs ba’zınıñ isti’dād* tām
 Meşreb-i a’lā olan neş’e nedir ḫāşıl-ı kelām
 ıṣṣā dirir ol neş’e-i kāmīl kim andandır müdām
 Meyde teşvīr-i ḫarāret neyde te’sīr-i şadā

III

Gülşen-i vaḫdet çü ḳalb-i emr-i rām-ı ıṣṣādır
 Lezzet-i vuşlat hemān ancak merām-ı ıṣṣādır
 Terk-i kevineyn eyleyen mest-i müdām-ı ıṣṣādır
 Vādī-i ḫayret ḫaḳīḳatda maḳām-ı a’ıṣṣādır
 Çün müşahḫaş olmaz ol vādīde sulṭāndan gedā

IV

ıṘıṣṣāḳıñ* ıṣṣāḳ-ı İlāhīden yeg olmaz hem-demi
 Nūş idüp şahbā-yı zāt[ı] cān olur her bir demi
 Maḫzar aña ıayn-ı zāhir görünür gider ğamı
 Eylemez ḫalvet sarāyı sırr-ı vaḫdet maḫremi
 ıṘıṣṣāḳ[ı] ma’şūḳdan ma’şūḳ [ı] ıṘıṣṣāḳdan cüdā

V

Ehl-i Ḫaḳḳ olmak dilersenñ zerḳ-i ṭā’at terkin it
 İçini şāf ideğör* var ḳıyāfet terkin it
 Pend-i gūş eyle başiretle sefāhet terkin it
 Ey ki ehl-i ıṣṣāḳa söylerseñ melāmet terkin it
 Söyle kim mümkün midir tağyīr taḳdīr-i Ḫudā

VI

Varlığın maḫv itmek oldu āyin-i erkān şādıḳā
 Ḳalbini yaḳmaḳ gerek anıñ dem-a-dem bāriḳā
 ıṘıṣṣāḳ oldur diñmeye* her dem başından şāḳā

¹¹³ İInne li’r-Raḥman-i ṭarfen ḳadr-i enfās’il-verā: Raḥman’a ulaştırın yollar nefesler sayısındadır Dİ.

¹¹⁴ Küllü mer’in sālikün behcen kadīmen bil-hevā: Bütün hakikat erenlerindeki kadim güzellikleri hevaları iledir Dİ.

¹¹⁵ Men lehu aḳlün selīmün yeḳtedī bi’l-Muṣṭafā: Mustafa ile akl-ı selim tabii olur Dİ.

¹¹⁶ Ḳad enāre’l-ıṣṣāki li’l-uṣṣāki minhāci’l-hüdā: Hüdā (hidayet yolu) yolu aşk ateşini âşıklara yaktı Dİ.

* II /1 temām: müdām Dİ.

* II /2 ba’zınıñ isti’dād: bazın isti’dadı Dİ.

* IV/1 ıṘıṣṣāḳıñ: ıṘıṣṣāḳıñ Dİ.

* V /2 ideğör: eyleyigör Dİ.

°Aşk kilki çekti hatt-ı harfi vücūd-ı °aşkâ
Kim ola şābit Hāk işbātında nefyi mā-°ada

VII

Ey Niyāzī ibtidāsız zevk buldun °aşkdan
Yāriñ işbātında lāsız zevk bulduñ °aşkdan
Dā'im [ü] bākī fenāsız zevk bulduñ °aşkdan
Ey Fuzūlī intihāsız zevk bulduñ °aşkdan
Böyledir her iş ki Hāk adıyla ola ibtidā

363*

Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün/Mefā°ilün

I

Müsemādan tecellīeyleyen envār-ı esmādır
Ne esmādır ki her biri yine °ayn-ı müsemādır
Peder kuvvet dehen Meryem hurūf [u] şavt-ı °İsādır
Bu eşyā kaçrelerdir mevc-i esmā zāt-ı deryādır
Ne deryādır ki mevcinde anıñ bir kaçre eşyādır*

II

Kimi gelmekde eşyāniñ kimisi olmada sālif
Kimi maqşudına vāşıl kimisi hāsir [ü] hā'if
Bu sırra zāhid-i nādan degildir lā-cerem vāqıf
Şu°ünāt-ı İlahīye nihāyet yoqdur ey °ārif
Oquyup "külle yevmin"¹¹⁷ āyetin fehm it ne ma°nādır

III

Ezelden °ādet olmuşdur tariķ-i Hākka ey güm-rāh*
Gözün °ayne'l-yaķından aç nazār kııl sırra ol āgāh
Bugün giydiğini bir gün daħı giyemez olanlar şāh
Tecellī eylemez bir şüret ile iki kez Allāh
Görir her laħzada bir ān bir şān ol ne bīnādır*

IV

Ṭahāret birle meşcid-reh olup °işyāniña tā'ib
Vücūd-ı ğayr[ı] maħv eyle kemāl-i °ayna ol rāğib
Bu mezhebde karar eyle bu kavle oluben zāhib
Tecellīde tesellī bulmaĝa sa°y it yürü* ṭālib

* VI/diñmeye: gitmeye Dİ.

* 363 MHEM s 183, VD s 25. Bendler ve mısralar arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir.

Zâ'fi'nin bir gazelinin Vahdeti tahmis etmiştir.

* I /5 mevcinde: mevcinden / eşyadır: deryadır VD.

¹¹⁷ II /5 külle yevmin huve fi şe'nin: O, her an yeni bir ilāhî tasarruftadır Kur'ân-ı Kerim 55/29.

* III/1 gümrāh: hem-rāh VD.

* III/5 bir: u / ne: ki VD.

Ƙalanı bu Ƙurı °ıŝƘda hemân * bir Ƙurı ğavğadır

V

Urunup şüret-i zühdi edâ idüp °ibādâtın
 Hüdâdan rüz-ı âhîrde * taleb eyler mükâfâtın
 Yine ğidî yolun kendi yürir * bilmez Ƙuşûrâtın
 Ne bilsün zâhid minberde * bu °ıŝƘ hâlâtın
 Yine °âŝıƘ olan añlar bu sevdâ özge sevdâdır *

VI

Hârâbât ehl fark itmez binâyı mescid [ü] deyrî
 Seçilmez yanlarında kimseniñ ğayrî ile ŝerri
 Hüdâya °âŝıƘ olanlar bilür bu luƒ u * Ƙahrî
 Eger çi şüretâ ismi * müsemmâ görünür ğayrî
 Hâĳîĳatda yine ol didiĝiñ °ayn-ı misemmâdır *

VII

Gözin aç **Vahdeti*** ğörkim tecellî eyledi Allâh
 °Ayân oldı cihât-ı sitte içre “şemme vechu’llâh”^{*118}
 Ƙamu eşyâ dil oldı °ârife söyler beyân Allâh
 Vebih yentüĳ * demine ireli **Za’fî** “bi-ĥamdî’llâh”^{*119}
 Kelâmu’llâh-ı nâĳıĳdır öziñ Hâĳ ĳile ğüyâdır

364*

Tahmîs-i Ğazel-i ‘İzzet*

Fe°ilâtün/Fe°ilâtün/Fe°ilâtün/Fe°ilün
 (Fâ°ilâtün) (Fa°lün)

I

* IV/4 yüri: budur VD.

* IV/5 Ƙurı °ıŝƘda hemân: tarîĳ-i °ıŝƘda VD.

* V/2 âhîrde: maĥŝerde VD.

* V/3 ğidî: kendi / yürir: urur VD.

* V/4 zâhid minberde: zâhid-i efsürde-dil VD.

* V/5 bu sevdâ özge: bunu bir özge VD.

* VI/3 u: ile VD.

* VI/4 ismi: ism ü VD.

* VI/5 yine ol: ol esmâ VD.

* **Vahdeti**: 16.yüzyılda Bosna’nın Viŝegrad kasabası civarındaki Dobrun köyünde doğdu. Asıl adı Ahmet olup kaynaklarda mülhid olarak vasıflandırıldıĝı için hakkında fazla bilgiye rastlanmamaktadır (Çatović, 2014).

* VII/2 şemme vechu’llâh: sümme vechi’llâh VD.

¹¹⁸ şemme vechu’llâh: “fe eynemâ tuvellû fe şemme vechu’llâh” Nereye dönerseniz Allah’ın yüzü işte oradadır Kur’ân-ı Kerim 2/115.

* VII/4 Vebih yentüĳ: Vebih yanĳıĳ VD.

¹¹⁹ bi-ĥamdî’llâh: “el-ĥamdu li’llâh” Hamd, Allah’a mahsustur Kur’ân-ı Kerim 1/2.

* 364 MHEM s 184, LHD s 51.

İzzet’in bir gazelini Leylâ Hanım tahmis etmiştir.

* Başlık: Tahmîs-i Ğazel-i ‘İzzet LHD.

°Aşk[1] pinhân idemem nâle vü * efgândır bu
 Niçe âh itmeyeyim fûrkat -ı cânândır bu
 Ağlarım şâm [u] seher dîde-i giryândır bu
 Gerçi şabr it diyemem âteş-i süzândır * bu
 Var ise şabriñ eger vaşldan âsândır bu

II

Kendiñi çâh-ı zenaḥdâna düşürme ey dil
 Görüp âfet gibi dilberleri olma mâ°il
 Hâl-i dünyâyı saña añladayım ve°l-ḥâşıl
 Hârını gül gülünü ḥâr görendir °âkıl
 Zâğ ider bülbülünü başka gülistândır bu

III

°Aşık-ı zârîña bir kerre naẓar kııl cânâ
 Derd-i °aşkıñla fiğân itmedeyim * şubḥ [u] mesâ
 Neyleyim sende de âşâr-ı vefâ yok aşlâ°
 Ben uşanmam gözümiñ nûr[1] cefâdan ammâ
 Ne kadar olsa cefâdan uşanur cândır bu

IV

Gice bülbül gibi * efgân iderim ey gül-i ter
 Öyle zann itme * kim itmeye feryâd zarar
 Derd [ü] âhim benim eflâke çıkar şâm [u] seher
 Çarḥa te°şîr iden ey meh saña itmez mi eşer
 Hazer it âh-ı dil-i sîne-i süzândır bu

V

Yine **Leylâyı** kebâb itmede sîḥ-i miḥnet
 Pek şaḥın eyleme nâdân ile °ayş [u] °işret
 Ehl-i °aşkıñ derdine * cân ile eyle ḥıdmet
 Merkez-i dâ°ire-i pîrde ṭur ey °îzzet
 Bir gün elbetde döner başıña devrândır bu

365*

Ġazel-i Bâkî Tahmîs-i Leylâ*

* I /1 nâle vü: nâle-i MHEM.

* I /4 hicrândır: süzân LHD.

* III/2 Derd-i °aşkıñla fiğân itmedeyim: Hasret-i rüyuñ ile âh iderim LHD.

* III/3 aşlâ: ḩat°â LHD.

* IV/1 bülbül gibi: tâ şubḩa dek LHD.

* IV/2 itme: eyleme LHD. Hece eksikliğı vardır.

* V/3 derdine: derine LHD.

* 365 MHEM s 185, LHD s 50.

Bâkî'nin "olsun" redifli gazelini Leylâ Hanım tahmis etmiştir.

* Başlık: Ġazel-i Bâkî Tahmîs-i Leylâ LHD.

Mefā^{c̣}īlün/Mefā^{c̣}īlün/Mefā^{c̣}īlün/Mefā^{c̣}īlün

I

Nice* bir fikr-i dilberile ^{c̣}āşıklar hayāl olsun
 Hayāl-i zūlf-i yār ile za^{c̣}īf [ü] bī^{c̣}-mecāl olsun
 Biraz keşf-i niķāb it ^{c̣}āşıka ^{c̣}arz-ı cemāl olsun
 Ğam-ı hattıyla yāriñ iye* bir dil pür-melāl olsun
 Sür ey sākī^{c̣} ayağı mūr-ı ğussa pāy-māl olsun

II

Dimişler ^{c̣}āşıkan pinhān ider mi sırr-ı mektūmı
 Niçün ketm eyleyim bāy [u] gedāniñ cümle ma^{c̣}lūmı
 Bütün üftādegāniñ rüz [u] şeb cānā bu meczūmı
 Vişāliñ bezmine tek maḥrem eyle cān-ı maḥrūmı
 İcerlerse ḥarāmī^{c̣} gözleriñ kanım ḥelāl olsun

III

Eger teşrīf iderse verd-i ḥandānım bu gülzāra
 Ṭarāvet baḥş iderse çeşm-i fettānım bu gülzāra
 Şeref virsün dem-ā-dem āh [u] efgānım bu gülzāra
 Yeter şıyt [u]sadā-yı cān-ı nālānım bu gülzāra
 Çemen bülbülleri şimden girü ḥāmūş [u] lāl olsun

IV

Şafā etsün de diller ey perī^{c̣} ğam bulmasun dirsiñ*
 Sirişk-i çeşmim ile ḥāk-i rāhiñ ṭolmasun dirseñ*
 Fiğānımla o lāle-ḥaddiñ ey meh şolmasun dirseñ
 Ser-i küyuñda ger ğavġā-yı ^{c̣}uşşāk olmasun dirseñ
 Raķīb-i kāfiri öldür ne ceng [ü] ne cidāl olsun

V

O gül-ruḥsār[ı] gördüm dün geçerken sūy-ı gülşenden*
 Didim olsun fedā hep māl [u] mülk* ister iseñ benden
 Seniñ rāhiñda **Leylā** daḥi geçdi cān ile tenden
 Dirīġ eyles mi Bākī^{c̣} cānı ḳurbān oldıġım senden
 Yoluña cümle varı tek hemān ^{c̣}īd-i vişāl olsun

366*120

* I /1 yine: nice LHD.

* I /4 iye: nice LHD.

* IV/1 Şafā etsün de diller ey perīġam bulmasundirsiñ: Gice bülbül gibi küyuñda feryād olmasundirseñ LHD.

* IV/2 Sirişk-i çeşmim ile: Sirişkim ile cānā / dirsiñ: dirseñ LHD.

* V/1 O gül-ruḥsār[ı] gördüm dün geçerken sūy-ı gülşenden: Dil āġāh oldı şimdi sāye-i ^{c̣}āşkıñda her fenden LHD.

* V/2 Didim olsun fedā hep māl [u] mülk: Fedā olsun nice gencīneler LHD.

Tahmīs-i Uşulī Ğazel-i Seyyid*Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün/Mefā^cīlün

I

Yā İlahī vādī-i ^cışyānda kaldım bī-meded
^cAbd-i ^cāşiyim şuçum çok bī-ḥad cürmüm bī-^caded*
 Şimdi dergāhıña* geldim kılma ben dervīş red
 Fazilıña bil bağladım yā Vāḥid [ü] Ferd [ü] Eḥad
 Cümleñiñ maḫşūd[ı] seniñ dā'imā Ḥayy-i* ebed

II

“Ḥamdu li'llāh” buldı nām-ı a^czamım* kalb-i selīm
 Sālikiñ rāh-ı* ayān oldı “sırāt-ı müstaḫīm”
 Ba^cd-ezīn kār idemez “vesvās-i şeytāne'r-racīm”
 Oğurum ismiñe* “Bismi'llāhi'r-raḥmani'r-raḥīm”
 Ey şifātıñdır şifātıñ “kul hüva'llāhü aḥad”

III

Çār ismiñden bu şeş sū ḫubbe bulmazsa şübüt
 Pâyidār olmaz esāsı* hem-çü beyt-i ^cankebüt
 Feyz-i cūduñdan irişür hüsn-i ḫulḫa* cāna ḫut
 Evvel [ü] āḫir “hüve'l-ḫayyü'llezī”siñ “lā-yemüt”
 Zāhir [ü] bāḫın hüve'l-bāḫisiñ “Allāhu'ş-şamed”

IV

Ey ḫarīm-i dergehiñ ḫā'if gönüller me³meni
 Kibriyān öñünde kimdir kim ḫıla mā³-i [ü] meni
 “Lem yelid” seniñ oğurlar ey “velem yüled” seni
 Vaşf-ı zātıñdır münezzeh zāt-ı pākıñdır ğānī
 “Lem yekun” zāt-ı şifātıñdır “lehu kufuven aḥad”

* 366 MHEM s 186, UD s 88. Bendler ve mısralar arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir.

Seyyid Nesimi'nin bir gazelini Usulî tahmis etmiştir.

¹²⁰Kur'an-ı Kerim, klasik Türk edebiyatının en temel kaynağıdır. Şairler, Kur'an-ı Kerim'den şiirlerde Kur'an-ı Kerim ayetlerinin orijinal lafızlarıyla iktibas edilmesi, ayetlerin mealen iktibas edilmesi, ayetlere telmihte bulunması ve Kur'an-ı Kerim'in farklı isimlerinin ve sure isimlerinin, sevgilinin yüzü için teşbih unsuru olarak kullanılması şeklinde istifade etmişlerdir (Taş, 215: 103). Bu şiir İhlâs Sûresinin ayetlere ve kelimelere bölünerek yorumlandığı manzum İhlâs Sûresi tefsiridir. Şiirin tamamında yer verilen ayetler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir. İhlâs Sûresi Kur'an-ı Kerim'in yüz on ikinci sûresidir Kur'an-ı Kerim 112/1-4.

* Başlık: Tahmīs-i Uşulī Ğazel-i Seyyid UD.

* I /2 çok bī-ḥad: bī-hadd ü UD. Vezin kusurludur.

* I /3 dergāhıña: şey'ullāha UD.

* I /5 maḫşūd[ı]: ma'bûdı / Ḥayy-i: hayy u UD.

* II /1 a^czamım: a'zamı UD.

* II /2 Sālikiñ rāh-ı: Sâlik-i rāha UD.

* II /3 ismiñe: isminde UD.

* III /2 esāsı: binâsı UD.

* III /3 hüsn-i ḫulḫa: cisme kuvvet UD.

V

°Älem-i vaḥdetde keşret daḥi dutmuşdur maḳarr
 Birbirinde münderic şankim nebāt içre şecer
 Zāhir olmamış idi ḥulḳ-ı melek ḥüsn-i beşer
 Ol zamān kim luṭfile bir gevhere ḳıldıñ nazār
 Zāhir ol gevherden oldı cümle eşyā “lā-ye°dud”*

VI

Nükte-i sırr-ı nefaḥtüdeñ sen * urduñ bir demi
 Noḳta-i vāḥidde derc itdiñ sevād-ı a°zamı
 Ya°nı ḳıldıñ nüşha-i kübrā vücūd-ı ādemi
 Kāf ile nūndan yaratdıñ on sekiz biñ °ālemi
 Ḳudretiñle erba°ın günde temāmı oldı ḥad*

VII

Ey Uşūlī sırda * dā°im * Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
 Dillere zıkrı mülāyim Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
 Zāhir [ü] bāṭında ḳā°im Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
 Seyyidiñ göñlünde dā°im Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
 Ol faḳiriñ hem dilinde her dem eydür yā aḥad

367*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

I

Ey tālib-i yār olanlar şehri [i] berberden şor
 Fi°l-i pāk-i raḥşanı baḥr ile hem berden şoruñ
 Ḳadd-i bālāsın anıñ naḥl şanuberden şoruñ
 Tāḳ-ı ebrusun giydik miḥrāb [u] minberden şoruñ
 Bı-nevāya luṭf [u] iḥsānını ḳanberden şoruñ

II

Ḥall ider müşkilleri cümle eger görse revā
 Luṭf [u] cūdundan yeter maḳşudına çoḳ bi-nevā
 Kişverinden germ eserse bir güzīn bād-ı havā
 Cümle-i bi-çäreler andan ḳılır ḥāşıl-ı devā
 Sezānıñ büy-ı şafāsın misk-i °anberden şoruñ

III

Hebtinden ditreşür gökde mülk-i şems [ü] ḳamer

* V/5 ye°dud: aded UD.

* VI/1 sen: çün UD.

* VI/5 ḥad: cesed UD.

* VII/1 sırda: sırr-ı UD.

* VII/1 sırda dā°im: sırrı dāyim UD.

* 367 MHEM s 187.

Tîgini çekse tayanmaz o güne kûh [u] kemer
 Hışmla başa kadem °âlem olur zîr [ü] zeber
 Hamlesin redd idebilmez cümle tığ olsa siper
 Sezānîñ kuvvetini bāb-ı Hayberden şoruñ

IV

Niçe dem âdemden evvel dīvî tıtdı bağladı
 Min ledün °ilmini izhār eyledi lîk yedi
 Ne haddim var dimem Cebrā°ile Peygamber didi
 Koydı o demde evşāf-ı levh-i ebcedi
 Sezānîñ evşāfını Allāhu ekberden şorsuñ

V

Şöyle çaldı Zü'l-fiķārı emr-i kân-ı mu°cizāt
 Hizb itdi kesdi seb°-i zemîni kat kat
 Emr olundu Cebrā°ile tîgine virdi kanat
 Yetmeseydi Cebrā°il °âlem bulur mı idi necāt
 Sezānîñ hizb-i tîgin Cebrā°il şāh birden şoruñ

VI

İsmiñi baħriñ içinde zıkr ider cümle semek
 Yerde insān gökyüzünde medħini eyler melek
 Her dü çeşmim olsun a°mā her kim aña ide şek
 Şevķine devrān ider şems [ü] kamer çarħ-ı felek
 °Arş [u] kürsî nūr [u] valaķ heft aħterden şoruñ

VII

Her mekānda istese bir cām hem bir cām ider
 Bir nazarda °âlemiñ mecrūhuna merhem ider
 Fevķ-i taħt istese engüştüne hātem ider
 Hāşā ki anıñ itdi ğiñi bir benî âdem ider
 Ol velāyet ser-a-ser erini Peygamberden şoruñ

VIII

Şānına °āşıkınıñ geldi kelāmı lâ-
 Nüşa-i levlāk ile keşf oldu sırr-ı nev-keşif
 İftihār eyler anıñla °arşa bu hāk-ı Necef
 Buldı mevlüdi ile Beytü'l-Harem bunca şeref
 Ka°be kırbunda düşen şol seng-i mermerden şoruñ

IX

Kilk olursa cümle eşyā deryālar olsa medād
 Cümle °âlem kātib olsa bulmaya evşāf-ı hād
Sākinim* caħd eyledi dünyāda ehl-i hayrāt
 İdemedi vaşfını °âlemde kimse tā ebed

* Mecmuada bulunan Sākîñi mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Fîl anıñ tıfl iken mehd içre ejderden şoruñ

368*

Tahmis*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

I

Şu^cle-i berķ-i tecellî-i dem-a-demdir şarâb
 Revnaķ [u] tâb-dil-i maġmûm [u] pür-hemdir şarâb
 Veche taşvîr-i temâşîl-i müressemdir şarâb
 Cevher-i âyîne-i sırr-ı dü-^câlemdir şarâb
 Âfitâb-ı feyz-baġş-ı cân-ı âdemdir şarâb

II

Terbiyet-sâz-ı ġaķâyık olmadan mihr-i şifât
 Bulmadan can-baş tabâyi^cden ġuvâ-yı kâ'inât
 Dâye-i dehr itmeden irzâ^c-i nev^c-i mümkünât
 Olmadan âbişten-i tıfl-ı mevâlîd ümmühât
 Tâ ezelden bâde-i ^caşķ ile tev^oemdir şarâb

III

Âb-ı engür ile ĩmâ etse de germiyyetin
 Tab^c-ı temķini yine pinhân ider ġâşşiyetin
 Lâ-cürüm Şuķrâţ [u] Buķrâţ añlamaz mâhiyyetin
 Kimseler bilmez kemâhî neşve-i keyfiyyetin
 Rûġ-ı insânî gibi bir sırr-ı mübhemdir şarâb

IV

Mesned-i tedric^{*} ile rindân[ı] rif^cat bulmada
 Çâr-mîġ-i kisve-i terkîbden ġurtulmada
 Feyz-i iksîr^{*} şafâsıyla leb-a-leb tölme
 Ķatresin nüş eyleyen ^cİsâ-yı cân-baġş olmada
 Rûġ ile hem-mâye güyâ şîr-i Meryemdir şarâb

V

Nefs-i külliye tanıķ^{*} pîrây-ı istiġrâķ iken
 Cevher-i evvel nihâñ-ı sidre-i itlâķ iken
 Nür-ı vaġdet Rûġ-ı Ķudsîñ vaşlına müştâķ iken
^cAkl [u] cân [ü] dîn [ü] dil nâ-maġrem-i ^cuşşâķ iken
 Bî-tekellüf râz-ı ^caşķ-ı yâre maġremdir şarâb

* 368 MHEM s 188, PDE s 123.

Eşref Paşa Fehîm-i Kadîm'in "Şarâb" redifli gazelini tahmis etmiştir.

* Başlık: Tahmis PDE.

* IV/1 tedric: tecrid PDE.

* IV/3 iksîr: iksîr MHEM. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* V/1 tanıķ: tanıķ PDE.

VI

Devr-i cām-ı dil-güşâ zîb-âver-i burc-ı ʔarab
 Halka-i mestâne bedr-i enver-i burc-ı ʔarab
 Farz-ı sâgâr °ayn-ı sa°d-ı ekber-i burc-ı ʔarab
 Her habâb[1] güyaya bir aḥter-i burc-ı ʔarab
 Şubḥ-ı mihr-efrüz şâm-ı zulmet-i ğamdır şarâb

VII

Gerdiş-i peymâneye dâ°ir açup baḥş-i °azîm
 Tarḥ-ı eşkâl eylediñ Eşref saḳîm [ü] müstaḳîm
 Bezmġâh-ı şevḳde gösterdiñ evzâ°-ı ḥakîm
 Hikmet üzre gerçi vaşf itdiñ mey-i nâbı Fehîm
 Bilmediñ ammâ ki aşlın şan°at-ı Cemdir şarâb

369*

Ġazel-i Dertlî Tahmîs-i Hâfîz*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

I

Zâhidâ ser-mest-i şahbâ-yı şafâ dirler bize
 °Aşḳ-bâz-ı merd-i meydân-ı vefa dirler bize
 ʔâlib-i şâh-ı serîr-i kul kefâ¹²¹ dirler bize
 °Aşḳ-ı şâdîḳ muḥibb-i Muştafâ dirler bize
 Dert ile ġayret-keş-i âl-i °abâ dirler bize

II

Nâciyüz heft-âd millet içre biz bir fırḳayız
 Pâk-dil pâkîze-tıynet biz muḥabbet perveriz
 ʔuṭb-ı °âlem pîrimizdir pişüvâmız perveriz*
 Biz ġürüha şoralar ki ey ḳavm kimlersiñiz*
 Tâbi°-i Şâh-ı Velâyet Murtażâ dirler bize

III

Ġüṭe-ḥor-ı baḥr-i zevḳiz dürrateyniñ °aşḳına
 Neş°e-mend-i cām-ı zevḳiz ġoncateyniñ °aşḳına
 Terk-i hestî* terk-i terkiz ḳurreteyniñ °aşḳına
 Cân ile ser virmişiz bizler* Hüseyiñ °aşḳına

* VII/1 peymâneye: peymânene / baḥş: baḥş MHEM. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* MHEM s 189, DHM s 136.

* Başlık: Ġazel-i Dertlî Tahmîs-i Hâfîz DHM

¹²¹ I /3 kul kefâ: ḳul kefâ: “Kul kefâ billâhi şehiden” De ki: Allah şahit olarak yeter Kur’ân-ı Kerîm 13/43, 17/43.

* II /3 pişüvâmız perveriz: pişüvâ biz pey-reviz DHM.

* II /4 Biz ġürüha şoralar ki: Bir ġürühuz şorsalar / kimlersiñiz: sizler kimsiñiz DHM.

* III/3 hestî: dünya DHM.

* III/4 bizler: birler MHEM. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

Bende-i şāh-ı şehd-i Kerbelā dirler bize

IV

Münkir-i āl-i °abā Hāğdan cüdādır bilmişüz
Buğzu fi'llāh ile kāvs-i āh[1] biz de koymuşuz*
Sīne-i haşma hadeng-i ta°n[1] muhkem* urmuşuz
Şıdķile tığler çeküp münkire karşı tırmuşuz
Ol sebebden kavm-i Süfyān eşkiyā dirler bize

V

Ol imāmeyn ezhereyn-i gül-sitān-ı ferdīdir
Hāfızā dildāre* hemçün bülbül efgān-kerdidir
Cām-ı zehr-āmiz-i hicrān ile çehre zerdidir
Dertliyim derd-i derūnum hep yetimler derdidir
Çek eliñ bizden tabībā bī-devā dirler bize

370*

Ġazel-i °Alī Rızā Tahmīs-i Hāfız*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

I

Söylenür āşüfte-i hālim dillere destāneyim
Deşt-i sevdādır güzārım Qays ile yeksāneyim
Gerçi kim °ālemde rind-i nām* ile efsāneyim
°Aķılım bāñında ammā şüretā dīvāneyim
Kimse fehm itmez beni kim ben neyim ammā neyim

II

Rūşenā dil-hānemiz her gāh bir ihsān ile
Seyrimiz nūr-ı cemāl-i yār[i]dir her ān ile
Hem-demiz ma°nīde gel gör dā°imā biz cān ile
İç yüzündendir bizim pāzārımız cānān ile
Bāñında üns [ü] ülfet zāhirā bīgāneyim

III

Hānķāh-ı vaħdetiñ bir nağmesin gūş itmişim
Neş°e-i vuşlātda cānı cānā* bī-hūş itmişim
Ol zamāndan hūy [u] hāy-ı şevķile cūş itmişim
Bezm-i şāhbāniñ ezelden* cür°asın nūş itmişim

* IV/2 Buğz: Bu°z MHEM / koymuşuz: kurmuşuz DHM.

* IV/3 muhkem: muhken MHEM. Mānā gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* V/2 Hāfızā dildāre: Hāfız-ı dil-dāde DHM.

* 370 MHEM s 190 DHM s 147.

* Başlık: Ġazel-i °Alī Rızā Tahmīs-i Hāfız DHM.

* I /3 rind-i nām: nām-ı rind DHM.

* III/2 vuşlātda cānı cānā: vuşlātla cānā cānı DHM.

* III/4 alestden: ezelden DHM.

Bāde-nūş-ı bezm-i ʿaşkım böyle bir mestāneyim

IV

Kūşe-i vaḥdetde* zārım hūn-ı dil her demde zād
Bār-ı ğamdır çekdiğim bulmağda derdim izdiyād
Şanma mesrūr eylemzsem her zamān biñ dād dād
Gör ne deñlü ḥandeler kılsañ dil[i]* zann itme şād
Ḳalb[i] maḥzūn baġr[ı] pūr-hūn ḥātır[ı] vīrāneyim*

V

Dürr-i yektādır kelāmım söylemem bād-ı hevā
Cüst [ü] cū itmekle ğayrı eylemem saʿyım hebā
Hāfızā nā-merde itmem ser-fürü ḳaşd-ı riyā
İrtikāb itmek ḥilāf-ı ğüft [ü] ğüyı ey Rızā
Hāşılı merd oġlı merdim böyle bir merdaneyim

371*

Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilātün/Fāʿilün

I

Maẓhar-ı zāt-ı Ḥudā esrāra başım baġlıdır
Meşʿal-i mihr ü vefā envāra başım baġlıdır
Server-i mülk-i beḳā dildāra başım baġlıdır
Nesl-i pāk-i Ḥaydar-ı Kerrāra başım baġlıdır
Yaʿnī ḳuṭb-ı ʿālem ol ḥünkāra başım baġlıdır

II

Nūş iderim cām-ı ʿaşkı pūr-şafā-yı şevḳ[i]le
Cüş iderim her zamān ez-hüy-hā-yı şevḳ[i]le
Yād iderim dilde nām-ı Muştafāyı şevḳ[i]le
Nesl-i pāk-i Ḥaydar-ı Kerrāra başım baġlıdır
Yaʿnī ḳuṭb-ı ʿālem ol ḥünkāra başım baġlıdır

III

Ser-fedā* kıldım ʿAliyyü'l-Murtaẓānıñ rāhına
Nūr-ı çeşmim ol Ḥasan Ḥulḳ-ı Rızānıñ rāhına
Cān fedāyım hem* Ḥüseyn-i Kerbelānıñ rāhına
Nesl-i pāk-i Ḥaydar-ı Kerrāra başım baġlıdır
Yaʿnī ḳuṭb-ı ʿālem ol ḥünkāra başım baġlıdır

IV

* IV/1 vaḥdetde: miḥnetde DHM.

* IV/4 kılsañ dil[i]: kılsam velī DHM.

* IV/5 vīrāneyim: divaneyim DHM.

* 171 MHEM s 191 DHM s 132.

* III/1 fedā: fūrū DHM.

* III/3 hem: şāh DHM.

Tutarım erkânını Zeyne'l-^cAbâ abdâliyım
 Hem Muhammed Bâkır ol kâñ-ı vefâ abdâliyım
 Ca^cferîniñ cân [u] dilden Şâdıķâ abdâliyım
 Nesl-i pâk-i Haydar-ı Kerrâra başım bağlıdır
 Ya^cnî kûṭb-ı ^câlem ol Hünkâra başım bağlıdır

V

Reh-nümâmız Haç yolunda Mûsâ-yı Kâzım ṭurır
 Hem ^cAlî Mûsâ Rızâ ḳan içre hem ḳanıım durır*
 Tâ Tađîniñ zıkr[i] dilde derde dermanım dirür
 Nesl-i pâk-i Haydar-ı Kerrâra başım bağlıdır
 Ya^cnî kûṭb-ı ^câlem ol hünkâra başım bağlıdır

VI

Dâ'imâ nûr-ı Nağîden rûşenâ vâbesteyim
^cAskeriye ^casker olmağ ṣânıma ṣâyesteyim
 Mehdî-i şâhib-zamânîñ ḥubbuna dil-besteyim
 Nesl-i pâk-i Haydar-ı Kerrâra başım bağlıdır
 Ya^cnî kûṭb-ı ^câlem ol hünkâra başım bağlıdır

VII

Şek degil kim bunlar oldı râh-ı Hađḳiñ rehberi
 Tahtgâh-ı dü-cihânîñ her biri bir serveri
Hâfızâ bu cümle şâhiñ ḥâk-i pâ-yı kemteri
 Nesl-i pâk-i Haydar-ı Kerrâra başım bağlıdır
 Ya^cnî kûṭb-ı ^câlem ol hünkâra başım bağlıdır

372*

Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilâtün/Fâ^cilün

I

Mülk-i dilde ^caşđ [u] sevdâsı olmasa vîrânedir
 Kenz-i esrar-ı ḥađîḳat bilmeyen bî-gânedir
 Gâh[i] mest [ü] gâh[i] mağmûr olmayan dîvânedir
^cAyş [u] nûşum şimdi mey hem menzilim mey-ḥânedir
 Yâr-ı gâr-ı rindeyim hem meşrebim sekrânedir

II

Terk olunmaz mağşer-i rûz-ı cezâ bu ḥuyларım
^cAşđ beni râḥat ḳomaz nâ-ḥađ değil ḥađ söylerim
 Mâ-sivâdan el çeküp başḳa hevâyı n'eylerim
 Ğulğul-i mînâda Haç Haç na^cresin gûş eylerim
 Sâkin-i ḥum-ḥâneyim hem hem-serim mestânedir

* V/2 ḳan: cân / hem ḳanıım durır: cânânım durur DHM.

* 372 MHEM s 192.

Hâfız-ı Mar'âşî'nin bir gazeli Rızâ tarafından tahmis edilmitir.

III

°Ahdim olsun mescide şimden girü başmam kadem
Hemt-i pîr-i muğân te°şîr idüpdür lâ-cerem
Hem naşîb olmaz felekde her kula uşbu kerem
Güşe-i mey-hânededir kim ravza-i bâğ-ı İrem
Sâķîler ğilmân baña hem Kevşerim peymânedir

IV

Zâhidiñ cibilliyeti tab°-ı dile maħmûrdur
Ben de bilmem var ise ĥayr °amel-i mestûrdur
Kışsa-i Mecnûn tek rüsvâlîğim meşhûrdur
Câ-be-câ her küşede hem şöhretim efsânedir
Ĥayli demdir gönlümüz ol yârdan mehcûrdur

V

°Ârifim işbu felâketle rızâ-mendim **Rızâ***
Tutmuşum şinem siper n°eyler baña tîr-i kaza
Fâriğ olmam köşegin ĥaķķı °Aliyyü'l-Murtażâ
Secdegâhım bir şanem ebrûsıdır kim Ĥâfızâ
Eylerim tã°at aña hem mescidim put-hânedir

373*

Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün/Mefâ°îlün

I

Ayâ şüfî ne tesbîh [u] ne ĥod ĥuşk-i riyâmız var
Ne ĥavf-ı ĥavlet-i maĥşer ne bir bâk-i lefâmız* var
Ne ğam dilde ne aġyâra temennâmız recâmız var
Gedâyız şüretâ gerçi bir °âlî pâdişâmız var
Bizim bâb-ı tazarru°da bir özge mültecâmız var

II

Bu ķîl ü ķâl ile mantıķ ma°ânîden maķâl itmek
Fedâ-yı mey kırup terk-i temâşâ-yı cemâl itmek
Ġariķ baĥr-i °işyânız deyü nâķış ĥayâl itmek
Gedâyız şüretâ gerçi bir °âlî pâdişâmız var
Bizim bâb-ı tazarru°da bir özge mültecâmız var

III

Ridâ-yı zühd ile kesb-i enâniyyet ġurûr itme
Ĥaķâretle ĥarâbatıñ yıķup ķalbin kûdür itme

* **Rızâ**: Tezkirelerde pek çok Rızâ mahlaslı şairin adı geçmektedir. Hâfız-ı Mar'âşî, bir 19. yüzyıl divan şairidir (Ahlcı, 2010: 19). Dolayısıyla Hâfız'ın gazelini tahmis eden şairin de 19. yüzyılda yaşamış Rızâ mahlaslı şairlerden biri olduğu düşünülmektedir.

* 373 MHEM s 193 DHM s 135.

* I /2 lefâmız: lezâmız MHEM. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

Göñül cāy-ı Hudā anı űikest-i pür-fütür itme
Gedāyız űüretā gerçi bir °ālī pādiűāmız var
Bizim bāb-ı tazarru° da bir özge mültecāmız var

IV

űaķın bīhüde bir ğāfil dime divānemiz zāhid
Ĝubār-ı māsivādan hālīdir dil-hānemiz zāhid
Tecellīden gelüp* nuṡ [u] kamu efsānemiz zāhid
Gedāyız űüretā gerçi bir °ālī pādiűāmız var
Bizim bāb-ı tazarru° da bir özge mültecāmız var

V

Hāķīķat cür°asın Hāfız için dil-űād* olur anlar
Melāmet hırķa-ber-düű-ı fenā fi'llāh olur anlar
Gel ey zāhid görüp maħmūr dime güm-rāh olur anlar
Gedāyız űüretā gerçi bir °ālī pādiűāmız var
Bizim bāb-ı tazarru° da bir özge mültecāmız var

374*

Ĝazel-i Miűālī Tahmīs-i Hāfız*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

I

°Ayn-ı a°mā merdüm-i āĝāh[ı] bilmez ķandadır
Kördür ol kim dosta toĝrı rāh[ı] bilmez ķandadır
°Azm-i dildār itmege hem-rāh[ı] bilmez ķandadır
Bende-i °aűķolmayan ol űāh[ı] bilmez ķandadır
Nefsin idrāķ itmeyen Allāh[ı] bilmez ķandadır

II

űāhid-i °aűķiñ düűüp zencir-i °aűķ-ı bāzına*
Mürĝ-i göñlüñ űayd ider űehlā-yı* çeűm-i bāzına
Ĝüű-ı cān açup hāķīķat muṡribiniñ sāzına
Vāķif olmazdan bu kevn [ü] esmā kilik nāzına*
Ādem [ü] Hāvvāyi* vechu'llāh[ı] bilmez ķandadır

III

Pir elinden bir fenā fi'llāh cāmın içmeyen
Toħm-ı °arın °arűa-i zilletde varın űaçmayan

* IV/3 gelüp: gelür DHM.

* V/1 dil-űād: dil-űāh DHM.

* 374 MHEM s 194, DHM s 139.

* Başlık: Ĝazel-i Miűālī Tahmīs-i Hāfız DHM.

* II/1 °aűķ-ı bāzına: dām-ı nāzına DHM.

* II/2 ider: idüp / űehlāb-ı: űehlā-yı DHM. Mānā gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiűtir.

* II/4 esmā°: āsmān / nāzına: rāzına DHM.

* II/5 Hāvvāyi: Hāvvā vü DHM.

Egnine miḳrāz-ı faḳr ile libāsın biçmeyen
 “^cUrvetü'l-vüşḳā[yı]”¹²² miskīniñ şırātın geçmeyen
 Cennet-i ^cAdn [ü] sebīlu'llāh[ı] bilmez ḳandadır

IV

İtmedi kim kuḫl-ı vaḫdet birle çeşmin rüşenā
 Görmedi vechinde tāb-ı nūr-ı “ve's-şemsü'd-ḍuḫā”¹²³
 Olmadı esrār-ı ğayba āşinā ol muṭlaḳā
 Bilmeyen ruḫsārīna * “er-Raḫmān ^cale'l-^carşī's-tevā”¹²⁴
 Ma^cnī-i zāt [u] şifātu'llāh[ı] bilmez ḳandadır

V

Nūr-ı ihlāş ile çeşm[i] cān-ı * tenvīr itmeyen
 Āb-ı tevḫīd ile ḳalbin * pāk [ü] taṭhīr itmeyen
 Sırr-ı * küntü kenz[ı] bir bir sende taḳrīr ^citmeyen
 Cāvidān[ı] nāme-i ḫüsnünde tefsīr itmeyen
 Sırr-ı ^carşu'llāh[ı] Faḫlu'llāh[ı] bilmez ḳandadır

VI

Emr ḫaḳla * şol zamān Ḥaḳ virdi rūḫı Ādeme
 Ser-fürü ḳıldı * melā'ik ṭırdı vech-i Ādeme
 Ol ki ta^czim itmeyüp itdi ğurūr[ı] Ādeme
 Secde ḳılmadı kümmel gibi vücūd-ı Ādeme
 Gör ne şeytāndır ki Beytu'llāh[ı] bilmez ḳandadır

VII

Ḥānḳāh-ı men ^carefden Ḥāfızā ders almayan
 Perde-i vāriyyeti mir'āt-ı dilden silmeyen
 Vāḳıf-ı ma^cnā-yı nuṭḳ-ı mā “nefaḫtu”¹²⁵ olmayan
 Vech-i Allāh[ı] Mişālī kendi vechin bilmeyen
^cĀşıḳ [u] ma^cşūḳ [u] ^caşḳu'llāh[ı] bilmez ḳandadır

375**

¹²² ^cUrvetü'l-vüşḳā: “el-^curvetü'l-vüşḳā” sağlam kulp (müslümanlık) Kur'ân-ı Kerim 2/256; 31/22.

¹²³ ve's-şemsü'd-ḍuḫā: Güneşe ve onun duha vaktine (ışığının yayılıp parladığı zamana) andolsun Kurân-ı Kerim 91/1.

* IV/4 ruḫsārīna: ruḫsārīn DHM.

¹²⁴ er-Raḫmān ^cale'l-^carşī's-tevā: ” Raḫmān, Arş'a kurulmuştur Kur'ân-ı Kerim 20/5.

* V/1 cān: cāy DHM.

* V/1 ḳalbin: ḳalb MHEM. Mānā ve vezin gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

* V/2 Sırr-ı- MHEM.

* VI ḫaḳla: birle DHM.

* VI/2 ḳıldı: ḫayl-i DHM.

¹²⁵ nefahu: “ve nefahu fihi min rūḫ” ve onun içine ruhumdan üfledim Kur'ân-ı Kerim 15/29.

* 375 MHEM s 195, ŞGD s 141.

* 375 MHEM- 2, 3. Eksik olan bendler ŞGD'de şöyledir:

Ālemlere işna āşer ebrâc deĝil mi
 Her biri ser-i mihr ü mehe tâc deĝil mi

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

I

Şanma bizi kim beste-kemer-i nefsi-ı kavîyiz
 Hâk-i kâdem âl-i 'abâ Muştâfavîyüz
 Ne havf-ı emîrân bilüriz ne bedevîyüz
 Râzî- şüde-i hükmi-ı kazâ Murtafavîyüz
 İkrârımıza ser viririz 'ahde kavîyüz
 Biz Şâh-ı Velâyet kuluyuz hem 'alevîyüz

II

Da'vâ-yı * Yezîdîñ hele haşmâniyüz el-ğak
 Munker * -keş-i îmân-ı dil [ü] cânıyuz el-ğak
 Bu ma'reckenîñ Sâm [u] Nerîmâniyuz * el-ğak
 Evlâd-ı Hüseynîñ kulu kurbâniyuz el-ğak
 İkrârımıza ser viririz 'ahde kavîyüz
 Biz Şâh-ı Velâyet kuluyuz hem 'alevîyüz

III

Yoğdur bizi tekdîre havâricde liyâkat
 Ednamız ider 'âlem[i] bir lahzada * dehşet
 Ammâ n'eyleyim * bu imiş hükmi-ı meşiyet
 Baş cân fedâ eyler isek * Es'ad ne sa'âdet
 İkrârımıza ser viririz 'ahde kavîyüz
 Biz Şâh-ı Velâyet kavliyüz hem 'alevîyüz

376*

Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün

I

Sever cânım fedâ eyler 'aşıklar diler bāsına

Tîr-i siteme cümlesi amâc değıl mi
 Davâ-yı mahâbbet buna muhtâc değıl mi
 İkrârımıza ser viririz 'ahde kavîyüz
 Biz şâh-ı velâyet kuluyuz hem 'alevîyüz
 Nakş hevesi safha-i dilden sile geldik
 Tâ da'vî-i mihr-i neseb-i pâk ile geldik
 Kurbân-ı ilâhî olup İsmâile geldik
 Çün bezm-i kudemden dile geldik bil geldik
 İkrârımıza ser viririz 'ahde kavîyüz
 Biz şâh-ı velâyet kuluyuz hem 'alevîyüz

* II /1 Da'vâ-yı: Avân-ı ŞGD.

* II /2 Munker: la'net ŞGD.

* II /3 Nerîmâniyuz: Tarabğaniyuz MHEM.

* III /2 'âlem[i] bir lahza: âlemi pür-lerze ŞGD.

* III /3 n'eyleyim: nidelim ŞGD. Mısraın vezni kusurludur.

* III /4 Baş cân fedâ eyler isek: Cân başa fedâ eylesek ŞGD.

* 376 MHEM 195.

Nazar eyle dergâhında bu °aşkıñ yol gedasına
 Oğurum “seb°u'l-meşânî”¹²⁶ cemâliñ “Fâtiha”sına
 Yedi âyet yedi nokta yedi hâtt-ı istivâsına
 Yedi yerde niyâzım var iki kâşîñ arasına
 Yazıldı satır-ı “bismi'llâh” cemâliñ “ve'd-đuhâ”sına¹²⁷

II

Yedi kat yer yedi kat gök yedi deryâ seni söyler
 Yedi iklim yedi seyyâh yedi şahrâ seni söyler
 Yedi âyet yedi kudret yed-i beyzâ seni söyler
 Kamu eşyâ yedi nüsha yedi fetvâ seni söyler
 Yedi yerde niyâzım var iki kâşîñ arasına
 Yazıldı satır-ı “bismi'llâh” cemâliñ “ve'd-đuhâ”sına

III

Çâr °anâşır çâr mürekkeç çâr ervâh nişân itdiñ
 Çâr °âlem çâr müvekkel* çâr ferişte nişân itdiñ
 Çâr kuvvet çâr kitâb çâr-deh bir mâh nişân itdiñ
 Lâm-elif kâf [u] ñun içinde veliyu'llâh nişân itdiñ
 Yedi yerde niyâzım var iki kâşîñ arasına
 Yazıldı satır-ı “bismi'llâh” cemâliñ “ve'd-đuhâ”sına

IV

Ķurbân Abdâl* saña Ķurbân şehâvet-şâhib-i °irfân
 HâĶîkat °ilminiñ sırrınıñ cismiñdedir °ayân
 Söyleyen diñleyen sensin gözüm ben böyle ser-gerdân
 Ķarîbim Ķapuña geldim bir avuç hâk ile yeksân
 Yedi yerde niyâzım var iki kâşîñ arasına
 Yazıldı satır-ı “bismi'llâh” cemâliñ “ve'd-đuhâ”sına

377*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

I

Ey gezen gâfil nedir zâtıñdaki esrârı bil
 °Ârif ol °ilme'l-yaĶîñ envâr-ı vech-i yâr[i] bil
 Ķel Hâlîl ol nâr-ı °aşĶa cân atup gülzârı bil
 MaĶv şarfa baş Ķadem meydâna gir kim varı bil

¹²⁶ seb°u'l-meşânî: “Ve lekad âteynâke seb°an minel mesânî vel kur°ânel azîm” biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur°an'ı verdik Kur°ân-ı Kerîm 15/87.

¹²⁷ ve'd-đuhâ ve'l-leyli izâ: Kuşluk vaktine ve karanlık çöktüğü vakit geceye andolsun Kur°ân-ı Kerîm 93/1-2.

* III/2 müvekkel: mü°ekkel MHEM.

* **Ķurbân Abdâl:** Mecmuada bulunan Kurban Abdâl mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 377 MHEM s 196, DHM s 123.

Mazhar-ı esrâr-ı hikmet seyyîd-i serdâr[1] bil
Şâhib-i şemşîr-i kudret Haydar-ı Kerrâr[1] bil

II

Kaṭresîñ gir °aşka kim deryâ-yı °ummân olasıñ
Zerresîñ ir kâna la^c1-i nâb-ı mercân olasıñ
Maḥrem-i ḥalvet-sarây-ı ḥaş-ı merdân olasıñ
İster iseñ hem sezâ-yı ḥvân-ı iḥsân olasıñ
Mazhar-ı esrâr-ı hikmet seyyîd-i serdâr[1] bil
Şâhib-i şemşîr-i kudret Haydar-ı Kerrâr[1] bil

III

Âdem ol bil sen seni kim cümleden âdem şeref
Gevher-i yekdâne âdem oldu bu °âlem şadef
Aḥsen-i şüretle geldi zâta çün âdem ḥalef
Aç gözün fehm eyle bir dem olmadan °âlem telef
Mazhar-ı esrâr-ı hikmet seyyîd-i serdâr[1] bil
Şâhib-i şemşîr-i kudret Haydar-ı Kerrâr[1] bil

IV

°Ayn-ı ḥâkla nüh-felek-i devvâra eyle bir nazâr*
Neyyireyn [ü] seb°a-i seyyâre eyle bir nazâr
Rûz [u] şeb zulmet ziyâ envâra eyle bir nazâr
Kâf [u] nûndan mâ-ḥaşal her vara eyle bir nazâr
Mazhar-ı esrâr-ı hikmet seyyîd-i serdâr[1] bil
Şâhib-i şemşîr-i kudret Haydar-ı Kerrâr[1] bil

V

°Akıll ol gel sen de yâhû ehl-i iz°ân olagör
Kılma kayd-ı lâda bul illâyı °irfân olagör
Zümre-i dânáda dâḥil kâmil insân olagör
Varını terk eyle küllî merd-i meydân olagör
Mazhar-ı esrâr-ı hikmet seyyîd-i serdâr[1] bil
Şâhib-i şemşîr-i kudret Haydar-ı Kerrâr[1] bil

VI

Cân [u] dilden eyle icrâ şer°-i pâk-i serveri
İntisâb it hem ṭarîka reh-nümâ bil Haydar-ı
Muḫtedâ işnâ °aşer ol gezme gel sen * serserî
Ḥânedâna kıl tevellâ ol belâlardan * berî
Mazhar-ı esrâr-ı hikmet seyyîd-i serdâr[1] bil
Şâhib-i şemşîr-i kudret Haydar-ı Kerrâr[1] bil

VII

* Mısraın vezni kusurludur.

* VI/3 gel sen: sen gel DHM.

* VI/4 belâlardan: teberrâdan DHM.

Ṭālib ol ṭut merd-i muḥliṣ dāmenin ikrāra yet
 Vāqif ol bāṭn yüzünden ma^cnī-i güftāra yet
 Ma^crifet kesb eyle **Hāfız** dildeki dildāra yet
 Var ḥaḳīḳat kişverinde şāh olan ḥünkāra yet
 Mazhar-ı esrār-ı ḥikmet seyyīd-i serdār[1] bil
 Şāhib-i şemşīr-i ḳudret Ḥaydar-ı Kerrār[1] bil

378*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

I

Mest-i cām-ı ^caşḳ olup da gezmeyenler serseri
 Virmeyenler ^caşḳ meydānında tā cān [u] seri
 Bilmedi bu ^cālemiñ kim seyyīdi kim serveri
 Olmadı cün yāra vāşil bulmayanlar Ḥaydarı
 Rāh-ı ḥaḳda bilmeyenler Ḥaydarı Ḥaḳ rehberi

II

Şehr-i ^cilme bunda her kim cehd itmez duḥūl
 Mā^cnī-i maḳşūda bī-şek bulmaz ol kimse vuşūl
 Girmege ol şehre yoḳ bābından özge ḡayrı yol
 Olmadı cün yāra vāşil bulmayanlar Ḥaydarı
 Rāh-ı ḥaḳda bilmeyenler Ḥaydarı Ḥaḳ rehberi

III

Varlığın terk eyleyüp kim bulmadı ḳalb-i selīm
 Ğüṭe-ḥor-ı baḥr-i ^cirfān olmaz ol ṭab^c-ı le^oīm
 Bī-nevādır bil naşīb olmaz aña dürr-i yetīm
 Olmadı cün yāra vāşil bulmayanlar Ḥaydarı
 Rāh-ı ḥaḳda bilmeyenler Ḥaydarı Ḥaḳ rehberi

IV

Bilmeyenler bu vücūdun nüṣṣa-i kübrāsını
 İtmeyenler fehm sırr-ı ^calleme'l-esmāsını
 Bilmeyen nefsin ne bilsün Zāt-ı bī-hemtāsını
 Olmadı cün yāra vāşil bulmayanlar Ḥaydarı
 Rāh-ı ḥaḳda bilmeyenler Ḥaydarı Ḥaḳ rehberi

V

Kim ṭutar göñlünde nesl-i Ḥaydara bir zerre kīn
 Yoḳdur anda lā-cerem bir zerrece imān [u] dīn
 Zümre-i müşrikdir olma anlara yār [u] ḳarīn
 Olmadı cün yāra vāşil bulmayanlar Ḥaydarı
 Rāh-ı ḥaḳda bilmeyenler Ḥaydarı Ḥaḳ rehberi

* 378 MHEM s 197, DHM s 130.

VI

Bende-i hâşü'l-havâşş-ı kibriyâ isnâ aşer
 Nür-ı çeşm-i Muştafâ vü Murtażâ isnâ aşer
 Muḳtedâ-bihdir mevālī mümine isnâ aşer
 Olmadı çün yâra vâşıl bulmayanlar Ḥaydarı
 Râh-ı haḳda bilmeyenler Ḥaydarı Ḥaḳ rehberi

VII

Ḥâfızâ sen iḳtidâ it Ḥaydara evlâdına
 Münkiriñ bî-ḥad cefâsın çek ḫayan bî-dâdın
 Muntazır ol on iki kân-ı mürüvvet dâdına
 Olmadı çün yâra vâşıl bulmayanlar Ḥaydarı
 Râh-ı haḳda bilmeyenler Ḥaydarı Ḥaḳ rehberi

379*

Ġazel-i °Ubeydî Tahmîs-i Ḥâfız*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

I

Şular kim nür-ı Aḫmedden temâşâ eylemiş zâtı
 Fedâ idüp fenâ varın ider mesken ḫarâbâtı
 Egerçi şöḫret [ü] şâni bırakmış resm [ü] °adâtı
 Fenâ dârına gel gör şevket-i ehl-i ḫarâbâtı
 Ki Dârâ görmedi °ömründe hergiz böyle dârâtı

II

Olar rûz-ı ezel ser-mest-i şâhbâ-yı elest olmuş
 Atup nâmûs ile °arı olar mîñâ-şikest olmuş
 Olar fânî olup bulmuş beḳâ bi'llâh[ı] hest olmuş
 Ḥarâbât ehlini gördüm fenâ câmıyla mest olmuş
 İçüp ben de melâmet câmını oldum ḫarâbâtı

III

Ḥarâbât ehli çün bezm-i muḫabbetde açup kışşa
 Muvâfıḳ ḳavl[i] hem fi°l[i] olarıñ ma°nî-i naşşa
 Dilâ dâḫil olursın sen daḫi bu meclis-i ḫaşşa
 Ḥarâbât erlerini söyledüp al kışşadan ḫişşe
 Ki her biri fenâ pîrinden eylerler ḫikâyâtı

IV

Fenâ erbâbı ḫubb-ı sivâdan Ḥaḳ şoḡutmuş kim
 Cihânı tâ-be-ser bir ḫabbeye mânend tutmuş kim
 Silüp levḫ-i gönülden bildigin cümle unutmuş kim

* 379 Em s 199, DHM s 138.

* Başlık: Ġazel-i °Ubeydî Tahmîs-i Ḥâfız DHM.

Harâbât ehline pîr-i fenâ bir °ilm okutmuş kim
Lisân-ı hâl ile ta°bîr olur ancak °ibârât

V

Harâbât ehline sırr-ı fenâdan bir sebağ olsun
Fenâdan zevk alan cân [u] dilâdan bir sebağ alsun
Kamu ihvâna bu **Hâfız** gedâdan bir sebağ alsun
Harâbât ehline fenn-i fenâdan bir sebağ alsun
°Ubeydîniñ mezârı taşına yazıñ bu ebyâtı

380*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

I

Ne zan itdiñ gözüm nûrî °aşıklık dervişânlıktır
Ar oldır nefesine şabr [u] kanâ°at pehlivânlıktır
Cihânîñ °azze vü câhî devlet bir mülk-i hânlıktır
Anîñ mülkünde bayğuşlar öter âh-ı vîrânlıktır
Çerâğ şem°añı söyündirme cehd it yol karanlıktır
Turağ-ı menzili fikr it devir pek gâfilânlıktır

II

Şehâ °âkil olanlar devlet-i Dârâdan el çekdi
Haķîkat sırrına vâşıl olan eşyâdan el çekdi
Kimi Mecnûn kimi Haķkı bular Leylâdan el çeksi
Senîñ kavm [u] kabîleñ noldılar dünyâdan el çekdi
Çerâğ şem°añı söyündirme cehd it yol karanlıktır
Turağ-ı menzili fikr it devir pek gâfilânlıktır

III

Eliñde var iken fırsat hemân fevt itme kel eyâ cân
Tedârik gör behey gâfil velî güç itmedin giryân
Bu dünyâ kâfire cennet olupdur mü°mine zindân
Hevâî nefsiñe şabr it olursîñ °âkıbet pişmân
Çerâğ şem°añı söyündirme cehd it yol karanlıktır
Turağ-ı menzili fikr it devir pek gâfilânlıktır

IV

Hayıfdir **Kalbiyâ*** nâm [u] nişânîñ kalmaya bir gün
Tenîñ bülbül gibi söyler lisânîñ kalmaya bir gün
Cihânîñ gel varından gümânîñ kalmaya bir gün
İrişdikce aşıl yanînda cânîñ kalmaya bir gün
Çerâğ şem°añı söyündirme cehd it yol karanlıktır

* 380 MHEM s 199.

* **Kalbî**: Hayatı hakkında ayrıntılı bilgi bulunmayan Kalbî, 18. yüzyılda yaşadığı bilinen bir Bektaşî şairidir. Kalbî'nin ne zaman, nerede doğduğu hakkındaki bilinmezlik ölümü için de geçerlidir (Tekin, 2014).

Ṭurağ-ı menzili fikr it devir pek gâfilânlıktır

381*

Tesdīs ez-Güftehâ-yı Derzi-zâde °Ulvî Çelebi Raḥmetu'llahî °aleh*

Fe°ilâtün/Fe°ilâtün/Fe°ilâtün/Fe°ilün

(Fâ°ilâtün)

(Fa°lün)

I

Sevdiñ ey dil yine bir tâze gül-i ra°nâyı
Artırırsañ n'ola bülbül gibi vâveylâyı
Mesken it künc-i ḥarâbât[ı] olup rüsvâyı
Def°-i ğam kıлмақ için al eliñe şaḥbâyı
°Ayš [u] nüş eyle bugün añma ğam-ı ferdâyı
Saña işmarlamadılar mı şu * yalan dünyâyı

II

Ḳâni°-i fūrkat olup vuşlat-ı cāñāndan geç
Mā°il-i zillet olup devlet-i °unvāndan geç
°Ârif-i vaḥdet olup keşret-i yārādan geç
Rāzi°-i* kısmet olup ğayret-i akrāndan geç
°Ayš [u] nüş eyle bugün añma ğam-ı ferdâyı
Saña işmarlamadılar mı şu yalan dünyâyı

III

Zevk-i dünyā ile şād olma ğam ancak ötesi
Dirhemim yok diyü ğam çekme hem ancak ötesi
Şāh-ı °ālemde olursañ elem ancak ötesi
°Âkıbet rāh-ı vücūduñ °adem ancak ötesi
°Ayš [u] nüş eyle bugün añma ğam-ı ferdâyı
Saña işmarlamadılar mı şu yalan dünyâyı

IV

Def° idemdirseñ eger sen dil-i şeydā* ğamını
Bāde iç bāra* kıomaz kişiniñ aşlā ğamını
İbn-i vaḳt ol be gönül añma bu* ferdā ğamını
°Ârif olan getirir mi dile dünyā ğamını
°Ayš [u] nüş eyle bugün añma ğam-ı ferdâyı
Saña işmarlamadılar mı şu yalan dünyâyı

V

* 381 MHEM s 200, DUD s 168.

* Başlık: Tesdīs ez-Güftehâ-yı Derzi-zâde °Ulvî Çelebi Raḥmetu'llahî °aleh DUD.

* I /6 mı şu: bu DUD.

* II /4 Rāzi: Ḳâni° DUD.

* IV/1 Def° idemdirseñ eger sen dil-i şeydā: Çekmeyin dirseñ eger sen de bu dünyâ DUD.

* IV/4 bāra: bād DUD.

* IV/3 bu- DUD.

°Ulviyâ hırka giyünüp cismiñi °uryân eyle
 Dest-i şevk ile çeküp çäk-ı girîbân eyle
 Ber-karâr olma gezüp °âlemi seyrân eyle
 Her gice kendiñi bir güşede mihmân eyle
 °Ayš [u] nüş eyle bugün añma ğam-ı ferdâyı
 Saña işmarlamadılar mı şu yalan dünyâyı

382*

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

I

Devşirüb mâh-ı muharremde Yezîd °askerini
 Seçdiler âl-i Nebî düşmeniniñ eñ şerrini
 Giydürüb zırh-ı veġâ cevır [ü] cefâ miġferini
 Sevķ idüb ceyš-i melâ°ininiñ aşl ekferini
 Zabt idüb kerb-i belâ °arşasınıñ her yerini
 Çekdiler âl-i °abâ katline hañcerlerini

II

Bir taraıdan daġi evlâd-ı Nebî-i zî-şân
 Cem° idüb mü°min-i muhlişleri sâdât-ı cinân
 Geldiler yetmiş iki merd-i nerîmân-ı cihân
 Kerbelâya kurub ordusunu ehl-i îmân
 Açdılar Şâh-ı şehîdiñ °âlem-i enverini
 Kırdılar âl-i Resûlün hıyem-i aġdarını

III

Ȧoldılar şaf şaf olub rezm-gehe ehl-i sitem
 Ȧurdu ol kavme muķâbil şeh-ı ferhunde himem
 Kıldı a°dâya nidâ sıbt-ı Nebî-i ekrem
 Ey uranlar şeref-i ni°met-i İslâmdan dem
 Kıağı bir ümmet urır zâde-i Peyġamberini
 Düşünün va°d olunan rüz-ı cezâ maġşerini

IV

Çıkdı serdâr-ı şakî Şâh-ı şehîde karşı
 At sürüp °arşa-i heycâda o zâlim ilerü
 İtdiler nakz-ı °uhüd eylediler güft ile gû
 İtdiler tîr-i cefâ Hâzrete ol kavm-i °adû
 İtmege teşne şehîd iki cihân dâverini
 Yıkdılar dîn-i kavîmiñ şeref-i minberini

V

Başladı ceng [ü] cidâl itmege a°vân-ı Yezîd

* 382 MHEM s 202, MHDD s 325.

Ehl-i Beyt üzre hücum eyleyüp ol kavm-i °anîd
 Harb idüp yetmiş iki bende-i evlâd-ı hafîd
 Oldılar ma°reke de Haq yoluna cümle şehîd
 Kesdiler Şâh-ı şehîdîñ veled-i ekberini
 Urdılar tîr ile ma°şüm °Alî Aşgarîni

VI

Haymegâha gelerek Şâh-ı şehîd-i mazlûm
 Ehl-i Beyt ile vedâ° eyledi ol kân-ı °ulûm
 Seyyidân âh [u] figân girye-künân oldu °umûm
 Yağasın yırttı saçın yoldı nisâ°-i ma°şüm
 Bağrına başdı °Alî Zeyne'l-°Abâ peykerini
 Tapşırub °ilm-i emânâtıñ aña yek-serini

VII

Zü'l-cenâh üzre süvâr oldu o sultân-ı cihân
 Girdi meydân-ı veğâya çekerek seyf ü sinân
 Aldılar orta yere sıbt-ı Resûli ol ân
 İtdiler yigirmi iki biñ kişi tîr-i bâran
 Dönderüp dîde-i ğırbâle ten-i gülterini
 Düşürüp hâk-ı siyâh üzre cihân serverini

VIII

Şimr-i mel°ün çekerek hançer-i cevr-efgenini
 Büsegâh-ı nebevîden keserek gerdânını
 Ayırıp re°s-i şerîfinden o nâzik tenini
 Soldırup hayf beqâ° mecma°nıñ gülşenini
 Dikdiler nîze-i °udvâna Hüseyniñ serini
 Koydılar kanlar içinde cesed-i aþharını

IX

Kopdı tûfân-ı kıyâmet şanasın kim o zamân
 Tutdı âfâk-ı cihânı zulümât-ı heyecân
 İns [ü] cin hür [u] melek eylediler âh [u] figân
 Oldılar cümleten ervâh-ı muqaddes giryân
 Dökdiler ehl-i semâ dîdeden eşk-i terini
 Şaşırup hür [u] melek tã°at [u] tesbîhlerini

X

Sâl-i hicret o meh altmış bire itmişdi duhûl
 °Aşr-ı evvelde olup vâkı°a-i harb-i melûl
 Tîr-i a°dâya hedef oldu kamu âl-i Resûl
 Vaqt-i Cum°a idi şehîd olduğı dem necl-i Betül
 İçdiler câm-ı şehâdetle beqâ Kevşerini
 Terk idüb zînet-i dünyâ ile sîm [ü] zerrini

XI

atlgāha iricek Zeyne'l-°Abānīn gūzeri
 Çaldı dōrt yāna fīgān eyleyerekden nazarı
 Gōrdi yatmadadır al anlar iinde pederi
 Bu işe yandı bütōn hā-ı cihānīn ekeri
 atlı idōb avm-i °adū teŐne Őehīdler erini
 Cennetiŋ seyyidi dōnyānīn e°az mefarini

XII

Hāzret-i Zeyneb ile siti Ruiyye giryān
 Yolaraq salarını siti Nefīse ol ān
 Őehribānū dōvūnerek Őīnesin oldu nālān
 arıŐub nāalar ũstōnde cemī°-i nisvān
 oydılar hayf yetīm āl- °abā duterini
 Gurbet illerde gārīb eylediler hūāherini

X III

İtmedi kimseye bir bōyle zūlōm avm-i Mecūs
 Ne Yahūdī ne NaŐārā ne nūfūs-ı menhūs
 GōrmemiŐ bōyle cefā miŐlini arh-ı fānūs
 °ArŐ-ı a°lāda olup fahr-risālet me°yūs
 Adılar hā-ı cihān rūyına mātem-i derini
 Yadılar nār-ı tahassūrle gōnūl micmerini

X IV

Nie an alamasıŋ āh iderek **Hīlmī Dede**
 Oldılar āl-i °abā zūlme sezā her yerde
 Kimisi zehr-i helāhile olup pejmūrde
 Kimisi de tīg-i cefā ile olup rencīde
 Āl-i Sūfyāna felek virdi zūlōm ŐeŐ-perini
 ırdılar āl-i Resūlūŋ ol iki Őehperini

383*

Fā'ilātūn/Fā'ilātūn/Fā'ilātūn/Fā'ilūn

I

°Āzim-i sūy-ı Rızāyım Őāhrāhımdır °Alī
 Bende-i āl-i °abā yım pādiŐāhımdır °Alī
 Hāk-i pāy-ı MuŐafāyım °izz [ū] cāhımdır °Alī
 Melce°im fahr-ı rūsuldār-ı penāhımdır °Alī
 Cānda mihrimdir Muammed dilde māhımdır °Alī
 ıblegāhımdır Muammed secdegāhımdır °Alī

II

Pertev-i ĩmān [ū] dīnimdir cenāb-ı Fāıma

* 383 MHEM s 205, PDE s 24.

Cevher-i kalb-i hazînimdir cenâb-ı Fâtıma
 Ğavş-ı dâreyn [ü] mu^cînimdir cenâb-ı Fâtıma
 Mercî^c [ü] hışn-ı haşînimdir cenâb-ı Fâtıma
 Cânda mihrimdir Muḥammed dilde mâhımdır ^cAlî
 Kıblegâhımdır Muḥammed secdegâhımdır ^cAlî

III

Hâzret-i Sıbteyn [ü] Bâkır Ca^cfer [ü] Zeyne'l-^cAbâ
^cAskerî Hâdî [vü] Mehdî [vü] Taķî Kâzım Rızâ
 Cümlesin kılmış Hudâ encüm-i sipihr-i ihtidâ
 Ma^cbed-i kevneyne anlardır imâm-ı muḳtedâ
 Cânda mihrimdir Muḥammed dilde mâhımdır ^cAlî
 Kıblegâhımdır Muḥammed secdegâhımdır ^cAlî

IV

Selb idüp ârâmımı bir âf[i]tâb [u] mâh-rû
 Geh Necef geh semt-i Yeşribdir gönülde ârzü
 Nükhetin eyler gönül ol ravzateyniñ cüst [ü] cü
 Beyt-i Ma^cmür olsa bâb-ı ğayra kılmam ser-fürü
 Cânda mihrimdir Muḥammed dilde mâhımdır ^cAlî
 Kıblegâhımdır Muḥammed secdegâhımdır ^cAlî

V

Hâk-i Taybe tütüyâ-yı dîde-i üşşâķdır
 Cevher-i seng-i Necef dâğ-ı dile tiryâķdır
 Sâḫası ol Ka^cbeteyniñ aķdes-i âfâķdır
 Cân [ü] dil rü^cesâ-yı erkânına müştâķdır
 Cânda mihrimdir Muḥammed dilde mâhımdır ^cAlî
 Kıblegâhımdır Muḥammed secdegâhımdır ^cAlî

VI

İdeli ḳat^c-ı ta^calluķ ile kesb-i imtiyâz
 İtmezem meyl-i nişib^{*} [ü] rağbet-i deşt [ü] firâz
 Hâşılı bir yerde olmaz cân [u] dil ârâm-sâz
 Geh temennâ-yı ^cIrâķ eyler geh ümîd-i Hicâz
 Cânda mihrimdir Muḥammed dilde mâhımdır ^cAlî
 Kıblegâhımdır Muḥammed secdegâhımdır ^cAlî

VII

Rûy-ı hâcât[ı] çevirdim minber [ü] mihrâbdan
 İnḫirâf itdim bu ma^cbed-ḫâne-i esbâbdan
 Dest-şüyum sübḫa-i zerrîn-i encüm-tâbdan
 Kesb-i feyz-i câvidân kıldım dü^câlî bâbdan
 Cânda mihrimdir Muḥammed dilde mâhımdır ^cAlî

* VI/2 nişib: teşebbüş PDE. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

Kıblegâhımdır Muḫammed secdegâhımdır °Alī

VIII

Seng-i ṭa°n-ı zâhid-i dil-mürdeden olmam melûl
 Çāk çāk itse ḫavâric cismim[i] itmem nükûl
 Sâye-i iḫsânına ol şehleriñ itdim duḫûl
 Ebr-i zılliyetlerinden almışım feyz-i ḫabûl
 Cânda mihrimdir Muḫammed dilde mâhımdır °Alī
 Kıblegâhımdır Muḫammed secdegâhımdır °Alī

IX

Neş°e-i ḫûn-âbe-i eşkim bulunmâz râḫda
 Pertev-i âhım görünmez şu°le-i mişbâḫda
 N'ola cân vîrsem bu şûret-ḫâne-i eşbâḫda
 Yüz tûtop baş kesmişim tâ °âlem-i ervâḫda
 Cânda mihrimdir Muḫammed dilde mâhımdır °Alī
 Kıblegâhımdır Muḫammed secdegâhımdır °Alī

X

Enfûs [ü] âfâḫ [u] âbâ [vü] mevâlîd ümmühât
 Nist[î]-i hest[î] [vü] pest[î] [vü] bülend[î] [vü] cihât
 Şu°bedir nûr-ı ruḫundan anlarıñ hep mümkünât
 Biri şâh-ı evliyâdır biri aḫr-ı kâ°inât
 Cânda Mihrimdir Muḫammed dilde mâhımdır °Alī
 Kıblegâhımdır Muḫammed secdegâhımdır °Alī

XI

Rûḫ-ı Muḫtâr[î] çerâğ-ı * Ka°be-i taḫḫîḫdir
 Nûr-ı Kerrâr[î] çerâğ-ı câdde-i tevfiḫdir
 Biri şâḫib-i mihr-i bi°set birisi taḫḫîḫdir
 İki °âlemde sa°âdet anları taşdıḫdir
 Cânda mihrimdir Muḫammed dilde mâhımdır °Alī
 Kıblegâhımdır Muḫammed secdegâhımdır °Alī

XII

İdeli keşf-i dücâ şems-i şabâḫ-ı “ve°d-ḫuḫa”¹²⁸
 °Âleme fer vireli bedr-i sipihr-i “hel etâ”¹²⁹
 Naẓm-ı fî°l-ḫurbâda manşûş olalı “ecr-i velî”¹³⁰
 Çıkmam eşer-i istikâmetden be-ḫaḫk “ihtida”^{*131}

* XI/1 çerâğ-ı: sürâğ-ı PDE.

¹²⁸ ve°d-ḫuḫa ve°l-leyli izâ: Kuşluk vaktine ve karanlık çöktüğü vakit geceye andolsun Kur°ân-ı Kerîm 93/1-2.

¹²⁹ Hel etâ: Geldi geçti mi? Kur°ân-ı Kerîm 76/1.

¹³⁰ fî°l-ḫurbâ: “lâ es°elukum aleyhi ecnen i°l-le°l-meveddete fî°l-kurbâ” sizden, akrabalıktan doğan sevgiden başka bir ücret istemiyorum. Kur°ân-ı Kerîm 42/23.

* XII/4 ihdinâ: ihtidâ MHEM. Mânâ gözetilerek tarafımızdan düzeltilmiştir.

Cānda mihrimdir Muḥammed dilde māhımdır °Alī
 Kıblegāhımdır Muḥammed secdegāhımdır °Alī

X III

Naḥl-ı bāğ-ı ma°rifet feyż-intimā-yı Ḥaydarım
 Vākıf-ı sırr-ı ḥükm kıadr-i āşinā-yı Ḥaydarım
 Ser-fedā-yı ḥānedān vaķf-ı Rızā-yı Ḥaydarım
 Mest-i °aşķ-ı Muştafā sāğar-gedā-yı Ḥaydarım
 Cānda mihrimdir Muḥammed dilde māhımdır °Alī
 Kıblegāhımdır Muḥammed secdegāhımdır °Alī

X IV

°Aşıkım gerd-i sevādan pākıdır el-ḥaķ özüm
 Şadıķım ḥünābe-i ḥasretle toluşdur gözüm
 Eşrefā mālīde-i ḥāk-i muḥabbetdir yüzüm
 Çāker-i āl-i °abā yım **Kāzımā** budur sözüm
 Cānda mihrimdir Muḥammed dilde māhımdır °Alī
 Kıblegāhımdır Muḥammed secdegāhımdır °Alī

384*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

Bülbül-i bāğ-ı kerāmetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Ğonca-i gülzār-ı cennetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Şāh-ı iķlīm-i velāyetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Kıurretü'l-°ayn-ı risāletdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 İftihār-ı ehl-i seneddir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Şāfi°-i rüz-ı kıyāmetdir Ḥüseyn-i Kerbelā

II

Cedd-i pāk-i Muştafā maḥbüb-ı ḥaķdır muḥlaķā
 Vālid-i zı°şān oldur çün °Aliyyü'l-Murtażā
 Māder-i bint-i ḥabīb-i Fāḫıma ḥayru'n-nisā
 Bilmediler kıadrini kıavm-i Yezīd-i bed-likā
 Neba°-i sırr-ı sa°ādetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Maḫzen-i * kenz-i ḥaķıķātdir Ḥüseyn-i Kerbelā

III

Çün muḥıbb-i ḥānedānıñ cānını yaķdıñ felek
 Ehl-i Beytiñ zulmle hep ḥaḫ[ı]rın yıķdıñ felek
 Sen Ḥüseyn-i Kerbelāyı n'eylediñ netdiñ felek

¹³¹ “ihdina's-sırāte'l-müstakım” Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet Kur'an-ı Kerım 1/6.

* 384 MHEM s 208.

* II/6 Maḫzen: Maḫzen MHEM.

Bilmediñ āl-i Resūlu'llāh [1] zūlm itdiñ felek
 °Āleme Ḥaḫdan °ināyetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Şāhib-i elṭāf u himmetdir Ḥüseyn-i Kerbelā

IV

Ey Yezīd-i bī-ḥayā sen itmediñ Ḥaḫdan ḥicāb
 Vardı gitdi nūr-ı velāyet anda mişl-i āfitāb
 Yā niçün itdiñ ayā zālīm bu fi'l-i irtikāb
 Āteş-i zūlmile itdiñ °ālemin bağrın kebāb
 Hādī-i rāh-ı hidāyetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Çün bize ḫaḫdan °ināyetdir Ḥüseyn-i Kerbelā

V

°Āḫıbet bu yolda **Rahmī*** terk ider cān u teni
 Ey re'is-i eşḫıyā vey dīn [ü] ĩmān düşmeni
 Şerr [u] şūmla heb ḫarāb oldı nübüvvet gülşeni
 Eylesün rüz [u] cezā rüsvā-yı ā°lem Ḥaḫ seni
 Ḥüsrev-i mülk-i seḫavetdir Ḥüseyn-i Kerbelā
 Seyyid-i sādāt-ı millettir Ḥüseyn-i Kerbelā

385*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

°Ālem-i keşretde ḫalma ey gönül gel ba-ḫuzūr*
 “Yevme tüblā”¹³² olmadan cehdeyle* nefsiñ bāşın ur
 Kendini bilmekdir ancak ādeme ḫayre'l-umūr
 Görene yüzden görünür devre düşer ehl-i ḫubūr
 Et-tenādī ve'l*-münādīler meded çalındı şūr
 Eyyühe'n-nās i°lemū hāzā budur yevmü'n-nüşūr

II

Secde eyle* Ādeme İblīs gibi °ār eyleme
 Emr-i nehyin bil Ḥudānıñ meskeniñ nār eyleme
 “Şemme vechu'llāh”¹³³ gör zātında* inkār eyleme
 Küntü kenziñ sırrını* bildiñse izḫār eyleme

* Mecmuada bulunan Rahmī mahlaslı bu şirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 385 MHEM s 209, ABŞA C 4 s 351. Bendler arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracağından gösterilmemiştir.

* I /1 ba-ḫuzūr: bī-ḫuzūr MHEM.

¹³² Yevme tüblā: Bütün sırların yoklanacağı günü hatırla! Kur'ân-ı Kerim 86/9.

* I /2 cehdeyle: bul Hakkı ABŞA C 4.

* I /5 ve'l: ol ABŞA C 4.

* II /1 eyle: kıl gel ABŞA C 4.

¹³³ Şemme vechu'llāh: “fe eynemâ tuvellû fe semme vechu'llāh” Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü işte oradadır Kur'ân-ı Kerim 2/115.

* II /4 Küntü kenziñ sırrını: Küntükenz esrarını ABŞS C 4.

Et-tenādī ve'l-münādīler meded çalındı şūr
Eyyühe'n-nās i'lemū hāzā budur yevmü'n-nüşūr

III

Söyledin °uşşāka “vahy-i münzel[i]”¹³⁴ °aql-ı ma°ād
Olmadı bu kenze * mālīk eyleyen baḥş[i] fu°ād
“Aḥsen-i takvīme”¹³⁵ baş eg Ḥaḫ ḫa eyle * inḫıyād
Ḳoyma elden dāmenin bir kāmiliñ * ḫılma °inād
Et-tenādī ve'l-münādīler meded çalındı şūr
Eyyühe'n-nās i'lemū hāzā budur yevmü'n-nüşūr

IV

İrmedi maḫşūdına zīrā Muḫammed bī-delīl
Refref[i] °aşka süvār oldı önünce * Cebrā°ıl
Ḳāb-ı ḫavseyñ mülküne başdı ḫadem emr-i celīl
Gel bu sırra āşinā ol ḫalma var ḫōr [u] zelīl
Et-tenādī ve'l-münādīler meded çalındı şūr
Eyyühe'n-nās i'lemū hāzā budur yevmü'n-nüşūr

V

Ḥaşr [u] neşri bunda gör da°vāyı fedāyı bırāk
Çār °anāşır şeş cihetden ḫükm iden ol şāha bāk
Leyse fi'd-dāreyñ şübütī sendedir şanma ırāk
Söyleyen ḫaḫdır dem-ā-dem işiden her nuḫḫ [ı] ḫaḫ
Et-tenādī ve'l-münādīler meded çalındı şūr
Eyyühe'n-nās i'lemū hāzā budur yevmü'n-nüşūr

VI

Bildiren erbāb-ı °irfāna rumūz[ı] * hel-etā
Bilmediñse vādī-i heyhātıda ḫaldıñ muḫlaḫā
Emr-i künden on sekiz biñ °ālemi ḫıldı * nümā
Gel ḫalālet * perdesin çāk eyleyegör **Mir°atā** *
Et-tenādī ve'l-münādīler meded çalındı şūr
Eyyühe'n-nās i'lemū hāzā budur yevmü'n-nüşūr

¹³⁴ Vahy-i münzel: Kur'ân-ı Kerim.

* III/2 keniz: genc ABŞA C 4.

¹³⁵ Aḥsen-i takvīm: “Lekad halaknāl insāne fi ahseni takvīmın” Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık. Kur'ân-ı Kerim 95/4.

* III/3 Ḥaḫḫa eyle: eyle Hakka ABŞA C 4.

* III/4 Ḳoyma: Koma / kāmiliñ: mürşidin ABŞA C 4.

* IV/2 önünce: önüne ABŞA C 4.

* VI/1 Bildiren erbāb-ı °irfāna rumūz[ı]: Bildirir erbabi irfana bu remzi ABŞA C 4.

* VI/2 Emr-i künden: Aklıkülden / ḫıldı: kıldın ABŞA C 4.

* VI/4 ḫalālet: adalet ABŞA C 4.

* **Mir°atī**: Asıl adı Mehmed'dir. Kalecik'te doğan Mir'atī'nin doğum ve ölüm tarihleri hakkında kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte H. 1255/M. 1809-H. 1300/M. 1884 yılları arasında yaşadığı tahmin edilmektedir. Hayatının dair bilinenler ise rivayetlerden ibarettir (Turan, 2015).

386*

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

I

İtmeyüb Şāh-ı Peğamberden hayā Hāğdan hāz̄er
 Kūfiyān-ı bī-vefālar nağz-ı °ahd itmiş meger
 Kurre'tül-°ayn-ı Resūlü eylemişler der-be-der
 Var ise ger hātır-ı * Şāh-ı Resūl'ullāh eger
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luṭf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

II

Kırdılar mı gülşen-i * şāh-ı nebīniñ dalını
 Kesdiler mi ol °Aliyyü'l-Murtażā nıñ pālını
 Hiç sorar * var mı ğarībāniñ aḥvālını
 Eyle taḥkīk hānedān-ı Ehl-i Beytiñ ḥālını
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luṭf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

III

Teşnegāne kıl nazar bir kaṭre şu bulmuş mıdır
 Gül-°izār-ı * Aḥmed-i Muḥtār[1] gör solmuş mıdır
 Kerbelā tobrağı hep al kan ile tolmuş mıdır
 Bul Hüseyn-i Kerbelāyı bağ şehīd olmuş mıdır
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luṭf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

IV

Gel yetimler ḥālını raḥm it Hudāniñ °aşqına
 Şādıku'l-va°dü-l-emīn ol Muştafāniñ °aşqına
 Fātih-i Ḥayber °Aliyyü'l-Murtażāniñ °aşqına
 Kāffe-i ervāḥ-ı pāk-i * enbiyāniñ °aşqına
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luṭf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

V

Ḥazret-i °Abbās şehīd olmuş eyle cüst [ü] cü
 Kavm-i Süfyān ordugāh-ı şāha itmiş mi ğulü
 Zaptına almış mıdır nehr-i Fırat ol °adü

* 386 MHEM s 210, EHD s 370.

* I /4 ger hātır-ı: gel EHD.

* II /2 gülşen-i: gülbengi EHD.

* II /3 sorar: soran EHD.

* III /2 Gül-°izār: Gülistān EHD.

* IV /4 pāk-i: pāk EHD.

Virdiler mi bak yetimāna °acep bir kaçre şū
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luţf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

VI

Anda mı var bak habīb-i kibriyānīn hālını
 Sākī-i Kevşer °Alīyyü°l-Murtażānīn hālını
 Eyle taḥkīk büsegāh-ı Muştafānīn hālını
 Enbiyā [vü] evliyā * hayrū'n-nīsānīn hālını
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luţf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

VII

Zulm ile sedd oldu mı Şāh-ı * şehīd-i Kerbelā
 Çıkdı mı eflāke dek āh-ı şehīd-i Kerbelā
 Baĸ * zevāle irdi mi māh-ı şehīd-i Kerbelā
 Hūn ile ālūde mi Şāh-ı şehīd-i Kerbelā
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luţf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

VIII

Anda ma°şümān [u] maẓlūmān * ĸurbān oldu mı
 Dāmen-i pāk-i sekīne Zeynep al ĸan oldu mı
 ĸāsim [u] Zeliḥā vü Leylā * hep perişān oldu mı
 Ehl-i Beyte baĸ esīr-i āl-i Mervān oldu mı
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luţf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

IX

Bir haber yok mı **Harābī** şāhdan ḥasretdeyiz
 Ağlayup şām [u] seher kim * düzaĸ-ı firĸatdeyiz
 Hātır-ı nā-şād pür-hūn * u keder °uzletdeyiz
 Biz harābız mātem-i cānsuz ile miḥnetdeyiz
 Ey şabā var Kerbelā deştinde eyle bir güzer
 Vir bize luţf it Hüseyn ibn-i °Alīden bir haber

387*

* VI/4 Enbiyā [vü] evliyā: Evliyā vü enbiyā EHD.

* VII/1 şāh: rāh EHD.

* VII/3 Baĸ: Gör EHD.

* VIII/1 Anda ma°şümān [u] maẓlūmān: Ma°şümān u maẓlūmān hep anda EHD.

* VIII/2 Zeliḥā vü Leylā: Leylā Zeliḥā EHD.

* IX/2 kim: āh āh EHD.

* IX/3 pür-hūn: etme pür hüzn EHD.

* 387 MHEM s 212. Mecmaada bulunan Hāfız Mahlaşlı bu şiir Antepli Divan Şairleri'nde şu şekilde yer almaktadır:

Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün

I

Mâtem ayı geldi yine cân bunda tayanmız
 Çan ağlasa da dîdelerim giryeye çanmaz
 Bu ayda yanıp ağlamayan Hâçdan utanmaz
 Yansun o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz

Mâtem ayı geldi yine cân bunda dayanmaz
 Kan ağlasa da dîdelerim giryeye kanmaz
 Bu ayda yanıp ağlamayan Hakdan utanmaz
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
 Bu mâhda şâh-ı resûlün kurretü'l-aynın
 Hak sevgilisi Fatımanın nazlı Hüseyin'in
 Düşmânlar ona eylediler bugz ile kînin
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
 Ol pâdişeh-i kişver-i lâhût-ı imâmet
 Ol gevher-i pâkîze-i deryâ-yı velâyet
 Atşân olarak çekdi sere câm-ı şehâdet
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
 Lâ'net ile anmak ne gerek cânî Yezîd'i
 Çün kendisi kesmiş idi rahmetden ümîdi
 Kakhâr bilir neyler o cebbâr-ı anîdi
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
 Tükür iki âlemde ruh-ı İbni Ziyâd'a
 Oynatdı atın lu'b ile meydân-ı riyâda
 Ol şâhı kodu na't-ı belâ içre piyâde
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
 Düşdükde o şeh zahm-ı seri ile zemîne
 Başladı havâtiyn-i harem âh ü enîne
 La'net dimeyem de ne diyem Şimr-i la'ine
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
 Ma'sûmların bagrı harâret ile yandı
 Oklar dokunup kimisi al kana boyandı
 Bu vâkı'aya gökde melekler de utandı
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
 Cum'a günü olmuş idi bu hâl-i melâmet
 Her hafta dutar mâtemini ehl-i mahabbet
 Yıl başına tahsîs ile te'hire ne hâcet
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
 Hâfız koma elden tutuşup dâmen-i âhı
 Ak eyleyegör ağlayarak çeşm-i siyâhı
 Göz yaşı ile yıka hemân çirk-i günâhı
 Yansın o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kôr olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz (Yakar, 2013: 184-185)

Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

II

Ol ūāh-ı Resūlūn ne ki kıurretu'l-aynı
 Hāk sevgūlisi Fāṭımanıñ nazlı Hüseyni
 Düşmenler aña eylediler bu'z ile kını
 Yansun o göñül âteşe bu hāle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

III

Ol ūāh-ı belā-yı yār-ı lāhūt-i emānet
 Ol gevher-i pākize-i deryā-yı velāyet
 °Atşān olarak çekdi sere cām-ı şehādet
 Yansun o göñül âteşe bu hāle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

IV

Ma'şūmlarıñ bāğrı harāretle yandı
 Oklar toķanup kimisi kıan ile kıandı
 Bu vākı'adan gökde melekler utandı
 Yansun o göñül âteşe bu hāle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

V

La'net ile añmaķ ne gerek nām-ı Yezīdī
 Çün kendisi kesmiş idi Hāđdan ümīdi
 Kıahhār bilür n'eyler o "cebbārin °anıdı"¹³⁶
 Yansun o göñül âteşe bu hāle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

VI

Düşdikce o ūāhıñ zaħm-ı seriyle zemīne
 Başladı havātīn-i harem āh [u] enīne
 La'net dimeyim yan diyim ūımr-i la'neye
 Yansun o göñül âteşe bu hāle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

VII

Ne görir iki °ālemde rūh-ı ibn-i Ziyāda
 Oynatdı atın lu'b ile meydān-ı riyāda
 Ol ūāh[ı] kıodı nokta-i hicrāñ piyāde
 Yansun o göñül âteşe bu hāle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

VIII

Cum'a günü olmuş idi bu hāl-i melāmet

¹³⁶ cebbārin °anıdı: inatçı zorba Kur'ān-ı Kerīm 14/15.

Her hafta tutar mātemi ehl-i muḥabbet
 Yıl başına taḥṣīṣ eyle teḥīre ne ḥācet
 Yansun o gönül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

IX

Ḥāfız* kıoma elden tutuşup dāmen-i āhı
 Gör eyle hemān ağlarak çeşmim siyāhı
 Gözyaşı ile yaykıa hemān şirk [ū] günahı
 Yansun o gönül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

388*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°ilün

I

Zāt-ı sultān-ı bekā ya°ni me°ānī ḥüsrevī
 Sāz [u] söz āhengin itmiş °aşka burhān-ı kıavī
 Ben ezel sermestiyim meydānım °arş-ı müstevī
 °Aks idince gönölüme şems-i ḥāķīķat Pertevī
 Meyde Bektaşī göründüm neyde oldum Mevlevī

II

Nūr-ı ḥüsñüñ nār-ı °aşkıñ şem°ine pervāne var
 °Ömrümü vakf eyledim birdir baña mehd [u] mezār
 Varsa kıalmış sırr-ı ḥilķatdan yegāne yādigār
 °İşe-i ney neşve-i mey itdi zātımda kıarār
 Güş idince bezm-i vaḥdetde rumüz-ı Bişnevī¹³⁷

III

Hubb-ı Ḥaydar bu tarīķiñ hem şöñi hem başıdır
 Cāvidān [u] Meşnevī mişbaḥ-ı şu°le-pāşıdır
 Şüret-i ma°nāda Ḥünkāreyn sır kıardaşıdır*
 Meşrebim Monlā-yı Rümī mezhebim Bektāşıdır
 Tā ezelden yandı dilde bu çerāğ-ı ma°nevī

IV

Rişte-i °ömrüm rebāb-ı cismimiñ evtāridır

* **Ḥāfız:** Hasırcı-zāde Ḥāfız Mehmed Ağa, H. 1218/M. 1803'te Antep'te doğmuştur. Sekiz yaşında iken Kur'an'ı hıfzemesi sebebiyle Ḥāfız lakabını almış mahlas olarak Ḥāfız sıfatını kullanmıştır. H. 1304/M. 25 Mart 1887'de Antep'te vefat etmiştir. Hasırcı-zāde Ḥāfızın hicivleri, nükteleri ve fıkraları halk arasında rağbet görmüştür. Antep yöresine ait pek çok kelime ve tabiri içeren klasik edebiyatın bütün nazım tür ve şekillerinden şiirleri vardır (Yakar, 2013).

³⁸⁸ MHEM s 213, NT s 7.

¹³⁷ Bişnev: "Bişnev ez ney çün hikāyet mīküned" Dinle neyden, zira o bir şeyler anlatmada. Mesnevî-i Şerif s 43.

^{*} III/3 kıardaşıdır: kıardasıdır MHEM.

Her reg-i cân perde dest-i hecr beste-kārıdır
 Zaḥm-ı sīnem lāledir gözyaşlarım enhārıdır
 Ḥamse-i āl-i °abā esrārınıñ gülzārıdır
 Bu iki nūruñ tecellāsı ile gön̄lüm evi

V

Olmadım meftūn[ı] malıñ rütbeniñ sīm [ü] zeriñ
 Zevk[i] şevki n'eyle meydır rind-i āzāde-seriñ
 Dest-i cūdundan ceküp ḡallāviyi Peyğamberiñ
 Maẓhar olduñ feyzine **Neyzen** Cenāb-ı Ḥaydarıñ
 Kilk-i °irfān-ı beyāniñ yazdı bu şı°r-i nevi

389*

İkrārname*

Fā°ilātūn/Fā°ilātūn/Fā°ilātūn/Fā°ilūn

I

Vādī-i sevdāya düşdüm pür-ḡamım şāhım °Alī
 Kimsesiz ḡaldım ḡaranlık günde gümrāhım °Alī
 Ṭoḡmuyor mihr-i ümīdim çıkmıyor māhım °Alī
 Gelmiyor mı ḡuşuñā bu āh [u] eyvāhım °Alī
 Merḡamet it ḡālime her şey'e āḡāhım °Alī
 Var mı senden başka söyle ilticāḡāhım °Alī

II

Rū-siyāhım pür-günāhım yok yüzüm Peyğambere
 İstemem bir dürlü gitmek böyle rüz-ı maḡşere
 Eyerim belki teşādüfdir iken bir rehber
 Düşmüşüm elsiz ayaḡsız āstān-ı Ḥaydara
 Merḡamet it ḡālime her şey'e āḡāhım °Alī
 Var mı senden başka söyle ilticāḡāhım °Alī

III

Dutduḡum rāh-ı şeḡāvetden ḡacil oldum ḡacil
 Çeşm-i im°ānım ḡapandı bāḡinen ḡaldım °alil
 Ḥālimi ḡoş görmemek de sence şimdi musteḡīl
 Naẓra-ı °afvıñda çünki “İnnehu şey°un ḡalīl”¹³⁸
 Merḡamet it ḡālime her şey'e āḡāhım °Alī
 Var mı senden başka söyle ilticāḡāhım °Alī

IV

°Ādetā çıldırmışım şāḡbā-yı la°l-i yārdan

* 389 MHEM s 214, NT s 18.

* Başlık: İkrārname NT.

¹³⁸ İnnehu şey°un ḡalīl: Bu küçük bir şey mânasında Arapça sözdür (el-ma'ânî, 25.05.2019, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr>).

Giymişim bir pîrehen ki nesc olunmuş nârdan
 Beldeki zunnâr-ı teslîmiyetimse mârdan
 Çektigim ğamsa şayılmaz yârdan aġyârdan
 Merhamet it hâlîme her şey'e âgâhım °Alî
 Var mı senden başka söyle ilticâgâhım °Alî

V

Çıkıyor bir an cigerden derd-i sevdâ hançeri
 Pençe-i °aşkıñ esîri oldığım günden beri
 Tâ süveydâ-yı dilimde hecr-i yârîñ aġkeri
 Ol kadar yandım yakıldım ki unuttum her yeri
 Merhamet it hâlîme her şey'e âgâhım °Alî
 Var mı senden başka söyle ilticâgâhım °Alî

VI

Cinnet-i sevdâ ile bir anda yaptım biñ günâh
 Pîş-i çeşm-i halkda oldum hacil [u] rû-siyâh
 Taş ıkardım âdeta şeytâna giydirdim külâh
 Pek yazık oldu bahâr-ı °ömrüme itdim tebâh
 Merhamet it hâlîme her şey'e âgâhım °Alî
 Var mı senden başka söyle ilticâgâhım °Alî

VII

Çok gönül kırdım gücendirdim cevân [u] pîrden
 Her nasılsa şapdı bir kere yolum tedbîrden
 Gerçi dömez muktezâ-yı tâlî°im taqđîrden
 Himmetiñ hâlî değil lakin buña te°şîrden
 Merhamet it hâlîme her şey'e âgâhım °Alî
 Var mı senden başka söyle ilticâgâhım °Alî

VIII

İktibâs-ı feyz icün mihr-i münîriñden seniñ
 İşte itdim âsitân-ı °aşkıña vaz°-ı cebîñ
 Dergehiñden boş cevirmezsîñ beni kalbim emîñ
 Dâ°imâ aġlar yanar bendeñim zâr [u] hazîñ
 Merhamet it hâlîme her şey'e âgâhım °Alî
 Var mı senden başka söyle ilticâgâhım °Alî

IX

Pençe-zed* şeh-bâz-ı hüsnet gerden-emrâ ez-kemîñ
 Der dilem peydâ-şüd an-geh şad-hezâr âh [u] enîñ
 Mândem bî-hod zi-la°l-i yâr-i sevdâ-âferîñ
 Çün şodem bîdâr kez men mîreved îmân [u] dîñ
 Merhamet it hâlîme her şey'e âgâhım °Alî

* IX/1 zed: zen MHEM.

Var mı senden başka söyle ilticāgāhım °Alī

X

Aḥsen-i taḫvīm-i ḥilkāt levḥ-i dīdārīndadır
Reng-i raḥmet bŷy-ı ŧefkat varsa gŷlzārīndadır
Her ḥaḳīkat ma°rifet esrār-ı āsarīndadır
Merhem-i zaḥm-ı dilim dest-i ŧifā-bārīndadır
Merḥamet it ḥālīme her ŧey'e āgāhım °Alī
Var mı senden başka söyle ilticāgāhım °Alī

XI

Olmayanlar kāŧif-i esrār-ı ders-i men °aref
Añlamaz cān vermegi ugruñda ey ŧāh-ı Necef
Kā°ināta nŷr-ı ŧemsiñdir veren ŧān [u] ŧeref
Teŧne-i ŧaḥbā-yı °afvım defter-i °iŧyān be-kef
Merḥamet it ḥālīme her ŧey'e āgāhım °Alī
Var mı senden başka söyle ilticāgāhım °Alī

XII

İŧte benden yŷz çevirdi āŧinālar bŷsbŷtŷn
Bir eniŧim ḳalmadı endiŧeden başka bugŷn
Dest-girim **Neyzen**-i bī-çāreyi bir dem dŷŧŷn
Nŷr-ı çeŧmin ol İmāneyn-i gŷzīn baŧı içŷn
Merḥamet it ḥālīme her ŧey'e āgāhım °Alī
Var mı senden başka söyle ilticāgāhım °Alī

390*

6 + 5 / 4 + 4 + 3 = 11 hece vezni

I

Dŷn gice seyrimde bāḫn yŷzŷnde
Hŷnkār Ḥacı Bektaŧ Velīyi gŷrdŷm
Elif tāc baŧında niḳāb yŷzŷnde
Aŧl[ı] imām nesl-i °Alīyi gŷrdŷm

II

Geçti seccādeye oḫurdı kendi
Cemāli nŷrundan çerāĝ uyandı
İŧāret eyledi ḳara abdāl* sundı
Bize Ḥaḳdan gelen ḫoluyı gŷrdŷm*

III

İçtim ol ḫoludan ḳandım oturdum*

* 390 MHEM s 216, ABŞA C 2 s 26.

* II /2 ḳara abdāl: sākiller ABŞA C 2.

* II . dŷrtlŷk ABŞA C 2'de III . dŷrtlŷktŷr.

* III/1 ḳandım oturdum: aklım yitirdim ABŞA C 2.

Çıkardım kivetî* ikrâr getürdüm
 Menzil gösterdiler geçdim oturdum
 Tîğ-bend bağlanmış* belimi gördüm*

IV

Mürşid eteğini tutdı bu* destim
 Bu idi murâdım irişdi kaçdım
 Bilmem ser-hoş muyum içmişim* mestim
 Erenle virdiği toluyı gördüm

V

Kalender Abdâlim koymuşum seri
 Şükür qurbân kesdim gördüm dîdârı
 Erenler severler gerçek erleri*
 Sultân Hacı Bektâş Velîyi gördüm

391**

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Vefâ her kimseden kim istedim andan cefâ gördüm
 Kimi kim bu fenâ* dünyâda gördüm bî-vefâ gördüm
- 2 Kime kim derdimi izhâr kıldım isteyüp dermân
 Özümnden hem beter bir derda anı* mübtelâ gördüm
- 3 Mükedder hâtırımdan kılmadı bir kimse ğam def'in*
 Şafâdan dem uran hem-demleri ehl-i riyâ gördüm
- 4 Eger su dâmenin tutdum revân dönderdi yüz benden
 Ve ger gözgüden umdum şıdķ^c aks-i müdde^c â gördüm

* III/2 kisveti: kisvetim ABŞA C 2.

* III/4 Tîğ-bend bağlanmış: Kemend ile bağlı ABŞA C 2.

* III . dörtlük ABŞA C 2'de II . dörtlüktür.

* IV/1 eteğini tutdı bu: eteğinden tutmuşum ABŞA C 2.

* IV/3 içmişim: neyim ben ABŞA C 2.

* V/3 severler gerçek erleri: serveri, gerçekler eri ABŞA C 2.

* 391 MHEM s 217, LM s 98.

Başlık: Bu gazel Mecnûn dilindedür LM.

* 5- MHEM. Eksik olan beyit LM'de şöyledir:

Ayak basdum reh-i ümmide ser-gerdânlıĝ el verdi
 Emel ser-riştesin dutdum elümde ejdehâ gördüm

* 1b bu fenâ: bî-vefâ LM,

* 2b hem: min / bir derda anı: derd ü belâya LM.

* 3a ğam def'in: def'-i gam LM.

- 5 Baña gösterdi gerdün tîr [e]-bahtım gözgüsin yüz kez
Ben-i bed-baht aña her gâh baqdım kim * kıara gördüm
- 6 **Fuzülî** °ayb kıılmañ yüz çevirsem ehl-i °âlemden
Neden kim her kime yüz tıtdum andan yüz belâ gördüm

392*

Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün/Mefâ°ilün

- 1 Girüp mey-hânede * muğ-meşrebiyle kim ki hū eyler
Olup mü°min behište kâfirem ger ârzū eyler
- 2 Meger dîvânedir sevdâ-yı ebrüsüyla zâhid kim
Bağup mihrâba dâ°im öz özüyle güft [ü] gū eyler
- 3 Dem-â-dem kıatre kıatre kıan yaşımıdır kim çıkan * gözden
Veyâ peykânlarıñ kim âteş-i dil an[ı] şū * eyler
- 4 Reh-i °ışkıñda olmağ * teng-dil sevdâ hüçümundan
Târîk-i salţanat her kim tutar ğavgâya hū eyler
- 5 Dedim kimdir perişân eyleyen °aşıklar ahvâlin
Şabâ gösterdi târ-ı sünbül-i zülfün ki bū eyler
- 6 **Fuzülî** zülfüne bağlandı ammâ öyle inceldi
Ki gūyâ za°f anı hem zülfüne hem târ-ı * mü eyler

393*

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

- 1 Mürde cismim iltifâtından bulur her dem hayât
Ölürüm ger kıılmasa her dem baña bir iltifât
- 2 Yazabilmez lebleriñ vaşfın tamâm-ı °ömrde

* 5b baqdım kim: kim bahdum LM.

* 392 MHEM s 217, FD s 170.

* 1a mey-hânede: mey-hâneye FD.

* 3a kim- MHEM / çıkan: çıkar FD.

* 3b şū: su MHEM. Mânâ gözetilerek kelime “şu” olarak yazılmıştır.

* 4a olmağ: olman FD.

* 6b târ-ı: târ FD.

* 393 MHEM s 217, FD s 150.

- Āb-ı hayvān virse kıl-k-i Hızra zulmetden devāt
- 3 Ben faḫīrim sen ḡānīsīñ vir* zekāt-ı hüsñ kim
Şer^c içinde hem baḡadır hem saña vācib zekāt
- 4 Görmeyince yüziñi* ĩmāna gelmez ^cāşıkıñ
Yüz peyem-ber cem^c olup göstereleler biñ mu^ccizāt
- 5 Mazhar-ı āyāt-ı* ḡudretdir vücūd-ı kāmiliñ
Feyz-i fiṭratdan ḡaraż sensiñ ṭufeylin kā'ināt
- 6 Cevher-i zātıñdadır mecmū^ci evşāf-ı kemāl
Bu şıfātile ki sensiñ ḡanda bir pākize* zāt
- 7 ^cAşka tā düşdün **Fuzūlī** çekmediñ dünyā ḡamın
Bil ki dām-ı ^caşḡ imiş ḡayd-ı* ta^calluḡdan necāt

394*

- Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilātün/Fe^cilün
(Fā^cilātün) (Fa^clün)
- 1 Penbe-i merhem-i daḡ içre nihāndır bedenim
Diri olduḡça libāsım budur ölsem kefenim
- 2 Cān[ı] cānan dilemiş virmemek olmaz ey dil
Ne nizā^c eyleyelim ol ne seniñdir ne benim
- 3 Taş deler āhım oḡı şehd-i lebiñ şevḡından
N'ola zembür evine beñzese beytü'l-ḡazenim
- 4 Ṭavḡ-ı zencīr-i cünün dā'ire-i devletdir
Ne revā kim beni andan çıḡara za^cf-ı tenim
- 5 ^cAşḡ ser-geştesiyim seyl-i sirişḡ içre yirim
Bir ḡabābım ki hevāda ṭoludur pīrehenim

* 3a ḡānīsīñ vir: ḡānī vergil FD.

* 4a yüziñi: hüsñünü FD.

* āyāt-ı: āsār-ı FD.

* 6b ḡanda bir pākize: handadır bir pāk FD.

* 7b dām-ı: ḡayd-ı / dām-i: ḡayd FD.

* 394 MHEM s 218, FD s 230.

- 6 Bülbül-i ğam-zedeyim bāğ [u] bahārim sensin
Dehen [ü] kıadd [ü] ruhuñ ğonca-i * serv [ü] semenim
- 7 İdemeñ terk **Fuzūlī** ser-i küyuñ yāriñ
Vaṭanımdır vaṭanımdır vaṭanımdır * vaṭanım

395*

Fā°ilātün/Fā°ilātün/Fā°lātün/Fā°ilün

- 1 Şem°-i şām-ı firķatım şubḥ-ı vişāl[i] n'eylerim
Bulmuşum * yanmaķda bir ḥāl özge ḥāl[i] n'eylerim
- 2 Ğayra °arż it her ne var esbābıñ ey gerdün-ı * dūn
Ben gedā-yı küy-i °aşķım mülk [ü] mālı n'eylerim *
- 3 Yok °aceb ger māla raĝbet mülke kılmam * iltifāt
Ben ki ehl-i zevķim esbāb [ü] menāl[i] n'eylerim *
- 4 Ehl-i ḥālım dime büt vaşfıñ baña ey büt-perest
Ḥāl bilmez dil-ber-i şāhib-cemāl[i] n'eylerim
- 2 İḥtimāl-i hecr teşvişine degmez zevķ-i vaşl
Vaşl kim var anda hicrān iḥtimāl[i] n'eylerim
- 3 Naḥl-i kıaddıñ isterim k'andan belādır ḥāşılıım
Baķmazam şimşāda ber virmez nihāl[i] n'eylerim
- 7 Ey **Fuzūlī** kııl kemāl-i °aşķ * kesbin yoksa men
Kāmil-i °aşķım daḥi özge kemāl[i] n'eylerim

396**

* 6b ğonca-i: gonce vü FD.

* 7b Vaṭanımdır vaṭanımdır vaṭanımdır: Ne kadar zulm yeri ise bana hoştur FD.

* 395 MHEM s 218, FD s 221.

* 1b Bulmuşum: Tapmışım FD.

* 2a var- FD / ey gerdün-ı: ki var ey dehr-i FD.

* 2b Bu mısra FD'de 3b.

* 3a kılmam: kılmam FD.

* 3b esbāb [ü] menāl[i]: esbāb-ı melāli FD. bu mısra FD'de 2b'dir.

* 7a °aşķ: akl FD.

* 396 MHEM s 218, FD s 230.

* 396 MHEM- 5. Eksik olan beyit FD'de şöyledir:

Çāre umdum lâ'l-şîrininden eşķ-i telhime

Fâ°ilātün/Fâ°ilātün/Fâ°ilātün/Fâ°ilün

- 1 Secdedir her kıanda bir büt görsem āyīnim benim
H̄vāh kāfir h̄vāh mü°min tūt budur dīnim benim
- 2 Bāğ-bān şimşād [ü] nesrīniñ baña °arz itme kim
Ol kıadr-i şimşād [ü] ruhsār-ı * nesrīnim benim
- 3 H̄āk-i dergāhın nazardan sürme ey seyl-āb-ı eşk
Kılma zāyi° sürme-i çeşm-i cihān-bīnim benim
- 4 Eşk mevc[i] gezdirir her yan benim * h̄şākimi
Mümkün olmaz eşk taħrīkiyle teskīnim benim
- 5 Bende sākin oldu derd-i °aşk Mecnūndan geçüp
Andan artıktır meger °aşk içre temkīnim benim
- 6 Ey **Fuzūlī** her gören * ta°n eyler oldu hālime
Bu yeter ehl-i melāmet içre taħsīnim benim

397*

5 + 3 = 8 / 8 hece vezni

I

İlāhī gönlüme girüp
Dilimde söyleyen sensin
Başımı gavğaya virüp
Nāleler eyleyen sensin

II

Her söyleyende dil olup
Her vīrānda bülbül olup
Hem dost bāğında gül olup
Hem kıoķup baylayan sensin

III

Hem yerdeki hālāyıkā
Hem gökdeki melā°ike
Hem deñizdeki balığā

Telh güftār ile aldın cān-i şīrinim benim

* 2b kıadr-i şimşād [ü] ruhsār-ı: kad ü ruhsārdır şimşād ü FD.

* 4a benim: benim FD.

* 6a gören: yeten FD.

* 397 MHEM s 219. Bu şīirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Hün virüp toylayan sensîñ

IV

Hem semâ uran göklerde

Hem alan viren yerlerde

Hem çıkup yüce tağlarda

Seyr idüp yaylayan sensîñ

V

Hem aparan hem getüren

Hem yetüren hem bitüren

Hem kıyyum olup oturan

Her sırrı toplayan sensîñ

VI

Hem diri gören hem öldiren

Hem ağladup hem güldiren

Hem düşüren hem kıldıran

Hem nidüp n'eyleyen sensîñ

398*

4 + 4 = 8 hece vezni

I

Cân ider beni şorana

Ben bir ulu bendeyim

°Aşk elinden bağırm kıatı

°Aşka düşdüm devrandayım

II

Hem ğam-nāk hem şād oldum

Hem neyyārım hem üd oldum

Hem kāmīl-i üstād oldum

Hem kāmīl-ı dānādayım

III

Muhyiddīnim* düşdüm dile

Yol eyledim her gönüle

Varım cümle sende bile

Gelendeyim gidendeyim

399*

4 + 4 = 8 hece vezni

I

* 398 MHEM s 219.

* Mecmuada bulunan Muhyiddīn mahlaslı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 399 Ebuyurdı ol M s 219.

Ey Şu beni olur diyenler
 Şu ben olmazam bilsünler
 Toğmağ tolanmağ erkandır
 Bu söze emîn olsunlar

II

Buyurdı ol Ĥabıbu'llāh
 Mü'miniñ kalb[i] beytu'llāh
 Mü'miniñ kalb[i] 'arşu'llāh
 Hem böyle 'amel kılsunlar

III

Göñüldür Allāhın ĥāniĥūmı
 Göñüldür bāķı miĥmānı
 Göñüldür ĥaĥķıñ mekānı
 Ĥaberin virem gelsünler

IV

Göñüle girmek isteyen
 Remzine irmek isteyen
 Ĥaĥ 'ayān görmek isteyen
 Göñül āyinesin silsünler

V

Ĥaĥıķatdan ĥāl isteyen
 Ma'rifetden dil isteyen
 Ĥaĥķa toğrı yol isteyen
 Ĥaberin virem gelsünler

VII

Cān göñül gözin açup
 Zāhir ben bāṭnın seĥüp
 Dünyānıñ mehrinden geĥüp
 Ölmezden öñdin ölsünler

VIII

Ben **Muĥyiddīnim** * derdim
 Çok hiç gönlümde ikilik yok
 Allāh birdir Peyğamber ĥaĥ
 Hemān burada kılsunlar

400 **

* Mecmuada bulunan Muĥyiddīn mahlaslı bu Şiirin hangi Şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

* 400 MHEM s 220, DKA s 8.

* 400 MHEM- IV. Eksik olan bend Dıvān-ı Kethudāzāde Ārif de Őyledir:

Bende ideli cān u dili Āl-i 'abāya

Ham-geşte-i ta'zīm olamam ĥarĥ-ı dü-tāya

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Feülün

I

Ḳadrim ola ber-ter şeref-i nādi °Alīden
Nuşret bulayım dem-be-dem evlād-ı °Alīden
Meydān-ı muḥabbetdeki feryād-ı °Alīden
Şehzāde-i °ālā iki şimşād-ı °Alīden
Yā Rab bizi *dür eyleme evlād-ı °Alīden

II

Ḥāk-i der-i vālālar[ı] iksīr-i ḥaḳīḳat
Ruḥ-sūde olan °aşık-ı şūrī deye devlet
Anlardan olur °āleme āşār-ı °ināyet
Her bendesi şāhāne felek-meretebe elbet
Yā Rab bizi *dür eyleme evlād-ı °Alīden

III

Āḥir bu ḥarābāta gelür lerzīş-i vīrān
İştekte olur cāmları rind-i perīşān
Bu *neş°eniñ elbetde ḥumārın çeker insān
Ol dād [ü] sitād mecma°ına vardığımız an
Yā Rab bizi *dür eyleme evlād-ı °Alīden

IV

Evsāf-ı °Alī oldı benim ma°den-i kānım
Evlād-ı ciger-pāresidir cān [ü] cānānım
°Ārif dil-i erbāb-ı muḥabbetde mekānım
Bu nuṭḳ-ı şerīf oldı benim vird-i zebānım
Yā Rab bizi *dür eyleme evlād-ı °Alīden

401*

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

I

Çeker dil āh [u] vāveylā cigerden ḥūn-ı cān itdiñ
Behiştin nāzenīnin ḥāllerin ğāyet yamān itdiñ
Dem-i firḳat dem-i şöḫbet diyüp şöḫretle şān itdiñ

Meyl eyleyemem kevkebe-i dār-ı fenāya
Besdir baña dünyāda vü °ukbāda bu pāye
Yā Rab beni dür eyleme evlād-ı °Alīden

* I /2 evlād: imdād DKA.

* I /5 bizi: beni DKA.

* II /5 bizi: beni DKA.

* III //3 Bu: Her DKA.

* III /5 bizi: beni DKA.

* V /5 bizi: beni DKA.

* 401 MHEM s 220. Bu şiir Aydı'nın bir gazelinin tahmisidir. Şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Niçe kıydıñ bu bāğın cümle evrākın ħazān itdiñ
Niçe biñ °aşıq-ı bī-çāreniñ bağrın ƣan itdiñ

II

Bilürsiñ mübde-i °alem Resül-i Ĥazret-i Cebbār
Ĥıyemdir āl-i evlāda yeter zūlmūñ behī murdār
Ĝulüv itmiş gülistāna bir bölük eşrār hep ħımār
Bulup neşv [ü] nemā bāğ-ı Nebīde bir bölük eşcār
Niçe biñ °aşıq-ı bī-çāreniñ bağrın ƣan itdiñ

III

O deşt-i Kerbelāda renk renk ħamrā nūr toprak
Yanup maĥv oldı bī'l-cümle şecerler ƣalmadı evrāk
Zemīn [ü] asumān ağlar bu ħikmet bāb[ı]dır muṭlaƣ
°Aliyyü'l-Murtażāniñ nūr-ı °ayn-ı ƣana mustağraƣ
Niçe biñ °aşıq-ı bī-çāreniñ bağrın ƣan itdiñ

IV

Ne yapıdı saña şehzāde naşıl ħayvanlık ey nādān
Ƙurır ħalkum ma°şūmın şusuzluğdan virirler cān
Nisālar seyyīdi Zehrā vü nālān eyledi giryān
°Adū-yı Ehl-i Beytiñ cümlesini eyledñ şādān
Niçe biñ °aşıq-ı bī-çāreniñ bağrın ƣan itdiñ

V

Bu renc-i Kerbelāya her belālar imtiĥān olsa
Ƙıyāmetden °alāmet bir zerre şerĥ-i beyān olsa
Nücüm [u] şems [ü] māh ağlar yanar nevĥa fiğān olsa
°Aceb mi dīdelerden yāş yerine ƣan revān olsa
Niçe biñ °aşıq-ı bī-çāreniñ bağrın ƣan itdiñ

VI

İĥānet [ü] zülme diƣƣatler idersiñ yā niçün bu beden
Fidān [u] ĝonca mümtāzı yetiştı şulb-ı sultāndan
Nice ma°şūmlarıñ leb-teşne başın ƣat° idüp tenden
Yezīd-i bī-edeb ĥā°in bunı şormaz mı Ĥaƣ senden
Niçe biñ °aşıq-ı bī-çāreniñ bağrın ƣan itdiñ

VII

Sezādır tā niye mürtede feryādın fezā° üzre
Urulmuş Ehl-i Beytiñ sīnesine dāğ dāğ üzre
O nārın zerresi düşse yanardı şanki dāğ üzre
O nārın şemasın °Aydī derūnuñda nihān üzre
Niçe biñ °aşıq-ı bī-çāreniñ bağrın ƣan itdiñ

402 **

Tercî-i bend*

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

I

Nevâ yok bezm-i gurbetde figân [u] âhdan ğayrı
 Kime dem-sâz olur dil* nâle-i cāngāhdan ğayrı
 Ne hem-dem var ne sākī bir* dil-i güm-rāhdan ğayrı
 Hāṭ-ı sâğarda yazmaz ḥayf ile eyvāhdan ğayrı
 Çemende nâle yokdur bu dil-i āgāhdan ğayrı*
 Gül-i ümīd virmez bûy ye's-i cāhdan ğayrı
 Sefer itsem refīk olmaz ğubār-ı rāhdan ğayrı
 Qarār itsem yerim yok bezm-i şivengāhdan ğayrı
 Şorar yok ḥāṭırım ḥüzn [ü] ğam [u] cāngāhdan ğayrı
 Tesellī-baḥş ider* yok tālī-i bed-ḥ'āhdan ğayrı
 Ğarībim bī-kesim yokdur enīsim āhdan ğayrı
 Penāhım dest-gīrim qalmadı Allāhdan ğayrı

II

Cüdā itdi beni gerdün o māh-ı mihr-bānımdan
 Boyansun kana dāmānı sirişk-i hūn-feşānımdan
 Ocağ-ı dil қо yansun sūziş-i āh [u] figānımdan
 Qılup āvāre tīrāsā beni qaşı kemānımdan
 Tıtuşsun bām-ı çarḥ ol āteş-i düzah-ı nişānımdan
 Diyār-ı gurbete düşdüm ayırdı ḥānmānımdan
 Ğınā-yı qalb[i] buldum şimdi geçdim naqd-ı cānımdan
 Hümā-perverde izz-i* himmet aldım üstüḥ'ānımdan
 Gül-i ḥürşīd şolsun reng-i te'sīr-i ḥazānımdan
 Çerāğ-ı meh söyünsün bād-ı āh-ı bī-amānımdan
 Ğarībim bī-kesim yokdur enīsim āhdan ğayrı
 Penāhım dest-gīrim qalmadı Allāhdan ğayrı

III

Gönül sevdā-yı zülfüyle perīşān oldu gurbetde
 Şeb-i hicre nihāyet yok meger şubḥ-ı kıyāmetde

* 402 MHEM s 222, ARP s 2.

* V/9, V/10- MHEM. Mısralar arasında takdim tehir yapılmıştır. Takdim tehirler dipnotu arttıracağından gösterilmemiştir. Eksik olan mısralar ARP'de şöyledir:

Quluñdur Rāmiz itmez ğayra zerre ser-fürü yā Rab

Der-i luṭfuñda dökdi eşk çeşm-i āb-ı rü yā Rab

* Başlık: Tercî-i bend ARP.

* I /2: olur dil: olursun ARP.

* I /3 bir: pes ARP.

* Çemende nâle yokdur bu dil-i āgāhdan ğayrı: Bezimde lāle yok dāğ-ı dil-i āgāhdan ğayrı ARP.

* I /11 ider: olur ARP.

* II /8 izz-i: faqr-ı ARP.

Hâyāl-i °arızıyla gül açıldı çeşm-i hasretde
 Mey-i fikr-i lebiyle ser-girānım bezm-i firqatde
 Beyābān-ı cünūn āvāresiyim gerçi şüretde
 Dilim * zencīr-i °aşk-ı kākülüyle bend-i miḥnetde
 İştıdim ki o mihrü şimdi āgyār ile ülfetde
 Çarīn-i °aḳreb olmuş ṭālī°im ḡāyet nuḥūsetde
 Ne ümmīd-i vişāl eyler gönül ne ye°s-i rāḫatda
 °Aceb āvāreyim bī-çāreyim şahrā-yı ḡayretde
 Ğarībim bī-kesim yoḳdur enīsim āhdan ḡayrı
 Penāhım dest-gīrim ḳalmadı Allāhdan ḡayrı

IV

Hudā rüz-ı-resāndır ḡam yime ey rind-i * dīvāne
 Gözüñ yaşı derunuñ °uḳdesidir āb ile dāne
 Ezel naḫnü ḳasemnāda¹³⁹ şalā olduḳda insāna
 Şarāb-ı ḡam şunulmuşdur saña peymāne peymāne
 Velī bezm-i elestde ḳıldıḡıñ mişāk-ı peymāna
 Hıyānet itme °ahd-i festeḳimde¹⁴⁰ ṭur ḫakīmāne
 Siperveş şīne ger sehm-i cefā-yı dehr-i fettāna
 Şebāt [u] şabr ile teslīme * gir meydāna merdāna
 Benim ḫālīm görüp sen tesliyet-baḫş ol dil-i cāna
 Benim ol bülbül-i naḡme-serā bezm-i ḡarībāna
 Ğarībim bī-kesim yoḳdur enīsim āhdan ḡayrı
 Penāhım dest-gīrim ḳalmadı Allāhdan ḡayrı

V

Gönül oldıysa mışdāḳ-ı ḫiṭāb-ı * “esrefü”¹⁴¹ yā Rab
 Terahḫum ḳıl bi-ḫaḳḳ-ı āyet-i “lā-taḳnetü”¹⁴² yā Rab
 Derūnum ḡülşen-i şıdḳ [u] şafā ḳıl sū-be-sū yā Rab
 Gül-i °irfānımı itme esīr-i reng ü bū yā Rab
 °Alāyık nüktesinden ḳalbim eyle şüst u şū yā Rab
 Ḳoma ālūde-i çirk-āb-ı a°dā-yı * °adū yā Rab
 Olupdur dāḡ-ı ḡurbet nā-pezirā-yı rüfü yā Rab
 Yetişdir merhem-i kāfūr-ı şubḫ-ı ārzü yā Rab
 Ğarībim bī-kesim yoḳdur enīsim āhdan ḡayrı

* III/6 Dilim: Velī ARP.

* IV/1 rind-i: dil a ARP.

¹³⁹ naḫnü ḳasemnā: biz paylaştırdık Kur’ân-ı Kerīm 43/32.

¹⁴⁰ festeḳim: “fe istekim” istikamet üzere ol Kur’ân-ı Kerīm 11/112.

* IV/8 ile teslīme: u teslīm ile ARP.

* V/1 mışdāḳ-ı ḫiṭāb-ı: da mışdāḳ-ı naşş-ı ARP.

¹⁴¹ esrefü: haddi aşan Kur’ân-ı Kerīm 39/53.

¹⁴² lā-taḳnetü: ümit kesmeyin Kur’ân-ı Kerīm 39/53.

* V/6 a°dā-yı: ḡavgā-yı ARP.

Penâhim dest-gîrim kalmadı Allâhdan ğayrı

403*

Terkîb-i bend*

Žiyâ paşa ile Rûhî Bağdâdîniñ*

Mef^cülü/Mefâ^cîlü/Mefâ^cîlü/Fe^cülün

I

Sâkî getür ol bâdeyi kim mâye-i cândır
 Ārām-dih-i ^caql-ı melâmet-zedegândır
 Ol mey ki olur şaykal-ı dil ehl-i kemâle
 Nâ-puhteleriñ ^caqlına bâdî-i ziyândır
 Bir cām ile yap haṭırî zîrâ dil-i vîrân
 Mehcür-ı harâbât olalı hayli zamândır
 Sâkî içelim ^caşqına rindân-ı Hudâniñ
 Rindân-ı Hudâ vâkıf-ı esrâr-ı nihândır
 Sâkî içelim raġmına şûfî-i harîşin
 Kim maḫşadı Kevşer emeli hür-i cinândır
^cAşq olsun o pîr-ı mey-perverde-i ^caşqa
 Kim bâdesi şad-sâle [vü] sâkîsi civândır
 Pîr-i meye şor mes^oelede var ise şüpheñ
 Vâ^cižleriñ efsâneleri hep hezeyândır
 Ben añladığım çarḫ ise bu çarḫ-ı çep-endâz
 Yaḫşi görünür şüreti ammâ ki yamandır
 Beñzer felek ol çenber-i fânûs-ı hayâle
 Kim naḫş-ı temâşîli seriü^cl-cereyândır
 Sâkî bize mey şun ki dil-i tecribet-âmûz
 Endîşe-i encâm ile vaḫf-ı halecândır
 İç bâde güzel sev var ise ^caql [u] şu^cürün
 Dünyâ var imiş ya ki yok olmuş ne umûruñ

II

Yetmez mi bu ḫasrî revîş-i ağreb-i ^câlem
 Bir menzile irmez mi ^caceb kevkeb-i ^câlem
 Şimdi uyuyanlar o zamânda uyanırlar
 Bir şubḫa resîde olur âḫir şeb-i ^câlem
 Pâ-mâl ider encâm kimiñ üstüne dönse
 Ağâz ideli devre budur meşreb-i ^câlem
 Biñ böyle cihân zer ü sîm olsa yetişmez
 Mümkün mi ki is^câf oluna maṭlab-ı ^câlem

* 403 MHEM s 224, TB s 3.

* Başlık: Terkîb-i bend TB.

* Başlık: Žiyâ Paşa Rûhî Bağdâdî'nin MHEM. Terkîb-i bend'ini tanzîr etmiştir.

Hâricden eğer olsa temâşasına imkân
Müdhiş görünür heykel-i müsta^cceb-i ^câlem
Almış yükünü şöyle ki seyrinde hâlelsiz
Bir zerre daği kaldıramaz merkeb-i ^câlem
Ebnâ-yı beşerde kalacak mı bu mu^câdât
Bilmem ne zamân toğrulacak mezheb-i ^câlem
Her şafhada * bir şekl-i haqîkat ider ibrâz
Her gün çevirir bir varağa maqleb-i ^câlem
Biñ ders-i ma^cârif okunur her varağında
Yâ Rab ne güzel mekteb olur mekteb-i ^câlem
Bu cism-i keşîfiñ neresi merkez-i kuvvet
Yâ Rab ne maıyye ile gezer kâlib-i ^câlem
“Subhâneke yâ men hâlağa'l-halka ve sevvâ”¹⁴³
“Subhâneke subhâneke subhâneke el-fâ”¹⁴⁴

III

Ey kudretine olmayan âğâz u tenâhî
Mümkün degil evşâfiñi idrâk kemâhî
Her nesne kılar varlığına hüsni-şehâdet
Her zerre ider vahdetiñe ^carz-ı güvâhî
Hükümün kılar izhâr bu âşâr ile mihri
Emriñ ider ibrâz bu envâr ile mâhı
Dil-sîr-i bisât-ı ni^camiñ mürğ-i hevâyî
Sîrâb-ı zülâl-i keremiñdir şuda mâhî
Eyer keremiñ âteşi gülzâr Halîle
Mağlûb olur püşteye * Nemrûd-ı mübâhi
Zâlimleri ^cadliñ ne zamân hâk idecekdir
Mazlûmların çıkmadadır göklere âhı
Bîgânelere münhaşır envâ^c-ı huşûzûzât
Miñnet-zede-i ^caşkıña mahşûş devâhî
Sensiñ iden idlâl nice ehl-i tarîki
Sensiñ iden ihdâ niçe güm-geşte-i râhı
Hükümün ki ola mücib-i hayr [u] şer-i ef^câl
Yâ Rab ne içündür bu evâmir bu nevâhî
Sendendir İlâhî yine bu mekr ü bu * fitne
Bu mekr ü bu * fitne yine sendendir İlâhî

* II /15 şafhada: şafhada MHEM.

¹⁴³ Subhâneke yâ men hâlağa'l-halka ve sevvâ: Ey mahlûkâtı yaratıp düzenleyen Allah'im! Seni noksanlıklardan arındırırım (Öğmüs, 2013: 434).

¹⁴⁴ Subhâneke subhâneke subhâneke el-fâ: Binlerce kez seni tesbih eder, şânını yüceltirim. (Öğmüs, 2013: 434).

* III /10 püšte: püšte MHEM.

* III /19 bu- MHEM.

“Gofti be-kün [u] bāz zenī seng-i melamet”¹⁴⁵

“Dest-i men [ü] dāmān-ı tü der rüz-ı kıyāmet”¹⁴⁶

IV

Bir kaçre içen çeşme-i pür-hün-ı fenādan
Başın alamaz bir daği bārān-ı belādan
Āsüde olamdirseñ eger gelme cihāna
Meydāna düşen kırtulamaz seng-i kaçādan
Şābit-kaçadem ol merkez-i me²mün-ı rızāda
Vāreste olup dā³ire-i havf [u] recādan
Tursun kefi hükümünde terāzū-yı ⁶adālet
Havfīñ var ise maḥkeme-i rüz-ı cezādan
Her kim ki arar bŷy-ı vefa ṭab⁶-ı beşerde
Beñzer aña kim devlet umar zıll-ı * hümādan
Bī-baḥt olanıñ bāğına bir kaçresi düşmez
Bārān yerine dür [ü] güher yağsa semādan
Erbāb-ı kemāli çekemez ñakis olanlar
Rencīde olur dīde-i huffāş ziyādan
Her ⁶ākile bir derd bu ⁶ālemde muḳarrer
Rāḥat yaşamış var mı gürūh-ı ⁶uḳalādan
Ḥall itmediler bu lügazıñ sırrını kimse
Bīñ kaçāfile geçti hükemādan fuzelādan
Kıl şan⁶at-ı üstādı taḥayyürle temāşā
Dem urma eger ⁶ārif iseñ çün ü çirādan
İdrāk-i me⁶ali bu küçük ⁶aḳla gerekmez
Zīrā bu terāzū o kaçadar şıḳleti çekmez

V

Dehriñ ne şafā var ⁶acābā sīm [ü] zerinde
İnsān burāğur * hepsini ḥīn-i seferinde
Bir reng-i vefā var mı naḳar kıl şu sipihriñ
Ne leyl [ü] nehārında ne şems [ü] kaçamerinde
Seyr itdi hevā üzre dinür taḥt-ı Süleymān
Ol salṭanatıñ yeller eser şimdi yerinde
Ḥür olmaḳ ister iseñ olma cihanıñ
Zevḳinde şafāsında ğamında kederinde
Cānān gide rindān ṭağıla mey ola rızān

* III/20 bu- MHEM.

¹⁴⁵ Gofti be-kun u bāz zenī seng-i melamet: Hem kendin ‘yap’ dedin, hem sonra tutup senin emrinle yaptığım davranışı kınadın (Öğmüş, 2013: 436).

¹⁴⁶ /Dest-i men ü dāmān-ı tü der rüz-ı kıyāmet: Kıyamet gününde elim senin eteklerindedir, bilesin (Öğmüş, 2013: 436).

* IV/10 zıll-ı: zıll-ı MHEM.

* V/2 burāğur: biraḳır TB.

Böyle giceniñ hayr umulur mu seherinde
 Hayr umma eger şadr-ı cihân olsa da bi'l-farż
 Ger kim* ki hasâset ola ırķ [u] güherinde
 Yıldız arayup gökte niçe turfa müneccim
 Ğaflet ile görmez kuyuyu reh-güzerinde
 Anlar ki virir lâf ile dünyâya nizâmât
 Biñ dürlü teseyyüb bulunur hanelerinde
 Ayınesi işdir kişiniñ lâfa bakılmaz
 Şahşın görünür rütbe-i ıaķlı eşerinde
 Ben her ne kadar gördüm ise ba'z mażarrat
 Şâbit-ķademim yine bu re'yiñ üzerinde
 İnsâna şadaķat yaraşır görse de ikrâh
 Yardımcısıdır toĝrılarıñ hazret-i Allâh

VI

Ğadr ide re'âyasına vâli-i eyâlet
 Dünyâda vü u'ķbâda ne zillet ne rezâlet
 Lâyık mıdır insân olana vaķt-i ķazâda
 Haķ zâhir iken bâtil için hükmü imâlet
 Ğadı ola davacı [vü] muķzır daĝı şâhid
 Ol maĝkemeniñ hükmüne derler mi ıadâlet
 Ey mürtekib-i ĝar bu ne zillet ki çekersiñ
 Birķaç ĝuruşa müddet-i ıömrünce ĝacâlet
 Lâ'net ola ol mâle ki taĝşiline âniñ
 Yâ din ola yâ ırz veya nâmüs ola âlet
 Âdem olanıñ hayr olur âdemlere ķaşdı
 İnsânlıĝa insânda budur işte delâlet
 İnsân aña derler ki ide ķalb-i raķıķı
 Âlâm-ı ben-i nev'ı ile kesb-i melâlet
 Âdem aña derler ki ĝarazdan ola sâlim
 Nefsinde daĝı eyleye icrâ-yı ıadâlet
 Şâdik görünür kisvede erbâb-ı ĝiyânet
 Mürşid şanılır vehlede aşķâb-ı dâlälet
 Ekşer kişiniñ şüretine sîreti uymaz
 Yâ Rab bu ne ĝikmetdir İlâhı bu ne ĝâlet
 Ümmîd-i vefâ eyleme her şahş-ı deĝalde
 Çok ĝacılarıñ çıķdı ĝacı zîr-i beĝalde

VII

Bir ıabd-i ĝabeş dehre olur baĝt ile sultân
 Daĝĝâķıñ ider mülküni bir Ğâve perişân

* V/12 Ger kim: Her kim TB.

İkbāline idbārına bel bağlama dehrîñ
 Bir dâ'irede devr idemez çenber-i devrân
 Zālîm yine bir zulme giriftâr olur âhîr
 Elbetde olur ev yıkanıñ hānesi vîrân
 Ekşer görülür çünki cezā cins-i °amelden
 Encāmda āhenden ölür rahne-i* sūhān
 Tezkîr olunur la°n ile Haccāc ile Cengiz
 Tebcîl idilür Nüşirevān ile Süleymān
 Qābil midir elfāz ile tağyîr-i haqîkat
 Mümkün midir* tefrik oluna küfr ile îmān
 Bir hākdan inşā olunur deyr ile mescid
 Birdir nazar-ı Haqda Mecūsile Müselmān
 Her derdiñ olur çāresi her inleyen ölmez
 Her miñnete bir āhîr olur hem gāma pāyān
 Geh çāk olur* dāmen-i pākîze-i °işmet
 Geh °iffet ider ādemi ārāyiş-i zindān
 Şabr it siteme ister iseñ hūsn-i mükāfāt
 Fikr eyle ne zulm eylediler Yūsūfa ihvān
 Zālîmlere bir gün didirir kudret-i Mevlā
 “Ta'llāhi leqad āşerake'llāhu °aleynā”¹⁴⁷

VIII

Her şahşı harîm-i haqqa maħrem mi şanursiñ
 Her tāt giyen çulsuzı Edhem mi şanursiñ
 Dehri arasañ biñde bir ādem bulamazsıñ
 Ādem görinen harları ādem mi şanursiñ
 Çok muqbili gördüm ki güler içi kan ağlar
 Hāndān görinen herkesi Hurrem mi şanursiñ
 Bil °illeti kıl soñra müdāvāta taşaddî
 Her merhemi her yāreye merhem mi şanursiñ
 Kibre ne sebep yoksa vezîrim deyu gerçek
 Sen kendiñi düstür-ı mükerrem mi şanursiñ
 Ey müfteħir-i devlet-i yek-rūze-i dünyā
 Dünyā saña maħşuş [u] müselleme mi şanursiñ
 Hālî* ne zamān kaldı cihān ehl-i tama°dan
 Sen zātıñı bu °āleme elzem mi şanursiñ

* VII/8 rahne: rahne TB.

* VII/12 midir: mi ki TB.

* VII/17 olur: olunur TB.

¹⁴⁷ VII/22 Ta'llāhi leqad āşerake'llāhu °aleynā: Allah'a andolsun, gerçekten Allah seni bize üstün kıldı. Kur'ân-ı Kerîm 12/91.

* VIII/13 Hālî: Hālî TB.

Eñ ummadığın keşf ider esrâr-ı derûnuñ
 Sen herkesi kör  alemi sersem mi şanursıñ
 Bir g n gelecek sen de perîşân olacağsıñ
 Ey gonca bu cem iyyeti her-dem mi şanursıñ
 Nâmerd olayım çarha eger minnet idersem
 Cevriñle seniñ ben keder etsem mi şanursıñ
 Allā[a] tevekk l olanıñ * y veri Hağdır
 N -ş d g n l bir g n olup * ş d olacağdır

IX

Pek rengine aldanma felek eski felektir
 Z r  felegiñ meşreb-i n -s z[1] d nektir
 Ya bister-i kemh da ya v r nede c n vir
 Ç n b y [ ] ged  h ke ber- -ber girecektir
 All ha şıg n şağş-ı h limiñ g zabından
 Z r  yumuşak huylı atıñ çiftesi pektir
 Yağdı nice c nlar o nez ketle tebess m
 Ş riñ dağı kaşd itmesi c na g lerekdir
 Bed-aşla nec bet mi virir hiç  niforma
 Zer-d z palan ursan eşek yine eşektir
 Bed-m ye olan a laşılır meclis-i meyde
  şret g her-i  demi temyize mihekdir
 Nuş ile yola gelmeyi etmeli tekd r
 Tekd r ile uşlanmayanıñ hağğı k tektir
 N -danlar ider şoğbet-i n d nla telezz z
 D v neleriñ hem-demi d v ne gerektir
  Afvile m beşşer midir aşh b-ı mer tib
 K n n-ı cez   acize mi h s dimektir
 Milyonla çalan mesned-i  izzetde ser-efr z
 Birkaç kuruşu m rtekibin c yı k rektir
  m n ile d n ağcadır erb b-ı g n da
 N m s [u] hamiyet s zi kaldı fuğ rada

X

 kb l i  n a bab[1] si ayet ye i  ıktı
 Bilmez idik evvel budir yet ye i  ıktı
 Sirkaat  oğalup lafz-ı şad kat modalandı
 N m s tam m oldu hamiyet ye i  ıktı
 D şmanlara a b bını zemm oldu z rafet
 Dild rdan ağıy ra şik yet ye i  ıktı

* VIII/21 Allah[a] tevekk l olanıñ: All ha tevekk l ideniñ TB.

* VIII/22 olup: olur TB.

Şādıkları taḥkīr ile red kā^cide oldu
 Hırsızlara ikrām [u] ^ci nāyet yeñi çıkdı
 Hāḡ söyleyen evvel daḡi menfūr idi gerçi
 Hā^oinlere ammā ki ri^cāyet yeñi çıkdı
^cĀciz olanın ketm olunur ḡaḡḡ-ı şarīḡi
 Maḡmīlere* her yerde ḡimāyet yeñi çıkdı
 İsnād-ı ta^caşşub olunur merd-i ḡayūra
 Dinsizlere tevciḡ-i reviyet yeñi çıkdı
 İslām imiş devlete pā-bend-i teraḡḡı
 Evvel yok* idi işbu rivāyet yeñi çıkdı
 Milliyeti nisyān iderek her işimizde
 Efkār-ı frengte tebaiyyet yeñi çıkdı
 Eyvāḡ bu bāzī-çede bizler yine yandık
 Zīrā ki ziyān ortada bilmem ne ḡazandık

XI

Zāhirde görüp bizleri şanma ^cuḡalāyız
 Biz bir sürü ^cākil şıfatında budalāyız
^cĀḡil dinilür mi bize kim ḡāl[i] bilürken
 Dil-dāde-i ālāyış-i nīreng-i hevāyız
 Yārān-ı vaḡanda* bizi özler bulunursa
 Düşdük sefer-i ḡurbete muḡtāc-ı du^cāyız
 Terkiḡ-i ^cacībiz iki ḡāsiyyetimiz var
 Aḡbābımızın devletiyüz ḡışma belāyız
 Küncide ḡurur ḡırḡamız altında künūzāt
 Dervişleriz gerçi nazarda fuḡarāyız
^cUḡbāya yarar bir işimiz yok ise bārī
 Azāde-dil-i şā^oibe-i zerḡ [ü] riyāyız
 Devletlülere bizleri taḡḡire* düşer mi
 Biz ^cāciz isek de yine maḡlūḡ-ı ḡudāyız
 Bir āfet-i ḡūn-ḡāra esīr oldu ḡōñül kim
 Her nāzına her lāḡzada biñ kerre fedāyız
 ḡāḡırda ḡurır şoḡbetinin lezzeti ḡālā
 Gerçi o şerefdin niçe yıldır ki cūdāyız
 Her cevriñe rāzīleriz ey şāḡ-ı melāḡat
 Bizler ki ḡulız mu^ctaşım-ı bāb-ı rızāyız
 İster bize luḡf eyle diler bizden ıraḡ* ol

* X/14 maḡmīlere: maḡmīleri TB.

* X/18 yok: yoḡ TB.

* XI/4 veḡanda: vaḡandan TB.

* XI/13 taḡḡire: taḡḡir TB.

* XI/21 ıraḡ: ıraḡ TB.

Dünyâda hemân sen şeref [ü] şân ile sağ ol

XII

Her millet için bir düzûye °adlini °āmm it
 Fikr-i ğāzab-ı ħāzret-i ma°būd-ı enām it
 Bevvāl-i çeh-i zemzemi la°netle anar ħalk
 Sen Ka°be gibi kendiñi ħürmetle benām it
 İncinmemek isterseñ eger mülk-i fenāda
 Bir kimseyi incitmemeye ħaşr-ı merām it
 Bir yerde ki yoğ nağmeñi tađdīr idecek güş
 Tažyī°-i nefes eyleme tebdīl-i mađam it
 °Avret gibi mađlūb-ı hevā olma er ol er
 Nefsiñ seni rām itmeye sen nefsiñi rām it
 Mānend-i şecer nābit olur şābit * olanlar
 Her řanđ işiñ ehli iseñ anda devām it
 Nođşanıñı bil bir işe ya başlama evvel
 Yā başladığın kār-ı pezirā-yı ħitām it
 Uđrarsa şabā rāhiñ eğer semt-i °Irāqa
 Bağdād iline toğrı daği °azm [u] ħırām it
 Merdān-ı suĥendānı ziyāret idüp andan
 Ādāb ile git ravza-i rūĥiye selām it
 Taĥsīnini °arz eyleyüp evvelce Žiyāniñ *
 Bu beyt[i] ħuzūrunda ođu ħatm-i kelām it
 Meydān-ı suĥende yoğ iken * sen gibi bir er
 Bir şāir-i Rūm oldu saña şimdi berāber

Bālā dehi ebyāt-ı Rūĥī Bağdādiye Žiyā Paşanıñ taĥşiyesi

404 **

**Sāmī Pey-revlik İdüp Rūĥiye Tānzīr Eyledi Kim Bu Terkīb-i Bendi İnşā İtdi Taĥ
 ĩr Eyledi ***

Mef°ülü/Mefā°lü/Mefā°lü/Fe°ülün

* XII/11 nābit olur şābit: şābit olur nābit MHEM.

* Žiyā: Žiyā Paşa, H. 1245/M. 1829 yılında İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Abdülhamid Žiyâeddin olan şair, şiirlerinde ve yazılarında Žiyâ mahlasını kullanmıştır. Osmanlı Devleti'nin birçok vilayetinde farklı görevlerde bulunmuş H. 1297/M. 1880 yılında valilik vazifesinde bulunduğu Adana'da vefat etmiştir. Terkīb-i Bend'i, Terc-i Bend'i ve Zafernâme'si meşhurdur (Arslan, 2014).

* XII/21 yoğ iken: yoğiken TB.

* 404 MHEM s 231, AMSD s 245.

* I /7, I /8- MHEM. Eksik olan mısralar AMSD'de şöyledir:

Güm-kerde-sürāğ-ı reh-i ħayrānī-i °aşkız

Hızr ile o vādīde ki biz dest-be-destiz

* Başlık: Sāmī Pey-revlik İdüp Rūĥiye Tānzīr Eyledi Kim Bu Terkīb-i Bendi İnşā İtdi Tahrīr Eyledi AMSD.

I

Şüfî gibi zann itme bizi sübha-be-destiz
 Biz dâne-şümâr-ı güher-i °ahd-i elestiz
 Erbâb-ı riyânîñ serine cür°a-nişâriz
 Peymâne-i serşâr-ı * mey-i °aşq ile mestiz
 Kuhlü'l-başarız sâye gibi dîde-i mihre
 Hâk-i kâdem-i ehl-i melâmetde ki pestiz
 Ka°be ile şanem-hâñede yek-reng-i sücûduz
 Biz hânkah-ı dilde ki Allâh-perestiz
 Bilmezse n'ola kâdrimizi zâhid-i hüd-bîn
 Ol âyine[y]iz biz kim küf [ü] jengide şikestiz
 Ser-geşteleriz dür olalı menba°ımızdan
 Seyl-âb-ı şahârî gibi bî-cây nişestiz
 Sâgar be-kef-i mey-kede-i °aşq-ı Hudâyız
 Farq-ı felege cür°a-feşân tûrfe gedâyız

II

Ey zâhid-i kışrî-suñan-ı da°vî-i bâtıl
 Bî-zâ°îka-ı lübb-i kemâlât-ı efâzıl
 Tâ ke olasıñ münkir-i erbâb-ı haqîkat
 İnkar-ı sefle * idüp irâd-ı delâ°il
 °Âlim geçinüp olmadasın * ehl-i kemâlîñ
 Geh zendağa vü * küfrine geh fısqına kâ°il
 Te°vîle tevaqquf iden aqvâl-i kibârı
 Zâhirde koyup itmedesiñ bātını zâ°il
 Har-mühre-i inkârını ârayış idinmiş
 Lâ-yefhem olan hayl-i harân-ı mütesâ°il*
 Lâyık mı olup mu°tekad-ı * câdde-i tasdîk
 Dünbâle-rev-i tab°îñ ola bir nice câhil
 Hıfz itmek ile cerbeze-i felsefiyatı
 Zann itme ki olduñ reh-i taḥkîḳde °âqil
 Bildiñ mi nedir mebde° ile semt-i ma°adı
 °İlm añlama ey tîre-derün naqş-ı sevâdı

III

Erbâb-ı şühüduñ suñan[ı] keşf-i hikemdir
 Maḳbûl-i şanâdîd-i suñandân-ı ümemdir

* I /4 serşâr: şer-sâr AMSD.

* II /4 sefle: selefde AMSD.

* II /5 olmayasıñ: olmadasın AMSD.

* II /6 geh: vü AMSD.

* II /10 mütesâ°il: mütesâfil AMSD.

* II / mu°tekad-ı: mu°tesif-i AMSD.

Endişe-i hüccâb-ı nihân-hâne-i esrâr
 Miftah-ı tılısmât-ı ma'ânî-i kıdemdir
 Âyine-i kalbinde o rüşen-güherânî
 Jeng-i ene'iyet eşeri maĥz-ı 'ademdir
 Yektâ-güher-i vaĥdete t̃alib olup anlar
 Enhâr gibi vâsıl-ı ser-menzil-i yemdir
 Ŗüretde gedâyân-ı nemed-püş-ı melâmet
 Ma' nâda selâtin-i melik-ĥayl ü ĥaŝemdir
 İn'âmları baĥŝiŝ-i feyz-i ezelîdir
 Anlar ĥulefâ-yı rüsül-i pâk-ŝiyemdir
 'Âdetleri hep bezl-i le'âlî-i ĥaĥîĥat
 İĥsânları gencîne-i enfâs-ı himemdir
 Gördükleri âşâr-ı şu'ünât-ı İlähî
 Seyr eylediler Ĥaĥķı mazâhirde kemâ-hî

IV

Güş eyle merâtibde nedür 'ilm-i ĥaĥîĥat
 Erbâb-ı ŝühüd eylediler böyle rivâyet
 Olmıŝdı o maĥbûb-ı serâ-perde-i lâ-reyb
 İtlâk-ı nikâb-ı ĥarem-i ĥayb-hüviyyet
 Bi'z-zât idüp şive-i âĝâz-ı ta'ayyün
 Âyine-nümâ oldı cemâl-i aĥadiyyet
 Esmâ [vü] ŝıfâtile zühür eyledi a'yan
 Çün itdi düvüm mertebede cilve maĥabbet
 Ervâĥ-ı besâ'itde ki oldı mütecellî
 Ta'yîn idemez anı ser-engüşt-i iŝâret
 Düşdükce * merâyâ-yı miŝâliyyeye 'aksi
 Ŗaĥrâ-yı taĥayyülde görindi niçe şüret
 Bu mertebeden ŝoñra semâvât [ü] 'anâşır
 İndi * şe mevâlîd ile tertîb-i ŝahâdet
 İnsân olup enmüzec-i kül zât [ü] ŝıfâta
 Pes maŝar-ı tām oldı bu cümle ĥâzerâta

V

Oldı ĥaĥt-ı mecmû'a-ı piŝânî-i insân
 Hükme-i ĥalku'llâĥ 'alâ şavt-ı Raĥmân
 Baĥ dîde-i 'ibretle o âyine-i pâke
 Olsun der iseñ pertev-i taĥķîĥ nümâyân
 'Ârif iseñ ey t̃alib-i Ĥaĥ sen seni añla
 Gencîne-i mĥĥfiye maĥaldür dil-i vîrân

* IV/11 Düşdükce: Düşdükde AMSD.

* IV/15 İndi: İtdi AMSD.

Bil geldüğüni mülk-i vücûda ne içündür
 Sa^cy it olasıñ pādişah-i kişver-i ^cirfān
 Meftūhdur ebvāb-ı kerem iste Hudādan
 Olmaqlığa zānū-zede-i şöhet-i pīrān
 Şarf eyleme evkātüñi bāziçe vü lehve
 Dīvāne gibi olma şaşın suhre-i şıbyān
 Ancağ bu hevā vü heves-i nefis ise maşşūd
 Bu mādde müsterek oldı saña hayvān
 Ref^c eyle gönülden hücüb-i zulmet [ü] nūrı
 Nezzāre-i dīdāra değış cennet ü hūrı

VI

^cĀrif iseñ ol perde-ber-endāz-ı hafāyā
 Tā kim olasıñ maḥrem-i ḥalvetgeh-i ma^cnā
 Bir kerre nigāh eyle pes-i perde-i rāza
 Üstād-ı şüver-bāz olur ol demde hüveydā
 Çün kār-ı nihānī-i meşiyet ola ma^clūm
 Çekme ğam-ı imrüz ile endīşe-i ferdā
 Şıdğ ile rızā-dāde-i taqđır-i Hudā ol
 Virme ḥalecān ḳalbñe tebdīr ile aşlā
 Seng atsa da küdek-menişān olma şikeste
 Mecnūn-reviş ol ^cākıl iseñ ey dil-i şeydā
 Āyīne gibi taşfiye-i levḫ-i derūn it
 Tā saña keder virmeye nīk [ü] bed-i dünyā
 Yek-reng [ü] müsāvāt gerekdür nazarıñda
 Tevbīḫ-i ^cadū düst-nevāzī-i eḫibbā
 Mestāne-i ser-bāz-ı tarab-ḫāne-i cān ol
 Müstağnī-i ^cişret-kede-i her dü cihān ol

VII

Sāḳı şun o meyden ki ola neş^ce-dih-i tāk
 Bir cām ile ḳıl def-i ḫumār-ı dil-i ğam-nāk
 Ol bāde ki nā-şüste-ruḫ-ı gerd-i riyāyı
 Mīnā gibi şābūn-ı kef-i mevci ider pāk
 Ol āteş-i seyyāle-i nāmūs-ı ḫıred-süz
 Pā-māl-kun-ı zühd [ü] vera^c çün ḫas [ü] ḫāşāk
 Ol bāde-i pür-feyz ki geldükde ḫurūşa
 Teh cür^cası ḫāk oldı ḫabābı bu nüh eflāk
 Şem^c-i ḫarem-efrüz-ı dil-i tīre-nihādān
 Bir ḳatresidir mişḳal-i āyīne-i idrāk
 Ref^c eyle bizi ḫākdan ey pīr-i ḫarābāt
 Ḳaldır bir ayağ ile yapış destime bī-bāk
 Leb-teşneleriz cām-ı mey-i ^caşḳa Kelīmiñ

Bu beytin idüp vird-i zebân-ı dil-i çālāk*
 Dil-beste-i sâzım esîr-i mey-i nâ-bıyım
 Ki mevc-i şarâbım vü gehî nây [ü]* rebâbım

VIII

Muṭrib ele al nây-ı pesendîde-maḳâli
 Germ eyle defâsâ dil-i berhem-zede-ḫâli
 Feyz-i neġam-ı sâmi^c a-sûz ile zebânîñ*
 Âteşlere yaḳ sîne-i ‘uşşâḳ-ı cemâli
 Def eyle meded çübek-i sanṭür ile dilden
 Darb eyle* uşûliyle ser-i şaḥş-ı melâli
 Te³şîrini inkâr idemem naġme-i sâzîñ
 Luṭf eyler iken cân [ü] dile cezbe-i ḫâli
 Nây-ı şekerîñ-naġme ider ḫalka-i* gûşı
 Qand-ı qaşab-ı sükker-i ḫâlât-ı me³âli
 Bir dergeh-i* feyzile şandûḳa-ı ṭanbûr
 Meyl-i dil-i^c uşşâḳ degildir aña ḫâlî
 Mızrâbda mı çübda mı mûda mı te³şîr
 Zâhid bunı fehm it ço yeter kîl ile kâli
 Çaldım taşa ben şîşe-i nâmûs ile nengi
 Muṭrib kerem it sen daḫi çal barbet [ü] çengi

IX

Dil-beste-i gîsû-yı ḫam-ender-ham-ı^c aşḳam
 Dîvâne-i zencîrine* pây-ı ġam-ı^c aşḳam
 Perverde-i âġuş-ı mevâlîd-i şelâse
 Ḥayrû’l-ḫalef-i silsile-i Âdem-i^c aşḳam
 Geh vâdî-i Eymen gehî Mûsâ-yı tecellî
 Geh^c İsâ-yı mu^c ciz-nefes-i Meryem-i^c aşḳam
 Geh pîr-i sipihriñ eline sübḫa-ı pervîñ
 Geh sâz-ı kef-i zührede zîr ü bem-i^c aşḳam
 Biñ şûret ile zîb-i mecâlî-i şu³ünam
 Geh ḫüsn [ü] gehî^c aşık [ü] geh^c âlem-i^c aşḳam
 Gâhî girih-i muşmit-i ma^c nâda nihânam
 Geh cilve-geh-i sâḫa-ı keyf [ü] kem-i^c aşḳam
 Ma^c nâ-yı basîṭ-i eşeri kâf ile nünam*

* VII/14 çālāk: şad-çāk AMSD.

* VII/16 nây [ü]: târ-ı AMSD.

* VIII/3zebânîñ: rebâbun AMSD.

* VIII/6 eyle: idüp AMSD.

* VIII/9 ḫalka-i: ḫoḳḳa-i AMSD.

* VIII/11 Bir dergeh-i: Pürdür güher-i AMSD.

* IX/2 zencîrine: zencîr-be AMSD.

* IX/13 nünam: nünun AMSD.

Terkīb-i rumūz-ı kelimāt-ı fem-i °aşkam
 Mevsūm-ı cehūl [ü] gehī med°uvv-i zalūmam
 Maħmil-keş-i ser-bāz-ı emānāt-ı °ulūmam

X

Yā Rab ıanı ol dem ki nihān idi bu hāne
 Gör efgen* olan vuşlat idi çeşm-i cihāna
 Ağyār nihān yār nihān dil daħi nā-būd
 Ne resm nümāyān idi ne nām [ü] nişāne
 Bir bezm idi ol bezm-i şafā kim yoğ idi hıç
 °Uşşāka temāşā-yı cemāle bu bahāne
 Pür-neşve idi cümlesi bir cām-ı şafādan
 Hep bāde-i vaħdet şunulurdu dil [ü] cāna
 Keşret yok idi vaħdet-i maħz idi bu °ālem
 İşbāt-ı vücūd itmege yer yok diger-āna
 Hep ğarķa-be-nūr-ı aħadiyyet idi eşyā
 Ma°dūm idi a°yānda temyīz-i miyāne
 Ma°lūme iken nūkte-i el-an kemā kāne
 Şad hayf ki olduk yine bir-ħāb-ı fesāne
 Dil-şifte-i hūsn-i ezel çeşm-i şühūdız
 Hayret-zede-i āyine-i reng-i vücūdız

XI

Ey nūr-dih-i hestī-i eflāk-i °anāşır
 Feyyāz-ı vücūd-ı şūver-ārā-yı mazāhir
 Dānende-i her müşkil-i ser-beste-i İcād
 Bīnende-i esrār-ı hafāyā-yı zamā°ır
 Bilmekde kemālātın bāpā-der-gil-i hayret
 °Aķl-ı hūkemā [vü] °ulemā-yı mütebahħir
 Pīş-i nazār-ı °aķla temāşā-yı cemāle
 Çekmekde izāfāt-ı neseb perde-i sātir
 Ey mihr-i °amā burķa°-ı ıtlāķ-ı cemālīñ
 Her zerrede pinhān yine her zerrede zāhir
 Zātın ola ıtlāķ-ı haķıķī ile muṭlaķ
 Derk eylemede dil olur elbet mütehayyir
 Bu maṭla°-ı rengin ile bildirdi hayālī
 Hayret idügin ehl-i dile menzil-i āhir
 Ey tır-i ğamet-rā dil-i °uşşāķ-ı nişāne
 Hūķī bitev[ı] meşgul [ü] tū ğā°ib-zamāne

XII

Dil mu°tekif-i ğuşe-i ebrū-yı Muħammed

* X/2 Gör efgen: Nūr-efgen AMSD.

Cân silsile-der-gerden-i gîsü-yı Muḥammed
 Gül-berg-i ruḥı munşabığ-ı şıbğa-ı Raḥmân
 Ezhâr-ı ḥaḳâyıḳda nihân bûy-ı Muḥammed
 Tevhîd ider inṭâḳ-ı İlähî ile ta^clîm
 Tûṭi-i dile âyîne-i rûy-ı Muḥammed
 Firdevs-i ḥaḳîḳatde eb-i Âdem [ü] Ḥavvâ
 Eşyâ ise hep zâde-i yek-mûy-ı Muḥammed
 Ey ^caşḳ hidâyet demidir ‘âşıḳ-ı zâra
 Düşdüm yola göster neredir kûy-ı * Muḥammed
 Vâsıl olayım menzil-i maḳşûda meded kıl
 Cismim ideyim ferş-i reh-i kûy-ı Muḥammed
 Şad ^caciz ile oldı dil-i mehcûr siyeh-kâr
 Bir bende-i nâ-çîz-i senâ-gûy-ı Muḥammed
Sâmî* niçe yüz biñ şalavât ola ḥavâle
 Ol rûḥ-ı şerîfe daḫi eşḫâb ile âle

X III

Hestî-i mecâziyi nihân eyle İlähî
 Esrâr-ı ḥafâyâyı ^ciyân eyle İlähî
 Müstağrak-ı envâr-ı şühûd it dil-i zârı
 Keşf-i hücüb-i dîde-i cân eyle İlähî
 Maḥv eyle gönülden eşer-i naḳş-ı sivâyı
 Ğayriyyeti bî-nâm [ü] nişân eyle İlähî
 Kıl ^cayn-ı yaḳîñ ile bizi vâḳıf-ı esrâr
 Ref-i tutuḳ-ı reyb [ü] gümân eyle İlähî
 Bir pîre ḳul eyle beni kim zıll-ı * Ḥudâdur
 Maḥdûmumı ol şâḫib-i şân eyle İlähî
 Ol mazḫar-ı zâta dilimi eyle muḳâbil
 Bir zerre iken mihr-i cihân eyle İlähî
 Mevc-i naẓar-ı luṭf[ı] ile ol yemm-i cûduñ
 Ḳalbim güher-i cezbeye kân eyle İlähî
 Luṭf it beni maḫcûb-ı vücûd eyleme yâ Rab
 Nâ-maḫrem-i âşâr-ı şühûd eyleme yâ Rab

405*

Terkîb-i Bend-i Nazîre-i Rûḫî-i Bagdâdî*

* XII/10 kûy-ı: süy-ı AMSD.

* **Sâmî**: Asıl ismi Arpaemînzâde Mustafâ olan şair, İstanbulludur. Doğum yılı bilinmemektedir. H. 1146/M. 1734 yılının vefat etmiştir. Bağdatlı Rûḫî'nin Terkîb-i Bend'ine yazdığı naziresi en tanınmış şiirlerindedir. Şiirlerinde musîki terimlerine yer veren Sâmî'nin musîki makamları hakkında bir de mesnevisi vardır (Kutlar Oğuz, 2013).

* zıll-ı: zıll-ı MHEM.

* 405 MHEM s 236, LHD s 88.

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

I

Zâhid bizi ta'n itme ki Allâh-perestiz
 Ol şevk-i maḥabbet ile peymâne-şikestiz
 Tâ rûz-ı elestden beri mey nûş ide geldik
 Şanmañ bizi zâhirdeki mey-ḥâne de mestiz
 Ḥâk-i rehiyiz cur'a-şıfat pîr-i muğāniñ
 Düşdük der-i mey-ḥâneye biz âk ile pestiz
 Yetmez mi 'azîzim bize bu luḫf [u] keremler
 Hep ehl-i ma'ârif ile biz dest-be-destiz
 Her gûşe-i mey-ḥâne bizim meskenimizdir
 Çoḫdan bu ḥarâbâtda biz bâde-perestiz
 Ez-cân u gönül gûş ideriz nây [u] rebâbı
 Mey-ḥâne de nûş eylemişiz köhne şarâbı

II

Ey dil şakınup zevkine aldanma cihāniñ
 Cân gözleriñ aç aşlına ir sırr-ı nihāniñ
 Mey-ḥâne de mey nûş iderek mest ü harâb ol
 Biñ cân ile düş ayağına pîr-i muğāniñ
 Semmûrı geyüp tantanayı başıña alma
 Zevk ister iseñ ḫadrini bil köhne 'abāniñ
 Dîvâne gibi rāh-ı tevekkülde muḫîm ol
 'Aḫla özenüp diñleme pendin 'uḫalāniñ
 Eglence idin kendiñe zencîr-i cününü
 Gîsûsına bağlan hele bir mäh-liḫāniñ
 Âyine gibi 'arız-ı dildāra nazar ḫıl
 Ey cân [u] gönül 'aşḫ-ı ḫaḫîḫiye güzer ḫıl

III

Ḳan ağlamadan şimdi dü-çeşmim tolu nemdir
 Çarḫiñ baña baḫş eylediği hecr ile ğamdır
 Erbâb-ı hüner ḫâk-i mezelletde dem-â-dem
 Şimdi cühelâ zümresi şâyân-ı keremdir
 Aḫbâbıma 'arż eylesem aḫvâl[i] bunidir
 Ehl-i dile eglence olan derd [ü] elemdir
 Sen olma mükedder görüp ikbâl-i cihāni
 Giydikleri bi'llāh[i] kefen içdiği semdir
 Ammâ beni bir ḫâle ḫodı neş'e-i ğurbet
 Nûş eyledigim mey yerine zehr-i sitemdir
 Yâ Rab baña raḫm eyle ki âteşlere yandım

* Başlık: Terkîb-i Bend-i Nazîre-i Rûhî-i Bagdâdî LHD.

Bi'llāh bu bār-ı ğamı çekmekden uşandım

IV

Gögsünde eger var ise sākī seniñ ĩmān
 Şun bādeyi * °ayyāşını kıl hurrem [ü] handān
 Dil-teşneligim söyler isem ben saña sākī
 Kāfir daħi raħm eyler o dem qanda müselmān
 Dilde yeriñ olmasa dü çeşmimle * hayāliñ
 Şahbā-yı firāqıñ beni eyler idi sūzān
 Derd [ü] ğam-ı hicrān ile geçmekdedir °ömrüm
 Hayfā baña olmazsa eger himmet-i pīrān
 Bir kerre nigāh it dil-i dīvāneye şāhım
 Bülbül gibi kūyuñda ider nāle [vü] efgān
 Dil bülbül-i nālān ise bu ten kafesimdir
 Sākī getir ol bādeyi āħir nefesimdir

V

Ol ğamzesi fettān ideli °aqlımı zā°il
 Her laħzada mecrūħ [u] ħarāb olmadadır dil
 °Aşık dil-i dīvānedən eyler mi şikāyet
 Her gördiği meh-rūya eger olmasa mā°il
 Ol çeşm-i sūħan-gūları da böyle qalursa
 Çok qan idecekdir bilürüm ğamze-i qātıl
 Zāhid n'ola münkir ise envār-ı cemāle
 Āşār-ı Hudā'yı °aceb añlar mı o ğāfil
 Ögrenmeden evvel yine * medreseyi şūfī
 Ben mekteb-i °aşq içre degildim yine cāhil
 Ey dil yine sen rāz-ı dili eyleme pinhān
 Bir gün ola aħvālimize raħm ide yārān

VI

Ben bir büte dil bağlayalı hayli zamāndır
 °Aqlı * almada kāfir ne yaman rind-i cihāndır
 Aħvāl-i perīşānımı söylersem o şāha
 Dir ki şu°arā sözleri bi'llāh yalandır
 Cān virmeyicek zūlmine ol kāfir inanmaz
 Al cānımı yā Rab o cefā-kārı inandır
 Āyīn-i qadīm ise eger °aşq ile yanmaq
 Leylā quluñı āteş-i hicrānıña yandır
 Ey bād-ı şabā gözleri maħmūra giderseñ

* IV/2 Şun bādayı: Funūn-ı bāde-i MHEM.

* IV/5 dü çeşmimle: vü çeşmimde LHD.

* V/9 yine: der-i LHD.

* VI/2 °Aql: °Aqlım MHEM.

Bu maṭla^c[ı] yād eyle o dildarı uyandır
 Vechiñde görelen beri biz nūr-ı Hūdāyı
 Ol şevk ile terk eylemişiz rāh-ı hevāyı

406*

Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm*

Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilātün/Fā^cilün

I

N'olduñ ey bī-çāre derviş zār [u] ser-gerdānsiñ
 N'oldı* ey āvāre miskīn derd-i bī-dermānsiñ
 N'oldı ey Hāk dertlisi tutdu iñidin* ^cālemi
 N'oldıñ ey dost bülbüli tā-şubḥ dek nālānsiñ
 N'oldı* ey her yerde nūr-ı Hākḳ[ı] görmek isteyen
^cĀlem[i] naşş [u] temāşādan ^caceb* ḥayrānsiñ
 Sende cem^c olmuş ^culūm-ı evvelīn [ü] āḥirīn
 Ey başiretsiz saña baḳ defter-i dīvānsiñ
 Sensiñ ol āyīne-i İskender-i ^cālem-nümā
 Bir nazar kııl sen seni gör ne ^cazīmü's-şānsiñ
 Zerresiñ zāhirde ammā ḥurşīd-i raḥşānsiñ*
 Kaṭresiñ şūretde gerçi baḥr-i bī-pāyānsiñ

II

Padişāh-ı ^cālem iken bir gedā olmaḳ neden
 Āşinā-yı devlet* iken şimdi cüdā olmaḳ neden
^cĀlem [ü] ḳalbiñ nazargāh-ı Hūdā iken neden
 Ey diriḡā anda[n] şimdi māsivā olmaḳ neden
 Ḳābil iken āşinālıḳ eylemek Mevlā ile
 Tābi^c-i nefis [ü] hevāya āşinā olmaḳ neden
 Sen ḥarīm-i ḥazrete maḥrem vücūd-ı pāk iken
 Nefs-i bed-şūma itā^cat iḳtidā itmek* neden
^cĀlem-i taḥḳīḳden bir noḳtasıñ baḳ kendiñe
 Ey başiretsiz bu veche* mübtelā olmaḳ neden
 Zerresiñ zāhirde ammā ḥurşīd-i raḥşānsiñ*

* 406 MHEM s 238, SND 355.

* Başlık: Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm MHEM.

* I /2 N'oldı: N'oldun SND.

* I /3 N'oldı: N'oldun / iñidi: iñildün SND.

* I /5 N'oldı: N'oldun SND.

* I /6 ^cĀlem[i]: ^cĀlemün / temāşādan ^caceb: temāşāsından hoş SND.

* I /11 raḥşānsiñ: dirahşānuñ SND.

* II /2 devlet: dost SND.

* II /6 itmek: olmaḳ SND.

* II /8 veche: cehle SND.

* II / 11 raḥşānsiñ: dirahşānuñ SND.

Kaṭresin şüretde gerçi baḥr-i bî-pâyansın

III

On sekiz bin ʿālemiñ mirʿatidir zātın seniñ
 Nūr-ı Haḫ seyrānider* baḫdıḫca mirʿatın seniñ
 Sel-sebīl-i ırmaḫ sensin āb-ı Kevşer sendedir
 Daḫi bunlardan şirīn hem oldı lezzātın seniñ
 Men ʿaref sırrından āgāh olmadınsa sen eger
 Zāhidā hep zāyi° oldı zühd tāʿatın seniñ
 Ehl-i ḫāl olmaḫ dilersen iriş ḫāl ehline
 Tā ki taḫlīd olmaya bu vücudı ḫālātın seniñ
 Zerresin zāhirde ammā ḫurşīd-i raḫşānsın*
 Kaṭresin şüretde gerçi baḥr-i bî-pâyansın

IV

Bu cihān ḫaḫ olmadan maḫşūd sen idiñ hemān
 Ḫāb-ı ʿuzletden gözün aç ey başiretsiz uyan
 Sen hevā-yı nefse uyduñ bilmediñ maʿbūduñı
 Ey dirige eylediñ ser-māye-i ʿömri ziyān
 Sen āceb* ḫum-ḫāne-i dār-ı fenā sekrānisin
 Bilmediñ ḫandan gelüp yaḫında olursin revān
 Sen kitāb-ı nāḫıḫ-ı sırr-ı ḫaḫıḫatsin bugün
 Sendedir cümle ʿulūm-ı āşkāre° vü nihān
 Ger dilersen Ḫaḫḫı bilmek kendiñ idrāk idegör
 Kendin idrāk idene olur ʿıyān-ender ʿıyān
 Zerresin zāhirde ammā ḫurşīd-i raḫşānsın*
 Kaṭresin şüretde gerçi baḥr-i bî-pâyansın

V

Kaşların kibriklerin sebʿü'l-meşānñ dersin
 Muşḫaf-ı ḫüsniñ kitāb-ı cāvidānıñdır seniñ
 Otuz iki dişleriñdir eyleyen güher-feşān
 Kaşif-i esrār-ı ḫaḫ olan dehānıñdır seniñ
 Okuyup bildiñse kendiñ sen eger āyātın
 Ḫāb-ı ḫavseyn ile ev edna mekānıñdır seniñ
 Ṭāvus-ı ḫuds-i Ḫudāsın it bu esfelden ürüc
 ʿĀlem-i vaḫdet bilürsin āşiyānıñdır seniñ
 Gevher-i zāt-ı ezelsin bir naḫar ḫıl kendiñe
 Küntü kenziñ ʿālemi° ey Seyf[i] kânıñdır senin

* III/2 seyrānider: seyretdirür SND.

* III/11 raḫşānsın: dirāḫşānuñ SND.

* IV/5 āceb: mey-i SND.

* IV/8 āşkāre: āşıkār SND.

* IV/11 raḫşānsın: dirāḫşānuñ SND.

Zerresiñ zâhirde ammâ hurşîd-i raḥşânsîñ*
 Ƙatresiñ şüretde gerçi baḥr-i bî-pâyansîñ

407**

Terkîb-i bend*

Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün

I

Ey ḥ'âce ki biz bende-i merdân-ı Hudâyız
 Ma'ñada şehiz gerçi ki zâhirde gedâyız
 Bî-ḳayd-ı cihânız bize ḥükm eylemez °âlâm
 Aḥrârlarız bende-i sulṭân-ı beḳâyız
 Ser-geşte-i kühız gehî âvâre-i şahrâ
 Hercâyîleriz çünki ṭaleb-kâr-ı liḳâyız
 Evşâf-ı derün-ı dili izhâra ne ḥâcet
 Ma'lümdur aḥvâlimiz aşḥâb-ı şafâyız
 Ser-mest-i müdâmız velî esrâra ḥabîriz
 Tâ zülf-i girih-gîr ile biz °uḳde-güşâyız
 Düşdi yere her kim ki bize ḳıldı °adâvet
 Kim derd-keşiz tîr-i ḳazâyız fuḳarâyız
 Ruḥsâre-i mehveşlere dil virmişiz ammâ
 Zân itme ki müstaḡraḳ-ı deryâ-yı ḥaṭâyız
 Naḳşa nigh ey ḥ'âce ki naḳḳâşa nighdir
 Şanma ruḥ-ı zîbâya nigh °ayn-ı günehdir

II

Çekdik nice gün güşe-i mey-ḥânedede esmâ
 Tâ dilde ḳarâr eyledi bâde-i müsemmâ
 Bildiñ niçe bir noḳta imiş merkez-i °âlem
 Peymânedden oldı bize bu keşf-i mu'ammâ
 Ger var ise ey ehl-i vera° sende isti°dâd
 Vir ṭa°atiñ al güşe-i mey-ḥânedede bir câ

408**

* V/10 °âlemi: °âlemidürSND.

* V/11 raḥşânsîñ: dirahşânuñ SND.

* 407 MHEM s 240, ND s 489.

* II/7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16,- XIX.- MHEM Eksik olan bendler dipnotu arttıracığından gösterilmemiştir.

* Başlık: Terkîb-i bend ND.

* 408 MHEM s 141. HBVD s 136.

Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilâtün/Fâ°ilün

I

Vâveylâdan mâ-cüz bir mersiyedir*

Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ
 Öldiriñ rûh-ı °Aliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ
 Ceddi pâkimdir Muḥammed bâb-ı zî-şânım °Alî
 Benden eyler aḥz-i âşâr-ı velâyet her velî
 Cebhe-i pâkimde envâr-ı İlahî muncelî
 Mazhar-ı esrâr [ü] esmâ-yı Ḥudâyım öldiriñ
 Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ
 Öldiriñ rûh-ı °Aliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ

II

Ḳanı mı dökmekse ger maḳşüduñuz nâ-ḥak yere
 İrişdir mazlûmen ölmek cümle âl-i Ḥaydara
 Fikriñiz yoḥsa eziyetse eger Peyğambere
 İşte ben şibt-ı Resûl-i Kibriyâyım öldiriñ
 Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ
 Öldiriñ rûh-ı °Aliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ

III

Ḳatlim olmuş bâ°iş-i iḥyâ-yı şer°-i* muḥterem
 Rûh-ı reyḥândır anıñçün cânıma tîğ-ı sitem
 Şerḥa şerḥa itseñiz a°zâmı aşlâ yuf dimem
 Ben rızâ-yı şive-i ḥükm-i ḳazâyım öldiriñ
 Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ
 Öldiriñ rûh-ı °Aliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ

IV

İtmeyiñ ḳatlimde ihmâl ey gürûh-i nâ-bekâr
 Bir mu°inim yoḳ ki itsün ḳatilimden aḥz-ı şâr
 Ḳardeşim °Abbâs mı ya oğlum °Alî ekber mi var
 Bî-kes ü bî-yâver [ü] bî-aḳrabâyım öldiriñ
 Şâmiyân ben nûr-ı çeşm-i Muştafâyım öldiriñ
 Öldiriñ rûh-ı °Aliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ

Mecmuada şairin mahlası bulunmayan bu şiir, Mualim Feyzi'ye ait olup Yunus Koçak'ın "Muharrem Ayı ve Bir Muharrem Mersiyesi" başlıklı makalesinde tanıttığı Şirzad mahlaslı şaire ait Mersiye'de s.: 22-s.: 25'te bulunmaktadır (Koçak, 2004: 136).

Feyzî Efendi: Ahmed Feyzî Efendi'dir. Şirzad ve Feyzî mahlasıyla şiirler yazmıştır. Mu'allim Feyzî ve Acem Feyzî Bey sanlarıyla tanınmaktadır. H. 1258/M. 1842 yılında Tebriz'de doğmuştur. H. 1328/M. 1910 yılında dolayı vefat etmiştir. Feyzî Efendi, edebi yazılarında "Sürûş" takma adını kullanmıştır (Yekbaş, 2014).

* HBVD'de şiirin başında "Bu dahi na-kesan-ı Şam'a hitaben bir makale-i tevbihanedir" başlığı bulunmaktadır.

* Başlık: Vâveylâdan mâ-cüz bir mersiyedir MHEM.

* III/1 şer°: şez HBVD.

V

Ġam yemem tiĝ-i huşümetle kesilse ellerim
 Yerlere Ceyhün gibi ađdıĝca hün-ı peykerim
 şafha-i hāke kelāmu'llāhi taħrīr eylerim
 Bātn-ı Ķur'ān imām-ı evliyāyım öldiriñ
 řāmiyān ben nūr-ı çeřm-i Muřtafāyım öldiriñ
 Öldiriñ rüħ-ı °Aliyyü'l-Murtażāyım öldiriñ

VI

řuret-i cānān görüñdi çeřm-i hün-ālūdıma
 Ķanlı gözlerle gerek baĝsam ruħ-ma°būdıma
 Bir dem evvel řāmiyān reh-yāb idiñ maĝşūdıma
 Öldiriñ sermest-i řahbā-yı rızāyım öldiriñ
 řāmiyān ben nūr-ı çeřm-i Muřtafāyım öldiriñ
 Öldiriñ rüħ-ı °Aliyyü'l-Murtażāyım öldiriñ

VII

Ehl-i Beyte zulum Süfyānīleri řād eyleyiñ
 Ka°beyi virān idip de řāmı ābād eyleyiñ
 Bargāh-ı zü'l-celāl[i] mātem-ābād eyleyiñ
 Ben ki rāh-ı zü'l-celāle reh-nümāyım öldiriñ
 řāmiyān ben nūr-ı çeřm-i Muřtafāyım öldiriñ
 Öldiriñ rüħ-ı °Aliyyü'l-Murtażāyım öldiriñ

VIII

Ķatlı idiñ ferzend-i ma°süm-ı nebiyy-i raĝmeti
 Eyleyiñ şad çāk tā maĝşer kulüb-i ümmeti
 Öldiriñ řāh-ı řehīdān-ı diyarı ĝurbeti
 İşte ben řāh-ı řehīd-i Kerbelāyım öldiriñ
 řāmiyān ben nūr-ı çeřm-i Muřtafāyım öldiriñ
 Öldiriñ rüħ-ı °Aliyyü'l-Murtażāyım öldiriñ

IX

Fıkr-i istimdād gelmez bu dil-i āĝāhıma
 Siz Yezīde faħr idiñ ben de Resūlu'llāhıma
 Baĝmayıñ zūr-ı °aşađdan böyle āh ü vāhıma
 Māhī-i Allāh-ı baħr-i belāyım öldiriñ
 řāmiyān ben nūr-ı çeřm-i Muřtafāyım öldiriñ
 Öldiriñ rüħ-ı °Aliyyü'l-Murtażāyım öldiriñ

X

İttigin herkes bulur °uĝbāda ey ĝavm-i li°ām
 řanmayıñ ĝalsun cezasız fi°iliñiz yevmü'l-ĝıyām
 Bendesin elbet řefā°atle ider ceddım be-kām
 Nūr-ı çeřm-i řāfi°-i rüz-ı cezāyım öldiriñ
 řāmiyān ben nūr-ı çeřm-i Muřtafāyım öldiriñ

Öldiriñ rûḥ-ı ʿAliyyü'l-Murtażâyım öldiriñ

4. SONUÇ

Mecmuaların ilk örnekleri, Türk edebiyatının Anadolu sahasında gelişip tam anlamıyla bir klasik edebiyat olarak kabul gördüğü XV. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmıştır. XVI. yüzyıldan sonra ise mecmualar, sayı ve çeşitleri iyice artarak Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatında çok yaygın ve önemli bir eser türü haline gelmişlerdir. Genellikle meraklılarınca derlenmiş, içeriği, şekil özellikleri bakımından nasıl tasarlanacağı tamamen mürettibin kişisel zevkince belirlenmiş seçme şiirlerden oluşan seçkiler, günümüz şiir antolojisi mahiyetinde eserlerdir.

Öncelikle şüara tezkireleri ve tarihler, daha sonra da devrin şiir mecmuaları ve cönkler Türk edebiyatı tarihinin en önemli kaynaklarından. Günümüzde edebiyat araştırmacıları, şiir mecmualarından mecmuanın tanıtılması için kaleme aldıkları makalelerine kaynak olarak, edebî metinlerin neşrinde ve metin tesisinde nüsha olarak, biyografik kaynak olarak, kültür hayatına dair araştırmalarda çeşitli şekillerde istifade etmektedirler.

Tez çalışmamıza konu olan Hacı Ali Efendi'ye ait şiir mecmuası, Mehmet Büyükerzurumlu'nun özel koleksiyonunda bulunmaktadır. Mecmuanın tamamı 254 sayfadır. Tezimizin konusu olan (ss.: 1-ss.: 242) kısmıdır. Toplam 408 Türkçe manzume bulunmaktadır. Hacı Ali Efendi'nin kendi hattıyla yazılan mecmua, Maraşlı şairlerin şiirlerini ihtiva etmesi bakımından oldukça kıymetli bir eserdir.

Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye ait şiir mecmuasında XIII. yüzyıldan itibaren farklı devirlerde yaşamış divan ve tekke şairlerine ait çoğunlukla ahlakî öğütler veren nasihatnâmeler; ilâhî, tevhid, na't, münâcât gibi dini tasavvufî türler; hicviyeler ve Alevî-Bektaşî neşve ile yazılmış Hz. Peygamber, Hz. Fatma, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin'den oluşan Ehl-i Beyt'i, Hz. Peygamberin neslinden gelen on iki imamı ve Kerbela vakasını konu alan Türkçe menzume bulunmaktadır. Bunlar arasında Nesîmî, Vîrânî ve Müfidî'ye ait ayetleme örnekleri de görülmektedir. Manzumeler; kasîde, gazel, mesnevî, müfred, murabba', şarkı, muhammes, tahmîs, müseddes, tesdîs, terkîb-i bend, tercî'-i bend, koşma, kıt'a nazım şekilleriyle yazılmışlardır. Genel olarak en fazla gazel nazım şekli görülürken ikinci olarak koşma yer almaktadır.

Mecmuada toplam 408 şiir bulunmaktadır. Bunlardan 123 şaire ait (Ahmed 1, Ârif 2, Arşî 1, Âşık Ömer 1, Âşık Veli 1, Aydî 3, Bâkî 1, Bosnavî 2, Cevâbî 1, Cezbî 1, Er Mustafa 1, Eşref 1, Eşref Paşa 16, Eşref-Kâzım 2, Fâzıl 1, Fehîm 1, Ferdî 1, Fevzî 1, Fitnat 1, Fuzûlî 16, Garîbî 1, Gülâbî 1, Gülşenî 1, Hâfız 17, Halîlî 1, Harâbî 2, Hasırcızâde Hâfız 1, Hâşim 2, Hilmî Dede 16, Hulûsî 1, İbrâhim Kul Himmet Üstâdım 1, Kalbî 1, Kalender Abdâl 1, Kâmil 4, Kanberî 1, Kâni' 2, Kaygusuz Abdâl 10, Kaygusuz Alâeddin 1, Kazak Abdâl 1, Kâzım 4, Kelîmî 1, Ken'an Bey 1, Kethüdâzâde Ârif 2, Kul Himmet 2, Kul Himmet Üstâd 1, Kul Mustafa 1, Kurban Abdâl 1, Lâmi'î 2, Leylâ Hanım 23, Lüfi 1, Mecnûnî 1, Mevlûdî 1, Mihr 1, Mir'atî 1, Muallim Feyzî 1, Muhyiddîn 2, Mûnis 1, Murât 1, Müfidî 1, Müştâk 1, Nefîs 3, Nâbî 6, Nâdir 3, Nakşî 2, Nef'î 1, Nedîm 2, Nesîmî 14, Neyzen Tefvik 4, Nigârî Mîr/Seyyîd 41, Nihâlî 1, Niyâzî

Mısrî 14, Nûrî 1, Nüzûlî 6, Pesendî 1, Pîr Sultan Abdâl 8, Râgıp Paşa 1, Rahmî 1, Râmız 2, Râsih 1, Rızâ 3, Rif'at 1, Rûhî 5, Sâdık Baba 3, Sâ'idî 1, Sâdık Abdâl 1, Sâfi 1, Sâ'idî 1, Sâkîb 2, Sâmi 1, Sâni/Şânî 1, Sersem Ali 1, Seyfi (Seyfullah Nizâmoğlu) 28, Seyrânî 1, Sezâi 8, Sıdkî 2, Sûzî 1, Sükûtî 1, Sürûrî 2, Şâh Hatâyî 9, Şâhî 1, Şânî 1, Şemsî 1, Şerîfî 1, Şevket 1, Şevkî 1, Şeyh Gâlib (Es'ed) 2, Şeyhî 1, Şîrî 1, Şükrî 1, Tâceddînoğlu 1, Teslîm Abdâl 1, Ulvî 2, Usûlî 2, Vahdetî 1, Vehbî 1, Vecdî 1, Vîrânî Abdâl 8, Yûnus 11, Za'fî 1, Zahmî 1, Zâtî 1, Zeminî 1, Ziyâ Paşa 1) 398 şiir tespit edilmiştir. 10 şiirin ise şairinin mahlası tespit edilememiştir.

Nâdir Baba, Halîlî, Hamamcızâde Hâfız-ı Mar'aşî, Sünbülzâde Vehbî, Yusuf Kenân Bey mecmuada şiirleri tespit edilebilen Maraşlı şairlerdir.

Bu tez ile XIX. yüzyılda Maraş'ta tertip edilmiş ve şimdiye dek üzerinde hiçbir çalışma yapılmamış olan Maraşlı Hacı Ali Efendi'nin Şiir Mecmuası günümüz alfabesine aktarılmış, sistematik tasnifi yapılarak muhteva bakımından tanıtılmıştır.

KAYNAKÇA

- ADA, İ., 2009. Neyzen Tevfik Azâb-ı Mukaddes, Kapı Yayınları, İstanbul, 343s.
- AK, C., 2001. Bağdatlı Rûhî Divanı, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, 1062s.
- AKKUŞ, M., 1993. Nef'î Dîvânı, Akçağ Yayınları, Ankara, 355s.
- AKSOY, Ö.A., 1954. Aydı Dîvânı, Desen Matbaası, Ankara, 204s.
- AKYÜZ, K., BEKEN, S., vd., 1990. Fuzûlî Dîvânı, Akçağ Yayınları, Ankara, 588s.
- ALICI, G., 2009. Mevlid Mara'sî Kurra-zade Nadiri, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş, 368s.
- _____, 2016. "Klasik Türk Şiiri Kaynaklarından Mecmua ve Sa'dedîn El-Mar'aşî'nin Şiir Mecmuası", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (2), ss. 371-418.
- ALICI, L., 2010. Divan-ı Hâfız-ı Mar'aşî İnceleme-Tenkitli Metin, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş, 384s.
- _____, 2004. "Tezkirelere Göre Kahraman Maraşlı Divan Şairleri", Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (2), ss. 65-72.
- ALICI, L., 2010. Halîlî-i Mar'aşî, Tenkitli Metin-Tıpkı Basım, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş, 232s.
- ALICI, L. ve ALICI, G., 2013. Hâmî Abdu'l- Gaffar Baba Divan-ı Hâmî Mar'aşî Tenkitli Metin-Tıpkı Basım, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş, 573s.
- ASLANOĞLU, İ., 1992. Şâh İsmail Hatâyî Divan, Dehnâme, Nasihatnâme ve Anadolu Hatâyîleri, Der Yayınları, İstanbul. 576s.
- ATAÇ, M.B., 2007. "Ayıntablı Hafız Abdülmecidzade Divanı, İnceleme- Metin", Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- AYAN, H., 1991-92. "Bir Nazire Mecmuası", Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türklük Araştırmaları Dergisi, 7, ss. 111-118.
- _____, 1997. "Bir Şiir Mecmûasında Ahmed Yesevî", Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 3, ss. 79-84.
- _____, 2014. Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni, TDK Yayınları, Ankara, 928s.
- AYDEMİR, Y., 2001. "Şairlerin Edebi Kişiliğinin Tespitinde Mecmuaların Rolü", Türk Kültürü, 464, ss. 731-744.
- _____, 2001. "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü", Bilig, 19, ss. 147-156.
- _____, 2007. "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", Turkish Studies: Türkooloji Araştırmaları, 5 (2), ss. 122-137.
- AYNUR, H., ÇAKIR, M. vd., 2012. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yayınları, İstanbul. 527s.
- CANPOLAT, M., 1982. Ömer bin Mezîd Mecmû'atü'n-nezâ'ir, TDK Yayınları, Ankara, 370s.

- CEBECİOĞLU, E., 2008. Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, Ağaç Yayınları, İstanbul, 302s.
- ÇEÇEN, H. 1996. “Fıtnat Hanım ve Divanı İnceleme Metin”, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- ÇELİK, R., 2012. “Fehîm-İ Sâni (Süleyman Fehîm) ve Dîvânı İnceleme-Metin”, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hayatı Sanatı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- DEVELLİOĞLU, F., 1993. Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, 1195s.
- DİLÇİN, C., 1999. Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, Türk Dil ve Kurumları Yayınları, Ankara, 531s.
- ELÇİN, Ş., 1997. “Cönkler ve Mecmualar Üzerine”, Halk Edebiyatı Araştırmaları I, Akçağ Yayınları, Ankara, ss. 11-13.
- ERCAN, Ö., 2013. “Bektâşî ve İshrâkî Bir Şair: Sâfi, Hayatı Ve Divan’ının Nüshaları”, Turkish Studies, 8 (1), ss. 1375-1395.
- ERDOĞAN, A., 2004. Unutulan Şehir Ankara, Akçağ Yayınları, Ankara, 432s.
- ERDOĞAN, K., 1999. “Manisalı Bir Şair: Mustafa Nüzuli Efendi ve Taziyetnamesi”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 13, ss. 203-215.
- ERGUN, S.N., 1942. Türk Musikisi Antolojisi, 1, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 832s.
- _____, 1946. Hatâyî Divanı Şâh İsmail Safevî Edebi Hayatı ve Nefesleri, Maarif Kitaphanesi, İstanbul, 248s.
- EŞREF PAŞA, 1861. Pâk-i Dîvân-ı Eşrefü’ş-şu’arâ, Matbaâ-yı Âmire, İstanbul, 205s.
- GIYNAŞ, K., 2011. “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, (25), ss. 245-260.
- GÖLPINARLI, A., 1972, 100 Şair 1000 Şiir, Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi “Tasavvufi Zühdî Edebiyat, Melami-Hamzavi Halk Edebiyatı, Alevi-Bektaşî Halk Edebiyatı”, Milliyet Yayınları Türk Klasikleri Dizisi, 7 (1), İstanbul, 300s.
- GÜRBÜZ, M., 2012. “Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yayınları, İstanbul, ss. 97-113.
- _____, 2013. “Mecmuaların Tüketim Biçimleri Üzerine Kimi Tespitler”, Gazi Türkiyat, (12), ss. 67-74.
- _____, M., 2013. “Şiir Mecmûalarının Kaynakları Üzerine”, Turkish Studies: Türkoloji Araştırmaları, 8 (1), ss. 315-322.
- GÜREL, Z., 1980. Hak Âşıklarından Deyişler, Olgaç Matbaası, Ankara, 136s.
- GÜZEL, A., 1981. Kaygusuz Abdâl, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 343s.
- _____, 2004. Kaygusuz Abdâl/Alâaddin Gaybî, Akçağ Yayınları, Ankara, 496s.
- HAYÂLÎ-İ GÜLŞENÎ, 1576. “Hayâlî-i Gülşenî Dîvânı”, İstinsah Eden: Ali Safvetî, Milli Kütüphane, Türkçe Yazmalar, Nu: 213. Ankara.

- İBRAEV, M., 2007. "Aşık Ömer'in Taskent'te Basılmış Divanı Üzerine Bir İnceleme", Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- İPEKTEN, H., 2014. Eski Türk Edebiyatı Nazım şekilleri ve Aruz, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.368.
- KÂZİM PAŞA, 1884. Makâlîd-i Aşk, İstanbul.
- KAPLAN, H. 2018. "Bâkî'nin Basılı Divanlarında Yer Almayan Şiirleri ve Divanının Bir Nüshası Üzerine Bazı Notlar" International Journal of Language Academy, 6 (2), ss. 223-253.
- KAYA, D., 2016. "Âşık Şiirinde Ayetlemeler" Alevilik Araştırmaları Dergisi 11, ss.205-244.
- KILIÇ, A., 2012. "Mecmua Tasnifine Dair", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yayınları, İstanbul, ss. 75-96.
- KOCATÜRK, V.M., 1968. Tekke Şiiri Antolojisi: Türk Edebiyatında Dini ve Tasavvufi Şiirler, Edebiyat Yayınevi, Ankara, 564s.
- KOLAYLI, N.T., 1919. Hiç, Mahmut Bey Matbaası, İstanbul, 56s.
- KÖKSAL, M.F., 2009. "Seyyid Nesîmî'nin Yayımlanmamış Şiirleri" Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 50, ss. 77.
- _____, 2011. "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve İshak-zâde Fevzi Mecmuası", Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu, Nevşehir Üniversitesi, Nevşehir.
- _____, 2012. "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yayınları, İstanbul, ss. 411-431.
- KURNAZ, C., AYDEMİR Y., 2013. "Mecmualara Sorulması Gereken Sorular" Turkish Studies: Türkoloji Araştırmaları, 8 (1), ss. 51-64.
- KURU, S.S., 2012. "Mecmuaların İçine, Edebiyatın Dışına Doğru" Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, İstanbul, Turkuaz Yayınları, ss. 17-29.
- KUT, G., 1986. "Mecmualar", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C VI, Dergâh Yayınları, İstanbul, ss. 170-177.
- KUYUMCU, F., 1978. Evliyanın Dilinden, Nur Yayınları, Ankara, 733s.
- LEVEND, A.S., 1984. Türk Edebiyatı Tarihi Giriş C I, TTK Yayınları, Ankara, 666s.
- MENGİ, M., 1997. "Bir Şiir Mecmuası Hakkında", Türkoloji Dergisi, 7 (1), ss. 79-81.
- MERMER, A., ALICI, L. vd., 2017. Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yayınları, Ankara, 550s.
- MUSTAFA NÜZÜLÎ, 1915. Dîvân-ı Mustafa Nüzulî el-Kulavî, Ahmed Kâmil Efendi Matbaası, İstanbul, 112s.
- MÜŞTAK BABA, 1264. Dîvân-ı Müştak Baba, Takvimhâne-i Âmire Matbaası, İstanbul.

- NOYAN, B., 1986. Mehmet Ali Hilmi Dede Baba Divanı, Merdiven Köyü Şahkulu Sultan Külliyesini Koruma Onarma ve Yaşatma Derneği Yayınları, İstanbul, 527s.
- PALA, İ., 2013. Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Kapı Yayınları, İstanbul, 637s.
- ÖGMÜŞ, H. 2013. Osmanlı Toplumunda Kur'an Kültürü ve Tefsir Çalışmaları II, "Terkîb-i Bend Geleneğine Yansıyan Kur'ânî Unsurlar Ziyâ Paşa ve Muallim Nâci'nin Terkîb-i Bendleri Çerçevesinde Bir Tahlil", İlim Yayma Vakfı, İstanbul, ss. 429-446.
- ÖZMEN, İ., 1998. Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi, 1, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 593s.
- _____, 1998. Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi, 2, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 757s.
- _____, 1998. Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi, 3, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 701s.
- _____, 1998. Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi, 4, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 843s.
- _____, 1998. Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi, 5, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 943s.
- ÖZTELLİ, C., 1969. On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî, Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yayınları, Ankara, 120s.
- ÖZTELLİ, C., 1997. Bektaşî Gülleri, Bektaşî-Alevî Şiirleri Antolojisi, Özgür Yayınları, İstanbul, 416s.
- ÖZTÜRK, N., 2010. "İstiklâl Marşı'nın Yazıldığı Mekânın Banisi Şeyh Tâceddin Mustafa'nın Edebî Şahsiyeti ve Divançesi", Vefatının 73. yılında Mehmet Âkif Ersoy Bilgi Şöleni 4 Mehmet Âkif Edebiyat ve Düşünce, Ankara, Türkiye Yazarlar Birliği Yayınları, ss. 189-205.
- ÖZUYGUN, A., 1999. "Hasan Sezâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi" Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- SAMİ, Ş., 2015. Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1602s.
- SARAÇ, M.A.Y. ve GÜRER, A. (Ed.) 2014. Eski Türk Edebiyatına Giriş: Biçim ve Ölçü, AÖF Yayınları, Eskişehir, 150s.
- SOFUOĞLU, M., 1987. "el-Câmi'u-Sahîh" Sahîh-i Buhârî ve Tercümesi, C 1, Ötüken Yayınları, İstanbul, 511s.
- SÖYLEMEZ, İ., 2013. "Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı", Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- SÜLEYMAN ZÂTÎ BEY, 1257. Dîvân-ı Zâtî, Takvîm-i Vekâyî Nezâreti, İstanbul, 89s.
- TDK (Türk Dil Kurumu), 2005. Türkçe Sözlük, Ankara, 2244s.
- TANYILDIZ, A., 2012. "Şiir Mecmualarının Neşri Hakkında", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5 (21), ss. 224-239.

- TARLAN, A.N.T., 1946. “Eski Mecmualar Arasında”, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 1 (3-4), ss. 122-137.
- _____, 2012. “Mecmualar Arasında”, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 1 (2), ss. 163-177.
- TAŞ, B., 2015. “Klasik Türk Edebiyatında Manzum Tefsir”, The Journal of Academic Social Science Studies, 37, ss. 101-121.
- TORUN, E., 2018. “19. Yüzyıl Şairi Süleyman Fehim Efendi Divanı: İnceleme, Metin ve Dizin”, Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TOSUN, E., 2007. “Erbilli Âmâ Yusuf Garibî Efendi Divanı İnceleme-Tenkitli Metin” Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- _____, (Türk Dil Kurumu), 2012. Yazım Kılavuzu, Ankara, 584s.
- TUNÇ, S., 2000. “Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı bir Şiir Mecmuası”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6, ss. 105-139.
- ÜÇÜNCÜ, K., 2002. “Edib Harâbî Dîvânî İnceleme Metin”, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- ÜNAL, B., 2006. “Vîrânî Dede Fakr-Nâme İnceleme-Metin-Dizin” Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- TÜRKMEN, A.F., 1939. Mufassal Hatay Tarihi; Hatay Şairleri, C 3, İktisat Basımevi, Ankara, 232s.
- ÜNVER, İ. 1993. Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler, Türkoloji Dergisi, 11 (1), ss. 51-89.
- VÎRÂNÎ, (TY), Dîvân-ı Vîrânî Sultan, Marmara Üniversitesi Kütüphanesi, Nu.: 811, İstanbul.
- YILMAZ, M., 1992. Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler, Enderun Kitabevi, İstanbul, 196s.
- YAKAR, H.İ., 2013. Antepli Divan Şairleri, YCM Yayınları, Gaziantep, 344s.
- YÖNTEM, A.C., 1927. “Edebî ve Tarihî Tedkiklere Yarayacak Eserlerden: Bazı Mecmualara Dair” Hayat, Numara 32.
- _____, 1927. “Edebî Tedkiklerde Mecmuaların Rolü”, Hayat, Numara 45.
- _____, 1927. “Edebî ve Tarihî Tedkiklere Yarayacak Eserlerden: Bazı Mecmualara Dair”, Hayat 2 (32), ss. 103.
- _____, 1927. “Edebiyat Tedkiklerinde Mecmuaların Rolü” Hayat, 2 (45) ss. 363-364.
- YILDIZ, A., 2017. Sivaslı Divan Şairleri, Sivas Belediyesi, Sivas, 316s.
- AKIN, B., 2014. “Hilmi (Hilmi Dede)”, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6099> (02.04.2019).
- AKIN, B., 2014. “Sersem Ali”, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> (5.04.2019).

- AKSOYAK, İ.H., 2015. “Sezâyî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6712> (01.02.2019).
- AKSOYAK, İ.H., 2014. “Nâzım”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2339> (25.04.2019).
- AKSOYAK, İ.H., 2015, “Râmiz”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6824>
(25.04.2019).
- ARSLAN, M., 2014. “Ârif”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6290> (18.02.2019).
- _____, 2014. “Kâzım Paşa”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5205> (26.03.2019)
- _____, 2014. “Eşref Paşa”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3103> (19.04.2019).
- _____, 2014. “Sıdkî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7025> (25.04.2019).
- _____, 2014. “Leylâ Hanım”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com> (10.05.2019).
- _____, “Müş tâk”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2190> (10.05.2019).
- _____, 2014. “Kâmil”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4634> (13.05.2019).
- _____, 2014. “Zâtî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2068> (13.05.2019).
- _____, 2014. “Ziyâ Paşa”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6343> (20.05.2019).
- ATİK, H., 2015. “Nakşî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6770> (12.04.2019).

- ATLI, S., 2014. “Zahmî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2684> (15.04.2019).
- AYAZ, B., 2015. “Kaygusuz Abdal”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6913>(03.04.2019).
- BAYRAM, P. 2014. “Nigârî”
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1635> (17.02.2019).
- BEKKİ, S., 2014. “Pir Sultan Abdal”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1635> (02.03.2019).
- BEKTAŞ, E., 2017. Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Dîvânı,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55973,pertev-divanipdf.pdf?0>
(21.05.2019).
- BİLGİN, A., 2017. Nigârî Dîvânı,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55757,nigari-divanipdf.pdf?0>
(10.02.2019).
- BİLKAN, A.F., 2014. “Nâbî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1846> (24.04.2019).
- ĆATOVIĆ, A., 2014. “Vahdetî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5916> (22.04.2019).
- ÇAKAN, İ.L., 1993. “Dahhâk b. Süfyân” <https://islamansiklopedisi.org.tr/dahhak-b-sufyan> (01.03.2019).
- ÇAKIR, E., 2014. “Arşî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5661> (25.04.2019).
- _____, 2014. “Kanberî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5608> (04.05.2019).
- _____, 2014. “Kazak Abdal”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5501> (20.04.2019]
- ÇAKIR, M., 2014. “Kazak Abdal”, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com>
(15.05.2019).
- DERMAN, M.U. ve UZUN, M., 1992. “Besmele”,
<https://islamansiklopedisi.org.tr/besmele#2-hat> (27.03.2019).
- DOĞAN, M.N., 2000. Fuzûlî Leylâ ve Mecnûn,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10680,metinpdf.pdf?0> (21.03.2019).

- DUYMAZ, A., 2014. “Âşık Ömer”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992> (05.05.2019).
- ER, Ş., 2015. “Kaygusuz Alâeddin”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6856> (25.03.2019).
- ERDOĞAN, M., 2014. “Şeyhî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4463>
(26.02.2019).
- ERENLER, İ.M., 2017. “Divan Şiiri Bizim Neyimiz Olur?”,
<https://www.izdiham.com/idris-mahfi-erenler-divan-siiri-neyimiz-olur/>
(25.02.2019).
- GENÇ, İ., 2018. Tezkire-i Şu’arâ-yı Mevleviyye,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/57762,tezkire-i-suara-yi-mevleviyyepdf.pdf?0> (9.05.2019).
- GIYNAŞ, K., 2017. Pervâne Bey Mecmuası,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0>
(21.04.2019).
- GÖKYAY, O. Ş., 1993. “Cönk”, TDVİA, <https://islamansiklopedisi.org.tr/conk>
(16.02.2019).
- GÖRKEM, B., 2013. “Seyrânî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=647>
(13.05.2019).
- İNCİ, P.E., 2013. “Zeminî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=243>
(26.02.2019).
- İSEN, M., 2013. “Usûlî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=26>
(15.04.2019).
- İSMAİL HAKKI BEY, TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu) Nota Arşivi, Bölüm 10663, <http://www.trtnotaarsivi.com/bak-tsm.php> (25.04.2019).
- KAPLAN, Y., 2014. “Âmâ Garîbî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3415>
(15.03.2019).
- KAVRUK, H., 2014. “Niyâzî-i Mısrî”
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3605>
(03.19.2019).
- KAYA, D., 2014. “Er Mustafa”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5268>
(13.05.2019).

- KESİK, B., 2014. “Koca Râgıp Paşa”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3207> (11.05.2019).
- _____, 2015. “Müfidî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7686> (10.04.2019).
- _____, 2014. “Şerîfî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3140>(11.05.2019).
- KÖKSAL, M.F., 2011. “Mestap Örnek Tablo” <https://mestap.com/mestap-ornek-tablo/>
(20.03.2018).
- _____, 2013. “Gülâbî”
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=371>(10.05.2019).
- KUT, G., Kut, 2015. “Lâmi’î Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6797>(26.02.2019).
- MACİT, M., 2015. “Hayâlî-i Gülşenî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7179> (18.03.2019).
- _____, 2013. “Fuzûlî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624> (24.03.2019).
- _____, 2013. “Nedîm”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=573> (24.04.2019).
- _____, 2015. “İbrahim Gülşenî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7180>(24.04.2019).
- MACİT, M. ve KAPLAN, H., 2014. “Bâkî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2462>(24.04.2019).
- PEHLİVAN, G., 2014. “Kul Nesîmî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4976>(19.03.2019)
- OĞUZ, M.Ö., 2015. “Yunus Emre”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7433>(01.05.2019).
- OĞUZ, F.S.K., 2013. “Sâmî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=14>
(19.05.2019).

- ÖZTOPRAK, N., 2014. “Rûhî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2428> (03.05.201).
- ÖZTÜRK, E.C. ve ÇAKIR, E., 2013. “Seyyid Seyfi/Seyyid Nizamoğlu”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=636> (09.03.2019).
- RİFAT BEY, TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu) Nota Arşivi, Bölüm 10062,
<http://www.trtnotaarsivi.com/bak-tsm.php> (25.05.2019).
- SELÇUK, B., 2013. “Nefî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=911>(11.05.2019).
- SELÇUK, E., 2014. “Râsîh”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1377> (11.05.2019).
- ŞAHİN, E., 2014. “Ulvî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3891>(11.05.2019).
- TAN, B., 2014. “Veli Abdal”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4337>(15.02.2019).
- TATÇI, M., 1990. Yûnus Emre Dîvânı,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10662,girispdf.pdf?0> (05.04.2019).
- TEKİN, G., 2014. “Kalbî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6149> (05.05.2019).
- TURAN, F.A., 2015. “Mirâtî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7010>(24.05.2019).
- TÜLÜCÜ, S., 2005. “Muallakât”, TDVİA, <https://islamansiklopedisi.org.tr/muallakat> (16.02.2019).
- UZUN, M., 2003. “Mecmua”, TDVİA, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua> (16.02.2019).
- ÜNAL, M., 2014. “Hâşim”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3544> (15.04.2019).
- _____, 2014. “Pesendî Ali Dede”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3194> (02.05.2019).
- YAKAR, H.İ., 2013. “Hâfız”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=309> (15.01.2019).

- YAKAR, H.İ. ve ORTA, N.K., 2014. “Aydî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4491> (01.03.2019).
- YEKBAŞ, H. “Feyzî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6266>(04.03.2019).
- _____, 2014. “Harâbî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2360>(15.04.2019).
- YILDIZ, A., 2013. “Sûzî”,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=491>(15.02.2019).
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>
<http://sozluk.gov.tr>
<http://tr.wikishia.net>
<http://www.kamusiturki.com>
<http://www.lugatim.com>
<http://www.osmanlicaturkce.com>
<https://hadislerleislam.diyenet.gov.tr>
<https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr>
<https://kuran.diyenet.gov.tr>
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
<https://www.osmanlicayazilisi.com>

İNDEKS

A, Ā

- °Abbās, 429, 467
 āb-ı hayāt, 92, 312
 āb-ı hayvān, 117
 Āb-ı hayvān, 151, 438
 ādem, 355
 Ādem, 123, 150, 151, 154, 159, 172, 188,
 198, 226, 246, 247, 264, 267, 270, 273,
 310, 315, 325, 362, 365, 366, 383, 384,
 412, 413, 427, 459, 460
 °Adem, 75
 °aduvu'llāh, 214, 390
 Aḥmed, 101, 117, 195, 202, 204, 214, 246,
 261, 267, 318, 363, 364, 365, 370, 383,
 386, 418
 Aḥmed-i Muḥtār, 221, 299, 315, 363, 429
 Aḥmediyy'ül-meşreb, 199
 Aḥmedī, 167, 216, 288
 aḥsen-i taḫvīm, 121, 422, 427
 āl-°abā, 422
 °ale'l-°arşī's-tevā, 89, 246
 °ālem-i lāhūt, 161
 °Alevī, 142, 216
 āl-i °abā, 119, 143, 205, 214, 215, 217, 218,
 257, 288, 385, 392, 407, 413, 420, 423,
 425, 433
 āl-i Aḥmed, 95, 283, 309
 āl-i Ḥaydar, 288
 āl-i Ḥayder, 467
 āl-i Mervān, 430
 Āl-i Muḥammed, 205
 āl-i Nebī, 420
 āl-i Peyamber, 96
 āl-i Resūl, 83, 91, 95, 98, 367, 421, 422, 423
 āl-i Resūlu'llāh, 426
 Allāh, 79, 87, 88, 89, 95, 101, 106, 111, 123,
 151, 153, 154, 159, 160, 162, 170, 187,
 189, 219, 220, 275, 278, 284, 285, 287,
 344, 351, 355, 356, 358, 359, 362, 375,
 381, 399, 400, 412, 413, 443, 446, 447,
 450, 455, 461, 468
 Allāhu ekber, 204, 214, 404
 Allāhu'ş-şamed, 403
 °alleme'l-esmā, 150, 154, 226, 259, 264, 310
 alleme'l-Ḳur'ān, 120
 °Alī, 125, 168, 216, 219, 224, 225, 227, 266,
 268, 279, 293, 296, 316, 319, 330, 348,
 358, 436, 443
 °Alī, 94, 95, 100, 103, 104, 111, 145, 147,
 167, 168, 173, 209, 226, 227, 228, 229,
 231, 233, 238, 239, 258, 259, 260, 266,
 267, 268, 278, 288, 290, 291, 292, 294,
 295, 296, 297, 317, 319, 330, 331, 332,
 338, 345, 358, 360, 362, 368, 372, 383,
 384, 385, 386, 423, 424, 425, 433, 434,
 435, 436, 444, 466
 °Alī Aşğarī, 421
 °Alī Ekber, 467
 °Ālī Mūsā e'r-Rızā, 95
 °Alī Mūsā Rızā, 78, 81, 96, 97, 98, 102, 105,
 243, 369, 392, 409
 °Alī Şāh-ı Necef, 118
 °Alī Zeyne'l-°Abā, 77, 95, 105, 368, 421
 °Aliyyü'l-Murtażā, 77, 84, 97, 105, 108,
 194, 195, 242, 318, 389, 409, 410, 426,
 428, 429, 444, 466, 467, 468
 °Anḳā, 85, 86, 212, 272, 347, 361
 °Arab, 158
 Aras, 210
 °Ārif-i billāh, 191
 °Arş-ı Kürsī, 271
 °arşu'llāh, 395, 413
 °Āşā, 315
 °Askerī, 81, 97, 102, 105, 110, 118, 258,
 297, 370, 385, 409, 423
 °aşḳu'llāh, 413
 °Atṭār, 149
 āyine-i İskenderi, 350
 °Ayn, 355

°ayne'l-viṣāl, 125

°ayne'l-yakīn, 118, 346, 399

°Ayn-ı Beytu'llāh, 191

°Azrā'il, 279

B

Bağdād, 455

bāğ-ı İrem, 410

Bākır, 81, 96, 102, 105, 118, 243, 297, 368,
385, 423

Balım Sultān, 372

Baḥā, 206

Baḥḥāl Ġāzī, 363

Bā-yı Bismi'llāhi'r-raḥman, 118

bā-yı bismillāh, 103

Bederü'l-Dücā, 379

beḳā bi'llāh, 240

Bektāṣī, 241, 242, 335, 336, 433

Bektāṣī Velī, 111

Belkıs, 343

Betül, 100, 422

beyt-i Haḳ, 124

Beyt-i Ma°mür, 353, 423

Beyt-i Mükerrrem, 246

Beytu'llāh, 80, 123, 278, 279, 315, 413

Beytü'l-Harem, 405

beytü'l-ḥazen, 326

Beytü'l-lahim, 328

Beytü'l-Ma°mür, 183

bi'llāh, 160, 287, 309, 334, 367, 390, 418,
462, 463

Bi'llāhi, 378

bi-ḥamdi'llāh, 77, 104, 213, 400

bint-i Aḥmed, 118

bismi'llāh, 116, 414, 415

Bismi'llāhi'r-raḥmani'r-raḥīm, 269, 403

Biṣnevī, 433

Buḳrāt, 406

C, Ç

Ca°fer, 78, 81, 95, 102, 104, 105, 295, 297,
385, 392, 423

Ca°fer-i Kāzım Rızā, 118

Ca°fer-i Şādık, 95, 98, 110, 268, 360, 379

Ca°fer-i Ṭayyār, 363

Ca°ferī, 96, 293, 369, 409

Cām-ı Cem, 139, 206, 218, 298, 350, 378

Cāvidān, 433

Cāvid, 73

Cebbār, 444

Cebrā'il, 82, 113, 258, 278, 279, 295, 404,
427

Cehennem, 86

Cem, 139, 406

cemā'lullāh, 242, 346

Cemāl, 73

Cem°-i cem°ü'l-cem°le, 151

Cemşid, 139, 378

Cenāb-ı HālİK, 246

Cenāb-ı Hāzret-i İmām, 388

Cenāb-ı Kibriyā, 98

Cengiz, 451

cennāti'n-na°im, 263, 270

cennet, 156, 175, 202, 278, 282, 286, 298,
367, 419, 457

Cennet, 114, 174, 198, 201, 259, 260, 266,
274, 284

Cennet-i °Adn, 113, 412

Cennet-i ā°lā, 273

Cevher, 423

Ceyḥün, 467

Cibrīl, 194, 265

Cihān, 89

Cum°a, 422

cüzzü'n-nisā, 118

Çalap, 188

Çingāne, 74

Çin, 339

D, D

Daḥḥāk, 363, 451
 Dār'ül-emān, 132, 157
 Dārā, 418
 Dār'üs-Selām, 213, 263
 Dāvūd, 315
 Dem-i 'Īsā, 119
 Dest-i men [ü] dāmān-ı tü der rüz-i
 kıyāmet, 449
 deşt-i Kerbelā, 136
 deyyār, 302
 Döldül, 316, 386
 Dünyā, 83, 87, 120, 188, 287, 356, 448, 452

E

E'r-Raḥman, 109
 E'r-Raḥīm, 110
 Ebā Müslim Velī, 363
 ebrā'il, 404
 Ebū'l-Kāsim, 101
 ecnün, 303
 ecr-i velī, 425
 Edhem, 160
 Eḥad, 402
 Ehl-i Beyt, 82, 257, 390, 421, 426, 428, 430,
 445
 Ehl-i sünnet ve'l-cemā'at, 165
 Ehlu'llāh, 338
 Elbürz, 201
 el-faḫru faḫrī, 349
 El-ḥamdü, 109
 el-ḥamdüli'llāh, 103, 348, 349
 El-minnetü li'llāh, 143, 216, 220
 En 'amte 'aleyhim, 110
 Ene'l-Ḥaḫ, ene'l-Ḥaḫ, 105, 149, 202, 210,
 211, 262
 357, 385
 Enver, 73
 erbelā, 345

er-Raḥmānu 'ale'l-'arş-istevā, 113, 414
 Esedu'llāh, 167
 esrār, 168
 esrefü, 447
 evlād-ı 'Alī, 90, 367, 443, 444
 evlād-ı Ḥaydar, 96
 Evlād-ı Hüseyin, 414
 evlād-ı Nebī, 421
 evlād-ı Peygamber, 98
 Evlād-ı Resül, 348
 Evlād-ı Süfyān, 205
 Eymen, 459
 Eyyüb, 194, 277, 315

F

Faḫr-i 'ālem, 242
 faḫr u fenā, 143, 145
 Fāṭıma, 95, 118, 219, 257, 357, 368, 423,
 426, 431
 Fāṭımā Ḥayrū'n-nisā, 385
 Fāṭımatü'z-Zehrā, 109
 Fātiḥ, 111
 Fātiḥa, 109, 128, 414
 Fātiḥ-i Ḥayber, 203, 429
 Faṭma, 297
 Fażl, 113
 Fażlu'llāh, 395, 413
 fenā fi'llāh, 241, 411, 412
 Fenā-yı faḫr-ı fi'llāh, 104
 Ferd, 402
 Ferhād, 202, 210, 222, 223, 250, 264, 279,
 303
 Fe-sübḥāna'llāh, 204
 fetḥun qarīb, 113
 fevka külli zı 'ilmin 'alim, 270
 Fırāt, 390
 fi'llāh, 407
 fihā selām, 263
 Fir'avn, 107, 220, 286
 Firdevs-i Cennet, 310

Furkân, 111, 112, 157, 183
fî-tahti cennâti'n-na'îm, 134

G, Ğ

ğaffârü'z-zünüb, 94
Ğafûr, 357
Gâve, 451
Ğayri'l-mağdûbi °aleyhim, 111
ğayzü'l-e°adî, 369
Gofti be-kün [u] bâz zenî seng-i melamet,
449
Gûlbank, 364
Gürüh-ı nâci, 205

H, H, Ĥ

Habeş, 339
ħablü'l-metîn, 119
Ĥabîb-i Kibriyâ, 100, 205, 257
Ĥabîbu'llâh, 267, 442
Haccâc, 451
Ĥaceru'l-esved, 247
Ĥacı Bektâş Velî, 224, 225, 229, 230, 242,
295, 346, 358, 362, 386, 372, 373, 377,
385, 386, 391, 392, 436
Hâdî, 423
Ĥadîcetü'l-Kübrâ, 109
Ĥağ, 76, 79, 80, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 92,
94, 95, 100, 102, 107, 109, 110, 113, 114,
118, 120, 121, 123, 124, 129, 134, 138,
143, 151, 153, 156, 157, 158, 159, 160,
161, 163, 164, 170, 171, 172, 173, 175,
176, 177, 179, 182, 183, 184, 185, 186,
190, 191, 192, 193, 194, 195, 197, 198,
199, 204, 205, 223, 224, 231, 232, 233,
243, 260, 262, 265, 269, 270, 271, 274,
275, 278, 279, 281, 282, 286, 292, 293,
295, 297, 309, 319, 322, 323, 328, 329,
331, 332, 333, 334, 338, 341, 345, 346,
352, 353, 355, 356, 357, 362, 364, 365,

372, 381, 382, 383, 384, 386, 388, 390,
391, 392, 393, 394, 395, 396, 398, 399,
400, 403, 407, 409, 413, 418, 419, 426,
427, 428, 431, 432, 436, 443, 451, 452,
456, 457, 464, 465

Ĥağ te°alâ, 195
Ĥağka'l-yakîn, 153
Ĥağîkat, 108
Ĥâlık, 122, 321, 336, 384
Ĥallâc-ı Maşur, 358
Ĥalife, 160
Ĥalîl, 449
ħamdi'llâh, 88
Ĥamdu li'llâh, 104, 280, 317, 336, 402
Ĥamza, 81
Ĥarem-i Ka°be, 199
Ĥasan, 94, 97, 101, 104, 105, 217, 238, 297,
364, 368, 385, 390
Ĥasan °Asker, 78
Ĥasan e'l-Askerî, 95, 96, 98, 268, 360, 379,
392
Ĥasan Ĥulğ-ı Rızâ, 77, 81, 84, 96, 98,
243, 268, 378, 409
Ĥasanda Ĥulğ-ı Rızâ, 360
Hâşim, 209
Ĥağar, 206
Ĥâtem, 247
ħağğ-ı istivâ, 109, 414
ħavf u recâ, 141
Ĥavvâ, 154, 346, 412, 460
Ĥay, 163, 379, 402
Ĥayber, 242, 404
Ĥaydar, 81, 82, 101, 104, 105, 119, 136,
167, 257, 280, 281, 300, 360, 365, 366,
367, 383, 386, 409, 410, 415, 416, 417,
425, 433, 434
Ĥaydâr, 125
Ĥayru'l-beşer, 204
Ĥayru'n-nisâ, 257
Ĥazret, 246
Ĥazret-i Pîr, 111

Hâzret-i Zeyneb, 422
 Hâzîrân, 140
 hel etâ, 147, 194, 288, 386, 392, 425
 Hızır, 330, 357, 372
 Hızr, 112, 151, 154, 369, 438
 Hicâz, 424
 hizmet, 348
 Hırasan, 118, 142, 225
 Hû, 134, 208, 386
 hubb-ı sivâ, 381
 Hudâ, 78, 87, 88, 92, 93, 95, 99, 105, 108,
 116, 117, 124, 141, 143, 150, 151, 173,
 194, 203, 205, 212, 214, 216, 217, 218,
 219, 222, 242, 264, 266, 267, 270, 275,
 305, 306, 307, 318, 334, 355, 360, 364,
 367, 372, 376, 379, 381, 382, 391, 392,
 398, 399, 409, 411, 423, 427, 429, 446,
 447, 454, 455, 457, 458, 461, 463, 466,
 467
 Hülk-ı Hasan, 100, 118
 Hülk-ı Rızâ, 109
 Hurrem, 452
 Hüseyin, 77, 81, 98, 99, 100, 102, 104, 110,
 125, 136, 203, 206, 223, 238, 257, 268,
 277, 278, 280, 288, 289, 290, 316, 345,
 351, 358, 360, 364, 365, 370, 378, 385,
 389, 390, 407, 426, 431
 Hüseyin ibn-i ʿAlî, 428, 429, 430
 Hüseyin-i Kerbelâ, 94, 96, 98, 243, 368,
 369, 370, 371, 409, 426, 429
 Hüseyinî, 105, 135
 Hüsrev, 426
 hüve'l-hayyü'llezi, 403

I, İ

ʿIrâk, 424, 455
 İblîs, 73, 123, 356, 427
 ibn-i Mervân, 390
 ibn-i Mülcem, 388, 389
 ibn-i Süfyân, 98

ibn-i Ziyâd, 432
 İbrâhim, 194, 315
 İbrâhim Hâlîlu'llâh, 226
 İbrâhîm, 286
 İdrîs, 347
 ihtida, 425
 ikrâ, 355
 İlâh, 117, 120, 124, 293
 İlâhî, 91, 96, 116, 151, 163, 197, 215, 217,
 299, 300, 311, 346, 363, 398, 402, 441,
 449, 451, 456, 460, 461, 467
 İmâm-ı işnâ-ʿaşer, 214
 ʿilm-i ledün, 118
 İncîl, 183, 375
 ʿindehu ecrun ʿazîm, 270
 innâ fetâh, 114
 İnne li'r-Raḥman-i ṭarfen ḳadr-i enfâs'il-
 verâ, 397
 innehu şey'un ʿacîb, 113
 İnnehu şey'un ḳalîl, 434
 innî ena'llâh, 350, 355
 İrem, 134, 139, 274, 277, 310^c
 ʿİsâ, 101, 117, 152, 154, 155, 159, 183, 211,
 346, 350, 398, 406, 459
 ʿİsâvî, 114
 ʿİsâ-yı Ruḥu'llâh, 226
 İsfend, 205
 İskender, 85, 151
 İslâm, 318
 İsmâ'îl, 194, 315, 359
 İsrâfil, 183, 279
 İyyâke naʿbudu, 110
 işna ʿaşer, 370, 417

K, K

Kaʿbe, 78, 87, 103, 113, 123, 182, 198, 246,
 281, 328, 353, 357, 384, 405, 425, 455,
 468
 Kâbe ḳavseyn, 427
 Kaʿbe-i Beytü'l-Ḥarem, 121

Ka^cbeteyn, 424
 Ẕad enāre'l-^cişki li'l-uşşāki minhāci'l-
 hüdā, 397
 Ẕādir, 379
 Kāf nūn, 117, 193, 346, 393, 403, 415, 416,
 459
 Ẕāf, 85, 86, 180, 347
 Ẕāf ve'l-Kur²an, 78
 Ẕanber, 203, 214, 297, 316, 360, 388
 Ẕāsim, 430
 Ẕāşirātu't-^ctarfi fi't-^ctāhte'l-^chiyām, 263
 Ẕavm-i Süfyān, 136, 407
 Ẕays, 250, 303, 408

L

Lā fetā illā ^cAlī, 194
 lā taḳneṭū ḥiṭāb, 181
 la-fetā Esed'ullah, 383
 lā-fetā illā ^cAliyyū'l-ekber, 104
 laḥmüke laḥmi, 194, 291, 300
 Lāt, 103, 245, 285
 lā-taḳneṭū, 447
 lā-taḳrebu māle'l-yetīm, 270
 lā-ye^cdud, 403
 lā-yemüt, 403
 lā-yenfe^cu mālun, 281
 lā-yuḥibbu külle keffārin eşim, 270
 lehu kufuven eḫad, 403
 Lem yekun, 403
 Lem yelid, 403
 len terānī, 310, 346
 Levḫ-i maḥfūz, 117, 318
 levlāke levlāk, 117
 Leylā, 90, 145, 155, 162, 202, 203, 205, 208,
 209, 212, 213, 218, 222, 250, 253, 279,
 341, 342, 374, 386, 419, 430, 463
 Leylī, 207
 Leyse fi'd-dāreyn şübütī, 428
 li'llāh, 109, 334
 Loḳmān, 168, 194, 237, 258, 275

Luṭf, 369
 lī-ma^callāh, 161

M

mā nefaḫtu, 413
 Ma^cbūd, 246
 Maḥmūd, 101, 246, 363, 364, 365
 maḳbūlü'r-recā, 257
 Mālik-i yevmi'd-dīn, 110
 Maşşūr, 79, 80, 170, 194, 211, 262, 286,
 353, 357, 377
 Mantıḳu't-^cṭayr, 149
 Māsivā, 150
 mā-sivā'llāh, 120
 ma^cşüm, 293
 Meclīs-i Millī, 73
 Mecnūn, 90, 145, 155, 162, 207, 220, 222,
 223, 250, 279, 253, 302, 335, 341, 374,
 386, 410, 419, 440, 458
 Mecūs, 422
 Mehdī, 97, 98, 102, 105, 110, 118, 143, 152,
 154, 268, 278, 288, 297, 323, 370, 379,
 385, 392, 409, 423
 Melāmī, 222
 Melek, 125, 133
 men ^caref, 103, 118, 164, 273, 287, 350,
 378, 381393
 Men lehu aḳlün selīmün yeḳtedī bi'l-
 Muşṭafā, 397
 Menāt, 103, 285
 Mervān, 98, 107, 345, 389, 390
 Mervānī, 198, 216
 Merve, 87
 Meryem, 154, 198, 211, 245, 272, 315, 346,
 398, 406, 459
 Mesīḫā, 130, 196, 198, 201, 212, 222, 245,
 346, 380
 Mevlā, 79, 84, 121, 124, 147, 154, 201, 216,
 246, 261, 272, 281, 390, 393, 396, 452,
 464

Mevlevî, 433
 Meşnevî, 433
 Mısır, 86, 260
 Mısır, 159
 Mikâ'il, 279
 min habli, 163
 Mi'rac, 261, 317, 359
 Mu'avi, 198, 202
 Muhammed, 81, 94, 96, 97, 109, 111, 168,
 173, 202, 214, 216, 219, 224, 225, 233,
 238, 257, 268, 278, 279, 290, 291, 293,
 294, 295, 296, 316, 317, 319, 331, 332,
 338, 348, 358, 360, 362, 363, 364, 365,
 368, 372, 423, 424, 425, 427, 460, 466
 Muhammed Ahmed-i Muhtâr, 294
 Muhammed Bâkır, 78, 95, 98, 110, 268,
 360, 392, 409
 Muhammed Mehdî, 78, 81, 95, 96, 104,
 243, 360
 Muhammed Muştafâ, 84, 93, 97, 116, 186,
 242, 360, 385, 386
 Muhammedî, 288
 Muharrem, 288
 Muharrem, 125, 198, 282, 288, 365, 388
 Muhtâr, 95, 175
 Muhtârî, 425
 muhtedâ, 385
 Murtaza, 82, 96, 105, 107, 109, 257, 282,
 288, 407, 417
 Murtaza Haydar, 390
 Murtaza'vî, 413
 Mûsâ, 86, 98, 112, 154, 183, 194, 211, 286,
 310, 315, 346, 355, 357, 358, 359, 459
 Mu'sâ Rizâ, 268
 Mûsâ-yı Kâzım, 78, 81, 95, 96, 97, 102, 105,
 243, 268, 297, 369, 379, 392, 409
 Muştafâ, 77, 82, 83, 87, 93, 96, 98, 100, 101,
 105, 124, 150, 168, 205, 242, 257, 288,
 325, 346, 376, 377, 389, 392, 407, 417,
 425, 426, 429, 466, 467, 468
 Muştafavî, 413

Mütû kable ente mütû, 353
 Mübdeü'l-feyyâz, 147
 Mühr-i Süleymân, 315
 Mürsel, 157
 Müseyyeb Ğâzî, 363
 müstaķīmu'llâh, 355
 Mîr Râ'if, 298

N

Nâd-i 'Alî, 383, 384, 385
 naħl-ı Betül, 223
 naħnü ķasemnâ, 395
 Naķşî, 393, 394, 397
 Naķî, 78, 81, 95, 96, 97, 102, 104, 105, 110,
 118, 243, 268, 360, 370, 379, 385, 392,
 409
 Naşârâ, 422
 naşrun mina'llâh, 113
 Nebî, 194, 219, 288, 421
 Necef, 241, 405, 423, 424, 435
 Nedîm, 125
 nefahtu fıhi min rûĥiniñ, 160
 Nefhatü fıhi min-rûĥi, 393
 Nefs-i emmâre, 147
 Nemrûd, 194, 286, 449
 Nerîmân, 414
 nesl-i 'Alî, 391
 nesl-i Haydar, 95, 417
 Nesl-i Muhammed, 205
 nesl-i Peyġamber, 389
 Nesta'inü, 110
 Nesîm, 80, 135, 352
 Nesîmî, 79, 80, 89, 120, 377, 395
 Nûĥ, 103, 315
 Nûĥ Neciyu'llâh, 226
 Nu'mân, 102
 Nûrî, 301
 Nüşirevân, 451

O, Ö

On iki imam, 258

°Osmān, 330

°Ömer, 330

P

penāh-ı Kibriyā, 124

Peygamber, 390, 404, 405, 421, 433, 434,
443, 467

Peygamberān, 346

Pīr Balım Sultān, 347

R

Rab, 113, 126, 128, 142, 161, 216, 217, 238,
239, 298, 367, 376, 377, 380, 389, 443,
444, 447, 448, 449, 451, 459, 461, 462,
463

Rāb, 90, 215, 216, 253

Rabbi erinī, 211, 346

Rabbi'l-°ālemīn, 109

Rāfiẓī, 300

Raḥim, 181

Raḥmān, 76, 78, 103, 117, 136, 140, 157,
181, 309, 457, 460

Raḥmānu °ale'l-°arşi's-tevā, 355

Rākķ-ı menşūr-i İlahī, 117

Ramazān, 128, 129, 142

Ravza, 138, 220, 263

Ravza-i Ḥaḍrā, 151

Refref, 427

Resül, 77, 83, 94, 96, 194, 300, 444

Resül'ullāh, 278, 428

Resül-i Kibriyā, 243, 467

Resülu'llāh, 355, 390, 468

Resülu's-şakāleyn, 365, 366, 367

Rıḍvān, 114, 132, 157, 266

Rızā, 110, 370, 379, 408, 423, 425

Rızā'u'llāhī, 239

Rūḥ, 383

Ruhā, 249

Rūḥ-ı A°zam, 241

Rūḥ-ı Ḳuds, 198, 406

Rūḥ-ı Ḳudsī, 254

Rūḥu'l-Emīn, 108, 120

Rūḥu'llāh, 113, 114, 395

Rūḥü'l-Ḳuds, 315, 350

Rüm, 142, 225, 317, 358, 363, 455

Rümü, 433

Rüşenā, 408

Rüşenī, 289

Rüz-ı maḥşer, 257

Ş, S, Ş

şaddaḳ, 183

Şadık, 243

Şadıkā, 409

Şafā, 87

Şafder, 214

Sāfī, 321

Sāķī, 242

şalavat, 109

Sām, 414

seb°u'l-meşānī, 414

sebīlu'llāh, 412

Seḳāhum, 125

Seḳāhum rabbuhum, 119, 394

Selmān, 258, 267

Selmān-ı Fārisī, 203

semme vechu'llāh, 134, 158, 355, 394, 400,
427

Sevādü'l-vechi fī'd-dāreyn, 119

Seyfu'llāh, 88

Seyfī, 140

Sibteyn, 423

sibteyn-i Ḥaydar, 214

sibt-ı Resül, 421

Şiddīķ-ı Ekber, 203

şifātu'llāh, 412

Şırāṭa'l-lezīn, 110
 Şırāṭa'l-müstakīm, 110
 sırāṭ-ı müstakīm, 403
 sırru'llāh, 394
 Sidre, 154, 261
 siti Nefīse, 422
 siti Ruḳīyye, 422
 siti Zehrā, 125
 Subḫāneke subḫāneke subḫāneke el-fā,
 449
 Subḫāneke yā men ḫalaḳa'l-ḫalka ve
 sevvā, 448
 Şuḳrāt, 406
 şulb-ı Murtażā, 99
 Sulṭān-ı Bekā, 305
 Şūr, 427183
 Sübhān, 102, 179
 sübhāne men yuḫyī'l-izām, 263
 Sübhānī, 160
 Süfyān, 423, 429
 Süfyānī, 468
 Sülāle-i ṭāhir, 205
 Süleymān, 247, 343, 450, 451
 Süryān, 158

Ş

Şāh, 98, 293, 379
 Şāh Hüseyn, 82
 Şāh-ı Bahā, 205, 218
 şāh-ı Kerbelā, 268
 Şāh-ı Merdān, 81, 118, 167, 242, 259, 275,
 309, 317, 360, 392
 Şāh-ı şehīd, 421
 Şāh-ı şehīd-i Kerbelā, 429, 468
 şāh-ı Velāyet, 119, 229, 388, 414
 Şām, 202, 326, 389, 390, 468
 Şāmiyān, 466, 467, 468
 Şebber, 95
 Şebbir, 95, 384
 şecer innī ena'llāh, 194

şefeteyn-i didār, 118
 Şehribānū, 422
 Şehīd-i Kerbelā, 125, 257
 Şerī'at, 108
 Şeyāṭin, 174
 Şeyḫ-i Şan'ān, 343
 Şeyṭān, 80, 107, 133, 157
 şın, 355
 Şimr, 282, 422, 432
 Şimr Zī'l-Cevşen, 389
 Şübber, 348
 Şükrü li'llāh, 212
 Şīr-i Haḳ, 119
 şīr-i Yezdān, 242
 Şīrīn, 222, 264, 279
 Şīt, 315

T, Ṭ

Ta'llāhi leḳad āşerake'llāhu 'aleynā, 452
 Ṭāhā, 101, 246, 392
 Taḫte'l-şecer, 142
 Taḳī, 78, 81, 95, 96, 97, 102, 104, 110, 118,
 243, 268, 370, 379, 385, 392, 409, 423
 Ṭal'at, 73
 ṭamu, 183, 269, 390
 Ṭamu, 83, 192
 Tañrı, 167
 Ṭapdıġ, 184
 Tātār, 144
 Ṭāvūs, 92
 Ṭāvus-ı ḳuds-i Hūdā, 465
 Ṭaybe, 424
 Ṭayyār, 149
 Tegri, 195
 Tersā, 187
 Tevhīd, 352
 Tevrāt, 139, 183
 Timūr, 205
 Ṭübā, 113, 139, 154, 246, 261
 Ṭūr, 86, 112, 161, 183, 198, 310, 358, 383

Tūrān, 142
 Tūr-ı Sīnā, 226, 346
 Türk, 158

U, Ü

°Ubeydu'llah, 389, 390
 °Ubeydī, 418
 Uçmak, 183
 uli'l-ebşār, 149
 °Urvetü'l-vüşkā, 99, 370, 412
 °Uşak, 140
 °Uzzā, 245
 ümm'ül-kitāb, 117

V

va'llāhu zu'l-faḍli'l-°azīm, 263
 Vaḥdet, 148
 Vāhid, 402
 vahy-i münzel, 427
 Vaṭan, 74, 77
 Vāveylā, 466
 ve'ḍ-ḍuḥā, 88, 414, 415, 425
 ve'ḍ-ḍuḥā ve'l-leyli izā, 241
 ve'l-leyl, 88, 270
 ve'n-nehār, 270
 ve'ş-şemsü'ḍ-ḍuḥā, 412
 ve't-tīn ve'z-zeytīn, 109
 Vele'ḍ-dāllīn, 111
 velem yüled, 403
 veliyu'llāh, 341, 415
 vesvās-i şeyṭāne'r-racīm, 403
 Veyse'l-Ḳarānī, 359

Y

yağfirleküm yevmu'l-ḳiyām, 263
 Yahūdī, 422
 Yaḥyā, 315
 Ya°ḳüb, 155, 194, 315

Yāsīn, 101, 246, 392
 yehdi'l-lāhu limen yeşā, 181
 Yevme tüblā, 427
 Yezdān, 81, 119, 157, 293
 Yezīd, 82, 98, 104, 105, 257, 258, 280, 282,
 288, 292, 295, 323, 345, 360, 366, 378,
 389, 390, 413, 420, 421, 426, 445, 468
 Yezīdī, 136, 216, 389, 432
 Yeşrīb, 423
 yuḥyi'l-°izām, 211
 Yūsif-ı Ken°ān, 86
 Yūsuf, 343, 358
 Yūsuf-ı Ken°ān, 194

Z, Ž, Z, Z

Zāhiri, 222
 zātu'llāh, 395
 Zebūr, 183
 Zehrā, 257, 305, 365, 366, 367, 445
 Zehrā-yı Betül, 99
 Zekeriyā, 315
 Zelīhā, 430
 Zemzem, 198, 247
 Zeyn, 118
 Zeyn ve'l-Bāḳır, 104
 Zeyne'l-°Abā, 81, 96, 98, 102, 110, 243,
 378, 385, 409, 422, 423
 Zeyne'l-°Ābidīn, 118, 268, 360
 Zeynep, 430
 Zī'l-Cevşen, 388
 zikru'llāh, 352
 Zū'l-cenāḥ, 421
 Zū'l-fiḳār, 294, 315, 338, 404
 Zülkarneyn, 154

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı : Ferah AVCI
Doğum Yeri ve Tarihi : Kahramanmaraş / 25.12.1973

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Eskişehir Anadolu Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Doktora Öğrenimi :
Bildiği Yabancı Diller :
Bilimsel Faaliyetleri : Uluslararası Sultânu'ş-Şuarâ Sünbüzâde Vehbî
Efendi Sempozyumu
Uluslararası Maraşizâde Ahmed Kuddûsî ve
Kadirîlik Sempozyumu
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Pedagojik Formasyon

İş Deneyimi

Stajlar :
Projeler :
Çalıştığı Kurumlar : Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğü

İletişim

E-Posta Adresi : ferahavci_46@hotmail.com
Tel. : 05367184558
Tarih :

EKLER

EK 1: TIPKI BASIM

Tıpkıbasımda mecmuanın hacmi göz önünde bulundurularak eski harfli metnin ilk ve son sayfası ile Maraşlı şairlerin şiirlerinin yer aldığı sayfalardan örnekler verilmiştir.

سه ای تاریخ منتهی ایستادند از اجساد
خرد و بویله گوندره ای - دل کینه استند
اربابه براره بانه مکه سه ای برتانه اولاد وانی
بفکره ارستله هایت سونانی کربا انقاض
شور بکدره زنا زاده دلمه بازمی اولفته
ارها قدره اساس دولت قونداق قونلمه
صونیکه منتهی زهره شر جم جلاسته
به ایلیه بوس ایدی اشکله صد نیند
ملونه - بوکونه جهه دراز سینه دزله
بارلمه - ذوقیات اجیره جهه منته

نظاره از ارتش میرلی ارستله (جاوده)
اورده باسنوده ایفندی اهلونج تریبده
اولوب باهر ذره قافونجه جویرلی قزلباق
احول خری طونه مجلس نایده بار داند
حقیقه کرسن استقراض کسول دست دولته
بایه نطقه ایدیه بر جانه فزاد - راه منته
دادول برینه خلقة بایر حبی بر قاج تقی طوبند
که اورنده جمله انور اید خلقة کی کور بود -
نمایر ایدیه در اولمه نایه اورند برین من
دلمه اورنده تبیکه مکانه اورند برین من
صد دره حقیق اما خاطره بر فخره خلقة -
اگر تقی اید رسده کجیلر جهند بچندو -

عرب

عقل الوصف كهدى	بریم مجرم نایم	برایم عطف كهدی
هسته عطفی رفا كهدی	رسول قرة العین	نجمه بدویم آقا
حسید کربلا كهدی	ایلی عالمده قفایم	که طبر برینم ایلیام
عقلی رفا كهدی	علاقه قلب عالمده	ان اونا بنده س بنده
که اولور عطف كهدی	بولور سوسن قاطم	ایلم بعتد در بر نایم
عقلی رفا كهدی	علاقه عین جماد	نزاره کعبه عرفان
که نزه عطف كهدی	لور قبول عطف	نقش لور عطف تندر
عاطف عطف كهدی	بولنده ناسد عطف	اشکین ناسد کعبم
عطف عطف كهدی	اور قشقر حایر ندر	آخر عطف بکوند اول عطف
لور عطف كهدی	بولنده با عطف لور	عطف عطف عطف عطف
عطف عطف كهدی	عطف عطف عطف	عطف عطف عطف عطف

عرب

عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی
عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی
عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی
عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی
عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی
عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی
عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی
عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی	عطف عطف كهدی

Kaynak: MHEM, s. 7.

عبدالمنان بن سید اسود اولدی آسقار	کلده روح الله سوغ اولدی زمار حبیب
موره ندره حنده ایندیردن کنای جبرئیل	ای کلمات همه کلامی ازه شیخ عجب
یاشق ایزدین جتن بولده عارف بیایور	آنا حالده نه بسویله نیتس بایز عریب
کیمکه سوزنده الدی جبرئیل کوزلری	سرتن تیریه لیکده عیسوی لطفه طیب
فدایان عشقده ای زلفه بن سوج ایلره	هیوره لقا عشقه ایلدی قسمنه کونده همه عیب
ای اوی اولدی وریبه آدا لیکده عمل و عینه	اسم اول سیمو لقا عشق آردن بایز اویب
جنت عده نه کلسانی رضقه سکر کل	ای کلسانده روح الله رضونه عنایب
ای نسیمی هیوره قیبله یاریمده بن اوه	لطف اید قهر اولدی و همه کم حبیب اولدی قیبله

غرف

دیرا دلفک شیده عامه تا بانه کز لید	عزیمه زلفده دائم عجز افانه کز لید
باز لید صفحه نه حوزده انا فتح	حرف برف آله بوزنده ختم قرآن کز لید
باز کورده دنا آقا حیات جاودان	سول سینه دلبرک آخیره جیون کز لید
طوغز اول غمزل غمده کی غمزه فانه بولدی	اول سالا غمزه سنده غمزه بیکانه کز لید
تورک کوردر کورمدی یوزنده ایمانه بولدی	کل باغله هیوره سنده نور ایمانه کز لید
دوره هیونگم رو اید بیلدی کوروم طیب	سول سینه کیم سول در لکده در یانه کز لید
عهد بیانه استدی سنده نسیم ای نقار	عهد بیانه آله عهد بیانه کز لید

شاه

طوره بایلم آتیه عشقه	سوخه وریه لم آتیه عشقه
اول الی انیم یه قویله تمام	فان لغات بایلم آتیه عشقه
عشقده اهل اولدی برده جیور	بایلمانه بایز آتیه عشقه
ای باو تمام عشقونه کما جم	بایلمانه کما جم آتیه عشقه

Kaynak: MHEM, s. 25.

عراق

باد آهنگ آتشد عشقه و برین سستی	خاکیا به بنده رو که می آب روی غرقی
نه کوه کرده بیدار بود چیده بسته	به لب هم روزه او آتشد رفته ایم الفی
سینه سوزاند دیده بر ناله انتظار و صده	کس نراند اندکی بن باران صدهای و صدهای
آب خاک کوروی صورتی که همان اول کوریل	نار اشکبار بر ناله اندکی سطله تکلیف
صفت جمع عمارت حیا ایاتند و را	ایندی درنده ارشده عقابله محافظ کس

عراق

بر روی و صحنه ظاهر کورینو اسرار صحر	همه قوی صبره بنده برمه او در بر انوار صحر
رانه رانه خالید بر نوباره تا باغ ارم	نمن قد حتمه انبیز در با تجار صحر
لاله زار همه در کیم روزه خنده برید	تازه تازه لهر کمرگاه آجیلور از هار صحر
لفظه موصوف اولاد فی تمه خفا انیم	لاری چیرم بنده حاییلور انوار صحر
دیده صوره به المله کیم موزنه سر ایسه	جانم در لیده لاجرم ظاهر اولاد افران صحر
کوسه جان ایله شیم نای و صحر ناله صیده	منقذ زلفه لهر و ام او نور انوار صحر
ایلیب در خانه عقده محافظ اشکاف	سبه و حالیده قاروی حاییلور انوار صحر

عراق

عبه قییم زلفه زلفه مسترب اولاد کیم	کوشه بیچاره ده مستانه مسترب کوزیم
خیزده زلفه اولدی خنده جانیم با و درنقا	آره ایچولده داغا و برانه مسترب کوزیم
لا ابالی همانه کورده خفته بر زرده من	زده و ده هم خان ایلمیکانه مسترب کوزیم
خانقاه و صحر نه هم دی جانانه بیج	حایم و صحت خالید بر نوباره مسترب کوزیم
بر که ایج عالم کسزده کرم حاییلور	سلان و صحت ایچره کوشه همانه مسترب کوزیم

Kaynak: MHEM, s. 34.

بوکنزاد ایجره فریادک ندر شید ایسه جبل	عجب سانه منه غنجه حرامیه جبل
ظلم کله ایسه بو هسکام کمر تازی	ندر حالت هوارد کور عمامیه جبل
صین دند اوروب دندر هیریه ناره جاسوز	عجب بزفه سده طرب کویا سیه جبل
حطی ناره آلهله هیکلته ک فلک طایبه	اسیر دست ولده شفقار ایسه جبل
کورد کول محرم خیار جفا کار اولیغیه لویه	ایوب نزل ولجه سدی جلانه بیامیه جبل
لیر نافه ذلف بر بو شد سونه سدی	برینانه حال اولاد افکاره یه هیریه جبل
خراب باده عسقه اولوب لهر لعل کفنامه	جلانه سده وحی حافظ کی کویا سیه جبل

غزل

ماه مانده بو کورده ای اهل ایمانم دیانده	سینه هایک ایلمکب شاه نیشانیم دیان
دیده اسلم دست کربلاره چون بو کورده	هیکه یور عکس بریدی فضل مروانم دیان
ایتدیو بیله ری بی حد سن بیان عبودیه	دو کله بر قانده سینله قهرم غیاثم دیان
عزته نافرته حمد ما خلعه قانده اغدی	پاینجی قانده اعلازه بورده انشانیم دیان
اشک چشمه لعل کورده ایتمه ایتمه شرط وفا	بی خبر اولاننده ای صلی ایمانم دیان
عزته دهره ظلم ظلم کیم دیکدی آنده	جانانه ایبر نبراه صبر مروانم دیان
سناه صینه سرکده سینه قهر ایدوب لهر غرا	حافظا بو طایبه الطاف رحمانم دیان

غزل

ای عشقه جانانه آلمه سوزانده عشقه نیتیم	یر بالوبه پروانه مشربه بانه و لیمه نیتیم
معل سوزده دنده بجا زاد ایله فریاد ایله	کله زاده هسکن سیرانه واریمه نیتیم
آنسی عشقه جانانه بانه اولدم تشنه لب	کوتر لعلیکه دل عطشانه واریمه نیتیم
رحمت ایبری بیایم اول سن صحت جسم	سالم اطلاله اینیکه بیوانه واریمه نیتیم
اول صحت وصل نسانده ایگونه شاقظا	غایبای هسرت سلطانیه واریمه نیتیم

قصه ای در جهان تن غره هفتوازه سید	مید ای در مرغ دل دیده شماره سید
کدیکن نسیه تنه ناز ای به الفاره سید	قانه دونه خانه بیخانه قد بوکوه غری سوز
دست خنده سید خالقه قاره سید	جن بارونه آبره کسه دکنه در باعه
روز شب خنده کیم خالکریه آره سید	پوشی دونه دونه کیم کجه افش به سینه
کیم دیکسه اوله دره آرنه وار انه جهاره سید	نه ده عهد بوکیده بود قانورسه ناره
درد با عرقه نیاز اینده کرکره لانه عزا به	امانه اهرض دونه دک توکل طغی تر سابه
سینه خوشه کندی انجلیز طبع دل آرایه	بیافته جلیبه اصبه او قوتی در کرا احا
بوکوه روز احمد در حالکری عرقه اینده سیمابه	تفاکی ایله ای دل عروج ات فوج اعدیه
اوتوم درس استارم قیاسم کیم تر سابه	تیر دم زنده زنده زه کجه قنده در بلم
مناصق ایدیم جیفیم همامم دیر اوخر طایه	اوله شور او قورم بن کویجه باد ایله قنار
تکلی ایلمم بوجسه سن نامیریم آنا به	کرتوس حق جوبه بر بوسه در فادره ناره
کوزک و انجمنه زان قاسیه قوسیه اولدی	مصافحه آیه البری حاجه طلیس اولدی
لیک بفقونه ایشنه دینکده بو اوله لالا	دهانه حفله قرینه گلاره جبره حکمت
که سینه احمد کبود که سینه سینه لاقه	جملات کینه مقدر و جودن رحمت عبود
که ناره جده در قلم حبیبه خلدت مولی	ظهور بارق عالم نه تا کم خفنه آدم
علی الوسته استوا حدی مبارک قامت طوبی	چینه لوج حفله نه باننده قلم تقیه
آنی نه کیرا بر صبح ساینه ایله طه	جملات بقله بر بلیه عسته اید قرآن
مکرده احمد اولده جنابه خانمه یکتا	نیره وصف ایوم حیات سن ناره کن عاجز

کنه کارم کنانم بقا - س	کوناه طوقه برغانه طقارده
رحمت اتوب اوره بقا - س	ایدر رخا تا فغانه برکونه
کنه سه باور س ای باه فدا	بزله در کاله کنده ایله جهدا
اولده زکر ایدر علقه کدا	کلیمیکه دوناه - جلاله برکونه

متر صورتی اید ورنه ایله استر اوهردی	فلسه دستزه بهیوره طرنا - ضمه تراروی
نه فوسدر عاتمه مصوفه بنده بیانه نانه	اولور کوروم اولنده تده سود یا - نرم فیزی
ایدر نثر شیم آتده ده ایت عذر سانه	نه مکده صافدله رله خیال حال خوشی
کاک - ستم اولانین کباده دست عاتقه	هیزه برانه کوروم جهده سخت دو ابروی
خالور خاطره ایت لرح مزوره برجه	خالیسه ایله قابلی دل قد دلجو بی
خیال صیم جانانه خاطر عاتقه هیجان	که نعل شیده خیسسه نگاه سیر اید آخیری
نظم وصف قطه لعلیکه خیدی دلدی بویسه	سزابه نطق اول عیار لغه وفاتدی داروی

بیم بر غده غده عقده بر باد اولم	بوری دمنانه به زاهد براد انا اولم
آنا لم بیخنده کوشه بیخانه بر لکی هله	دست اورب جهام بیه عقده ده آند اولم
بعد زنده ساقی کلکوره انده طوی جلم	ایچیم کیم آنی هر با - انا مقاد اولم کم
قرین بید معاند سه آلوب اوغلی سه	لورده بر دده عدوس کافره داعاد اولم کم
فنجوری بیغ غصیده کزه کم ای روحی	کیکی می ایچیز البه بزاکا جلاله اولم کم

قطعه

ترتیب اید خانه می ستم ارم اید	اغدنوزن ایلی کوزم حل کرم اید
بر فوج حساب ایله کم در دیز ای شوغ	به در هم انکم دو کیم سه رحم اید

کسوفه حسن ارفقده همدند در کعبه نم	ای طایفه کعبه اولاد همدند در کعبه نم
کعبه نم نم نم ایزد همدند در کعبه نم	انصاف اید اولاد حسن همدند انصاف توصل بند همدند
ظاهر بقا اولاد ملک همدند در کعبه نم	بنا السلام برود قبل قال فوالحقیقه کعبه همدند
نم ایزد مردم فالور همدند در کعبه نم	کعبه قیومده قول اولاد ای کعبه کعبه بود
حقدا امریه شکسته نور همدند در کعبه نم	کعبه زیارت نم اید - معلوم بان اولاد کعبه
نم قبولنا ترخیص همدند در کعبه نم	تا صیدیه اولاد ترخیص زهرا بود نور حقیق

فالور رب لوزینه طقانه اغلسونه	برود کعبه غیر ای کعبه بود
اولاد نطقنده بیقانه اغلسونه	صیغ اولاد هم سر با همدند
انسانه ابن خیزد کسانه	کر حقیق قیومده نور بود ای کعبه
ایچرودیه کمانه همدند اغلسونه	اولاد نطقنده کعبه ایزد کعبه
انسانه بی زنده کمانه	هیزد اولاد ای کعبه ایزد - همانند
طمع کعبه باشه بیقانه اغلسونه	اولاد بی کعبه ایزد کعبه
همدند کعبه همدند بی کعبه بود	ایدم سیر ای کعبه کعبه ای کعبه
جانت اولاد لره نطانه اغلسونه	اولاد نطقنده نطقنده ای کعبه
اولاد بود نطقنده اندرون صایوب	نطقنده اولاد بود حرضه طایوب
کعبه دیوانه بیقانه اغلسونه	اولاد نطقنده بارود همدند با یوب
کعبه قیومده بی کعبه بود	اولاد نطقنده ای کعبه همدند کعبه
ایچرودیه کعبه بیقانه اغلسونه	کر کعبه بی کعبه لانه بی کعبه بود

ابر و نطفه نگاه کننده اشاعت او تو بریز	خال قطعه بنیه حسه عبادات او تو بریز
بدر با پرده اصولیه مقامات او تو بریز	سازد حرم بیابان برده دیروزه اوله بن
بوی کوزه هده صباچ ابد شکات او تو بریز	منجی اوله کنه کسب ناز به احوال
بز هضاه در به اولسه قشحات او تو بریز	دوره ایوان ابد در سمد کت و احوال
ز صده فائزده ابد اسباب غلغلات او تو بریز	باید عین زلف اهل همدک
او تو بریز گوشه عزلت به تمیبات او تو بریز	فاله که غیر نگاه یوبه مجال ای وحی

کتاب زلفی نوشته ایسم چنانه در در	می ایسم حرم آرزو ایسم بیکانه در در
بوی صورتی خادو منگنه بیخانه در در	مدرسه در مساجد در کلور کده ایثار لر
دور و دلا و سه صورت عجب بلونه در در	دوروم روز سب کج خنده کتاب ایسم
چنانه اهل دکن بوی وحش چنانه در در	اگر قطعه عذوقه ایسم غنچه ابد عالمه
بوند چهره سوزده نقشه ایامه در در	کجه کم همه کلای سوسم اعراضه ایدینه
اولور بود صورت بکده سوزده در دانه در در	زمانه ارباب طبعی ایسم صحیحی دائم
ظریفه استقامنده همانه برزاقه در در	تقیم ایسم قوعای سینه ایدر بک حورم
کولرسم طعمه ایدر اخلایم چنانه در در	ای سینه با هم نیلیم بو دار دنیا ده
اولور کده دلیله بند مستانده در در	فوق بودله بجز نه همدک جوج کرددی

دور ایتمه کیم مجلس عزتانه می خالدی	نوسه ایتمه کیم دهرده چنانه می خالدی
با صلا کده نفی نوشته بیخانه می خالدی	با سه اور بر نفی سب بلاد می خالده
دور ایتمه کیم خانه می بو خانه می خالدی	مجنون نکه ایله خزانده او چنده

بر بر باد شمشیر ابدی در تقدیر جانها / فریادها بملقبه سلیمان اولی زنده دارن

سرزود ایدر کورنجی سرو رخسارک سنه / لول اولیو سبیل ایست ز کفایت سنه

لب قزل رهنر قزل دسته جیم من قزل / کیم قزل دیوانه اولی ز کورس قفایت سنه

آب لعلکله نینه اندزه ای شوخ الامانه / باقیدی با ندر روی من اولی نادر حصارک سنه

جانه و برر جیم لبک شمشیر غمک جبهه لولج / لاله الله نه خاشاکه لول اطوارک سنه

کاکو مشکینه وصف ایدر همان سه صد قبا / حیدر حاجیه مطر قبیلونه اشعارک سنه

شرفی / رفتن به

سجده ای لعل طرف حیدر زار غم ایدی / سبیل بو و زنده او حیدر کلستانه غم ایدی

بغیر بو زینوب نریم وفا کلمه کردی / کلزاره حیدر شاه شهنش از ایدی

بر کور سن ایله حیدر دهر و صوفیانه / بو آه کور کاهه بو حال بر ایشان

بانه حیدر حیدر ایله کورکل ایله افغانه / عشق نام کورکات موکنه سونده نه قالدی

قبیله کلدی شاکا کاهه کتاب ایدی بارانه / کورکات ایدی شاکا ایدی رک یغمده بارانه

کلمه من عجب با میوریم موسم خوبانه / کسک اسن کجه غم حیرته طالبه

آردو دوشم لوقاده تنه جانه اغدر بکونه / آه ایدر جانه کورکله نه عاشقانه اغدر بکونه

سینه بخانه اغدر زینب ای کجه جانانه / فزنده لعل کورکله حیدر جلانه اغدر بکونه

کیم علی اولادید قیسونه بزیده لغت / شاه حیدر کورکله حیدر کله قانه اغدر بکونه

صحن افغانه ایلیانه فکر مناخه اغدر / دیده ننده قانه کلوب کله فقیرانه اغدر بکونه

دوندک مروانه کوریا ای ایدی کور سنه / اول سینه اهل ایمانه زاده ایدی بوب اغدر بکونه

نارین و دیده زنده باشد به باشه حال اولد کجه / قطره قطره غم کورکله کورکله اغدر بکونه

اسلام ای قطب عالم همین بنامه ولی
 شاه تفرق با لقص نوره خندان حقیر نه
 حسد العسکری مهدی صاحب لواند حقیر نه
 سوره طه و بسن اصولی نه حقیر نه
 همین بنامه ولی

جواد و صفه ای در برابر خنده عابد سواد
 لب استیغنی عتقد و کلمه زایگان سواد
 که نطقه او عتقد مدعوف سربه عابد سواد
 ایا موز که سه نامه در کفایتی رجحان سواد
 و یا ترکیب از لوله غنصر ربنا لجم زمانه سواد
 بوز که نه استوار سرب سواد ای قد با لا
 اولاد در مکتب عشق ایچیه و عارف را ما
 نه بایره درس حسد در خفا ای ابد غلام
 سخن اول سکا جلد بر لب مراد به عتقد ایچیه مولانا
 عفا مرد به کیوب بر لب لونه اولاد در ترجیح سواد

جمال حسن تر سید ایوب بوقه خنده
 کمال فکرت کویسته در ایچیه صورت جانده
 و عتقد رتبه یازده هم نشسته سخن انانده
 بارانده جمله استیغنی از زبانه پزله ایچیه جانده
 کور زدی نیچر با بوز در ولی کنده نه سواد

صفت علمه ام الكتاب اولک البسمه
 کنگر رونیه سینه برده سینه جیکه کلا فر سینه
 اگر شمس جلانه از اولور در حق بی فر سینه
 سوز کیم بیدری لقمه عرفنده لودی در سینه
 و کلمه صفا عارفان از زبانه پزله سواد

لبت جام خفا صمد کلا در سوره کوشه
 کتاب صمد دور بر وجهه نقالی سانه ابر
 کیمکه باز بولده آینه کیمکه از توانه دفتر
 کیمکه بونی چون سواد کیمکه رنقطه ابه کوشه
 اولد که نه اولدک عارف که خنده اولدکه کلا سواد

ناهبوز لقصا صفت ابرو زبر زرقه ز بان دل یاکرزه طیفت بز لبت پر و بریز
 قطب عالم بیرون پستوان پر و بریز بز کرد و هو در کله ای نولم کمار سکر
 نالعی شاه ولایت مرتضی در لریزه
 غوطه خود بحر زوق در رتبه عقیقه نشه منده جام زوق غمغینت عقیقه
 نزل حسن نزل تزکز قره تینه عقیقه جانه ابد سرور شیز بر لریزه عقیقه
 بنده شاه ستمدک کر بلا در لریزه
 ندر آل عبا عقیقه منور بلبلنوز برمه فی الله ابد قوس آه زده قوسوز
 سینه فطرت طعمه فکند اورشوز صدقید تیغار جلوب منکره قاصد سولدرشوز
 اول سیدم قلم سفیاده استقا در لریزه
 اوله امامیه از هر چه کفسانه فرودید حافظا دلداره صمیم چونه میل افکاره کردید
 جام زهر آینه تصویر ابد چهره زردید در تعلیم درد در ولیم تهب شمار در دید
 به ابدت بزود طبعیا بی دو در لریزه

سولنوز آشفته عالم دلره دستایم دسته سودا در گزارم قیسده ابد یکسایم
 لرجه کیم عالیده زند نام ابد اف نام عم عاقلیم باطنده اما صورتنا دروانه نیم
 کسه فتم اینترخی کیم به نیم اما نیم
 روشنا دل خانه فر لرحاه بر صا ابد سیر و نوز جمال با به در هر ابد ابد
 قصه فر معینه کل کور دایم بر جا ابد ایچ لوزنده و نه نیم بانرا فر جا نا ابد
 با طنده الله اولفت ظاهر ایچا نیم
 خانقاه و عهد بر نرسیده کوسه ایتیم نشه در عقیقه جانن جانن میره ایتیم
 اول زمانه نه لهری های سوقید هر کسه ایتیم نرم صبا ابد ابد جری سیه نوسه ایتیم

باده نوسه نزم عشق بوبه برستانیم
 کوشه و همدسه نازم هنزه دل نگرده وزد باه غمده جلدیم بولقده دردم ایزد باد
 صنه مسوده ایلمسه نگرده باده دود کورنه دکلو فنه ارقیسه دل طیه اینه شاد
 قلبه محزونه بغر بر فونه خاطر و برانیم

در بنیاد کلام سوبه هم باد هوا جودخوبه انقده عظیم غری ابریم عجم لضا
 حافظا نازده ایتیم سرفرو فنده ربا انکباب اینه خلاق لفته کوی ای رضا
 حاصلی مرد اولی مردم بوبه بر مردانه هم

نظردانه فدا اساره بیتم باغله - شعلن لرد وفا نواره دایم باغله -
 سروری صلات بقا دلده آره بیتم باغله - نسلی یاک حبه - کزاره بیتم باغله -
 یعنی قلب عالم اول ضکاره بیتم باغله -

نوسه ایدرم جام سوق بر صفای سوقله جوسه ایدرم نگر زمانه انهای نوری سوقله
 باد ایدرم دلده نام لطفی سوقله نسلی یاکه حبه - کزاره بیتم باغله -
 یعنی قلب عالم اول ضکاره بیتم باغله -

سرخه قبلدم علی الرضی نه راهنه نور چشم اول حسد خلقه ضایقه نه
 جاده فدایم هم حبه کربلا نه راهنه نسلی یاک حبه - کزاره بیتم باغله -
 یعنی قلب عالم اول ضکاره بیتم باغله -

فوتادم از طایفه زنده الصبا ایدایم هم کرمه باقر اول خانه وفا ایدایم
 همغزیه جان دلده صادقا ایدایم نسلی یاک حبه - کزاره بیتم باغله -
 یعنی قلب عالم اول ضکاره بیتم باغله -

رخصت از همه بولنده سبب کائنات طوبی در
 تا نفس نه ذکر دلد و درده در عالم دیر
 یعنی قطب عالم اول منقاره به چشم بنفید
 دامنه نقیده روشنا و بسته می
 سبب کائنات صاحب زمانه حسنه و بسته می
 یعنی قطب عالم اول منقاره به چشم بنفید
 شک و کس کیم بوزند اولده راه جفله جگر
 صافقا بوجهه شاهد خاکای کتدی
 یعنی قطب عالم اول منقاره به چشم بنفید

صبا دلد و شته سوزن اولسه و درنه در
 گاه صفا کاه محمود اولیایه دیوانه در
 با غا زنده بیم هم ششیم سکرانه در
 نرک اولمانه محشره روز جزا بوضویدم
 عا سوارده الکلوب بشقه لهدی بنیدم
 سکه هم فانه بیم هم هم سرم مقانه در
 عهدم اولسه محشره کند کبرو با هم قسم
 هم نصیب اولز قلاده جهر قولا اوشه بکریم
 ساقید غلامانه بیا هم کوشم بیایه در
 زاهدک جبین طبع دلد محمود در
 تضره مجنون نه سوانم مسرود در
 نده با هم و از ایله خیر عمل مسود در
 هابجا کوشه ده هم سته هم افسانه در

عبدی مردم آگاه بجز فقه در کور در اول کیم درسته طوفی زده بفرقه در
 عزم دلایه ایتمکه صلاه بجز فقه در بنده عسکه اولیایه اولیایه بجز فقه در
 نفسیه اولیایه ایتمکه الله بجز فقه در
 شاهد عقده رسوب زنجیر عسکه بازینه مرفی کولکات صید اید سیرلاب جسمی بازینه
 کوسه عباد اجدیب صفتی نظریه سازینه وقف اولزود برکونه اسرار کولکات نازینه
 ارم صرای وجه الله بجز فقه در
 پیرانده بر شافی الله عاصمه ایتمیانه تخم عاصمه عرصه ذلنده درنده حاصمیانه
 اکنه نقاضن مخربله لباسه ایتمیانه عروه الوثقی مسکنه حراطه ایتمیانه
 جنبه عدنه سبیل الله بجز فقه در
 اتندی کیم کوی وحدت برله همیشه در شاک کوریدی وجهه تاب نوره و الشمس الضعیف
 اولدیله اسرار غیبیه آشنا اول مطلقا بعلیایه رضایه که الرحمه علی المؤمنین استوا
 صفات ذات صفات الله بجز فقه در
 نور خلد صیاید جسم عابد تنظیر ایتمیانه آب توحید اید قلب پاک تطهیر ایتمیانه
 کنته کتیر بر بر سنده تقریر ایتمیانه جاوردان نامه هسنده تفسیر ایتمیانه
 سر عرش الله فضل الله بجز فقه در
 ارفقه شول زمانه صمد دیردی دردی آردیه سرفرو قیدی ملائک طریدی وجهه آردیه
 اول که توکلیم ایتمیانه غرور آردیه سجده قلندی کئی کئی و هود آردیه
 کورنه شیطانده که بتیاله بجز فقه در
 خانقاه سه عرصه ده هانظا ریس ایلمیانه برود و آرتی برآت دلده سیلمیانه
 واقف منن لطفی ما نفیته بلمیانه وجهه الله سالی کندی وجهه بلمیانه

یدی برده نیازم وار ایلی قنبد ارسنه
 یازدی سطر بسم الله جمالت والفقیرنه
 حایه عاقر حایه کرب حایه ارفق شاه نازک حایه عالم حایه مولی حایه فرشته شاه تیر
 حایه قوت حایه کتاب حایه ده بر ماه شاه نازک لام ایف کافه کونه ایچنده ول الله شاه نازک
 یدی برده نیازم وار ایلی قنبد ارسنه
 یازدی سطر بسم الله جمالت والفقیرنه
 قربانده ابدان کما قربانده سخاوت و سخاوت حایه عرفانه حقیقت عظیمه علمه سر سینه کلمه در عیانه
 سوسیمانه دکلیانه سینه کرم به بودیه کردن غریب فایده کلام بر اوج فان ایله یکسانه
 یدی برده نیازم وار ایلی قنبد ارسنه
 یازدی سطر بسم الله جمالت والفقیرنه

او کزده غافل نه زاننده که اسرار بی عارف اول علم ایقبه انوار وجه باید بی
 کوفتین اول نای عشقه جان آتوب کلزار بی کورونه باصن قدم میدانه کریم وار بی
 نظره اسرار حکمت بید سردار بی
 صاحب شکر قدرت حیدر کرام بی
 نظره بیه کبر عشق کیم در دای عماده اول کوسید زنده سید ابر کانه لعل تاب مر جانده اولر سید
 کرم خلوت سزای خاخر مردانه اولر سید استرا سید هم سزای خزان اصنام اولر سید
 نظره اسرار حکمت بید سردار بی
 صاحب شکر قدرت حیدر کرام بی
 آدم اول بی سینه کیم هم بدده آدم سرف کوهر بیدانه آدم اولدی بو عالم صدق
 احمد صورتله کلدی زانه هیوه آدم خندق آج کوزل شرم ایله بر دم اولر ده عالم تنف

Kaynak: MHEM, s. 196.

سوار کم نور احمد در محاسن ایامه زاتی فدا برین فدا و زیند ایسکه خرابانی
اگر چه شهنشانی را قسه رسم عماراتی فدا زین کور شوکتی اهل خرابانی
که در ان کور می غمزه هرگز بود زاتی

اول روز اندر سرمت همبای است اولسه آنوبه ناموس ابد عاری اولو فیا برین اولسه
اوله فانی اولوب اولسه بقا نامه هست اولسه خرابانی اهل کوردم فیا جانیه هست اولسه
ایکونه نه مدلت جان اولوم خرابانی

خرابانی اهل جود بزم کعبه آخوب قسه نوافه نزل هم فیل اولون معنی قسه
دلا داخل اولوب سده دل بوجده قسه خرابانی اراجه سولوب اول قسه درجه
که هر کس فیا برینده ایلر اهلایاتی

فیا اربان حب سواد همه لغوتی کیم جوانی ناسیر برجه به عانه فزونه کیم
سیلوب نوره کوهده به بلدیجه جهل اولوتی کیم خرابانی اهلنه بیر فیا بر علم اولوتی کیم
فیا حال اید تغیر اولور انجور عماراتی

خرابانی اهلنه بر فزاده بر سوره اولسه فیا در زوله اوله جان اولور بر سوره اولسه
تورا فزانه بو عاقبت کورده بر سوره اولسه خرابانی اهلنه فیه فزاده بر سوره اولسه
عبد نه نزاری فاسنه بازان بو ایلیاتی

نه فله ایل کوردم نوری غمزه اولوتی اولدر قسه هر قافه برله اولوتی
جولدر عز جانی دولت بر سوه خانی آنه سکنه به فزاده اولوتی
جراحی سغه کی سونجه بره جهل اینه بول فراتقه
فرزانی نزل فکایتی در به غافل اولوتی

صوت جانان که زدی چشم خوراک بود به فانی کوزلر لکن چشم رخ بسودید
بدوم اول شایانه صبا با این مقصود که اولدیرن سرسته صبا ای صبا ای اولدیرن
اهلیه ظلم ریغاییزی سار ایلیت کعبه ویزانه ای صیده شام آباد ایلیت
با شاه زجلال عالم آباد ایلیت بند راه زجلال صبا ایلم اولدیرن
قتل ایدن فدی زده مصوم بخ صحنی ایلیت صبحان تحت قلوب ایتی
اولدیرن شاه سیدانه دیباغدی ایینه به شاه شوکر بودیم اولدیرن
قدر استمدار علمز بودل آکالمه سزینده هفت ایدن رخ سولالمه
باقییت زور عطفنده بو بر آه و آلمه ماله ای اللهم بحمدیم اولدیرن
ایینه هر که بولوغت باره ای قوم بیایم صابنده فالو جهل سز فیلدیم ایلم ایلم
با کجه تفاقند ایدر جسم ایلم نوز چشم شافنی روز جانیلم اولدیرن
شایانه به نوز چشم مطلقیم اولدیرن اولدیرن روح علی الله تقییم اولدیرن
مسلمه ایله ۹۴۴

Kaynak: MHEM, s. 242.